

ZPRÁVA O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČR ZA ROK 2015

„ZELENÁ ZPRÁVA“

*Zprávu o stavu zemědělství ČR za rok 2015 zpracoval Ústav zemědělské ekonomiky
a informací pod gescí Ministerstva zemědělství.*

OBSAH

Použité zkratky	VI
Vysvětlivky k použitým číselným údajům	X
Úvod.....	XI
Souhrn ke zprávě o stavu zemědělství za rok 2015	1
Návrh nezbytných opatření vyplývajících ze Zprávy o stavu zemědělství České republiky za rok 2015 v oblasti agrární politiky (podle ustanovení § 6 zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství)	22
1 Obecné podmínky vývoje agrárního sektoru a venkova ČR	24
1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru	24
1.1.1 Vývoj národního hospodářství	24
1.1.2 Pozice agrárního sektoru	26
1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor	28
1.3 Podnikatelské prostředí.....	31
1.4 Důležitá opatření a rozhodnutí orgánů ČR a EU	34
1.4.1 Nejvýznamnější legislativní opatření připravovaná MZe v roce 2015	34
1.4.2 Důležitá rozhodnutí a právní akty orgánů EU v roce 2015	35
2 Podpory agrárního sektoru a venkova	39
2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství.....	39
2.1.1 Program rozvoje venkova ČR	39
2.1.2 Operační program Rybářství	44
2.1.3 Operační program Výzkum a vývoj pro inovace.....	47
2.2 Přímé platby.....	47
2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU.....	48
2.2.2 Přechnodné vnitrostátní podpory	55
2.2.3 Ostatní přímé platby	56
2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)	56
2.3 Národní podpory a opatření	61
2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu.....	65
3 Zemědělství a rozvoj venkova	67
3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení.....	67
3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	69
3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky	73
3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace	74
3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova	77
3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení	77
3.5.2 Programové zabezpečení	85
4 Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat.....	87
4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí.....	87
4.2 Ochrana zvířat.....	95

4.3	Ekologické zemědělství	96
4.4	Zranitelné oblasti dusíkem	98
4.5	Agrobiodiverzita a genetické zdroje významné pro výživu a zemědělství	99
5	Spotřeba, bezpečnost a kvalita potravin	102
5.1	Distribuce potravin	102
5.2	Spotřeba potravin	106
5.3	Výdaje za potraviny	108
5.4	Spotřebitelské ceny potravin	112
5.5	Kvalita potravin	117
5.6	Bezpečnost potravin	120
5.7	Míra potravinové soběstačnosti	142
6	Strukturální vývoj agrárního sektoru	144
6.1	Podnikatelská struktura zemědělství	144
6.2	Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin	147
6.3	Dodavatelská odvětví	150
6.4	Úvěry a pojišťovací služby	159
6.5	Výzkum, vzdělávání a poradenství	165
6.6	Organizace prvovýrobců a zpracovatelů	170
6.7	Agrární trh práce	171
6.7.1	<i>Pracovní síly v zemědělství</i>	<i>171</i>
6.7.2	<i>Mzdy v zemědělství</i>	<i>175</i>
7	Půda a vlastnické vztahy k půdě	176
7.1	Pozemkové úpravy	177
7.2	Trh s půdou	180
7.3	Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy	185
7.4	Využití a stav zemědělského půdního fondu	187
7.4.1	<i>Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití</i>	<i>187</i>
7.4.2	<i>Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství</i>	<i>192</i>
8	Agrární produkce a její bilance	201
8.1	Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	201
8.1.1	<i>Obiloviny</i>	<i>201</i>
8.1.2	<i>Cukrová řepa – cukr</i>	<i>211</i>
8.1.3	<i>Brambory a bramborový škrob</i>	<i>217</i>
8.1.4	<i>Olejniny</i>	<i>222</i>
8.1.5	<i>Chmel</i>	<i>226</i>
8.1.6	<i>Ovoce</i>	<i>229</i>
8.1.7	<i>Zelenina</i>	<i>237</i>
8.1.8	<i>Réva vinná – víno</i>	<i>243</i>
8.1.9	<i>Okrasná produkce</i>	<i>248</i>
8.1.10	<i>Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR)</i>	<i>250</i>

8.2	Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit	251
8.2.1	Skot – mléko, hovězí maso	251
8.2.2	Prasata – vepřové maso	267
8.2.3	Drůbež – drůbeží maso, vejce	275
8.2.4	Ovce, kozy – skopové maso	282
8.2.5	Rybářství	285
8.2.6	Včelařství	289
8.3	Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů	293
8.4	Obnovitelné zdroje energie	297
8.4.1	Využití zemědělské produkce v energetice	299
8.4.2	Využití zemědělské produkce v dopravě	301
8.5	Geneticky modifikované plodiny	304
9	Ceny a trhy agrárních produktů a vstupů do zemědělství	307
9.1	Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU	307
9.2	Agrární zahraniční obchod	311
9.2.1	Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním zahraničním obchodě	311
9.2.2	Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu	312
9.2.3	Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu	314
9.3	Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství	316
10	EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU	322
10.1	Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)	322
10.2	Ekonomické výsledky zemědělských podniků	326
10.2.1	Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků	328
10.2.2	Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu EU	332
10.2.3	Investiční rozvoj zemědělství	350
10.2.4	Shrnutí ekonomických výsledků	358
10.3	Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny	360
10.3.1	Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů	360
10.3.2	Práce a mzdy v potravinářském průmyslu	366
11	Souhrnné hodnocení agrární politiky	369
P1	Přehled legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru	376
1.1	Přehled legislativních opatření přijatých od 1. 1. 2015 do 1. 3. 2016 a publikovaných ve Sbírce zákonů	376
1.1.1	Zákony	376
1.1.2	Nařízení vlády	376
1.1.3	Vyhlášky	378
1.2	Připravované právní předpisy v roce 2015	380
P2	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za účetní rok 2013	382
P3	Tabulková příloha	385

POUŽITÉ ZKRATKY

a. s.	akciová společnost
AEKO	Agroenvironmentálně-klimatického opatření
AEO	agroenvironmentální opatření
AMI	Agrarmarkt Informations-Gesellschaft mbH (Zemědělská tržní informační společnost)
AWU	Annual Work Unit (roční pracovní jednotka)
AZO	agrární zahraniční obchod
b. c.	běžné ceny
BPEJ	bonitovaná půdně-ekologická jednotka
BPS	bioplynové stanice
BTPM	bez tržní produkce mléka
COCERAL	Comité du Commerce des céréales, aliments du bétail, oléagineux, huile d'olive, huiles et graisses et agrofouritures (Asociace obchodníků s obilovinami a olejinami v EU)
CPV	ceny průmyslových výrobců
CZ-NACE	Klasifikace ekonomických činností v ČR NACE – Nomenclature générale des Activités économiques dans les Communautés Européennes (Klasifikace ekonomických činností)
CZV	ceny zemědělských výrobců
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČNB	Česká národní banka
ČPI	Česká plemenářská inspekce
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
č. ž.	čisté živiny
DDE	dichlorodiphenyldichloroethylene
DDT	dichlor-difenyl-trichlorethan (dichlor-difenyl-trichlormethyl-methan)
DG AGRI	Directorate General for Agriculture and Rural Development (Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova)
DPH	daň z přidané hodnoty
EAFRD/EZFRV	European Agricultural Fund for Rural Development / Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EFF	Evropský rybářský fond
EFSA	European Food Safety Authority (Evropský úřad pro bezpečnost potravin)
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
ES	Evropské společenství
EU 15	Evropská unie po roce 1994 (vč. Rakouska, Finska, Švédska)
EU 25	Evropská unie od 1. 5. 2004
EU 27	Evropská unie od 1. 1. 2007 (Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Spojené království, Španělsko, Švédsko)

EU = EU 28	Evropská unie od 1. 7. 2013 Belgie (1952), Bulharsko (2007), Česká republika (2004), Dánsko (1973), Estonsko (2004), Finsko (1995), Francie (1952), Chorvatsko (2013), Irsko (1973), Itálie (1952), Kypr (2004), Litva (2004), Lotyšsko (2004), Lucembursko (1952), Maďarsko (2004), Malta (2004), Německo (1952), Nizozemsko (1952), Polsko (2004), Portugalsko (1986), Rakousko (1995), Rumunsko (2007), Řecko (1981), Slovensko (2004), Slovinsko (2004), Spojené království (1973), Španělsko (1986), Švédsko (1995)
€	euro = oficiální platidlo v 17 státech Evropské unie (tzv. eurozóně) a v šesti dalších zemích mimo EU, v devizové podobě platí od 1. ledna 1999, ve valutové podobě od 1. ledna 2002
Eurostat	Statistický úřad Evropské unie
eurozóna	euro oblast, území Evropské unie, na kterém se užívá společná evropská měna euro (Belgie, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Lotyšsko, Lucembursko, Malta, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko)
FADN	Farm Accountancy Data Network (Síť testovacích podniků)
FAME	Fatty Acid Methyl Ester (skupina esterů mastných kyselin, tj. MEŘO)
FOB	Free on Board (vyplaceně na palubu lodi), dodací doložka INCOTERMS 2010
GAEC/DZES	Good Agricultural and Environmental Condition / Dobrý zemědělský a environmentální stav
GJ	gigajoule (jednotka energie)
GM	geneticky modifikované
GMO	geneticky modifikované organizmy
GWh	gigawatt hodina
HDP	hrubý domácí produkt
HPH	hrubá přidaná hodnota
HRDP	Horizontal Rural Development Plan (Horizontální plán rozvoje venkova)
HS	Harmonizovaný systém popisu a číselného označování zboží
CHKO	chráněná krajinná oblast
ILO	International Labour Organization (Mezinárodní organizace práce)
Intrastat	statistický systém sběru a zpracování dat sledující pohyb zboží mezi členskými státy EU, tj. i mezi ČR a ostatními členskými státy EU
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)
ISTA	International Seed Testing Association (Mezinárodní asociace pro zkoušení semen)
IZR	Integrovaný registr zvířat
j. hm.	jatečná hmotnost
kt	kilotuna
kW	kilowatt
LAU	Local Administrative Units (místní samosprávné jednotky; LAU 1 – okres, LAU 2 – obec)
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (Vazba mezi akcemi hospodářského rozvoje venkova) – název iniciativy EU 1991–2006 a osy IV v PRV
LFA	Less Favoured Areas (méně příznivé oblasti)
LPIS	Land Parcel Identification System (Systém pro identifikaci pozemků)

MAS	Místní akční skupiny
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
MJ	měrná jednotka
MK	Ministerstvo kultury
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MPa	megapascal, jednotka tlaku
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MWh	megawatthodina, jednotka energie
MZe	Ministerstvo zemědělství
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZCHÚ	Maloplošné zvláště chráněné území
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
Natura 2000	Evropská ekologická síť chráněných území
NAZV	Národní agentura pro zemědělský výzkum
NČZ 13	nové členské země (země v EU od roku 2004)
NH	národní hospodářství
NM	normalizovaný moštoměr (množství cukru v kg/100 l moštu)
NO ₃ ⁻	dusičnany
NP	národní park
NPK	dusík – fosfor – draslík
NUTS	Nomenclature des unités territoriales statistique (nomenklatura územních statistických jednotek; NUTS 0 – stát, NUTS 1 – území, NUTS 2 – region, NUTS 3 – kraj)
NV	nařízení vlády
o. p.	orná půda
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
OP	Operační program
OR	ochrana rostlin
OU ČR	Ovocnářská unie ČR
OZE	obnovitelné zdroje energie
p. b.	procentní bod
PAH	polycyklické aromatické uhlovodíky (polyaromatické uhlovodíky)
PCB	polychlorované bifenyly
PFO	podniky fyzických osob
PGRLF	Podpůrný a garanční rolnický a lesnický fond, a. s.
PHM	pohonné hmoty a mazadla
PPH	povinné požadavky na hospodaření
PPO	podniky právnických osob
PRV	Program rozvoje venkova ČR
PVP	přechodné vnitrostátní podpory
s. c.	stálá cena
s. r. o.	společnost s ručením omezeným
SAPS	Single Area Payment Scheme (zjednodušená přímá platba na plochu)
Sb.	sbírka zákonů
SEUROP	Klasifikace jatečně upravených těl prasat a skotu (třídy S, E, U, R, O, P)

SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SMR	Statutory Management Requirements (Povinné požadavky na hospodaření)
SMN30	směsná motorová nafta obsahující min. 30 % biosložky (FAME)
SOT	společná organizace trhu
Spojené království / Velká Británie	Spojené království Velké Británie a Severního Irska
SPŮ	Státní pozemkový úřad
SRS	Státní rostlinolékařská správa
SVS ČR	Státní veterinární správa ČR
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce
SZÚ	Souhrnný zemědělský účet
TIS ^{CR} SZIF	Tržní informační systém České republiky SZIF
TJ	terajoule (= 1 000 GJ)
TP	travní porosty na o. p. (podle zákona o zemědělství; LPIS)
TTP	trvalé travní porosty (podle katastrálního zákona a zákona o zemědělství; ČÚZK)
ÚKOZ	Ústřední komise pro ochranu zvířat
ÚKZÚZ	Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský
USDA	United States Department of Agriculture (Ministerstvo zemědělství USA)
ÚSKVBL	Ústav pro státní kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv
ÚZEI	Ústav zemědělské ekonomiky a informací
VaV	výzkum a vývoj
VCS	Voluntary Coupled Support (dobrovolné podpory vázané na produkci)
VDJ	velká dobytčí jednotka
VFU	Veterinární a farmaceutická univerzita Brno
VPM	volné pracovní místo
VŠPS	výběrové šetření pracovních sil
VÚLHM	Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti, v. v. i.
VÚMOP	Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v. v. i.
VÚRV	Výzkumný ústav rostlinné výroby, v. v. i.
VÚZT	Výzkumný ústav zemědělské techniky, v. v. i.
VUŽV	Výzkumný ústav živočišné výroby, v. v. i.
VV a S	vlastní výrobky a služby
z. p.	zemědělská půda
ZCHÚ	zvláště chráněné území
ZMB	Zentrale Milchmarkt Berichterstattung GmbH
ZMP	Zentrale Markt- und Preisberichtsstelle GmbH Bonn
ZOD	zranitelná oblast dusíkem
ZPF	zemědělský půdní fond
ž. hm.	živá hmotnost

VYSVĚTLIVKY K POUŽITÝM ČÍSELNÝM ÚDAJŮM

Údaje použité ve Zprávě o stavu zemědělství ČR za rok 2015 (Zpráva 2015) pocházejí z různých zdrojů. Základním zdrojem jsou statistická data ČSÚ, dále údaje rezortní statistiky MZe, výběrového šetření FADN, výročních zpráv některých institucí, např. PGRLF, SZIF, data mezinárodních organizací atd. Zdroje použitých údajů jsou u každé tabulky uvedeny.

Ukazatele v tabulkách, u nichž to datové zdroje umožnily, jsou převážně prezentovány v časové řadě 2011–2015.

Uzávěrka všech dat pro Zprávu 2015 byla s ohledem na daný termín zpracování její konečné verze stanovena na 1. 4. 2016. Ve Zprávě 2015 jsou proto uvedeny pouze údaje, které byly dostupné k tomuto termínu. Většina údajů za marketingový rok 2015/16 i za kalendářní rok 2015 má charakter předběžných dat. Pokud jsou použity kvalifikované odhady ÚZEI, je na to upozorněno. Vzhledem k tomu, že i v předchozích Zprávách měly údaje za analyzovaný rok předběžný charakter, nemusí být vždy hodnota téhož ukazatele za určitý rok ve všech Zprávách stejná. Ve Zprávě 2015 se to týká především údajů za rok 2014, které jsou zde uváděny ve své zpřesněné podobě, zatímco ve Zprávě 2014 byly použity předběžné nebo odhadované hodnoty. Údaje z výběrového šetření FADN obsahují poslední dostupné definitivní výsledky za rok 2013.

Uvedený meziroční index v tabulkách je v celé Zprávě 2015 za roky 2015/2014, pokud ne, je v tabulce upřesněno.

Vzhledem k počítačovému zpracování (Microsoft Excel) obsahují tabulky zaokrouhlené ukazatele (součty, procenta apod.). Proto součtové ukazatele nemusí vždy přesně odpovídat součtům jednotlivých položek.

V číselné části tabulek jsou kromě významových hodnot použity i následující symboly:

- údaj se nevyskytuje;
- . údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý;
- x údaj není smysluplný;

0 nebo 0,0 údaj existuje, ale jeho výše je nevýznamná nebo nulová.

ÚVOD

Zpráva o stavu zemědělství za rok 2015 představuje komplexní hodnocení vývoje českého zemědělství a potravinářství, s důrazem na meziroční srovnání tohoto vývoje. Ten byl ovlivněn průběhem počasí, vývojem tržních podmínek a podporami agrárnímu sektoru.

Celková výše podpor agrárnímu sektoru (po rozšíření podpor tzv. obecných služeb podle metodologie OECD se meziročně zvýšila o 6,8 % na 59,3 mld. Kč. Samotné podpory přímo zemědělským podnikům se zvýšily o 7,0 % na 44,4 mld. Kč, což představuje přes 12,5 tis. Kč na ha z. p., resp. téměř 450 tis. Kč na (přepočítaného) pracovníka v odvětví.

Vývoj tržních podmínek pro zemědělství v roce 2015 byl v meziročním porovnání charakterizován mírným rozevřením cenových nůžek mezi CZV (pokles o 2,3 p. b.) a cenami vstupů (pokles o 0,4 p. b.). Celkový pokles CZV je výslednicí nárůstu CZV rostlinných komodit o 8,1 p. b., proti poklesu CZV živočišných komodit o 15,4 p. b.

Došlo k výraznějšímu meziročnímu snížení nominálního podílu zemědělství na HPH na 1,68 %, podíl potravinářství se meziročně mírně snížil na 2,19 %. Pokračovalo snižování podílu zemědělství na celkové zaměstnanosti v NH na 2,19 %.

Průběh počasí v roce 2015 byl přes suchu vrcholící v první polovině srpna pro značnou část RV relativně příznivý a umožnil u řady plodin dosažení nadprůměrných výnosů. Letní sucha a vysoké teploty však negativně ovlivnily sklizeň některých později sklizených plodin.

Souhrnný ekonomický výsledek odvětví v roce 2015 proti roku 2014 v důsledku snížení celkové hodnoty produkce sice poklesl z 23,3 mld. Kč na 16,9 mld. Kč a v přepočtu na AWU (tzv. indikátor A) o více než 15 %. Přesto proti roku 2010 to představuje nárůst o více než 30 %. Mezi méně příznivé ukazatele však patří stále vysoký podíl mezispotřeby na celkové produkci (71 %) a zvyšování závislosti sektoru na podporách (podíl dotací na produkci 25 %).

Při meziročním úbytku o 1,2 % počet pracovníků v zemědělských podnicích těsně překračuje stotisícovou hranici (100,9 tis.). Disparita mezd v zemědělství vůči národnímu hospodářství se meziročně mírně prohloubila na 81,2 %.

Schodek bilance českého agrárního zahraničního obchodu se v roce 2015 vzhledem k výraznějšímu nárůstu vývozu proti dovozu mírně prohloubil na 19,8 mld. Kč. Ve vývozu se nadále prosazují zemědělské suroviny na úkor výrobků s vyšší přidanou hodnotou.

I přes pokračující agro-environmentální a podobné podpory přetrvávají problémy ve vztahu zemědělství k životnímu prostředí (zejména pokud jde o kvalitu půdy a její vodní režim).

SOUHRN KE ZPRÁVĚ O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ZA ROK 2015

● Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

Růst české ekonomiky byl v roce 2015 nejvyšší od roku 2007. HDP meziročně ve s. c. roku 2010 vzrostl o 4,3 %. Reálný růst HDP tak byl v roce 2015 v ČR vyšší, než jaký vykázaly státy eurozóny¹ (1,6 %), i než jaký vykázala EU 28 jako celek (1,9 %).

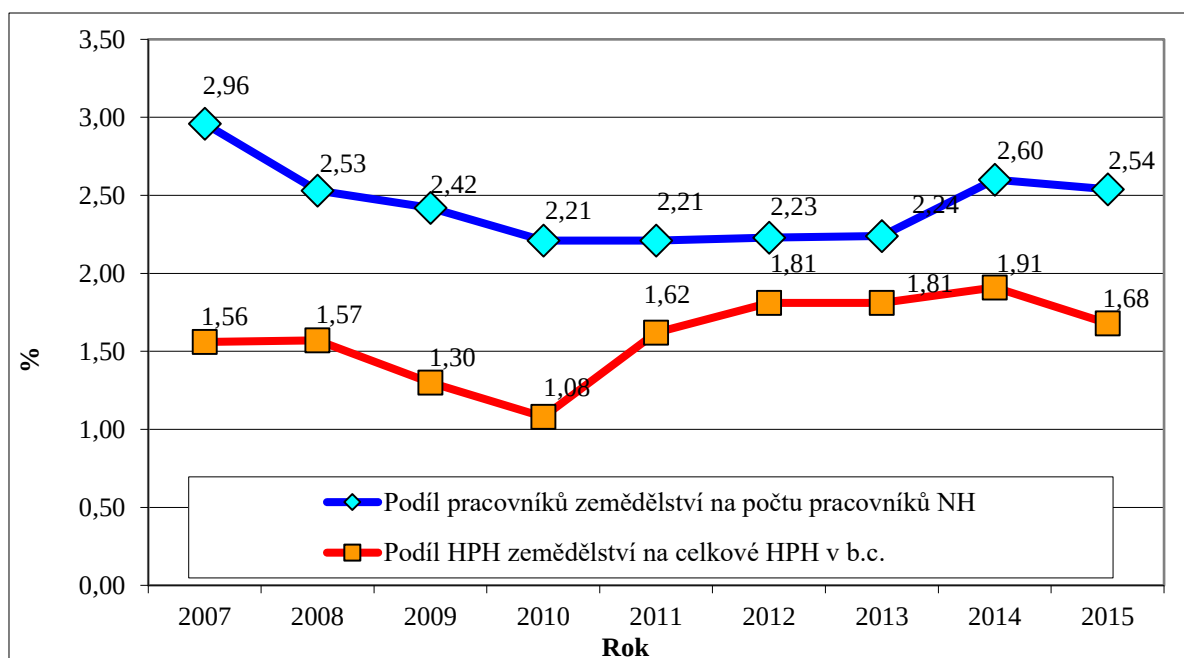
Obecná míra nezaměstnanosti se v roce 2015 proti roku 2014 snížila o 1,1 p. b. a v celoročním průměru činila 5,0 %. Průměrná míra nezaměstnanosti byla i v roce 2015 v ČR výrazně nižší než průměr všech členských států EU (9,4 %) i eurozóny (10,9 %), kde v roce 2015 došlo rovněž k poklesu míry nezaměstnanosti, a to o 0,8 p. b. v celé EU 28, resp. o 0,7 p. b. v eurozóně ve srovnání s rokem 2014. Průměrná hrubá nominální měsíční mzda² dosáhla v roce 2015 úrovně 26 467 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 3,4 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy vzrostly o 3,1 %. Průměrná hrubá nominální mzda narostla v roce 2015 meziročně mírně výrazněji v nepodnikatelské sféře (o 3,5 %) než v podnikatelské sféře (o 3,3 %).

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2015 na celkové tvorbě HPH v základních b. c.³ 1,68 %, což představuje meziroční pokles o 0,23 p. b. V případě potravinářského průmyslu se podíl na celkové tvorbě HPH snížil o 0,02 p. b. na 2,19 %. Při vyjádření HPH ve s. c. roku 2010 se uvedený podíl v případě odvětví zemědělství snížil o 0,01 p. b. a u potravinářského průmyslu došlo k nárůstu o 0,11 p. b.

¹ Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2015 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

² Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

³ Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

Ceny zemědělských výrobců v roce 2015 vykázaly meziroční pokles o 6,0 %⁴, což je větší pokles, než jaký zaznamenaly ceny vstupů do zemědělství (-1,7 %).

Podle údajů ČSÚ se počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství v roce 2015 proti roku 2014 snížil o 0,3 % a činil 97,8 tisíc zaměstnanců. Současně klesl podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců o 0,06 p. b. na 2,54 %, a to i v důsledku nárůstu počtu zaměstnanců v národním hospodářství celkem. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) naopak mírně vzrostl na 84,2 tisíce při poklesu jejich podílu na celkovém počtu zaměstnanců o 0,03 p. b. na 2,19 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2015 dosáhla 79,6 % průměru mezd v ČR. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 1,1 % a byl o 2,3 p. b. nižší než průměr celkového růstu mezd v ČR. I tak došlo v zemědělství k nárůstu reálné mzdy o 0,8 %.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2015 snížil o 0,26 p. b. na 3,59 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2015 meziročně zvýšily o 7,1 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se snížily ve srovnání s rokem 2014 o 0,3 % a představovaly 46,5 mld. Kč.

● Podpory agrárního sektoru a venkova

Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 navazuje na dřívější Program rozvoje venkova na období 2007–2013 a dále čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Nový programový dokument PRV 2014–2020 byl poprvé oficiálně zaslán

⁴ Zemědělská výroba včetně ryb.

Evropské komisi 16. 7. 2014, poté co byl schválen vládou dne 9. července 2014. Po zaslání připomínek Evropské komise oficiální cestou probíhalo intenzivní projednávání a vypořádávání připomínek, které pokračovalo až do začátku roku 2015. Evropská komise schválila finální znění základního programového dokumentu Programu rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 dne 26. 5. 2015.

Cílem PRV 2007–2013 bylo zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů byla připravena opatření v rámci čtyř tzv. os. V roce 2015 byly vypláceny podpory jak na základě žádostí zaregistrovaných v roce 2015, tak na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech.

Operační program Rybářství na období 2014–2020

V období 2014–2020 bude v EU odvětví akvakultury výrazně ovlivněno uplatňováním principů Společné rybářské politiky důsledně vycházející z klíčového strategického dokumentu Evropské unie EVROPA 2020 postaveného na účinnějším využívání veškerých zdrojů, inovací a výsledků vědy a výzkumu a lidských zdrojů. Hlavním zdrojem investic na úrovni EU bude pro členské země představovat Evropský námořní a rybářský fond (ENRF).

Přímé platby

Přímé platby jsou nejvýznamnější kategorií podpor, které jsou poskytovány českému zemědělství po vstupu ČR do EU. Jednotná platba na plochu (SAPS) byla hlavní přímou platbou plně hrazenou z prostředků Evropské Unie, o kterou mohla žádat fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu. V roce 2014 kromě SAPS mezi přímé platby shodně patřily: oddělená platba za cukr (SSP), oddělená platba za rajčata (STP) a zvláštní podpory podle čl. 68 NR (ES) č. 73/2009 a nařízení vlády č. 60/2012 Sb. směřované na citlivé sektory (brambory pro výrobu škrobu, chmel, telata masného typu, bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech, krávy chované v systému s tržní produkcí mléka).

Přímé platby byly žadatelům přiděleny, pokud plnili podmínky „podmíněnosti“ zahrnující tři oblasti: 1) veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin, 2) životní prostředí, 3) dobré životní podmínky zvířat. V případě neplnění podmínek byly tyto platby žadateli sníženy nebo zcela odebrány. Souběžně se SAPS měla ČR v roce 2014 možnost dorovnávat přímé podpory z vlastních národních zdrojů (tzv. přechodné vnitrostátní podpory), z kterých byla podporována vybraná citlivá odvětví živočišné a rostlinné výroby.

Pro období 2014–2020 byla v EU formována nová společná zemědělská politika (SZP). Základní aplikovatelné předpisy EU upravující v rámci této nové SZP oblasti přímých plateb jsou nařízení Evropského parlamentu (EP) a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, nařízení

Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 639/2014 a č. 640/2014, prováděcí nařízení Komise (EU) č. 641/2014 a č. 809/2014 a pro podmínky ČR pak realizované prostřednictvím nařízení vlády č. 50/2015 Sb.

Do SZP, která platí pro období 2014–2020, bylo začleněno několik dalších nových prvků. Od roku 2015 je tedy nezbytné, aby žadatel pro přiznání podpor v rámci přímých plateb splňoval nově některé podmínky. První z nich je, že musí být aktivním zemědělcem. Dále je nutné, aby žadatel byl veden v evidenci zemědělského podnikatele podle zákona o zemědělství (případně musí být organizační složkou státu). Třetím novým významným a nedílným prvkem pro přiznání přímých plateb je plnění podmínky tzv. ozelenění (greening), implementované jako platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Cílem ozelenění je zmírňovat negativní dopady zemědělské činnosti na životní prostředí. Navíc bude nově podpořena generační obměna podnikatelů v zemědělství prostřednictvím platby pro mladé zemědělce.

Od roku 2015 jsou rovněž v rámci přímých plateb podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS). Jedná se pouze o odvětví, která čelí určitým obtížím a přitom jsou obzvláště důležitá z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. Tato podpora navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68, nicméně je rozšířena o některá odvětví rostlinné a živočišné výroby. Týká se následujících komodit: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zeleniny s velmi vysokou pracností, zeleniny s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka, ovce a kozy. Podpora na citlivé komodity prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci se oproti roku 2014 v roce 2015 významně navýšila. Zatímco v roce 2014 dosahovala přibližně 1,5 mld. Kč, v roce 2015 hraničila s částkou 3,4 mld. Kč.

Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů.

V roce 2015 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 5 151,0 mil. Kč, což je o 84,2 mil. Kč více než v předchozím roce. Největší položkou jsou podpory na provoz bioplynových stanic. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na podporu cen a organizaci trhu zůstala v zásadě nezměněna, na rozdíl od podpor poskytnutých ze zdrojů EU, které se v roce 2015 zvýšily oproti předchozímu roku o 84,0 mil. Kč, tj. o více než jednu pětinu.

V roce 2015 se takřka nezměnila podpora v rámci SOT s vínem. Její hodnota činila 28,6 mil. Kč. Naopak k navýšení podpory došlo u organizací producentů ovoce a zeleniny,

a to o 20,2 mil. Kč na 76,8 mil. Kč. Na restrukturalizaci a přeměnu vinic se prostředky (vyplácené pouze ze zdrojů EU) meziročně zvýšily o 8,2 mil. Kč na 114,4 mil. Kč.

K největšímu nárůstu podpor došlo v roce 2015 u projektu Ovoce a zelenina do škol; konkrétně o 40,0 mil. Kč na 183,6 mil. Kč. Na zvýšení této podpory se podílely převážně zdroje EU.

U celkového objemu vyplacených podpor na školní mléko došlo v roce 2015 k nepatrnému meziročnímu zvýšení na 59,6 mil. Kč.

Exportní subvence byly v posledních letech velmi nízké a od roku 2014 nebyly vyplaceny vůbec.

Podpory včelařům byly v roce 2015 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení na trh. V roce 2014 dosáhly výše 64,0 mil. Kč, v roce 2015 tyto podpory nepatrně vzrostly na úroveň 64,7 mil. Kč.

● **Zemědělství a životní prostředí, ochrana zvířat**

Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2015 více než polovinu celkové výměry ČR (53,4 %), v porovnání s rokem 2014 se zmenšil o 3,7 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,2 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,3 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v roce 2014 (33,8 %).

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2015 byla 1 107,08 tis. ha, tj. 14,04 % celkové rozlohy ČR. Evropsky významné lokality zaujímaly výměru 785,6 tis. ha (10,0 % rozlohy ČR) a jejich počet byl 1 075. Ptačích oblastí bylo evidováno 41 na rozloze 705,7 tis. ha (8,9 % rozlohy ČR). Celková rozloha území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. se odhaduje na 1 687,3 tis. ha (21,4 % plochy ČR).

Celková výměra z. p. v LFA evidované v LPIS k 31. 12. 2015 je 1 779,1 tis. ha (50,1 %), v tom orná půda zaujímá 913,7 tis. ha (51,4 % z. p. v LFA) a travní porosty⁵ 856,9 tis. ha (48,2 % z. p. v LFA).

Odvodněné plochy jsou vykazovány jako souhrn evidovaných ploch provedeného odvodnění. V ČR je odvodněno 1 078 tis. ha (25,6 % z. p.) drenážním detailem (poslední dostupný údaj z roku 1992). Strukturálním šetřením v zemědělství 2013 byly zjištěny aktuální údaje o rozsahu zavlažovaných půd v ČR. Zavlažovaná plocha byla 17,8 tis. ha a zavlažovatelná plocha byla 34,1 tis. ha.

⁵ Zahrnuje kategorie travní porost na orné půdě a trvalý travní porost.

V roce 2015 bylo v systému integrované produkce zeleniny evidováno 84 pěstitelů s plochou 6,2 tis. ha. Proplaceno bylo 75 žádostí, které byly podány v roce 2014 na rozlohu 5,6 tis. ha.

K 31. 8. 2015 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 324 členů s výměrou ovocných sadů 10,2 tis. ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 286 žádostí z roku 2014 na výměru 10,4 tis. ha ovocných sadů. V roce 2015 bylo podáno 67 žádostí na plochu 1,6 tis. ha.

K 31. 12. 2015 bylo evidováno 170 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 6,2 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2015 podáno 150 žádostí na výměru 5 tis. ha.

Ochrana zvířat

V České republice je oblast ochrany zvířat proti týrání upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS ČR. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci Odboru živočišných komodit Oddělení ochrany zvířat, a dále odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ. Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS ČR.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2015 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 8 917 kontrol (z toho u hospodářských zvířat proběhlo 4 828 kontrol). Při 941 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 921 132 zvířat (z toho při 415 kontrolách u 915 765 hospodářských zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2015 stíháno 45 a odsouzeno 27 osob.

Ekologické zemědělství

Ke konci roku 2015 hospodařilo v ČR 4 096 ekologických zemědělců, jedná se o mírný nárůst oproti předchozímu roku. Stejně tak vzrostl počet výrobců biopotravin, kterých bylo k 31. 12. 2015 evidováno 542.

K 31. 12. 2015 byl podíl ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy 11,8 %, což je téměř stejný podíl jako v roce 2014. Výměra orné půdy vzrostla na 66 548 ha a naopak poklesla výměra TP na 407 448 ha.

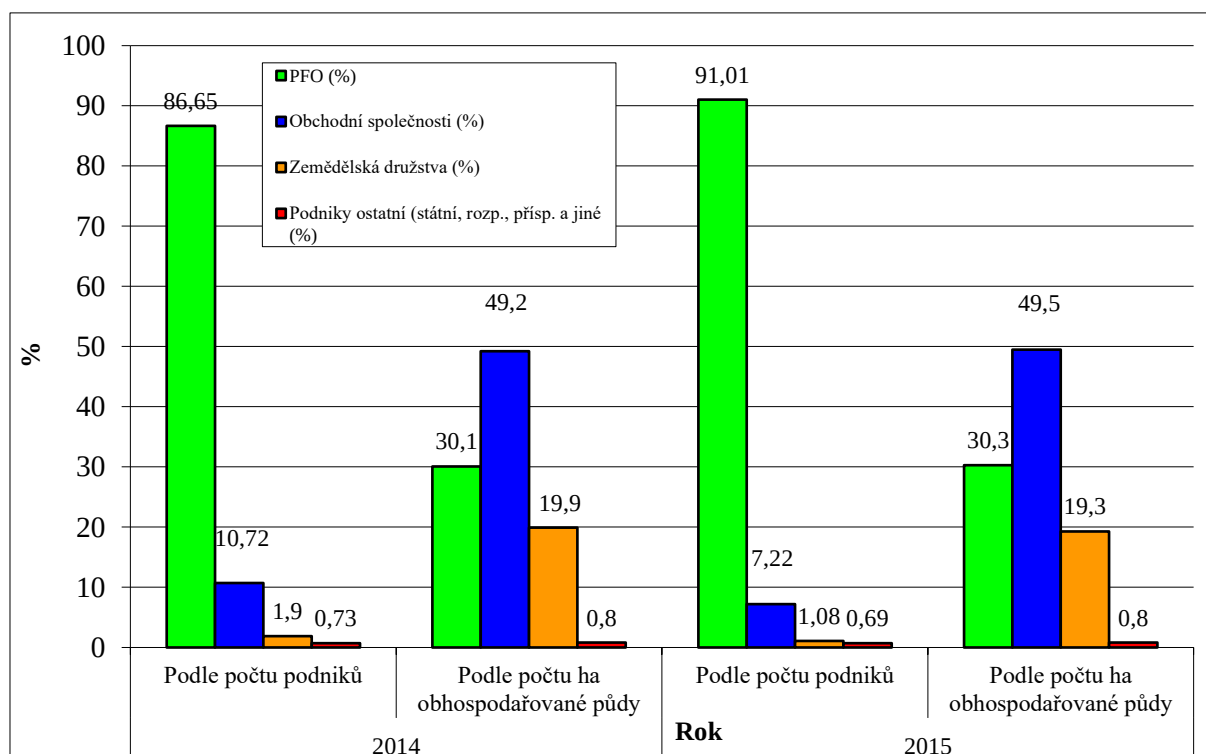
Podpora pro ekologické zemědělce v podobě dotací na plochu užívanou v ekologickém hospodaření, nebo zařazenou do přechodného období, byla v roce 2015 poskytována v rámci PRV 2007–2013 jako součást tzv. agroenvironmentálního opatření a nově v PRV 2014–2020 jako samostatné opatření. Výše podpor se liší podle obhospodařované kultury.

Od roku 2007 bylo ekologické zemědělství podporováno také výrazným bodovým zvýhodněním (preferencí) ekologických zemědělců při hodnocení investičních projektů v rámci Os I a III PRV 2007–2013.

Ekologické zemědělství v ČR má již dlouholetou tradici. Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou upravena národními i evropskými předpisy. Od 1. 1. 2012 nabyl účinnosti zákon č. 344/2011 Sb., který novelizuje zákon o ekologickém zemědělství č. 242/2000 Sb. Změny v tomto právním předpisu směřují především ke zjednodušení administrativního řízení tohoto odvětví. Dále platí nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcí nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 ve znění pozdějších předpisů, která poskytují národním předpisům rámec. MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin kontrolují dodržování právních předpisů. Příslušnými organizacemi byly v roce 2015: KEZ o.p.s., ABCERT AG, organizační složka, Biokont CZ, s.r.o., a Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r.o.

● **Podnikatelská struktura zemědělství a zpracovatelů agrárních surovin**

Koncem roku 2015 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno přes 47,4 tis. subjektů.

Pramen: ČSÚ – Zemědělský registr

Většina zemědělských podniků (více než 96 %) vykazala alespoň minimální výměru z. p.⁶ a tyto podniky hospodařily na 3,50 mil. ha z. p. (z toho 2,49 mil. ha o. p.).

Podíl orné půdy celkově představoval 71 % zemědělské půdy. PPO vykazaly vyšší stupeň zornění obhospodařované půdy (celkově 76 %; podle jednotlivých právních forem s. r. o. 67 % a družstva shodně s a. s. 82 %) než PFO (59 %).

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat měly PPO ještě vyšší podíl než na obhospodařované půdě. Na PPO připadlo 76 % skotu (v rámci toho 90 % dojených krav) a téměř 93 % prasat a drůbeže.

Podle právních forem podniků byly největšími chovateli skotu a. s., následované družstvy a zemědělskými podnikateli – FO. Na chovu prasat se téměř 62 % podílely a. s. a dále družstva (16 %) a s. r. o. (14 %), na chovu drůbeže se podílely zejména s. r. o. s téměř 45% podílem, a. s. s téměř 42 % a výrazně méně zemědělstí podnikatelé – FO s více než 6% podílem.

Jak vyplývá z registru ČSÚ, v roce 2015 byl zaznamenán další nárůst počtu podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11). Celkový počet subjektů těchto obou výrobních činností činil 21 235 (meziročně je to více již o 1 588 firem). Nikoliv všechny registrované subjekty jsou však ekonomicky aktivní, zejména se to týká fyzických osob. Také se změnila struktura využívaných právních forem, neboť v roce 2015, obdobně jako v roce 2014 se nejvíce rozrostl počet právě těchto, tj. firem fyzických osob.

● **Věda, výzkum, vzdělávání a poradenství**

V roce 2015 se výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematiky rozvoje venkova zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí a 2 státní příspěvkové organizace se statutem výzkumné organizace podle Nařízení Komise (ES) č. 800/2008, které byly zřízeny Ministerstvem zemědělství. Na rezortním výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích se dále podílelo kromě uvedených organizací také na dvě desítky soukromých výzkumných ústavů, z nichž 11 se statutem výzkumné organizace dle výše uvedeného nařízení, dále veřejné výzkumné instituce zřízené jiným rezortem, výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol, řada dalších menších výzkumných ústavů, organizací a institucí a soukromých podnikatelských subjektů.

⁶ Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 ary intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 ary vinic nebo 3 ary skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovcí nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kožešinových zvířat.

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo v roce 2015 řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje, zejména v 7. Rámcovém programu EU, ale i dalších výzkumných programech.

Ministerstvo zemědělství plní úkoly vyplývající z Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020, která stanovila 7 hlavních cílů a 13 vedlejších cílů. K hlavním cílům patří další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol.

Prostřednictvím RVP MZe bylo v roce 2015 realizováno 35 druhů vzdělávacích aktivit v celkovém počtu 960 akcí celkem za 3 255 785 Kč. Většina akcí probíhá pravidelně každý rok a navazuje na akce (semináře, konference, školení včetně zajištění sborníků a studijních či výukových materiálů) z předchozích let. Tradičně měly vysokou úroveň akce environmentálního vzdělávání pro děti a mládež z oblasti lesního hospodářství a programy pro děti a mládež zaměřené na bezpečnost potravin a zdravou výživu. Významný vzdělávací efekt měla rovněž školení pro vodoprávní úřady, konference k ochraně zvířat, semináře k ochraně rostlin, odborná školení k používání antimikrobik, vzdělávací aktivity pro vinohradníky a vinaře. Finančně byly podpořeny soutěže odborných znalostí a dovedností žáků středních škol s rezortním zaměřením. Na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace připadla z celkového objemu finančních prostředků v roce 2015 částka ve výši 2 244 414 Kč.

● **Pracovní síly a trh práce v zemědělství**

Snížování zaměstnanosti v zemědělství pokračuje stále mírnějším tempem. Meziroční úbytek pracovníků v zemědělských podnicích činil 1,2 % a jejich počet v roce 2015 poklesl přibližně na 100,9 tis.⁷. Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR se snížil na 2,0 %⁸ (meziroční pokles o 0,1 p. b.).

Meziročně došlo k úbytku pracovníků ve všech právních formách zemědělských podniků. Nejvíce poklesl absolutní počet pracovníků v obchodních společnostech – přibližně o 500 osob (o 0,9 %), v družstvech cca o 400 osob (o 1,9 %) a v podnicích fyzických osob cca o 300 osob (o 1,2 %).

Celková struktura zaměstnanosti podle právních forem se v posledních letech prakticky nemění (meziroční změny nedosahují ani 0,2 p. b.). Od roku 2002 představují více než polovinu zemědělských pracovníků pracovníci obchodních společností. V roce 2015 v nich

⁷ Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

⁸ Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (1.-4. čtvrtletí 2015), ČSÚ 2016.

pracovalo 54,0 % zemědělců, přibližně pětina zemědělců pracovala v družstvech (20,8 %) a čtvrtina v podnicích fyzických osob (25,0 %).

Věková skladba zemědělské populace představuje problém nejen v České republice, ale i ve většině evropských zemí. Ve 4. čtvrtletí 2015⁹ vykazovali v agrárním sektoru ČR nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (42,3 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (35,6 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (11,2 %) a pracovníci nejstarší, tj. ve věku 60 a více let (10,9 %). V meziročním srovnání se mírně zvýšily podíly pracovníků ve věku 30–44 let (o 1,1 p. b.) a pracovníků nejstarších, tj. 60 a více let (o 1,6 p. b.). V kategorii 45–59 let naopak došlo k mírnému snížení podílu (o 1,5 p. b.), stejně tak v kategorii 15–29 let, tj. pracovníků nejmladších (o 1,2 p. b.).

V roce 2014 mělo 52,6 % zaměstnanců středoškolské vzdělání bez maturity, 25,9 % středoškolské s maturitou, 9,7 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání) a 9,5 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného). Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke zlepšení vzdělanostní struktury zaměstnanců sektoru – narostl strukturální podíl zaměstnanců s maturitou (o 2,4 p. b.) a pokleslo zastoupení zaměstnanců bez maturity (o 2 p. b.) a se základním a chybějícím vzděláním (o 1 p. b.). Podíl vysokoškoláků ve struktuře zaměstnanců v sektoru se meziročně nezměnil. Ve srovnání s průmyslem se vzdělanostní struktura zaměstnanců sektoru stále odlišuje především nižším podílem zaměstnanců se středním vzděláním s maturitou (o 5,4 p. b.), dále vyšším zastoupením osob se středním vzděláním bez maturity (o 4,1 p. b.) a se základním vzděláním (o 2,4 p. b.); strukturální podíl vysokoškoláků zůstává ve srovnání s průmyslem přibližně stejný.

Rozhodující část pracovníků v zemědělství ČR získává svůj příjem z pracovní činnosti formou mzdy. Potřebné údaje pro sledování úrovně a vývoje těchto příjmů lze tak průběžně čerpat ze mzdových statistik ČSÚ (do zaměstnanců jsou zde zahrnuti i pracující členové zemědělských družstev). Mzdy v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem a rok 2015 znamenal další zhoršení této situace. Zatímco průmysl a zejména národní hospodářství celkem překonaly slibně se rozvíjející mzdové nárůsty roku 2014, zemědělství s nimi již nedokázalo držet krok. V národním hospodářství celkem vzrostla průměrná mzda¹⁰ o 3,4 % na 26 467 Kč. Průmysl s nárůstem 3,0 % (na 26 852 Kč) tak poněkud ztratil ze svého nepříliš vysokého náskoku vůči národnímu hospodářství. Jednoho z nejvyšších mzdových nárůstů napříč všemi odvětvími dosáhlo stavebnictví (4,9 %), v němž se v předchozích letech velmi silně a setrvale projevovaly důsledky hospodářské krize. V zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) vzrostla

⁹ *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2014, 2015), ČSÚ 2015, 2016. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

¹⁰ *Na přepočtené počty zaměstnanců.*

mzda pouze o 1,3 % a dosáhla 21 478 Kč. Jiná odvětví s celkově značně nízkou úrovní mezd zaznamenávala přitom spíše nadprůměrné nárůsty (ubytování, stravování a pohostinství 6,6 %, administrativní a podpůrné činnosti 4,0 %, kulturní, zábavní a rekreační činnosti 4,5 %).

Mzdová disparita zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) se vůči průmyslu prohloubila na 80,0 %, relace mezd vůči národnímu hospodářství poklesla na 81,2 %.

● **Půda a vlastnické vztahy**

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2015 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 211,9 tis. ha, tj. 53,4 % z rozlohy státu. Na jednoho obyvatele připadá jako v minulém roce 0,40 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy. Proti roku 2014 došlo ke snížení rozlohy z. p. o cca 3,7 tis. ha, tj. o 0,1 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2015 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 7,0 tis. ha, což je úbytek větší cca o 200 ha proti roku 2014. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 3,4 tis. ha, tedy o 631 ha více než v roce 2014. Zvětšila se výměra lesní půdy o 2,0 tis. ha a výměra v kategoriích „zastavěné plochy a nádvoří“ a „ostatní plochy“ o 1,2 tis. ha. Mírně se zvyšuje výměra zahrad (o 184 ha) a vodních ploch (o 650 ha), úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 307 ha, o 55 ha více než v roce 2014. Výměra chmelnic poklesla o 127 ha, o 91 ha více než v roce 2014, výměra vinic naopak vzrostla o 200 ha, s rozdílným trendem proti roku 2014, kdy byl pokles 41 ha.

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2015 byla celková výměra ve výši 3 559 tis. ha, tj. větší proti předchozímu roku o 5 143 ha a meziroční přírůstek byl o 700 ha menší než v roce 2014.

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 659 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur). ČÚZK eviduje veškeré zemědělské pozemky podle katastrálního zákona. K jejich změnám tak dochází na základě zápisů do katastru nemovitostí. Evidují se i zemědělské pozemky v zastavěném území, v zastavěných stavebních pozemcích a zastavitelných plochách obce a zemědělské pozemky mimo toto území, které nejsou obsaženy v evidenci LPIS. LPIS eviduje díly půdních bloků podle uživatelských vztahů a využití půdy, přičemž nejmenší evidovaná plocha může být 100 m². Obhospodařovaná výměra je přitom nižší proti evidenci katastru nemovitostí i vlivem zarůstáním původní zemědělské půdy dřevinami. Evidovaná výměra zemědělské půdy v LPIS se může každoročně i v průběhu jednoho roku měnit v závislosti na evidenci uživatelů, kteří žádají o podpory.

● Agrární produkce

Rostlinná produkce

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2015, tj. 1 389,8 tis. ha (proti předchozímu roku menší o 1,4 %), zaujímaly největší podíl pšenice (829,8 tis. ha, tj. 59,7 % celkové plochy) a ječmen (365,9 tis. ha, 26,3 %). Třetí nejvýznamnější obilovinou byla kukuřice na zrna s výměrou 80,0 tis. ha, podílející se 5,8 % na celkové ploše obilovin. Na sklizňové ploše obilovin se dále podílely minoritní obilní druhy, jmenovitě triticales (42,9 tis. ha, 3,1 %), oves (42,4 tis. ha, 3,1 %), žito (22,0 tis. ha, 1,6 %) a ostatní obiloviny (v souhrnu 6,8 tis. ha, tj. 0,5 % celkové plochy obilovin).

Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2015, dosáhla výše 8 183,5 tis. t, což proti předchozímu roku představuje pokles o 6,8 %, avšak vysoce převyšuje průměr posledních deseti let. Na celkové produkci se nejvyšším objemem podílela pšenice, a to 5 274,3 tis. t (tj. 64,5 %), ječmene bylo sklizeno 1 991,4 tis. t (24,3 %) a zrnové kukuřice 442,7 tis. t (5,4 % celkové produkce).

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Celková nabídka 9 788,3 tis. t pro marketingový rok 2015/16 je o 2,5 % nižší než v předchozím rekordním roce. Odhaduje se stagnace objemu celkové domácí spotřeby obilovin ve výši 5 407,0 tis. t. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2015/16 v důsledku poklesu produkce a při stagnaci spotřeby meziročně poklesla na 151,4 %, tj. o 10,7 p. b. Objem konečných zásob se meziročně, při nižším vývozu a vyšším dovozu, opět zvýšil, a to o 6,4 % na 1 380,3 tis. t.

V marketingovém roce 2015/16 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 829,8 tis. ha (meziročně o 0,7 % menší), z níž ozimé odrůdy zaujímaly 778,2 tis. ha (tj. 93,8 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 51,6 tis. ha. Při vysokém průměrném výnosu 6,36 t/ha (proti předchozímu roku nižšímu o 2,4 %) produkce pšeničného zrna dosáhla 5 274,3 tis. t. Přestože se jedná o meziroční pokles o 3,1 %, jde o druhou nejvyšší sklizeň za posledních deset let, která převyšuje průměr tohoto období o 21,8 %.

Výše počátečních zásob pšenice pro marketingový rok 2015/16 se proti předchozímu roku téměř nezměnila a činila 339,8 tis. t včetně státních hmotných rezerv. Dovoz pšenice je odhadován mírně vyšší, a to na 57,0 tis. t. Celková nabídka pšenice v důsledku nižšího objemu produkce poklesla na 5 671,1 tis. t, tj. o 2,8 %. Objem vývozu je odhadován na relativně vysokou hodnotu 2 200,0 tis. t, meziročně o 14,2 % nižší.

V marketingovém roce 2015/16 činila sklizňová plocha ječmene 365,9 tis. ha a meziročně došlo k jejímu nárůstu o 4,4 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 104,5 tis. ha (28,6 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 261,4 tis. ha (71,4 %). Průměrný celkový výnos ječmene dosáhl 5,44 t/ha a byl meziročně nižší o 3,0 %. Přesto však díky větší sklizňové ploše bylo dosaženo vyšší produkce zrna než v předchozím roce, a to pětiletého maxima

1 991,4 tis. t, což představuje v absolutním měřítku meziroční nárůst nejvyšší ze všech obilovin.

Hodnocení kvality sladovnického ječmene ze sklizně 2015 je výsledkem komplexního pohledu na řadu sledovaných ukazatelů, stanovených ve VÚPS, a.s., Sladařském ústavu Brno. Vzhledem k nízké průměrné sklizňové vlhkosti lze předpokládat určitou stabilitu v hodnocených parametrech. K dispozici je tak v roce 2015/16 dostatečné množství zrna, které splňuje všechny požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu (optimální obsah bílkovin, zrna bez fyziologického a biologického poškození a výskytu „černých“ plísní).

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrna v ČR v marketingovém roce 2015/16 se meziročně snížila o 19,0 % na 80,0 tis. ha. V důsledku dlouhodobého sucha zejména v době květu v hlavních produkčních oblastech bylo nasazení palic proti očekávání přibližně poloviční, čímž bylo dosaženo jen nízkého průměrného výnosu 5,54 t/ha (proti roku 2014 nižšímu o 34,3 %). Spolu s poklesem sklizňových ploch došlo k výraznému propadu produkce zrna na pouhých 442,7 tis. t, což odpovídá meziročnímu poklesu o 46,8 %. Sklizeň kukuřičného zrna byla tak nejnižší za období od roku 2002, které je charakterizováno růstem pěstebních ploch, výnosů a produkce.

V roce 2015 došlo v ČR opět k výraznému poklesu plochy, oseté geneticky modifikovanou kukuřicí (tzv. Bt kukuřice), a to meziročně o 43,2 % na 997 ha, přičemž počet jejích pěstitelů klesl z 18 na pouhých 11. K propadu došlo u všech producentů zemí EU, tj. i ve Španělsku, Portugalsku a Rumunsku, a celková sklizňová plocha činila 127,4 tis. ha, přičemž se pěstuje pouze jediná povolená odrůda MON810. Důvodem malého rozšíření GM kukuřice v ČR je problematický odbyt, nutnost oddělovat ji od běžné produkce a označovat jako GMO, administrativní překážky a v neposlední řadě i vyšší náklady na osivo. Bt kukuřice není v ČR využívána pro potravinářské účely.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2015/16 pěstovala na ploše 45,0 tis. ha (83,6 % skutečnosti předchozího roku). Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti dosáhl hodnoty 60,9 t/ha¹¹ (ve srovnání s rokem 2014/15 byl o 22,0 % nižší). Cukernatost řepy se ve srovnání s rokem 2014/15 vlivem počasí významně zvýšila o 14,4 % na 18,2 %.

Výroba cukru v ČR v roce 2015/16 dosáhla podle předběžných údajů 451,9 tis. t. Celkově bylo vyrobeno 455,9 tis. t cukru (rozdíl byl vyroben mimo ČR). Do kvóty hospodářského roku 2015/16 bylo z předchozího hospodářského roku převedeno 65,3 tis. t cukru. Kvóta cukru ČR zůstala nadále nezměněna a zůstala ve výši 372,5 tis. t. Nad rámec

¹¹ Údaj vypočtený z údajů VUC (jako podíl zpracované cukrové řepy a plochy cukrové řepy).

kvóty bylo vyrobeno 85,5 tis. t cukru. Výnos polarizačního cukru dosáhl 11,09 t/ha¹² (meziroční snížení o 10,7 %).

V ČR se po loňském zvýšení produkční plochy brambor v hospodářském roce 2015/16 plocha brambor snížila o 4,7 % na 28,7 tis. ha (se zápočtem ploch domácností). Podmínky pro pěstování brambor byly v roce 2015/16 nepříznivé především z důvodu deficitu srážek a vysokých teplot ve vegetativním období. Projevilo se to především v propadu hektarového výnosu, který se meziročně snížil o 23,9 % na 21,1 t/ha. Úměrně snížení výnosu klesla celková produkce brambor o 27,4 % na 604,3 tis. t.

Sklizňová plocha olejnin celkem činila v marketingovém roce 2015/16 v ČR 446,0 tis. ha, což představuje ve srovnání s předchozím rokem pokles o 3,9 %. Průměrný hektarový výnos meziročně poklesl na 3,04 t/ha a celková produkce olejnin tak proti rekordní sklizni roku 2014 propadla o 17,6 % na hodnotu 1 355,0 tis. t. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin činil 92,7 %.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2015/16 sklídila v ČR z produkční plochy 366,2 tis. ha, což představuje meziroční pokles o 5,9 %. Objem produkce řepky ve srovnání s historicky rekordní výší předchozího roku poklesl o 18,3 % na 1 256,2 tis. t při průměrném výnosu 3,43 t/ha (o 13,2 % nižším).

Sklizňová plocha chmele v České republice dosáhla v roce 2015 jen 44,3 % plochy roku 1990 a za posledních deset let se zmenšila o 23,6 %, přesto však ČR zůstává předním světovým producentem jemně aromatického chmele.

Podle údajů ÚKZÚZ činila v roce 2015 celková sklizňová plocha chmele v ČR 4 622 ha. Jemná aromatická odrůda Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ) se sklídila z 3 903 ha s výnosem 1,00 t/ha a podílela se tak 84,4 % na celkové výměře chmele. Nová jemně aromatická odrůda Saaz Late, registrovaná v roce 2013, dosáhla sklizňové plochy 34 ha, tradiční odrůda Sládek pak 485 ha, tj. 10,5 % celkové výměry chmele.

V roce 2015 bylo v rámci dotačního programu „Uznaná certifikovaná sadba“ vyplaceno celkem 14,7 mil. Kč. Celkem bylo tak vysázeno 981 tis. ks certifikované sadby chmele na ploše 308,9 ha, což je o 136,9 ha méně v porovnání s rokem 2014. V roce 2015 byla obnova porostů provedena převážně odrůdami ŽPČ (267,9 ha), Sládek (32,0 ha), Premiant (4,7 ha), Kazbek (3,9 ha) a Bohemie (0,4 ha).

Podle údajů ČSÚ dosáhla v roce 2015 celková produkce ovoce v ČR (včetně dopočtu domácností) 401,1 tis. t a byla nejvyšší od roku 2009. V porovnání se sklizní ovoce v roce 2014 byla téměř o čtvrtinu větší. Meziročně se výrazně zvýšila zejména produkce hrušek (o 92 % na 23,8 tis. t), broskví (o 61 % na 11,8 tis. t) a švestek (o 41 % na 33,1 tis. t).

¹² Hmotnost veškerého cukru teoreticky získatelného z jednotky plochy cukrové řepy (bez zápočtu cukru obsaženého v cukrové řepě zpracované ve smlouvě o dílo mimo území ČR).

O čtvrtinu byla vyšší sklizeň jablek (259,2 tis. t), o 17 % višň (8,3 tis. t) a o 13 % ořechů vlašských (7,1 tis. t). Produkce rybízů (16,4 tis. t), meruněk (6,4 tis. t), slív a renklód (12,3 tis. t) zůstala na úrovni předchozího roku. Mírně nižší byla meziročně úroda třešní (9,9 tis. t) a jahod (9,7 tis. t) a téměř o čtvrtinu méně bylo sklizeno angreštu (3,1 tis. t), který je již v ČR pěstován téměř výhradně v soukromém sektoru.

V ČR výměra pěstební plochy zeleniny celkem (včetně dopočtu domácností) v roce 2015 meziročně mírně poklesla o 1,3 % na 13 200 ha, největší podíl zaujímal opět cibule (15 %), zelí (9 %), hrách (9 %), mrkev (8 %) a okurky nakládačky (8 %). K výraznějšímu poklesu ploch došlo u póru o 28 % na 18 ha, ředkviček o 18 % na 224 ha, hlávkového salátu o 15 % na 199 ha a hrachu o 14 % na 1 126 ha. Snížení ploch bylo evidováno také u cibule o 8 % na 2 039 ha, salátových okurek o 8 % na 273 ha a celeru o 4 % na 424 ha. Zvýšení ploch bylo zaznamenáno u kvěťáku o 7 % na 352 ha, kedluben o 3 % na 392 ha a mrkve o 2 % na 1 070 ha.

Živočišná produkce

Stavy skotu celkem v České republice podle ČSÚ Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2015 v meziročním srovnání vzrostly o 2,4 % (tj. o 33,5 tis.) a dosáhly 1 407,1 tis. ks, z toho stavy krav celkem se zvýšily o 2,9 % (tj. o 16,1 tis. ks). Téměř ve všech ostatních kategoriích došlo k mírnému nárůstu počtu chovaných zvířat. Výraznější růst byl zaznamenán u kategorie plemenní býci ve věku od 1 do 2 let (meziroční růst o 18,1 %) a jatečné jalovice ve věku od 1 do 2 let (meziroční růst o 18,9 %). Naopak ke značnému meziročnímu úbytku stavů došlo u kategorie telata jatečná do 8 měsíců (pokles o 40,3 %) a mladý skot jatečný nad 8 měsíců do 1 roku (pokles o 34,5 %). O 8,1 % (tj. 1,1 tis. ks) se snížil i počet býků ostatních (ne plemenných) včetně volů nad 2 roky. Nárůst stavů skotu byl v roce 2015 evidován ve všech krajích ČR, nejvíce v Ústeckém kraji (o 4,8 %) a nejméně ve Středočeském (o 0,7 %). Na celkovém počtu skotu chovaném v EU 28 se ČR v roce 2015 podílela 1,7 %.

V kalendářním roce 2015 vzrostla produkce mléka ke zpracování znatelně, ale objem dodávek mléka ke zpracování na území ČR se zvýšil o něco méně. Celkový objem mléka, který dodali výrobci ke zpracování v rámci dodávkové kvóty, dosáhl podle SZIF v přepočtu 2 881,4 mil. l, ale tuzemské mlékárny nakoupily podle MZe jen 2 434,7 mil. l, neboť zbývající množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Zatímco ke zpracování bylo dodáno meziročně o 4,0 % (110,9 mil. l) mléka více, nákup mléka tuzemskými mlékárnami od domácích výrobců se zvýšil o 3,6 % (84,0 mil. l). Z nakoupeného mléka však zpracovatelé ještě část objemu přesunuli ke zpracování v zahraničí. Celkový objem mléčné suroviny vyvezené výrobci a zpracovateli dosáhl 21,8 % domácí tržní produkce. Oproti roku 2014 byl vývoz suroviny o 70,3 mil. l (tj. o 12,6 %) vyšší.

V ČR byl v roce 2015 trh s hovězím a telecím masem ovlivněn zejména vývojem této komodity na trhu EU a obnovením obchodu se živými zvířaty s Tureckem. Růst cen hovězího

masa v Unii ovlivnil pozitivně vývoj cen jatečných zvířat v ČR. Odvětví chovu skotu v ČR bylo v roce 2015 charakterizováno mírným růstem stavů, zvýšením celkové produkce hovězího a telecího masa, růstem porážek a omezením spotřeby. Zároveň došlo ke zlepšení aktivní bilance zahraničního obchodu vlivem výraznějšího nárůstu vývozu především živého skotu.

V ČR došlo v roce 2015, po mírném oživení v odvětví v roce 2014, ke zvratu a chov prasat se dostal opět do útlumu. Hlavním důvodem byl převis nabídky nad poptávkou vepřového masa v celé EU, který se promítl do vývoje cen a negativně ovlivnil ekonomiku výroby u mnoha chovatelů. Vývoj v komoditě vepřové maso byl v ČR charakterizován redukcí stavů prasat i prasníc, poklesem celkové výroby, nárůstem dovozů, který se promítl v dalším zhoršení bilance zahraničního obchodu. Obdobně jako ve většině členských zemí EU, došlo také v ČR k poklesu cen jatečných prasat a vepřového masa, které bylo provázáno růstem spotřeby.

Podle Soupisu hospodářských zvířat se stavy drůbeže v ČR v roce 2015 zvýšily o 4,9 % na 22,5 mil. ks, z toho stavy kuřat na výkrm o 5,3 % na 12,1 mil. ks, na chov o 30,8 % na 2,8 mil. ks, a stavy slepic naopak poklesly o 6,8 % na 6,3 mil. ks. Stavy kohoutů vzrostly o 3,7 % na 245,5 tis. ks, kachen o 50,0 % na 589,6 tis. ks, krůt o 4,8 % na 415,7 tis. ks a hus o 5,9 % na 19,5 tis. ks.

Celková produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2015 zvýšila o 1,7 % na 191,3 tis. t j. hm. (255,1 tis. t ž. hm.), tedy přibližně 1,4 % z celkové produkce EU. Z toho tržní produkce činila 186,8 tis. t j. hm. (249,1 tis. t ž. hm.), tj. o 2,2 % meziročně více, a samozásobení a drobný prodej 4,5 tis. t j. hm. (6,0 tis. t ž. hm.), tedy o 14,3 % méně (pramen: ČSÚ a MZe).

Do ČR bylo podle celní statistiky v roce 2015 dovezeno 140,0 tis. t j. hm. živé drůbeže (pouze dospělí jedinci) a drůbežího masa, což znamenalo meziroční nárůst o 18,7 %, a vyvezeno 70,0 tis. t j. hm., což představuje nárůst o 4,3 %. Z celkového dovezeného objemu představovala v přepočtu na hmotnost 4,4 % živá drůbež (včetně jednodenních kuřat) a z vyvezeného 51,6 %.

V České republice se dlouholetý růst základního stáda ovcí dále urychlil. Vzrostlo základní stádo koz a rovněž celkové stavy obou jmenovaných druhů přežvýkavců. K 1. 4. 2015 bylo v ČR evidováno 134,5 tis. ks bahnic, což je meziroční nárůst základního stáda o 4,3 %. Celkové stavy ovcí a beranů ke stejnému datu dosáhly 231,7 tis. ks, tj. o 2,8 % více než v předchozím roce. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2015 evidováno 26,8 tis. ks, což je o 9,9 % více než v předchozím roce. Pozitivní vývoj stavů ovcí a koz byl pravděpodobně stimulován rostoucí spotřebitelskou oblibou produktů chovu a podporou dotačních programů.

● **Obnovitelné zdroje energie**

Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezovala podporu pro nové výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny a zavedla 10% odvod z elektřiny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výroby elektřiny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) ERÚ v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanovil provozní podporu elektřiny pro elektřinu vyrobenou využitím slunečního záření a pro elektřinu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. ledna 2014.

Užití biopaliv v České republice je v současné době určováno především právní povinností jejich přimíchávání k minerálním pohonným hmotám. Tato povinnost byla poprvé zavedena od září 2007 pro přídavek FAME v motorové naftě (2 % objemová), od roku 2008 i pro přídavek bioetanolu do benzínu.

Tuzemská výroba i dovoz bioethanolu v roce 2015 zůstaly téměř na stejné úrovni jako v roce 2014. O 36,2 % stoupl vývoz bioethanolu v roce 2015 oproti roku 2014. Hrubá spotřeba bioethanolu v roce 2015 se zvýšila o 0,4 % na 119 548 t. Spotřeba paliva Ethanol E85 klesla o 47,1 % ve srovnání s rokem 2014. Využití bioethanolových lihovarů v roce 2015 činilo 36 %.

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu FAME v roce 2015 zůstala na 410 tis. t. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2015 zajišťovaly pouze společnosti Preol, a. s., Lovosice a Primagra, a. s., Milín, s celkovou výrobní kapacitou 155 tis. t. Někteří provozovatelé buď výrobu přerušili, nebo se zaměřili na dílčí činnosti, jako je lisování řepky olejky, prodej řepkového oleje a surových FAME. Někteří další výrobci zajišťovali výrobu směsné motorové nafty SMN30 spojenou s nákupem FAME a dodávkou SMN30 a FAME na trh s motorovými palivy. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2015 dosáhlo 41 %.

● **Cenový vývoj na agrárním trhu**

V roce 2015 došlo stejně jako v roce předchozím k meziročnímu snížení cen zemědělských výrobců, a to o 6,0 %. Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se ve stejné době snížily o 2,5 % a spotřebitelské ceny (na rozdíl od roku 2014) poklesly o 1,1 %. Ceny vstupů do zemědělství byly meziročně nižší o 1,7 %.

Meziroční pokles CZV v rostlinné výrobě v roce 2015 dosáhl v průměru 2,2 % a týkal se poloviny sledovaných komodit. Nejvýrazněji se snížila cena brambor (o 9,2 %), méně pak

obilovin (o 5,6 %) a olejnin (o 2,8 %). K nejvýraznějšímu posílení CZV došlo u ovoce (o 12,9 %), zeleniny a květin (o 10,0 %).

CZV živočišných komodit se v roce 2015 na rozdíl od předchozího roku meziročně v průměru snížily, a to o 10,5 %. Nejvýraznější meziroční pokles ceny byl zaznamenán u mléka (o 17,2 %) a u jatečných prasat (o 12,1 %). K minimálnímu snížení CZV pak došlo u drůbeže (o 0,2 %). Meziročně vyšší CZV byla naproti tomu vykázána u jatečného skotu (o 2,7 %) a u vajec (o 0,5 %).

● **Agrární zahraniční obchod (AZO)**

V roce 2015 se český agrární vývoz vzhledem k předchozímu roku zvýšil o 22,5 mld. Kč, tj. o 12,5 %, na 202,7 mld. Kč a český agrární dovoz vzrostl o 22,6 mld. Kč, tj. o 11,3 %, na 222,5 mld. Kč. Vzhledem k mírně vyššímu přírůstku na straně dovozu než vývozu se záporná bilance AZO ČR (po dvou letech zlepšování) nepatrně prohloubila, a to o 150,9 mil. Kč na 19,8 mld. Kč, což je však stále jedna z nejpříznivějších hodnot od vstupu ČR do EU. V důsledku výraznější dynamiky růstu vývozu než dovozu se však současně zlepšil stupeň krytí dovozu vývozem (o 0,9 p. b.) na 91,1 %.

Z teritoriálního pohledu jsou nejvýznamnějšími odběrateli agrárních produktů z ČR dlouhodobě Slovensko (s 23,9% podílem v roce 2015), Německo (19,7 %) a Polsko (11,5 %), dále Itálie (6,6 %) a Rakousko (6,0 %). V rámci třetích zemí dosahuje stabilně více než 1% podíl na českém agrárním vývozu pouze Rusko.

Hlavními dodavateli agrárního zboží do ČR byly v roce 2015 stejně jako v minulých letech Německo (21,4 %), Polsko (19,2 %) a Nizozemsko (7,1 %), které se posunulo na třetí místo před Slovensko (6,8 %), dále Itálie (5,4 %) a Španělsko (5,0 %). Z třetích zemí zaujímaly v českém agrárním dovozu nejvyšší podíly tradičně Brazílie (1,8 %), Čína (1,3 %), USA (1,2 %) a Turecko (1,1 %). Hodnota dovozu z většiny významnějších destinací meziročně vzrostla s výjimkou Slovenska, Číny, Turecka a Dánska.

V podrobnějším pohledu na komoditní skladbu AZO byly v roce 2015 nejvíce vyváženými komoditami „cigarety“, „pšenice“, „káva“, „řepkový olej (s nízkým obsahem kyseliny erukové)“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „pekařské výrobky (pečivo, sušenky, oplatky apod.)“, „nezahuštěné mléko a smetana“ (zejména surové mléko směřující do Německa), „potravinové přípravky jiné“ (HS 2106), „pivo“, „semena řepky“, „limonády“, „živý skot“, „sýry a tvaroh“, „cukrovinky bez kaka“, „cukr“, „slad“, „jiné přípravky a konzervy z masa, drobbů nebo krve“ (HS 1602), „ječmen“, „uzenky a salámy“, „živá drůbež“, „řepkové pokrutiny“, „zahuštěné mléko a smetana“ a „výtažky a koncentráty z kávy (vč. přípravků na jejich bázi)“. Z výčtu je patrné, že v českém agrárním vývozu mají nadále vysoký podíl nezpracované komodity, jako jsou obiloviny nebo olejnin.

● **Ekonomické výsledky agrárního sektoru**

V porovnání s průměrem let 2011–2014 produkce zemědělského odvětví dosáhla podle odhadu SZÚ za rok 2015 hodnoty 127,0 mld. Kč (+0,4 %). Rostlinná produkce ve výši 75,1 mld. Kč vzrostla o 1,1 % a živočišná produkce s hodnotou 46,0 mld. Kč klesla o 1,5 %. Mezispotřeba dosáhla v porovnání s průměrem 2011–2014 hodnotu 89,8 mld. Kč (+0,2 %), HPH 37,2 mld. Kč (+0,8 %), ČPH 20,8 mld. Kč (-3,4 %), provozní podpory 31,3 mld. Kč (+6,6 %), čistý provozní přebytek 24,4 mld. Kč (shodný výsledek s průměrem) a konečně podnikatelský důchod dosáhl hodnoty 16,9 mld. Kč (pokles o 7,5 %, způsobený zejména rekordní hodnotou 23,3 mld. Kč z roku 2014). Celkový pokles produkce v hodnotovém vyjádření o 7,1 % byl způsoben poklesem rostlinné produkce o 5,4 % a živočišné produkce o 10,7 %. Výrazný propad byl zaznamenán u komodit kukuřice na zrno (-34,0 %), cukrová řepa (-16,0 %), brambory (-20,0 %) a krmné plodiny (-19,8 %). V živočišné výrobě pak zejména u komodit prasata a mléko (-14,1 %, resp. -16,0 %). Pouze u 2 komodit došlo k hodnotovému nárůstu produkce, a to u řepky a ovoce celkem (+10,8 %, resp. +36,4 %).

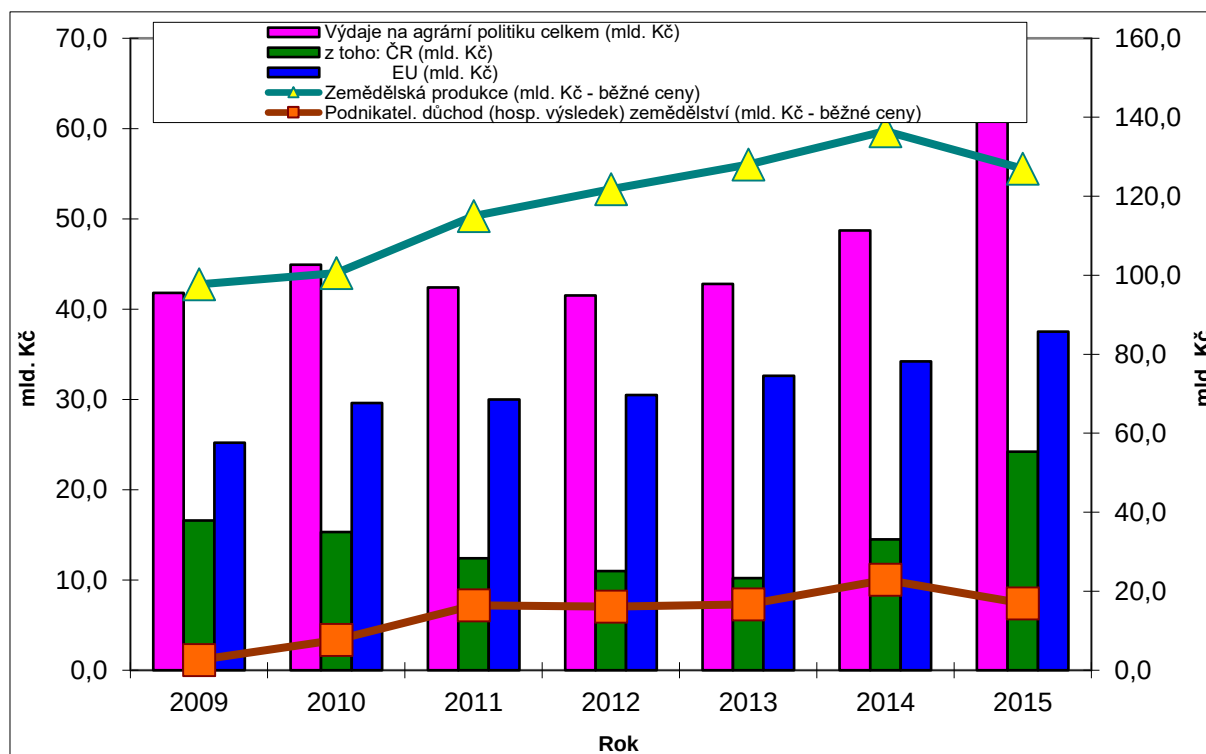
Výsledné ekonomické ukazatele standardního výstupu FADN jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha využívané z. p., v případě ukazatele „čistá přidaná hodnota“ je uveden také přepočet na 1 AWU (ČPH/AWU). Ukazatel ČPH/AWU je nejdůležitějším ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků, protože umožňuje porovnat podniky různého výrobního zaměření, různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdě, kapitálu). Ukazatel ČPH/AWU se v období 2013–2014 zvýšil o 17,8 % na 636,7 tis. Kč/AWU. Zlepšení ekonomické úrovně zaznamenaly fyzické i právnické osoby, rychlejší tempo růstu bylo charakteristické pro právnické osoby (o 21,5 %).

Ze strukturálního hlediska nedošlo k zásadním změnám. Počet pracovních sil na 100 ha se snížil v průměru o 3 % zejména vlivem poklesu u PPO. Pokračoval tak dlouhodobý trend poklesu počtu pracovních sil, ovšem dynamika poklesu v posledních letech zpomalila. Výměra využívané zemědělské půdy se meziročně výrazně nezměnila, zvýšilo se zejména zastoupení obilovin na zemědělské půdě, mírně se snížil podíl krmných plodin u PFO i PPO. Stavy hospodářských zvířat v přepočtu na 100 ha byly meziročně relativně stabilní (zvýšení jen o 0,6 %): zvýšení počtu přežvýkavců bylo doprovázeno výrazným snížením stavů prasat na 100 ha (v průměru o 14,7 %, rychleji u PPO než u PFO). V důsledku snížení podílu krmných plodin a zvýšení počtu přežvýkavců vzrostla intenzita chovu přežvýkavců průměrně o 4,7 % na 0,76 DJ/ha krmných plodin. Vyšší intenzita je obecně typická pro PPO v porovnání s PFO. Zvýšení ČPH/AWU bylo tudíž ovlivněno větší měrou ekonomickými než strukturálními faktory.

Jednoznačně pozitivní vliv celkové produkce na ČPH/AWU byl do určité míry redukován meziročně vyššími náklady na hektar z. p. Náklady v přepočtu na hektar z. p. se vyvíjely odlišně u fyzických a právnických osob, celkově vzrostly v průměru o 7,8 %.

U fyzických osob celkové náklady i výrobní spotřeba zůstaly na přibližně stejné úrovni roku 2013, což při dlouhodobějším pohledu ukazuje na relativně stabilní výši nákladů u PFO. U PFO v rámci výrobní spotřeby byl meziroční nárůst přímých nákladů o 3,8 % kompenzován snížením ostatních věcných nákladů o 3,2 %. Z hlediska ČPH i výsledného důchodu ze zemědělské činnosti měly příznivý vliv nižší odpisy (pokles o 4,8 %) a náklady na externí faktory, které se snížily o 0,9 %, zejména v důsledku nižších mzdových nákladů a nákladových úroků na hektar z. p. (které však nejsou u PFO příliš významné).

U právnických osob se celkové náklady na hektar z. p. zvýšily o 9,9 % vlivem meziročního zvýšení přímých nákladů, odpisů a nákladů na externí faktory. V kategorii přímých nákladů bylo hlavní příčinou zvýšení nákladů na vstupy do živočišné výroby (krmiva a ostatní přímé náklady živočišné výroby, zvýšení o více než 13 %), v rostlinné výrobě pak zvýšení nákladů na hnojiva (o 3,7 %) a prostředky ochrany rostlin (o 9,4 %). Náklady na externí faktory se u právnických osob zvýšily o 7,4 % vlivem vyšších mzdových nákladů a vyššího nájemného půdy a budov. Je tedy možné konstatovat, že meziroční nárůst nákladů zemědělské výroby u právnických osob částečně utlumil pozitivní vývoj příjmové úrovně podniků.

Pramen: ČSÚ – souhrnné zemědělské účty, ÚZEI

Porovnání ekonomických výsledků odvětví zemědělství roku 2015 vůči roku 2014 podle SZÚ jakožto hlavního nástroje pro měření těchto výsledků ukazuje, že došlo k poklesu téměř všech indikátorů účtu. Významné meziroční změny SZÚ v základních běžných cenách představují pokles hrubé přidané hodnoty (HPH) o téměř 10 %, čisté přidané hodnoty o téměř 17 % a nejvýznamnějšího finálního ukazatele podnikatelského důchodu (reprezentující

celkový zisk odvětví, vč. provozních podpor) pak o více než 27 %. Tento méně příznivý výsledek roku 2015 je třeba chápat relativně při porovnání s extrémně příznivým rokem 2014.

● **Souhrnné hodnocení agrární politiky**

Rok 2014 představuje první rok nového rozpočtového období 2014–2020 s více přechodnými opatřeními před konečnými rozhodnutími o SZP v EU i ČR, která byla přijata v průběhu roku 2015. Tak jako v předchozím období jsou evidovány také přímé podpory výroby energie ze zemědělských BPS, které hradí spotřebitelé energie a které tvoří velmi významnou součást celkových podpor odvětví.

Celkové podpory po započtení podpor OZE a rozšířeného spektra podpor obecných služeb se v roce 2015 meziročně zvýšily z 55,6 mld. Kč na 59,3 mld. Kč¹³, tj. o 6,8 %. Nejvíce k této meziroční změně přispělo meziroční zvýšení výdajů jak ze zdrojů SZIF (+20,6 %), tak EU (+3,7 %).

Přímé podpory zemědělským podnikům se zvýšily ze 41,5 mld. Kč na 44,4 mld. Kč, tj. o 7,0 %. Rozšířením evidence podpor obecných služeb poklesl podíl podpor zemědělským podnikům na celkových podporách na 75 %. Podíl podpor obecných služeb v roce 2015 dosahoval 18,7 %. Na zbylých 6–7 % podpor se podílely podniky resp. aktivity potravinářského, rybářského, a lesnického sektoru, venkov a spotřebitelé potravin.

Podle klasifikace EU se největší část podpor nadále soustřeďuje v Pilíři I (přímé platby jako důchodové podpory, resp. podpory příjmů podniků). Podíl podpor v tomto pilíři včetně podpory cen v roce 2015 činil kolem 55 % celkových podpor (meziroční pokles o 3 p. b.), zatímco podpory z tzv. Pilíře II v roce 2015 dosahovaly kolem 27 % celkových podpor (při meziročním zvýšení o zhruba 2 p. b.)¹⁴. Tyto posuny lze z hlediska dlouhodobějšího zaměření politiky hodnotit pozitivně.

Dlouhodobě nejvíce podpor připadá na podpory příjmů podniků (včetně plateb LFA), jejichž podíl se v roce 2014 i 2015 pohyboval na úrovni 50–52 %. Druhý největší podíl podpor se také v důsledku rozšíření evidence podpor obecných služeb týká rozvoje a stabilizace podnikatelské struktury. Společně s podporou zvyšování konkurenceschopnosti oba cíle v roce 2015 představovaly 23 % (v roce 2014 kolem 18 %) celkových podpor. Výrazněji meziročně poklesl podíl podpor na zlepšování vztahu zemědělství a ostatních podniků agrárního sektoru k životnímu prostředí a venkovu (z 18 % v roce 2014 na 16 % v roce 2015). Podíl podpor OZE v obou sledovaných rocích dosahoval kolem 8 % celkových podpor.

¹³ Bez uvažování úlev na spotřební dani u biopaliv.

¹⁴ Při zahrnutí plateb LFA do podpor příjmů by se však podíl důchodových podpor zvýšil v obou sledovaných letech zhruba o dalších 5 p. b., na úkor podpor Pilíře II.

NÁVRH NEZBYTNÝCH OPATŘENÍ VYPLÝVAJÍCÍCH ZE ZPRÁVY O STAVU ZEMĚDĚLSTVÍ ČESKÉ REPUBLIKY ZA ROK 2015 V OBLASTI AGRÁRNÍ POLITIKY (PODLE USTANOVENÍ § 6 ZÁKONA Č. 252/1997 SB., O ZEMĚDĚLSTVÍ)

Zajistit rozvoj zemědělského a potravinářského sektoru

- Nastavit takové parametry a opatření SZP, které pomohou rozvoji strukturálně vyváženějšímu zemědělskému sektoru, který bude schopen významně přispívat k míře trvale udržitelné soběstačnosti a zlepšit vztahy k jím užívaným přírodním zdrojům.
- Podporou sdružování více prvovýrobních subjektů do organizací producentů zvýšit provázanost domácích zemědělských podniků a zároveň usilovat o větší propojení s českým potravinářským průmyslem.
- Posilovat důvěru obyvatel České republiky v tuzemské potraviny a biopotraviny, zejména zvyšováním bezpečnosti potravin a jejich kvality.
- Zajistit kvalitní a důsledné kontroly v obchodní síti zvýšením práce inspektorů v terénu, zejména v boji s falšováním potravin.
- Podpořit kvalitní domácí výroby a produkce a zpracování základních zemědělských komodit využitím dotačních programů SZP a PGRLF.
- „Strategickým plánem pro rozvoj chovu ryb do roku 2024“ podporovat naplňování podmínek Společné rybářské politiky Evropské unie v České republice.

Zvýšit kvalitu životního prostředí a krajiny, zlepšit vztah k přírodním zdrojům a podpořit kvalitu života na venkově

- Podporovat tvorbu a udržení pracovních míst a diverzifikaci činností na venkově.
- Vytvořit koncepci řešení problematiky negativních dopadů výskytu sucha a nedostatku vody v České republice s prioritou omezit projevy vodní eroze.
- Realizací „Akčního plánu ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2016–2020“ podporovat a propagovat ekologické zemědělství a zároveň klást důraz na navýšení produkce biopotravin.
- Z hlediska ochrany půdy před degradací její kvality podporovat živočišnou výrobu, která strukturou spotřeby píce a další rostlinné produkce vyvolává rozmanitost pěstovaných plodin a následně zajišťuje přísun nepostradatelných statkových hnojiv.
- Podporovat zlepšení hospodářské, ekologické a sociální funkce lesů.
- V maximální možné míře podpořit oblast citlivých komodit a okrasných rostlin.
- Nadále realizovat opatření pro podporu nákupu zemědělské půdy do vlastnictví samotných zemědělců s cílem zvyšování jejich motivace k hospodaření.

Dosáhnout liberálního, ale spravedlivého pojetí zemědělství EU

- Aktivně se podílet na vytváření zjednodušené, přitom ale efektivní a silné společné zemědělské politiky.
- Vytvářet vhodné podmínky pro zvyšování přidané hodnoty zemědělské produkce.
- Podporovat evropské zemědělství bez bariér na vnitřním trhu a usilovat o nastavení rovných podmínek pro všechny státy Evropské unie.

Podporovat zvýšení efektivnosti a omezit byrokracii podnikání v zemědělském sektoru

- Usnadnit nové generaci zemědělců vstup do zemědělského podnikatelského prostoru za pomoci vhodných nástrojů.
- Podporovat zavádění principů sociálního zemědělství na český venkov.
- Dokončit strategii rozvoje agrárního sektoru do roku 2020 s přesahem do roku 2030.
- Podporovat užší spolupráci se školami zařazenými do Trvalé vzdělávací základny MZe.
- Podporovat vzdělávání pedagogů středních odborných škol v odborné rezortní problematice.
- Zajišťovat českým zemědělským podnikatelům v rámci projektu e-AGRI neustálý přísun potřebných informací a poskytování co možná nejširší komunikace s úřady státní správy v resortu zemědělství.
- Podporovat agropotravinářský export (know-how, komodity, technologie) z ČR do třetích zemí.
- Podporovat růst konkurenceschopnosti u všech typů a forem zemědělského podnikání ve spravedlivém podnikatelském prostředí.
- V souladu s připravovaným zjednodušováním SZP maximálně omezit administrativní požadavky na české zemědělské podnikatele a snížit tak jejich administrativní a byrokratickou zátěž.
- Podporovat transfer výsledků tuzemského i nadnárodního evropského výzkumu do praxe v agrárním sektoru.

1 OBECNÉ PODMÍNKY VÝVOJE AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA ČR

V roce 2015 česká ekonomika zvýšila tempo růstu a HDP proti roku 2014 vzrostl o 4,3 %. Podíl zemědělství¹⁵ na hrubé přidané hodnotě v běžných cenách poměrně značně klesl o 0,3 p. b., přičemž ceny zemědělských výrobců poklesly o 6,0 %. Míra inflace se dále snížila na 0,3 % a koruna vůči euru mírně posílila a současně poměrně výrazně oslabila vůči dolaru. Povětrnostní podmínky byly poznamenány letním suchem s vysokými teplotami, což negativně ovlivnilo sklizeň některých později dozrávajících a sklizených plodin, zejména píce, cukrovky, brambor a některých druhů zeleniny.

1.1 Národní hospodářství ČR a pozice agrárního sektoru

1.1.1 Vývoj národního hospodářství

Růst české ekonomiky byl v roce 2015 nejvyšší od roku 2007. HDP meziročně ve s. c. roku 2010 vzrostl o 4,3 %. Reálný růst HDP tak byl v roce 2015 v ČR vyšší, než jaký vykázaly státy eurozóny¹⁶ (1,6 %), i než jaký vykázala EU 28 jako celek (1,9 %).

T1.1/01 - Vybrané ukazatele vývoje národního hospodářství

Ukazatel	MJ	2014	2015
Hrubý domácí produkt - b. c.	mld. Kč	4 261,1	4 472,3
	meziroční index	104,5	105,0
Hrubý domácí produkt - s. c. (sezónně očištěno)	meziroční index	102,0	104,3
Úroveň HDP na obyvatele ¹⁾	EU 28 = 100	85	.
Průměrná měsíční mzda (nominální) ²⁾	Kč	25 607	26 467
	meziroční index	102,3	103,4
Průměrná míra inflace	%	0,4	0,3
Průměrné úrokové sazby z úvěrů nefinančním podnikům ³⁾	%	3,00	2,77
Obchodní bilance ⁴⁾	mld. Kč	238,9	210,7
Běžný účet platební bilance	mld. Kč	26,1	41,4
Saldo státního rozpočtu	mld. Kč	-77,8	-62,8
Konsolidovaný hrubý dluh sektoru vládních institucí ⁵⁾	mld. Kč	1 819,1	1 836,2
Deficit sektoru vládních institucí ⁵⁾	% HDP	-1,95	-0,42
Dluh sektoru vládních institucí ⁵⁾	% HDP	42,69	41,06
Obecná míra nezaměstnanosti (průměr) ⁶⁾	%	6,1	5,0
Devizový kurz nominální (průměr) - Kč/€	Kč	27,533	27,283
	Kč/\$	20,746	24,600

1) Přepočet pomocí parity kupní síly; pro rok 2015 nebyly údaje ke dni zpracování zveřejněny.

2) Průměrná hrubá měsíční nominální mzda na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

3) Úrokové sazby korunových úvěrů - stav obchodů, průměr za 12 měsíců.

4) Položka 1.A.a-Zboží v platební bilanci ČNB po zavedení manuálu BPM6 v roce 2014.

5) Saldo sektoru vládních institucí podle metodiky Evropského systému národních účtů (ESA 2010).

6) Podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle (zaměstnaní spolu s nezaměstnanými), kde číselník i jmenovatel jsou ukazatele konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a ILO.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

¹⁵ Podíl zemědělství, lesnictví a rybolovu.

¹⁶ Eurozónu se společnou měnou tvořilo v roce 2015 devatenáct států EU – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Španělsko, Slovinsko, Kypr, Malta, Slovensko, Estonsko, Lotyšsko a Litva.

Podle údajů Eurostatu dosáhla ČR v roce 2014 úrovně 85 % průměrného HDP na obyvatele za EU 28 vyjádřeného v paritě kupní síly.

Na celkovém ekonomickém růstu v roce 2015 na úrovni 4,3 % ve s. c. roku 2010 po sezónním očištění se na poptávkové straně podílela především tvorba hrubého kapitálu, která se meziročně zvýšila o 10,0 %, dále spotřeba domácností, která se meziročně zvýšila o 2,9 % a výdaje vládních institucí, které se zvýšily meziročně o 2,8 %. Opačným směrem působil zahraniční obchod, jehož bilance se zhoršila v důsledku vyššího meziročního růstu dovozu zboží a služeb (o 8,1 %) než vývozu (o 7,2 %). Na nabídkové straně ekonomiky vzrostla v roce 2015 HPH v základních s. c. roku 2010 po sezónním očištění o 3,7 %, přičemž nejvíce vzrostla HPH zpracovatelského průmyslu (o 7,3 %) a informačních a komunikačních činností (o 7,0 %). Naopak nejpomaleji rostla HPH zemědělství, lesnictví a rybolovu, a to o 0,7 %¹⁷.

Běžný účet platební bilance v roce 2015 byl podobně jako v roce 2014 kladný, a to s přebytkem ve výši 41,4 mld. Kč, což je nejvíce v historii samostatné ČR. Bilance obchodu se zbožím dosáhla hodnoty 210,7 mld. Kč při meziročním snížení o 28,2 mld. Kč¹⁸. Této bilance bylo dosaženo při meziročním nárůstu vývozů o 181 mld. Kč a současném růstu dovozů o 209 mld. Kč.

Obecná míra nezaměstnanosti se v roce 2015 proti roku 2014 snížila o 1,1 p. b. a v celoročním průměru činila 5,0 %. Průměrná míra nezaměstnanosti byla i v roce 2015 v ČR výrazně nižší než průměr všech členských států EU (9,4 %) i eurozóny (10,9 %), kde v roce 2015 došlo rovněž k poklesu míry nezaměstnanosti, a to o 0,8 p. b. v celé EU 28, resp. o 0,7 p. b. v eurozóně ve srovnání s rokem 2014. Průměrná hrubá nominální měsíční mzda¹⁹ dosáhla v roce 2015 úrovně 26 467 Kč, čímž se meziročně zvýšila o 3,4 %. Při zohlednění míry inflace reálné mzdy vzrostly o 3,1 %. Průměrná hrubá nominální mzda narostla v roce 2015 meziročně mírně výrazněji v nepodnikatelské sféře (o 3,5 %) než v podnikatelské sféře (o 3,3 %).

Deficit sektoru vládních institucí vyjádřený podílem na HDP se v roce 2015 meziročně snížil o 1,53 p. b., ale konsolidovaný hrubý dluh státních institucí se meziročně zvýšil o 17,1 mld. Kč a dosahuje již hodnoty 1 836,2 mld. Kč.

Míra inflace za rok 2015 činila 0,3 %, čímž meziročně poklesla o 0,1 p. b. Cenový růst byl nejvyšší u alkoholických nápojů a tabáku (o 4,7 %), dále u odívání a obuvi (o 3,4 %), u ostatního zboží a služeb, v oblasti stravování a ubytování, v rekreaci a kultuře, vzdělávání,

¹⁷ Při vyjádření v běžných cenách v roce 2015 došlo k poklesu HPH zemědělství, lesnictví a rybolovu o 8,0 % ve srovnání s rokem 2014.

¹⁸ Na základě údajů ČNB o platební bilanci za I.–IV. Q 2014 a 2015. Podle statistiky zahraničního obchodu se zbožím v přeshraničním pojetí dosáhla bilance v roce 2015 hodnoty 429 mld. Kč stejně jako v roce 2014. Vývoz se podle údajů ČSÚ zvýšil o 273 mld. Kč a dovoz rovněž o 273 mld. Kč (předběžné údaje).

¹⁹ Na přepočtené počty zaměstnanců v celém národním hospodářství.

v oblasti bydlení, vody, energie a paliv a v oblasti bytového vybavení, zařízení domácností a oprav. Naopak pokles vykázaly ceny potravin a nealkoholických nápojů (o 1,1 %), ceny v oblasti pošt a telekomunikací a dále ceny v dopravě. K největšímu poklesu cen došlo v oblasti zdraví (o 7,1 %). Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům v průměru klesly o 0,23 p. b. na 2,77 %. Průměrný nominální devizový kurz české koruny v roce 2015 proti roku 2014 vůči euru nepatrně posílil (o 0,9 %) (stabilita kurzu Kč vůči euru je i důsledkem trvající měnové intervence ČNB zahájené v listopadu 2013) a vůči dolaru oslabil o 18,6 %. Koruna vůči euru na počátku roku 2015 posilovala, ke konci roku potom kurs víceméně stagnoval, proti dolaru koruna oslabovala zejména v první třetině roku 2015.

1.1.2 Pozice agrárního sektoru

Odvětví zemědělství se podílelo podle statistiky národních účtů v roce 2015 na celkové tvorbě HPH v základních b. c.²⁰ 1,68 %, což představuje meziroční pokles o 0,23 p. b. (tab. T1/1.02 a příl. tab. 1/1.01). V případě potravinářského průmyslu se podíl na celkové tvorbě HPH snížil o 0,02 p. b. na 2,19 %. Při vyjádření HPH ve s. c. roku 2010 se uvedený podíl v případě odvětví zemědělství snížil o 0,01 p. b. a u potravinářského průmyslu došlo k nárůstu o 0,11 p. b. Ceny zemědělských výrobců v roce 2015 vykázaly meziroční pokles o 6,0 %²¹, což je větší pokles, než jaký zaznamenaly ceny vstupů do zemědělství (-1,7 %).

²⁰ Základní cena je cena za jednotku vyrobené produkce bez daně splatné na tuto jednotku v důsledku její výroby nebo prodeje, ale včetně dotace vázané na tuto jednotku (dotace na produkty).

²¹ Zemědělská výroba včetně ryb.

T1.1/02 - Vybrané ukazatele postavení agrárního sektoru v národním hospodářství

Ukazatel	2014	2015
Podíl na HPH v základních b. c. - podle statistiky národních účtů (%)		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybolovu	2,70	2,38
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	1,91	1,68
- výroba potravin, nápojů a tabákových výrobků	2,21	2,19
Podíl zemědělství²⁾ na HDP v základních b. c. - podle SZÚ (%)	0,97	0,83
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu (%)	4,97	5,20
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu (%)	6,25	6,41
Podíl vydání za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových spotřebních vydáních domácností³⁾ (%)	23,2	22,9
z toho za potraviny a nealkoholické nápoje ³⁾ (%)	20,3	20,0
Podíl na celkovém počtu zaměstnanců v NH (%)⁴⁾		
- odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství	2,60	2,54
z toho - odvětví zemědělství ¹⁾	2,22	2,19
- výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků	2,68	2,64
Poměr průměrné měsíční mzdy v odvětví zemědělství k průměrné měsíční mzdě v NH (%)⁴⁾	81,4	79,6
Podíl na celkových výdajích státního rozpočtu (%) - odvětví zemědělství⁵⁾	3,85	3,59
- MZe (kap. 329)	4,01	3,72
Podíl výdajů státního rozpočtu pro odvětví zemědělství na HDP v b. c. (%)	1,09	1,04

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) Zemědělská prvovýroba, poskytované zemědělské služby a neoddělitelné nezemědělské činnosti po odečtení mezispotřeby; rok 2014 semidefinitivní údaj, rok 2015 předběžný údaj.

3) Údaj na základě čtvrtletních statistik rodinných účtů ČSÚ.

4) Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ-NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby).

5) Podle odvětvového třídění rozpočtových výdajů (výdaje z kapitoly MZe i dalších ústředních kapitol).

Pramen: ČSÚ; MF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu se v roce 2015 meziročně zvýšil a činil 5,2 %. Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu se rovněž zvýšil, a to na 6,4 %. Agrární vývoz se přitom v roce 2015 zvýšil proti roku 2014 o 12,5 % a agrární dovoz narostl o 11,3 %. Následkem toho, a protože je absolutní objem agrárního dovozu vyšší než vývozu, se bilanční schodek AZO v roce 2015 meziročně nepatrně zvýšil o 151 mil. Kč na úroveň 19,8 mld. Kč. Stupeň krytí agrárních dovozů vývozy se meziročně téměř nezměnil a zůstal na úrovni 91 %.

Podíl výdajů domácností za potraviny, nápoje a tabákové výrobky na celkových výdajích za zboží a služby se podle čtvrtletních údajů statistiky rodinných účtů ČSÚ v roce 2015 v ČR ve srovnání s rokem 2014 snížil o 0,3 p. b. na 22,9 %, přičemž se toto snížení týkalo podílu samotných výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje, který v roce 2015 činil 20,0 %, zatímco podíl výdajů za alkoholické nápoje a tabák se meziročně nezměnil a zůstal na úrovni 2,9 %.

Podle údajů ČSÚ²² se počet zaměstnanců v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství v roce 2015 proti roku 2014 snížil o 0,3 % a činil 97,8 tisíc zaměstnanců. Současně klesl podíl zaměstnanců odvětví na celkovém počtu zaměstnanců o 0,06 p. b. na 2,54 %, a to i v důsledku nárůstu počtu zaměstnanců v národním hospodářství celkem. Počet zaměstnanců v samotném zemědělství (včetně myslivosti a souvisejících činností) naopak mírně vzrostl na 84,2 tisíce při poklesu jejich podílu na celkovém počtu zaměstnanců o 0,03 p. b. na 2,19 %. Průměrná mzda v zemědělství v roce 2015 dosáhla 79,6 % průměru mezd v ČR. Růst nominální mzdy zaměstnanců v zemědělství na přepočtené osoby činil 1,1 % a byl o 2,3 p. b. nižší než průměr celkového růstu mezd v ČR. I tak došlo v zemědělství k nárůstu reálné mzdy o 0,8 %.

Podíl zemědělství na výdajích státního rozpočtu se v roce 2015 snížil o 0,26 p. b. na 3,59 %. Zatímco celkové výdaje státního rozpočtu se v roce 2015 meziročně zvýšily o 7,1 %, výdaje státu do odvětví zemědělství se snížily ve srovnání s rokem 2014 o 0,3 % a představovaly 46,5 mld. Kč.

1.2 Povětrnostní podmínky a jejich vliv na agrární sektor

Úhrny srážek v období od září 2014 do září 2015

Období od září 2014 do září 2015 jako celek bylo na území ČR velmi suché, srážkový úhrn za toto období za celé území ČR 591 mm představoval 83 % normálu 1961–1990. Srážkově podnormální až silně podnormální měsíce byly měsíce listopad, únor, červen a červenec. Srážkově nadnormální bylo září 2014 a leden 2015.

Listopad 2014 s průměrným srážkovým úhrnem na území ČR 23 mm (46 % normálu 1961–1990) patřil mezi srážkově silně podnormální měsíce. Srážkový úhrn za prosinec byl normální a za leden nadnormální. Poté následoval srážkově silně podnormální únor, kdy spadlo pouhých 12 mm, tj. 32 % normálu 1961–1990. Přestože jarní měsíce březen až květen byly srážkově normální, průměrné srážkové úhrny v dubnu a květnu nepřesáhly 70 % normálu 1961–1990.

Následoval srážkově podnormální červen a červenec, srážkový úhrn za červen 58 mm představuje 69 % normálu a srážkový úhrn za červenec 36 mm představuje 46 % normálu 1961–1990. V Čechách za červenec v průměru napršelo 35 mm, na území Moravy a Slezska 39 mm.

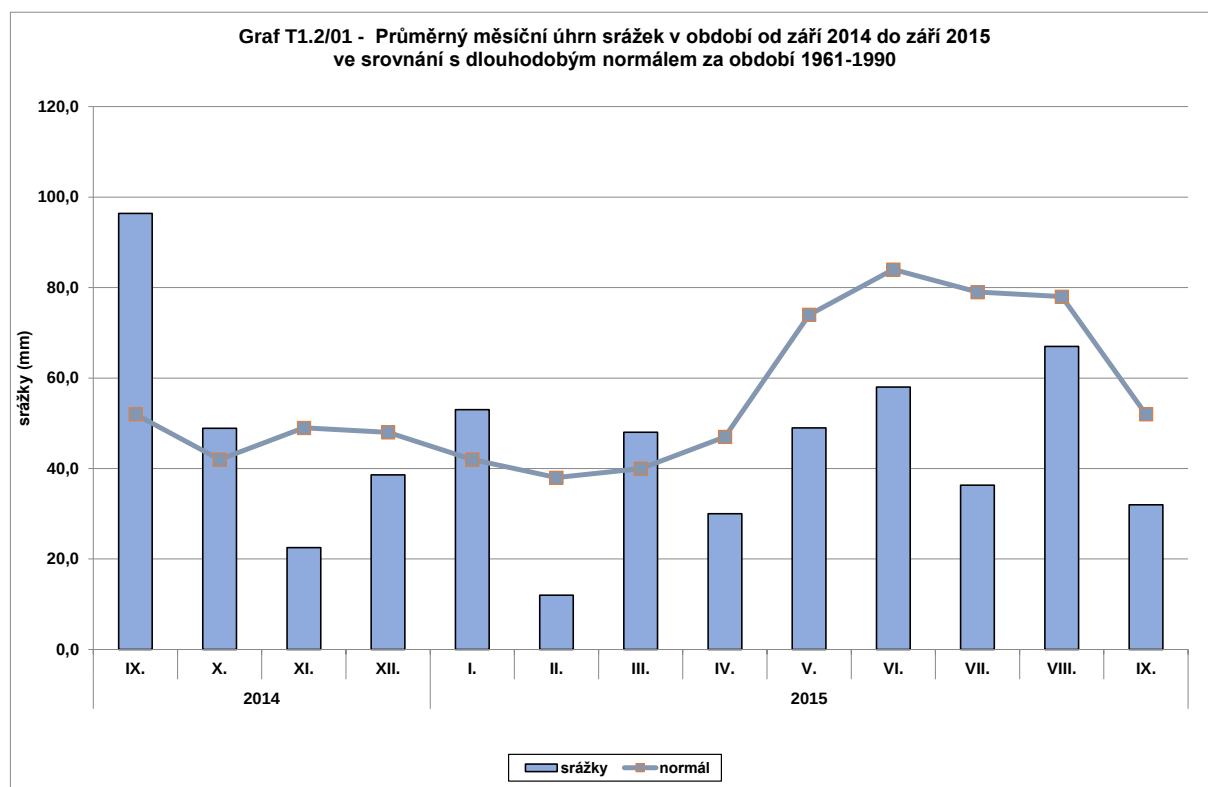
Měsíc srpen byl srážkově normální, napršelo 86 % normálu 1961–1990. Většina srpnového srážkového úhrnu však pocházela z vydatných srážek spojených s přechodem studené fronty ve dnech 16.–18. srpna. Záříjový měsíční úhrn srážek na území ČR 32 mm představoval pouhých 62 % normálu 1961–1990.

²² Celkový počet zaměstnanců a průměrné hrubé mzdy podle CZ NACE za ČR úhrnem (přepočtené osoby) – předběžné údaje.

Půdní (zemědělské) sucho v letním období 2015, s menší pauzou pokračující i v období podzimním, lze z dlouhodobého hlediska zařadit mezi extrémní srovnatelné např. s rokem 2003, ale na druhé straně nedosahující parametrů sucha roku 1947.

První projevy půdního sucha byly v roce 2015 zaznamenány již v dubnu v povrchové vrstvě, relativně chladnější květen se slabšími, ale během měsíce na většině území rovnoměrně rozloženými srážkami, situaci stabilizoval. Výraznější projevy sucha přinesl až červen, kdy byla suchem postižena hlavně jižní Morava. V průběhu letních měsíců se sucho rychle prohlubovalo jak v orníční půdní vrstvě, tak ve vrstvách hlubších, za vrchol lze považovat první polovinu srpna, během níž nastal na velké části území ČR do hloubky 100 cm pokles vlhkosti půdy až k bodu vadnutí.

Po ochlazení a srážkách v polovině srpna se vláhová situace přechodně zlepšila, výrazněji v povrchové půdní vrstvě, od počátku druhé dekády září bylo sucho opět téměř na celém území.

Pramen: ČHMÚ

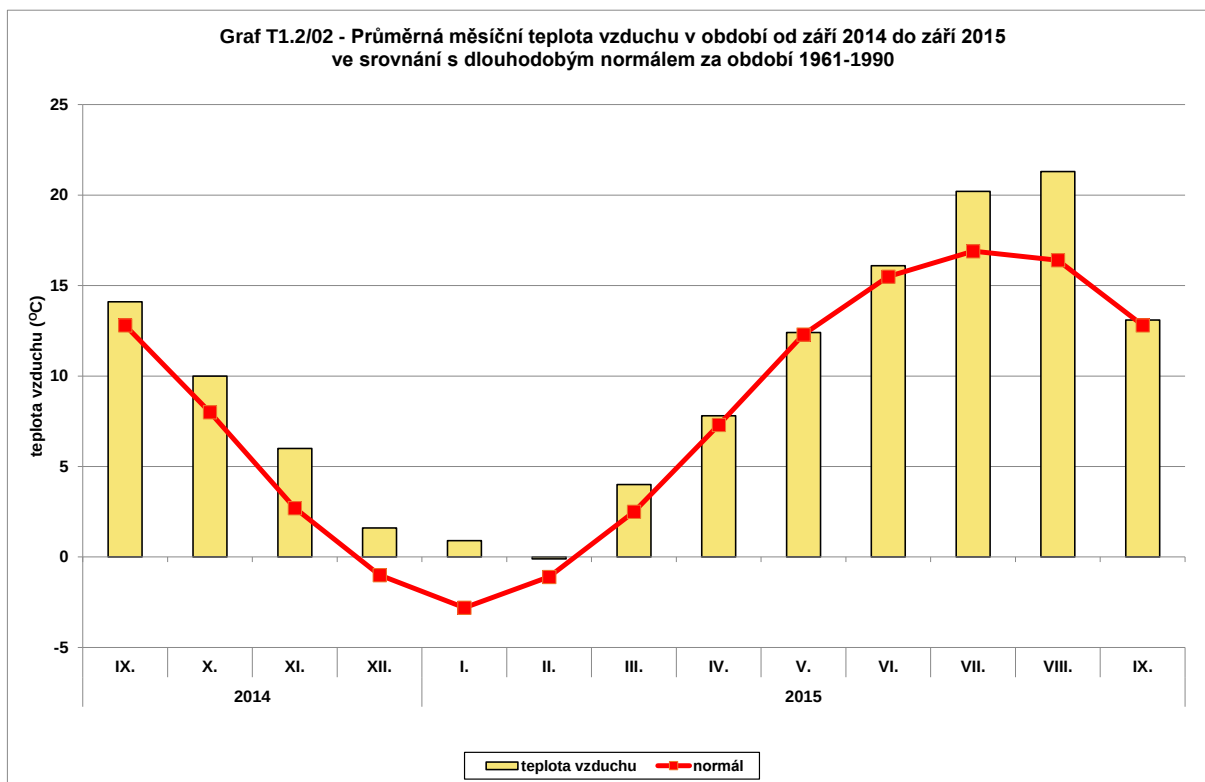
Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Teploty vzduchu v období od září 2014 do září 2015

Průměrné měsíční teploty vzduchu se pro všechny měsíce v období od září 2014 do září 2015 pohybovaly nad hodnotami normálu 1961–1990, průměrná teplota za vegetační období duben až září 2015 byla o 1,7 °C vyšší než normál 1961–1990. Teplé až velmi teplé v porovnání s normálem byly měsíce září 2014 až leden 2015 a červenec a srpen 2015.

Podzim 2014 byl velmi teplý, měsíce září a říjen byly teplotně nadnormální a listopad mimořádně nadnormální. Průměrná měsíční teplota vzduchu na území ČR byla v září 14,1 °C (o 1,3 °C vyšší než normál 1961–1990), v říjnu 10,0 °C (o 2,0 °C vyšší než normál 1961 až 1990) a v listopadu 6,0 °C (o 3,3 °C vyšší než normál 1961–1990). Denní průměrné teploty se v průběhu těchto měsíců pohybovaly většinou nad normálem. Následovaly teplotně silně nadnormální prosinec a leden, průměrná teplota v prosinci 1,6 °C byla o 2,6 °C vyšší než normál 1961–1990 a průměrná lednová teplota 0,9 °C byla o 3,7 °C vyšší než normál 1961 až 1990.

Teplotně mimořádně nadnormální byly letní měsíce červenec a srpen s průměrnou měsíční teplotou 20,2 °C (odchylka +3,3 °C od normálu 1961–1990) a 21,3 °C (odchylka +4,9 °C od normálu 1961–1990). V průběhu těchto měsíců bylo zaznamenáno několik vln veder spojených s extrémními teplotami a přetrvávajících po dobu několika dní.

Pramen: ČHMÚ

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Průběh počasí byl přes sucho vrcholící v první polovině srpna pro značnou část rostlinné produkce relativně příznivý a umožnil dosažení nadprůměrných výnosů řady plodin. Letní sucho a vysoké teploty negativně ovlivnily sklizeň některých později dozrávajících a sklizených plodin, zejména píce, cukrovky, brambor a některých druhů zeleniny. Škody na pojištěných plodinách způsobené nepříznivými projevy počasí, s výjimkou nepojistitelného sucha, byly v roce 2015 relativně nízké a ve srovnání s rokem 2014 zhruba poloviční (viz kap. 6.4).

1.3 Podnikatelské prostředí

Podnikatelské prostředí je utvářeno cenami vstupů a výstupů, inflací, kurzem koruny, a to zejména vůči euru, se kterým je spojen přepočet evropských dotací, dále vývojem zahraničního obchodu (od srpna 2014 ovlivněného ruským embargem na dovoz potravin), jakož i daňovým zatížením včetně daňových úlev, dostupností úvěrů a mírou podnikatelského rizika. Významnou roli hraje i množství a kvalita právních předpisů, administrativní náročnost, vymahatelnost práva a rozměr korupce. Pro zemědělské podnikatele mají rozhodující význam podmínky a úroveň unijních i národních podpor.

Vliv cenového vývoje na agrární trh a podnikatelské prostředí

Celkový index cen vstupů do zemědělství v roce 2015 poklesl proti předešlému roku na úroveň 98,3 %. Výrazný pokles proti roku 2014 zaznamenaly zejména ceny energie a maziv, naopak vzrostly ceny umělých hnojiv a pesticidů.

Ceny zemědělských výrobců (včetně produkce ryb) v meziročním srovnání poklesly v roce 2015 na 94,0 % úrovně roku 2014. Pokles cen byl výraznější u živočišné výroby, kde ceny dosažené v roce 2015 představovaly 89,5 % úrovně roku 2014, v rostlinné výrobě ceny zemědělských výrobců v roce 2015 zaznamenaly pokles na 97,8 % úrovně roku 2014. K růstu cen došlo v roce 2015 zejména u ovoce a zeleniny, naopak výrazný pokles zaznamenaly ceny mléka (podrobněji kap. 9).

Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů poklesly v roce 2015 na 98,9 % úrovně předchozího roku.

Daňové zatížení a daňové úlevy

Ve srovnání s EU je česká daňová kvóta, tj. suma všech daňových příjmů státu poměřovaná k HDP, zhruba o 6 p. b. pod průměrem EU 28.

V roce 2015 došlo v rámci rezortu zemědělství²³ ve srovnání s rokem 2014 ke zvýšení předpisu daně z příjmu právnických osob a daně z příjmu fyzických osob podávajících daňové příznání. Předpis daně z nemovitostí se meziročně v resortu zemědělství v roce 2015 zvýšil o 5,2 % a předpis daně z přidané hodnoty byl dle údajů Generálního finančního ředitelství v roce 2015 o 3,86 mld. Kč nižší než v roce 2014. Objem vratky spotřební daně za tzv. „zelenou naftu“²⁴ se v roce 2015 proti roku 2014 zvýšil zhruba o čtvrtinu. Možnost uplatnění vratky byla znovuzavedena od 1. července 2014 po jejím zrušení od 1. 1. 2014. Výše nároku na vrácení spotřební daně zahrnuté do ceny nakoupené nafty 40 % (resp. 57 % v případě nafty s nejméně 30% podílem FAME) se v roce 2015 ve srovnání s rokem 2014 nezměnila. Vývoj

²³ *Zemědělství, lesnictví a rybářství.*

²⁴ *Vrácení daně z minerálních olejů osobám užívajícím tyto oleje pro zemědělskou prvovýrobu dle § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních.*

zatížení podnikatelských subjektů v rezortu zemědělství předepsanými daněmi v uplynulých pěti letech uvádí příl. tab. 1.3/01.

Ze specifických daňových úlev ovlivňujících ekonomiku zemědělských podniků, které se v daňovém systému dlouhodobě uplatňují, se především jedná o:

- snížení sazby daně silniční o 25 % u vozidel určených pro činnosti výrobní povahy v rostlinné výrobě²⁵;
- možnost vyšší odpisové sazby, kdy podniky s převážně zemědělskou a lesní výrobou mohou uplatnit u vybraných skupin strojů v prvním roce odepisování o 20 % vyšší odpisové sazby (za předpokladu, že jsou prvními odpisovateli zmiňované techniky)²⁶.

Velký význam má i daňové zvýhodnění minerálních olejů s vyšším obsahem FAME, které významně zvyšuje poptávku po řepce.

Úvěrové služby

V roce 2015 se meziročně zvýšil objem úvěrů do zemědělství, myslivosti a rybolovu v úhrnu o 2,8 % za všechny typů úvěrů a pohledávek za klienty. Největší nárůst vykázaly střednědobé úvěry. Podíl dlouhodobých úvěrů, které mají převážně investiční charakter, činil 74,2 % úvěrů a pohledávek obchodních bank za klienty. Při míře inflace na úrovni 0,3 % v roce 2015 pokračovalo snižování úrokové sazby úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům. Alokaci úvěrů do zemědělství i v roce 2015 podporoval PGRLF poskytováním finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení zejména v rámci investičních programů Zemědělec a Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru (podrobněji kap. 6.4 a kap. 7.2).

Podnikatelské riziko a jeho eliminace

Při snižování podnikatelského rizika v zemědělství sehraává významnou roli zemědělské pojištění, a to vedle vlastních aktivit zemědělských podniků ke snižování podnikatelského rizika, jako jsou diverzifikace nebo investice do preventivních opatření, a státem zajišťovaného systému prevence rizik nákaz zvířat a chorob rostlin. Pojištění je důležitým nástrojem snižování dopadů řady rizik souvisejících zejména s nepříznivými dopady některých projevů počasí nebo nákazami zvířat v rostlinné i živočišné produkci. Dopady sucha, které v roce 2015 postihlo mnohé části území ČR a negativně ovlivnilo výnosy později sklizených plodin, však nebyly předmětem soukromého pojištění. V roce 2015 došlo meziročně k nepatrnému poklesu předepsaného pojistného za pojištění plodin a pojistné za pojištění hospodářských zvířat zůstalo na úrovni roku 2014. Výměra pojištěných plodin dosáhla necelých 1,5 mil. ha a ve srovnání s rokem 2014 poklesla o 7 %. Podpora pojištění

²⁵ Podle zákona č. 16/1993 Sb., o dani silniční, § 6, odst. 5.

²⁶ Podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, § 31, odst. 2.

hospodářských zvířat a plodin (speciálních i ostatních) poskytnutá PGRLF²⁷ se v roce 2015 zvýšila v důsledku zvýšení sazeb z 30 % na úroveň 50 % z uhrazeného pojistného a představovala 529 mil. Kč (podrobněji kap. 6.4). V roce 2015 v gesci PGRLF probíhala jednání k možnostem ustanovení Fondu těžko pojistitelných rizik, který by měl zúčastněným zemědělským podnikům zmírňovat dopady škod zejména v důsledku dlouhotrvajícího sucha nebo dešťů znemožňujících provedení sklizně plodin.

Trh s půdou

Důležitým faktorem podnikatelského prostředí v zemědělství je fungování trhu s půdou, který je podrobněji popsán v kap. 7.2. Podíl propachtované zemědělské půdy na celkové obhospodařované ploše je v českém zemědělství jedním z nejvyšších ze všech zemí EU, třebaže v posledních letech vlivem nákupů půdy zemědělskými podniky poměrně významně klesá. Lze odhadovat, že v roce 2015 podíl propachtované půdy mírně přesahoval 70 %, přičemž u zemědělských podnikatelů – fyzických osob představoval zhruba polovinu obhospodařované půdy a u zemědělských obchodních korporací více než tři čtvrtiny²⁸. Prodejní ceny zemědělské půdy i pachtovné za zemědělskou půdu v ČR v roce 2015 dále poměrně rychle rostly, ve srovnání se státy EU 15 jsou však stále na výrazně nižší úrovni. Průměrná výše pachtovného dosáhla v roce 2015 úrovně zhruba 2 500 Kč za hektar zemědělské půdy při poměrně vysoké variabilitě v závislosti na charakteristikách pronajímaného pozemku a době uzavření pachtovní (nájemní) smlouvy.

Administrativní zátěž

Odstraňování nadbytečné regulace a byrokratické zátěže je jednou z hlavních priorit činnosti resortu Ministerstva zemědělství. Ministerstvo zemědělství je přitom gestorem cca 40 % veškerých předpisů Evropské unie (několik stovek směrnic EU a několik desítek tisíc nařízení a rozhodnutí EU), které v některých případech obsahují prvky regulace a byrokratické zátěže, ale které je nutné, s ohledem na závazky vyplývající z členství ČR v EU, implementovat do našeho právního řádu.

Při MZe pracuje Antibyrokratická komise Ministerstva zemědělství (ABK), která byla zřízena v roce 2008 z důvodu snížení administrativní náročnosti různých typů opatření, postupů, vyhlášek a pravidel, uplatňovaných v resortu zemědělství.

ABK v roce 2014 a 2015 spolupracovala se zástupci MZe, MMR, ČPI, ČÚZK, SPÚ, MPO a Úřadu vlády ČR. V roce 2014 řešila celkem 58 podnětů a v roce 2015 celkem

²⁷ Kromě pojištění plodin a hospodářských zvířat podporuje PGRLF v rámci programu Podpora pojištění dále i pojištění lesních školek a lesních porostů.

²⁸ Odhad na základě údajů ČSÚ ze Strukturálních výsledků za zemědělství a trendu zvyšování podílu vlastní půdy v letech 2000–2013 a šetření kupních smluv s převody zemědělské půdy v pěti vybraných okresech ČR prováděné ÚZEI od roku 2008.

62 podnětů. Hlavními okruhy témat s největším počtem přijatých podnětů byly v letech 2014 a 2015:

- Program rozvoje venkova,
- zlepšení a efektivity systému Portálu farmáře eAGRI,
- efektivnější využití údajů z Registru půdy (LPIS).

1.4 Důležitá opatření a rozhodnutí orgánů ČR a EU

1.4.1 Nejvýznamnější legislativní opatření připravovaná MZe v roce 2015

V roce 2015 bylo Parlamentem České republiky, vládou a Ministerstvem zemědělství projednáno a schváleno několik desítek právních předpisů týkajících se bezprostředně zemědělství, mnoho jiných bylo zpracováváno v různých stupních legislativního procesu, např. ve stadiu návrhu zákona, návrhu nařízení vlády nebo návrhu vyhlášky. Naprostá většina z těchto legislativních opatření ve vztahu k agrárnímu sektoru byla v roce 2015 předkládána s cílem jejich implementace s předpisy Evropské unie, včetně zdokonalování právních předpisů z oblasti zemědělství.

Nejvýznamnějšími změnami právní úpravy v roce 2015 v oblasti agrárního sektoru při plnění závazků České republiky vyplývajících z členství v Evropské unii bylo přijetí nařízení vlády reagujících na změny SZP EU do roku 2020 v oblastech přímých plateb, společných organizacích trhů se zemědělskými produkty a Programu rozvoje venkova. Jedná se o rozsáhlé právní předpisy dotačního charakteru a o největší změny v těchto oblastech od roku 2007:

- nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům,
- nařízení vlády č. 72/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními,
- nařízení vlády č. 73/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě,
- nařízení vlády č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat,
- nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření,
- nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství,
- nařízení vlády č. 185/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření zalesňování zemědělské půdy.

Dále došlo k přijetí nařízení vlády č. 366/2015 Sb., o stanovení některých podmínek provádění dočasné mimořádné podpory pro zemědělce v odvětví živočišné výroby. Nařízení vlády umožní proplacení podpory stanovené nařízením EU č. 2015/1853 a doplatku podpory

ze strany členského státu, kterým se částečně zajistí nediskriminační postavení českých chovatelů krav s tržní produkcí mléka a chovatelů prasnic na jednotném evropském trhu a zároveň se přispěje k částečné kompenzaci ztrát chovatelů v odvětví živočišné výroby.

V roce 2015 rovněž ve velké intenzitě probíhal proces přípravy a schválení desítek prováděcích právních předpisů, a to ve formě vyhlášek, zejména v oblasti veterinární péče, vodního hospodářství, potravinářské výroby, a o tyto právní předpisy byl náš právní řád významně rozšířen.

1.4.2 Důležitá rozhodnutí a právní akty orgánů EU v roce 2015

V rámci změn právních předpisů EU pro fungování SZP pokračovalo v roce 2015 přijímání delegovaných a prováděcích aktů, které přispívají k aplikaci těchto základních nařízení.

Pro oblast rozvoje venkova (nařízení EP a Rady (EU) č. 1305/2013) bylo přijato několik nařízení Komise v přenesené pravomoci, resp. prováděcích nařízení, která např. upravují přechodná ustanovení pro programy rozvoje venkova na období 2007–2013, oblast podpory pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova nebo stanovují konečné datum pro podávání jednotné žádosti, žádosti o podporu nebo žádosti o platbu, konečné datum pro oznámení změn jednotné žádosti nebo žádosti o platbu a konečné datum pro podání žádosti o přiznání platebních nároků či zvýšení hodnoty platebních nároků v rámci režimu základní platby pro rok 2015.

Pro oblast tzv. horizontálního nařízení (nařízení EP a Rady (EU) č. 1306/2013) vstoupily v platnost prováděcí akty a akty v delegované pravomoci, které např. upřesňují podmínky v rámci integrovaného administrativního a kontrolního systému a opatření pro rozvoj venkova a podmíněnost nebo pro rok podání žádosti 2015 stanovují odchylku, pokud jde o výši záloh u přímých plateb a opatření pro rozvoj venkova týkající se plochy a zvířat a pokud jde o přímé platby.

Pro oblast přímých plateb (nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013) byla přijata nařízení Komise v přenesené pravomoci, která upravují podmínky způsobilosti v souvislosti s požadavky na identifikaci a registraci zvířat pro účely podpory vázané na produkci a ustanovení týkající se platby pro mladé zemědělce.

V oblasti společné organizace trhu (nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013) byly přijaty delegované a prováděcí akty, kterými došlo k aktualizaci společných pravidel projektu „Ovoce a zelenina do škol“.

V rámci oblasti vína a vinohradnictví vstoupilo v platnost nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/560, kterým se doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o systém povolení pro výsadbu révy, a prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/561, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o systém povolení pro výsadbu révy. Dále bylo přijato nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU)

2015/1576, kterým se mění nařízení (ES) č. 606/2009, pokud jde o některé enologické postupy, a nařízení (ES) č. 436/2009, pokud jde o zaznamenávání těchto postupů do evidenčních knih v odvětví vína. Přijato bylo také prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/1991, kterým se mění nařízení (ES) č. 555/2008, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 479/2008 o společné organizaci trhu s vínem, pokud jde o programy podpory, obchod se třetími zeměmi, produkční potenciál a kontroly v odvětví vína.

Co se týče oblasti ovoce a zeleniny, zde bylo přijato nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/1369, kterým se mění nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 1031/2014, kterým se stanoví další dočasná mimořádná podpůrná opatření pro producenty některého ovoce a zeleniny týkající se mimořádné finanční podpory EU v sektoru ovoce a zeleniny zavedená v důsledku ruského embarga na dovoz ovoce a zeleniny z EU.

Pro oblast cukru a cukrové řepy byla přijata prováděcí nařízení Komise, která stanovují množstevní omezení pro vývoz cukru a izoglukózy nepodléhajících kvótám do konce hospodářského roku 2015/2016 a které aktualizují a upřesňují některá pravidla spojená s dovozem a zpracováním třtinového cukru v EU. Došlo také ke zrušení nařízení Rady (ES) č. 320/2006, kterým se zavádí dočasný režim restrukturalizace cukrovarnického průmyslu.

V oblasti obilovin pak bylo přijato prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/2081 o otevření a správě celních kvót pro dovoz některých obilovin pocházejících z Ukrajiny.

V rámci oblasti propagace zemědělských produktů bylo přijato nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2015/1829, kterým se doplňuje nařízení EP a Rady (EU) č. 1144/2014 o informačních a propagačních opatřeních na podporu zemědělských produktů na vnitřním trhu a ve třetích zemích a prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/1831, kterým se stanoví pravidla pro uplatňování nařízení EP a Rady (EU) č. 1144/2014 o informačních a propagačních opatření na podporu zemědělských produktů na vnitřním trhu a ve třetích zemích.

V oblasti potravin a ochrany spotřebitele byla přijata směrnice EP a Rady (EU) 2015/2203 o sblížování právních předpisů členských států týkajících se kaseinů a kaseinátů určených k lidské spotřebě a o zrušení směrnice Rady 83/417/EHS. Dále pak bylo přijato prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2015/1918, kterým se zřizuje systém správní pomoci a spolupráce podle nařízení EP a Rady (ES) č. 882/2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat; a prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/328, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 322/2014, pokud jde o vstupní doklad, který má být použit pro potraviny a krmiva živočišného původu. V oblasti bezpečnosti potravin bylo přijato nařízení EP a Rady (EU) 2015/2283 o nových potravinách, o změně nařízení EP a Rady (EU) č. 1168/2011 a o zrušení nařízení EP a Rady (ES) č. 258/97 a nařízení Komise (ES) č. 1852/2001.

K tzv. „tabákové směrnici“ (směrnice 2014/40/EU) byla přijata následující prováděcí rozhodnutí:

- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2015/1735 o přesném umístění obecného varování a informačního sdělení na tabáku k ručnímu balení cigaret prodávaném v sáčku,
- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2015/1842 o technických specifikacích pro úpravu, vzhled a tvar kombinovaných zdravotních varování u tabákových výrobků ke kouření,
- prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2015/2186, kterým se stanoví formát pro předkládání a zpřístupňování informací o tabákových výrobcích.

Co se týče geneticky modifikovaných organismů (GMO), zde byla přijata směrnice EP a Rady (EU) 2015/412, kterou se mění směrnice 2001/18/ES, pokud jde o možnost členských států omezit či zakázat pěstování GMO na svém území.

V oblasti veterinární bylo přijato nařízení Komise (EU) 2015/9, kterým se mění nařízení (EU) č. 142/2011, kterým se provádí nařízení EP a Rady (ES) č. 1069/2009 o hygienických pravidlech pro vedlejší produkty živočišného původu a získané produkty, které nejsou určeny k lidské spotřebě, a provádí směrnici Rady 97/78/ES, pokud jde o určité vzorky a předměty osvobozené od veterinárních kontrol na hranici podle uvedené směrnice. Dále vstoupilo v platnost nařízení Komise (EU) 2015/728, kterým se mění definice specifikovaného rizikového materiálu uvedená v příloze V nařízení EP a Rady (ES) č. 999/2001 o stanovení pravidel pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií; a nařízení Komise (EU) 2015/1162, kterým se také mění zmíněná příloha V. ČR byla přijetím prováděcího rozhodnutí Komise (EU) 2015/1356, kterým se mění rozhodnutí 2007/453/ES, pokud jde o status BSE České republiky, Francie, Kypru, Lichtenštejnska a Švýcarska v roce 2015, uznána jako země se zanedbatelným rizikem výskytu BSE. Kromě toho byla v Úředním věstníku EU zveřejněna nařízení týkající se použití recyklované teplé vody k odstraňování povrchové mikrobiální kontaminace jatečně upravených těl, stanovení zvláštních pravidel pro organizaci úředních kontrol produktů živočišného původu určených k lidské spotřebě v případě živých mlžů, ostnokožců, pláštěnců a mořských plžů nebo příloha I nařízení (ES) č. 2073/2005 o mikrobiologických kritériích pro potraviny. Co se týče přijatých prováděcích rozhodnutí, za zmínku stojí následující rozhodnutí: (1) prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2015/144, kterým se stanoví postupy pro předkládání žádostí o granty a žádostí o platbu a pro poskytování souvisejících informací, pokud jde o nouzová opatření v souvislosti s nákazami zvířat uvedenými v nařízení EP a Rady (EU) č. 652/2014; (2) prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2015/1554, kterým se stanoví prováděcí pravidla ke směrnici 2006/88/ES, pokud jde o požadavky na metody dozoru a diagnostické metody, a (3) prováděcí rozhodnutí Komise (EU) 2015/2444, kterým se stanoví standardní požadavky na předkládání vnitrostátních programů eradikace, tlumení a sledování některých nákaz zvířat a zoonóz členskými státy pro financování Unii a kterým se ruší rozhodnutí 2008/425/ES.

V oblasti krmiv bylo přijato nařízení Komise (EU) 2015/786, kterým se definují kritéria přípustnosti pro dekontaminační postupy používané na produkty určené ke krmení zvířat, jak stanoví směrnice EP a Rady 2002/32/ES; a nařízení Komise (EU) 2015/1905, kterým se mění příloha II nařízení EP a Rady (ES) č. 183/2005, pokud jde o zkoušení obsahu dioxinů v olejích, tucích a výrobcích z nich získaných.

V oblasti zdraví rostlin a ochrany rostlin proti škodlivým organismům bylo v roce 2015 publikováno 14 prováděcích rozhodnutí Komise. K důležitým předpisům patří rozhodnutí týkající se mimořádných opatření proti určitým škodlivým organismům (zrušení opatření proti viroidu vřetenovitosti hlíz bramboru, nové opatření proti *Anoplophora glabripennis*; změněné opatření proti *Xylella fastidiosa* a *Bursaphelenchus xylophilus*) a rozhodnutí týkající se zákazů dovozu určitých rostlinných komodit. V oblasti přípravků na ochranu rostlin bylo v roce 2015 publikováno 42 prováděcích nařízení Komise, kterými se schvalují, popř. neschvalují, nové účinné látky pro přípravky na ochranu rostlin, obnovují schválení účinných látek nebo mění podmínky již schválených účinných látek či se prodlužuje doba platnosti jejich schválení; a také nařízení Komise (EU) 2015/1475, kterým se mění nařízení (EU) č. 284/2013, pokud jde o přechodná opatření použitelná na postupy týkající se přípravků na ochranu rostlin.

V oblasti osiv a sadby byla přijata prováděcí směrnice Komise (EU) 2015/1955, kterou se mění přílohy I a II směrnice Rady 66/402/EHS o uvádění osiva obilovin na trh. Co se týče oblasti ochrany práv k odrůdám rostlin, zde byla přijata prováděcí směrnice (EU) 2015/1168, kterou se mění směrnice 2003/90/ES a 2003/91/ES, kterými se stanoví prováděcí opatření k článku 7 směrnice Rady 2002/53/ES a k článku 7 směrnice Rady 2002/55/ES, pokud jde o minimum znaků, na které se zkoušky vztahují, a minimální podmínky pro zkoušení určitých odrůd druhů zemědělských rostlin a druhů zeleniny, která upravuje požadavky zkoušek pro registraci odrůd. Přijato bylo také prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/2206, kterým se mění nařízení (ES) č. 1238/95, pokud jde o poplatky, které je třeba zaplatit Odrůdovému úřadu Společenství.

V oblasti Společné rybářské politiky byla v roce 2015 přijata řada prováděcích a delegovaných aktů, které přispívají k aplikaci nařízení EP a Rady (EU) č. 508/2014 o Evropském námořním a rybářském fondu.

2 PODPORY AGRÁRNÍHO SEKTORU A VENKOVA

V rámci programu PRV celková suma vyplacená v roce 2015 činila 14,4 mld. Kč, což bylo o 13,8 % více než v roce 2014, přičemž byla tato částka hrazena ze dvou zdrojů, a sice z rozpočtu PRV 2007–2013 bylo čerpáno 9,3 mld. Kč a z rozpočtu PRV 2014–2020 cca 5 mld. Kč. V roce 2015 připadalo celkem 34 % vyplacených prostředků na osu I, 50 % na osu II a 11 % na osu III. Za víceleté závazky z obdobných opatření předchozích programových dokumentů (HRDP) bylo vynaloženo 39 mil. Kč.

V rámci SAPS byl na rok 2015 pro ČR celkový příjem plateb ze zdrojů EU určen ve výši 462 mil. €, což představovalo celkovou nárokovou částku 12 564 mil. Kč. Na hektar z. p. byla stanovena suma 3 543,91 Kč. Prvním rokem bylo umožněno požádat o platbu za ozelenění, tj. greening, pro kterou byla vyčleněna částka 253,46 mil. € se sazbou 1 943,62 Kč/ha z. p. Mezi přímé platby kromě SAPS a ozelenění patřila dále platba pro mladé zemědělce a dobrovolná podpora vázaná na produkci (do roku 2014 zvláštní podpory podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009), směřovaná na citlivé sektory (bílkovinné plodiny, cukrová řepa, konzumní brambory a brambory pro výrobu škrobu, chmel, telata masného typu a bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech, krávy chované v systému s tržní produkcí mléka, ovoce s vysokou a velmi vysokou pracností a zeleninu s vysokou a velmi vysokou pracností).

Zároveň v ČR mohly v roce 2015 zemědělské podniky žádat o přechodnou vnitrostátní podporu (PVP) hrazenou z národních zdrojů. V jejím rámci mohli žadatelé získat dotace na chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavce, na chov ovcí, koz, chov krav na maso a na zemědělskou půdu. Objem finančních prostředků pro tento typ podpory byl pro rok 2015 vyčleněn ve výši zhruba 880 mil. Kč, z toho rozhodující podíl (77 %) připadl na zemědělskou půdu. Největší skupinu podpor představovaly dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2015 ve výši 2 246 mil. Kč. Další skupinu podpor představovaly ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů. Jednalo se zejména o podpory vyplacené z nákazového fondu, úvěrové výpomoci a dále o výdaje na tzv. obecné služby (tj. výzkum, servisní činnosti, programy MŽP, pozemkové úpravy a další). Další významnou skupinu podpor tvořily podpory poskytované prostřednictvím PGRLF (dotace úroků z úvěrů) především v rámci jeho investičních programů. PGRLF poskytl značnou pomoc z programu „Podpora pojištění“. Od roku 2013 je poskytována podpora nákupu půdy.

2.1 Podpory v rámci politiky rozvoje venkova a rybářství

2.1.1 Program rozvoje venkova ČR

Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020

Program rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 navazuje na dřívější Program rozvoje venkova na období 2007–2013 a dále čerpá prostředky pro zemědělství a venkov z EAFRD. Nový programový dokument PRV 2014–2020 byl poprvé oficiálně zaslán Evropské komisi 16. 7. 2014, poté co byl schválen vládou dne 9. července 2014. Po zaslání připomínek Evropské komise oficiální cestou probíhalo intenzivní projednávání a vypořádávání připomínek, které pokračovalo až do začátku roku 2015. Evropská komise schválila finální znění základního programového dokumentu Programu rozvoje venkova ČR na období 2014–2020 dne 26. 5. 2015.

Podle schváleného PRV 2014–2020 je celkový rozpočet programu 3 mld. €. V roce 2016 ČR požádala Evropskou komisi o modifikaci PRV 2014–2020 s navýšením kofinancování z národních zdrojů (ve výši 35 % celkových prostředků). Tímto se do českého zemědělství dostane 3,5 mld. € (z toho 2,3 mld. € z rozpočtu EU a 1,2 mld. € z rozpočtu ČR²⁹).

V návaznosti na PRV 2007–2013 jsou hlavními cíli nového programu obnova, zachování a zlepšení ekosystémů závislých na zemědělství prostřednictvím zejména agroenvironmentálně-klimatických opatření, dále investice pro konkurenceschopnost a inovace zemědělských podniků, podpora vstupu mladých lidí do zemědělství a krajinná infrastruktura.

Program bude také podporovat diverzifikaci ekonomických aktivit ve venkovském prostoru s cílem vytvářet nová pracovní místa a zvýšit hospodářský rozvoj. Podporován bude komunitně vedený místní rozvoj, resp. metoda LEADER, která přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Horizontální prioritou je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a poradenstvím a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.

Mimo podpor v rámci opatření PRV 2014–2020 byly z jeho rozpočtu hrazeny v roce 2014 a 2015 některé víceleté závazky z obdobných opatření předchozích programů PRV 2007–2013 a HRDP (viz tab. T2.1/02 a T 2.1/03).

T2.1/01 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2014–2020 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)^{1), 2)}

Opatření	2014			2015		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Opatření 13 Platby pro oblasti s přírodními či jinými zvláštními omezeními³⁾ (kód 13)	0	0	0	1 129	282	847
13.1 Kompenzace v horských oblastech (LFA-H)	0	0	0	639	160	479
13.2 Kompenzace za jiné oblasti, které čelí značným přírodním omezením (LFA-O)	0	0	0	291	72	219
13.3 Kompenzace pro ostatní oblasti postižené zvláštními omezeními (LFA-S)	0	0	0	199	50	149
Celkem PRV 2014–2020	0	0	0	1 129	282	847

1) Údaje k 31. 12. 2015.

2) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

3) Předmět podpor a výše plateb v opatřeních LFA viz příl. tab. 2.1/01.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

PRV 2014–2020 se oproti PRV 2007–2013 liší svou strukturou, nově se opatření rozděluje na operace³⁰, které hlavním nebo vedlejším účinkem přispívají k jednotlivým prioritám (resp. prioritním oblastem).

- Priorita 1: Podpora předávání poznatků a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech.

²⁹ Původní výše kofinancování z rozpočtu ČR činila 0,8 mld. €, tj. 25 %.

³⁰ Pro potřeby PRV 2014–2020 je nově zaveden pojem operace. Operace je považována za základní úroveň intervencí. Na této úrovni jsou sledovány všechny povinné ukazatele a stanoveny hlavní příspěvky k prioritám a prioritním oblastem.

- Priorita 2: Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů.
- Priorita 3: Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracovávání zemědělských produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství.
- Priorita 4: Obnova, zachování a zlepšení ekosystémů souvisejících se zemědělstvím a lesnictvím.
- Priorita 5: Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu.
- Priorita 6: Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech.

Detailnější rozdělení priorit na prioritní oblasti a k nim přispívající operace je uveden v příl. tab. 2.1/04.

Vzhledem k posunu začátku implementace PRV 2014–2020 až na rok 2015 nebyly v roce 2015 vypláceny podpory za projektová opatření (první příjem žádostí proběhl až na podzim 2015), vyplacena byla pouze malá část podpory na plošná opatření, konkrétně na opatření 13 (viz tab. T 2.1/01).

Program rozvoje venkova ČR na období 2007–2013

Na PRV 2007–2013 byla z EAFRD přidělena celková částka přibližně 2,8 mld. €, což spolu s příspěvkem ze státního rozpočtu ČR představovalo na celé sedmileté období částku 3,7 mld. €.

Cílem PRV 2007–2013 bylo zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství, zlepšení stavu životního prostředí a snížení negativních vlivů zemědělského hospodaření, ochrana přírody a rozvoj kvality života na venkově. K realizaci těchto cílů byla připravena opatření v rámci čtyř tzv. os. V roce 2015 byly vypláceny podpory jak na základě žádostí zaregistrovaných v roce 2015, tak na základě žádostí o dotaci zaregistrovaných v předchozích letech. Přehled opatření PRV 2007–2013 podle os a čerpání prostředků na tato opatření za rok 2014 a 2015 je uveden v tab. T2.1/02.

Osa I byla zaměřena na podporu konkurenceschopnosti zemědělství a lesnictví a posílení rozvoje podnikání v zemědělské výrobě a v navazujícím potravinářství. V roce 2015 bylo prostřednictvím osy I využito 34 % celkových prostředků vyplacených v tomto roce v rámci PRV 2007–2013 ze zdrojů EAFRD.

Cílem osy II bylo zvýšení biologické rozmanitosti, ochrana vod a půdy a zmírnění dopadů klimatických změn. Z celkového objemu finančních prostředků vyplacených z obou PRV ze zdrojů EAFRD bylo na jejich splnění v roce 2015 použito 50 %. Většina opatření

osy II je vázána na podmínky kontroly podmíněnosti (viz kap. 2.2). Pokračující opatření HRDP z období 2004–2006, hrazená od roku 2008 ze zdrojů obou PRV, jsou uvedena v tab. T2.1/03³¹. Vzhledem k přelomu mezi novým a starým programovým obdobím byla část opatření v této ose částečně financována z rozpočtu nového PRV 2014–2020 (viz tab. T2.1/02).

Osa III, týkající se zlepšování kvality života ve venkovských oblastech a diverzifikace aktivit venkova, byla zaměřena na tvorbu pracovních příležitostí a podporu využívání obnovitelných zdrojů energie, na růst kvality života na venkově a na vzdělávání. Na osu III bylo využito 11 % z celkových vyplacených prostředků PRV 2007–2013.

Osa IV – LEADER byla osou metodickou, při které byl uplatňován princip „zdolá-nahoru“. Realizovány jsou dílčí projekty vybrané především k realizaci strategického plánu LEADER na území vybrané místní akční skupiny.

V rámci osy V byly poskytovány podpory na zajištění činností souvisejících s přípravou, řízením, monitoringem, hodnocením, šířením informací a kontrolními činnostmi ve vztahu k realizaci PRV a další akce v rámci zřízení a provozu Celostátní sítě pro venkov.

³¹ *Financování opatření z HRDP bylo ukončeno v roce 2008. V roce 2015 byly v rámci HRDP proplaceny dobihající víceleté závazky ze zdrojů PRV.*

T2.1/02 - Přehled podpor vyplacených v rámci PRV 2007-2013 ze zdrojů EAFRD (mil. Kč)

Opatření	2014			2015		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Osa I¹⁾	2 077	519	1 558	4 947	1 263	3 684
Modernizace zemědělských podniků	608	152	456	2 112	528	1 584
Investice do lesů	212	53	159	161	40	121
Přidávání hodnoty zemědělským a potravinářským produktům	473	119	354	860	242	618
Pozemkové úpravy ²⁾	553	138	415	1 594	398	1 196
Další odborné vzdělávání a informační činnost	39	10	29	49	12	37
Zahájení činnosti mladých zemědělců	25	6	19	31	8	23
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	110	27	83	105	26	79
Využívání poradenských služeb	57	14	43	35	9	26
Osa II³⁾	7 510	1 871	5 639	7 116	1 770	5 346
- z rozpočtu 2014-2020	706	178	528	5 042	1 261	3 781
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA) podle NV č. 75/2007 Sb.	2 957	739	2 218	2 434	609	1 826
- z rozpočtu 2014-2020	0	0	0	596	149	447
Platby v rámci NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES	12	3	9	10	2	8
Ekologické zemědělství. NV č. 79/2007 Sb.	1 236	309	927	1 303	326	977
- z rozpočtu 2014-2020	163	41	122	1 303	326	977
Ošetřování travních porostů. NV č. 79/2007	2 292	573	1 719	2 289	572	1 717
- z rozpočtu 2014-2020	207	52	155	2 289	572	1 717
Zatravnění NV č. 79/2007	328	82	246	287	72	215
- z rozpočtu 2014-2020	27	7	20	287	72	215
Pěstování mezplodin	211	53	158	199	50	149
- z rozpočtu 2014-2020	211	53	158	199	50	149
Biopásy a ochranné zóny	27	7	20	26	7	19
- z rozpočtu 2014-2020	27	7	20	26	7	19
Integrované systémy pěstování	324	81	243	342	85	257
- z rozpočtu 2014-2020	71	18	53	342	85	257
Zalesňování zemědělské půdy	50	10	40	39	10	29
Platby v rámci Natura 2000 v lesích	2	0	2	2	0	2
Lesnicko-environmentální platby	0	0	0	5	1	4
Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	71	14	57	180	37	143
Osa III¹⁾	2 117	529	1 588	1 594	398	1 196
Diverzifikace činností nezemědělské povahy	272	68	204	319	80	239
Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	361	90	271	549	137	412
Podpora cestovního ruchu	220	55	165	328	82	246
Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	993	248	745	213	53	160
Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	255	64	191	176	44	132
Získávání dovedností, animace a provádění	16	4	12	9	2	7
Osa IV¹⁾	870	174	696	614	124	490
Místní akční skupina	79	16	63	54	11	43
Realizace místní rozvojové strategie	729	146	583	362	73	289
Realizace projektů spolupráce	62	12	50	198	40	158
Osa V - Technická pomoc celkem	56	14	42	100	26	74
Příprava, sledování, hodnocení, informování a kontrola	43	11	32	84	21	63
Struktury potřebné pro provoz sítě	1	0	1	2	1	1
Akční plán	12	3	9	14	4	10
Celkem PRV	12 630	3 107	9 523	14 371	3 581	10 790
- z rozpočtu 2014-2020	706	178	528	5 042	1 261	3 781

1) Předmět podpor a obecné podmínky jsou k dispozici v aktuálních pravidlech pro žadatele pro daná opatření v rámci jednotlivých os na <http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/>.

2) Výdaje bez tzv. předfinancování z veřejné pokladniční správy, tzn. jen výdaje na PÚ, odsouhlasené SZIF k 31. 12. příslušného roku.

3) Předmět podpor a výše plateb v ose II viz příl. tab. 2.1/02.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

T2.1/03 - Podpory v rámci programu HRDP^{1), 2), 3)} hrazené od roku 2008 z PRV (mil. Kč)

Účel	2014			2015		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	33	8	25	30	7	23
Zakládání skupin výrobců	2	0	2	0	0	0
Lesnictví	3	1	2	9	2	7
- z toho z rozpočtu PRV 2014-2020	0	0	0	9	2	7
Celkem HRDP	38	9	29	39	9	30

1) Údaje k 31. 12. 2015.

2) Dotace vyplacené v příslušném kalendářním roce na žádosti, podané i v letech předcházejících.

3) Předmět podpor a výše plateb viz příl. tab. 2.1/03.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Na opatření programů HRDP, PRV 2007–2013 a PRV 2014–2020 bylo v roce 2015 vynaloženo celkem 15,5 mld. Kč, což je o 23,3 % více vyplacených finančních prostředků oproti roku 2014.

2.1.2 Operační program Rybářství

Operační program Rybářství na období 2014–2020

V období 2014–2020 bude v EU odvětví akvakultury výrazně ovlivněno uplatňováním principů Společné rybářské politiky důsledně vycházející z klíčového strategického dokumentu Evropské unie EVROPA 2020 postaveného na účinnějším využívání veškerých zdrojů, inovací a výsledků vědy a výzkumu a lidských zdrojů. Hlavním zdrojem investic na úrovni EU bude pro členské země představovat Evropský námořní a rybářský fond (ENRF)³².

Koncepci Ministerstva zemědělství v odvětví rybářství do roku 2024 tvoří Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA), který stanovuje podmínky pro realizaci společné rybářské politiky v ČR. Na základě tohoto strategického plánu byl vytvořen OP Rybářství 2014–2020, který definuje oblasti a podmínky čerpání finanční podpory z ENRF³³.

Operační program Rybářství je nástrojem čerpání podpory z ENRF a přispívá k provádění Společné rybářské politiky. Evropská komise schválila Operační program Rybářství 2014–2020 dne 2. 6. 2015.

Na celé programové období byla ČR vyčleněna z ENRF částka 31,11 mil. €, což je o 1,35 mil. € více než v předchozím období 2007–2013. Výše spolufinancování ze státního

³² ENRF se zaměřuje na dlouhodobé strategické cíle Společné rybářské politiky a Integrované námořní politiky včetně udržitelného a konkurenceschopného odvětví rybolovu a akvakultury, konzistentního politického rámce pro další rozvoj integrované námořní politiky a vyváženého územního rozvoje rybolovných oblastí podporujícího začlenění.

³³ Vláda ČR schválila usnesením vlády č. 876 ze dne 27. října 2014 Víceletý národní strategický plán pro akvakulturu (VNSPA). Tento strategický plán byl předán Evropské komisi a ČR tak splnila zvláštní předběžnou podmínku „zřízení VNSPA“ podle přílohy č. IV nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 508/2014 o Evropském námořním a rybářském fondu (ENRF) pro čerpání finanční podpory z ENRF prostřednictvím OP Rybářství 2014–2020.

rozpočtu ČR představuje 25 %, takže celkový objem finančních prostředků na období let 2014–2020 dosáhne 37,9 mil. €, tj. cca 1,1 mld. Kč.

Výše spolufinancování ze státního rozpočtu představuje 25 %, tj. cca 271 mil. Kč. Hlavní priority OP Rybářství na období let 2014–2020 jsou cíleny na zachování udržitelné produkce tržních ryb z tradiční akvakultury v ČR, na investování do recirkulačních zařízení za účelem zvýšení tuzemské produkce a na investování do konkurenceschopnosti tradiční akvakultury. Zároveň je tento OP zaměřen na podporu transferu vědeckých poznatků do podniků akvakultury (produktové a procesní inovace) a podporu forem hospodaření přispívající k zachování či zlepšování stavu životního prostředí a biologické rozmanitosti. Velká pozornost je v novém programovém období věnována také zvýšení podílu zpracovaných ryb, propagaci akvakultury a podpoře konzumace ryb. Propagační kampaň na podporu spotřeby sladkovodních ryb v ČR pro období 2014–2020 by měla mít především udržovací charakter a měla by mj. posilovat myšlenku „zdravého životního stylu“. Zároveň bude zaměřena především na tři cílové skupiny – občasné konzumenty, matky s dětmi a na školní jídelny.

V říjnu 2015 byl zahájen příjem Žádostí o podporu v rámci 1. a 2. výzvy OP Rybářství 2014–2020. V rámci první výzvy OP Rybářství byly předkládány žádosti o podporu na projekty v opatření 2.1. Inovace, opatření 2.2. Produktivní investice do akvakultury, záměr a) Investice do akvakultury, opatření 2.4. Recirkulační zařízení a průtočné systémy s dočišťováním a na opatření 5.3. Investice do zpracování produktů. V rámci druhé výzvy byly podávány žádosti o podporu na projekty v opatření 2.5. Akvakultura poskytující environmentální služby (vysazování úhoře říčního do vybraných rybářských revírů v povodí řeky Labe a řeky Odry).

Na základě provedených analýz byla Řídícím orgánem OP Rybářství nastavena alokace pro opatření 2.1. Inovace ve výši 11,6 mil. Kč a pro opatření 5.3. Investice do zpracování produktů ve výši 29 mil. Kč.

Operační program Rybářství na období 2007–2013

OP Rybářství na období 2007–2013 jako střednědobý programový dokument³⁴ podporující rybářství z Evropského rybářského fondu (EFF) byl vytvořen za účelem prosazování cílů Společné rybářské politiky ES. V České republice byl OP Rybářství zahájen v červnu roku 2008, kdy byla zahájena první dvě kola příjmu žádostí. Poslední dvě kola (tj. devatenácté a dvacáté) žádostí o dotace z tohoto programu byla spuštěna ještě v roce 2014. Na celé sedmileté programovací období 2007–2013 byly České republice vyčleněny

³⁴ *OP Rybářství byl vypracován na základě nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 o EFF a nařízení Komise (ES) č. 498/2007, kterým se stanovují prováděcí pravidla k nařízení Rady (ES) č. 1198/2006 o EFF a byl EK schválen 11. 12. 2007.*

finanční prostředky ve výši 36,1 mil. €, z toho 75 % (tj. 27,1 mil. €) z fondu EFF a 25 % (9,0 mil. €) z národních veřejných zdrojů.

V roce 2015 dosáhl objem čerpání finančních prostředků z OP Rybářství hodnoty 208 mil. Kč, z toho podíl prioritní osy 2 dosahoval necelých 65 % a podíl prioritní osy 3 představoval 29 %. Na prioritní osu 5 (Technická pomoc) připadlo 6 % z celkové sumy.

Za celé období trvání střednědobého Operačního programu Rybářství, tj. 2007–2014, byly v České republice podpořeny projekty směřující do oblasti akvakultury v celkové částce 900,7 mil. Kč, z toho národní veřejné zdroje představovaly sumu 225,3 mil. Kč. Největší zájem žadatelů byl o opatření z prioritní osy 2, kam bylo směřováno 61,0 % prostředků (tj. 549,3 mil. Kč), z toho rozhodující objem prostředků připadl na Opatření 2.1., cílené na podporu produktivních investic do akvakultury. V rámci prioritní osy 3, kam bylo alokováno 35,3 % (tj. 318,4 mil. Kč) z celkového objemu prostředků, byl největší zájem o Opatření 3.3., zaměřené na podporu a rozvoj nových trhů a propagační kampaně. V rámci technické pomoci (prioritní osa 5) bylo čerpáno z celkového objemu 3,7 % prostředků.

OP Rybářství pokrýval oblasti, na které se vztahuje cíl „Konvergence“, tzn. celé území České republiky kromě hlavního města Prahy. Jednotlivá opatření tohoto programu byla začleněna do třech prioritních os 2, 3 a 5 a byla v odvětví rybářství zaměřena především na posílení konkurenceschopnosti, na udržení stávající produkce ryb a na zachování současné úrovně zaměstnanosti. Cílem programu bylo směřování podpor v tomto sektoru tak, aby opatření realizovaná podle nařízení o EFF přispěla k dosažení obecných cílů stanovených v čl. 33 Smlouvy o Evropském společenství a cílů definovaných jako součást Společné rybářské politiky (SRP). Prostřednictvím OP Rybářství bylo v ČR podporováno udržení stávající produkce sladkovodních ryb, modernizace a rozšíření zpracovatelských kapacit za účelem zvýšit přidanou hodnotu výrobků a zefektivnit výrobu podniků. Podpory byly rovněž zaměřeny na odstranění negativního vlivu činnosti tohoto odvětví na životní prostředí, na podporu produkčních metod šetrných k životnímu prostředí, na ověřování výsledků aplikovaného výzkumu a na zavádění nových technologií do rybářských podniků v rámci pilotních projektů. Část prostředků byla určena na odborné vzdělávací aktivity v odvětví rybářství. Od roku 2008 do roku 2014 bylo vyhlášeno v rámci OP Rybářství celkem 20 kol, prostřednictvím nichž mohli žadatelé získat podporu na některou z výše uvedených oblastí.

T2.1/04 - Přehled čerpání finančních prostředků¹⁾ z OP Rybářství (mil. Kč)

Priorita/Opatření	2014			2015 ^p			2007-2015		
	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem	EU	ČR	celkem
2.1. Opatření pro produktivní investice do akvakultury	35,36	11,79	47,15	96,70	32,20	128,90	381,00	127,00	508,00
2.2. Opatření na ochranu životního prostředí	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,40	0,15	0,55
2.3. Opatření v oblasti zdraví zvířat	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
2.4. Investice do zpracování a uvádění na trh	1,97	0,66	2,62	4,30	1,45	5,75	30,50	10,20	40,70
Celkem prioritní osa 2	37,33	12,44	49,77	101,00	33,70	134,70	411,90	137,35	549,25
3.1. Společné činnosti	4,41	1,47	5,88	16,10	5,40	21,50	30,70	10,20	40,90
3.2. Opatření na ochranu a rozvoj vodních živočichů a rostlin	6,65	2,22	8,87	8,50	2,85	11,35	40,60	13,50	54,10
3.3. Podpora a rozvoj nových trhů a propagační kampaně	3,83	1,28	5,11	8,50	2,80	11,30	128,84	43,00	171,84
3.4. Pilotní projekty	3,72	1,24	4,97	12,15	4,00	16,15	38,64	12,90	51,54
Celkem prioritní osa 3	18,62	6,21	24,83	45,20	15,10	60,30	238,78	79,60	318,38
Prioritní osa 5: Technická pomoc	2,47	0,82	3,29	9,90	3,30	13,20	24,80	8,30	33,10
OPERAČNÍ PROGRAM CELKEM	58,42	19,47	77,89	156,10	52,10	208,20	675,48	225,25	900,73

1) Čerpání finančních prostředků = předfinancované výdaje, tj. proplacené příjemcům.

Pramen: MZE

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.1.3 Operační program Výzkum a vývoj pro inovace

Na podporu agrárního výzkumu a inovací v roce 2015 přispěl také operační program Výzkum a vývoj pro inovace z rezortu MŠMT. Ve srovnání s rokem 2014 byly výdaje nižší o 280 mil. Kč.

T2.1/05 - Výdaje na OP Výzkum a vývoj pro inovace (mil. Kč)

Opatření	2014			2015		
	celkem	z toho		celkem	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
OP VaVpl (MŠMT) - výdaje na agrární výzkum a inovace	411	62	349	131	20	111

Pramen: MŠMT

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

2.2 Přímé platby

Přímé platby jsou nejvýznamnější kategorií podpor, které jsou poskytovány českému zemědělství po vstupu ČR do EU. Jednotná platba na plochu (SAPS) byla hlavní přímou platbou plně hrazenou z prostředků Evropské Unie, o kterou mohla žádat fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu. V roce 2014 kromě SAPS mezi přímé platby shodně patřily: oddělená platba za cukr (SSP), oddělená platba za rajčata (STP) a zvláštní podpory podle čl. 68 NR (ES) č. 73/2009 a nařízení vlády č. 60/2012 Sb. směřované na citlivé sektory (brambory pro výrobu škrobu, chmel, telata masného typu, bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech, krávy chované v systému s tržní produkcí mléka). Přímé platby byly žadatelům přiděleny, pokud plnili podmínky „podmíněnosti“ zahrnující tři oblasti: 1) veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin, 2) životní prostředí, 3) dobré životní podmínky zvířat. V případě neplnění podmínek byly tyto platby žadateli sníženy nebo zcela odebrány. Souběžně se SAPS měla ČR v roce 2014 možnost dorovnávat přímé podpory z vlastních národních zdrojů (tzv. přechodné vnitrostátní podpory), z kterých byla podporována vybraná citlivá odvětví živočišné a rostlinné výroby.

Pro období 2014–2020 byla v EU formována nová společná zemědělská politika (SZP). Základní aplikovatelné předpisy EU upravující v rámci této nové SZP oblasti přímých plateb jsou nařízení Evropského parlamentu (EP) a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 639/2014 a č. 640/2014, prováděcí nařízení Komise

(EU) č. 641/2014 a č. 809/2014 a pro podmínky ČR pak realizované prostřednictvím nařízení vlády č. 50/2015 Sb.

Do SZP, která platí pro období 2014–2020, bylo začleněno několik dalších nových prvků. Od roku 2015 je tedy nezbytné, aby žadatel pro přiznání podpor v rámci přímých plateb splňoval nově některé podmínky. První z nich je, že musí být aktivním zemědělcem. Dále je nutné, aby žadatel byl veden v evidenci zemědělského podnikatele podle zákona o zemědělství (případně musí být organizační složkou státu). Třetím novým významným a nedílným prvkem pro přiznání přímých plateb je plnění podmínky tzv. ozelenění (greening), implementované jako platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Cílem ozelenění je zmírňovat negativní dopady zemědělské činnosti na životní prostředí. Navíc bude nově podpořena generační obměna podnikatelů v zemědělství prostřednictvím platby pro mladé zemědělce.

V návaznosti na dlouhodobou strategii zemědělské politiky České republiky jsou od roku 2015 opět podpořeny ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS). Dále jsou podpořeny některé komodity z národních zdrojů formou přechodných vnitrostátních podpor.

2.2.1 Přímé platby ze zdrojů EU

Jednotná platba na plochu (SAPS)

Na rok 2014 byl celkový příjem plateb ze zdrojů EU pro ČR v rámci SAPS určen ve výši 773,75 mil. €, což při stanoveném kurzu 27,50 Kč/€ představovalo výslednou částku 21 278,5 mil. Kč. Celkem bylo 29,8 tis. žadatelům vyplaceno 20,96 mld. Kč na 3 539 tis. ha z. p.

Také v období 2015–2020 jednotná platba na plochu zemědělské půdy i nadále reprezentuje nejvýznamnější složku přímých plateb poskytovaných z rozpočtu EU a bude představovat zhruba 55 % částky určené na přímé platby. SAPS je opět udělován na hektar způsobilé a oprávněné zemědělské půdy. Poskytnutí finanční podpory zemědělci je mimo jiné podmíněno řádným obhospodařováním zemědělské půdy, dodržováním standardů kontroly podmíněnosti (Cross Compliance), podrobně viz kap. 2.2.4.

V roce 2015 byl pro ČR celkový příjem plateb ze zdrojů EU v rámci SAPS určen ve výši 462 mil. €, což při stanoveném kurzu 27,187 Kč/€ představovalo výslednou částku 12 564 mil. Kč. Na SZIF bylo podáno o tuto podporu 29,0 tis. žádostí na 3,55 mil. ha z. p.

Ozelenění přímých plateb (Greening)

Platba na zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí („ozelenění-greening“) je nedílnou součástí dotačního opatření SAPS. Hlavní pravidla ozelenění vyplývají z nařízení (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům

v režimech podpory v rámci SZP. Pokud má žadatel v LPIS více než 15 ha o. p., musí být nejméně 5 % z jeho výměry uvedené na deklaraci SAPS v rámci Jednotné žádosti vyčleněno jako plocha v ekologickém zájmu (tzv. plocha EFA – Ecological Focus Area).

Zemědělec žádající o podporu SAPS je povinen dodržovat na všech svých způsobilých hektarech zemědělské půdy postupy příznivé pro klima a životní prostředí. Greening obsahuje tři základní složky: diverzifikaci plodin, zachování výměry TTP a plochy využívané v ekologickém zájmu. Plnění podmínek ozelenění se nevztahuje na zemědělské subjekty, které plní podmínky ekologického zemědělství v souladu s nařízením (ES) č. 834/2007. V roce 2015 byl podán na tuto podporu stejný počet žádostí jako na SAPS, tj. celkem 29,0 tis. na plochu 3,55 mil. ha z. p. v celkové částce 6 890 tis. Kč.

Platba pro mladé zemědělce

Platba byla implementována od roku 2015 pro mladé zemědělce a je poskytnuta fyzickým osobám nebo obchodním korporacím (právnícké osoby), které mají nárok na platbu v rámci SAPS. Žadatel v roce podání žádosti o platbu SAPS nesmí být starší 40 let. Platba pro mladé zemědělce se poskytuje jednomu zemědělci na maximální výměru ve výši 90 ha po dobu nejvýše pěti let.

V roce 2015 požádalo o tuto platbu 3,9 tis. zemědělců na výměru 77,7 tis. ha v celkové částce 62,4 mil. Kč.

Oddělená platba za cukr (SSP)

Do roku 2014 byla vyplácena podpora formou oddělené platby za cukr (SSP), která měla částečně kompenzovat pěstitelům cukrovky ztráty příjmů způsobené postupným snižováním garantované (minimální) ceny cukrové řepy v období reformy SOT v odvětví cukru. V roce 2014 bylo SZIF proplaceno 813 žádostí na množství 3 177 tis. t cukrové řepy v přepočtu na standardní 16% cukernatost a vyplacena suma 1 198,2 mil. Kč. Od roku 2015 je tato platba již zrušena.

Oddělená platba za rajčata (STP)

V roce 2014 mohli pěstitelé rajčat v ČR čerpat posledním rokem podporu v rámci Oddělené platby za rajčata (STP). Celkem bylo 14 žadatelům na 11,9 tis. t rajčat vyplaceno 11,2 mil. Kč. Od roku 2015 je tato platba již zrušena.

T2.2/01 - Přímé platby zemědělským podnikům a oddělené komoditní platby ze zdrojů EU (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2014			2015 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Přímé platby - systém jednotné platby na plochu (SAPS)	2014: podle NR č. 73/2009 a NR a EK č. 1310/2013 NV č. 47/2007 Sb. NV č. 48/2007 Sb. 2015: nařízení EPa Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Základní sazba na 1 ha z. p.: přidělený národní limit (Kč)/celkový souhrn ohlášené z. p. (ha): 2014: 773,8 mil. € x 27,50 Kč/€ = 21 278,5 mil. Kč, tj. 5 997,23 Kč/ha 2015: 462 mil. € x 27,187 Kč/€ = 12 564 mil. Kč, tj. 3 543,91 Kč/ha	20 957,88	0	20 957,88	12 564,19	0	12 564,19
Finanční kompenzace	Vratka za snížení národní obálky přímých plateb 2014	Vratka pro podniky, dotčené snížením národní obálky přímých plateb pro rok 2014.	0,00	0	0	578,49	0	578,49
Ozelenění - greening	2015: nařízení EPa Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Pro žadatele při žádosti o podporu SAPS za povinnost dodržovat na všech způsobilých ha z. p. postupy příznivé pro klima a životní prostředí. 2015: 253,46 mil. €; sazba 1 943,62 Kč/ha	0,00	0	0,00	6 890,00	0	6 890,00
Platba pro mladé zemědělce	2015: nařízení EPa Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Poskytuje se žadatelům do věku max. 40 let na maximální výměru 90 ha z. p. 2015: 1,7 mil. €, sazba 885,98 Kč/ha	0,00	0	0,00	62,37	0	62,37
Oddělená platba za cukr (SSP)	2014: podle NV č. 45/2007 Sb.	2014: 44,25 mil. € x 27,50 Kč/€ = 1 216,7 mil. Kč, sazba 382,25 Kč/t cukrové řepy při standardní 16% cukernatosti	1 198,17	0	1 198,17	0,00	0	0,00
Oddělená platba za rajčata (STP)	2014 podle NV č. 95/2008 Sb.	2014: 414 tis. € x 27,50 Kč/€ = 11,4 mil. Kč, sazba 954,25 Kč/t rajčat	11,24	0	11,24	0,00	0	0,00
Přímé platby zemědělským podnikům a oddělené komoditní platby ze zdrojů EU			22 167,29	0	22 167,29	20 095,05	0	20 095,05

p = předpoklad k 30. 6. 2016.

Pramen: podklady MZe; SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Dobrovolná podpora vázaná na produkci (do r. 2014 – zvláštní podpora podle čl. 68)

Od roku 2012 do roku 2014 mohli čeští zemědělci čerpat zvláštní podporu podle čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009 a nařízení vlády č. 60/2012 Sb. na citlivé sektory (krávy s tržní produkcí mléka, brambory pro výrobu škrobu, chmel, telata masného typu a bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech). Výše vyplacených finančních prostředků pro tento typ podpor v roce 2014 dosáhla celkem 1 531 mil. Kč, z toho největší podíl (téměř 60 %) připadl na krávy s tržní produkcí mléka.

Od roku 2015 jsou rovněž v rámci přímých plateb podporovány ze zdrojů EU vybrané citlivé sektory prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS). Jedná se pouze o odvětví, která čelí určitým obtížím a přitom jsou obzvláště důležitá z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů. Tato podpora navazuje na podporu vyplácenou v předchozích letech na citlivé komodity uplatňovanou podle čl. 68, nicméně je rozšířena o některá odvětví rostlinné a živočišné výroby. Týká se následujících komodit: brambory pro výrobu škrobu, konzumní brambory, chmel, ovoce s velmi vysokou pracností, ovoce s vysokou pracností, zelenina s velmi vysokou pracností, zelenina s vysokou pracností, cukrová řepa, bílkovinné plodiny, telata masného typu, krávy s tržní produkcí mléka, ovce a kozy. Podpora na citlivé komodity prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci se oproti roku 2014 v roce 2015 významně navýšila. Zatímco v roce 2014 dosahovala přibližně 1,5 mld. Kč, v roce 2015 hraničila s částkou 3,4 mld. Kč.

a) Bílkovinné plodiny

Podpora se vztahuje na vybrané plodiny vázající vzdušný dusík. Je poskytována od roku 2015 na minimální výměru 1 ha vybraných pěstovaných bílkovinných plodin – v LPIS

vedených na žadatele jako kultura R (standardní orná půda) v období ode dne doručení žádosti na SZIF do 31. 8. daného kalendářního roku. Určené plodiny musí být pěstovány minimálně v období 1. 6.–15. 7. daného kalendářního roku samostatně nebo v podsevu. Žadatel musí současně chovat přežvýkavce (skot, ovce a kozy) v minimální denní intenzitě 3 VDJ/ha plochy bílkovinných plodin v období 1. 6.–30. 9. daného kalendářního roku. V roce 2015 požádalo o tuto platbu 3,0 tis. zemědělců na výměru 123,4 tis. ha v celkové částce 443,7 mil. Kč.

b) Cukrová řepa

Od roku 2015 je poskytována podpora zemědělcům v rámci platby VCS na minimální výměru 1 ha standardní orné půdy, na které je pěstována cukrová řepa a která je vedena v LPIS ode dne doručení žádosti do 31. 8. kalendářního roku. Žadatel musí společně s žádostí doložit účetní doklady prokazující nabytí osiva odpovídající minimálnímu výsevu 0,8 výsevní jednotky na hektar a zároveň doložit smlouvu nebo její kopii pro příslušný hospodářský rok na dodávku cukrové řepy ke zpracování na cukr nebo kvasný líh.

V roce 2015 bylo podáno na tuto podporu 800 žádostí na plochu 57,5 tis. ha v celkové požadované sumě 446,5 mil. Kč.

c) Konzumní brambory

Tato podpora je poskytována od roku 2015 na minimální výměru 1 ha pěstovaných konzumních brambor. Žadatelem o poskytnutí podpory na produkci konzumních brambor je fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu, která je na ní vedena v LPIS od data podání žádosti do 31. 10. příslušného kalendářního roku. Žadatel musí zároveň doložit uznávací list prokazující použití uznané sadby v množství nejméně 2 t sadby/ha. V roce 2015 požádalo o tuto platbu celkem 520 podniků na plochu 9,2 tis. ha v celkové částce 48,1 mil. Kč.

d) Brambory pro výrobu škrobu

Žadatelem o poskytnutí této platby je fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu evidovanou v LPIS jako standardní orná půda od data podání žádosti do 31. 10. příslušného kalendářního roku. Minimální výměra, na kterou lze poskytnout tuto platbu, činí 1 ha orné půdy, na kterém jsou pěstovány brambory pro výrobu škrobu. Žadatel musí mimo jiné doložit smlouvu o pěstování brambor pro výrobu škrobu s výrobcem škrobu pro příslušný hospodářský rok. Žadatel má rovněž povinnost doložit potvrzení od výrobce škrobu o skutečně nakoupeném množství škrobu ze sklizně, a to v minimálním objemu v přepočtu na 6 t škrobu/ha.

V roce 2014 byla v rámci zvláštních podpor podle čl. 68 na platbu na brambory pro výrobu škrobu vyplacena 242 žadatelům na 4,5 tis. t částka 86,7 mil. Kč. Pro rok 2015 bylo

v rámci VCS podpory na produkci brambor určených pro výrobu škrobu podáno celkem 268 žádostí na 5,0 tis. ha v celkové požadované sumě 83,0 mil. Kč.

e) Chmel

Žadatelem o poskytnutí platby na produkci chmele je fyzická nebo právnická osoba obhospodařující zemědělskou půdu, evidovanou na ní v LPIS jako chmelnice a současně evidovanou v evidenci chmelnic nejméně od data podání žádosti do 20. srpna daného roku. Minimální výměra chmelnice, na kterou lze poskytnout tuto podporu, činí nejméně 1 ha.

V roce 2014 bylo v rámci zvláštní podpory podle čl. 68 na produkci chmele 115 žadatelům vyplaceno na 4,4 tis. ha 40,2 mil. Kč. Od roku 2015 je podpora poskytována v rámci VCS a bylo na ni podáno 111 žádostí na výměru 4,7 tis. ha chmelnic v požadované sumě 81,0 mil. Kč.

f) Tele masného typu

Platba na tele masného typu se poskytne žadateli, který vykázal na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci narození telete masného typu v období od 1. dubna roku předcházejícího podání žádosti do 31. března příslušného kalendářního roku. Matkou telete musí být kráva chovaná v systému bez tržní produkce mléka (BTPM) a otcem telete musí být býk masného plemene skotu evidovaný v ústředním registru plemeníků. SZIF poskytne žadateli platbu na celkový počet VDJ, stanovený podle počtu telat narozených v daném období, pokud celková částka přímých plateb, o kterou bylo zažádáno, nebo která má být poskytnuta, je nejméně 100 €.

Celkem byla v roce 2014 v rámci zvláštní podpory podle čl. 68 na tele masného typu vyplacena 4,8 tis. žadatelům na 28,6 tis. VDJ suma 428,7 mil. Kč. Na rok 2015 bylo podáno 5,2 tis. žádostí pro 66,1 tis. VDJ telat v celkové částce 653,1 mil. Kč³⁵.

g) Bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech

Žadatelem o poskytnutí této platby může být fyzická nebo právnická osoba, která v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kalendářního roku chová a pase bahnice, popřípadě kozy, na trvalých travních porostech nebo na travních porostech evidovaných na žadatele, na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci. Platba je poskytnuta na minimálně 2 VDJ ovcí nebo koz a na celkovou částku přímých plateb, o kterou bylo zažádáno, nebo která má být poskytnuta před uplatněním snížení a vyloučení z plateb v daném kalendářním roce, která dosahuje nejméně 100 €.

V roce 2014 byla v rámci zvláštní podpory podle čl. 68 vyplacena 2,4 tis. žadatelům na 18,5 tis. VDJ bahnic a koz suma 62,9 mil. Kč. V roce 2015 bylo o platbu VCS podáno 2,7 tis. žádostí na 20,9 tis. VDJ bahnic popřípadě koz v požadované sumě 76,1 mil. Kč.

³⁵ Výrazný meziroční nárůst počtu VDJ masných telat je způsoben změnou přepočítávacího koeficientu.

h) Krávy chované v systému s tržní produkcí mléka

V roce 2014 obdrželo tuto podporu v rámci zvláštní platby podle čl. 68 celkem 1,8 tis. chovatelů na 362,3 tis. VDJ dojníc v celkové sumě 912,2 mil. Kč.

V roce 2015 bylo obdobně možno čerpat podporu v rámci VCS na krávy chované v systému s tržní produkcí mléka. Celkem bylo podáno 1,9 tis. žádostí na 372,6 tis. VDJ, nárokována částka byla 1 350,3 mil. Kč.

i) Podpora na produkci ovocných druhů s velmi vysokou pracností

Od roku 2015 mohou pěstitelé ovoce nově v rámci VCS žádat o podporu na druhy ovoce s velmi vysokou pracností (jabloň, hrušeň, meruňka a třešeň). Vztahuje se na plodící sady s minimální výměrou 1 ha, které jsou vysázené po roce 1995, vedené v LPIS a registrované v evidenci ovocných sadů, který je veden ÚKZÚZ (v tzv. „Registru sadů“). Minimální počet životaschopných jedinců na hektar je stanoven pro jabloň a hrušeň 500 stromů/ha, pro meruňku a třešeň 200 stromů/ha. Žadatel je povinen doložit SZIF objem vlastní sklizené produkce (prodané či zpracované) dle jednotlivých druhů. V roce 2015 bylo podáno o tuto platbu 266 žádostí na 5,2 tis. ha v požadované sumě 49,7 mil. Kč.

j) Podpora na produkci ovocných druhů s vysokou pracností

Od roku 2015 mohou pěstitelé ovoce nově v rámci VCS žádat o podporu na ovoce s vysokou pracností (slivoň švestka, broskvoň, višně, rybíz černý, rybíz červený, maliník a jahodník). Vztahuje se na plodící sady s minimální výměrou 1 ha, které jsou vysázené po roce 1995, vedené v LPIS a registrované v evidenci ovocných sadů ÚKZÚZ (v tzv. „Registru sadů“) a na jahodník pěstovaný minimálně na 1 ha orné půdy vedené v LPIS. Žadatel doloží SZIF objem vlastní sklizené produkce (prodané či zpracované) dle jednotlivých druhů. V roce 2015 bylo podáno o platbu 280 žádostí na 3,0 tis. ha v požadované sumě 41,5 mil. Kč.

k) Podpora na produkci zeleninových druhů s velmi vysokou pracností

Od roku 2015 mohou pěstitelé zeleniny nově v rámci VCS žádat o podporu na vybrané druhy zeleniny: košťálová zelenina – zelí hlávkové, kapusta hlávková, kapusta růžičková, květák, brokolice, kedluben; kořenová zelenina – mrkev, petržel kořenová, pastinák, celer bulvový, ředkvička, ředkev, řepa salátová; plodová zelenina – rajče, paprika, okurky nakládačky, okurky salátové; cibulová zelenina – cibule, šalotka, česnek, pór; listová a stonková zelenina – saláty, čekanka salátová, pekingské zelí, celer řapíkatý, pažitka, chřest, reveň. Podpora se vztahuje na minimální výměru 1 ha standardní orné půdy vedené v LPIS, popř. na jinou trvalou kulturu (v případě chřestu). Žadatel je povinen doložit SZIF nákup osiv nebo sadby dle jednotlivých druhů. V roce 2015 bylo podáno o tuto platbu 274 žádostí na 6,6 tis. ha v požadované sumě 86,9 mil. Kč.

l) Podpora na produkci zeleninových druhů s vysokou pracností

Od roku 2015 mohou pěstitelé zeleniny nově v rámci VCS žádat o podporu na určené druhy zeleniny: lusková zelenina – hrách zahradní, fazol zahradní; plodová zelenina – tykev, kukuřice cukrová; listová zelenina – špenát, celer naťový, petržel naťová. Podpora se vztahuje na minimální výměru 1 ha standardní orné půdy vedené v LPIS. Žadatel je povinen doložit SZIF nákup osiv nebo sadby dle jednotlivých druhů. V roce 2015 bylo podáno o tuto platbu 125 žádostí na 3,8 tis. ha v požadované sumě 13,8 mil. Kč.

Kompenzace finanční disciplíny (KFD)

V roce 2015 došlo ke kompenzaci finanční disciplíny uplatněné v roce 2014. Na základě prováděcího nařízení Komise (EU) č. 1259/2014, v platném znění, a nařízení vlády ČR č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů, bylo odesláno celkem 17 645 žadatelům rozhodnutí s přiznanou výší kompenzace. Celková částka k vrácení činila 578 489 tis. Kč. Na základě kompenzace finanční disciplíny byly zvláštní platbou vyplaceny prostředky (jejich část), o které byla dotace v předchozím roce snížena a které byly uloženy do krizové rezervy. V roce 2014 k vyčerpání této rezervy nedošlo, proto se vybrané prostředky v roce 2015 poprvé přerozdělily zpět formou finanční kompenzace těm zemědělcům, u nichž byla uplatněna finanční disciplína na žádosti za rok 2014.

T2.2/02 - Podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci (mil. Kč)¹⁾

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2014			2015 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Podpora na produkci bilkovinných plodin	2015: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra 1 ha pěstovaných bilkovinných plodin v evidenci LPIS v období minimálně 1. 6.–15. 7. daného kal. roku, vazba na přežvýkavce. 2015: 16,9 mil. €, sazba 3 711,07 Kč/ha	0,00	0	0,00	443,65	0	443,65
Podpora na produkci konzumních brambor	2015: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra 1 ha orné půdy v evidenci LPIS. 2015: 1,9 mil. €, sazba 5 411,71 Kč/ha	0,00	0	0,00	48,14	0	48,14
Podpora na produkci brambor pro výrobu škrobu	2014: podle NR č. 73/2009 čl. 68 NV č. 60/2012 Sb. 2015: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	2014: Podpora žadatelů na výměru orné půdy, na které jsou pěstovány brambory pro výrobu bramborového škrobu. sazba 19 670,44 Kč/ha 2015: dtto, 3,1 mil. €, sazba 17 215,79 Kč/ha	86,86	0	86,86	83,05	0	83,05
Podpora na produkci ovoce s velmi vysokou pracností	2015: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra 1 ha plodícího ovocného sadu vysázeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a v registru ÚKZUZ. 2015: 2,6 mil. €, sazba 13 734,02 Kč/ha	0,00	0	0,00	49,75	0	49,75
Podpora na produkci ovoce s vysokou pracností	2015: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra 1 ha plodícího ovocného sadu vysázeného po roce 1995 v evidenci v LPIS a registru ÚKZUZ, u jahodniku výměra min. 1 ha o. p. 2015: 1,1 mil. €, sazba 9 491,99 Kč/ha	0,00	0	0,00	41,55	0	41,55
Podpora na produkci zeleniny s velmi vysokou pracností	2015: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra 1 ha standardní orné půdy, v případě chřestu 1 ha jiné trvalé kultury, v evidenci LPIS. 2015: 3,2 mil. €, sazba 13 183,82 Kč/ha	0,00	0	0,00	86,86	0	86,86
Podpora na produkci zeleniny s vysokou pracností	2015: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra: 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS. 2015: 0,5 mil. €, sazba 3 662,37 Kč/ha	0,00	0	0,00	13,84	0	13,84
Podpora na produkci cukrové řepy	2015: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	Min. výměra 1 ha standardní orné půdy v evidenci LPIS. 2015: 16,7 mil. €, sazba 7 874,13 Kč/ha	0,00	0	0,00	446,52	0	446,52
Podpora na chov krávy chované v systému s tržní produkcí mléka	2014: podle NR č. 73/2009 čl. 68 NK č. 1120/2009 NK č. 1122/2009 NV č. 61/2012 Sb. 2015: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 NV č. 50/2015	2014: Podpora žadatelů na krávy v systému s tržní produkcí mléka (dojnice) na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci ke dni 31. března kalendářního roku plná výše 2 750,62 Kč/VDJ dojnice 2015: dojnice vedená na žadatele v evidenci zvířat k 31. 3. příslušného kalendářního roku 50,4 mil. €, sazba 3 678,77 Kč/VDJ	912,19	0	912,19	1 350,38	0	1 350,38
Podpora na chov telete masného typu	2014: podle NR č. 73/2009 čl. 68 NV č. 60/2012 Sb. 2015: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	2014: Podpora žadatelů, který na svém hospodářství registrovaném v ústřední evidenci vykázal narození telete masného typu v období od 1. dubna roku předcházejícího podání žádosti do 31. března příslušného kalendářního roku. sazba 15 214,35 Kč/VDJ 2015: dtto, 24,3 mil. €, sazba 10 001,78 Kč/VDJ	428,68	0	428,68	653,14	0	653,14
Podpora na bahnice, popřípadě kozy, pasené na travních porostech	2014: podle NR č. 73/2009 čl. 68 NV č. 60/2012 Sb. 2015: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	2014: Podpora žadatelů na pasené bahnice, popřípadě kozy v období nejméně od 15. května do 11. září příslušného kal. roku na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci sazba 3 505,11 Kč/VDJ 2015: dtto, 2,8 mil. €, sazba 3 670 Kč/VDJ	62,85	0	62,85	76,11	0	76,11
Podpora na produkci chmele	2014: podle NR č. 73/2009 čl. 68 NV č. 60/2012 Sb. 2015: nařízení EP a Rady (EU) č. 1307/2013 a č. 1306/2013, NV č. 50/2015	2014: Podpora žadatelů na zem. půdu, která je v evidenci podle zákona o zemědělství jako chmelnice a je na ní pěstována aromatická odrůda chmele sazba 9 207,53 Kč/ha 2015: dtto, 3,1 mil. €, sazba 17 356,73 Kč/ha	40,16	0	40,16	81,05	0	81,05
Celkem podpora citlivých komodit a dobrovolná podpora vázaná na produkci			1 530,74	0	1 530,74	3 374,04	0	3 374,04

¹⁾ V roce 2014 se jedná o podporu na citlivé komodity podl. čl. 68, v roce 2015 o dobrovolnou podporu vázanou na produkci VCS.

p = předpoklad k 30. 6. 2016.

Pramen: podklady MZe; SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.2.2 Přechodné vnitrostátní podpory

Od roku 2013 v ČR mohou zemědělské podniky na základě nařízení EP a Rady (EU) č. 671/2012, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 73/2009, žádat o přechodné vnitrostátní podpory (PVP). Tyto podpory jsou vypláceny z národních zdrojů. Na jejich základě mohou žadatelé získat dotace, obdobně jako u národních doplňkových plateb, které byly vypláceny do roku 2012, na chmel, brambory pro výrobu škrobu, přežvýkavce, na chov ovcí, koz, chov krav BTPM a na zemědělskou půdu. V roce 2014 bylo v rámci této přechodné vnitrostátní podpory vyplaceno žadatelům z národních zdrojů celkem 846,0 mil. Kč, z toho největší podíl

(77 %) připadl na platbu na zemědělskou půdu. V roce 2014 nebyla na tyto podpory uplatňována modulace. Pro rok 2015 je na PVP z národních zdrojů vyhrazena celková suma 880 mil. Kč, což představuje meziroční zvýšení o 4,0 %³⁶.

T2.2/03 - Přechodné vnitrostátní podpory (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro získání platby	2014			2015 ^p		
			celkem	z toho		celkem	z toho	
				ČR	EU		ČR	EU
Platby na zemědělskou půdu	2014, 2015: NR č. 79/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2014: sazba 185,06 Kč/ha na plochu zemědělské půdy 2015: sazba 192,17 Kč/ha na plochu zemědělské půdy	651,64	651,64	0	677,76	677,76	0
Podpora chmele	2014, 2015: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2014: chmel - decouplovaný podpora vyplácená na ha chmelnice za historické období, tj. k 31. 3. 2007, sazba 4 937,65 Kč/ha. 2015: chmel - decouplovaný dtto, sazba 5 172,99 Kč/ha	27,31	27,31	0	28,60	28,60	0
Podpora chovu přežvýkavců	2014, 2015: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2014: vyplácená na základě dokladu žadatele o chovu přežvýkavců ke dni 31. 3. 2007 na hospodářství registrovaném v ústřední evidenci podle plemen. zákona sazba 96,64 Kč/VDJ 2015: dtto, sazba 101,63 Kč/VDJ	96,69	96,69	0	100,67	100,67	0
Podpora chovu krav bez tržní produkce mléka	2014, 2015: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2014: sazba 131,95 Kč/VDJ krávy BTPM, na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona o počtu krav BTPM, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku 2015: dtto, sazba 131,63 Kč/VDJ	25,31	25,31	0	26,31	26,31	0
Podpora chovu ovcí a koz	2014, 2015: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2014: na základě doloženého dokladu z ústřední evidence podle plemen. zákona prokazující stav ovcí, popřípadě koz, chovaných žadatelem nejméně po dobu od 1. do 31. 7. příslušného kalendářního roku sazba 61,15 Kč/VDJ ovcí, popřípadě koz 2015: dtto, sazba 61,17 Kč/VDJ ovcí, popřípadě koz	1,26	1,26	0	1,32	1,32	0
Platby pěstitelům brambor určených na výrobu škrobu	2014, 2015: NR č. 73/2009 Sb. NV č. 112/2008 Sb. NV č. 298/2013 Sb.	2014: platba pěstitelům brambor určených k výrobě škrobu pro hospodářský rok 2014/2015 sazba 1 681,86 Kč/t 2015: dtto, pro hospodářský rok 2015/2016 sazba 1 746,72 Kč/t	43,78	43,78	0	45,32	45,32	0
Celkem přechodné vnitrostátní podpory			845,99	845,99	0	879,98	879,98	0
Celkem přímé platby (tab. T2.2/01 + T2.2/02 + T2.2/03)			24 544,02	845,99	23 698,03	23 770,58	879,98	22 890,60

p = předpoklad k 30. 6. 2016.

Pramen: podklady MZe; SZIF a další instituce

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

2.2.3 Ostatní přímé platby

Ostatní přímé platby na vybrané zemědělské komodity byly žadatelům vypláceny z národních zdrojů v rámci dotačních programů stanovených v „Zásadách“ na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství. V roce 2015 se tyto podpory týkaly pouze dotačního programu 1.D. Podpora včelařství. Výše dotace na jedno zazimované včelstvo byla stanovena na 180 Kč. Celkem bylo v rámci této dotace podpořeno 592,4 tis. včelstev podpora v hodnotě 79,8 mil. Kč, což představovalo skutečně poukázanou subvenci na včelstvo v hodnotě 126 Kč.

2.2.4 Kontrola podmíněnosti (Cross Compliance)

Vyplácení přímých plateb a dalších environmentálních podpor PRV a některých opatření SOT s vínem je „podmíněno“ plněním podmínek udržování půdy v Dobrém zemědělském a environmentálním stavu, dodržováním povinných požadavků v oblasti Životní prostředí, změna klimatu a dobrý zemědělský a environmentální stav půdy, Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin a Dobré životní podmínky zvířat. V případě, že žadatel o podpory tyto podmínky kdykoli v průběhu daného roku nedodrží, může mu být snížena nebo v krajním případě neposkytnuta výplata vybraných podpor. Plnění těchto povinností je ověřováno

³⁶ K uvedenému navýšení došlo pouze změnou přepočtového kurzu, dle příslušného evropského legislativního rámce částka na PVP pro členské státy každoročně klesá.

pomocí kontrolovaných požadavků. Jejich formu a metodu kontroly dle stanoveného legislativního rámce každá země EU stanovuje dle vlastních národních potřeb.

Změny v podmínkách kontrol podmíněnosti pro rok 2015 byly provedeny s ohledem na změny souvisejících právních předpisů EU konkrétně stanovené nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1306/2013.

Na základě přehodnocení důležitosti dosavadních kontrolovaných požadavků podmíněnosti vůči pravidlům SZP došlo k úplnému vyjmutí některých požadavků a standardů a také k jejich odlišnému uspořádání v rámci nových tří oblastí pro hodnocení, kterými jsou: oblast Životní prostředí, změna klimatu a dobrý zemědělský a environmentální stav půdy, oblast Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin a oblast Dobré životní podmínky zvířat.

Změny u povinných požadavků na hospodaření

V rámci kontrol podmíněnosti nejsou nadále zařazeny požadavky kalové směrnice (dříve SMR 3) a požadavky na oznamování nálezů u zvířat (dříve SMR 13 – tlumení slintavky kulhavky, SMR 14 – tlumení některých nálezů a opatření týkající se vezikulární choroby prasat, SMR 15 – tlumení katarální horečky ovcí) a případná porušení těchto požadavků nejsou již považována za porušení podmíněnosti.

Dále ze seznamu požadavků podmíněnosti byly také vyjmuty minimální požadavky pro použití hnojiv a přípravků na ochranu rostlin (dříve 5a/AEO 1–6 a 8a/AEO 7–10) u agroenvironmentálních opatření, které však zůstávají nadále platné pro splnění podmínek agroenvironmentálně-klimatických opatření v rámci Programu rozvoje venkova na období 2014–2020.

Změny u standardů dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy

V rámci standardů byly doplněny některé podmínky v souladu s již zmíněnou úpravou právních předpisů EU. Podmínky pro zachování dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy jsou nyní řešeny v rámci sedmi standardů, které se týkají:

1. ochranných pásů podél vodních toků;
2. zavlažovacích soustav;
3. ochrany podzemních vod před znečištěním;
4. minimálního pokryvu půdy;
5. minimální úrovně obhospodařování půdy k omezování eroze;
6. zachování úrovně organických složek půdy, včetně zákazu vypalování strnišť;
7. zachování krajinných prvků a opatření proti invazním druhům rostlin.

Nadále nejsou v rámci Kontroly podmíněnosti uplatňovány podmínky minimální péče o travní porosty (dříve GAEC 9) a zákazu přeměny kultury travní porost na ornou půdu tzv.

rozorání (dříve GAEC 8). Pravidla ochrany trvalých travních porostů jsou pro nové období SZP řešeny v rámci plnění podmínek pro poskytování přímých plateb (greening).

Požadavky a standard

U stanovených požadavků a standardů k plnění podmínek podmíněnosti došlo k úpravě jejich označení a změně číslování. Označení, na které jsme si již zvykli pod anglickou zkratkou názvu SMR (Statutory Management Requirements) pro označení povinných požadavků na hospodaření, je nahrazeno českým označením PPH (povinné požadavky na hospodaření). Dochází také ke změně označení standardů známých pod zkratkou GAEC (Good Agricultural and Environmental Conditions), které budou uváděny pod českou zkratkou DZES (Dobrý zemědělský a environmentální stav).

Přehled změn v označení povinných požadavků na hospodaření

Rok 2014	Navazující požadavky pro rok 2015
SMR 1 ochrana ptáků	PPH 2 ochrana ptáků
SMR 3 kaly	pouze jako požadavky národních právních předpisů
SMR 4 nitrátová směrnice	PPH 1 nitrátová směrnice
SMR 5 ochrana EVL	PPH 3 ochrana EVL
SMR 5a AEO hnojiva	pouze jako požadavky PRV
SMR 6 označování a evidence prasat	PPH 6 označování a evidence prasat
SMR 7 označování a evidence skotu	PPH 7 označování a evidence skotu
SMR 8 označování a evidence ovcí a koz	PPH 8 označování a evidence ovcí a koz
SMR 8a AEO přípravky na ochranu rostlin	pouze jako požadavky PRV
SMR 9 přípravky na ochranu rostlin	PPH 10 přípravky na ochranu rostlin
SMR 10 zákaz používání hormonálních látek	PPH 5 zákaz používání hormonálních látek
SMR 11 potravinové právo	PPH 4 potravinové právo
SMR 12 TSE	PPH 9 TSE
SMR 13 tlumení kulhavky a slintavky	pouze jako požadavky národních právních předpisů
SMR 14 vezikulární choroby prasat	pouze jako požadavky národních právních předpisů
SMR 15 katarální horečka ovcí	pouze jako požadavky národních právních předpisů
SMR 16 ochrana telat	PPH 11 ochrana telat
SMR 17 ochrana prasat	PPH 12 ochrana prasat
SMR 18 ochrana hospodářských zvířat	PPH 13 ochrana hospodářských zvířat

Změnová tabulka k DZES (GAEC) 2014 a 2015

Stav v roce 2014	Navazující standardy v roce 2015
GAEC 1 eroze na svažitých pozemcích	ukončen k 31. 12. 2014
GAEC 2 eroze a) SEO b) MEO	DZES 5 eroze a) SEO b) MEO
GAEC 3 půda a zásoba uhlíku a) statková hnojiva b) motýlokvěté	DZES 6 půda a zásoba uhlíku a) statková hnojiva b) motýlokvěté 20%
GAEC 4 pálení bylinných zbytků	DZES 6 část – pálení bylinných zbytků

GAEC 5 zákaz zásahů na zaplavené půdě vodou	ukončen k 31. 12. 2014
GAEC 6 krajinné prvky	DZES 7 a) krajinné prvky + zákaz řezu dřevin
GAEC 7 invazní rostliny	DZES 7 b) invazivní rostliny
GAEC 8 zákaz rozorání	ukončen k 31. 12. 2014
GAEC 9 péče o travní porosty	ukončen k 31. 12. 2014
GAEC 10 zavlažovací soustavy	DZES 2 zavlažovací soustavy
GAEC 11 ochranné pásy podél vodních toků	DZES 1 a) 3 m a svažité pozemky 25 m b) ochranná vzdálenost při aplikaci POR
GAEC 12 ochrana podzemních vod	DZES 3 a), b), c), d) ochrana podzemních vod
	DZES 4 a) nebo b) nebo c) minimální pokryv půdy

Pramen: Popis z příručky Průvodce zemědělce Kontrolou podmíněnosti platný pro rok 2015

V roce 2015 kontroly podmíněnosti provádí 6 dozorových organizací (kontrolních orgánů), viz tab. T2.2/07. Ke kontrolám podmíněnosti bylo vybráno uvedenými dozorovými organizacemi 8 % z celkového počtu žadatelů, kteří v roce 2015 požádali o některou z vybraných zemědělských dotací. Dodržování podmínek standardů DZES a PPH bylo ověřeno celkem u 2 345 žadatelů z jejich celkového počtu 29 317.

Plnění požadavků podmíněnosti bylo posuzováno při celkem 3 884 kontrolách. V rámci těchto kontrol bylo zjištěno porušení ve 233 případech, to znamená, že v 94 % kontrolovaných případech nedošlo k porušení podmínek podmíněnosti. Pro rok 2015 byly na základě metody náhodného výběru a na základě analýzy rizik provedeny kontroly na místě v rámci AEO u 772 zemědělských subjektů, z nichž u 8 byly zjištěny nedostatky. Podrobnější výsledky kontrol obsahují tab. T2.2/04–06.

T2.2/04 - Přehled kontrol DZES¹⁾, PPH²⁾ za rok 2015³⁾

Ukazatel	Počet provedených kontrol	Neporušeno z provedených kontrol	Počet kontrol, při kterých bylo zjištěno porušení	Porušované požadavky	Úmyslné porušení	Zmařená kontrola
Oblast Životní prostředí, změna klimatu a DZES						
PPH 1 Nitrátová směrnice	161	161	0			
DZES 1 Ochranné pásy podél vod	437	437	0			
DZES 2 Zavlažování	574	574	0			
DZES 3 Ochrana vod před znečištěním závadnými látkami	437	436	1	DZES 3a		
DZES 4 Minimální pokryv půdy	574	574	0			
DZES 5 Eroze	674	537	37	DZES 5		
DZES 6 Organické složky půdy	574	574	0			
PPH 2 Ochrana ptáků	240	237	3	PPH 2/1		
PPH 3 Ochrana EVL	87	86	1	PPH 3/1		
DZES 7 Krajinné prvky a invazní rostliny	574	570	4	DZES 7a		
Oblast Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin						
PPH 4 Požadavky potravinového práva	673	672	1	PPH 4/10,11		
PPH 5 Zákaz používání hormonálních látek	45	45	0			
PPH 6 Označování a evidence prasat	78	78	0			
PPH 7 Označování a evidence skotu	185	83	102	PPH 7/5		1
PPH 8 Označování a evidence ovcí a koz	243	170	73	PPH 8/4		1
PPH 9 TSE	255	255	0			
PPH 10 Přípravky na ochranu rostlin	317	306	11	PPH 10/2		
Oblast Dobré životní podmínky zvířat						
PPH 11 Ochrana telat	53	52	1	PPH 11/4		
PPH 12 Ochrana prasat	55	54	1		1	
PPH 13 Ochrana hospodářských zvířat	200	196	4	PPH 13/8		
CELKEM⁴⁾	4 040	3 719	239		1	2

1) DZES - Dobrý zemědělský a environmentální stav půdy.

2) PPH - Povinné požadavky na hospodaření.

3) Pramen: MZe (2016) Výroční zpráva přímých plateb 2015.

4) Nejedná se o prostý součet, u kontrol DZES může v rámci jedné kontroly být kontrolováno více standardů DZES.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

T2.2/05 - Počet kontrol podle kontrolujících organizací

Instituce	Počet žadatelů ke kontrole	Podíl vybraných žadatelů ke kontrole z celkového počtu žadatelů o dotace ¹⁾	Počet plánovaných kontrol ²⁾	Počet provedených kontrol ³⁾
SZIF	405	1,38%	442	437
SVS	324	1,11%	465	465
SZPI	310	1,06%	310	310
ČIŽP	314	1,07%	327	327
ČPI	476	1,62%	506	487
ÚKZÚZ	1 158	3,95%	1 860	1 858
CELKEM⁴⁾	2 345	8,00%	3 910	3 884

1) V roce 2015 byl celkový počet žadatelů 29 317.

2) U jednoho žadatele může být plánováno více kontrol.

3) Údaje k 7. 3. 2016.

4) Počet žadatelů, kdy každý žadatel vybraný ke kontrole je uveden pouze jednou.

Pramen: MZe; SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

T2.2/06 - Statistiky kontrol na místě u AEO¹⁾

Rok	AEO HRDP/EAFRD	Počet kontrolovaných subjektů	Výměra kontrolovaných subjektů (ha) ²⁾	Počet subjektů, u kterých byly zjištěny nedostatky
2010	HRDP	85	1 963,02	33
	EAFRD	720	84 655,22	434
	Celkem ³⁾	755	86 618,24	449
2011	EAFRD	771	90 035,50	465
2012	EAFRD	688	72 141,08	385
2013	EAFRD	691	63 057,61	393
2014	EAFRD	681	57 600,74	462
2015	EAFRD	352	26 455,97	202

1) Tabulka obsahuje data za opatření AEO HRDP/EAFRD pro subjekty s podanou žádostí v letech 2010- 2015.

2) Výměra kontrolovaných subjektů (ha) = zjištěná kontrolovaná výměra při KNM u všech půdních bloků/dílů půdních bloků subjektu pro opatření AEO HRDP/EAFRD.

3) Jeden subjekt mohl být účasten jak v opatřeních HRDP, tak i v EAFRD.

Pramen: SZIF

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

T2.2/07 - Přehled kontrolních organizací v roce 2015

Instituce	Kontrolovaná oblast	Podoblasti
SZIF	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	DZES 2 (zavlažovací systémy), DZES 4 (minimální pokryv půdy), DZES 5 (eroze), DZES 6 (organická hmota v půdě) a DZES 7 (krajinné prvky a invazní rostliny); provádění kontrol DZES 1 a DZES 3 je delegováno na ÚKZÚZ
SVS	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	PPH 4 Zásady a požadavky potravinového práva
		PPH 5 Zákaz používání některých látek s hormonálním a tyreostatickým účinkem a beta-sympatomimetik v chovech zvířat
		PPH 9 Pravidla pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií
	Dobré životní podmínky zvířat	PPH 11 Minimální požadavky na ochranu telat PPH 12 Minimální požadavky na ochranu prasat PPH 13 Požadavky na ochranu zvířat chovaných pro hospodářské účely
SZPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	PPH 4 Zásady a požadavky potravinového práva
ČIŽP	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	PPH 2 Ochrana volně žijících ptáků PPH 3 Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin
ČPI	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	PPH 6, 7 a 8 Evidence a označování hospodářských zvířat - prasata, skot, ovce a kozy
ÚKZÚZ	Životní prostředí, změna klimatu, dobrý zemědělský a environmentální stav půdy	DZES 1 - ochranné pásy podél vod, DZES 3 - ochrana vod před znečištěním nebezpečnými látkami
		PPH 1 Ochrana vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů
	Veřejné zdraví, zdraví zvířat a rostlin	PPH 4 Zásady a požadavky potravinového práva
		PPH 9 Pravidla pro prevenci, tlumení a eradikaci některých přenosných spongiformních encefalopatií PPH 10 Uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh

Pramen: MZe

Zpracoval: J. Humpál (ÚZEI)

2.3 Národní podpory a opatření

Přehled vyplacených národních podpor (mimo přímé platby, přechodné vnitrostátní podpory a dobrovolné podpory vázané na produkci) v období 2014–2015 je uveden v tab. T2.3/01 a T2.3/02.

T2.3/01 - Národní podpory a opatření (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podpory	2014	2015 ^p
Dotace MZe			1 832	2 246
Podpora včelařství	2014, 2015: Dotační program 1.D.	Zabezpečení opylování zemědělských hmyzosubných plodin. Dotace na včelstvo, které je v příslušném roce zazimováno (180 - Kč/včelstvo).	80	80
Zvyšování konkurenceschopnosti a zlepšování kvality produkce	2014, 2015: Dotační program 1.I	Podpora vybudování kapkové závlahy v ovocných sadech, chmelnicích, vinicích a ve školkách. Maximálně 60 tis./ha vybudované závlahy.	17	16
Dotace na restrukturalizaci ovocných sadů	2014, 2015: Dotační program 1.R.	Restrukturalizace ovocných sadů, resp. zlepšení zdravotního stavu ovocných stromů a zlepšení kvality produkovaného ovoce (50-200 tis. Kč podle druhu a počtu sazenic/ha).	59	62
Udržování a zlepšení genetického potenciálu hospodářských zvířat	2014, 2015: Dotační program 2.A.	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a slechtění vyjmenovaných hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/2000 Sb. Ověřování původu, plemenné knihy, kontrola užitkovosti, výkonnostní zkoušky apod.	225	239
Podpora hřebčinců Psek, Tumačov a Kladruby	2014, 2015: Dotační program 5	Podpora provozu v národním a zemských hřebčincích.	31	40
Genetické zdroje	2014, 2015: Dotační program 6	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržitelné využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům.	70	70
Ozdravování polních a speciálních plodin	2014, 2015: Dotační program 3	Podpora zvýšení kvality rostlinné produkce náhradou chemického ošetření a prevence šíření karanténních virových a bakteriálních chorob.	118	116
Nárazový fond - podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz	2014, 2015: Dotační program 8, v roce 2015 pouze 8.F	Úhrada za odstraňování uhynulých zvířat a Národní ozdravovací program skotu (IBR - v roce 2015 neaktivní). Ozdravování chovu prasat a drůbeže (2014, 2015).	936	1 228
Podpora poradenství a vzdělávání	2014, 2015: Dotační program 9.A, E, F, H, I	A - Speciální poradenství pro ŽV a RV (semináře, školení, publikace, výstavy, odrůdové zkoušky apod.), školní závody, podpora poradenství (regionální přenos prostřednictvím Krajských informačních středisek a odborné konzultace). 2014: 40 mil. Kč, 2015: 46 mil. Kč. E - Školní závody - spolupráce firem a středních škol. 2014: 9 mil. Kč, 2015: 7 mil. Kč. F - Podpora poradenství v zemědělství - regionální transfer informací (prostřednictvím Regionálních informačních center) a poradenství prostřednictvím telefonu, elektronických dotazů apod. 2014: 11 mil. Kč, 2015: 12 mil. Kč. H - Podpora marketingu a propagace na vybraných mezinárodních veletrzích v zahraničí. 2014 a 2015: 1 mil. Kč.	60	67
Podpora integrace nevládních organizací a technologických platform v působnosti rezortu MZe	2014, 2015: Dotační program 10.D, E	Podpora evropské integrace nevládních organizací. Podpora činnosti České technologické platformy pro potraviny, pro využití biosložek v dopravě a chemickém průmyslu a pro ekologické zemědělství.	26	25
Podpora zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu	2014, 2015: Dotační program 13	Dotace do 40 % přijatelných nákladů na projekt, max. do 10 mil. Kč na každý jednotlivý projekt a subjekt.	140	203
Miniprodukční funkce rybníků	2014, 2015: Dotační program 15	Částečná kompenzace újmny rybářským subjektům za miniprodukční funkce rybníků.	70	85
Miniprodukční funkce rybářských revírů	2015: Dotační program K	Podpora biologické diversity rybích populací v povrchových vodách. Výše dotace je maximálně 500 Kč/ha rybářského revíru.	0	15
Ostatní výdaje MZe			1 855	1 923
Poskytování finančních prostředků v oblasti vod	Pravidla ČR - MZe č.j. 4257/2014-MZe-15152 2015: Pravidla MZe č.j. 82801/2014-MZe-15152	Podpora prevence před povodněmi, odstranění povodňových škod, odstranění usazenin, rekonstrukce rybníků, V roce 2015 také podpora konkurenceschopnosti zemědělsko-potravinářského komplexu - z závlahy.	443	434
Ochrana lesních porostů	Platby podle NV č. 505/2000 Sb. ve znění pozdějších předpisů	Ochrana lesních porostů: Žádost vlastníka půdy, dotace na hektar lesního porostu (hodnoty ve stovkách tisíc Kč).	0	0
Povodně 2013	2014: Zmínění škod způsobených povodněmi na základě usnesení vlády č. 670 ze dne 31. 5. 2006	Kompenzace podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací na zmínění škod na polních kulturách a zvěři, způsobených povodněmi.	50	0
Výdaje na výzkum	Výdaje MZe + NAZV + programy dalších rezortů + mezinárodní granty	Institucionální a účelová podpora.	770	816
Servisní činnosti pro MZe	Rozpočet MZe	Příspěvek poskytnutý na úkoly vyplývající z předmětu činnosti resortním příspěvkovým organizacím.	498	557
Výdaje na majetkovou újmu	Rozpočet MZe	Náhrady podle zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů. Náhrady v důsledku veterinárních opatření podle zákona 166/1999 Sb., o veterinární péči.	42	60
Kontrola ekologického zemědělství	Výdaje MZe	Výdaje na kontrolní systém ekologického zemědělství.	4	4
Příspěvek Vinařskému fondu	Výdaje MZe	Národní podpora.	32	32
Vzdělávací akce pro veřejnost - Roční vzdělávací plán	Výdaje MZe	Stanoveno v nařízení MZe č. 11169/2009-10000.	4	3
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	12	17
Dotace PGRLF			891	935
Subvence úroků z úvěrů na investice vyplácené PGRLF - zemědělství	Podpory úvěrů na investice v rámci současných platných programů Zemědělec a Půda	Příjemce podpory je zemědělským podnikatelem, je zemědělským prvovýrobcem, dosahuje stanovených příjmů ze zemědělské prvovýroby a je malým či středním podnikem.	522	471
Subvence úroků provozních protikrizových programů	Podpory provozních úvěrů v rámci protikrizových programů PROVOZ, ZPRACOVATEL - Provoz, Podpora krátkodobého financování, Podpora nákupu půdy	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel nebo zpracovatel zemědělských produktů.	6	0
Podpora zemědělského pojištění vyplácená PGRLF	Dotace PGRLF na pojištění plodin a hospodářských zvířat	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel, má příjmy ze zemědělské prvovýroby, je malým či středním podnikem.	359	445
Subvence úroků z úvěrů na nákup půdy - de minimis	Podpora nákupu půdy formou snížení úrokového zatížení úvěrů na nákup z. p., která není ve vlastnictví státu.	Příjemcem podpory je zemědělský podnikatel.	4	19

p = předpoklad k 30. 6. 2016.

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF, SPÚ a další instituce

Zpracoval: M. Bříšková (ÚZEI)

T2.3/02 - Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů (mil. Kč)

Účel	Vymezení	Hlavní kritéria pro podporu	2014	2015 ^p
Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů			8 231	8 856
Podpory cenového zvýhodnění záruk, zvýhodněných úvěrů a příspěvků na úhradu úroků z bankovních úvěrů	Programy ČMZRB pro malé a střední podnikání - potravinářský průmysl	Nezemědělské podniky do 249 zaměstnanců, podnikatelský záměr akceptovaný bankou, odsouhlasený ČMZRB, realizace záměru v ČR. V roce 2015 již nerealizováno.	8	0
Řešení dopadů zvýšení spotřební daně u nafty	Vratka spotřební daně	Vratka spotřební daně.	971	1 217
Daňové úlevy pro malé nezávislé pivovary	Platby podle NV č. 353/2003 Sb.	Velikostní skupiny podle výroby v hl ročně (snížené sazby daně z piva v Kč/hl za každé celé hmotnostní procento extraktu původní mladiny): < 10 000 (16,00 Kč) 10 001- 50 000 (19,20 Kč) 50 001-100 000 (22,40 Kč) 100 001-150 000 (25,60 Kč) 150 001-200 000 (28,80 Kč).	81	88
Výdaje na propagaci	Výdaje SZIF (Marketingový fond) a MZe	Výdaje SZIF na propagaci značky KLASA a výdaje MZe na propagaci regionálních potravin.	69	111
Subvence úroků půjček u prodeje státní půdy	Výdaje SPÚ ČR	Národní platby.	145	145
Výdaje na údržbu melioračních zařízení a zemědělské vodní toky	Výdaje SPÚ na údržbu, opravy a provoz melioračních zařízení a zemědělských vodních toků	Rřízení, služby a opravy melioračních zařízení, včetně čerpacích stanic.		
Výdaje na sledování potřeby obnovy závlahových a odvodňovacích systémů ¹⁾	Výdaje MZe a VÚMOP (v rámci výzkumu NAZV a TA ČR)	Výdaje na podporu zemědělských odvodňovacích systémů včetně zavlažovacích systémů, pod koordinací VÚMOP.	29	31
Výdaje na označování a evidenci zvířat	Kontrolní činnost ze zákona č. 154/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů	Výdaje MZe na činnost České plemenářské inspekce při označování a evidenci zvířat.	13	14
Výdaje na kontrolu zemědělských výrobků, potravin a surovin k jejich výrobě	Výdaje SZPI	Kontrolní činnosti ze zákona.	35	38
Výdaje na veterinární dozor	Výdaje SVS ČR	Výdaje na veterinární kontrolu a výdaje spojené s BSE.	321	432
Výdaje na kontroly v rámci zákonné působnosti SVS ČR	Výdaje SVS ČR	Výdaje v rámci zemědělské prvovýroby a u masa včetně veterinární prohlídky na jatkách.	220	231
Výdaje na kontrolu používání léčivých přípravků	Výdaje Ústavu pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv	Výdaje na kontroly v oblastech používání léčivých přípravků při poskytování veterinární péče, včetně souvisejících oblastí jako používání zakázaných látek a pravidel pro výrobu a uvádění do oběhu medikovaných krmiv.	310	314
Výdaje související s odbornými a zkušebními úkony, kontrolní a dozorovou činností v oblasti působnosti ÚKZÚZ	Výdaje ÚKZÚZ	Výdaje v rámci odrůdového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby, trvalých kultur (vinnohradnictví a chmelářství), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na ochranu rostlin.	44	46
Výdaje související s Nitrátovou směrnicí	Výdaje MZe/VÚRV	Monitoring kvality vod, zpracování dat, stanovení zásad správné zemědělské praxe, tvorba akčního plánu, povinný reporting do EU.	644	621
Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost	Výdaje Správy státních hmotných rezerv	Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost.	14	11
Programy MŽP	Programy MŽP, AOPK ČR	Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost.	194	235
Pozemkové úpravy	Výdaje MZe (pozemkových úřadů), vč. podpor na základě NV č. 1304/2006 Sb.	Program péče o krajinu, Podpora obnovy přirozených funkcí krajiny. Výdaje na pozemkové úpravy.	81	85
Pozemkové úpravy	Výdaje SPÚ	Výdaje na pozemkové úpravy.	674	707
Pozemkové úpravy	Výdaje Ministerstva dopravy	Výdaje na pozemkové úpravy.	53	106
Propagace zemědělských a potravinářských výrobků	Výdaje krajů	Propagace regionálních zemědělských a potravinářských výrobků, včetně podpory výstav a veletrhů pro farmáře a výrobce potravin.	57	18
Výdaje na zemědělský výzkum v rámci GA ČR a TA ČR	GA ČR a TA ČR	Výdaje na zemědělský výzkum.	22	29
Veřejné výdaje na agrární vysoké školství	MŠMT	Výdaje na zemědělské, potravinářské a veterinární vysoké školy a univerzity.	193	301
Veřejné výdaje na agrární střední školství	Výdaje krajů	Výdaje na střední zemědělské, potravinářské a veterinární školství.	2 915	2 915
Ochranná pásma vodních zdrojů	Výdaje Povodí	Kompenzace za hospodaření v ochranných pásmech vodních zdrojů.	1 134	1 157
Celkem (tab. T2.3/01 + T2.3/02)			12 809	13 960

p = předpoklad k 30. 6. 2016.

1) Z celkového součtu podpor je odečtena hodnota výdajů na sledování potřeby obnovy závlahových systémů. Hodnota je zároveň uvedena ve výdajích jednotlivých institucí.

Pramen: podklady MZe, SZIF, PGRLF, SPÚ a další instituce

Zpracoval: M. Brišková (ÚZEI)

V roce 2015 bylo rozšířeno sledování národních podpor v rámci kategorie Ostatní národní podpory institucí rezortu MZe a jiných rezortů. Zařazeny do ní byly např. výdaje na projekty zaměřené primárně na zemědělství ze strany Grantové agentury ČR a Technologické agentury ČR, výdaje na vysoké a střední školy s příslušným zaměřením a různé další všeobecné služby směřující do zemědělství.

Celkový objem nyní sledovaných národních podpor a opatření se v roce 2015 meziročně zvýšil o 1,1 mld. Kč na 13,9 mld. Kč, přičemž největší podíl zaujímá výše uvedená kategorie ostatních národních podpor uvedená v tab. T2.3/02. Mimo výdajů na vybrané školy bylo v rámci této kategorie, stejně jako v loňském roce, nejvíce vyplaceno na vratce spotřební daně, a to konkrétně 1 217 mil. Kč. Uplatnění vrácení daně z minerálních olejů používaných pro zemědělskou prvovýrobu (dále jen „vratka ze zelené nafty“) upravuje § 57 zákona č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Náležitosti vedení evidencí o nákupu a spotřebě minerálních olejů potom upravuje prováděcí vyhláška č. 202/2014 Sb.

Kategorie ostatních podpor zahrnuje dále výdaje na propagaci v rámci marketingové činnosti SZIF, výdaje na kontrolní, dozorovou a další činnost řady rezortních institucí (SVS, SZPI, ÚKZUZ atd.), výdaje na programy MŽP, meliorace a pozemkové úpravy. Podpory

do zemědělství plynou rovněž z rozpočtů krajů. Ty financují zejména střední školy a dále zemědělské akce, výstavy a propagaci regionálních potravin.

Druhou nejvýznamnější skupinu sledovaných národních podpor tvořily v roce 2015 dotační programy poskytované na základě Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2015, na jejíž konečné částce 2 246 mil. Kč se nejvýznamněji podílela podpora vybraných činností proti rozšiřování nebezpečných nákaz v rámci Nákazového fondu v celkové výši 1 228 mil. Kč. V roce 2014 bylo v rámci skupiny těchto dotačních programů vyplaceno 1 833 mil. Kč, tj. o 413 mil. Kč méně.

Prostřednictvím PGRLF jsou podpory poskytovány formou finančních prostředků určených na snížení úrokového zatížení především v rámci jeho investičních programů. Kromě toho PGRLF poskytl v roce 2015 značnou pomoc v rámci programu Podpora pojištění. Konkrétně bylo na podporu pojištění vyplaceno 445 mil. Kč, což představovalo meziroční navýšení o 86 mil. Kč. V roce 2015 byly spuštěny nové programy: Podpora nákupu techniky pro hospodaření v lesích, Podpora nákupu techniky a technologií pro dřevozpracující provozovny, Podpora školkařských provozoven na pozemcích určených k plnění funkce lesa, Zpracovatel, Úvěry na nákup půdy, Sociální zemědělství, Zajištění úvěrů, Finanční podpora pojištění lesních porostů a Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru. U některých programů zahájených v roce 2015 má podpora formu úhrady části úroků z úvěrů, snížení jistiny úvěru nebo formu ručení za investiční úvěry s úhradou ceny za garanci, již je možno uhradit poskytnutím podpory v režimu de minimis. Finanční prostředky ze státního rozpočtu, určené na financování podpor, se pro účely zúčtování se státním rozpočtem považují za čerpané dnem uzavření smlouvy s příjemcem podpory, a to v rozsahu celého sjednaného závazku k jejich vyplacení. Podrobné členění podpor PGRLF je uvedeno v tab. T2.3/03.

T2.3/03 - Podpory PGRLF, a. s., podle typu podniků a programů do 31. 12. 2015

	Počet žádostí		Výše podporovaných úvěrů		Garance úvěrů - závazek 1. 1. 1994-31. 12. 2015		Dotace úroků 1. 1. 1994-31. 12. 2015	
	podaných	schválených	1. 1. 1994- 31. 12. 2015 (mil. Kč)	v roce 2015 (mil. Kč)	mil. Kč	%	závazek (mil. Kč)	vyplaceno (mil. Kč)
Podle typu organizace:								
SHR	24 989	22 634	34 880	2 021	6 129	17,57%	5 798	5 310
s. r. o.	10 800	9 684	29 653	952	7 582	25,57%	4 419	4 217
a. s.	11 637	10 897	59 805	830	12 119	20,26%	8 246	7 933
ZD	10 463	9 874	35 818	731	7 957	22,22%	5 496	5 418
ostatní	318	279	1 264	52	235	18,61%	156	148
Podle typu programu:								
Provoz	8 598	8 210	28 630	0	7 283	25,44%	2 518	2 525
Vyrovnaní úrokového zatížení	1 068	1 029	4 643	0	1 718	36,99%	87	87
Krize - Provoz	940	892	4 589	0	880	19,17%	96	97
Krize - Zpracovatel - Provoz	140	122	3 058	0	783	25,60%	47	47
Krize - PKF	6	2	28	0	26	91,68%	1	2
Krize - Půda	303	283	485	0	0	0,00%	32	33
LFA	419	410	809	0	720	89,06%	59	59
Investice celkem	44 477	40 552	102 535	3 661	19 562	1	19 132	18 185
Zemědělec	8 580	7 772	31 080	0	16 016	51,53%	10 047	10 208
I - Zemědělec	34 275	31 424	67 944	3 661	3 294	4,85%	8 204	7 240
I - Zpracovatel	37	27	337	0	40	11,84%	53	53
I - Obytová organizace	10	6	206	0	68	32,90%	36	36
I - Hygiena	27	19	546	0	144	26,40%	113	113
I - Půda	1 548	1 304	2 422	0	0	0,00%	679	536
Podpora nákupu půdy (de minimis)	1 096	900	1 833	878	0	0,00%	181	22
Lesy stroje (od r. 2015)	13	0	0	0	0	x	0	0
Dřevozpracující provozovny (od r. 2015)	2	0	0	0	0	x	0	0
Školařské provozovny (od r. 2015)	1	0	0	0	0	x	0	0
Zpracovatel (od r. 2015)	2	0	0	0	0	x	0	0
Zajištění úvěrů (od r. 2015)	1	1	27	27	22	80,00%	0	0
Půda - snížení jistiny úvěrů (od r. 2015)	55	12	20	20	0	0,00%	4	0
Export	122	90	7 115	0	0	0,00%	405	405
Lesy	71	61	294	0	52	17,82%	45	47
Služby	536	475	3 782	0	2 781	73,53%	1 234	1 242
Restituent	14	13	18	0	0	0,00%	3	3
Nabyvatel	30	22	34	0	34	99,48%	0	0
TOZ	212	196	544	0	163	29,94%	0	0
Krmné obilí	101	98	2 975	0	0	0,00%	270	270
Krajina ¹⁾	4 220	3 963	.	.	.	x	.	.
Mláď ¹⁾	9 615	9 117	.	.	.	x	.	.
Agroregion ¹⁾	1 841	1 702	.	.	.	x	.	.
Povodně ¹⁾	450	439	.	.	.	x	.	.
KPV ¹⁾	1	1	.	.	.	x	.	.
Skot ¹⁾	634	589	.	.	.	x	.	.
Celkem	58 207	53 368	161 419	4 586	34 023	21,08%	24 115	23 025
Nesplacené úvěry k 31. 12. 2015		17 423	32 885		36		3 500	2 300

1) Tyto programy nejsou zahrnuty do součtu ČR celkem.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: M. Bríšková (ÚZEI)

2.4 Podpory tržních cen a organizace trhu

Podpory tržních cen zahrnují jak podpory cen výrobců, tak podpory cen spotřebitelů. Srovnání prostředků vyplacených v rámci SOT v letech 2014 a 2015 uvádí tab. T2.4/01.

T2.4/01 - Výdaje na podporu cen a organizace trhu (mil. Kč)

Komodita	2014			2015		
	celkem ¹⁾	z toho		celkem ¹⁾	z toho	
		ČR	EU		ČR	EU
Mléko						
Školní mléko	58,0	47,3	10,7	59,6	48,4	11,3
Zvláštní opatření na podporu trhu v odvětví mléka a mléčných výrobků - soukromé skladování SOM	0,0	0,0	0,0	0,9	0,0	0,9
<i>Jat. skot a hovězí maso - subvence na vývoz</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
<i>Vejce a drůbeží maso - subvence na vývoz</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>	<i>0,0</i>
Víno						
Restrukturalizace a přeměna vinic	106,2	0,0	106,2	114,4	0,0	114,4
Podpory v rámci SOT vínem	28,3	0,0	28,3	28,6	0,0	28,6
Včelařské produkty - zlepšení výroby	64,0	32,0	32,0	64,7	32,3	32,3
Ovoce a zelenina						
Organizace producentů ovoce a zeleniny ²⁾	56,6	2,0	54,6	76,8	1,3	75,6
Ovoce a zelenina do škol ³⁾	143,6	38,8	104,8	183,6	39,1	144,5
Mimořádná opatření v odvětví ovoce a zeleniny	0,0	0,0	0,0	14,4	0,0	14,4
Propagace zemědělských produktů	53,4	20,0	33,4	51,2	19,2	32,0
Zemědělské BPS a výtopny na biomasu	4 557	4 557	0	4 557	4 557	0
Celkem	5 066,8	4 696,8	370,0	5 151,0	4 697,0	454,0

1) Součty hodnot za EU a ČR se nemusejí rovnat hodnotě celkem z důvodu zaokrouhlování.

2) Včetně předběžně uznaných organizací producentů ovoce a zeleniny.

3) Údaje za marketingový rok.

Pramen: SZIF, OTE, a.s.

Zpracoval: M. Bríšková (ÚZEI)

V roce 2015 bylo celkově vydáno na podporu cen a organizaci trhu 5 151,0 mil. Kč, což je o 84,2 mil. Kč více než v předchozím roce. Největší položkou jsou podpory na provoz bioplynových stanic. Podpora je udělována formou výkupních cen a zelených bonusů vázaných na množství vyrobené elektrické energie. Tyto podpory jsou v gesci Energetického regulačního úřadu. Celková suma podpor poskytnutých ze zdrojů ČR na podporu cen a organizaci trhu zůstala v zásadě nezměněna, na rozdíl od podpor poskytnutých ze zdrojů EU, které se v roce 2015 zvýšily oproti předchozímu roku o 84,0 mil. Kč, tj. o více než jednu pětinu.

V roce 2015 se takřka nezměnila podpora v rámci SOT s vínem. Její hodnota činila 28,6 mil. Kč. Naopak k navýšení podpory došlo u organizací producentů ovoce a zeleniny, a to o 20,2 mil. Kč na 76,8 mil. Kč. Na restrukturalizaci a přeměnu vinic se prostředky (vyplácené pouze ze zdrojů EU) meziročně zvýšily o 8,2 mil. Kč na 114,4 mil. Kč.

K největšímu nárůstu podpor došlo v roce 2015 u projektu Ovoce a zelenina do škol; konkrétně o 40,0 mil. Kč na 183,6 mil. Kč. Na zvýšení této podpory se podílely převážně zdroje EU. Z prostředků EU byla v roce 2015, v souvislosti s embargem na dovoz vybraných agrárních produktů do Ruska, vyplacena v rámci mimořádného opatření v odvětví ovoce a zeleniny suma 14,4 mil. Kč.

U celkového objemu vyplacených podpor na školní mléko došlo v roce 2015 k nepatrnému meziročnímu zvýšení na 59,6 mil. Kč.

Podpory včelařům byly v roce 2015 vypláceny ve stejné výši z národních i evropských zdrojů. Tyto podpory se zaměřují na zlepšení výroby včelařských produktů a jejich uvedení

na trh. V roce 2014 dosáhly výše 64,0 mil. Kč, v roce 2015 tyto podpory nepatrně vzrostly na úroveň 64,7 mil. Kč.

Exportní subvence byly v posledních letech velmi nízké a od roku 2014 nebyly vyplaceny vůbec. Na rozhodnutí o spuštění exportních subvencí v EU má vliv také Světová obchodní organizace (WTO). Na 10. konferenci WTO v Nairobi se zavázali členové WTO odstranit vývozní podpory v zemědělství.

3 ZEMĚDĚLSTVÍ A ROZVOJ VENKOVA

Venkov, ať už je pojat tradičně jako menší obce (s méně než 2 000 obyvateli), či jako oblasti s významným podílem řídce osídleného území (převážně venkovské a přechodné regiony), vykazuje při srovnání s městy odlišnosti v ukazatelích jak demografického, tak ekonomického a sociálního charakteru. Rozvoj venkova je zabezpečován prostřednictvím dotačních intervencí, které pomáhají na venkově zabezpečit řadu aktivit. Tyto intervence jsou zajišťovány řadou dotačních programů, které lze rozdělit na národní, jsou financovány prostřednictvím státního rozpočtu ČR, a evropské, jsou financovány prostřednictvím Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF). Hlavním programem zabezpečující rozvoj venkova na národní úrovni je Program obnovy venkova, který podporuje soutěž Vesnice roku. V roce 2015 došlo ke schválení nových programů z ESIF na období 2014–2020. Z hlediska rozvoje venkova je významný Integrovaný regionální operační program (IROP) a Program rozvoje venkova (PRV). K posilování životaschopnosti venkova přispívá mj. rozvoj místních akčních skupin (LEADER) a Celostátní síť pro venkov. V programovém období 2014–2020 mohou místní akční skupiny prostřednictvím komunitně vedeného místního rozvoje realizovat strategii komunitně vedeného místního rozvoje s pomocí Programu rozvoje venkova, Integrovaného regionálního operačního programu, Operačního programu Zaměstnanost a Operačního programu Životní prostředí. V roce 2015 ještě dobíhají podpory z Operačních programů minulého období díky pravidlu $n+2$ ³⁷. V následujícím roce (2016) již bude probíhat plné čerpání dotací z programů nového období 2014–2020. Nemalé prostředky byly poskytnuty venkovu formou dotací v rámci Podpory obnovy a rozvoje venkova, který předpokládá participaci obyvatel venkova, občanských spolků a sdružení při obnově jejich obce v souladu s místními tradicemi. Jedná se o podporu vítězů soutěže Vesnice roku, podporu zapojení dětí a mládeže do komunitního života v obci, podporu spolupráce obcí na obnově a rozvoji venkova a podporu obnovy drobných sakrálních staveb v obci.

3.1 Obyvatelstvo venkova a struktura venkovského osídlení

Pro vymezení venkova na úrovni krajů byly použity typologie OECD a EU, které shodně vymezují tři kategorie regionů (převážně venkovské, přechodné, převážně městské), avšak na základě odlišné metodologie výpočtu³⁸. Pro vymezení venkova na nižších úrovních byla použita jak metodologie OECD, tak tradiční české vymezení venkovských obcí jako obcí do 2 000 obyvatel.

³⁷ Základním dokumentem, kterým se použití pravidla $n+2$ řídí, je Nařízení Rady (ES) č. 1260/1999. Pravidlo $n+2$ znamená, že každý závazek členské země přijatý vůči Evropské komisi musí být splněn do dvou let od přijetí tohoto závazku.

³⁸ Metodicky staví obě typologie na ukazatelích hustoty obyvatelstva, ale OECD metodologie s ní pracuje na úrovni nižších administrativních území (v případě ČR obcí), zatímco EU metodologie na úrovni rastru tvořeného čtvercovými buňkami o rozloze 1 km².

Venkovské regiony na úrovni krajů (podle typologie OECD a EU)

Podle typologie OECD byl k 1. 1. 2015 převážně venkovským regionem pouze Kraj Vysočina s 53,5% podílem obyvatel žijících v obcích s hustotou zalidnění do 150 obyvatel/km², jako převážně městský region lze klasifikovat pouze Hl. město Prahu. Většina území ČR je tvořena přechodnými regiony – tyto se přitom podílem obyvatel žijících v obcích s nízkou hustotou zalidnění výrazněji liší. Hranici pro zařazení regionu jako převážně venkovského se blíží kraj Jihočeský (49,8 %), naopak v krajích Moravskoslezském a Ústeckém žije v řídce zalidněných obcích méně než čtvrtina obyvatel. Novější typologie EU vymezuje na úrovni NUTS 3 více regionů převážně venkovských (kraje Jihočeský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Vysočina a Zlínský), převážně městským regionem je vedle Hl. města Prahy i Středočeský kraj. Ostatní kraje spadají do kategorie regionů přechodných. Podíl území a celkového obyvatelstva náležícího k jednotlivým kategoriím regionů při použití těchto vzájemně odlišných typologií na úrovni krajů ukazuje tab. T3.1/01.

T3.1/01 - Kraje ČR podle typologie OECD a EU

Regiony	OECD				EU			
	počet	podíl (%)		hustota zalidnění (obyv./km ²)	počet	podíl (%)		hustota zalidnění (obyv./km ²)
		plocha	obyvatelstvo			plocha	obyvatelstvo	
Převážně městské	1	0,6	11,9	2 537,7	2	14,6	24,4	223,6
Přechodné	12	90,8	83,2	122,5	6	37,0	42,7	154,3
Převážně venkovské	1	8,6	4,8	75,0	6	48,4	32,8	90,7
Celkem ČR	14	100,0	100,0	133,6	14	100,0	100,0	133,6

Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2015, ČSÚ 2015

Zpracoval: I. Svobodová (ÚZEI)

Venkovské regiony na úrovni okresů a obcí (podle typologie OECD)

Podle typologie OECD v roce 2015 náleželo 21 okresů do kategorie převážně venkovských, nejvyšší podíl obyvatel žijících v řídce zalidněných obcích najdeme v okresech Prachatice (78,1 %), dále Jindřichův Hradec a Jeseník. Kategorie převážně městských regionů byla tvořena 9 okresy – kromě 5 okresů ležících na území našich 4 největších měst sem náleží okresy Ústí nad Labem, Most, Teplice a Karviná. Největší podíl území, resp. obyvatelstva, připadá na okresy přechodné.

T3.1/02 - Okresy ČR podle typologie OECD

Regiony	Počet	Podíl (%)		Hustota zalidnění (obyv./km ²)
		plocha	obyvatelstvo	
Převážně městské	9	4,6	27,5	806,8
Přechodné	47	60,6	55,8	123,0
Převážně venkovské	21	34,8	16,7	64,0
Celkem ČR	77	100,0	100,0	133,6

Pramen: Malý lexikon obcí ČR 2015, ČSÚ 2015

Zpracoval: I. Svobodová (ÚZEI)

Na nejnižší administrativní úrovni (LAU 2) tvořilo venkovský prostor 5 362 obcí s hustotou zalidnění nižší než 150 obyvatel/km², což představuje 86 % z celkového počtu obcí ČR, 81,7 % rozlohy státu, v roce 2015 zde žilo necelých 30 % obyvatelstva.

Venkovské obce do 2 000 obyvatel

Vedle typologie OECD se na úrovni LAU 2 používá v ČR také tradiční vymezení venkovských obcí jako obcí do 2 000 obyvatel. Podle něho bylo v roce 2015 v ČR 5 566 obcí s méně než 2 000 obyvateli, což představovalo 89 % všech obcí ČR a téměř 73 % rozlohy ČR. Žilo zde necelých 27 % obyvatel státu. Ve srovnání s předchozím rokem počet venkovských obcí poklesl o 4, počet jejich obyvatel se navýšil o 5,8 tis. osob (ve městech přibýlo cca 20 tis. osob).

Dlouhodobé srovnání ukazuje, že ve venkovských obcích ČR kontinuálně rostl počet obyvatel rychlejším tempem než v ČR celkem. V období 2001–2015 vzrostl celkový počet obyvatel venkova o 6,5 %, zatímco počet obyvatel v ČR se zvýšil pouze o 3,0 %. Nadále se však projevuje rozdílný vývoj v různých velikostních kategoriích venkovských obcí. Zatímco počet obcí nad 500 obyvatel i počet jejich obyvatel se zvyšuje, počet obcí do 500 obyvatel i počet jejich obyvatel klesá. Výraznější relativní pokles počtu obyvatel zaznamenávají dlouhodobě obce do 200 obyvatel.

T3.1/03 - Počet venkovských obcí a obyvatel podle velikostních kategorií obcí v ČR ve vybraných letech

Populační velikost obce	2001		2008		2014		2015	
	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé	obce	obyvatelé
do 99	548	38 881	518	36 512	458	32 649	453	32 259
100-199	1 113	166 214	1 048	155 578	997	148 036	995	147 834
200-499	2 041	663 416	2 024	660 126	2 001	651 677	2 006	654 936
500-999	1 280	893 592	1 312	922 543	1 369	962 432	1 365	962 262
1 000-1 999	652	903 757	692	962 615	745	1 038 124	747	1 041 459
Celkem venkov	5 634	2 665 860	5 594	2 737 374	5 570	2 832 918	5 566	2 838 750
Celkem ČR	6 258	10 230 060	6 249	10 381 130	6 253	10 512 419	6 253	10 538 275
Podíl venkov/ČR (%)	90,0	26,1	89,5	26,4	89,1	26,9	89,0	26,9

Pramen: Sčítání lidu, domů a bytů 2001, ČSÚ 2002; Malý lexikon obcí ČR 2008, 2014, 2015 ČSÚ 2008, 2014, 2015.

Zpracoval: I. Svobodová (ÚZEI)

3.2 Podnikatelská struktura venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 31. 12. 2014³⁹ bylo dle údajů ČSÚ registrováno v ČR celkem 2 733 459 podnikatelských subjektů, meziročně jich (po úbytku v předchozím roce) přibýlo zhruba 39 tisíc, přičemž posílila téměř všechna odvětví, zemědělství nevyjímaje (pouze peněžnictví a pojišťovnictví zaznamenalo výraznější úbytek). V organizační struktuře národního hospodářství podle velikosti subjektů dominovaly, stejně jako v předchozích letech, podniky bez zaměstnanců⁴⁰ (89,6 %) následované mikropodniky⁴¹ s podílem 8,3 % na celkovém počtu podniků. Z odvětví (klasifikace CZ-NACE) byl nejvíce zastoupen velkoobchod

³⁹ Nejaktuálnější dostupné údaje.

⁴⁰ Včetně bez udání počtu zaměstnanců.

⁴¹ Na základě doporučení Komise č. 2003/361/ES, o definici mikropodniků, malých a středních podniků, je mikropodnik definován jako podnik, který zaměstnává méně než 10 zaměstnanců a jehož roční obrát a/nebo roční celková účetní rozvaha nepřekračují 2 mil. €.

a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (22,3 %), dále profesní, vědecké a technické činnosti (12,2 %), průmysl (11,8 %) a stavebnictví (11,5 %).

V průměrech za jednotlivé typy regionů dle jejich venkovskosti (typologie EU⁴²) se struktura podniků podle počtu zaměstnanců výrazně neliší, přičemž nejmenší rozdíly jsou mezi převážně venkovskými a přechodnými regiony (v obou skupinách činí podíl podniků bez zaměstnanců zhruba 90 %, mikropodniků necelých 8 %, malých podniků⁴³ necelá 2 % a podniků s 50 a více zaměstnanci zhruba 0,1 %). Převážně městské regiony pak vykazují poněkud nižší podíl podniků bez zaměstnanců (88,3 %), a na druhé straně vyšší podíl mikropodniků (9,6 %).

Odvětvová struktura podniků vykazuje mezi jednotlivými typy regionů charakteristické odlišnosti. Podíl zemědělských podniků (včetně lesnických a rybářských) je nejvyšší v regionech převážně venkovských (6,5 %) a nejnižší pak v převážně městských (2,7 %). Obdobně je tomu v případě zastoupení průmyslových i stavebních podniků (zde při minimálních rozdílech mezi převážně venkovskými a přechodnými regiony). Opačně je tomu pak u všeobecně početně nejvýznamnějšího odvětví služeb, tj. velkoobchodu a maloobchodu (zahrnujícího i opravy motorových vozidel), jež jsou nejvíce rozvinuté v převážně městských regionech. Uvedené charakteristiky platí jak pro podniky celkem, tak pro mikropodniky (v nich podíl zmíněného obchodu dosáhl v převážně venkovských oblastech 20,6 %, v přechodných 22,3 %, v převážně městských pak 28,4 %). Méně početné, z hlediska zaměstnávání však velmi významné větší podniky (jež překračují hranici vymezující mikropodniky) vykazují zcela odlišnou odvětvovou strukturu – mezi nimi zaujímá nejvyšší podíl průmysl, jenž má dokonce ve skupině největších podniků (250 a více zaměstnanců) nadpoloviční zastoupení v převážně venkovských i přechodných regionech (naproti tomu jejich podíl v převážně městských regionech zůstal pod hranicí 25 %).

Úhrn HPH za celou ČR dle regionálně členěných údajů ČSÚ dosáhl za rok 2014 hodnoty 3 855,4 mld. Kč (meziroční nárůst o 5,2 %), z toho v převážně venkovských regionech 1 076,7 mld. Kč (meziroční nárůst o 6,4 %) a v přechodných regionech 1 402,6 mld. Kč (meziroční nárůst o 4,7 %). V převážně venkovských regionech dosáhl nejvyššího objemu HPH kraj Plzeňský (199,5 mld. Kč) s nepatrným náskokem před loni prvním krajem Jihočeským, v přechodných regionech kraj Jihomoravský (420,8 mld. Kč). Podíl sektorů na tvorbě HPH se při porovnání převážně venkovských a přechodných regionů příliš neodlišoval. V obou skupinách zhruba polovinu tvoří služby (49,8 %, resp. 53,3 %), významný podíl si uchovává průmysl včetně stavebnictví (45,8 %, resp. 44,0 %). Obecně nízký podíl zemědělství (včetně lesnictví a rybářství) v ČR byl pak jednoznačně vyšší

⁴² Viz [Urban-rural typology](#), kapitola 3.1.

⁴³ Na základě nové definice malých a středních podniků, která platí od 1. 1. 2005 (§ 2, odst. (2) písm. a), b) a c) Obchodního zákoníku) je malý podnik definován jako podnik s 10-50 zaměstnanci, ročním obrátem v rozmezí 2–10 mil. € nebo aktivy ve výši 2–10 mil. €.

v převážně venkovských (4,4 %) než v přechodných regionech (2,7 %). Samozřejmě nejnížší podíl dosahuje zemědělství v převážně městských regionech (1,3 %), kde naopak služby tvoří již téměř tři čtvrtiny HPH. Ve všech typech regionů však meziročně podíl služeb oslabil – průmysl rostl rychleji než služby (podíl zemědělství se prakticky neměnil).

Počet zaměstnaných v ČR v průměru za rok 2014 činil dle údajů ČSÚ 4 974 tis., meziročně jich přibýlo 37 tis. Přírůstek se týkal (podobně jako v předchozím roce) všech typů regionů. Na celkové zaměstnanosti se nejvíce podílejí přechodné regiony (41,6 %, u převážně venkovských regionů je to 32,6 %; podíly se meziročně nezměnily). V odvětvové struktuře zaměstnanosti převládají ve všech typech regionů služby, přičemž jejich podíl roste od 51,4 % v převážně venkovských regionech přes 57,3 % v přechodných až po 72,2 % v převážně městských regionech. Naopak při stejném porovnání klesá podíl průmyslu včetně stavebnictví (ze 44,3 % přes 40,3 % po 26,5 % v převážně městských regionech) a zemědělského sektoru (ze 4,3 % přes 2,4 % po 1,3 %), jenž zaznamenal pokles ve všech typech regionů.

Regionální podíly na celkové tvorbě HPH a zaměstnanosti se v jednotlivých typech regionů více či méně přibližují a ve své kombinaci přesněji charakterizují vzájemné rozdíly z hlediska jejich odvětvových struktur. V ekonomice převážně venkovských i přechodných regionů si dosud uchovává velmi silnou pozici průmysl včetně stavebnictví. Zemědělství má v regionech ČR obecně velmi slabou pozici (neporovnatelnou s průmyslem či službami), nicméně přece jen si ještě nezanedbatelný význam udržuje především v převážně venkovských, případně některých přechodných regionech. Důležité je, že na samotné zemědělské výrobě je dále závislá významná část průmyslu a služeb na vstupu a výstupu ze sektoru. Pro převážně městské regiony je pak typická výrazná dominance služeb. Z meziročních změn je zřejmé, že v převážně venkovských a přechodných regionech došlo k relativnímu oslabení sektoru služeb na úkor průmyslu (tato obecně spíše anomálie zřejmě souvisí se zotavováním národního hospodářství po období hospodářské krize), a to jak v jejich podílu na HPH, tak na zaměstnanosti. Podíl zaměstnanosti v zemědělském sektoru nadále poklesl ve všech typech regionů, jeho podíl na HPH však pouze stagnoval (což svědčí o příznivém vývoji produktivity práce v sektoru ve sledovaném období).

Počty registrovaných mikropodniků na tisíc obyvatel kraje (tab. T3.2/01) se pohybují v převážně venkovských i přechodných regionech shodně v rozmezí zhruba 15–18, tento rámec překračuje pouze Jihomoravský kraj (21,5). Naopak hranice 15 plně nedosáhl kraj Ústecký, přičemž Hlavní město Praha vykazovalo více než trojnásobný počet (47,8), navíc v něm jako v jediném kraji došlo meziročně k významnějšímu nárůstu (v ostatních krajích byly případné nárůsty neporovnatelně nižší, v polovině krajů pak došlo k poklesu, celkově zde situace v podstatě stagnovala).

T3.2/01 - Počet mikropodniků na 1 000 obyv. v krajích ČR k 31. 12. 2014

Převažující činnost CZ-NACE (vybrané činnosti)		Kraj/EU klasifikace ¹⁾													
		PHA	STC	JHC	PLK	KVK	ULK	LBK	HKK	PAK	VYS	JHM	OLK	ZLK	MSK
		PU	PU	PR	PR	IN	IN	IN	IN	PR	PR	IN	PR	PR	IN
A	Zemědělství, lesnictví a rybářství	0,53	0,71	1,01	0,76	0,55	0,65	0,59	0,72	0,72	0,88	0,77	0,65	0,61	0,52
B-E	Průmysl celkem	3,39	1,93	2,30	2,22	1,94	1,72	2,64	2,57	2,46	2,35	2,89	2,41	3,06	2,24
F	Stavebnictví	3,90	1,68	1,91	1,57	1,55	1,80	1,63	1,55	1,55	1,40	2,02	1,54	1,54	1,74
G	Velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	14,38	3,87	3,30	3,21	3,53	2,96	3,50	3,69	3,40	2,91	5,08	3,53	4,07	3,73
H	Doprava a skladování	0,98	0,94	0,83	0,89	0,67	0,74	0,70	0,83	0,74	0,78	0,91	0,91	0,90	0,76
I	Ubytování, stravování a pohostinství	3,11	1,41	1,98	1,64	2,16	1,58	1,72	1,82	1,37	1,22	1,79	1,58	1,64	1,65
J	Informační a komunikační činnosti	1,68	0,26	0,26	0,26	0,23	0,23	0,27	0,29	0,28	0,15	0,49	0,27	0,31	0,24
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	0,38	0,13	0,22	0,21	0,15	0,17	0,16	0,20	0,24	0,24	0,25	0,24	0,24	0,27
L	Činnosti v oblasti nemovitostí	6,80	0,87	0,85	0,99	1,35	0,78	0,60	0,73	0,46	0,37	1,40	0,62	0,54	0,76
M	Profesní, vědecké a technické činnosti	8,22	1,62	2,00	1,59	1,48	1,41	1,56	1,58	1,64	1,32	2,68	1,68	1,56	1,78
N	Administrativní a podpůrné činnosti	1,28	0,27	0,28	0,31	0,37	0,30	0,26	0,25	0,27	0,17	0,39	0,27	0,26	0,32
O	Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení	0,02	0,65	0,63	0,58	0,27	0,24	0,31	0,55	0,61	0,98	0,42	0,40	0,35	0,11
P	Vzdělávání	0,50	0,41	0,33	0,30	0,32	0,31	0,38	0,36	0,45	0,44	0,42	0,44	0,37	0,26
Q	Zdravotní a sociální péče	2,00	1,30	1,63	1,65	1,68	1,54	1,54	1,77	1,51	1,58	1,72	1,80	1,76	1,68
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	0,60	0,23	0,26	0,24	0,26	0,23	0,35	0,32	0,26	0,21	0,27	0,28	0,22	0,23
Celkem		47,78	16,26	17,79	16,42	16,50	14,65	16,21	17,25	15,97	15,01	21,51	16,62	17,44	16,30

1) EU klasifikace: PR = převážně venkovský region, IN = přechodný region, PU = převážně městský region.

Pramen: Statistické ročenky krajů 2015, ČSÚ 2015

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

V rozvinutých ekonomikách představují malé soukromé podniky významný inovační potenciál. Mikropodniky a malé podniky tvoří na venkově významnou příležitost pro podnikání a zaměstnání lidí. Proto na jejich podporu byla v rámci PRV na období 2007–2013 zaměřena opatření spadající pod první prioritu osy III (tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání obnovitelných zdrojů energie). Jejím cílem bylo vytvoření pracovních míst a zajištění vyšší příjmové úrovně obyvatel venkova rozvojem a diverzifikací aktivit na venkově a podporou venkovské turistiky a dále zajištění naplnění závazků ČR v oblasti využití obnovitelných zdrojů energie. Tato priorita se dále členila na tři opatření: III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy; opatření III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje; opatření III. 1.3 Podpora cestovního ruchu⁴⁴. V rámci této priority byla vyslána výzva pro příjem žádostí naposledy v roce 2014 a v roce 2015 již probíhalo pouze vyplácení projektů schválených v minulosti. Přehled přijatých, schválených a proplacených projektů skupiny opatření III.1 v letech 2014–2015 uvádí tab. T3.2/02.

T3.2/02 - Počet přijatých, schválených a proplacených projektů - PRV skupina opatření III.1

PRV OSA III	Počet přijatých žádostí		Počet schválených z přijatých		Počet proplacených projektů		Čerpání prostředků (mil. Kč)	
rok	2014	2015	2014	2015	2014	2015	2014	2015
Priorita: Tvorba pracovních příležitostí a podpora využívání OZE								
III.1.1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy	0	0	0	0	58	76	271	319
III.1.2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje	501	0	223	0	149	235	362	549
III.1.3 Podpora cestovního ruchu	0	0	0	0	68	109	220	328

Pramen: SZIF 2015

Zpracoval: J. Hrabák (ÚZEI)

V rozvoji venkova hraje důležitou roli podpora zaměstnanosti, právě na tuto oblast se zaměřovala první priorita osy III. Prostřednictvím sledovaného indikátoru vytváření nových

⁴⁴ Podpora cestovního ruchu je určena na vybudování pěších a lyžařských tras, vinařských stezek a hipostezek, výstavbu ubytovacích zařízení s malou kapacitou hostů, stravovacích zařízení, půjčoven sportovního vybavení a objektů a ploch pro sportovně rekreační využití.

pracovních míst lze zhodnotit příspěvek skupiny opatření III. 1 ke zvyšování zaměstnanosti na úrovni krajů, jak je uvedeno v tab. T3.2/03. Nejvíce pracovních míst vzniklo ve Středočeském kraji (549), v kraji Vysočina (495) a v Jihomoravském kraji (443). Nejvíce pracovních míst v průměru na 1 projekt bylo zaznamenáno v Ústeckém kraji (2,11), rozdíly však nebyly velké, většinou vytvořily projekty v průměru kolem 1,5 pracovního místa na projekt.

T3.2/03 - Přehled podpořených (= proplacených) projektů skupiny opatření III.1 v regionálním rozdělení dle NUTS 3 v letech 2007-2015 a vytvořených pracovních míst

Kraj ¹	Počet podpořených (proplacených) projektů skupiny opatření III.1	Počet pracovních míst projektů skupiny opatření III.1	Počet pracovních míst skupiny opatření III.1 na 1 projekt
Jihočeský	277	413	1,49
Jihomoravský	285	443	1,55
Karlovarský	56	86	1,54
Královéhradecký	164	208	1,27
Liberecký	65	72	1,11
Moravskoslezský	106	209	1,97
Olomoucký	106	144	1,36
Pardubický	175	241	1,38
Plzeňský	149	253	1,70
Středočeský	312	549	1,76
Ústecký	90	190	2,11
Vysočina	357	495	1,39
Zlínský	106	213	2,01
Celkem	2 248	3 516	1,56

1) Podle programového dokumentu PRV lze projekty skupiny opatření III. 1 realizovat v obci do 2 000 obyvatel.

V případě zpracování a využití obnovitelných zdrojů energie lze projekt realizovat na území celé ČR kromě Hlavního města Prahy.

Pramen: SZIF 2015

Zpracoval: J. Hrabák (ÚZEI)

3.3 Občanská vybavenost venkova ve vztahu k podporám zemědělské politiky

K 1. lednu 2015 v ČR podle ČSÚ existovalo 6 253 obcí. Venkovský prostor poskytuje příležitosti pro činnosti v oblasti rozvoje cestovního ruchu, služeb, využití a péče o přírodní zdroje a krajinu. Osa III PRV je zaměřena nejen na tvorbu pracovních příležitostí a podporu využívání OZE, ale také na zlepšení kvality života na venkově a vzdělávání.

Zlepšení kvality života na venkově bylo v předchozím Programu rozvoje venkova podporováno formou opatření III.2.1 a III.2.2. Žadatelé opatření III.2.1 Obnova a rozvoj vesnice, občanské vybavení a služby mohou být obce, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob, církve a jejich organizace. Projekty na výstavbu vodovodů, kanalizací a čistíren odpadních vod mohou být realizovány v obcích do 2 000 obyvatel, ostatní projekty v obcích do 500 obyvatel. Vzhledem k vyčerpanému rozpočtu nebyl již od roku 2012 pro opatření III.2.1 vyhlášen příjem žádostí. Celkově na opatření byla během let 2007–2014 vyhlášena 4 kola výzev, ve kterých bylo k 15. 9. 2015 přijato 4 813 žádostí a schváleno 1 390 žádostí. Z celkově schválených prostředků bylo podle zprávy monitorovacího výboru PRV k 15. 9. 2015 proplaceno 6 299 mil. Kč, z toho 214 mil. Kč v roce 2015. Úspěšnost žadatelů o dotaci dosáhla 28,9 %.

Opatření III.2.2 Ochrana a rozvoj dědictví venkova je určeno na vypracování studií obnovy a využití kulturního dědictví, zpracování programů regenerace památkově chráněných území, plánů péče o krajinné památkové zóny a budování výstavních expozic a muzeí s vazbou na danou lokalitu. Žadatelé mohou být obce, svazky obcí, nestátní neziskové organizace, zájmová sdružení právnických osob a církve a jejich organizace. V roce 2015 v tomto opatření nebyly přijaty žádné nové žádosti. Celkově na opatření bylo vyhlášeno 5 kol výzev. Úspěšnost žadatelů byla 66,4 % a celkový počet schválených projektů 656. K 15. 9. 2015 bylo na toto opatření vyplaceno z celkově schválených prostředků 1 418 mil. Kč, z toho 177 mil. Kč v roce 2015.

Podpora v rámci opatření III.3.1 Vzdělávání a informace je zaměřena na vzdělávání a informování fyzických a právnických osob, které mají vážný zájem zahájit nebo rozšířit podnikání, případně jiné působení na venkově v rámci aktivit podporovaných v Ose III. K 15. 9. 2015 bylo schváleno 99 žádostí a úspěšnost žadatelů byla ve 2. kole 69 %, v 5. kole 30 %, v 8. kole 66 %. Podle zprávy monitorovacího výboru PRV bylo k 15. 9. 2015 v tomto opatření proplaceno z celkově schválených prostředků 60 mil. Kč a zbývá proplatit ještě necelých 9 mil. Kč⁴⁵.

T3.3/01 - Počet přijatých a schválených žádostí, úspěšnost žadatelů a výše schválených prostředků za schválené projekty v rámci Opatření III.2.1, III.2.2 a III.3.1 k 15. 9. 2015

PRV Osa III	Počet přijatých žádostí	Počet schválených žádostí	Úspěšnost žadatelů (%)	Schválené prostředky (mil. Kč)
Priorita: Podmínky růstu a kvalita života na venkově				
III.2.1 Obnova a rozvoj vesnic, občanské vybavení a služby	4 813	1 390	28,88	6 791
<i>III.2.1.1 Obnova a rozvoj vesnic</i>	2 891	1 120	38,74	5 411
<i>III.2.1.2 Občanské vybavení a služby</i>	1 922	270	14,05	1 381
III.2.2 Ochrana a rozvoj kulturního dědictví venkova	988	656	66,40	1 491
Priorita: Vzdělávání				
III.3.1 Vzdělávání a informace	181	99	54,70	65
Celkem	5 982	2 145	35,86	8 347

Pramen: Podklady pro 19. zasedání MV PRV. Stav k 15. 9. 2015

Zpracoval: J. Kučera (ÚZEI)

3.4 Zaměstnanost a ekonomické postavení venkovské populace

Ekonomická aktivita na venkově

Ekonomickou aktivitu venkovského obyvatelstva lze zjišťovat pouze na základě SLDB, tedy v desetiletých intervalech. V roce 2011⁴⁶ činila (zde v obcích do 2 000 obyvatel) 47,9 % a byla o 1,1 p. b. nižší než ekonomická aktivita obyvatel měst. Nejnižší podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva vykazovaly obce s méně než 200 obyvateli (46,4 %). Z hlediska odvětvové struktury zaměstnanosti se na venkově ve srovnání s městy projevuje vyšší zaměstnanost v agrárním sektoru, dále pak v průmyslu a stavebnictví a z odvětví zahrnutých

⁴⁵ [Podkladové materiály k 19. zasedání Monitorovacího výboru Programu rozvoje venkova 19. 11. 2015.](#)

⁴⁶ *Pramen: SLDB 2011, ČSÚ 2013. Podrobnější analýza viz Zpráva o stavu zemědělství České republiky za rok 2013, MZe 2014.*

do služeb v dopravě a skladování. Podíl pracovníků agrárního sektoru na zaměstnanosti na venkově v roce 2011 činil 6,5 %, přičemž tento podíl se proti SLDB v roce 2001 snížil téměř o 5 p. b.

Míra zaměstnanosti

Ve 4. čtvrtletí 2015 dosáhla míra zaměstnanosti⁴⁷ (zde podíl zaměstnaných na obyvatelstvu starším 15 let) v ČR 56,8 % při mírném meziročním nárůstu o 0,6 p. b. Nejvyšší míru zaměstnanosti si dlouhodobě udržují Hl. m. Praha (60,1 %) a Středočeský kraj (59,5 %). Podle typologie EU spadají tyto dva kraje jako jediné do kategorie převážně městských regionů v rámci ČR. Za Středočeským krajem skončil kraj Plzeňský (s mírou zaměstnanosti 59,2 %), jenž tak na třetím místě nahradil kraj Pardubický, v němž došlo k poklesu tohoto ukazatele. Na poslední místo se posunul kraj Moravskoslezský a vystřídal tak kraj Ústecký. Trojici regionů s nejnižší mírou zaměstnanosti doplňuje kraj Olomoucký. Problémy na trhu práce v Ústeckém a Moravskoslezském kraji jsou dlouhodobého charakteru (mj. jsou v nich koncentrovány tzv. strukturálně postižené regiony, vymezené na úrovni okresů).

Nezaměstnanost a volná pracovní místa na venkově

Podle údajů MPSV dosáhl v roce 2015 průměrný podíl nezaměstnaných osob (PNO)⁴⁸ v ČR 6,6 %, což je o 1,1 p. b. méně ve srovnání s předchozím rokem. Pro porovnání rozdílů PNO na úrovni měst a venkovských obcí (obcí do 2 000 obyvatel) bylo využito údajů o průměrném podílu nezaměstnaných na úrovni obcí z června a prosince 2015. V obou sledovaných měsících dosahoval celorepublikový průměr PNO nižších hodnot ve srovnání s ročním průměrem (shodně 6,1 %; roční průměr je ovlivněn vyšší nezaměstnaností v prvních měsících roku). Vyšší hodnoty PNO vykazovala města – v červnu 6,5 % proti 5,2 % na venkově, v prosinci 6,2 % proti 5,8 %. Zároveň se ukazuje, že vyšší nezaměstnanost byla ve městech v červnu a ve venkovských sídlech v prosinci. Tato skutečnost souvisí s nabídkou pracovních míst, jež byla v populačně menších obcích (do 1 000 obyvatel) vyšší v červnu a ve městech v prosinci.

Na regionální úrovni se větší rozdíly v nezaměstnanosti mezi venkovem a městy projevují zejména v krajích Ústeckém a Moravskoslezském s výrazně vyšší nezaměstnaností ve městech v obou sledovaných měsících. Přestože hodnoty PNO ukazují na vyšší nezaměstnanost ve městech, v souvislosti s nižší nabídkou volných pracovních míst na venkově v prosinci byla u většiny krajů zaznamenána v tomto období mírně vyšší nezaměstnanost právě na venkově. Za nepříznivou lze dále považovat situaci v populačně

⁴⁷ *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2015), ČSÚ 2016.*

⁴⁸ *Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku.*

nejmenších obcích (do 99 obyvatel), které často patří k nadprůměrně postiženým nezaměstnaností v rámci jednotlivých regionů, což se projevuje zejména v krajích Jihomoravském, Zlínském, Pardubickém a Libereckém.

Většina z celkového počtu 0,43 mil. evidovaných dosažitelných uchazečů o práci v ČR v roce 2015 pocházela z měst, v obcích do 2 000 obyvatel byla evidována cca čtvrtina nezaměstnaných, tedy poněkud méně, než činil podíl těchto obcí na celkovém obyvatelstvu (26,9 %). Na venkovské obce však připadá výrazně menší podíl volných pracovních míst (VPM). Zaměstnavatelé nabízeli v červnu prostřednictvím úřadů práce 96,5 tis. VPM, z toho ve venkovských obcích 21,0 %, v prosinci pak 102,1 tis. VPM, z toho ve venkovských obcích jen 17,1 %. Počet dosažitelných uchazečů na VPM byl ve srovnání s průměrem ČR (4,4 v červnu, resp. 4,2 v prosinci) na venkově vyšší. V červnu 2015 připadalo na jedno VPM na venkově 5,3 uchazečů o práci (ve městech 4,2), v prosinci 2015 byl již rozdíl v neprospěch obyvatel venkova výraznější (6,3 na venkově proti 3,8 ve městech).

Situace venkovských domácností

Venkovské domácnosti⁴⁹ jsou složeny tradičně z většího počtu členů než průměrná domácnost v ČR (2,46 proti 2,23 z dat za rok 2014). Při pohledu na meziroční změny ve struktuře domácností je patrný pokles podílu vyživovaných dětí, což se projevilo i v celkovém početním oslabení členů domácností (jak venkovských, tak průměrných). Absolutní počet pracujících osob prakticky stagnoval, v relativním vyjádření se pak mírně zvýšil (ve venkovských domácnostech, kde byl pokles podílu dětí výraznější, pak více než v úhrnu za domácnosti celkem).

Peněžní příjmy domácností se v roce 2014 vyvíjely – na rozdíl od předchozího roku – všeobecně příznivě. Celkové peněžní hrubé příjmy za všechny domácnosti meziročně vzrostly (o 3,3 % na 174 809 Kč v průměru na jednoho člena domácnosti za rok), přičemž nárůst příjmů ve venkovských domácnostech (7,8 %) byl výraznější (naopak v předchozím roce zaznamenaly právě tyto domácnosti výraznější pokles). Nicméně nadále setrvává nižší úroveň příjmů venkovských domácností ve srovnání s celkovým průměrem (disparita se meziročně zmírnila na 94,3 %), přitom úroveň příjmů obecně progresivně narůstá s velikostní kategorií obce (v roce 2014 došlo však k praktickému vyrovnání příjmů dvou nejmenších velikostních kategorií obcí). Příjmy ze závislé činnosti (tj. mzdy) vzrostly ve venkovských domácnostech o 5,4 %, v celkovém průměru o 3,1 %, a podílejí se na celkových čistých příjmech domácností ve všech kategoriích obcí shodně zhruba 55 %. Celkově mírně poklesly příjmy z podnikání, ve venkovských domácnostech však zaznamenaly nárůst o 5,2 %. Jejich podíl na

⁴⁹ *Poslední dostupný pramen: Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů za rok 2014, ČSÚ 2015. Kategorie obcí dle počtu obyvatel jsou zde následující: do 1 999, 2 000-9 999, 10 000-49 999 a 50 000 a více. Obce do 1 999 obyvatel jsou v textu pojímány jako venkov, kategorie obcí 50 000 a více obyvatel je označována jako „velká města“.*

celkových příjmech se pohybuje poměrně vyrovnaně ve všech kategoriích obcí kolem 8 %. Rostly i sociální příjmy, celkově o 2,1 %, ve venkovských domácnostech o 3,6 %. Ve všech kategoriích obcí tvoří (podobně jako v předchozím roce) zhruba 28–30 % celkových příjmů. Jejich nejvýznamnější složkou jsou důchody, jež samotné tvoří zhruba čtvrtinu všech příjmů (napříč kategoriemi obcí). Zvedal se objem pobíraných dávek při pracovní neschopnosti, ve venkovských domácnostech dokonce o jednu třetinu (v průměru obcí za celou ČR o 18,1 %). Po výrazném propadu v oblasti ostatních příjmů, jenž zaznamenaly venkovské domácnosti v předchozím roce, vzrostly v roce 2014 tyto příjmy o celou polovinu – jedná se však celkově o poměrně nízké částky, podíl ostatních příjmů na celkových příjmech dosáhl ve venkovských domácnostech 8,0 %, v celkovém průměru domácností pak 7,6 %.

Jestliže venkovské domácnosti předstihly ve sledovaném roce v nárůstu příjmů celkový průměr domácností, platí to i o celkových výdáních, jež zde rostla podstatně výrazněji než v průměrné domácnosti v ČR (8,1 % oproti 1,9 % při porovnání hrubých peněžních vydání). Na tomto značně vysokém nárůstu vydání venkova (převyšujícím dokonce nárůst příjmů) se podílely zejména platby a jiná vydání (výrazný nárůst o 28,8 %) a průmyslové zboží (nárůst o 8,3 %). Výdaje na potraviny, nápoje a veřejné stravování tvoří zhruba necelou čtvrtinu celkových čistých peněžních vydání ve všech velikostních kategoriích obcí. Výdaje na služby všeobecně stagnovaly, nadále tak panuje výrazný rozdíl v jejich využívání na venkově a ve městech (domácnosti venkova vydávaly na služby jen 59,5 % toho, co domácnosti velkých měst). Naturální příjmy venkovských domácností vzrostly o 5,7 %, v celkovém průměru poklesly. U naturálních výdajů se tento rozdíl neprojevil (nárůst se v obou případech pohyboval kolem 5 %).

Zlepšující se ekonomická situace ve státě se projevila i v hospodaření domácností. Rok 2014 byl ve znamení všeobecně se zvyšujících příjmů, jež ve venkovských domácnostech rostly rychleji než v průměrné domácnosti ČR, nicméně rozdíly mezi velikostními skupinami obcí zůstávají nadále velmi významné.

3.5 Institucionální zázemí rozvoje venkova

3.5.1 Organizační a institucionální zabezpečení

Změna politiky podle Agendy 2000 obecně znamenala zlepšení adaptace zemědělství na tržní podmínky. Reforma rovněž zabezpečila větší soudržnost cenové politiky a politiky trhu (1. pilíř) s politikou rozvoje venkova (2. pilíř). V širším kontextu se tyto změny netýkaly jenom zemědělců a jejich zdrojů, ale ekonomiky venkova obecně. Opatření vycházející z této změny vytváří předpoklady pro podporu nezemědělských aktivit v rozpočtových limitech. Zvýšená pozornost věnovaná diverzifikaci aktivit zemědělců měla zabezpečit budoucí udržení a zkvalitnění života na venkově. Mezi Českou republikou a Evropskou komisí byla dne 26. srpna 2014 uzavřena Dohoda o partnerství, která definuje hlavní oblasti podpor a priority ČR napříč všemi dotčenými fondy. K naplňování Dohody o partnerství přispívají jednotlivé

Evropské strukturální a investiční fondy (ESIF), mezi které patří Program rozvoje venkova na období 2014–2020 (PRV).

Evropské strukturální a investiční fondy

Národní orgán pro koordinaci (NOK) je centrálním metodickým a koordinačním subjektem pro implementaci programů spolufinancovaných z fondů Evropské unie v programových obdobích 2007–2013 a 2014–2020. Národní orgán pro koordinaci zodpovídá za řízení a koordinaci realizace a naplňování stanovených cílů Dohody o partnerství pro programové období 2014–2020 v České republice. V tab. T3.5/01 je uveden přehled alokovaných prostředků v ESIF mezi programy v ČR pro období 2014–2020 v ČR.

T3.5/01 - Alokace Evropských strukturálních a investičních fondů mezi programy v ČR pro období 2014-2020

Název programu/zkratka	Řídící orgán v ČR	Alokovaná částka na program (mil. €)
Operační program Doprava (OP Doprava) ¹⁾	Ministerstvo dopravy	4 696
Integrovaný regionální operační program (IROP)	Ministerstvo pro místní rozvoj	4 641
Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK)	Ministerstvo průmyslu a obchodu	4 331
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	2 768
Operační program Životní prostředí (OP ŽP)	Ministerstvo životního prostředí	2 637
Program rozvoje venkova	Ministerstvo zemědělství	2 306
Operační program Zaměstnanost (OP Z) ²⁾	Ministerstvo práce a sociálních věcí	2 132
Operační program Technická pomoc	Ministerstvo pro místní rozvoj	224
Operační program Praha - pól růstu	Magistrát hlavního města Prahy	202
Operační program Rybářství (OP R)	Ministerstvo zemědělství	31
Celkem		23 966

1) Nástroj pro propojení Evropy (Connecting Europe Facility).

2) Bez specifické alokace Iniciativy na podporu zaměstnanosti mladých lidí (ve výši 13 599 984 €), která je součástí OP Z, nespadá však pod ESIF.

Pramen: MMR 2016

Zpracoval: M. Trantínová (ÚZEI), R. Jůza (MMR)

Program rozvoje venkova a další operační programy jsou v systému koordinace MMR. Řídícím orgánem PRV (EAFRD) je Ministerstvo zemědělství a platební agenturou PRV je Státní zemědělský intervenční fond. PRV je uplatňován ve venkovských oblastech České republiky a je administrován a řízen na centrální úrovni. PRV úspěšně navazuje na předcházející programové dokumenty vypracované MZe⁵⁰.

Pro venkov je vedle PRV neméně důležitý Integrovaný regionální operační program (IROP) integrující rozvojové priority obcí, měst a regionů a související priority celostátní povahy při zohlednění jejich specifík a požadavků na tematickou a územní koncentraci. IROP v roce 2015 otevřel již 19 výzev, které naplňují širokou škálu cílů, které směřují k obsahové a časové integraci a tím dosažení pozitivních synergických efektů.

Záměrem Evropské unie je, aby její fondy maximálním možným způsobem přispěly k naplňování strategie EU 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, což je dlouhodobá vize rozvoje Evropské unie. Na období 2014–2020 je podpora obyvatel venkova v rámci PRV pokryta Prioritou 6 – Podpora sociálního začleňování,

⁵⁰ PRV 2007–2013, OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství v ČR, Horizontální plán rozvoje venkova ČR pro období 2004–2006 či programy SAPARD a LEADER ČR.

snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech. Na základě analýzy a posouzení potřeb v oblasti rozvoje venkova byla v České republice pro podporu vybrána opatření usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků a pracovních míst a posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech. Podporován je také komunitně vedený místní rozvoj, který přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Horizontální prioritou PRV je předávání znalostí a inovací formou vzdělávacích aktivit a poradenstvím a spolupráce v oblasti zemědělství a lesnictví.

Národní dotace ČR

Pro rozvoj venkova je možné využít také národní zdroje, které podporuje Česká republika prostřednictvím cílených programů s řadou potřebných aktivit. Těmito dotačními programy přispívá stát k udržování výrobního potenciálu zemědělství a jeho podílu na rozvoji venkovského prostoru. Může se jednat i o menší finanční zdroje, které mají ale pro venkov velký význam, z celé řady témat lze jmenovat například podporu včelařství nebo podporu nestátním neziskovým organizacím na vybrané činnosti.

Podpora spolupráce – EU fondy

Pro vymezený druh přeshraniční a mezinárodní spolupráce je možné využít uvedené programy (1–5 pro přeshraniční a 6–11 pro nadnárodní a meziregionální spolupráci):

1. [Interreg V-A Česká republika – Polsko](#), řízený Ministerstvem pro místní rozvoj;
2. [Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
3. [Program spolupráce Rakousko – Česká republika 2014–2020](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
4. [Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014–2020](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
5. [Program spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika 2014–2020](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
6. Program nadnárodní spolupráce [Interreg CENTRAL EUROPE](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
7. Program nadnárodní spolupráce [DANUBE](#), koordinovaný na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj (schválen dodatečně usnesením vlády ČR č. 447 ze dne 12. června 2013);
8. Program meziregionální spolupráce [INTERREG EUROPE](#), koordinované na území České republiky Ministerstvem pro místní rozvoj;
9. Program meziregionální spolupráce [ESPON 2020](#);
10. Program meziregionální spolupráce [INTERACT III](#);
11. Program [URBACT III](#).

Programy jsou orientovány na 8 tematických okruhů stanovených na národní úrovni, které představují „převodník“ mezi úrovní národních rozvojových priorit a cíli a prioritními osami jednotlivých programů. Tyto okruhy se opírají o řádně zdůvodněné problémové analýzy zpracované resorty, kraji a zástupci měst a obcí a byly podrobeny podrobné debatě a systematickému ověřování potřeb ze strany partnerů. Programy jsou připravovány v gesci příslušných resortů a projednávány s relevantními partnery regionálními, lokálními, hospodářskými i sociálními a také se zástupci neziskového sektoru a odborníky z výzkumných institucí a univerzit.

Územní jednotky – Kraje

V rámci své samostatné působnosti kraje koordinují rozvoj svého územního obvodu a zajišťují zpracování, realizaci a kontrolu plnění strategie rozvoje kraje a plnění programu rozvoje kraje. Dále provádějí hodnocení regionální úrovně rozvoje, poskytují půjčky obcím a jiným právnickým osobám působícím v obvodu kraje, zřizují právnické osoby k podpoře regionálního rozvoje (např. regionální rozvojové agentury), spolupracují při plnění celostátních úkolů podpory regionálního rozvoje. Dle zákona o krajích krajský úřad ukládá formou zastupitelstva a rady úkoly samostatné působnosti, které krajský úřad plní. Současně doplňuje činnost výborů a komisí. Vykonává veškerou přenesenou působnost, jež není svěřena zastupitelstvu či radě. Významné pravomoci má směrem k obcím, jelikož dozoruje výkon samostatné a přenesené působnosti obcí – dohlíží na zákonnost rozhodnutí vydaná orgány obce, poskytuje odbornou i metodickou pomoc obcím či organizuje kontroly výkonu přenesené působnosti obcí. Významná je role kraje v rozvoji území své působnosti, kde využívá příležitosti finančních podpor Evropských fondů, národních zdrojů i vlastních prostředků. Krajské programy jsou zaměřeny zejména na infrastrukturu, sociální rozvoj venkova, životní prostředí, kulturu a na problémová území. Finanční prostředky jsou nejvíc vynakládány na podporu rozvojových aktivit jiných subjektů. Z velké části budou mít tyto příspěvky charakter investic do majetku krajů, nebo do majetku, který mají kraje ve správě nebo který patří organizacím, které jsou zřizovány či vlastněny kraji. Oblast zemědělství a venkova je běžnou součástí krajských rozvojových strategií a programů formou samostatné kapitoly. Tyto obecně zaměřené dokumenty jsou někdy doplňovány konkrétní koncepcí dané oblasti.

Obec, spolky, svazy

Klíčovým aktérem na lokální úrovni je obec. Možnost koordinace obcí navzájem je omezena řadou demografických a přírodních faktorů (např. roztržitost, špatná dostupnost aj.), na druhé straně je pro dosažení rozvojových cílů podstatná i sociální stránka, např. spolupráce obcí. Obce se sdružují nejčastěji formou dobrovolných svazků obcí nebo místních akčních skupin. Významným aktérem v rozvoji venkova je Národní síť místních akčních skupin a jednotlivé místní akční skupiny, dobrovolné spolky, často i jednotlivé subjekty

a jednotlivci, aktivita je však často soustředěná do obcí, které jsou členy MAS, z nichž většina je zapojena do Národní sítě MAS. Partnerství mezi zemědělci a venkovem je podporováno nevládními institucemi, např. Spolkem pro obnovu venkova ČR, Agrární komorou ČR, Asociací soukromého zemědělství ČR, Svazem měst a obcí ČR, Národní sítí Zdravých měst, Sdružením místních samospráv ČR a dalšími.

Spolky a svazky jako organizace se samostatnou právní subjektivitou vyvíjí činnost zpravidla na základě společné dohody, stanov, přijatých plénem a schválených příslušným státním orgánem zákon č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů. Významným svazkem je Dobrovolný svazek obcí, který upravuje zákon č. 128/2000 Sb., o obcích, ve znění pozdějších předpisů (§ 49 až § 53). Obce mají právo být členy dobrovolného svazku obcí za účelem ochrany a prosazování svých společných zájmů. Obce mohou vytvářet svazky obcí, jakož i vstupovat do svazků obcí již vytvořených. Svaz venkovské turistiky je dobrovolné, nepolitické profesní sdružení podnikatelů ve venkovském cestovním ruchu a dalších příznivců. Svaz byl založen v roce 1997 a je součástí Hospodářské komory České republiky a členem mezinárodní organizace svazů venkovské turistiky Eurogites. Svou činností chce přispět k ekonomickému, kulturnímu a společenskému oživení venkova, obnově jeho tradic, údržbě krajiny i ke stabilizaci jeho osídlení. Svaz pomáhá při rozvoji odborných schopností poskytovatelů služeb ve venkovském cestovním ruchu ve spolupráci s partnery, zejména krajskými úřady, agenturou CzechTourism a ECEAT CZ⁵¹ pomáhá při propagaci ubytovacích zařízení svých členů.

Celostátní síť pro venkov

Budování místních partnerství a zapojování veřejnosti do aktivit na lokální i centrální úrovni podporuje Celostátní síť pro venkov (CSV), která je zřízena a podporována Ministerstvem zemědělství. Její činnost byla zahájena v listopadu 2008. CSV a její komunikační plán hraje významnou roli v oblasti komunikace s veřejností a propagace výsledků PRV 2014–2020. Jejím hlavním úkolem v této oblasti je podpora implementace PRV a prezentace jeho výsledků zejména formou předávání zkušeností a výsledků dobré i špatné praxe. CSV bude zároveň sloužit i jako nástroj pro zajištění prezentace výsledků monitorování a hodnocení PRV jak široké, tak i odborné veřejnosti. Svou roli bude CSV hrát v případě prezentace výsledků projektů realizovaných v oblasti inovací a Evropském inovačním partnerství. CSV zároveň zprostředkovává přenos dobré praxe z ČR směrem k Evropské síti pro rozvoj venkova a naopak.

Příklad aktivit CSV, které přispívají k naplnění komunikační strategie, jsou setkávání partnerů CSV, semináře a vzdělávací aktivity zaměřené na sdílení zkušeností, exkurze pro konečné příjemce za příklady dobré praxe, činnost tematických pracovních skupin, pořádání

⁵¹ ECEAT CZ – Evropské centrum pro eko agro turistiku v Česku.

konferencí (např. národní konference Venkov pravidelně organizovaná na podzim, regionální konference), aktivity v rámci soutěže Vesnice roku, „Ocenění Oranžová stuha“, provoz webového sub-portálu Venkov a další.

V tab. T3.5/02 je uveden celkový přehled projektů a vyplacených prostředků na provoz sítě. V roce 2015 bylo schváleno 9 projektů Celostátní sítě pro venkov, z toho jeden projekt v rámci Podopatření V.2.1 byl zaměřen na struktury potřebné pro provoz sítě a 8 projektů bylo v rámci Podopatření V.2.2 (Akční plán). Celková schválená částka podpory dosáhla v roce 2015 hodnoty 3,2 mil. Kč. Průměrná velikost projektu v roce 2015 byla 0,35 mil. Kč.

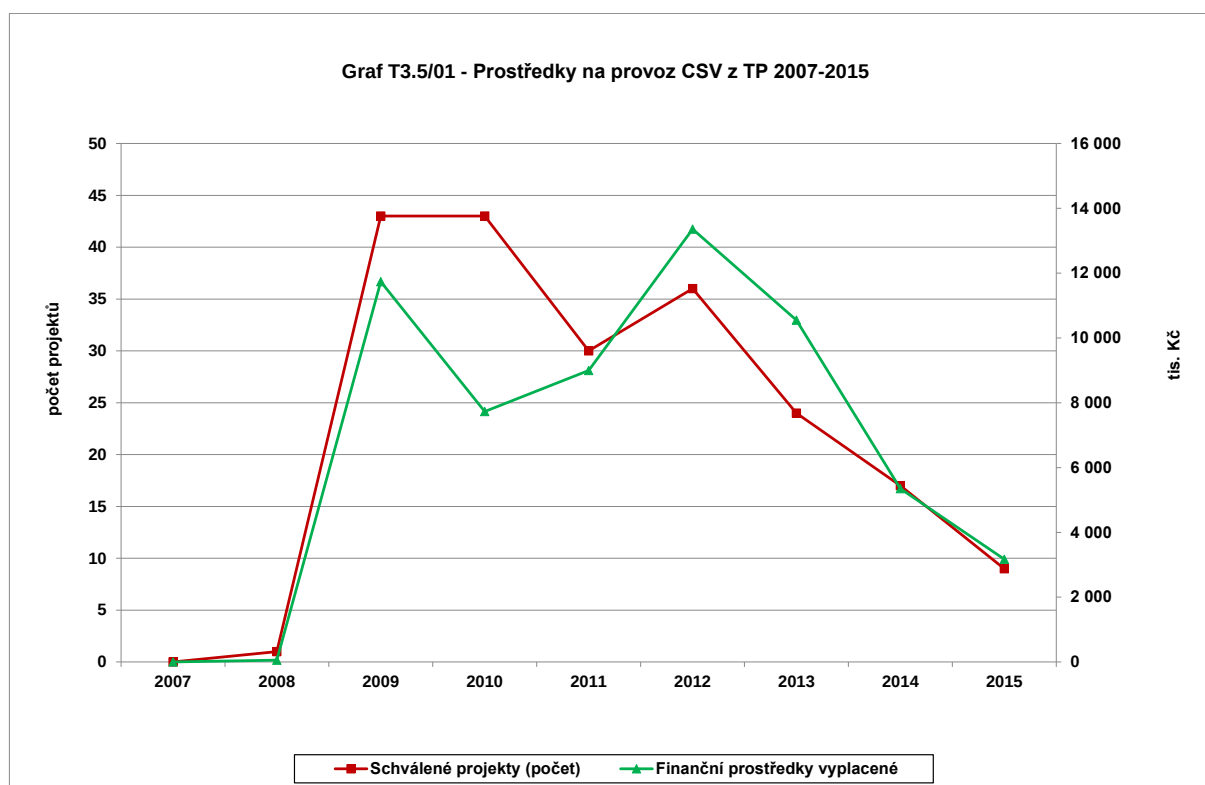
T3.5/02 - Celkový přehled vyplacených prostředků na provoz Celostátní sítě pro venkov z technické pomoci (Osa V.) v období 2007-2015

Podopatření	Rok	Schválené projekty počet	Přiznaná podpora tis. Kč	Průměrná velikost tis. Kč	Finanční prostředky vyplacené		
					EU tis. Kč	ČR tis. Kč	celkem tis. Kč
V.2.1 Struktury potřebné pro provoz sítě	2007	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
V.2.2 Akční plán		0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Celkem CSV		0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
V.2.1 Struktury potřebné pro provoz sítě	2008	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
V.2.2 Akční plán		1	54,00	53,91	40,43	13,48	53,91
Celkem CSV		1	54,00	53,91	40,43	13,48	53,91
V.2.1 Struktury potřebné pro provoz sítě	2009	6	2 244,00	327,14	1 472,14	490,72	1 962,86
V.2.2 Akční plán		37	10 461,00	264,21	7 331,73	2 443,93	9 775,66
Celkem CSV		43	12 705,00	272,99	8 803,87	2 934,64	11 738,51
V.2.1 Struktury potřebné pro provoz sítě	2010	2	860,00	325,97	488,96	162,99	651,95
V.2.2 Akční plán		41	8 742,00	172,67	5 309,46	1 769,84	7 079,30
Celkem CSV		43	9 602,00	179,80	5 798,42	1 932,82	7 731,25
V.2.1 Struktury potřebné pro provoz sítě	2011	1	551,10	284,88	213,66	71,22	284,88
V.2.2 Akční plán		29	10 445,85	300,44	6 534,47	2 178,17	8 712,63
Celkem CSV		30	10 996,95	299,92	6 748,13	2 249,39	8 997,52
V.2.1 Struktury potřebné pro provoz sítě	2012	2	937,21	444,99	667,48	222,49	889,97
V.2.2 Akční plán		34	16 059,22	366,66	9 349,79	3 116,61	12 466,40
Celkem CSV		36	16 996,43	371,01	10 017,27	3 339,10	13 356,37
V.2.1 Struktury potřebné pro provoz sítě	2013	3	4 238,18	860,96	1 937,15	645,72	2 582,87
V.2.2 Akční plán		21	8 762,08	379,46	5 976,43	1 992,15	7 968,58
Celkem CSV		24	13 000,26	439,64	7 913,58	2 637,87	10 551,45
V.2.1 Struktury potřebné pro provoz sítě	2014	0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
V.2.2 Akční plán		17	6 000,00	314,79	4 013,60	1 337,87	5 351,47
Celkem CSV		17	6 000,00	314,79	4 013,60	1 337,87	5 351,47
V.2.1 Struktury potřebné pro provoz sítě	2015	1	93,00	93,19	69,89	23,30	93,19
V.2.2 Akční plán		8	3 079,00	384,88	2 309,29	769,77	3 079,05
Celkem CSV		9	3 172,00	352,47	2 379,18	793,06	3 172,24

Pramen: MZe ČR 2016

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

Jak je patrné z grafu T3.5/01 a tab. T3.5/02, financování sítě v průběhu celého minulého období bylo málo vyrovnané.

Pramen: MZe 2016

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

V rámci programovacího období 2014–2020 CSV navazuje na struktury vybudované v předcházejícím programovacím období. V rámci CSV jsou plánovány aktivity navazující na Evropské inovační partnerství. Jsou řešeny v rámci struktury CSV formou trvalé tematické pracovní skupiny pro inovace, která bude zajišťovat zejména podporu zakládání a činnosti Operačních skupin v rámci Evropského inovačního partnerství. CSV bude hrát důležitou roli hlavně z pohledu iniciace zavádění inovací.

Místní akční skupiny

Jedním z významných aktérů rozvoje venkova jsou místní akční skupiny. MAS z pohledu politického rozhodování je nezávislým společenstvím občanů, neziskových organizací, soukromé podnikatelské sféry a veřejné správy (obcí, svazků obcí). Hlavním účelem MAS je sdružit aktivní obyvatele a subjekty ke spolupráci na realizaci rozvoje venkova v lokálním měřítku prostřednictvím propojení veřejného, podnikatelského a neziskového sektoru. MAS naplňují principy rozvoje venkova s využitím metody LEADER za finanční podpory z EU a z národních zdrojů. Cílem strategií MAS je zpravidla zlepšení kvality života ve venkovských oblastech, posílení ekonomického potenciálu a zhodnocení přírodního a kulturního dědictví venkova, spolu s posílením řídicích a administrativních schopností na venkově. Principy LEADER vedou v součinnosti s místní samosprávou k pozitivním efektům, plynoucím ze spojení různých subjektů, které ve venkovském prostoru působí. Období 2007–2013 bylo ukončeno posledními projekty spolupráce a realizace

Strategických plánů LEADER MAS (tab. T3.5/03). V opatření IV.1.1 Místní akční skupina bylo v minulém období zaregistrováno 194 žádostí a realizováno (podpořeno) bylo 112 MAS, což představovalo čerpání 821 mil. Kč, z toho 133 mil. Kč bylo proplaceno v posledních dvou letech (tj. 16 %). Tyto prostředky sloužily na činnost MAS. Opatření IV.1.2 je určeno na realizaci místní rozvojové strategie pro konečné žadatele. V období 2007–2015 bylo opatření podpořeno částkou 4 891 mil. Kč a to v 10 011 projektech, kdy 82 % bylo schváleno z celkového počtu přijatých žádostí (12 202 žádostí). Realizace opatření IV.2.1 Spolupráce zahrnovala vyplacení částky 767 mil. Kč na realizaci 255 projektů spolupráce.

T3.5/03 - Přehled přijatých, schválených a proplacených projektů v Ose IV v letech 2007-2015

PRV OSA IV, priorita IV	Přijaté žádosti počet	Schválené žádosti počet	Přijaté žádosti počet	Schválené žádosti počet	Schválené žádosti počet	Čerpání prostředků (schválené) (mil. Kč)		
	celkem 2007-2013		2014		2015	celkem 2007-2013	2014	2015
IV.1.1 Místní akční skupina	194	112	0	0	0	821	79	54
IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie	11 809	9 638	393	373	0	3 800	730	361
IV.2.1 Realizace projektů spolupráce	362	202	0	29	24	505	66	196

Pramen: MZe 2016

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

Regionální rozložení podpořených 112 MAS a počty projektů Realizace strategie a v letech 2007–2015 uvádí tab. T3.5/04. Více než 1 000 projektů bylo schváleno v Jihočeském, Středočeském a Olomouckém kraji.

T3.5/04 - MAS vybrané k podpoře za období 2007-2015 z PRV dle NUTS 3

Kraj (NUTS 3)	MAS	IV.1.2 Realizace místní rozvojové strategie
	počet	počet projektů
Středočeský	11	1 105
Jihočeský	12	1 198
Plzeňský	8	672
Karlovarský	3	208
Ústecký	4	501
Liberecký	4	379
Královéhradecký	13	927
Pardubický	7	532
Vysočina	9	635
Jihomoravský	9	974
Olomoucký	12	1 044
Zlínský	12	877
Moravskoslezský	8	586
CELKEM	112	9 638

Pramen: MZe 2016

Zpracoval: M. Trantinová (ÚZEI)

Sociální zemědělství

Jednou z priorit resortu v oblasti sociálního začleňování a rozvoje venkova je zavádění principů sociálního zemědělství na český venkov. Termín sociální zemědělství (SZ), jehož

používání se v posledních několika letech v Evropě ujalo, chápeme jako soubor činností, které se nezaměřují pouze na primární zemědělskou produkci, ale směřují i k vytváření podmínek pro osoby, které pro svůj plnohodnotný život potřebují odbornou sociální asistenci. Jedním z cílů SZ je tak vytvářet a podporovat sociální služby ve venkovských oblastech, které přispívají sociálnímu začleňování. Hlavními aktéry jsou zemědělci, kteří nabízejí pracovní příležitosti, poskytovatelé sociálních služeb, kteří garantují odpovídající odbornou asistenci, a koneční uživatelé – osoby jakkoliv znevýhodněné (postižením, nemocí, stářím, atd.).

V roce 2015 byly zavedeny konkrétní nástroje podpory SZ. Jednou z nich je otevření nového programu „Sociální zemědělství“ Podpůrným a garančním, rolnickým a lesnickým fondem, a. s., v rámci něhož může zemědělec zaměstnávající osoby se zdravotním postižením požádat o investiční a neinvestiční úvěr. Další formou podpory je i bodové zvýhodnění u některých programů PRV. V souladu s dalšími aktivitami směřujícími k podpoře rozvoje SZ jsou připravovány i odpovídající vzdělávací aktivity. V současné době je Zemědělskou fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích připravován profesně zaměřený bakalářský studijní obor Sociální zemědělství.

3.5.2 Programové zabezpečení

Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) v roce 2011 přijal stanovisko, že LEADER je nástroj pro místní rozvoj a podporuje rozšíření metody LEADER jako osvědčeného nástroje rozvoje a posílení místních a regionálních mezisektorových partnerství s potřebnou standardizací procesů a partnerství a s vysokými požadavky na přidanou hodnotu, účelnost a účinnost jejich projektů. EHSV zároveň doporučil využívání prostředků z jiných fondů EU zaměřených na oblast venkova, které musí vždy vycházet odspodu (bottom-up approach). Přitom označil za nutné překonat současné „odvětvové myšlení“ mezi EAFRD a strukturálními fondy a aplikovat společný přístup k místnímu rozvoji pro venkovské regiony kombinující finanční prostředky v rámci těchto fondů s použitím zjednodušeného postupu a bez jakékoli další byrokracie. Evropská asociace LEADER pro rozvoj venkova (ELARD) podpořila tento přístup a uvádí⁵², že musí být do budoucna v centru implementace evropské zemědělské politiky. Tyto myšlenky do značné míry akcentují návrhy Nařízení předkládané Evropskou komisí k veřejné diskusi, zejména pak články 28–31 návrhu Nařízení o společných ustanoveních k EU fondům⁵³, které hovoří o komunitně vedeném místním rozvoji (community-led local development), který je podporován napříč fondy.

⁵² Odkaz na webové stránky http://www.elard.eu/en_GB/on-eu-policy.

⁵³ Návrh č. 615 Nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1083/2006 – viz webové stránky http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/official/regulation/pdf/2014/proposals/regulation/general/general_proposal_cs.pdf.

PRV jako jeden z nástrojů SZP musí korespondovat s širším konceptem evropských strategií, zejména pak s prioritami Strategie EU 2020. Na národní úrovni jsou cíle Strategie EU 2020 zohledněny ve Společném strategickém rámci, resp. v Dohodě o partnerství.

Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a podpora hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech je cílem prioritní oblasti 6A s názvem Usnadnění diverzifikace, vytváření malých podniků a pracovních míst. Cílem opatření je usnadnit diverzifikaci do nezemědělských činností a stimulovat tak vytváření pracovních míst. Za tímto účelem budou podporovány stavební a technologické investice v zemědělských podnicích vedoucí k rozdělení aktivit do dalších oblastí, aby tak byl zajištěn nový zdroj příjmů z nezemědělských činností. Typické možnosti diverzifikace představuje venkovská turistika, zpracování obnovitelných zdrojů energie, nepotravinářské využití zemědělské produkce, obnova řemeslné výroby apod. Podpora má vedle ekonomických přínosů pro příjemce dotace řadu dalších pozitivních faktorů pro venkov – umožňuje udržet pracovní místa a vytvářet nové pracovní příležitosti i pro nekvalifikované pracovní síly, napomáhá udržet zdroje i posílit ekonomický potenciál v regionu, a v neposlední řadě přispívá k zachování nebo rozvoji služeb na venkově, a tím ke stabilizaci venkovských oblastí. Prioritní oblast 6B s názvem Posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech směřuje k iniciativě LEADER (čl. 43–44) a nabízí díky metodě implementace místní rozvojové strategie zdola-nahoru řadu příspěvků k prioritním oblastem rozvoje venkova. Znalost místního prostředí a využití potenciálu dané lokality povede k realizaci akcí, které budou nejlépe reagovat na konkrétní místní problémy a podpora PRV tak může být efektivnější než při plošném centrálním řízení. V tab. T3.5/05 je uvedený přehled projektových opatření priority 6 a jejich plánovaný rozpočet na období 2014–2020. Celková částka rozpočtu, která směřuje na 6 950 projektů v prioritách 6A a 6B z PRV, je 8 641 mil. Kč.

T3.5/05 - Přehled projektových opatření priority 6A a 6B

Priority	Plánovaný počet projektů	Rozpočet (mil. Kč)
Priorita 6A Usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků, jakož i pracovních míst		
M06 Rozvoj zemědělských podniků a podnikatelské činnosti		
6.1.1 Zahájení činnosti mladých zemědělců	1 250	1 350
6.4.1 Investice do nezemědělských činností	630	1 388
6.4.2 Podpora agroturistiky	330	706
6.4.3 Investice na podporu energie z obnovitelných zdrojů	40	333
Priorita 6B Posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech		
M19 LEADER		
19.2 Podpora provádění operací v rámci místní rozvojové strategie	4 500	4 459
19.3 Příprava a provádění činností spolupráce místních akčních skupin	200	405
Celkem	6 950	8 641

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Trantínová (ÚZEI)

4 ZEMĚDĚLSTVÍ A ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, OCHRANA ZVÍŘAT

Opatření zemědělské politiky pomáhají utvářet soulad mezi zemědělstvím a životním prostředím. Meziročně došlo k mírnému navýšení spotřeby hnojiv a spotřeby energie. Rovněž došlo k nepatrnému zvýšení produkce emisí ze zemědělského sektoru. Plocha zemědělské půdy obhospodařované v systému ekologického zemědělství nepatrně vzrostla na 11,8 % ze zemědělsky obhospodařované půdy celkem. Na více než třetině z. p. ČR v rámci LPIS byly uplatňovány způsoby hospodaření příznivé k životnímu prostředí podporované agroenvironmentálními opatřeními. Všechna opatření PRV pro životní prostředí jsou již plně financovaná z rozpočtu nového PRV 2014–2020. Nástroje zemědělské politiky byly cíleny také na vymezené oblasti (CHKO a NP, Natura 2000 a zranitelné oblasti dusíkem). Ochrana zvířat proti týrání byla prosazována systémem kontrol a postihů v případě nálezů zanedbání péče o zvířata.

4.1 Vliv agrárního sektoru na jednotlivé složky životního prostředí

Vliv zemědělského hospodaření na krajinu a životní prostředí prezentují indikátory uvedené v tab. T4.1/02. Tyto indikátory jsou podle zaměření rozděleny do tří oblastí. Prvních 15 indikátorů se týká především způsobu využití krajiny a hospodaření na zemědělské půdě, indikátory 16 až 29 postihují vstupy do zemědělství a emise ze zemědělství a indikátory 30 až 35 představují výsledky monitoringu ekosystémů.

Zemědělský půdní fond (ZPF) tvořil v roce 2015 více než polovinu celkové výměry ČR (53,4 %), v porovnání s rokem 2014 se zmenšil o 3,7 tis. ha. Nepatrný pokles zaznamenala orná půda (o 0,2 %) a mírný nárůst byl identifikován u trvalých travních porostů (o 0,3 %). Výměra lesních pozemků zůstala přibližně stejná jako v roce 2014 (33,8 %).

Výměra ploch lokalit soustavy Natura 2000 v roce 2015 byla 1 107,08 tis. ha, tj. 14,04 % celkové rozlohy ČR. Evropsky významné lokality zaujímaly výměru 785,6 tis. ha (10,0 % rozlohy ČR) a jejich počet byl 1 075. Ptačích oblastí bylo evidováno 41 na rozloze 705,7 tis. ha (8,9 % rozlohy ČR). Celková rozloha území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. se odhaduje na 1 687,3 tis. ha (21,4 % plochy ČR). Tab. T4.1/01 uvádí přehled výměr chráněných ploch v ČR v roce 2015. Další souvislosti ochrany ZPF jsou uvedeny v kap. 7.4.

T4.1/01 - Přehled výměr chráněných ploch k 31. 12. 2015 (ha)

Ukazatel	Výměra z. p. ³⁾	Výměra TTP	Výměra R ⁴⁾	Výměra U ⁵⁾	Výměra G ⁶⁾
Národní parky (NP)	7 739,94	7 345,88	313,69	0,00	32,91
Chráněné krajinné oblasti (CHKO)	293 278,31	182 548,43	102 329,32	941,44	2 282,34
Maloplošně chráněná území (MCHÚ)	6 151,77	5 538,83	442,91	8,64	67,31
MCHÚ mimo NP, CHKO ¹⁾	3 812,83	3 277,57	381,30	8,08	63,18
ZCHÚ celkem bez vzájemných překryvů ²⁾	303 565,26	192 023,15	102 990,00	946,63	2 332,22
Ptačí oblasti	121 772,47	81 010,42	36 639,05	795,50	719,42
Evropsky významné lokality	102 964,46	31 987,54	4 448,48	232,91	269,44
Natura 2000 celkem bez vzájemných překryvů	188 475,21	138 207,66	45 128,78	826,33	1 159,04
Oblasti chráněné podle zákona č. 114/1992 Sb. celkem bez překryvů (ZCHÚ, Natura bez překryvů)	389 436,83	250 430,40	128 281,02	1 591,21	2 939,70

1) MCHÚ = národní přírodní parky, národní přírodní rezervace, přírodní parky, přírodní rezervace.

2) ZCHÚ = MCHÚ a NP a CHKO.

3) Výměra z. p. (bez zalesněné půdy, mimoprodukčních ploch a rybníků).

4) R - standardní orná půda.

5) U - úhor.

6) G - travní porost.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Celková výměra z. p. v LFA evidované v LPIS k 31. 12. 2015 je 1 779,1 tis. ha, (50,1 %), v tom orná půda zaujímá 913,7 tis. ha (51,4 % z. p. v LFA) a travní porosty⁵⁴ 856,9 tis. ha (48,2 % z. p. v LFA).

Odvodněné plochy jsou vykazovány jako souhrn evidovaných ploch provedeného odvodnění. V ČR je odvodněno 1 078 tis. ha (25,6 % z. p.) drenážním detailem (poslední dostupný údaj z roku 1992). Strukturálním šetřením v zemědělství 2013 byly zjištěny aktuální údaje o rozsahu zavlažovaných půd v ČR. Zavlažovaná plocha byla 17,8 tis. ha a zavlažovatelná plocha byla 34,1 tis. ha.

V roce 2015 bylo v systému integrované produkce zeleniny evidováno 84 pěstitelů s plochou 6,2 tis. ha. Proplaceno bylo 75 žádostí, které byly podány v roce 2014 na rozlohu 5,6 tis. ha.

K 31. 8. 2015 bylo zaregistrováno v integrovaném systému pěstování ovoce 324 členů s výměrou ovocných sadů 10,2 tis. ha. V rámci integrované produkce ovoce bylo celkem v rámci EAFRD proplaceno 286 žádostí z roku 2014 na výměru 10,4 tis. ha ovocných sadů. V roce 2015 bylo podáno 67 žádostí na plochu 1,6 tis. ha.

K 31. 12. 2015 bylo evidováno 170 členů Svazu integrované a ekologické produkce hroznů a vína o. s. – EKOVIN, kteří hospodaří v systému integrované produkce révy vinné na 6,2 tis. ha. Celkem bylo v integrované produkci vinné révy v roce 2015 podáno 150 žádostí na výměru 5 tis. ha.

V ČR dosud neexistuje monitoring technologií obdělávání půd. Jednorázově byla výměra o. p., na které jsou používány minimalizační technologie, zjišťována v Agrocenzu

⁵⁴ Zahrnuje kategorie travní porost na orné půdě a trvalý travní porost.

2010, kde činila 812 tis. ha, dle expertů⁵⁵ je v roce 2015 odhadována na 1,2 mil. ha. Ve srovnání s rokem 2014 zůstává rozloha ploch obdělávaných půdoochrannými technologiemi⁵⁶ stejná, tzn. 240–270 tis. ha o. p.

Ve srovnání s rokem 2014 došlo k nárůstu spotřeby minerálních hnojiv, a to o 16,7 %, jednalo se o zvýšení na 137,1 kg č. ž./ha z. p. v roce 2015 (příl. tab. 4.1/01). Celkový vklad čistých živin ze statkových hnojiv mírně vzrostl o 4,9 % na 72,1 kg/ha. Celková spotřeba vápenatých hmot se ve srovnání s rokem 2014 nepatrně zvýšila o 0,7 % na 285 tis. t.

Podle ÚKZÚZ bylo biologickými přípravky (mikrobiálními a makrobiálními) ošetřeno 54,1 tis. ha kulturních plodin.

Podle evidence ČIŽP bylo evidováno za rok 2015 celkem 221 havárií na vodách, z nichž 20 bylo zemědělského původu.

V roce 2015 v zemědělských podnicích mírně vzrostla spotřeba různých druhů energie na 18 mil. GJ, což reprezentuje zvýšení o 28,6 % ve srovnání s rokem 2014. Podle VÚZT a ČSÚ bylo v zemědělství spotřebováno 431,2 mil. l motorové nafty, což je téměř stejné množství jako v roce 2014. Na celkové spotřebě motorové nafty se rostlinná výroba a doprava po vnějších komunikacích podílela z 85,7 % a živočišná výroba z 14,3 %.

V systému integrovaného povolení (IPPC) byla v roce 2015 vydána 2 rozhodnutí (integrovaných povolení)⁵⁷.

Emise amoniaku pocházející z chovů hospodářských zvířat⁵⁸ dosáhly v roce 2015 celkem 48,84 kt. V porovnání s rokem 2014, kde emise amoniaku dosáhly 48,41 kt, se jedná o mírný nárůst o 0,89 %. Dlouhodobé sledování stavu a vývoje obsahů organických polutantů zajišťuje na zemědělských půdách ÚKZÚZ. Pozorování probíhá na 40 stálých vybraných pozorovacích plochách bazálního půdního monitoringu a 5 plochách v chráněných územích. Tato území reprezentují průměrná data za ČR.

K překročení hodnot přípustného znečištění půd (vyhláška č. 13/1994 Sb.) docházelo v letech 2000–2015 nejvíce u obsahů DDT. Požadavkům této vyhlášky na obsah organických chlorovaných pesticidů nevyhovělo v roce 2015 celkem 18 monitorovacích ploch na orné půdě a 2 monitorovací plochy na TTP (tj. 46 % vzorků). V ČR je používání přípravků na bázi DDT zakázáno již od roku 1974, vysoké procento nadlimitních vzorků však svědčí o velké perzistenci a tedy dlouhodobém zatížení půdy. Hodnotu přípustného znečištění stanovenou

⁵⁵ Pracovníci VÚRV, ISTRO (International Soil Tillage Research Organisation) atd.

⁵⁶ Od roku 2015 došlo k úpravě u standardů Dobrého zemědělského a environmentálního stavu půdy (viz kap. 2.2.4).

⁵⁷ Integrovaným povolením se rozumí rozhodnutí, kterým se stanoví podmínky k provozu zařízení, včetně provozu činností přímo spojených s provozem zařízení v místě a které se vydává namísto rozhodnutí, stanovisek, vyjádření a souhlasů vydávaných podle zvláštních právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí, ochrany veřejného zdraví a v oblasti zemědělství, pokud to tyto předpisy umožňují.

⁵⁸ Na základě požadavku ČHMÚ došlo v roce 2014 k přehodnocení emisních faktorů používaných pro výpočet národních emisních bilancí amoniaku.

vyhláškou č. 13/1994 Sb. pro polycyklické aromatické uhlovodíky překročil v roce 2015 pouze jeden vzorek na orné půdě. Limity pro jednotlivé uhlovodíky však překročeny nebyly. Z dlouhodobého hlediska je překračována hodnota pro chrysen, fluorantén a antracén. Hodnota přípustného znečištění kongenery PCB byla v roce 2015 překročena na 3 monitorovacích plochách na zemědělské půdě.

Limitní hodnoty 11 sledovaných rizikových prvků⁵⁹ v zemědělských půdách ČR stanovené vyhláškou č. 13/1994 Sb. jsou častěji překračovány na lehkých půdách. Více nadlimitních vzorků lze očekávat u As, u Cd a Cr⁶⁰.

T4.1/02 – Indikátory pro posouzení vlivu zemědělství na životní prostředí

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2015
1	Výměra ČR, z toho ZPF, lesní pozemek (ha, %), ČÚZK.	Výměra ČR: 7 887 tis. ha. ZPF: 4 211,9 tis. ha, 53,4 % celkové rozlohy ČR. Lesní pozemek: 2 666,4 tis. ha, 33,8 % celkové rozlohy ČR.
2	Zornění a zatravnění (%) na ZPF, ČÚZK.	Zornění: 70,6 % (2 972 tis. ha o. p.). Zatravnění: 23,8 % (1 000,6 tis. ha TTP).
3	Podíl trvalých kultur na ZPF, (%), ČÚZK.	5,7 % z. p., (239,4 tis. ha chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů).
4	Podíl ZCHÚ celkem bez překryvů na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Přibližně 1 256 tis. ha, 15,9 % celkové rozlohy ČR (velkoplošná ZCHÚ a maloplošná ZCHÚ mimo NP a CHKO). Z toho je přibližně 304 tis. ha z. p.
5	Podíl soustavy Natura 2000 na rozloze ČR (ha, %), MZe.	Ptačí oblasti: 705,7 tis. ha (8,9 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 121,8 tis. ha z. p. Evropsky významné lokality podle národního seznamu: 785,6 tis. ha (10,0 % celkové rozlohy ČR), z toho cca 103 tis. ha z. p.
6	Celkový podíl území chráněných podle zákona č. 114/1992 Sb. na rozloze ČR (ha, %), MZe.	1 687,3 tis. ha, tj. 21,4 % výměry ČR.
7	Podíl ZOD na rozloze ČR (ha, %), MZe.	3 283,1 ha (41,6 % celkové výměry ČR), 2 247 ha z. p. (53,3 % z. p.) podle ČÚZK.
8	Podíl LFA – ZPF podle LPIS, (ha, %), MZe.	LFA: 1 779,1 tis. ha z. p., tj. 50,1 % z. p.
9	Výměra odvodněných a zavlažovatelných ploch (ha, %), PMO, ČSÚ.	1 078 tis. ha odvodněných ploch (25,6 % z. p.). Skutečně provozované závlahy jsou na rozloze 17,8 tis. ha (0,4 % z. p.).

⁵⁹ Jedná se o 11 prvků, které ÚKZÚZ pravidelně sleduje: As, Be, Cr, Cd, Co, Cu, Hg, Ni, Pb, V, Zn.

⁶⁰ V letech 1990–1992 proběhl v ČR plošný průzkum zemědělských půd na zjištění obsahů rizikových prvků, které byly stanovovány ve výluhu 2M HNO₃. Vznikla databáze, která obsahovala cca 35 000 vzorků, postupným doplňováním (tzv. zahušťováním) se databáze rozrostla na téměř 55 000 vzorků. V roce 2009 bylo doplňování této části databáze ukončeno. V roce 1998 započala tvorba 2. části databáze – obsahy prvků byly stanovovány po extrakci lučavkou královskou – a v této činnosti se pokračuje i nadále. Počet vzorků v této části databáze je 12 310.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2015
10	Výměra území potenciálně ohroženého vodní a větrnou erozí (ha, %), VÚMOP.	Potenciálně ohroženo vodní erozí ⁶¹ : dle původní kategorizace 2 429,5 tis. ha (58,1 %), dle nové kategorizace 1 927,2 tis. ha (46,1 %), bonitované z. p., Potenciálně ohroženo větrnou erozí: 269,4 tis. ha bonitované z. p. ⁶² .
11	Výměra území potenciálně ohroženého nedostatkem přístupné vláhy (ha, %), VÚMOP ⁶³ .	Přibližně 49,6 tis. ha na z. p. dle databáze BPEJ (1,19 % z. p. dle databáze BPEJ).
12	Výměra území potenciálně ovlivněného zasolením a podmáčením (ha, %), VÚMOP.	Slabě zasoleno: asi 6,6 tis. ha (0,2 % z. p. dle databáze BPEJ) ⁶⁴ . Podmáčeno: odhaduje se 198 tis. ha (4,7 % z. p. dle databáze BPEJ).
13	Podíl ploch, na kterých se pěstují geneticky modifikované plodiny (ha), MŽP, MZe.	GM plodiny pěstovalo 11 zemědělců na produkční ploše 997 ha. Na celé ploše se pěstovala kukuřice MON 810.
14	Podíl ploch s alternativním způsobem hospodaření (ha, %), MZe (SZIF, SISPO).	Ekologické zemědělství: 496,7 tis. ha (11,8 % z. p.) včetně ploch v konverzi. Integrovaná produkce: 6 165 ha zeleniny, 11 561 ha vinné révy, 10 170 ha ⁶⁵ ovoce.
15	Změny technologie zpracování půdy, VÚRV.	Odhaduje se, že minimalizační technologie se používají asi na 1,2 mil. ha o. p. a půdoochranné technologie se používají asi na 240–270 tis. ha o. p.
16	Spotřeba statkových hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 28,6 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 15,9 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 27,6 kg č. ž./ha z. p.
17	Spotřeba minerálních hnojiv (kg č. ž./ha z. p.), MZe.	N: 113,7 kg č. ž./ha z. p., P ₂ O ₅ : 13,9 kg č. ž./ha z. p., K ₂ O: 9,5 kg č. ž./ha z. p.
18	Spotřeba vápenatých hmot (tis. t), MZe.	285 tis. t vápenatých hmot.
19	Spotřeba kalů z čistíren odpadních vod na z. p. (t), ČSÚ.	Množství kalů aplikovaných do půdy přímou aplikací a rekultivací bylo 47 830 t v roce 2014 ⁶⁶ .

⁶¹ V roce 2015 došlo na základě domluvy VÚMOP a MZe ke změně v kategorizaci faktoru ochranného vlivu vegetace (Cp). Z původně 5 kategorií (do 0,005; 0,005-0,02; 0,02-0,2; 0,2-0,6; nad 0,6) vzniklo 7 kategorií (do 0,005; 0,005-0,02; 0,02-0,1; 0,1-0,2; 0,2-0,24; 0,24-0,4; nad 0,4). Důvodem je přechod na víceleté osevní postupy a kompatibilita s dalšími kroky, které MZe v oblasti vodní eroze připravuje (aktualizace hranic ploch erozní ohroženosti, zpuštění protierozní kalkulačky, apod.).

⁶² Od roku 2011 byla změněna metodika výpočtu větrné eroze. Dle nové metodiky jsou erozí potenciálně ohroženy pouze klimatické regiony 0-4. Regiony 5-9 se považují za nenáchylné.

⁶³ V předchozím období se vysychavé půdy identifikovaly pouze podle databáze BPEJ, kde v roce 2015 byla výměra 59,7 ha dle databáze BPEJ. Oproti předchozímu roku se jedná o nárůst jen o 30 ha. Nově je výměra BPEJ ještě redukována na plochu považovanou za „zemědělsky obhospodařovanou“.

⁶⁴ Jedná se o odhad z roku 2009, údaj se dále neaktualizuje.

⁶⁵ Plochy ovocných sadů a školek k 31. 8. 2015.

⁶⁶ Údaje za rok 2015 nebyly k uzavěrce dat Zprávy 2015 (1. 4. 2016) k dispozici.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2015
20	Spotřeba přípravků na OR (kg, účinných látek/ha z. p.), ÚKZÚZ.	Celkem aplikováno 4 843 tis. kg, což představuje 1,36 kg účinných látek/ha z. p.
21	Spotřeba přípravků na OR na bázi mikroorganismů (kg), ÚKZÚZ.	Celkem 35 529 kg.
22	Biologická ochrana rostlin, ÚKZÚZ.	Ošetřeno přibližně 54 096 ha kulturních plodin.
23	Havarijní znečištění vod zem. původu (%), ČIŽP.	9 % z celkového počtu havárií evidovaných na ČIŽP.
24	Spotřeba energie v zemědělství (GJ), VÚZT.	Odhaduje se 18 mil. GJ ⁶⁷ .
25	Odhad spotřeby PHM v zemědělství (mil. l), VÚZT.	Přibližně 431,2 mil. l motorové nafty ⁶⁸ .
26	Stavy hospodářských zvířat (ks), ČSÚ.	Skot: 1 407 tis. ks, prasata: 1 560 tis. ks, ovce: 232 tis. ks, kozy: 27 tis. ks, drůbež: 22 508 tis. ks, koně: 34 tis. ks. Data jsou uváděna k 1. 4. 2015.
27	IPPC (počet rozhodnutí o vydání integrovaného povolení), MŽP.	V rezortu zemědělství byla vydána celkem 2 rozhodnutí.
28	Integrovaný registr znečišťování (MŽP).	Emise do ovzduší (kg/rok): amoniak (NH ₃): 9 493 190, oxid dusíku (NO _x /NO ₂): 902, oxid uhelnatý (CO): 7 602 (upřesněná data za ohlašovací rok 2014, platná ke dni 16. 3. 2016) ^{69, 70} .
29	Emise amoniaku ze zem. činnosti (kt), VÚZT.	Produkce amoniaku ⁷¹ byla za rok 2015: 48,84 kt a v roce 2014: 48,41 kt.
30	Monitoring cizorodých látek v agrárním ekosystému, ÚKZÚZ.	Sledování zemědělských půd na ÚKZÚZ: nejčastější organický polutant je DDT (překročení limitu u 46 %. Nevyhovělo 18 vzorků ornice a 2 u TTP).
31	Monitoring cizorodých látek v lesním ekosystému, VÚLHM.	Vzorky hub: zvýšený obsah kadmia u 67 % vzorků, rtuti u 100 % vzorků ⁷² , všechny vzorky vyhověly maximálnímu limitu reziduí (hlavně DDT).

⁶⁷ Zahnuje energii vyrobenou z tuhých a kapalných paliv a zemního plynu.

⁶⁸ Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými rezorty, zejména v dopravě, ani spotřeba související s nezemědělskými činnostmi podniků.

⁶⁹ Ohlašovatelé do IRZ nemají pevně stanoven termín, do jaké doby je možno zasílat opravy hlášení. Z tohoto důvodu se mohou údaje v průběhu roku měnit.

⁷⁰ V ohlašovací roce 2014 stejně jako v ohlašovací roce 2013 nebyly překročeny prahové hodnoty pro úniky oxidu dusíku (100 000 kg/rok) ani oxidu uhelnatého (500 000 kg/rok). Ohlášení množství stejného nebo nižšího je dobrovolné, proto jej ohlásilo pouze několik provozoven. Uvedené hodnoty jsou tedy součtem jen několika ohlášení podlimitních hodnot.

⁷¹ Na základě požadavku ČHMÚ došlo v roce 2014 k přehodnocení emisních faktorů používaných pro výpočet národních emisních bilancí amoniaku.

⁷² Údaje z roku 2012, kdy proběhlo poslední šetření tohoto ukazatele. Dle dřívějšího hodnocení (vyhláška MZ 53/2002 Sb.) byl limit Hg 5mg/kg v sušině. Vyhláška 272/2008 udává limit pouze 0,1mg/kg v sušině.

Číslo	Název indikátoru (jednotka), zdroj dat	Stav indikátoru v roce 2015
32	Monitoring cizorodých látek ve vodním ekosystému, VÚMOP.	Malé vodní nádrže: většina vzorků spadá do I. a II. třídy jakosti vod. Cd a Hg se téměř nevyskytují. Drobné vodní toky: obsah těžkých kovů je obecně nízký.
33	Monitoring znečištění podzemních vod – mělké vrty (% vzorků překračujících limit), CHMÚ.	Dusičnany – 13,6 %, dusitany – 0,2 %, amonné ionty – 23,1 %, $\text{CHSK}_{\text{Mn}}^{73}$ – 26 %, chloridy – 4,1 %, suma pesticidů – 65,6 %.
34	Monitoring jakosti povrchových vod podle nitrátové směrnice (% vzorků překračujících limitní hodnoty), PMO.	Zranitelné oblasti: celkem 5,8 % rozborů překročilo limit 50 mg NO_3^-/l , 35,5 % rozborů překročilo limit 25 mg NO_3^-/l . Nezranitelné oblasti: 0,4 % rozborů překročilo limit 50 mg NO_3^-/l , celkem 15,5 % rozborů překročilo hranici 25 mg NO_3^-/l .
35	Kontrola zemědělského hospodaření s ohledem na nařízení vlády č. 103/2003 Sb., ÚKZÚZ.	Uskutečněno 188 kontrol u 182 podniků v ZOD. Bylo zjištěno porušení pravidel u 14 subjektů. Nejvýznamnějším rizikem znečištění bylo uložení statkových hnojiv na z. p., kdy byla hnojiva skladována v rozporu s havarijním plánem.

Na životní prostředí měl v roce 2015 významný vliv Program rozvoje venkova, z kterého je možné využívat finanční prostředky z tzv. Agroenvironmentálních opatření. V roce 2015 bylo podáno v rámci AEO (PRV) 30 877 žádostí na výměru 1 487,6 tis. ha z. p. Celkem bylo vyplaceno 4 419 mil. Kč z nárokovaných požadavků roku 2014. Přehled podaných žádostí, požadované výměře a sumě vyplacených dotací uvádí tab. T4.1/03. Všechny výdaje na Agroenvironmentální opatření v roce 2015 již byly hrazeny z rozpočtu nového programového období. Dále bylo v rámci nového programu PRV 2014–2020 plně hrazeno opatření LFA ve výši 6 525 mil. Kč⁷⁴, Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku ve výši 22 mil. Kč⁷⁵.

⁷³ Chemická spotřeba kyslíku (manganová).

⁷⁴ U opatření LFA se jedná o součet podpor ze závazků z PRV 2007–2013 ve výši 3 565 mil. Kč a závazků z PRV 2014–2020 ve výši 2 960 mil. Kč (pramen: SZIF).

⁷⁵ U opatření Natura 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku se jedná o součet podpor ze závazků z PRV 2007–2013 ve výši 10 mil. Kč a závazků z PRV 2014–2020 ve výši 12 mil. Kč (pramen: SZIF).

T4.1/03 - Přehled o AEO - PRV 2007-2013 (EAFRD)¹⁾

AEO	Podané žádosti o dotace ²⁾	Požadovaná výměra	Požadované dotace	Suma všech vyplacených dotací z nároku 2014 ^{3), 4)}
	počet	tis. ha	mil. Kč	mil. Kč
Ekologické zemědělství	5 286	456 211	1 289	1 274
- orná půda	1 332	47 548	199	195
- travní porosty	3 036	399 952	931	923
- trvalé kultury	818	7 357	139	136
- zelenina a byliny na orné půdě	100	1 354	20	20
Integrovaná produkce	968	27 782	351	346
- ovoce	295	10 553	125	124
- réva vinná	596	11 561	158	154
- zelenina	77	5 668	68	68
Travní porosty	18 192	816 593	2 353	2 288
- louky	6 162	322 119	638	628
- mezofilní a vlhkomilné louky	2 303	63 310	186	184
- horské a suchomilné louky	751	15 973	57	51
- trvale podmáčené a rašelinné louky	535	1 567	18	16
- ptačí lokality na travních porostech - bahňáci	67	1 099	6	5
- ptačí lokality na travních porostech - chrástal polní	437	11 107	55	51
- pastviny	5 699	296 959	906	880
- druhově bohaté pastviny	2 144	103 281	478	464
- suché stepní trávníky a vřesoviště	94	1 178	9	9
Zatrávňování orné půdy	5 147	112 672	296	286
- zatrávňování orné půdy	2 673	24 955	185	180
- zatrávňování orné půdy podél vodního toku	1 024	11 429	92	89
- zatrávňování orné půdy regionální směsí	116	1 193	11	10
- zatrávňování orné půdy regionální směsí podél vodního toku	50	795	8	7
Pěstování meziplodin	1 083	71 765	205	199
Biopásy	201	2 535	28	26
Celkem	30 877	1 487 558	4 522	4 419

1) Údaje k 31. 12. 2015.

2) V rámci jedné žádosti o dotaci může být žádáno o více programů, proto je souhrnný počet žádostí nižší než součet žádostí na jednotlivé programy.

3) Žádosti podané v roce 2014 a vyplacené v roce 2015.

4) Všechny platby byly vyplaceny z rozpočtu PRV 2014-2020.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Na zemědělskou krajinu měly vliv i ostatní finanční nástroje podporované jinými rezorty, např. v rámci dotací MŽP. V roce 2015 bylo vyplaceno z podprogramu pro zlepšování dochovaného přírodního a krajinného prostředí celkem 21 mil. Kč a na opatření v zemědělském sektoru byla proplacena prakticky celá přidělená suma. Z podprogramu pro naplňování opatření vyplývajících z plánů péče o zvláště chráněná území a jejich ochranná pásma a zajišťování opatření k podpoře předmětů ochrany ptačích oblastí a evropsky významných lokalit bylo v roce 2015 profinancováno 82,5 mil. Kč, přičemž na zemědělské činnosti připadalo 48,6 mil. Kč. Dalším nástrojem MŽP zaměřeným na podporu zemědělské krajiny je Program obnovy přirozených funkcí krajiny. Do zemědělského sektoru bylo z něho vyplaceno 14,4 mil. Kč, podpora byla nejčastěji směřována na výsadbu dřevin, obnovu remízků a alejí.

V roce 2015 bylo podle § 58 zákona č. 114/1992 Sb. požadováno přibližně 16,5 mil. Kč za újmu, která vznikla omezením hospodaření na zemědělské půdě a rybnících v roce 2014 (4 mil. Kč na ZPF a 12,5 mil. Kč na rybnících). V roce 2015 bylo uznáno a proplaceno 3,6 mil. Kč na ZPF a 10,2 mil. Kč na rybnících. Žádáno bylo zejména z důvodů zákazu hnojení v I. zóně CHKO a na území přírodní rezervace a dále z důvodů nemožnosti hospodaření v důsledku výskytu zvláště chráněných živočichů. Na rybnících na území MZCHÚ se jednalo o snížení rybí obsádky, vyloučení hnojení a přikrmování.

Na základě podpůrných programů v rámci nařízení vlády č. 505/2000 Sb. byla v roce 2015 poskytnuta podpora ve výši 0,5 mil. Kč na ochranu lesních porostů.

Finanční podpora na národní programy zachování genofondu pro zemědělství (mikroorganismy, rostliny, hospodářská zvířata, koordinace programu) byla 70 mil. Kč v roce 2015, stejně jako v roce 2014. Mírnou změnu zaznamenala podpora na restrukturalizaci ovocných sadů, na kterou bylo vyplaceno 62,4 mil. Kč, což je o 4,4 mil. Kč více než v roce 2014. Podpora včelařství činila 80 mil. Kč, což je stejné jako v roce 2014. Podpora hřebčínů se tento rok zvýšila o 10 mil. Kč, tzn. na 40 mil. Kč. Výrazně se zvýšila podpora mimoprodukčních funkcí rybníků ze 69,7 mil. Kč v roce 2014 na 84,9 mil. Kč v roce 2015.

Celkově se podpory poskytované podle § 2 zákona č. 252/1997 Sb. zvýšily v roce 2015 na 4,4 mld. Kč (oproti 3,3 mld. Kč v roce 2014).

Za omezené užívání pozemků v ochranných pásmech vod bylo státními podniky jednotlivých povodí v roce 2015 vyplaceno 4,7 mil. Kč 37 zemědělským subjektům. Lesním subjektům v roce 2015 nebyly vyplaceny žádné náhrady.

Na podporu ochrany životního prostředí na zemědělské půdě přispívají také programy OP ŽP⁷⁶ a komunitní program Life+⁷⁷.

4.2 Ochrana zvířat

V České republice je oblast ochrany zvířat proti týrání upravena zákonem č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále zákon na ochranu zvířat). Zákon na ochranu zvířat stanovuje jako hlavní orgány ochrany zvířat MZe a SVS ČR. Ochrana zvířat a péče o jejich pohodu (welfare) patří do kompetencí MZe, které pro tento účel zřídilo v rámci Odboru živočišných komodit Oddělení ochrany zvířat, a dále odborný poradní orgán ministra zemědělství – ÚKOZ. Dozor na úseku ochrany zvířat provádějí inspektoři krajských veterinárních správ SVS ČR.

Na VFU absolvovalo 51 veterinárních lékařů kurs k získání osvědčení o odborné způsobilosti k výkonu dozoru na úseku ochrany zvířat proti týrání podle § 26 odst. 1 zákona na ochranu zvířat. Na dalších školících pracovištích proběhly kurzy k získání kvalifikace k navrhování pokusů a projektů pokusů na zvířatech, k získání osvědčení pro řidiče a průvodce silničních vozidel, i další jiné kurzy stanovené právními předpisy ČR a EU v oblasti ochrany zvířat. Celkem bylo v roce 2015 v různých odbornostech proškolen 1 110 osob.

⁷⁶ Jedná se o Operační program Životní prostředí, který běží v gesci Ministerstva životního prostředí ČR.

⁷⁷ Jedná se o finanční nástroj úzce zaměřený na životní prostředí. Program LIFE+ se skládá ze 3 částí nazvaných „LIFE+ Příroda a biologická rozmanitost“, „LIFE+ Politika a správa v oblasti životního prostředí“ a „LIFE+ Informace a komunikace“. Žádosti se předkládají na národní kontaktní místo, kterým je pro ČR Ministerstvo životního prostředí, proces posuzování však probíhá na evropské úrovni.

Na VFU úspěšně proběhla 22. konference s mezinárodní účastí „Ochrana zvířat a welfare 2015“. Témata vztahující se k dobrým životním podmínkám zvířat byla obsahem i jubilejního 30. ročníku semináře „Aktuální otázky bioklimatologie 2015“. Situace na úseku ochrany zvířat v ČR v roce 2015 je detailně rozvedena v Informačním bulletinu SVS ČR „Program ochrany zvířat, situace v roce 2015“, který vydává Státní veterinární správa spolu s MZe. Program ochrany zvířat SVS ČR je realizován již od roku 1993, za toto období bylo v ČR provedeno inspektory krajských veterinárních správ celkem 251 042 kontrol dodržování zákona na ochranu zvířat.

V souladu s právními předpisy bylo v roce 2015 v rámci dozoru nad ochranou zvířat a péčí o jejich pohodu provedeno celkem 8 917 kontrol (z toho u hospodářských zvířat proběhlo 4 828 kontrol). Při 941 kontrolách byla zjištěna nevyhovující péče, která se týkala 921 132 zvířat (z toho při 415 kontrolách u 915 765 hospodářských zvířat).

Podle informací Ministerstva spravedlnosti bylo podle trestního zákona za týrání zvířat v roce 2015 stíháno 45 a odsouzeno 27 osob.

4.3 Ekologické zemědělství

Ekologické zemědělství v ČR má již dlouholetou tradici. Pravidla ekologického zemědělství a výroby biopotravin jsou upravena národními i evropskými předpisy. Od 1. 1. 2012 nabyt účinnosti zákon č. 344/2011 Sb., který novelizuje zákon o ekologickém zemědělství č. 242/2000 Sb. Změny v tomto právním předpisu směřují především ke zjednodušení administrativního řízení tohoto odvětví. Dále platí nařízení Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcí nařízení Komise (ES) č. 889/2008 a nařízení Komise (ES) č. 1235/2008 ve znění pozdějších předpisů, která poskytují národním předpisům rámec. MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin kontrolují dodržování právních předpisů. Příslušnými organizacemi byly v roce 2015: KEZ o.p.s., ABCERT AG, organizační složka, Biokont CZ, s.r.o., a Bureau Veritas Czech Republic, spol. s r.o.

Ke konci roku 2015 hospodařilo v ČR 4 096 ekologických zemědělců, jedná se o mírný nárůst oproti předchozímu roku. Stejně tak vzrostl počet výrobců biopotravin, kterých bylo k 31. 12. 2015 evidováno 542.

K 31. 12. 2015 byl podíl ekologicky obhospodařované půdy k celkové výměře zemědělské půdy 11,8 %, což je téměř stejný podíl jako v roce 2014. Výměra orné půdy vzrostla na 66 548 ha a naopak poklesla výměra TP na 407 448 ha.

T4.3/01 - Vývoj struktury půdního fondu v ekologickém zemědělství ČR

Plochy	Výměra 2014		Výměra 2015		Meziroční index
	ha	%	ha	%	
Orná půda	56 555	11,44	66 548	13,40	117,67
TP	413 213	83,58	407 448	82,03	98,60
Trvalé kultury - vinice	1 015	0,21	939	0,19	92,51
Trvalé kultury - sady	6 682	1,35	4 590	0,92	68,69
Trvalé kultury - chmelnice	11	0,00	11	0,00	100,00
Ostatní plochy	17 159	3,47	17 145	3,46	99,92
Celkem	494 635	100,00	496 681	100,00	100,41

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Na plochách v ekologickém režimu bylo za rok 2014⁷⁸ vyprodukováno 63 888 t obilovin, 2 979 t okopanin, 1 538 t olejnin a 1 162 t zeleniny. Z trvalých kultur bylo sklizeny 8 315 t ovoce a z toho 2 076 t produkce hroznů. Produkce bioláka činila 34 400 tis. l (v tom 33 749 tis. l kravského, 514 tis. l kozího a 137 tis. l ovčího mléka). Celkem bylo vyprodukováno v jateční hmotnosti 9 760 t hovězího masa, 598 t skopového (jehněčího) masa, 140 t vepřového masa, 121 t drůbežního masa, 23 t kozího masa a 144 t vajec.

Akční plán pro rozvoj ekologického zemědělství

V roce 2015 skončila platnost „Akčního plánu ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2011–2015“ jehož cílem bylo do konce roku 2015 dosáhnout 15% podílu výměry zemědělské půdy při současném navýšení podílu biopotravin na trhu s potravinami na 3 % a dosáhnout minimálně 60% podílu české bioprodukce⁷⁹.

Aktuální „Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2016–2020“ byl schválen vládou 20. 11. 2015 a jedná se o vůbec první akční plán EZ schválený vládou, což poskytuje lepší základ pro systémovou snahu o jeho realizaci. Kromě cílů převzatých z minulého období byly stanoveny ještě nové cíle jako: zvýšení důvěry spotřebitelů (vyjádřeno zvýšením průměrných výdajů za biopotravinu na 600 Kč na obyvatele za rok); zvýšení reálného přínosu EZ pro životní prostředí a pohodu zvířat, resp. dosažení 15% podílu ekologických ploch na celkové rozloze zemědělské půdy v ČR; dosažení 20% podílu orné půdy na celkové výměře půdy v EZ a zajištění financování výzkumu a poradenství v EZ v rozsahu odpovídajícímu podílu ploch EZ na celkové zemědělské půdě.

Podpora ekologického zemědělství

Podpora pro ekologické zemědělce v podobě dotací na plochu užívanou v ekologickém hospodaření, nebo zařazenou do přechodného období, byla v roce 2015 poskytována v rámci PRV 2007–2013 jako součást tzv. agroenvironmentálního opatření a nově v PRV 2014–2020

⁷⁸ Údaje o produkci za rok 2015 nejsou ještě k dispozici.

⁷⁹ K 31. 12. 2015 bylo dosaženo 11,8 % podílu ploch EZ a podle údajů z roku 2013 bylo dosaženo 0,71 % podílu biopotravin na trhu s potravinami a 54 % podílu českých biopotravin na trhu s biopotravinami v ČR.

jako samostatné opatření. Výše podpor se liší podle obhospodařované kultury. Od roku 2007 bylo ekologické zemědělství podporováno také výrazným bodovým zvýhodněním (preferencí) ekologických zemědělců při hodnocení investičních projektů v rámci Os I a III PRV 2007–2013. V novém PRV 2014–2020 je toto zvýhodnění znatelně zredukováno.

Vzdělávání a výzkum

Na výzkumné projekty se zaměřením na EZ financované z prostředků MZe v roce 2015 bylo poskytnuto 16,3 mil. Kč. Na vzdělávání v oblasti EZ bylo vyplaceno 1,8 mil. Kč a na osvětu a propagaci bylo vynaloženo 0,4 mil. Kč.

4.4 Zranitelné oblasti dusíkem

Zranitelné oblasti dusíkem (dále jen ZOD) jsou ty, kde kontaminace podzemních a povrchových vod dusičnany již přesáhla nebo by mohla přesáhnout stanovenou mez koncentrace dusičnanů ve výši 50 mg/l. Seznam ZOD byl vyhlášen nařízením vlády č. 103/2003 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a o používání a skladování hnojiv a statkových hnojiv, střídání plodin a provádění protierozních opatření v těchto oblastech. ZOD podléhají podle požadavků nitrátové směrnice (směrnice Rady č. 91/676/EHS o ochraně vod před znečištěním dusičnany ze zemědělských zdrojů) revizi nejméně každé čtyři roky od jejich vyhlášení. První revize byla provedena v roce 2007 a vyhlášena novelou nařízení vlády č. 219/2007 Sb. s účinností od 1. 9. 2007. Druhá revize vymezení zranitelných oblastí byla provedena v březnu 2011 a byla vyhlášena nařízením vlády č. 262/2012 Sb., o stanovení zranitelných oblastí a akčním programem s účinností od 1. 8. 2012.

Akční program, který se také vždy za čtyřleté období aktualizuje, představuje povinné způsoby hospodaření ve vymezených ZOD, které mají za cíl redukovat riziko vyplavování dusíku do povrchových a podzemních vod. Nařízením vlády č. 262/2012 Sb. byl vyhlášen tzv. 3. akční program. Do ZOD byla doplněna nová katastrální území s celkovou výměrou 77 960 ha a čtyři katastrální území byla vyjmuta. Základním kritériem pro vyřazení zranitelných oblastí byly koncentrace dusičnanů na měrných profilech nižší než 25 mg/l. Podpurným kritériem pro vyřazení byla nízká intenzita zemědělského hospodaření s vyšším zastoupením lesních ploch a travních porostů. V případě nového zařazení zranitelných oblastí byly základním kritériem vysoké koncentrace dusičnanů na měrných profilech nad 50 mg/l nebo v rozmezí 25–50 mg/l s prokazatelným rostoucím trendem. Přednostně se doplňovaly oblasti s vysokým podílem orné půdy. Dle LPIS je celková výměra zranitelných oblastí na z. p. 1 842 tis. ha. Tab. T4.4/01 ukazuje porovnání rozlohy zranitelných oblastí v období po první (1. 9. 2007 až 31. 7. 2012) a druhé revizi zranitelných oblastí platných od 1. 8. 2012.

S účinností od 1. 7. 2014 došlo k dílčí technické revizi akčního plánu (nařízením vlády č. 117/2014 Sb.), kterou byly upřesněny podmínky týkající se aplikace hnojiv, skladovacích kapacit a období zákazu hnojení. Touto dílčí revizí nedošlo ke změně vymezeného území.

T4.4/01 - Rozloha zranitelných oblastí v ČR¹⁾

Ukazatel	Celková plocha zranitelných oblastí	Podíl zranitelných oblastí na rozloze ČR dle ČÚZK	Celková plocha zemědělské půdy v ZOD	Podíl zemědělské půdy v ZOD na rozloze z. p. v ČR dle ČÚZK
	ha	%	ha	%
Rozloha zranitelných oblastí od 1. 9. 2007 do 31. 7. 2012 (podle k. ú.)	3 135 792	39,9	2 173 799	47,7
Rozloha zranitelných oblastí od 1. 8. 2012 (podle k. ú.)	3 283 126	41,6	2 247 091	49,0
Navýšení rozlohy	147 334	1,7	73 292	1,3

¹⁾ Dle LPIS došlo ke zpřesnění zranitelných oblastí k 31. 12. 2012 a jejich rozloha činí 1 837 448,90 ha.

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

4.5 Agrobiodiverzita a genetické zdroje významné pro výživu a zemědělství

MZe vyhlásilo v roce 2012 Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů významných pro výživu a zemědělství na období 2012–2016. Tento program navazuje na předchozí fázi Národního programu z let 2007–2011.

Genetické zdroje ve smyslu Národního programu zahrnují tu část biodiverzity, která vznikala v zemědělských systémech záměrnou činností člověka, tzn. výběrem a později cílevědomým šlechtěním zemědělských plodin a hospodářských zvířat. Patří sem i příbuzné plané druhy a primitivní formy zemědělských plodin, které mají rovněž své využití ve šlechtění a jsou předmětem dlouhodobé konzervace pro další případné využití v budoucnu. Genetické zdroje zahrnují také některé volně žijící druhy hospodářských zvířat; vybrané sladkovodní druhy ryb, jejichž chov a šlechtění v akvakulturách je vzhledem k přírodním podmínkám ČR historicky nedílnou součástí zemědělsko-potravinářského sektoru; včely, jakožto nejvýznamnější opylovače rostlin; a dále celou řadu různých druhů mikroorganismů a drobných bezobratlých živočichů, významných pro výživu a zemědělství. Základním předpokladem pro efektivní využití genetických zdrojů je samozřejmě jejich dostupnost pro další uživatele, včetně dostatečného množství informací o zdrojích samotných.

Genetické zdroje jsou tedy nezbytným základem nejen pro šlechtění a zemědělskou produkci, ale i pro biologický a zejména zemědělský výzkum. Principy ochrany a využívání genetických zdrojů jsou intenzivně sledovány na mezinárodní úrovni zejména v rámci Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) a rovněž prostřednictvím Úmluvy o biologické rozmanitosti (CBD).

Národní program zahrnuje všechny aktivity nezbytné pro uchování genetických zdrojů „on farm“ a „in situ“, jejich získávání, charakterizaci a dokumentaci, a zajištění jejich dostupnosti uživatelům v České republice i v zahraničí, včetně poskytování vzorků

a relevantních informací, za podmínek stanovených platnými národními normami a mezinárodními dohodami.

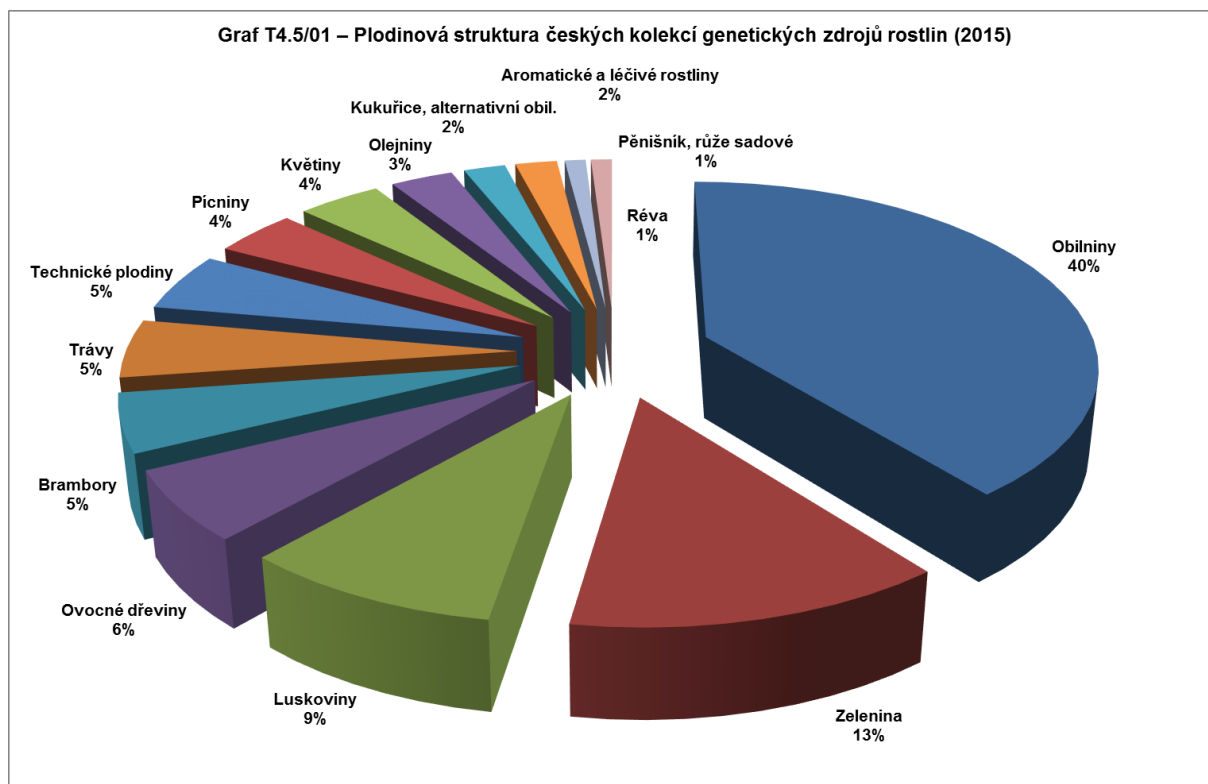
Národní program má tři specifické části – podprogramy. Dle zákona č. 148/2003 Sb., o genetických zdrojích rostlin a mikroorganismů jsou to Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agro-biodiversity a Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů mikroorganismů a drobných živočichů hospodářského významu. Dle zákona č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon) je to Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství.

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů rostlin a agrobiodiverzity

V rámci tohoto programu v roce 2015 spolupracovalo 16 pracovišť patřících 12 právním subjektům (veřejné výzkumné instituce, univerzita, soukromé obchodní společnosti). Koordinaci a servisní činnosti zajišťuje pro všechny účastníky VÚRV. V českých kolekcích je nyní shromážděno 54 248 genetických zdrojů, s převládajícím podílem obilnin, zelenin, píce, luskovin a ovocných rostlin. Z toho semeny množené kolekce představují 81 % a vegetativně množené druhy 19 %. Druhá diversita českých kolekcí zahrnuje 1 173 druhů (kulturní a plané). Strategie rozšiřování kolekcí o nové genetické zdroje se zaměřuje zejména na genetické zdroje domácího původu (z hlediska jejich uchování pro budoucí generace) a na rozšíření kolekcí o zdroje nové genetické diversity, požadované uživateli. V roce 2015 bylo nově získáno 1 207 genetických zdrojů – od domácích a zahraničních dárců (72 %) a ze sběrových expedic (28 %).

Informační systém EVIGEZ z důvodu zastaralosti byl nahrazen americkým systémem GRIN Global, který byl optimalizován jako GRIN Czech. Nový systém byl spuštěn na jaře 2015.

Vzorky genetických zdrojů jsou bezplatně poskytovány uživatelům pro potřeby šlechtění, vědy, výzkumu a vzdělávání; nikoliv však pro přímé komerční využití. V roce 2015 bylo uživatelům předáno 2 290 semenných vzorků prostřednictvím genové banky a 1 642 vzorků vegetativně množených druhů. Nejčastějším uživatelem se stávají výzkumné ústavy, dále následují univerzity a šlechtitelské instituce.

Pramen: VÚRV

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů mikroorganismů a drobných živočichů hospodářského významu

Národní program mikroorganismů sdružuje 12 organizací včetně VÚRV, který jeho činnost v rámci ČR koordinuje. V rámci VÚRV je součástí 8 sbírek mikroorganismů a drobných organismů, mimo VÚRV pak dalších 12 sbírek mikroorganismů. Sbírký v podprogramu mikroorganismů zahrnují fytopatogenní a zoopatogenní viry, bakterie a houby, užitečné mikroorganismy jako jsou rhizobia, průmyslově využitelné bakterie, kvasinky, askomycety, oomycety a basidiomycety. Součástí NP jsou také dvě sbírky škůdců; a to hmyzích rostlinných škůdců a jejich nepřátel a škůdců skladovaných komodit a potravin. Sbírký v rámci Národního programu mikroorganismů udržovaly v roce 2015 celkem 6 687 kmenů genetických zdrojů. Uchovávané sbírkové položky byly v průběhu roku 2015 poskytovány uživatelům, což byly domácí i zahraniční pracoviště základního i aplikovaného výzkumu, šlechtitelské instituce, univerzity, střední školy a orgány státní správy. Celkem bylo v roce 2015 poskytnuto 786 kmenů, z toho 179 do zahraničí. Údaje o jednotlivých položkách všech sbírek jsou ukládány do centrální databáze umístěné na internetových stránkách VÚRV. Tato databáze slouží jako zdroj informací pro širokou veřejnost. Sbírký mikroorganismů jsou již dlouhodobě zapojeny do mezinárodních struktur.

Národní program konzervace a využívání genetických zdrojů zvířat významných pro výživu a zemědělství

Aktivity Národního programu zvířat vykonávali v roce 2015 jeho účastníci ve spolupráci s uznanými chovatelskými sdruženími, odbornými institucemi, univerzitami a relevantními zájmovými sdruženími pod koordinací Národního střediska, které působí v rámci VÚŽV a je hlavním výkonným orgánem programu. V roce 2015 se pokračovalo v projektech regenerace české červinky, českého strakatého skotu a přeštického černostrakatého prasete. Nově se zahájil projekt revitalizace české slepice. Nadále pokračovala kryokonzervace přeštického prasete, obou plemen ovcí a koz a inseminačních dávek koní. V rámci mezinárodní spolupráce byla ČR zastupována na jednáních příslušných Pracovních skupin Komise FAO pro genetické zdroje pro výživu a zemědělství, na pracovních jednáních týkající se implementace Nagojského protokolu a na jednání ohledně evropské sítě genobank. Na národní úrovni nadále pokračuje propagace Národního programu zvířat prostřednictvím nejrozličnějších výstav – Techagro, Země živitelka, a další.

5 SPOTŘEBA, BEZPEČNOST A KVALITA POTRAVIN

Celková spotřeba potravin se meziročně zvýšila, přitom spotřeba potravin živočišného původu výrazně stoupla a spotřeba rostlinných produktů stagnovala. Tržní podíl moderního trhu se zvýšil na 68,9 %. Jsou patrné změny nákupního chování spojené s vývojem ekonomiky; zvýšil se význam širší sortimentu, stagnoval počet zákazníků preferujících příznivou cenu a klesl počet těch, kteří vyhledávají slevy. Nominální výdaje domácností za potraviny a nealkoholické nápoje v roce 2015 meziročně poklesly o 1,1 %, a to zejména vlivem meziročního snížení spotřebitelských cen potravin a nealkoholických nápojů (rovněž o 1,1 %). Reálné výdaje stagnovaly. Podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácností se v roce 2015 meziročně snížil o 0,3 p. b. a činil 20,0 %. Spotřebitelské ceny potravinářského zboží se po pětiletém vzestupném trendu v roce 2015 meziročně snížily o 1,1 % a významně přispěly k velmi nízké míře inflace. Nejdynamičtěji klesla cenová hladina skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce, dále olejů vč. tuků, masa vč. masných výrobků a nealkoholických nápojů, naopak zelenina, ovoce a ryby vč. výrobků vykázaly růst cenové úrovně. Ceny pekárenských výrobků a cukru vč. výrobků z cukru stagnovaly. V roce 2015 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Současně byly plněny úkoly vyplývající z nové Strategie bezpečnosti potravin a výživy pro období 2014–2020. ČR je soběstačná v základních komoditách rostlinné výroby (olejnin, obiloviny a cukr). Mezi jednotlivými komoditami živočišného původu se míra soběstačnosti značně liší – vysoká je u hovězího masa a mléka, naopak velmi nízká je u vepřového masa.

5.1 Distribuce potravin

Koncentrace maloobchodního trhu ČR se přibližuje situaci v západoevropských zemích. V České republice se v roce 2015⁸⁰ tržní podíl moderního trhu celkem (Kaufland, Tesco,

⁸⁰ Pramen: odhad GfK.

Ahold, Makro, Penny Market, Globus, Lidl a Billa) zvýšil na 68,9 % (proti 68,7 % v roce 2014).

Moderní obchodní formáty odrážejí změny v nákupním chování spojené s vývojem ekonomiky. Zásadními důvody pro výběr prodejny stále zůstávají, kromě dobré dostupnosti, také širší sortimentu, slevy a celková cenová úroveň. Ve srovnání s obdobím „krize“ se v roce 2015 zvýšil význam širší sortimentu pro výběr prodejny, stagnoval počet respondentů označujících jako nejdůležitější celkově příznivé ceny a mírně klesl počet zákazníků uvádějících jako zásadní důvod slevy na prodejně.

Prvních deset řetězců představuje hlavní nákupní místo již pro 97 % českých domácností⁸¹ (meziroční růst o 1 p. b.), TOP 5 prodejen již pro 77 % dotázaných (meziroční zvýšení o 6 p. b.).

Tradičně silný Kaufland uvedlo jako své hlavní nákupní místo (tj. utratí tam nejvíce ze svých výdajů za potraviny a zboží denní potřeby) 24 % dotázaných (o 1 p. b. více než v roce 2014). Na druhé místo se posunuly prodejny Tesco (všechny formáty), které získaly celkových 16 % preferencí (meziroční zvýšení o 3 p. b.). Třetí příčka patří prodejnám Albert s preferencemi 15 % (součet všech formátů), tj. růst o 3 p. b. Čtvrtá příčka patří prodejnám Lidl (12 %, meziroční růst o 3 p. b.). TOP 5 uzavírá diskontní řetězec Penny Market (11 %, pokles o 3 p. b.).

Pořadí řetězců nemusí odpovídat pořadí podle objemu tržeb, protože není zohledněna velikost průměrného nákupu v řetězci ani frekvence návštěv, nejsou zde zahrnuty tržby za nepotravinářské zboží a za domácnost odpovídá „hospodyně“ (nejsou zohledněny nákupy ostatních členů domácnosti). Žebříček však ukazuje pořadí podle oblíbenosti a věrnosti v rámci českých domácností.

Z hlediska objemu tržeb⁸² největších obchodních firem byl na prvním místě řetězec Kaufland (tržby celkem 58,8 mld. Kč), dále následují Ahold ČR (tržby 48,6 mld. Kč), Tesco Stores ČR (tržby 40,7 mld. Kč), Lidl ČR (tržby 40,8 mld. Kč), Penny Market (tržby 32,8 mld. Kč), Makro cash&carry (tržby 30,7 mld. Kč), Globus ČR (tržby 23,5 mld. Kč) a Billa (tržby 22,2 mld. Kč).

Pořadí jednotlivých maloobchodních formátů se ani v roce 2015 nezměnilo. Dominantní pozici mají stále hypermarkety, podíl jejich preferencí na hlavním nákupním místě se zvýšil na 48 % (meziroční růst o 1 p. b.). Diskonty si udržují svou pozici, podíl jejich preferencí činí 24 %. Obliba supermarketů se mírně zvýšila, a to na hodnotu 17 % (růst o 1 p. b.). Naopak menší prodejny zhoršily svou pozici, přednost jim dává 10 % domácností (meziroční pokles o 3 p. b.).

⁸¹ *Pramen: Shopping monitor, GfK.*

⁸² *Pramen: GfK, Total moderní trh, odhad za rok 2015.*

Nakupující jednotlivých formátů se svými požadavky liší. Nadále platí, že zákazníci hypermarketů⁸³ kladou nadprůměrný důraz na široký výběr zboží. Diskonty⁸⁴ zákazníci volí především pro celkově příznivou cenovou hladinu. Pro supermarketů⁸⁵ se zákazníci rozhodují zejména pro snadnou dostupnost. U menších prodejen byla nadprůměrně často jmenována snadná dostupnost, ochotný personál, rychlé odbavení a také přítomnost českého/regionálního zboží.

Nejvyšší frekvence nákupu (počet návštěv v průběhu 6 měsíců roku 2015) mají menší prodejny. V průměru v nich zákazníci nakupují 4,1krát za měsíc. Druhou nejvyšší průměrnou frekvenci návštěv mají diskonty a hypermarkety (zákazníci v nich nakupují 3,7krát, resp. 3,6krát za měsíc). Následují supermarketů, kde je frekvence nákupu 3,4krát za měsíc.

Nejvyšší průměrný nákupní košík⁸⁶ mají hypermarkety, pokud nebereme v úvahu cash&carry řetězec Makro. V průměru v nich zákazníci při jedné návštěvě utratí 616 Kč. Druhý nejvyšší nákupní košík mají diskonty (průměrná útrata činí 411 Kč). V supermarketech zákazníci v průměru utratí 369 Kč. Nejnižší průměrný nákupní košík mají menší prodejny (průměrně zákazníci utratí při jedné návštěvě 230 Kč).

Zákazníci hodnotili prodejny z hlediska 8 kritérií (celková cenová úroveň; šíře sortimentu; kvalita nákupního prostředí; čerstvost a kvalita zboží; dostupnost, kvalifikovanost a chování personálu; spolehlivé a čitelné označení cen; orientace v prodejně a přehlednost regálů; rychlé odbavení, fronty u pokladen). Také v roce 2015 byly do hodnocení zařazeny malé specializované prodejny (maso-uzeniny, pekařství apod.). Tyto prodejny se umístily na předních příčkách v hodnocení čerstvosti a kvality zboží, personálu a orientace v prodejně.

Mezi hypermarkety je nejlépe hodnoceným řetězcem Globus s průměrnou známkou 1,81. Následují řetězce Kaufland (1,89) a Tesco HM (1,94). Kaufland je nejlépe hodnocený z hlediska cenové úrovně a šíře sortimentu. Mezi supermarketů je nejlépe hodnocen řetězec Billa (2,07), druhé místo zaujímá řetězec prodejen Tesco SM (2,12). Nejlépe hodnoceným diskontem je Lidl (1,87), následovaný řetězcem Penny Market (2,05).

Z hlediska ceny jsou nejlépe vnímány diskonty a hypermarkety. Z hlediska šíře sortimentu jsou nejlépe hodnoceny hypermarkety. Kvalita nákupního prostředí je nejlépe hodnocena u hypermarketů, ale i u malých/specializovaných prodejen.

Z hlediska čerstvosti a kvality jsou nejlépe hodnoceny malé specializované prodejny. Dostupnost a kvalifikovanost personálu patří tradičně mezi hlavní přednosti menších

⁸³ *Samooobslužná prodejní jednotka s více než 2 500 m² prodejní plochy, výrazné zastoupení má nepotravinářský sortiment, s více než 18 pokladnami.*

⁸⁴ *Samooobslužná prodejní jednotka, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, prodejní plocha odpovídá supermarketům, je zde výrazně omezen sortiment a snížená cenová úroveň.*

⁸⁵ *Samooobslužná prodejní jednotka se 401-2 500 m² prodejní plochy, zcela převažuje rychloobrátkové zboží, se 4-18 pokladnami.*

⁸⁶ *Průměrná útrata při jednom nákupu rychloobrátkového zboží v řetězci v průběhu posledních 6 měsíců.*

prodejen. V hodnocení spolehlivého a čitelného označení cen, orientace v prodejně i přehlednosti regálů v prodejně vedou specializované prodejny.

U nakupujících v konkrétních řetězcích je měřena „věrnost“. Mírou „věrnosti“ je podíl (v %) z celkových výdajů za rychloobrátkové zboží v posledních 6 měsících roku 2015. Pokud by (teoreticky) nakupující utrácel vše na jednom místě, je jeho věrnost řetězci 100 %. Ovšem většina nakupujících utrácí v navštěvovaných řetězcích přibližně 20 % svých celkových výdajů. Nejvěrnější nakupující má jednoznačně Kaufland, s odstupem následují Tesco HM, COOP a Albert HM.

Druhou stránkou vztahu ke značce je psychická vazba, popsána jako „důvěra“⁸⁷, která měří stabilitu značky na trhu, tj. jak dalece je odolná vůči výkyvům tržního prostředí a vůči tlaku konkurence. Nejsilnější vztah mají nakupující ke značce Globus, Makro a Kaufland.

Pozice značky a její síla vychází z řady parametrů, které mají svoji hierarchii ve vnímání a nákupním chování zákazníků. Přehledné zobrazení síly značek, snadnou srovnatelnost i budoucí sledování jejich vývoje umožňuje PowerBrand Index⁸⁸.

Jednoznačně nejsilnější značkou je Kaufland, následují Globus, Tesco HM, Lidl a Penny Market.

Vliv marketingových aktivit na návštěvnost řetězce lze zjistit také srovnáním návštěvnosti prodejny a znalosti letáků. Letáky dostává 78 % dotazovaných (proti 80 % v roce 2014) a snížil se rovněž podíl respondentů, kteří podle nabídky letáků i nakupují (34 %, tj. snížení o 3 p. b.). V roce 2015 vykazovaly nejvyšší úroveň zaznamenání letáků Kaufland, Tesco a Penny Market.

Více než polovina českých domácností (62 %, proti 63 % v roce 2014) ví, že někteří obchodníci informují o svých prodejnách a jejich nabídce prostřednictvím elektronických letáků na internetu. Nejčastěji si lidé na internetu prohlížejí elektronické letáky řetězce Lidl, Albert a Kaufland.

Úroveň využití internetu je relativně vysoká. Již 80 % respondentů uvádí, že internet navštěvuje alespoň jedenkrát za týden (meziroční zvýšení o 1 p. b.), denně internet navštěvuje 55 % respondentů (zvýšení o 2 p. b.). Využití internetu je silně závislé na věku a vzdělání respondenta, ale také na přítomnosti dětí v domácnosti nebo na velikosti příjmu.

Podíl zákazníků, kteří běžně nakupují výrobky prodávané pod privátní značkou, vzrostl o 2 p. b., na hodnotu 22 %. Jen 5 % domácností se s privátními značkami ještě nesetkalo.

⁸⁷ Měří stabilitu značky na trhu (odolnost vůči výkyvům tržního prostředí a tlaku konkurence) a je měřena pomocí 4 proměnných; z jednotlivých otázek je vypočten „Index důvěry“.

⁸⁸ PowerBrand Index shrnuje do jednoho čísla nejpodstatnější indikátory znalosti, věrnosti a důvěry. Výsledkem je robustní a srovnatelný indikátor pozice značek řetězců pohledem nakupujících. Maximální hodnota PBI (PowerBrand Indexu) je 10 bodů, minimální je 0 bodů.

Vysoký podíl domácností uvádí, že současná ekonomická situace má vliv na změnu jejich nákupního chování. V roce 2015 uvedlo 82 % (meziroční stagnace), že současná ekonomická situace ovlivňuje jejich chování při nákupu potravin. Přesto se o 4 % meziročně snížil podíl těch, kteří deklarují vliv krize nejsilněji.

Nejvíce pocítují vliv krize kmenoví zákazníci malých prodejen COOP a diskontních prodejen (Penny Market, Lidl), následují kmenoví zákazníci prodejen Albert SM. Negativní vliv ekonomické situace výrazně častěji přiznávají nejstarší zákazníci, lidé se základním vzděláním a domácnosti s velmi nízkými příjmy.

5.2 Spotřeba potravin

Celková spotřeba potravin vyjádřená meziročním srovnáním ve s. c. roku 2010 (odhad ÚZEI) se v roce 2015 zvýšila o 1,8 %. Spotřeba potravin živočišného původu výrazně stoupla (o 3,5 %) a spotřeba rostlinných produktů stagnovala. Ceny potravin a nealkoholických nápojů v roce 2015 mírně klesly (o 1,1 %) a ceny za zboží a služby se nepatrně zvýšily (o 0,3 %). Přitom čisté peněžní příjmy domácností se meziročně poměrně výrazně zvýšily⁸⁹ o 2,7 % a spotřební vydání stoupla o 0,5 %. Vývoj spotřeby potravin v roce 2015 (odhad ÚZEI) koresponduje s vývojem kupní síly obyvatelstva.

Vývoj spotřeby potravin v letech 2014 a 2015 je uveden v tab. T5.2/01.

⁸⁹ *Propočteno z předběžných údajů za 1.–4. čtvrtletí 2015, rodinné účty ČSÚ.*

T5.2/01 - Spotřeba potravin v ČR (kg/obyv./rok)

Potravinová skupina	2014	2015 ¹⁾	Meziroční index
Maso celkem v hodnotě na kosti	75,9	79,3	104,5
v tom - hovězí	7,9	7,7	97,5
- telecí	0,1	0,1	100,0
- vepřové	40,7	41,9	102,9
- drůbež	24,9	27,2	109,2
- ostatní	2,3	2,4	104,3
Ryby celkem	5,4	5,3	98,1
Sýry (včetně tvarohů)	16,6	16,8	101,2
Čerstvé mléčné výrobky	91,3	95,1	104,2
Vejce	14,2	14,3	100,7
Máslo	5,1	5,5	107,8
Sádlo	4,5	4,6	102,2
Rostlinné tuky a oleje	17,2	17,0	98,8
Cukr rafinovaný celkem	31,7	30,1	95,0
Obiloviny celkem v hodnotě mouky bez rýže	105,4	105,3	99,9
Brambory celkem	70,1	61,4	87,6
Luštěniny	2,7	2,7	100,0
Zelenina celkem v hodnotě čerstvé	86,4	85,3	98,7
Ovoce mírného pásma v hodnotě čerstvého	47,0	51,0	108,5
Jižní ovoce	31,2	33,0	105,8

1) Odhad ÚZEI - na základě statistických údajů o tržní produkci, ostatním prodeji, salda zahraničního obchodu s potravinami (z dat platných v dubnu 2016).

Pramen: Spotřeba potravin v roce 2014, ČSÚ

Zpracoval: O. Štiková (ÚZEI)

V roce 2015 se celková spotřeba masa a masných výrobků zvýšila o 4,5 % při poklesu spotřebitelských cen. Došlo k poklesu spotřeby hovězího masa (o 2,5 %), ale výrazně se zvýšila spotřeba drůbeže (o 9,2 %) i vepřového masa (o 2,9 %). Ceny masa i masných výrobků meziročně mírně klesly, s výjimkou masových konzerv a ostatních masných výrobků (spotřeba těchto produktů je nízká, a tím je i malé jejich zastoupení v rámci skupiny maso a masné výrobky).

ČR se řadí mezi státy EU s podprůměrnou spotřebou masa a masných výrobků. Průměrná spotřeba masa v zemích EU v roce 2013 byla 83,0 kg/obyv./rok.

Za skupinu mléko a mléčné výrobky byla také za rok 2015 propočtena spotřeba čerstvých mléčných výrobků a sýrů (včetně tvarohů), jak je uvádí statistika EU (Eurostat)⁹⁰. Spotřeba čerstvých mléčných výrobků se meziročně zvýšila o 4,2 %, stoupla především spotřeba tvarohových dezertů, smetanových krémů a jogurtů. Rovněž spotřeba sýrů (včetně

⁹⁰ Vzhledem k připomínkám o možnosti srovnání výpočtů spotřeby mléka a mléčných výrobků v hodnotě mléka bez másla, vyjádřené v kg/obyv./rok, uvádíme údaje o spotřebě v členění, jaké je publikováno v Eurostatu. Při výrobkové bilanci se vychází z údajů o potravinářské výrobě. Problém přepočtu na surovinu může nastat u přírodních sýrů, a to jak vyrobených v ČR, tak zejména z dovozu. Ve výrobě či dovozu mohou být značné rozdíly v sortimentu, vliv má i zohlednění konečných zásob. Proto EU uvádí jen spotřebu čerstvých mléčných výrobků (tj. veškerých mléčných výrobků bez sýrů, tvarohů a mléčných konzerv přepočtených na potřebu mléka nezbytnou na jejich výrobu) a spotřebu sýrů (včetně tvarohů) v kg/obyv./rok.

tvorohů) se zvýšila (o 1,2 %). Přitom stoupla spotřeba přírodních sýrů, spotřeba tvarohů stagnovala a u tavených sýrů došlo ke snížení spotřeby. Podle propočtů ÚZEI se celková spotřeba mléka a mléčných výrobků v roce 2015 zvýšila o 2,4 %. Spotřebitelské ceny mléka a mléčných výrobků v roce 2015 meziročně poměrně značně poklesly, snížení cen bylo vyšší než u skupiny maso a masné výrobky.

Ve skupině tuků došlo ke zvýšení spotřeby másla a mírně i sádla, naopak spotřeba rostlinných jedlých tuků a olejů se nepatrně snížila. Spotřebitelská cena tuků celkem klesla, nejvíce se snížila cena másla.

Velmi mírně se zvýšila spotřeba vajec a přitom jejich spotřebitelské ceny stouply. Spotřeba ryb se snížila při růstu ceny. V roce 2015 spotřeba výrobků z obilovin stagnovala při nepatrném poklesu spotřebitelských cen. Vzrostla spotřeba ovoce mírného pásma při snížení jejich spotřebitelských cen. Rovněž spotřeba jižního ovoce stoupla, ovšem při růstu cen. Spotřeba zeleniny se snížila, ceny plodové i ostatní zeleniny se zvýšily. Spotřeba brambor se poměrně značně snížila při stagnaci spotřebitelských cen brambor i bramborových výrobků. Spotřeba cukru klesla při stagnaci cen.

Ve srovnání s dalšími státy EU 28 je spotřeba pšenice v ČR nižší než činí průměr. Nejvyšší spotřebu pšenice měly v hospodářském roce 2012/2013 Malta (154,7 kg/obyv./rok) a Řecko (141,8 kg/obyv./rok), naopak nejnižší Estonsko (36,6 kg/obyv./rok).

V rámci zemí EU 28 je spotřeba cukru v ČR pod průměrnou úrovní (v hospodářském roce 2012/2013 činila 38,4 kg/obyv./rok). Nejvyšší spotřeba cukru byla v Lucembursku (56,1 kg/obyv./rok), velmi nízkou spotřebu vykázalo Rumunsko (25,7 kg/obyv./rok).

Spotřeba brambor se v ČR pohybuje pod průměrem zemí EU 28. Nejnižší spotřebu vykázalo Dánsko (35,7 kg/obyv./rok), naopak nejvyšší Lotyšsko (123,6 kg/obyv./rok).

Spotřeba másla v ČR je nad průměrem zemí EU 28 (4,0 kg/obyv./rok). Nejvyšší spotřebu másla vykazuje Francie (7,9 kg/obyv./rok), nejnižší Bulharsko (0,1 kg/obyv./rok).

5.3 Výdaje za potraviny

Na oživení české ekonomiky v roce 2014 se podílela i rostoucí spotřeba domácností; čisté peněžní příjmy domácností se meziročně zvýšily o 3,0 %, nominální celkové spotřební výdaje stouply o 1,0 % (reálné o 0,6 % – při 0,4% míře inflace). V roce 2015⁹¹ se tempo růstu čistých peněžních příjmů domácností velmi mírně snížilo (meziroční růst činil 2,7 %). Rovněž tempo růstu celkových spotřebních výdajů zaznamenalo mírný pokles, domácnosti více spořily. Celkové nominální spotřební výdaje domácností vzrostly o 0,5 %, reálné o 0,2 % (tab. T5.3/01).

⁹¹ Předběžné údaje za 1.–4. čtvrtletí 2015, Statistika rodinných účtů, ČSÚ.

Nominální výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje v roce 2015 poklesly o 1,1 %, zejména vlivem meziročního snížení spotřebitelských cen potravin a nealkoholických nápojů (rovněž o 1,1 %). Reálné výdaje stagnovaly. Podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácností se v roce 2015 snížil o 0,3 p. b. a činil 20,0 %.

T5.3/01 - Vývoj čistých peněžních příjmů a spotřebních vydání v domácnostech celkem

Ukazatel	2014	2015 ¹⁾	Meziroční index	
			2014/13	2015/14
Čisté peněžní příjmy (Kč/os./rok)	154 992	159 252	103,0	102,7
v tom:				
- příjmy ze závislé činnosti (%)	55,3	54,6	.	.
- příjmy z podnikání (%)	8,3	8,4	.	.
- příjmy sociální (%)	28,8	29,0	.	.
- ostatní příjmy (%)	7,6	8,0	.	.
Spotřební vydání (Kč/os./rok)	122 049	122 688	101,0	100,5
z toho:				
- vydání za potraviny, nápoje a tabák	28 305	28 140	101,7	99,4
v tom:				
- potraviny a nealkoholické nápoje	24 800	24 528	101,4	98,9
- alkoholické nápoje a tabák	3 505	3 612	103,5	103,1
Průměrná roční míra inflace (%)	0,4	0,3	x	x

1) Předběžné údaje za 1.-4. čtvrtletí 2015.

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, I. díl, 2014-2015; 1.-4. čtvrtletí 2015, březen 2016; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Z ostatních spotřebních vydání došlo v roce 2015 k meziročnímu poklesu nominálních i reálných výdajů za bydlení, vzdělávání, rekreaci a kulturu. Naopak rostly nominální i reálné výdaje za bytové vybavení a zařízení domácnosti, za stravování a ubytování a za dopravu. Vývoj podílů základních výdajových skupin na spotřebních vydáních domácností ČR přináší příl. tab. 5.3/01.

V rámci domácností (členěných podle sociálních skupin) se v roce 2015 relativně příznivě vyvíjela ekonomická situace v domácnostech nezaměstnaných, jejichž čisté peněžní příjmy meziročně vzrostly o 8,2 %. Přesto byla jejich příjmová úroveň na velmi nízké úrovni, v porovnání s průměrnou domácností byly jejich čisté peněžní příjmy nižší o 43,0 %. Mezi ekonomicky aktivními domácnostmi si nejvíce polepsily domácnosti zaměstnanců, jejich čisté peněžní příjmy se meziročně zvýšily o 1,5 % a v rámci domácností se pohybují na nejvyšší úrovni. Nejméně vzrostly peněžní příjmy v domácnostech důchodců (o 0,1 %).

Za potraviny a nealkoholické nápoje vydávají nejvíce prostředků domácnosti důchodců (tab. T5.3/02). V porovnání s průměrnou domácností byly jejich výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje v roce 2015 o 19,6 % vyšší. Na druhé straně domácnosti důchodců mají velmi nízké výdaje v zařízeních veřejného stravování (restaurace, kavárny a podobná zařízení veřejného stravování). Rovněž podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních je nejvyšší v domácnostech důchodců (23,9 % v roce 2015;

podíl průměrné domácnosti činil 20,0 %). Kromě toho mají domácnosti důchodců nejvyšší podíl vydání za zdraví a druhý nejvyšší podíl za bydlení (za domácnostmi nezaměstnaných). Naopak nejnižší podíl mají u výdajů za vzdělávání, stravování a ubytování, pošty a telekomunikace a za dopravu.

Nejnižší výdaje za potraviny a nealkoholické nápoje mají domácnosti nezaměstnaných (v roce 2015 za ně vydaly o 22,7 % méně než průměrná domácnost). Přesto je podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na spotřebních vydáních v domácnostech nezaměstnaných druhý nejvyšší (22,7 %), důvodem jsou jejich velmi nízké disponibilní zdroje. Domácnosti nezaměstnaných mají současně nejvyšší podíl výdajů za bydlení.

Nejnižší podíly vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na spotřebních vydáních vykazují domácnosti zaměstnanců a samostatně činných osob (shodně 18,8 %).

T5.3/02 - Vývoj spotřebních vydání a podílu vydání za potraviny, nápoje a tabák na celkových spotřebních vydáních v jednotlivých typech domácností

Ukazatel	Domácnosti									
	celkem		zaměstnanců		samostat. činných		nezaměstnaných		důchodců	
	2014	2015 ¹⁾	2014	2015 ¹⁾	2014	2015 ¹⁾	2014	2015 ¹⁾	2014	2015 ¹⁾
Spotřební vydání (Kč/os./rok)	122 049	122 688	124 422	125 412	119 804	121 200	82 956	83 400	123 849	122 820
z toho: potraviny, nápoje a tabák	28 305	28 140	27 000	27 108	26 969	26 040	21 345	21 852	33 862	33 264
v tom - potraviny a nealkoholické nápoje	24 800	24 528	23 633	23 628	23 838	22 800	18 186	18 960	29 976	29 328
- alkoholické nápoje a tabák	3 505	3 612	3 367	3 480	3 131	3 240	3 159	2 892	3 886	3 936
Podíl vydání na spotřebních vydáních (%)										
- za potraviny, nápoje a tabák	23,2	22,9	21,7	21,6	22,5	21,5	25,7	26,2	27,3	27,1
- za potraviny a nealkoholické nápoje	20,3	20,0	19,0	18,8	19,9	18,8	21,9	22,7	24,2	23,9
- za alkoholické nápoje a tabák	2,9	2,9	2,7	2,8	2,6	2,7	3,8	3,5	3,1	3,2

1) Předběžné údaje za 1.-4. čtvrtletí 2015.

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, 2015; 1.-4. čtvrtletí 2015, březen 2016

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Vydání domácností za potravinové skupiny jsou za rok 2014 (poslední dostupné údaje v podrobném členění, tab. T5.3/03). Nejvyšší potravinovou položkou v rodinných rozpočtech je skupina maso a masné výrobky (27,5 % z celkových nákladů na potraviny). Meziročně podíl nepatrně vzrostl (o 0,1 p. b.), nominální výdaje se zvýšily o 119 Kč/os./rok (tj. o 2 %). Důvodem byl především meziroční růst spotřebitelských cen masa a masných výrobků (o 2,5 %), tržní spotřeba této potravinové skupiny naopak mírně klesla. Ze skupiny maso a masné výrobky domácnosti nejvíce vydávají za uzeniny (10,3 %), na druhém místě je to vepřové maso (6,0 %). Dalšími dvěma potravinovými skupinami s nejvyššími výdaji jsou mléko a mléčné výrobky a pekárenské výrobky. Podíl výdajů za mléko a mléčné výrobky v roce 2014 činil 18,4 %, meziročně se o 0,5 p. b. zvýšil (nominálně o 161 Kč/os./rok), příčinou růstu bylo opět významné meziroční zvýšení spotřebitelských cen u této skupiny. Podíl výdajů za pekárenské výrobky činil 17,7 % (snížení o 0,2 p. b.), nominální výdaje se vlivem meziročního cenového vzrůstu (0,4 %) nepatrně zvýšily. Nejméně prostředků vydávají domácnosti za skupinu vejce a vaječné výrobky (1,8 % z celkových vydání za potraviny).

T5.3/03 - Vydání domácností za hlavní druhy potravin v roce 2014 (Kč/os./rok)

Ukazatel	Domácnosti					
	celkem	podíl (%)	zaměstnanců	samostat. činných	nezaměstnaných	důchodců
Potraviny celkem	22 641	100,0	21 474	21 716	16 760	27 638
Maso a výrobky	6 224	27,5	5 752	5 971	4 629	7 941
v tom:						
- vepřové	1 364	6,0	1 228	1 334	1 121	1 805
- hovězí	495	2,2	468	506	230	590
- ostatní maso	352	1,6	302	352	258	477
- uzeniny	2 324	10,3	2 152	2 154	1 633	3 029
- konzervy, ostatní masné výrobky	342	1,5	311	294	285	454
- drůbež	1 347	5,9	1 291	1 331	1 102	1 586
Ryby	696	3,1	655	712	444	818
Mléko a mléčné výrobky	4 157	18,4	4 151	4 233	2 959	4 382
v tom:						
- mléko konzumní čerstvé	813	3,6	759	826	736	954
- mléko konzervované a sušené	105	0,5	133	128	67	37
- sýry	1 563	6,9	1 580	1 627	1 072	1 557
- jogurty	689	3,0	702	697	441	693
- ostatní mléčné výrobky	987	4,4	977	955	643	1 141
Vejce a vaječné výrobky	399	1,8	332	379	347	592
Tuky a oleje	1 164	5,1	1 011	1 047	873	1 692
Ovoce, ovocné výrobky	1 549	6,8	1 478	1 471	945	1 927
Zelenina, zeleninové výrobky	1 482	6,5	1 428	1 512	975	1 743
Brambory, výrobky z brambor	491	2,2	451	445	391	661
Cukr, cukrovinky, marmeláda	1 630	7,2	1 536	1 503	1 089	2 110
Pekárenské výrobky, obiloviny	4 004	17,7	3 905	3 666	3 535	4 643
z toho:						
- chléb	997	4,4	929	880	934	1 282
- pečivo	2 055	9,1	2 040	1 840	1 788	2 330
Ostatní potraviny	845	3,7	776	775	574	1 131

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, 2015; výpočty ÚZEI

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

Jedním z ukazatelů hodnocení životního standardu je ukazatel podílu výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje na celkových spotřebních vydáních domácností.

V ČR měl podíl vydání za potraviny a nealkoholické nápoje na spotřebních vydáních v letech 2010–2014 mírně progresivní trend, který byl ovlivněn jak růstem spotřebitelských cen potravin a nealkoholických nápojů, tak nižším tempem růstu příjmové úrovně domácností. V roce 2015 došlo ke snížení podílu o 0,3 p. b. na 20,0 %⁹². Podíl výdajů za potraviny a nealkoholické nápoje domácností většiny členských zemí EU 28 měl v letech 2010–2014 rovněž rostoucí trend⁹³. U nejvyššího počtu zemí se podíl zvýšil v letech 2012 a 2013, naopak nejvíce podíl klesal v roce 2011. Nejvyšší podíl za potraviny a nealkoholické nápoje v rámci zemí EU 28 měly v roce 2014 domácnosti Litvy (23,3 %), nejnižší domácnosti Spojeného království (8,6 %).

⁹² Předběžné údaje za 1.–4. čtvrtletí 2015, Statistika rodinných účtů, ČSÚ.

⁹³ Eurostat – Final consumption expenditure of households by consumption purpose (EC).

5.4 Spotřebitelské ceny potravin

Zmírnění celkového meziročního růstu spotřebitelských cen pokračovalo v roce 2015 již třetím rokem v řadě. Průměrná meziroční míra inflace (vyjádřená meziroční změnou indexu spotřebitelských cen) v roce 2015 představovala 0,3 %, což je o 0,1 p. b. méně než v roce 2014. Z pohledu dlouhodobého vývoje zaznamenala míra inflace nejmenší hodnotu od vstupu do EU a druhou nejnižší úroveň v historii samostatné ČR. Zatímco ceny služeb vzrostly (o 0,8 %), ceny zboží zůstaly stejné jako v předchozím roce.

Z hlediska mezinárodního srovnání stoupla úhrnná cenová hladina v ČR (měřená HICP⁹⁴) v roce 2015 meziročně o 0,2 %⁹⁵, v EU 28 jako celku (stejně jako v eurozóně) setrvala na úrovni roku 2014. Pohyb cen zboží a služeb byl v jednotlivých zemích EU v porovnání s předchozími lety mírnější (od -1,5 % do 1,2 %). Stejným tempem jako v naší republice rostly ceny v Dánsku, Nizozemsku a Lotyšsku, vyšší cenový přírůstek (proti ČR) vykázaly Malta (1,2 %), Rakousko (0,8 %), Švédsko (0,7 %) a Belgie (0,6 %). Naopak Kypr, Řecko a Bulharsko patřily v rámci EU 28 opět k zemím s poklesem spotřebitelských cen přesahujícím 1 % (v rozmezí -1,5 % až -1,1 %). Je tedy zřejmé, že deflace byla patrná hlavně v méně vyspělých zemích EU.

Na velmi nízké inflaci se podílely převážně vnější ekonomické faktory. Jednalo se zejména o pokračující pokles cen energetických surovin na světovém trhu (hlavně ropy a zemního plynu), dále cen potravin i ostatních neenergetických surovin, a s tím související snížení cen ve zpracovatelském průmyslu v eurozóně. Uvedené skutečnosti se promítly do meziročního poklesu dovozních cen zboží a služeb (o 1,9 %), který byl však tlumen značným oslabením kurzu koruny vůči americkému dolaru (proti euru naopak koruna nepatrně posílila). Na druhé straně ve směru cenového růstu působily především tuzemské faktory: výrazný růst české ekonomiky, který ovlivnil příznivý vývoj na trhu práce spojený s růstem zaměstnanosti, zvýšení nominálních příjmů domácností a obnovení jejich důvěry v ekonomiku, což se pozitivně odrazilo v nárůstu spotřeby. Administrativní opatření přispěla ke zvýšení spotřebitelských cen jen velmi mírně. Zavedení druhé snížené sazby DPH ve výši 10 % (na vybrané léky, mlýnské výrobky a suroviny, knihy a nenahraditelnou dětskou výživu) na počátku roku 2015 se v celkovém vývoji cenové hladiny téměř neprojevovalo.

Z jednotlivých výdajových skupin mělo na mírnou úroveň inflace v roce 2015 největší vliv snížení cen dopravy, cen v oblasti zdraví a rovněž cen potravin a nealkoholických nápojů. Za poklesem spotřebitelských cen skupiny doprava (o 4,2 %) stálo enormní cenové snížení pohonných hmot (o 13,5 %) v důsledku hlubokého propadu cen ropy. V nižší hladině cen

⁹⁴ Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP) měří srovnatelným způsobem inflaci či cenovou hladinu jednotlivých výdajových skupin členských zemí EU. Mezi strukturou spotřebního koše národního indexu spotřebitelských cen ČR a strukturou spotřebního koše HICP jsou určité rozdíly. Z tohoto důvodu nemusí být hodnoty obou indexů totožné.

⁹⁵ Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.

oddílu zdraví (o 7,1 %) se odrazilo zrušení regulačních poplatků při výdeji léků a poplatků při návštěvě lékaře. K mírnému poklesu cenové úrovně došlo také u skupiny pošty a telekomunikace (o 1,4 %), ale tato skupina celkovou inflaci prakticky neovlivnila. Naproti tomu největší příspěvek k úhrnnému růstu cen vykazaly podobně jako v předchozím roce ceny alkoholických nápojů a tabáku (zvýšení o 4,7 %) díky podstatnému zdražení tabákových výrobků (i vlivem opožděného dopadu zvýšení spotřební daně) a vzhledem ke své váze ve spotřebním koši také ceny bydlení (růst o 1,0 %).

Zatímco spotřebitelské ceny potravinářského zboží byly v předchozích 5 letech jednou z hybných sil inflace, v roce 2015 došlo k obratu ve vývoji, a jak již bylo uvedeno, celkový růst cen přibrzdily. Po 2,3% přírůstku v roce 2014 se meziročně snížily o 1,1 %.

Podle HICP⁹⁶ se ČR v roce 2015 zařadila mezi 10 zemí EU, u nichž byl vykázán v meziročním porovnání pokles cenové hladiny potravin a nealkoholických nápojů (o 0,9 %); v průměru EU 28 došlo – po nepatrném snížení v roce 2014 – ke stagnaci cenového vývoje této skupiny. Nejdynamičtěji klesla úroveň cen potravin a nealkoholických nápojů v Rumunsku (o 3,6 %), Velké Británii (o 2,6 %), Irsku (o 2,1 %) a Finsku (o 1,9 %). Na Slovensku se snížily spotřebitelské ceny potravinářských výrobků jen o 0,3 %. Na druhé straně vyšší ceny uvedené skupiny než v roce 2014 byly v roce 2015 evidovány zejména na Maltě a ve Švédsku (o 2,4 %, resp. o 2,3 %), v Řecku (o 1,6 %) a Španělsku (o 1,2 %); u ostatních zemí EU 28 vykazujících pohyb cen potravin a nealko nápojů směrem nahoru (mezi něž patřilo např. i Německo) dosáhl cenový přírůstek maximálně 1,0 %.

Na rozdíl od předchozího roku byl meziroční vývoj spotřebitelských cen potravin a nealkoholických nápojů v ČR v roce 2015 identický s vývojem cen samotných potravin (snížení o 1,1 %). Hladina cen nealkoholických nápojů podobně jako v roce 2014 velmi mírně klesla (o 0,8 %). Na snížení úrovně cen potravin v obchodní síti měl vliv pokles hladiny CZV (o 6,0 %) i CPV potravinářských výrobků (o 3,7 %); naopak dovozní ceny potravin vč. živých zvířat stagnovaly (zvýšení o 0,1 %).

Průměrná měsíční změna spotřebitelských cen potravin v roce 2015 činila -0,2 %. Proti růstu cen potravin celkem působil pokles cen živočišných potravin, v opačném směru působil vzestup cen některých rostlinných komodit (zelenina, jižní ovoce).

⁹⁶ Výpočty ÚZEI z údajů Eurostatu.

T5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Skupina	2014/13	2015/14
Potraviny	102,3	98,9
v tom - maso a masné výrobky	102,5	98,0
- ryby a rybí výrobky	102,2	102,4
- mléko, mléčné výrobky, vejce	107,4	94,5
- oleje a tuky	102,5	97,5
- pekárenské výrobky, obiloviny	100,4	99,7
- cukr a výrobky z cukru	101,5	100,0
- ovoce a ovocné výrobky	100,5	102,2
- zelenina a zeleninové výrobky, brambory, luštěniny	96,3	104,5
- ostatní potravinářské výrobky a přípravky	103,0	100,3
Nealkoholické nápoje	99,0	99,2
v tom - káva, čaj, kakao	98,2	101,4
- minerální vody, šťávy, ostatní nealkoholické nápoje	99,5	97,9

Pramen: ČSÚ - Indexy spotřebitelských cen, 2015, 2016

Zpracoval: I. Mrháčková (ÚZEI)

U většiny potravinových skupin (kromě ryb vč. výrobků a ovoce vč. výrobků), jejichž ceny v roce 2014 vzrostly, byl v roce 2015 zaznamenán pokles, příp. stagnace cenové hladiny. Naopak skupiny vykazující v předchozím roce snížení spotřebitelských cen v roce 2015 úroveň cen zvýšily. To dokumentuje i tab. T5.4/01. Pohyb spotřebitelských cen potravinářských komodit v detailnějším členění je uveden v příl. tab. 5.4/01.

Nejprogresivněji – po podstatném zvýšení v roce 2014 – klesly v roce 2015 meziročně spotřebitelské ceny agregované skupiny mléko, mléčné výrobky, vejce. Na tomto vývoji se podílel výrazný pokles cen mléka a mléčných výrobků (o 6,3 %⁹⁷), který odrážel situaci na světovém i evropském trhu s mlékem. Snížení cenové úrovně mléka a mléčných výrobků bylo odezvou na nadměrnou nabídku těchto komodit na světových trzích zejména v důsledku výrazného poklesu poptávky z hlavních dovozových zemí světa, tj. Číny a Ruska. V rámci hodnocené skupiny se markantně snížily spotřebitelské ceny konzumního mléka (o 10,5 %) a sýrů (o 7,7 %). Poměrně významná a téměř totožná byla rovněž redukce cen jogurtů (o 3,5 % po téměř 13% růstu v roce 2014) a ostatních mléčných výrobků (o 3,2 %). Ke snížení cenové úrovně mléka, resp. mléčných výrobků došlo v celé výrobové vertikále, přičemž pokles cen konzumního mléka v maloobchodě byl ve srovnání se snížením cen zpracovatelů i CZV kravského mléka pozvolnější.

Odlišně od cen mléka a mléčných výrobků se vyvíjela spotřebitelská cena konzumních vajec. Shodně jako v předchozím roce se navýšila o 1,7 %, při téměř neměnné CZV (zvýšení o 0,5 %) a výrazném snížení dovozní ceny.

Značnou zásluhu na snížení cenové hladiny potravin měly v roce 2015 ceny masa a masných výrobků, z hlediska zastoupení ve spotřebním koši nejdůležitější potravinové skupiny. Po čtyřletém vzestupném trendu se spotřebitelské ceny masa a masných výrobků

⁹⁷ Výpočty ÚZEI z údajů ČSÚ.

meziročně snížily v průměru o 2,0 %. Pokles cenové hladiny byl evidován u všech druhů masa. Nejvýraznější redukci cen pro spotřebitele (o 5,8 %) zaznamenalo vepřové výsekové maso z důvodu převisu nabídky na světovém trhu i reprezentativních trzích EU a levným dovozům. Snížení spotřebitelských cen sledovaných druhů vepřového masa bylo zhruba srovnatelné s poklesem CPV, ale mírnější než u dovozní ceny nebo CZV jatečných prasat. Pokles cen drůbežího masa v obchodní síti (o 2,9 %) byl vyvolán snížením ceny kuchaných kuřat, k němuž došlo při stagnaci ceny jatečných kuřat, mírném růstu CVP (o 3,0 %) a vyšším (zhruba 8%) poklesu dovozní ceny kuřat. Přestože cena hovězího výsekového masa v tržní síti dlouhodobě rostla, v posledních 2 letech zaznamenáváme u tohoto druhu masa stabilizovaný vývoj. V roce 2015 spotřebitelská cena hovězího výsekového masa podobně jako CPV meziročně prakticky stagnovala (snížení o 0,3 %), přitom dovozní cena významně stoupla. V návaznosti na vývoj cen výsekového masa zanedbatelně poklesla cena uzenářského zboží (o 0,4 %), cena masových konzerv se naopak nepatrně zvýšila (o 0,9 %).

Mírně pod úrovní průměrného snížení cen potravin se pohyboval pokles cen olejů a tuků celkem (o 2,5 %). Zatímco v předchozích letech došlo u jednotlivých zástupců skupiny ke značné diferenciaci cenového vývoje, v roce 2015 se jejich ceny vyvíjely podobně. V souvislosti s poklesem ceny kravského mléka a přetlaku nabídky mlékárenských produktů na tuzemském i zahraničním trhu se po znatelném růstu v roce 2014 nejvíce snížila spotřebitelská cena čerstvého másla (o 4,3 %); její pokles však byl mírně nižší než u ceny zpracovatelů. Průměrná cena čerstvého másla v maloobchodě dosáhla v roce 2015 druhé nejvyšší hodnoty za celé porevoluční období (155,20 Kč/kg). U ostatních zástupců skupiny, tj. jedlých olejů, rostlinných tuků a sádla byl pokles cen méně dynamický a přibližně stejný (o 1,1–1,5 %).

Rovněž pekárenské výrobky vč. obilovin se vyznačovaly pouze mírným pohybem cen. Druhým rokem pokračovalo zlevnění pšeničné mouky (o 5,2 %) a běžného pečiva (o 1,6 %); snížení spotřebitelské ceny vykázal také chléb (o 2,0 %). Pokles spotřebitelských cen uvedených potravin přibližně odpovídal vývoji cen zpracovatelů. U zbývajících sledovaných pekárenských výrobků se cenová hladina zvýšila v rozmezí od 0,9 % (jemné pečivo) do 3,5 % (těstoviny). Vlivem růstu dovozní ceny se již čtvrtý rok v řadě zvedla cena rýže (o 2,2 %).

Beze změny zůstaly v roce 2015 v úhrnu ceny cukru a výrobků z cukru. Nadprodukce cukru na světových trzích i v celé EU způsobila opět značný pokles tuzemských cen zpracovatelů, dovozních cen a rovněž spotřebitelských cen této potraviny (o 17,5 %). Průměrná cena cukru u obchodníků dosáhla v roce 2015 jedné z nejnižších hodnot za posledních 20 let (18,61 Kč/kg). Po letech takřka trvalého růstu se snížila cena nečokoládových cukrovinek (o 2,1 %), naproti tomu cena čokolády a čokoládových cukrovinek v reakci na vysoký přírůstek dovozních cen význačně stoupla (o 6,6 %). Cenová hladina cukrářských výrobků v podstatě stagnovala.

Zvýšení hladiny spotřebitelských cen zaznamenaly tři potravinové skupiny: ovoce vč. výrobků, ryby vč. výrobků a zelenina vč. výrobků.

V růstu cen ovoce a ovocných výrobků (o 2,2 %) se odrazil vzestup spotřebitelských cen citrusového ovoce, ovocných výrobků a suchých plodů vč. sušeného ovoce. Zvýšení cen citrusového ovoce v maloobchodě (o 8,0 %) odpovídalo růstu dovozních cen pomerančů i citrónů. Strmý meziroční nárůst cenové úrovně suchých plodů i sušeného ovoce (o 29,5 %), vůbec nejvyšší v historii statistického sledování, byl důsledkem vyššího přírůstku dovozních cen, ale i vyšších marží prodejců těchto výrobků. Růst cen skupiny přibrzdilo podobně jako v předchozím roce snížení cen peckovin a bobulovin (o 7,2 %; zásluhou poklesu cen broskví), konzumních jablek (o 2,3 %) a prudký pokles ceny kiwi (o 10,7 %) po jejím značném navýšení v roce 2014. K poklesu spotřebitelské ceny konzumních jablek došlo i přesto, že cena pěstitelů této komodity v podstatě stagnovala (snížení o 0,3 %) a její dovozní cena významně vzrostla (zhruba o 10 %). V roce 2014 bylo snížení cen jablek pro spotřebitele srovnatelné s poklesem CZV, ale naopak podstatně nižší než u dovozní ceny. Cena jablek v obchodní síti se v roce 2015 (30,05 Kč/kg) pohybovala nepatrně pod průměrnou hodnotou předchozích 5 let.

Ceny ryb a rybích výrobků pokračovaly v desetiletém vzestupném trendu a především zásluhou růstu cen mořských ryb v roce 2015 meziročně stouply o 2,4 %, tj. přibližně stejně jako v roce 2014. Vzhledem k malému podílu ve spotřebním koši potravin tato skupina cenový vývoj potravin téměř neovlivnila.

Zatímco v roce 2014 zaznamenala zelenina a brambory vč. výrobků jako jediná potravinová skupina pokles cen pro spotřebitele, v roce 2015 naopak vykazovala nejvýraznější pohyb cen směrem vzhůru. O celkový růst cen skupiny se zasloužil vzestup cenové hladiny jak zeleniny plodové (o 7,1 %), tak ostatní, tj. kořenové a košťálové (o 7,6 %). Vysoké teploty a extrémní sucho v létě roku 2015 se odrazilo zejména ve skokovém růstu CZV a následně i spotřebitelských cen hlávkového zelí (o 29,7 %), mrkve (o 28,0 %) a salátových okurek (o 14,1 %), které v roce 2015 dosáhly v průměru nejvyšší úrovně za celé porevoluční období. U většiny druhů zeleniny se prudký růst CZV díky mírnějšímu navýšení dovozních cen a pravděpodobně i nižší marži obchodníků nepromítl do SC v plné výši. Pouze u cibule a celeru byl navzdory značnému zvýšení CZV evidován pokles spotřebitelských cen (o 6,2 %, resp. o 1,0 %). Do vývoje cen konzumních brambor v obchodní síti se promítla nadprůměrná sklizeň v marketingovém roce 2014/15 na straně jedné a mimořádně nízká úroda této okopaniny (nejnižší od počátku celoplošného statistického sledování) v marketingovém roce 2015/16 na straně druhé. Po téměř čtvrtinovém snížení v roce 2014 zůstala spotřebitelská cena uvedené plodiny v roce 2015 stejná jako v předchozím roce, přestože cena zemědělských výrobců se snížila mírně a dovozní cena významně. Je tedy pravděpodobné, že poklesu spotřebitelské ceny bránily vyšší marže prodejců.

V rámci nealkoholických nápojů došlo k mírnému nárůstu cen komponentů na přípravu teplých nápojů (v průměru o 1,4 %). Nejvýznamněji zdražilo kakao (o 3,8 %), přitom jeho dovozní cena se zanedbatelně snížila; naopak dovozní cena kávy se podstatně zvedla (asi o 31 %), ale ve spotřebitelské ceně se to téměř neprojevalo (zvýšení o 1,3 %). Mírný pokles cenové úrovně minerálních vod a ostatních nealko nápojů v úhrnu (o 2,1 %) podpořilo snížení cen ostatních nealko nápojů (o 6,6 %; nápoje s ovocnou příchutí, nápoje typu Cola apod.) a sirupů vč. koncentrátů (o 2,5 %), u zbývajících nápojových položek byly změny cen minimální.

5.5 Kvalita potravin

Zvyšování kvality potravinářských výrobků přispívá i ke konkurenceschopnosti agrární produkce ČR. O výhodách kvalitních potravin je také nezbytné vhodnou propagací, případně výchovou ke správné výživě, přesvědčit spotřebitele. Kvalitní potravinářské výrobky jsou obvykle certifikovány a označovány tak, aby při nákupu umožnily spotřebitelům lepší orientaci na trhu. Patří mezi ně:

Značka KLASA

Značka KLASA jako marketingový nástroj napomáhá zvyšovat hodnotu oceněných potravinářských výrobků. Jejím smyslem je na straně jedné marketingově podpořit aktivity producentů potravin, na straně druhé pak informovat spotřebitele. Značka garantuje, že jsou nabízeny skutečně kvalitní a zdravotně nezávadné potraviny. Jde o proces získání důvěry spotřebitelů a odběratelů, udržení si této důvěry, což je nezbytný předpoklad rozvoje potravinářství a zabezpečení konkurenceschopnosti v rámci trhů doma i v zahraničí.

V roce 2015 probíhala veřejná zakázka „Rámcová smlouva – propagační a informační kampaň na podporu kvalitních potravin“. SZIF obdržel celkem 34 nabídek od 18 agentur. S ohledem na počet obdržených nabídek a jejich rozsah hodnotitelská komise nestačila uzavřít v roce 2015 výběr nejvhodnějšího uchazeče ve třech samostatných částech zakázky a jejich výběr bude pokračovat na začátku roku 2016. Marketingová podpora značky KLASA byla z výše uvedeného důvodu zaměřena především na zajištění výstav, veletrhů a aktivit určených na přímou prezentaci oceněných výrobců a výrobků. Jednotlivé aktivity byly realizovány na základě výběrových řízení formou veřejných zakázek malého rozsahu.

Značka KLASA je na základě kvalitativního výzkumu s názvem „Postavení značek kvality potravin na trhu“ realizovaného ve spolupráci SZIF a ČZU v roce 2015 u primární cílové skupiny (žena hospodyně) z hlediska konkrétní znalosti označení kvality potravin nejznámější. Její znalost uvedlo 67 % žen z celkového počtu 857 dotazovaných žen.

Regionální potravina 2015

Značku Regionální potravina uděluje na základě krajských soutěží MZe ve 13 krajích ČR nejvyšší kvalitou zemědělským nebo potravinářským výrobkům. Výrobky musí být

vyrobeny z lokálních surovin a mít vazbu na svůj kraj – ať už tradičním způsobem výroby či originální regionální recepturou. Odborné poroty vybírají vždy jeden vítězný výrobek v 9 kategoriích.

Oceněné výrobky získávají certifikát ministra zemědělství a právo užívat značku „Regionální potravina“ daného kraje po dobu 4 let. Soutěžit o značku Regionální potravina mohou pouze malé a střední podniky do 250 zaměstnanců. U zrodu tohoto projektu stálo MZe, které jej spustilo koncem roku 2009, přičemž od roku 2012 projekt administruje SZIF.

Značka Regionální potravina se prezentuje formou celostátní kampaně, jejímž cílem je seznámit spotřebitele s oceněnými regionálními potravinami, poukázat na jejich původ, tradici a kvalitu, současně budovat pozitivní vnímání regionálních produktů a značky Regionální potravina, prostřednictvím vhodných informačních a komunikačních kanálů značku zviditelnit a napomoci zvyšování loajality veřejnosti k místní zemědělské a potravinářské produkci. Součástí projektu jsou veškeré vhodné a efektivní komunikační aktivity, určené pro jednotlivé cílové skupiny (ženy/hospodyně, široká veřejnost/spotřebitelé a odborná veřejnost), a to s ohledem na informační potřeby každé z těchto cílových skupin.

Informační a prezentační aktivity byly realizovány zejména na základě veřejné zakázky s názvem „Rámcová smlouva – Komunikační podpora značky Regionální potravina v období 2014–2015“ a uzavřené smlouvy ze dne 21. července 2014 s vítěznou agenturou Ogilvy & Mather, spol. s r. o. Aktivity spojené s realizací projektů krajských soutěží byly vysoutěženy formou veřejných zakázek malého rozsahu.

V roce 2015 získalo ocenění 107 výrobků.

Na projekt Regionální potravina bylo v roce 2015 ze státního rozpočtu vyplaceno 73 mil. Kč.

Postupy při udělování značky „Regionální potravina“, společně s dalšími informacemi, např. o oceněných potravinách, lze nalézt na www.regionalnipotravina.cz.

Systém chráněných značek zemědělských produktů a potravin

Chráněné značky fungují jako podpora a ochrana zemědělských produktů a potravin. Systém chráněných značek byl zaveden v EU v roce 1993 a jeho smyslem je chránit názvy zemědělských produktů a potravin před konkurencí produktů neprávem se za tyto výrobky vydávajícími.

Potraviny a zemědělské produkty lze chránit třemi právními instituty, které poskytují ochranu označením na území členských států EU. V případě bilaterálních smluv je tato ochrana zajištěna i ve smluvních třetích zemích světa.

Ochrana je poskytována na základě zápisu do rejstříku Evropské komise. Jedná se o:

Chráněné označení původu (CHOP)

Chráněné označení původu se vztahuje k názvu regionu. Jde o označení zemědělských produktů a potravin, které z tohoto místa pocházejí. Produkce, příprava i zpracování těchto výrobků musí probíhat pouze ve vymezené zeměpisné oblasti. Musí existovat velmi úzká spojitost mezi vlastnostmi produktu a jeho zeměpisným původem.

Chráněné zeměpisné označení (CHZO)

Chráněným zeměpisným označením je míněn název používaný k označení zemědělských produktů a potravin, pocházejících z tohoto místa. Zemědělské produkty a potraviny, označené tímto logem, mají určitou kvalitu, pověst či jinou vlastnost, kterou lze přičíst zeměpisnému původu. Proti chráněnému označení původu je vztah produktu k zeměpisné oblasti volnější, postačí, pokud alespoň jedna fáze výroby – zpracování, příprava nebo produkce – probíhá ve vymezené zeměpisné oblasti.

Zaručená tradiční specialita (ZTS)

Jedná se o zemědělský produkt nebo potravinu, který pochází z tradičních surovin, nebo se vyznačuje tradičním složením nebo způsobem produkce nebo zpracování. Výrazem „tradiční“ se rozumí prokazatelné používání názvu po dobu nejméně 30 let na trhu. S tímto logem se mohou kvalitní tradiční výrobky, které nemají vazbu na zeměpisnou oblast, odlišit od ostatních výrobků na trhu.

V současné době mají v ČR přiznanou ochranu následující zemědělské produkty a potraviny:

CHOP – Český kmín, Chamomilla Bohemica, Všestarská cibule, Žatecký chmel, Pohořelický kapr, Nošovické kysané zelí.

CHZO – Českobudějovické pivo, Budějovické pivo, Chodské pivo, Budějovický měšťanský var, Štramberské uši, Znojenské pivo, Karlovarský suchar, Mariánskolázeňské oplatky, Hořické trubičky, Brněnské pivo, Starobrněnské pivo, Lomnické suchary, Březnický ležák, Třeboňský kapr, Černá Hora, Pardubický perník, Jihočeská Niva, České pivo, Jihočeská Zlatá Niva, Olomoucké tvarůžky, Chelčicko-Lhenické ovoce, Karlovarské trojhránky, Karlovarské oplatky a Valašský frgál.

ZTS – Spišské párky, Lovecký salám, Špekáčky a Liptovský salám.

Za rok 2015 nebyla do rejstříku chráněných značek produktů a potravin EK připsána žádná potravina ani produkt.

Biopotraviny

Pravidla pro ekologické zemědělství a produkci biopotravin jsou daná právními předpisy evropskými (zejména nařízením Rady (ES) č. 834/2007 a jeho prováděcím nařízením Komise (ES) č. 889/2008 a prováděcím nařízením Komise (ES) č. 1235/2008, ve

znění pozdějších předpisů), a národními (zákon č. 242/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů, a vyhláška č. 80/2012, Sb.). MZe provádí dozor nad dodržováním těchto právních předpisů, kontrolní a certifikační systém ekologického zemědělství a biopotravin je tak garantován státem.

MZe pověřuje k činnosti kontrolní organizace, které přímo na ekologických farmách a ve výrobnách biopotravin kontrolují dodržování platných právních předpisů. V případě, že jsou právní předpisy plněny, vydá kontrolní organizace pro daný zemědělský podnik certifikát. Certifikovanou biopotravinu pozná spotřebitel podle evropského loga BIO, označení původu surovin, národního loga BIO a podle kódu příslušné kontrolní organizace. V současné době jsou pověřeny výkonem kontroly a certifikace v ekologickém zemědělství 4 kontrolní organizace, které musí plnit podmínky normy ČSN EN 45011 (závazná norma pro kontrolní a certifikační postupy), inspektoři provádějící kontrolu musí mít dostatečné vzdělání a praxi, organizace musí mít dostatečné technické a materiální vybavení. Všechny kontrolní organizace – inspektoři i jejich samotné ústředí – jsou podrobeny superviznímu doзору MZe.

K 31. 12. 2015 bylo evidováno 542 výrobců biopotravin.

V roce 2015 se konal již 11. ročník informační akce MZe pro spotřebitele „Září – Měsíc biopotravin“. Mottem loňského ročníku byl slogan „V souladu s přírodou“ s podtitulem „Příroda by kupovala bio,“ který měl za cíl zdůraznit environmentální přínosy ekologického zemědělství. Vedle produkce biopotravin vysoké kvality bez reziduí nepovolených látek a vysokých standardů pro pohodu chovaných zvířat je šetrnost ekologické produkce k přírodě a životnímu prostředí nejdůležitější motivací spotřebitelů pro jejich nákup. Více informací lze nalézt na internetové adrese www.mesicbiopotravin.cz.

Aktuální Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství v letech 2016–2020, který byl schválen vládou 20. 11. 2015, má mezi hlavními strategickými cíli a prioritními oblastmi patří mimo jiné i zvýšení podílu domácích biopotravin na trhu (prostřednictvím zvýšení efektivity výroby a zlepšení odbytu biopotravin), zvýšení spotřeby biopotravin, a to zejména domácích (prostřednictvím zvýšení důvěry spotřebitelů za pomoci osvěty a propagace) a také zvýšení využití poznatků výzkumu a inovací (v oblasti produkce bioproduktů, poskytování veřejných statků či modernizace výroby biopotravin). Co se týče kvantifikace těchto strategických cílů, stanoveno je zvýšení podílu českých biopotravin na 60 % na trhu s biopotravinami, dosažení 3% podílu biopotravin na celkové spotřebě potravin a nápojů, zvýšení důvěry spotřebitelů – vyjádřeno zvýšením průměrných výdajů za biopotravinu na 600 Kč na obyvatele za rok.

5.6 Bezpečnost potravin

V roce 2015 byla stejně jako v předchozích letech realizována řada aktivit vedoucích k dalšímu posílení zajištění bezpečnosti potravin v ČR. Současně byly plněny úkoly vyplývající z nové Strategie bezpečnosti potravin a výživy pro období 2014–2020.

Monitoring cizorodých látek v potravních řetězcích

Monitoring cizorodých látek představuje dlouhodobé sledování kontaminace, které na základě získaných dat umožňuje vyhodnocení vývoje zatížení potravního řetězce. Probíhá na základě usnesení vlády č. 369 ze dne 2. října 1991, č. 408 ze dne 10. června 1992, č. 810 ze dne 9. prosince 1998, č. 1320 ze dne 10. prosince 2001, č. 1277 ze dne 15. prosince 2004, která MZe stanovují povinnost zajistit sledování cizorodých látek v celé vertikále potravního řetězce, včetně vstupů ovlivňujících přímo či nepřímo zdravotní nezávadnost potravin, krmiv a zemědělských surovin určených k jejich výrobě. Na zajištění monitoringu cizorodých látek v potravních řetězcích resortu zemědělství se v roce 2015 podílely SVS, SZPI, ÚKZÚZ, VÚMOP, VÚRV a VÚLHM.

Monitoring SZPI

V roce 2015 SZPI odebrala a analyzovala v rámci monitoringu cizorodých látek (CL) celkem 1 915 vzorků. U 10 vzorků bylo zjištěno překročení maximálního limitu, což představuje z celkového počtu odebraných vzorků 0,5 % nevyhovujících.

Ovoce a zelenina

Čerstvé ovoce a zelenina zaujímá v rámci monitoringu CL prováděného SZPI podstatnou část odebíraných vzorků. Z kontaminujících látek je v čerstvém ovoci a zelenině ověřována přítomnost především reziduí pesticidů a dusičnanů. Jejich sledování je stanoveno nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 396/2005, prováděcím nařízením Komise (EU) č. 400/2014 a nařízením Komise (ES) č. 1881/2006.

Největší podíl odebraných vzorků čerstvé zeleniny dle jejich původu tvořily vzorky z EU (73,3 % analyzovaných vzorků), čerstvá zelenina pocházející z tuzemské produkce zaujímala 17,6 % a zelenina původem ze třetích zemí 6,0 %. U 3,2 % vzorků nebyla země původu uvedena.

Z celkového počtu analyzovaných vzorků čerstvé zeleniny byla ve 3 případech překročena hodnota maximálního limitu reziduí. V celeru původem z ČR bylo zjištěno nevyhovující množství bifenylu. Ve vzorku pekinského zelí původem z Polska bylo zjištěno vyšší množství účinné látky thiophanate-methylu a ve vzorku žampionů původem z ČR didecyldimethylammonium chloridu.

V případě čerstvého ovoce bylo odebráno celkem 237 vzorků na stanovení přítomnosti reziduí pesticidů. Z pohledu původu země, ve které bylo ovoce vyprodukováno, zaujímalo ovoce ze zemí EU největší podíl odebraných vzorků (57,0 %), podíl ovoce ze třetích zemí byl 27,4 %. Čerstvé ovoce z tuzemska tvořilo nejmenší část z celkového počtu odebraných vzorků (15,2 %), u 0,4 % vzorků nebyla země původu uvedena.

Počet vzorků se zaznamenaným pozitivním nálezem některé z pesticidních látek byl poměrně vysoký. Přítomnost reziduí pesticidů byla potvrzena u více než 87 % analyzovaných vzorků, avšak u žádného ze vzorků nebyla překročena hodnota maximálního limitu reziduí.

Stanovení dusičnanů bylo prováděno zejména v čerstvé listové zelenině, a to v hlávkovém salátu a špenátu, pro které jsou nařízením Komise (ES) č. 1881/2006 stanoveny maximální limity. Úroveň kontaminace dusičnany byla ověřována i u dalších druhů zeleniny, jejich přítomnost byla potvrzena u všech analyzovaných vzorků zeleniny. Nadlimitní nález byl zaznamenán u vzorku špenátu původem z Polska (zjištěno 6 630 mg.kg⁻¹, nařízení EK připouští maximálně 3 500 mg.kg⁻¹).

Kromě čerstvého ovoce jsou odebírány rovněž vzorky sušeného a skořápkového ovoce k analýzám na ověření přítomnosti aflatoxinů B₁, B₂, G₁, G₂. V případě sušeného ovoce, kdy hlavní podíl odebraných vzorků tvořily především sušené rozinky, nebyl z 27 hodnocených vzorků zaznamenán pozitivní nález u žádného vzorku. Stejně tak i u 37 vzorků skořápkového ovoce nebyl zachycen ani jeden pozitivní nález aflatoxinů.

V sušeném ovoci byla rovněž sledována přítomnost ochratoxinu A. Z 28 analyzovaných vzorků byl ochratoxin A detekován u 3 vzorků rozinek. Zjištěná množství ochratoxinu A se však nacházela pod hodnotou maximálního limitu 10 µg.kg⁻¹ (nařízení Komise (ES) č. 1881/2006).

Brambory a výrobky z brambor

Dle požadavků Víceletého kontrolního plánu pro kontrolu reziduí pesticidů v ČR jsou jednou ze sledovaných komodit i konzumní brambory. V roce 2015 bylo k analýzám na stanovení reziduí pesticidů odebráno 50 vzorků konzumních brambor. Největší část odebraných vzorků dle země jejich původu představovaly brambory z ČR (66 % odebraných vzorků), zbytek byly brambory původem ze států EU. Rezidua pesticidů byla detekována u 72 % hodnocených vzorků brambor. U vzorku brambor původem z Řecka byl překročen maximální limit reziduí pro účinnou látku fenamiphos. Nejčastěji detekovanou účinnou látkou ve vzorcích brambor byl propamocarb, chlorpropham a azoxystrobin.

V bramborách byla kontrolována také úroveň kontaminace chemickými prvky (kadmíem, olovem) a dusičnany. Přítomnost olova nebyla prokázána u žádného z analyzovaných vzorků brambor. V případě kadmia byly měřitelné koncentrace zjištěny u všech hodnocených vzorků. Zjištěné hodnoty kadmia (od 0,01 do 0,07 mg. kg⁻¹) se však nacházely pod hodnotou maximálního limitu. S výjimkou jednoho vzorku byly dusičnany detekovány u všech analyzovaných vzorků brambor. Zjištěné koncentrace dusičnanů se pohybovaly v intervalu od 53 do 330 mg.kg⁻¹, průměrná hodnota činila 166 mg.kg⁻¹.

Dle požadavků doporučení Komise 2010/307/ES je prováděno sledování akrylamidu v komoditách, u nichž je předpoklad tvorby akrylamidu vyšší v porovnání s jinými komoditami. Do těchto komodit lze zařadit bramborové lupínky, předsmažené bramborové

výrobky určené k domácí přípravě a bramborové hranolky k přímé spotřebě. Zjištěné hladiny akrylamidu v bramborových lupíncích se pohybovaly v intervalu od 430 do 1 381 $\mu\text{g.kg}^{-1}$, u předsmažených bramborových výrobků od 56 do 75 $\mu\text{g.kg}^{-1}$ a u bramborových hranolků pro přímou spotřebu od 49 do 488 $\mu\text{g.kg}^{-1}$.

Obilniny a obilné výrobky

V případě obilnin a obilných výrobků SZPI své odběry zaměřuje především na ověření přítomnosti mykotoxinů a reziduí pesticidů. V roce 2015 byl monitoring cizorodých látek rozšířen o sledování tropanových alkaloidů vyplývající z požadavků doporučení Komise (EU) 2015/976/EU. Atropin a skopolamin byl sledován zejména v obilovinách, jako je pohanka, čirok nebo proso a v obilných výrobcích obsahujících zmíněné druhy obilovin. Také byly provedeny další odběry na stanovení námelových alkaloidů nejen v obilovinách, ale také v mlýnských obilných výrobcích jako je mouka nebo ovesné vločky.

Ze skupiny mykotoxinů byla v obilovinách a výrobcích z obilovin provedena vyšetření na přítomnost aflatoxinů, deoxynivalenolu, ochratoxinu A, zearalenonu a T-2 a HT-2 toxinu. Z 92 hodnocených vzorků 4 pozitivní nálezy T-2 toxinu a HT-2 toxinu v ovsu.

Na přítomnost námelových alkaloidů bylo odebráno 17 vzorků obilnin (žito, oves), pozitivní nález byl zaznamenán u 2 vzorků žita původem z ČR, v případě obilných výrobků (žitná mouka, ovesné vločky) byly zaznamenány pozitivní nálezy námelových alkaloidů u dvou vzorků ovesných vloček a pěti vzorků žitné mouky. Pro námelové alkaloidy není právním předpisem stanoven maximální limit.

Dle doporučení Komise bylo na stanovení tropanových alkaloidů odebráno celkem 7 vzorků obilovin a obilných výrobků. Ve dvou vzorcích čirokové mouky původem z ČR byly zjištěny vysoké hladiny atropinu a skopolaminu. Na základě hodnocení rizika provedeném Státním zdravotním ústavem byly uvedené vzorky čirokové mouky vyhodnoceny jako potraviny nebezpečné dle článku 14 nařízení EP a Rady č. 178/2002.

U kukuřice a kukuřičných výrobků byly provedeny rozbory na přítomnost deoxynivalenolu, zearalenonu, fumonisinů FB₁ a FB₂ a T-2 a HT-2 toxinu. Z celkového počtu 14 vzorků kukuřice byl deoxynivalenol detekován u 6 vzorků, zjištěná množství se nacházela pod hodnotou maximálního limitu. Přítomnost zearalenonu byla zjišťována u 30 vzorků kukuřice a kukuřičných výrobků. Pozitivní nálezy byly zaznamenány u 7 vzorků kukuřice, naměřené hodnoty zearalenonu se pohybovaly v intervalu od 20 do 445 $\mu\text{g.kg}^{-1}$. Všechny vzorky byly po zohlednění nejistoty měření dané metody vyhodnoceny jako vyhovující z pohledu platného limitu.

Stanovení fumonisinů FB₁ a FB₂ bylo provedeno u 38 vzorků kukuřice a kukuřičných výrobků. Pozitivní nálezy zachycené ve vzorcích kukuřice nepřekročily hodnotu maximálního limitu uvedeného v nařízení Komise (ES) č. 1831/2003. Přítomnost T-2 a HT-2 toxinu nebyla v kukuřičných výrobcích zjištěna.

Dle požadavků Víceletého kontrolního plánu bylo multireziduálními metodami vyšetřeno celkem 88 vzorků obilnin včetně rýže. Obilniny původem z ČR zaujímaly z celkového počtu odebraných vzorků 62,5 %, obilniny ze států EU 25,0 % a ze třetích zemí 8 %, u 4,5 % vzorků nebyla země původu uvedena. Pozitivní nálezy pesticidních látek byly zjištěny u 20 vzorků, všechny vzorky obilnin však byly hodnoceny jako vyhovující.

Nápoje

V jablečných šťávách byla sledována přítomnost patulinu – u vzorku jablečného moštu byl zjištěn pozitivní nález, nicméně naměřená hodnota se nacházela pod hodnotou maximálního limitu $50 \mu\text{g.kg}^{-1}$ dle nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Ochratoxin A byl sledován ve vzorcích hroznové šťávy. U vzorku 100% hroznové šťávy byl zjištěn nález $0,14 \mu\text{g.kg}^{-1}$ ochratoxinu A, naměřená koncentrace se nacházela pod hodnotou maximálního limitu $2,0 \mu\text{g.kg}^{-1}$.

Limit pro obsah barya v balených přírodních minerálních vodách a pramenitých vodách je stanoven vyhláškou č. 275/2004 Sb., o požadavcích na jakost a zdravotní nezávadnost balených vod a o způsobu jejich úpravy. Z 8 odebraných vzorků balených vod byla přítomnost barya prokázána u 7 vzorků. Překročení nejvyšší mezní hodnoty nebylo zjištěno u žádného z analyzovaných vzorků.

Dle Víceletého kontrolního programu pro sledování reziduí pesticidů v potravinách byla rezidua sledována rovněž v pomerančové šťávě. Multireziduální metodou bylo vyšetřeno celkem 13 vzorků pomerančové šťávy. U pěti vzorků byla prokázána přítomnost pesticidních látek, maximální limit reziduí však nebyl překročen ani u jednoho vzorku.

Lihoviny

V lihovinách byla ověřována přítomnost metanolu, ethylkarbamátu, aromatických uhlovodíků a ftalátů; byla sledována i přítomnost denaturačních činidel (2-methyl-2-propanolu, bitrexu, 2-propanolu). Na stanovení metanolu bylo odebráno celkem 81 vzorků lihovin. S výjimkou jednoho vzorku byly všechny analyzované vzorky hodnoceny jako vyhovující.

V souladu s doporučením Komise 2010/133/EU byly provedeny analýzy na ověření ethylkarbamátu v ovocných destilátech, z 19 odebraných vzorků lihovin byla detekovatelná množství ethylkarbamátu zjištěna u 9 vzorků.

Na ověření přítomnosti ftalátů v ovocných destilátech bylo odebráno celkem 20 vzorků, pozitivní nález byl zjištěn u 6 vzorků.

Ze skupiny aromatických uhlovodíků byla ve vzorcích lihovin sledována přítomnost benzenu, ethylbenzenu, toluenu, xylenu a styrenu. V žádném z analyzovaných vzorků lihovin nebyly aromatické uhlovodíky prokázány.

V lihovinách byla ověřována rovněž přítomnost denaturačních činidel 2-propanolu, 2-methyl-2-propanolu (terciálního butanolu) a bitrexu. Přestože byl u 6 vzorků z celkem 35 hodnocených vzorků lihovin detekován 2-propanol, na základě zhodnocení zdravotního rizika nebyly tyto lihoviny považovány za zdravotně rizikové.

Doplňky stravy

V doplňcích stravy jsou pravidelně sledovány chemické prvky. V doplňcích stravy na bázi mořských řas nebo v bylinných přípravcích byly provedeny rozborů na přítomnost kadmia, olova a rtuti. Z 8 analyzovaných vzorků byly stopy některého z chemických prvků detekovány u 5 vzorků.

Na ověření přítomnosti polychlorovaných bifenyly, polychlorovaných dibenzo-p-dioxinů a dibenzofuranů byly odebrány dva vzorky jílu prodáváných jako doplněk stravy. U obou vzorků byly zaznamenány pozitivní nálezy polychlorovaných bifenyly s dioxinovým efektem. Celková suma dioxinů a PCB s dioxinovým efektem byla nižší než hodnota maximálního limitu uvedená v nařízení Komise (ES) č. 1881/2006.

Citrinin byl sledován v doplňcích stravy na bázi rýže fermentované houbou *Monascus purpureus*. Ve dvou případech byla přítomnost citrininu v doplňcích stravy potvrzena, nicméně naměřená množství se nacházela výrazně pod hodnotou maximálního limitu.

Více informací o činnosti SZPI lze nalézt na internetové adrese www.szpi.gov.cz.

Monitoring orgánů veterinární správy ČR

Státní veterinární správa provedla v roce 2015 v rámci monitoringu reziduí a kontaminantů celkem 71 063 vyšetření, z toho 69 926 vyšetření plánovaných odběrů vzorků, dále 82 jako cílená vyšetření suspektních vzorků a 1 055 vyšetření u vzorků dovážených komodit. V hodnoceném roce bylo celkové zastoupení nevyhovujících nálezů 0,20 %, tedy o 0,03 % více než v roce předchozím.

Aplikace nepovolených léčiv cestou vody k napájení hospodářských zvířat nebyla prokázána. V krmivech a krmných surovinách živočišného původu byly zjištěny nevyhovující nálezy v 0,13 %. Jednalo se o nálezy nevyhovujících koncentrací doplňkových látek – antikokcidik v krmných směsích pro drůbež a králíky. V jednom případě byl zjištěn nález zaplísňeného krmiva pro prasata. Jednotlivé případy byly řešeny ve spolupráci s ÚKZÚZ. Ostatní krmiva a krmné suroviny živočišného původu splňovaly stanovené maximální limity. V krmivech pro hospodářská zvířata nebyla prokázána rezidua zakázaných veterinárních léčivých přípravků, ani nebyla prokázána nepovolená medikace. Také dovážené rybí moučky vyhověly všem platným limitům.

Vzorky syrového ovčího, kozího a kravského mléka vyhověly ve všech případech stanoveným limitům.

Vzorky slepičích a křepelčích vajec také vyhověly stanoveným maximálním limitům sledovaných reziduí a kontaminantů, zakázané látky nebyly detekovány.

Med vyhověl stanoveným limitům pro chemické prvky a také limitům všech ostatních vyšetřovaných chemických látek a reziduí veterinárních léčiv. V detekovatelném množství byly zachyceny pouze olovo a kadmium.

Z nepovolených látek byl zjištěn v tomto roce pouze nortestosteron v moči skotu a prasat. Při šetření bylo zjištěno, že u skotu se jednalo o endogenní původ (fyziologickou koncentraci, vzhledem k březosti zvířete). Ani v případě prasat nebylo zjištěno ilegální použití zakázané látky.

V roce 2015 došlo ke snížení záchytu reziduí antibiotik v játrech a ledvinách prasnic. V posledních čtyřech letech byla nejčastěji zjišťována rezidua dihydrostreptomycinu. Tato problematika byla řešena ve spolupráci s ÚSKVBL, který jednal s držitelem registrace o omezení používání přípravku s touto účinnou látkou. V letošním roce došlo k záchytu reziduí dihydrostreptomycinu pouze u jedné prasnice. Stejně reziduum bylo nalezeno také u jednoho býka a jedné krávy.

V posledních letech docházelo k závažným zjištěním nevyhovujících vzorků masa kontaminovaného PCB u skotu a prasat chovaných ve starých stájích, kde neproběhla sanace starých nátěrových barev a omítek obsahujících polychlorované bifenylly. I v roce 2015 byl zjištěn jeden nevyhovující nález v chovu prasat.

V ledvinách dospělého skotu a prasat (zvláště ve výkrmu) byla v minulých letech zjišťována nadlimitní koncentrace rtuti. Mimo zkoumání vlivu obsahu rtuti v krmivech a v minerálních krmných doplncích byla teoreticky zvažována i možnost ovlivnění hladiny rtuti v ledvinách spojená s použitím některých druhů vakcín a biopreparátů, které obsahují antiseptickou konzervační látku Thiomersal obsahující organickou formu rtuti (ethylrtuť). Také byl zkoumán vztah maximálního limitu rtuti v krmivech a v tkáních hospodářských zvířat, zvláště v ledvinách. Důsledkem bylo zavedení reálného „rozhodovacího limitu“ pro obsah rtuti v ledvinách potravinových zvířat v hodnotě $0,1 \text{ mg.kg}^{-1}$ (od 1. 9. 2014). Tento rozhodovací limit byl v několika případech překročen ve vzorcích jater a ledvin koní. V každém analyzovaném vzorku jater a ledvin koní na množství těžkých kovů došlo k překročení limitu alespoň jednoho prvku. Z tohoto důvodu byly výsledky předány jako podklad ke změně právních předpisů, ve smyslu nařízení paušální konfiskace jater a ledvin u koní starších dvou let.

U drůbeže nebyly zachyceny žádné nevyhovující nálezy ve všech případech sledovaných reziduí a kontaminantů. U sladkovodních ryb (pstruhů) byla opět prokázána rezidua nepovolené látky – malachitové zeleně, respektive její leukoformy, což je již dlouholetým problémem v chovu těchto ryb.

Nejčastějšími záchyty u lovné zvěře byly nevyhovující hodnoty chemických prvků, zejména olova v důsledku kontaminace střelou po ulovení. Z hlediska zabránění nadbytečné zátěže konzumenta zvěřiny olovem posuzovaly orgány veterinární správy hodnoty olova nad doporučený limit $0,1 \text{ mg.kg}^{-1}$ jako vysoké, potenciálně ohrožující zdraví konzumenta při dlouhodobé konzumaci. V jednom případě byla zjištěna rtuť ve svalovině kachny divoké. Dále v jednom vzorku svaloviny divokého prasete byla zjištěna koncentrace NDL-PCB nad hodnotu maximálního limitu (40 ng.g^{-1} tuku) stanovenou pro prasata domácí.

Vzhledem k relativně nízkému procentu záchytu nevyhovujících výsledků lze hodnotit zdravotní nezávadnost surovin a potravin živočišného původu z pohledu obsahu cizorodých látek nadále za příznivou (viz tab. T5.6/01). Za podstatné zjištění je nutné považovat průkazy reziduí veterinárních léčiv – antimikrobik. Dále jsou také podstatná zjištění reziduí zakázaných barviv používaných k léčení nebo prevenci u chovaných ryb, zvláště pstruhů a opětovný záchyt PCB v mase prasat, jako důsledek stále trvající kontaminace životního prostředí zvířat (staré nátěry).

T5.6/01 - Celkový přehled vyšetření na cizorodé látky podle komodit a důvodů vyšetření v roce 2015

Komodita	Vyšetření	Nadlimitní	
	počet	počet	%
Lovná a farmová zvěř a ryby	4 144	29	0,70
- monitoring	3 750	26	0,69
- cílené vyšetření	20	1	5,00
- dovoz	374	2	0,53
Hospodářská zvířata	53 665	103	0,19
- monitoring	53 392	99	0,19
- cílené vyšetření	49	4	8,16
- dovoz	224	0	0,00
Potraviny a suroviny živočišného původu	7 673	0	0,00
- monitoring	7 673	0	0,00
Krmiva	5 516	7	0,13
- monitoring	5 046	7	0,14
- cílené vyšetření	13	0	0,00
- dovoz	457	0	0,00
Vody	65	0	0,00
- monitoring	65	0	0,00
Celkem všechny vzorky	71 063	139	0,20
- monitoring	69 926	132	0,19
- cílené vyšetření	82	5	6,10
- dovoz	1 055	2	0,19

Pramen: SVS

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI), J. Drápal (SVS)

Více informací o činnosti orgánů veterinární správy ČR lze nalézt na internetové adrese www.svscr.cz.

Kontrola a monitoring ÚKZÚZ

V roce 2015 ÚKZÚZ provedl celkem 2 114 úředních kontrol krmiv, které jsou zaměřením rozděleny na kontroly registrovaných nebo schválených provozů, cílené kontroly přítomnosti zakázaných a nežádoucích látek v krmivech, mimořádné kontroly na základě obdržení podnětů (včetně RASFF) a kontroly registrační, konané při zahájení činnosti provozovatele.

Sledování výskytu zakázaných látek a produktů v krmivech

Cílená kontrola přítomnosti zpracovaných živočišných bílkovin v krmivech

Kontrola je zaměřena na možnou kontaminaci krmiv zpracovanými živočišnými bílkovinami (PAP). V roce 2015 bylo takto prověřeno 161 vzorků převážně doplňkových krmných směsí. Přítomnost nepovolených zpracovaných živočišných bílkovin nebyla v žádném vzorku zjištěna.

Cílená kontrola rybí moučky na přítomnost tkání suchozemských živočichů

Cílem kontroly bylo zachytit přítomnost tkání suchozemských živočichů v rybí moučce, zvláště v souvislosti s povolením používat rybí moučku do mléčných krmných směsí pro přežvýkavce. Mikroskopicky a akreditovanou metodou RT – PCR bylo prověřeno 28 vzorků rybí moučky a 1 vzorek hydrolyzovaného rybího proteinu. V žádném analyzovaném vzorku nebyla zjištěna přítomnost tkání suchozemských živočichů.

Cílená kontrola výskytu zakázaných stimulatorů nebo inhibitorů růstu

Bylo prověřeno 27 vzorků převážně krmných směsí pro prasata a skot, zda neobsahují nepovolené antibiotické stimulatory. Rovněž se kontrolují vedlejší výrobky procesů kvašení, zda neobsahují antimikrobiální látky, které se používají při zpracování k regulaci kvasných procesů. Všechny vzorky byly vyhovující a analyty se pohybovaly pod hranicí detekce.

Sledování výskytu nežádoucích látek a produktů v krmivech

Monitoring vybraných perzistentních organických polutantů (POP)

V rámci kontroly bylo analyzováno 18 vzorků krmiv, krmných surovin a doplňkových látek. Žádný vzorek nebyl vyhodnocen jako nevyhovující. PCB byly sledovány zároveň s dioxiny, aby bylo možné posoudit expozici zvířete všem těmto toxinům. Naměřené hodnoty byly velmi nízké, obvykle pod mezí detekce 0,5 µg.kg⁻¹. Pro PCB dosud nebyly stanoveny prahové hodnoty.

Cílená kontrola dioxinů, furanů a PCB dioxinového typu

Cílenou kontrolou bylo analyzováno celkem 45 vzorků, zejména rybí moučka, mastné kyseliny, premixy a doplňkové látky. Stanovené limity se pohybují od 0,75 do 6 ng WHO-TEQ.kg⁻¹ podle druhu krmiva pro dioxiny a od 1,25 do 24 ng WHO-TEQ.kg⁻¹ podle

druhu krmiva pro sumu dioxinů a PCB. Jeden vzorek krmné suroviny bentonit překročil stanovený limit sumy dioxinů $0,75 \text{ ng.kg}^{-1}$, bylo zakázáno tuto surovinu použít ke krmným účelům.

Monitoring mykotoxinů

V rámci této kontroly se zjišťuje přítomnost aflatoxinů B₁, B₂, G₁ a G₂, zearalenonu, ochratoxinu A, fumonisinů B₁ a B₂, deoxynivalenolu, T-2 a HT-2 toxinu, beauvericinu, enniatinů A, A₁, B, B₁ a nivalenolu. Bylo odebráno 97 vzorků krmiv a krmných surovin. Většina zjištěných hodnot, včetně všech provedených analýz aflatoxinů, beauvericinu, enniatiny a nivalenolu, byla na nejnižší úrovni detekce analytu. Celkem 5 vzorků překročilo směrné hodnoty obsahu zearalenonu nebo deoxynivalenolu.

Cílená kontrola přítomnosti těžkých kovů v krmivech

Bylo odebráno 98 vzorků krmných surovin. Byl sledován obsah olova, kadmia, arsenu a rtuti. U žádného vzorku nebylo zjištěno překročení stanoveného limitu obsahu sledovaných těžkých kovů.

Cílená kontrola přítomnosti dalších nežádoucích látek v krmivech

Tato cílená kontrola zjišťuje obsah dusitanů, fluoridů, vinylthiooxazolidonu a theobrominu ve vybraných vzorcích krmiv. Nebylo zjištěno překročení stanovených limitů, s výjimkou jednoho vzorku krmné směsi pro výkrm králíků, u kterého byl překročen maximální povolený limit theobrominu, bylo zakázáno její použití ke krmným účelům.

Sledování správného používání doplňkových látek v krmivech

Cílená kontrola používání kokcidostatik

Cílená kontrola ověřuje dodržování deklarovaného obsahu kokcidostatika a dodržování maximálního povoleného limitu nevyhnutelné křížové kontaminace, případně, zda se doplňkové látky nevyskytují v krmivech pro druhy či kategorie zvířat, pro které nejsou povoleny. V rámci kontroly bylo odebráno celkem 133 vzorků kompletních, doplňkových a minerálních krmných směsí a premixů. Byly zjištěny 4 případy kontaminace krmiv kokcidostatiky (2x diclazuril v kompletní směsi pro chov prasat resp. v minerálním krmivu pro skot, 1x narasin v minerálním krmivu pro prasata a 1x robenidin v kompletní směsi pro dokrm králíků), byl vydán zákaz jejich zkrmování. Kontrola dodržování deklarovaného obsahu kokcidostatik vyhodnotila všechny analyzované vzorky jako vyhovující.

Cílená kontrola dodržování dalších limitů doplňkových látek

Při této kontrole se sledovalo dodržování maximálních limitů mědi, zinku, manganu, železa, selenu, jódu, vitamínu A a vitamínu D₃. Odebráno bylo 60 vzorků krmných směsí. Převažovaly kompletní krmiva pro výkrm prasat a drůbeže. Překročení limitů sledovaných

doplňkových látek bylo zjištěno u 3 vzorků krmiv. Nebyl dodržen limit obsahu vitamínu D v krmivu pro výkrm prasat, obsahu zinku v krmivu pro selata a obsahu mědi v krmivu pro hlodavce.

Cílená kontrola kontaminace krmiv léčivy

V rámci kontroly bylo odebráno 27 vzorků z celých partií krmných směsí, vyrobených ihned po medikovaných krmivech. Tři z prověřených vzorků překročily stanovenou úroveň 1 % účinné medikační látky, kterou ÚKZÚZ po dohodě s ÚSKVBL toleruje jako maximální povolený limit nevyhnutelné křížové kontaminace léčiv.

Dále byl sledován obsah účinné látky léčiva v první míchačce krmiva, vyráběného ihned po medikované krmné směsi. Kontrola byla zaměřena na účinnost dekontaminačního programu provozovatele. Jako maximální vyhovující hladina byla po dohodě s ÚSKVBL stanovena rovněž přítomnost 1 % obsahu medikační látky, aplikované v předchozí výrobě. Bylo analyzováno 23 vzorků krmiv, z nichž 3 byly nevyhovující, z toho jeden vzorek nevyhověl obsahem dvou účinných látek současně. Výrobci nevyhovujících vzorků krmiv bylo uloženo a následně ověřeno zvýšení účinnosti jejich dekontaminačních programů pro zabránění křížové kontaminace krmiv.

Cílená kontrola parametrů glycerolu, používaného jako krmná surovina

Bylo odebráno 36 vzorků surového glycerínu, u kterých byl stanoven obsah glycerolu, metanolu, sodíku, draslíku a niklu. Žádný z analyzovaných vzorků po zohlednění nejistoty stanovení nepřekročil maximální povolený obsah metanolu 0,5 %. Celkem 6 vzorků nevyhovělo deklarovanému obsahu glycerolu nebo minerálních prvků.

Sledování dalších problematik týkajících se bezpečnosti krmiv

Cílená kontrola pesticidů

Přítomnost pesticidů byla zjišťována u 81 vzorků převážně obilovin. Zjištěné hodnoty účinných látek se obvykle pohybovaly na hranici detekce přístrojů. Jako nevyhovující byl vyhodnocen 1 vzorek sladového květu s překročeným limitem obsahu chlormekvátu, cypermetrinu, deltametrinu a epoxikonazolu. Bylo zakázáno tento produkt použít ke krmení.

Cílená kontrola přítomnosti nepovolených genetických modifikací v krmivech a označování povolených GMO

V rámci této kontroly jsou sledovány genetické modifikace v krmných surovinách a krmivech. Jedná se zejména o kukuřici, rýži, sóju, řepku a kompletní i doplňkové krmné směsi. Část vzorků byla analyzována v laboratoři VÚRV Ruzyně. Bylo prověřeno 44 vzorků krmiv, vzorek kompletního krmiva pro psy s nedeklarovaným obsahem sóji MON 89788 byl vyhodnocen jako nevyhovující, falšované krmivo.

Cílená kontrola přítomnosti doplňkových látek v krmivech

Kontrola ověřuje přítomnost deklarovaného obsahu vybraných doplňkových látek v krmivech (*Saccharomyces cerevisiae*, *Enterococcus faecium*). U odebraných vzorků se také ověřují ostatní deklarované jakostní znaky. Bylo odebráno 17 vzorků krmných směsí, všechny byly posouzeny jako vyhovující.

T5.6/02 - Monitoring krmiv ÚKZÚZ v roce 2015

Materiál	Vzorky		Stanovení		Nedostatky
	celkem	nevyhovující	celkem	nevyhovující	
Kompletní krmné směsi pro hospodářská zvířata	660	42	8 159	82	Zinek (Zn) 9x, popel 8x, Mangan (Mn), N-látky, Diclazuril 5x, Chlortetracyclin, Vit. A 4x, Methionin, Měď (Cu) 3x...
Doplňkové krmné směsi pro hospodářská zvířata	338	23	3 018	90	Mangan (Mn) 18x, Zinek (Zn) 13x, Hrubý popel 12x, Hrubý protein 6x, Sodík (Na) 4x, Tuk, Močovina 3x, Vápník (Ca) 2x..
Krmné směsi pro zvířata neurčená k produkci potravin	156	33	1 851	89	Hrubý popel 13x, Vit. A 10x, Fosfor (P) 9x, Vápník (Ca) 5x, Hrubý protein, Zinek (Zn) 4x, Měď (Cu), Mangan (Mn) 3x...
Minerální krmné směsi	84	20	1 228	62	Vit. A, Vit. E, Hořčík (Mg), Měď (Cu), Mangan (Mn) 5x, Zinek (Zn), Železo (Fe) 3x, Fosfor (P), Sodík (Na), Kobalt (Co) 2x..
Mléčné krmné směsi	8	0	254	0	
Premixy	132	21	1093	53	Vit. E 10x, Vit. A 7x, Zinek (Zn) 6x, Mangan (Mn) 4x, Měď (Cu), Selen (Se) 3x, Vápník (Ca), Jód (I), Vit. D 2x...
Doplňkové látky	21	1	126	1	Dioxiny (suma PCDD a PCDF) 1x
Krmné suroviny	746	32	19 770	104	Hrubý protein 9x, Amonný dusík 6x, Deoxynivalenol 5x, Draslík (K), Lysin, Threonin 4x, Sodík (Na), Zearalenon 3x..
Ostatní	242	2	2 117	7	Popel, Hrubý protein, Měď 2x, Vápník 1x
Celkem	2 387	174	37 616	488	Popel 60x, Zinek (Zn), Mangan (Mn) 35x, Vit. A 27x, N-látky, Vit. E 18x, Měď (Cu) 15x, Fosfor (P) 12x, Vápník, Sodík 9x...

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI), J. Fiala (ÚKZÚZ)

Více informací lze nalézt na www.ukzuz.cz.

Monitoring VÚMOP

Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy v roce 2015 pokračoval ve sledování stavu zátěže půd a rostlin rizikovými látkami v okrese Jihlava, situovaném v kraji Vysočina. Na celkem 25 lokalitách (+ 3 lokality pro odběr vzorků pro stanovení PCB a PCDD/F) byly odebrány vzorky půd z humusových nebo drnových horizontů, v nichž byl stanoven celkový obsah 11 rizikových prvků (As, Be, Cd, Cr, Cu, Hg, Mn, Ni, Pb, V a Zn) a jejich obsah ve výluhu v 2M HNO₃ (Hg stanovena metodou AMA). V 5 (+3) vzorcích byly analyzovány obsahy perzistentních organických polutantů (POP) ze skupiny monocyklických (MAU) a polycyklických aromatických (PAU) a chlorovaných uhlovodíků, reziduí pesticidů a ropných uhlovodíků. Na 8 lokalitách byl proveden také odběr vzorků rostlin, v nichž se následně stanovil obsah výše uvedených rizikových prvků. Ve 3 vzorcích rostlin byly analyzovány obsahy POP.

Zátěž rostlin rizikovými prvky v daném okrese je nízká a ani v jednom případě nebyly zjištěny nadlimitní obsahy uvedené ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2002/32/EC.

Zátěž okresu MAU je velmi nízká, na žádné lokalitě sledovaného okresu nebyly překročeny limitní hodnoty dané vyhláškou 13/1994 Sb.

Při hodnocení zátěže půd polycyklickými aromatickými uhlovodíky (PAU) prizmatem nových právně závazných hodnot dle budoucí prováděcí vyhlášky k zákonu č. 41/2015 Sb. (zátěž je vyjádřena v podobě preventivní hodnoty pro sumární obsah 12 jednotlivých sloučenin PAU, kterou doplňují indikační limitní hodnota pro sumární obsah 12 PAU a indikační limit pro benzo(a)pyren jako zástupce s významnou potencionální rizikovostí) lze konstatovat, že v okrese Jihlava nedošlo k překročení ani preventivních, ani indikačních limitních hodnot pro sumární obsahy PAU, resp. indikační hodnoty pro benzo(a)pyren.

V rámci sledování chlorovaných látek a pesticidů nebyl v okrese Jihlava v rámci souboru vzorků sledován žádný případ překročení preventivních hodnot pro sumární hodnoty DDT a jeho metabolitů (DDD, DDE), dále ani pro sumární obsahy jednotlivých isomerů HCH ($\alpha+\beta+\gamma$ HCH), ani pro sumární obsahy 7 indikačních kongenerů PCB. Překročení nebylo ve výběrovém vzorku zaznamenáno ani pro HCB.

V rámci sledování obsahů ostatních sloučenin ze skupiny perzistentních organických polutantů (styren a uhlovodíky C10-40) nebylo nalezeno překročení preventivních hodnot nové prováděcí vyhlášky ani u uhlovodíků C10-40, ani u styrenu.

Po porovnání nalezených hodnot zátěže rostlin vzhledem k průměrným hodnotám perzistentních organických polutantů v TTP a pícninách na orné půdě byla zjištěna v okrese Jihlava překročení těchto hodnot pro toluen ze skupiny MAU, přičemž naměřené hodnoty byly na úrovni trojnásobku svrchní meze požadových hodnot.

V okrese Jihlava bylo zjištěno rovněž překročení průměrných hodnot v rostlinách pro PAU, a to u fluoranthenu (3), pyrenu (2), antracenu (2), Indeno(1,2,3-cd)pyrenu (1) a naftalenu (3). Nejvýraznější překročení průměrných hodnot byla nalezena u naftalenu.

Limitní hodnoty uvedené ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2002/32/EC pro obsahy sloučenin z řady chlorovaných uhlovodíků a pesticidů v rostlinách nebyly překročeny v žádném případě.

V rámci sledování potenciálně rizikových prvků ve vzorcích odebraných pro stanovení PCDD/F a PCB byly zjištěny zvýšené obsahy rizikových prvků na jedné lokalitě, která je charakteristická dlouhodobě zvýšenou dopravní zátěží, což se projevuje překročením preventivních limitů pro obsahy Pb, Cd a Zn, a v případě Cd a Pb také překročením příslušných limitů indikačních v členění dle návrhu vyhlášky k zákonu č. 41/2015 Sb. Z hlediska obsahu PAU nebyla překročena preventivní hodnota pro sumární obsahy 12 PAU ani na jedné lokalitě. Nicméně při zahrnutí také starších pozorování v rámci dlouhodobého monitoringu PCDD/F lze sledovat, že v urbánních či záplavových územích v okrese Jihlava byly limitní hodnoty pro sumární obsahy PAU překročeny.

V rámci sledování chlorovaných uhlovodíků (ChlU), HCB a PCB nedošlo k překročení limitních preventivních hodnot vyhlášky k zákonu č. 41/2015 Sb.

Pro vyjádření karcinogenního rizika se hodnoty obsahu všech 17 sledovaných kongenerů PCDD/F přepočítávají na hodnotu mezinárodního toxického ekvivalentu I-TEQ PCDD/F. V návrhu vyhlášky k zákonu č. 41/2015 Sb. budou nově stanoveny limity také pro PCDD/F, kdy hodnota preventivního limitu pro I-TEQ PCDD/F byla odvozena na 1 ng.kg^{-1} a indikační limit I-TEQ PCDD/F odvozen na 100 ng.kg^{-1} .

Po přepočtení všech sledovaných kongenerů PCDD/F na hodnotu mezinárodního toxického ekvivalentu I-TEQ můžeme konstatovat, že hodnoty u půd z lokalit sledovaných v roce 2015 nebyl ani v jednom případě překročen preventivní limit pro I-TEQ PCDD/F. Nicméně ve starších vzorcích bylo zjištěno překročení preventivního limitu ve dvou případech, přičemž obě lokality jsou v přímé vazbě na regionální centrum Jihlavy pro zvýšeným urbánně-průmyslovým tlakem. Nejvyšší hodnota přesahuje preventivní limit více jak trojnásobně a byla naměřena v záplavovém území v centrální části Jihlavy. Ostatní hodnoty se pohybují v rozmezí $0,5\text{--}1,3 \text{ ng.kg}^{-1}$, což odpovídá skupině půd z oblastí se smíšenou zátěží i z oblastí čistých.

VÚMOP také pokračoval v monitoringu vybraných cizorodých látek v povrchových vodách drobných vodních toků a malých vodních nádrží. Monitoring probíhal na 40 drobných vodních tocích (DVT) a 40 malých vodních nádržích (MVN), které spadají do 7 oblastí povodí pokrývajících celé území ČR. Stav jakosti povrchových vod DVT a MVN je možno obecně považovat za uspokojivý, většina odebraných vzorků odpovídá I. nebo II. třídě jakosti vod. Stále však dochází k překračování imisních limitů jak pro těžké kovy (Hg, As, Cd a Cu), tak pro PAU v DVT.

Více informací lze nalézt na www.vumop.cz.

Monitoring VÚRV

Sleduje imisní situaci v rezortu zemědělství. V roce 2015 byl zajištěn provoz devíti imisních stanic pro přímé přístrojové měření ozónu v průběhu vegetačního období na základě metody Radiello.

Bylo uskutečněno 62 odběrů půd, 4 rostlin-bioindikátorů a 44 vzorků běžných zemědělských plodin, a to na obsah 18 rizikových prvků, 5 makroprvků a u půd navíc humus a pH.

Protože dosud neexistují schválené normy přímo pro hodnocení rostlin-bioindikátorů, byly za účelem orientačního hodnocení použity existující normy ČR a EU pro krmiva. Přímo aplikovatelná norma pro zvolený druh plodin existuje pouze pro 4 prvky (As, Cd, Pb a Hg), a to norma pro trvalé travní porosty (TTP) – viz vyhláška č. 305/2004 Sb. – část A, a vyhláška č. 184/2004 Sb. – část B. Limitní hodnoty pro hodnocení TTP jsou následující: As 4 mg.kg^{-1} ,

Cd 1 mg.kg⁻¹, Hg 0,1 mg.kg⁻¹ a Pb 40 mg.kg⁻¹ sušiny vzorku. Při posuzování rostlin bioindikátorů byly v tomto případě připojené rovněž trvalé travní porosty.

Pro ostatní prvky byly velmi orientačně použity normy pro hodnocení komplexních krmiv podle vyhlášky č. 451/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů (poslední č. 84/2006 Sb.). Jsou to následující prvky a hodnoty limitů: Co 10 mg.kg⁻¹, Cu 15 mg.kg⁻¹, Fe 1 250 mg.kg⁻¹, Mn 250 mg.kg⁻¹, Mo 2,5 mg.kg⁻¹, Se 0,5 mg.kg⁻¹, Zn 250 mg.kg⁻¹ suchého vzorku. Z německých krmivářských norem (MID, VDI 2310) byly navíc použity existující krmivářské limity pro Ni 50 mg.kg⁻¹ a V 10 mg.kg⁻¹ suchého vzorku. V rostlinách byly překročeny následující hraniční hodnoty u těchto prvků: krmivářská norma pro železo 1 250 mg.kg⁻¹ sušiny vzorku byla překročena ve dvou případech, což činí 4,5 % z počtu analyzovaných vzorků. Nejvyšší obsah železa 1 430 mg.kg⁻¹ sušiny vzorku rostlin byl naměřen v nadmořské výšce 200 m na Hodonínsku. Další lokalita, na které byla překročena norma pro železo v krmivech, byla na Kutnohorsku, kde byla v jílku naměřena koncentrace železa 1 271 mg.kg⁻¹ sušiny vzorku rostliny. Rovněž u molybdenu byla překročena norma 2,5 mg.kg⁻¹ sušiny vzorku v jednom případě, což je 2,3 % naměřených hodnot. Nejvyšší koncentrace molybdenu 2,53 mg.kg⁻¹ sušiny vzorku rostlin byla změřena v nadmořské výšce 200 m na Litoměřicku. Ostatní sledované normy nebyly překročeny.

V roce 2015 byly půdy odebrány ze dvou horizontů (ornice a podorničí), a to jak u bioindikátorů (jílek, smetánka), tak i u polních plodin (pšenice, ječmen, kukuřice, TTP) ze třech lokalit a třech odběrových míst lišících se nadmořskou výškou 200, 500 a 700 m. Tyto vzorky byly odděleně analyzovány a vyhodnoceny.

Z hlediska překročení limitů jednotlivých prvků pro půdu lze konstatovat, že byl v sedmi případech překročen limit MHK 2001 u arzenu což je 11 % naměřených koncentrací, z toho byla v jednom případě překročena norma MPO 1994, což jsou 2 % naměřených hodnot. Byl to vzorek odebraný v jednom případě na Litoměřicku v ornici z nadmořské výšky 700 m, zjištěná koncentrace As byla 24,34 mg.kg⁻¹ sušiny vzorku půdy. Dalších šest vzorků bylo odebráno na Kutnohorsku – dva z nadmořské výšky 500 m z ornice 28,51 mg.kg⁻¹ a podorničí 69,61 mg.kg⁻¹ pod pšenicí, ostatní čtyři pak z nadmořské výšky 700 m, dva z ornice 29,12 mg.kg⁻¹ a podorničí 28,66 mg.kg⁻¹ u jílku a smetánky a dva z ornice 25,72 mg.kg⁻¹ a podorničí 25,33 mg.kg⁻¹ u trvalých travních porostů. Jeden obsah 69,61 mg.kg⁻¹ překročil dokonce normu 30 mg.kg⁻¹ danou vyhláškou MPO 1994.

Kadmium překročilo hodnoty MHK 2001 ve dvou případech, což jsou 3 % naměřených hodnot. Byly to vzorky odebrané na Litoměřicku, jeden v nadmořské výšce 500 m v ornici – naměřená koncentrace kadmia 0,550 mg.kg⁻¹ sušiny vzorku půdy. Další byl odebrán také na Litoměřicku v nadmořské výšce 700 metrů v ornici pod smetánkou – zde naměřená koncentrace kadmia dosahovala 0,640 mg.kg⁻¹ sušiny vzorku půdy.

U chromu byla překročena norma MHK 2001 ve třech případech, což činí 5 % naměřených hodnot, z toho limit daný MPO 1994 je pak překročen ve dvou případech, což

jsou 3 % naměřených koncentrací. Tyto vzorky byly odebrány také na Litoměřicku, jeden z nadmořské výšky 500 m – zde byla v podorníči odebraném pod jíllem a smetánkou naměřena koncentrace chromu $94,4 \text{ mg.kg}^{-1}$ a dva ostatní pak z nadmořské výšky 700 m odebrané z ornice $297,1 \text{ mg.kg}^{-1}$ a podorníči $305,7 \text{ mg.kg}^{-1}$ sušiny vzorku půdy pod trvalým travním porostem. Poslední dva vzorky dokonce překračovaly normu 200 mg.kg^{-1} danou vyhláškou MPO 1994.

Obsah niklu překročil u půd normu MHK 2001 ve čtyřech případech, což činí 6 % naměřených hodnot. Hodnoty obsahu niklu byly také překročeny na Litoměřicku – dvakrát v nadmořské výšce 500 m v ornici pod TTP – $52,2 \text{ mg.kg}^{-1}$ a podorníči pod jíllem a smetánkou – $62,2 \text{ mg.kg}^{-1}$ sušiny vzorku půdy. Dvakrát došlo k překročení normy v nadmořské výšce 700 m, a to v ornici $60,5 \text{ mg.kg}^{-1}$ a podorníči $57,6 \text{ mg.kg}^{-1}$ pod TTP.

U olova byly překročeny obsahy podle MHK 2001 ve dvou případech, což činí 3 % naměřených hodnot. Jednou byl vzorek s překročenou normou odebrán na Kutnohorsku v nadmořské výšce 500 m pod pšenicí, kdy bylo ve vzorku ornice naměřeno $66,6 \text{ mg.kg}^{-1}$ sušiny vzorku půdy. K dalšímu překročení limitů olova pak došlo opět na Litoměřicku, kde v ornici pod jíllem a smetánkou z nadmořské výšky 700 m byla zjištěna koncentrace olova $64,8 \text{ mg.kg}^{-1}$ sušiny vzorku půdy.

U zinku pak bylo zjištěno překročení normy MHK 2001 v jednom případě, což činí 2 % naměřených hodnot. K překročení došlo na Litoměřicku v nadmořské výšce 500 m v podorníči pod trvalým travním porostem, kdy byla ve vzorku zjištěna koncentrace zinku 121 mg.kg^{-1} sušiny vzorku půdy.

Více informací lze nalézt na www.vurv.cz.

Monitoring VÚLHM

Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti provádí monitoring cizorodých látek v lesních ekosystémech a v roce 2015 byl stejně jako v minulých letech zaměřen na zjišťování obsahu vybraných těžkých kovů a na stanovení polycyklických aromatických uhlovodíků (PAU), organochlorových pesticidů (OCP) a polychlorovaných bifenyly (PCB) v jedlých houbách a lesních plodech. V průběhu letních a podzimních měsíců 2015 bylo odebráno 30 vzorků jedlých hub, reprezentujících 8 druhů ve 25 lesních oblastech a 15 vzorků lesních plodů (borůvka černá, *Vaccinium myrtillus*) reprezentujících 13 lesních oblastí. Ve 20 vzorcích hub a 5 vzorcích lesních plodů byly analyzovány těžké kovy (Cd, Cu, Hg), PAU, PCB a OCP. Aktivita Cs^{137} byla proměřena u všech sebraných vzorků. Hygienické limity těžkých kovů pro houby volně rostoucí nejsou stanoveny, a proto je pokračováno v hodnocení dle stejných kritérií jako v předchozích letech (dříve byly limity pro obsah těžkých kovů v sušených houbách dány vyhláškou č. 53/2002 Sb.) V roce 2015 překročilo koncentraci kadmia 2 mg.kg^{-1} 9 vzorků, což představuje 45 % z celkového počtu analyzovaných vzorků. Koncentraci rtuti 5 mg.kg^{-1} překročily dva vzorky, což představuje

10 %. Pokud se hodnotí výskyt mědi a rtuti jako reziduí pesticidů, dle vyhlášky 272/2008 Sb. a zákona 387/2008 Sb., potom by limitní hodnotu mědi 10 mg.kg^{-1} v čerstvém vzorku v roce 2015 nepřekročil žádný vzorek a limitní koncentraci rtuti ($0,1 \text{ mg.kg}^{-1}$ sušiny) by vyhověl jeden vzorek.

PCB nebyly v roce 2015 detekovány u žádného vzorku hub. Také v lesních plodech byly všechny koncentrace pod detekčním limitem $0,6 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$, stejně jako v roce 2014.

Rezidua pesticidů jsou hodnocena podle vyhlášky MZ č. 272/2008 Sb. (a zákona č. 387/2008 Sb.), kterou se stanoví maximálně přípustné množství reziduí jednotlivých druhů pesticidů v potravinách a potravinových surovinách. Koncentrační rozmezí látek ze skupiny DDT bylo v houbách v minulých letech široké, v roce 2015 byly všechny hodnoty (u hub i lesních plodů) pod detekčním limitem, stejně jako v roce 2014.

Hexachlorcyklohexany (α -HCH, β -HCH) a lindan (γ -HCH) nebyly v houbách ani v lesních plodech vůbec detekovány, stejně jako v předchozích letech.

Jako indikační látka pro výskyt a účinek PAU je nařízením komise (EU) č. 1881/2006 určen benzo(a)pyren. Nařízením komise EU č. 835/2011 je indikace rozšířena na benzo[a]pyren, chrysen, benzo[a]anthracen, benzo[b]fluoranthén v jednodušší variantě a případně na benzo[a]pyren, chrysen, benzo[a]anthracen, benzo[b]fluoranthén, benzo[k]fluoranthén, benzo[g,h,i]perylene, dibenzo[a,h]anthracen a indeno[1,2,3-c,d]pyren v náročnější variantě.

V příloze nařízení jsou stanoveny maximální limity (v $\mu\text{g.kg}^{-1}$ čerstvé hmotnosti) pro vyjmenované potraviny, mezi které skupina vzorků, které byly vyšetřovány, zatím nepatří. Limity se pohybují v rozmezí 2–10 $\mu\text{g.kg}^{-1}$ čerstvého vzorku, tzn., že pro suché houby i lesní plody by byla mezní koncentrace přibližně desetinásobná.

V roce 2015 se u pěti analyzovaných vzorků vyskytla suma PAU přesahující hodnotu $100 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$ sušiny (nálezy $108\text{--}118 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$ sušiny); jednalo se o tři vzorky hříbu smrkového z lokalit Věžná na Moravě, Podhoří u Chebu a Bělá u Jedral, dále o vzorek hříbu hnědého a hříbu žlutomasého z lokality Boršov u Moravské Třebové ($113 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$ sušiny) a o vzorek klouzku sličného z lokality Milejovice ($115 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$ sušiny). Průměrná hodnota v pomyslném houbovém koši představuje $76 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$ a je tedy o cca 25 $\mu\text{g.kg}^{-1}$ vyšší než v roce 2014.

V roce 2015 vzrostla průměrná hodnota PAU v lesních plodech na $43,16 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$. Maximální množství $52,9 \text{ } \mu\text{g.kg}^{-1}$ bylo zjištěno u vzorku borůvek z lokality Kladská u Mariánských lázní.

Zjištěné aktivity Cs^{137} v houbách byly v roce 2015, stejně jako v letech minulých, značně rozkolísané. Pohybovaly se v rozmezí od $1,3 \text{ Bq.kg}^{-1}$ (lokalita Hostěnice, Dražanská vrchovina) do $8\,883,73 \text{ Bq.kg}^{-1}$ (lokalita Pohoří na Šumavě, Novohradské hory). Nejvyšší přípustnou úroveň radioaktivní kontaminace potravin ($6\,000 \text{ Bq.kg}^{-1}$ sušiny) platnou pro přetrvávající ozáření po černobylské havárii (Vyhláška č. 307/2002 Sb.) překročily dva

vzorky. Průměrná hodnota v pomyslném houbovém koši 1 603,8 Bq.kg⁻¹ nepředstavuje nebezpečí pro konzumaci.

Více informací lze nalézt na www.vulhm.cz.

Školení inspektorů dozorových orgánů

Potřeba jednotného školení inspektorů vychází z nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 ze dne 29. dubna 2004 o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin a pravidel o zdraví zvířat a dobrých životních podmínkách zvířat. Obsah modulů (kurzů) školení vychází z oblastí a byl přidán modul k právním předpisům EU. Za oblast školení je zodpovědné oddělení informačního centra bezpečnosti potravin (spadající pod odbor bezpečnosti potravin) MZe.

Plnění požadavků EU probíhá od roku 2011 e-learningovou formou, která značně šetří finanční prostředky. Odborným garantem je Veterinární a farmaceutická univerzita Brno (VFU Brno), která zajistila odborníky, kteří postupně zpracovali odborné texty každého modulu (kurzu) a jsou k dispozici při aplikaci e-kurzu. Technickou podporu e-learningového kurzu zajišťuje ÚZEI prostřednictvím LMS eDoceo. ÚZEI, VFU Brno a MZe (odbor bezpečnosti potravin) vzájemně spolupracují.

Účastníci e-kurzů na závěr školení prochází závěrečným testem, jehož úspěšné zvládnutí je nezbytným předpokladem pro vystavení certifikátu potvrzujícího absolvování školení.

T5.6/03 - Vyhodnocení jednotného školení pracovníků provádějících kontroly (2011-2016)

E-školení	Termín studia	Počet přihlášených účastníků	Počet absolventů	Podíl absolventů z počtu přihlášených účastníků (%)
1. kolo	15. 10. 2011-31. 7. 2012	78	74	94,9
2. kolo	1. 10. 2012-30. 4. 2013	80	75	93,8
3. kolo	1. 10. 2013-30. 4. 2014	80	71	88,8
4. kolo	1. 10. 2014-30. 4. 2015	81	75	92,6
5. kolo	1. 10. 2015-30. 4. 2016	80	x	x

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI), I. Poustková (MZe)

Vědecké výbory

Vědecké výbory (expertní skupiny) jsou poradními orgány Koordinační skupiny bezpečnosti potravin. Jejich úkolem je zpracovávat vědecké studie, poskytovat odborná stanoviska, připravovat návrhy na přijímání opatření k zajištění zdravotní nezávadnosti v celém řetězci výroby potravin a krmiv a spolupracovat na řešení aktuálních otázek. Stanoviska vědeckých výborů jsou využívána jako nezávislá vědecká podpora pro experty podílející se na přípravě právních předpisů Evropského společenství. V rámci rezortu zemědělství působí tyto čtyři vědecké výbory: Vědecký výbor výživy zvířat při Výzkumném ústavu živočišné výroby, Vědecký výbor veterinární při Výzkumném ústavu veterinárního

lékařství, Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí a Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva, oba při Výzkumném ústavu rostlinné výroby.

V roce 2015 bylo financování činnosti vědeckých výborů zajištěno, stejně jako v předchozím roce, prostřednictvím ÚZEI, jež je příspěvkovou organizací MZe. Uvedené řešení umožnilo zajistit činnost vědeckých výborů poměrně rychle a administrativně jednodušeji. S ohledem na schválení státního rozpočtu a uvolnění financí byla činnost vědeckých výborů silně omezena do druhé poloviny roku 2015.

Vědecký výbor veterinární

Činnost Vědeckého výboru veterinárního (VVV) pokračovala podle schváleného plánu činnosti na rok 2015. Soustředěna byla na zpracování a projednání studií a stanovisek zaměřených do oblastí úzce spojených s problematikou zdraví zvířat, pohody zvířat, zoonóz, hygieny provozu, nezávadnosti živočišných produktů a krmiv.

Realizovány byly tři studie: Nový výskyt katarální horečky ovčí sérotypu 8 v zemích Evropské unie a jeho možný dopad na produkci a kvalitu potravin živočišného původu; Antimikrobiální terapie potravinových zvířat a její dopad na zdraví lidí a Ověření LC-MS/MS metody pro stanovení strojně odděleného masa.

Aktuální informace naleznete na www.vetcommittee.org.

Vědecký výbor výživy zvířat

Vědecký výbor výživy zvířat (VVVZ) se zabývá se otázkami v oblasti výživy zvířat (kvalita krmiv, krmná aditiva, stopové prvky a vedlejší produkty ve výživě zvířat, farmakostimulanty) s dopadem na bezpečnost potravinového řetězce.

VVVZ roce 2015 uspořádal konferenci „Aktuální poznatky ve výživě a zdraví zvířat a bezpečnosti produktů“ ve spolupráci s VÚŽV a MZe – Koordinačním místem pro technickou a vědeckou spolupráci s EFSA. Zpracovány byly tři vědecké studie: Přírodní látky a jejich biologická aktivita – látky ovlivňující tvorbu a kvalitu mléka u skotu; Účinek přírodních a syntetických karotenoidů, vitamínu C a selenu na kvalitu vajec a užitek nosnic a Antimikrobiální látky přírodního původu k ovlivnění bacherové fermentace.

Aktuální informace jsou dostupné na www.vuzv.cz.

Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí

Vědecký výbor fyto-sanitární a životního prostředí (VVF) působí v oblasti bezpečnosti potravin, které mají návaznost na problémy v primární zemědělské výrobě, importu a exportu zemědělských surovin/produktů a fyto-karanténních oblastí, a problémů vznikajících důsledkem narušeného životního prostředí.

V roce 2015 VVF zpracoval dvě vědecké studie: Příprava, vybavení skladů a ochranná opatření k zamezení rizik při dlouhodobém skladování komodit a rezerv pro skladování

dovážených zemědělských a potravinových komodit z hlediska ochrany před skladištními škůdci a Kritické zhodnocení rizik koktejlů biologicky aktivních sloučenin a kontaminantů v potravinách, doplňcích stravy a krmivech.

Aktuální informace jsou k dispozici na www.phytopsanitary.org.

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva

Vědecký výbor pro geneticky modifikované potraviny a krmiva (VVG) zpracovává vědecká stanoviska ČR pro jednání na evropské úrovni v oblasti geneticky modifikovaných (GM) potravin a krmiv. V roce 2015 jich bylo posouzeno a předloženo MZe 18. Dle těchto stanovisek ČR hlasovala na jednání pracovních orgánů EK. VVG také pravidelně sleduje hlášení výskytu nepovolených GM potravin na trhu v EU v rámci Systému rychlého varování pro potraviny a krmiva (RASFF). Během hodnoceného období nebyly v tomto směru žádné požadavky ze strany MZe na posouzení rizik plynoucích z výskytu nepovolených GM produktů na trhu.

Informace o činnosti vědeckého výboru naleznete na www.scgmff.cz.

Spolupráce s EFSA

V roce 2015 došlo k dalšímu rozvoji spolupráce ČR a odborníků a organizací z ČR s EFSA. Oficiální spolupráci ČR zajišťuje MZe, konkrétně odbor bezpečnosti potravin. Do spolupráce s EFSA byla ke konci roku 2015 přímo zapojena také celá řada českých organizací v rámci spolupráce podle čl. 36 (nařízení EP a Rady č. 178/2002) a 39 odborníků z ČR bylo zapsáno v Databázi expertů EFSA. Na seznam organizací spolupracujících s EFSA podle čl. 36 byla v roce 2015 zapsána Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích.

Činnost Poradního sboru EFSA

Úkolem Poradního sboru (AF) EFSA je výměna informací o potenciálních rizicích potravin a krmiv, sdílení informací, které umožní, aby se hodnocení rizika provádělo ve všech zemích harmonizovaně a zabránilo se duplicitním činností.

Stěžejní činností AF EFSA je zajišťování kontaktu mezi úřadem a národními institucemi. Členové Poradního sboru a jeho pracovních skupin zastupují příslušné instituce 28 členských států EU, Islandu a Norska, které vykonávají obdobné úkoly jako EFSA. Zasedání se účastní také zástupci Švýcarska a Evropské komise, a to jako pozorovatelé. Českou republiku reprezentuje Ministerstvo zemědělství – Úřad pro potraviny.

V roce 2015 se uskutečnila čtyři zasedání AF, a to 4.–5. 3. v Parmě, 10.–11. 6. v Jurmale (Litva), 13. října v Miláně a 9.–10. 12. v Lucemburku. Struktura mítinků je dlouhodobě stabilní, setkání jsou v zásadě rozdělena do čtyř částí: strategická témata, prezentace činnosti vybraného vědeckého panelu, update o probíhajících aktivitách, aktuální témata. Zápisy z jednotlivých jednání AF jsou na internetových stránkách EFSA na adrese: <http://www.efsa.europa.eu/en/af/afmeetings.htm>.

Stěžejní témata projednáváná zasedání AF EFSA v roce 2015: Revize činnosti Poradního sboru; Strategie EFSA na roky 2016–2018; Agenda hodnocení rizik; Spolupráce EFSA s členskými státy; Dopad REFIT (přezkum způsobilosti potravinového práva EU) na EFSA.

Činnost Koordinačních míst je od roku 2015 ze strany EFSA podporována formou grantu. Přijímající organizace musí být zapsána na seznam organizací spolupracujících s EFSA podle čl. 36, v roce 2014 bylo proto na seznam uvedeno také MZe. V souladu s dohodou o zajištění činnosti Koordinačního místa v roce 2015, podepsanou v lednu 2015 byly aktivity Koordinačního místa zaměřené především na podporu člena Poradního sboru, výměnu informací k hodnocení rizik mezi ČR a EFSA, sdílení informací ze členských států na Platformě pro výměnu informací (IEP), poradenství k souvisejícím vědeckým aktivitám a zviditelňování EFSA v členském státu. Klíčovou byla podpora sběru a harmonizace formátu dat pro hodnocení zdravotních rizik v rámci aktivity DATEX CZ.

Informace z Koordinačního místa jsou dostupné na webu www.bezpecnostpotravin.cz.

Jednotný integrovaný víceletý národní plán kontrol ČR

V roce 2015 byla zpracována revize č. 1 dokumentu Jednotný integrovaný víceletý vnitrostátní národní plán kontrol ČR 2013–2015 (dále jen „Plán kontrol“). V rámci revize byla provedena úprava a doplnění informací zejména s ohledem na zákon č. 139/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů, změnu zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Další rozsáhlejší úpravy byly provedeny z důvodu začlenění SRS do ÚKZÚZ. Byly upraveny plány a četnost kontrol a okruhy školení, aktualizovány organizační struktury příslušných orgánů.

V roce 2015 provedl Potravinový a veterinární úřad EK v ČR 4 audity s cílem ověřit, zda jsou úřední kontroly z celkového hlediska vykonávány v souladu s výše zmíněným Plánem kontrol a požadavky právních předpisů EU:

Vyhodnocení zavedených systémů úředních kontrol týkajících se potravinářských přídatných látek a kouřových aromat.

Výsledkem bylo zjištění, že systém úředních kontrol pokrývá všechny fáze dodavatelského řetězce, ačkoli určité oblasti vyžadují přijetí nápravných opatření.

Vyhodnocení úředních kontrol prvovýroby potravin jiného než živočišného původu.

Výsledkem bylo zjištění, že je zaveden účinný systém pro registraci a schvalování provozů v dané oblasti a pro řešení rizika mikrobiologických kontaminujících látek. Zpráva obsahuje 2 doporučení.

Vyhodnocení fungování úředních kontrol sledovatelnosti masa, masných výrobků, masných polotovarů a směsných produktů po porážce.

Výsledkem bylo zjištění, že příslušný orgán byl schopen vysledovat všech dvanáct vzorků masa a masných výrobků odebraných v maloobchodních prodejnách prostřednictvím systémů záznamů provozovatele potravinářského podniku až po jatky původu nebo místo vstupu do ČR. Za účelem zlepšení zavedených kontrolních systémů a jejich uplatňování zpráva obsahuje 4 doporučení.

Obecný audit (tzv. General follow-up)

Výsledkem bylo zpracování získaných informací o systémech úředních kontrol, o kompetencích příslušných orgánů, o stavu plnění uložených opatření do Profilu země (tzv. Country Profile), který je přístupný veřejnosti na internetových stránkách Potravinového a veterinárního úřadu EK

http://ec.europa.eu/food/fvo/country_profiles/details.cfm?co_id=CZ.

Aktivity informačního centra bezpečnosti potravin (ICBP)

Informační centrum bezpečnosti potravin je koncipováno jako informační centrum pro komunikaci se širokou veřejností.

ICBP prostřednictvím webových stránek www.bezpecnostpotravin.cz, vložené aplikace slovník Bezpečnosti potravin A-Z, email listu a pomocí sociálních sítí Facebook a Twitter podává kompletní informace z prostředí bezpečnosti potravin a zdravé výživy, které jsou určeny odborné i laické veřejnosti. ICBP dále informuje registrované uživatele webové stránky www.bezpecnostpotravin.cz o závadných potravinách zachycených v české tržní síti.

V roce 2015 proběhla průběžná aktualizace redakčního systému webových stránek www.viscojis.cz a aplikace www.viscojis.cz/teens, které primárně slouží ke zlepšení informovanosti spotřebitelů a mládeže o problematice bezpečnosti potravin a správné výživy. Dále byla rovněž provedena roční aktualizace výukového programu a pracovních sešitů Výživa ve výchově ke zdraví pro základní školy.

V roce 2015 pokračovala realizace cyklu 43 přednášek pro střední školy Středočeského kraje. Celkem bylo v roce 2015 realizováno 23 přednášek, kterých se dohromady účastnilo 1 160 spotřebitelů. V rámci vzdělávání mládeže bylo celkem provedeno 40 vzdělávacích programů, na kterých bylo proškoleny 1 007 žáků základních a mateřských škol. V průběhu roku ICBP realizovalo 2 propagační akce pro spotřebitele, z toho jedna proběhla na oborové

výstavě Země živitelka a druhá v Národním zemědělském muzeu Praha. Propagačních akcí se celkem účastnilo 1 500 spotřebitelů.

V roce 2015 dále pokračovaly práce na realizaci e-learningového kurzu pro žáky středních škol a dále na interaktivním programu pro žáky 1. stupně základních škol, vše s tématem bezpečnost potravin a zdravá výživa.

Během roku 2015 bylo dále v rámci činnosti ICBP vytištěno a distribuováno cca 5 000 ks materiálů s problematikou bezpečnosti potravin a zdravé výživy.

5.7 Míra potravinové soběstačnosti

Míra potravinové soběstačnosti je vypočtena jako podíl domácí spotřeby na celkové produkci dané komodity. V tab. T5.7/01 je uvedena míra potravinové soběstačnosti v roce 2014 a odhad ÚZEI za rok 2015.

T5.7/01 - Míra potravinové soběstačnosti v ČR (%)

Komodita	2014	2015 ¹⁾	Meziroční index ²⁾
Mléko	131,1	131,6	0,5
Hovězí maso	140,3	148,0	7,7
Vepřové maso	57,2	55,0	-2,2
Drůbež	78,6	73,1	-5,5
Vejce	88,2	85,5	-2,8
Čerstvé ovoce	84,7	105,7	21,0
Čerstvá zelenina	42,3	36,0	-6,3
Komodita	2014/15	2015/16 ¹⁾	Meziroční index ²⁾
Obiloviny celkem	162,1	151,4	-10,7
z toho - pšenice	185,7	176,4	-9,3
- ječmen	133,4	135,0	1,6
- kukuřice	144,2	89,8	-54,4
- žito	108,5	84,3	-24,2
Cukr	135,1	108,6	-26,5
Brambory	79,3	68,5	-10,8
Řepka	144,7	130,1	-14,6

1) Odhad ÚZEI.

2) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: *Bilance výroby a spotřeby jednotlivých komodit*

Zpracoval: O. Štiková (ÚZEI)

V základních komoditách rostlinné výroby je ČR soběstačná. Míra soběstačnosti převyšuje 100 % u olejnin, obilovin i cukru. U dalších výrobků rostlinné výroby ČR není soběstačná, jde především o zeleninu, brambory a ovoce.

V rámci základních komodit rostlinné výroby je vysoká míra soběstačnosti u obilovin (zejména u pšenice) a rovněž u řepky. Přitom v roce 2015/2016 došlo u všech sledovaných plodin (s výjimkou ječmene) k meziročnímu snížení míry soběstačnosti. Nejvýrazněji se soběstačnost snížila u kukuřice (o 54,4 p. b.) a žita (o 24,2 p. b.). U obou komodit měl na

tento vývoj vliv především nižší růst produkce než domácí spotřeby. Míra soběstačnosti je vysoká u máku i přesto, že došlo meziročně k jejímu výraznému snížení (o 892,0 p. b.). Tato plodina však nepatří mezi základní komodity, je zajímavá z hlediska vývozu, nikoliv objemu celkové výroby.

U cukru míra soběstačnosti rovněž převyšuje 100 %, ale meziročně výrazně poklesla (o 26,5 p. b.). Také u brambor není ČR soběstačná a produkce nedosahuje úrovně domácí spotřeby. Kromě toho se soběstačnost meziročně poměrně značně snížila (o 10,8 p. b.).

Rovněž u ovoce mírného pásma nebyla ani v roce 2015 ČR plně soběstačná, přestože se míra soběstačnosti meziročně zvýšila o 21,0 p. b. Tento trend odpovídá podstatně vyššímu růstu domácí výroby než spotřeby.

Míra soběstačnosti je nejméně uspokojivá u zeleniny. Zelenina vykazuje dlouhodobě nízkou míru soběstačnosti a v roce 2015 ještě došlo k jejímu poklesu o 6,3 p. b. Snížení míry soběstačnosti v roce 2015 je důsledkem snížení produkčních ploch i hektarových výnosů (sucho), a tím i domácí výroby. Na druhé straně se zvýšil dovoz, ale i vývoz.

Mezi jednotlivými komoditami živočišného původu se míra soběstačnosti značně liší. Vysoká míra soběstačnosti – nad úrovní 100 % – je u hovězího masa a mléka. Soběstačnost v produkci nativního mléka dosáhla 131,6 %, což je meziroční růst o 0,5 p. b. Takto definovaný ukazatel vyjadřuje poměr mezi výrobou nativního mléka v zemědělském podniku a spotřebou mlékárenských výrobků přepočtenou na ekvivalent mléka. Na meziroční růst tohoto ukazatele měl vliv především růst výroby nativního mléka, který byl mírně vyšší než růst domácí spotřeby mlékárenských výrobků v přepočtu na ekvivalent mléka.

U hovězího masa dosahuje míra soběstačnosti trvale vysoké úrovně. Vliv na tuto situaci má především značný vývoz živého skotu z ČR. V roce 2015 došlo meziročně k poměrně značnému zvýšení soběstačnosti (o 7,7 p. b.), protože produkce se zvýšila, zatímco spotřeba poklesla.

Z hlediska míry soběstačnosti u živočišných komodit je nejhorší situace u vepřového masa. Čeští producenti (zejména zpracovatelé) stále nejsou schopni čelit zahraniční konkurenci. V roce 2015 meziročně míra soběstačnosti vepřového masa opět poklesla (o 2,2 p. b.). Na její pokles mělo vliv především snížení výroby a na druhé straně zvýšení spotřeby.

Nízká míra soběstačnosti je také u drůbeže. V roce 2015 míra soběstačnosti ještě poklesla o 5,5 p. b. Tato skutečnost je výsledkem nižšího růstu výroby než spotřeby a především výrazně vyššího dovozu této komodity. Míra soběstačnosti u vajec v roce 2015 dosáhla 85,5 % a meziročně poklesla o 2,8 p. b. Vývoj v roce 2015 byl ovlivněn především zvýšením dovozu a mírně i spotřeby při poklesu výroby.

6 STRUKTURÁLNÍ VÝVOJ AGRÁRNÍHO SEKTORU

V roce 2015 obhospodařovaly zemědělskou půdu právnické osoby na 69,7 % a fyzické osoby na 30,3 % její obhospodařované výměry v ČR. Meziroční změny v podnikatelské struktuře zemědělství byly v roce 2015, podobně jako v předcházejících letech, relativně malé. Počet potravinářských podniků se s rostoucí velikostí snižuje. Výkonnostně nejvýznamnější velikostní kategorii, měřeno tržbami za prodej vlastních výrobků a služeb, představovaly v roce 2015 podniky s 200 až 499 zaměstnanci. Z oborového pohledu nejvyšší počet firem vykazuje výroba pekařských a cukrářských výrobků. V porovnání s rokem 2014 se situace meziročně v přílivu přímých zahraničních investic do výroby potravinářských výrobků, nápojů a výroby tabákových výrobků příliš nezměnila jak co do objemu, tak struktury, poklesl však základní kapitál.

V roce 2015 došlo k poklesu výměry množitelských ploch uznaných osiv obilovin, olejnin a sadby brambor, naopak v případě luskovin došlo k jejich výraznému nárůstu. Meziročně se opět zvýšila spotřeba minerálních hnojiv a dosáhla úrovně 113,7 kg čistých živin N, P₂O₅ a K₂O na hektar zemědělské půdy s výraznou převahou dusíkatých hnojiv, ve spotřebě vápenatých hmot došlo ke stagnaci. Spotřeba přípravků na ochranu rostlin meziročně poklesla, zvýšilo se však užití biologických přípravků na bázi mikroorganismů. V roce 2015 byl zaznamenán nárůst produkce i spotřeby průmyslových krmiv, stejně tak vzrostl objem dovozu a vývozu. Potřeba traktorů v zemědělských podnicích je z hlediska počtu pokryta a při obměně dochází především ke změně struktury traktorového parku. Dosud se nákup nových traktorů orientoval především do vyšších výkonových tříd, v roce 2015 se již začíná projevovat potřeba obnovy traktorového parku i v nižších výkonových třídách.

Podíl úvěrů do odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství z celkového objemu poskytnutých klientských úvěrů v roce 2015 činil 1,8 %, stejně jako v předcházejícím roce. Pojistné za zemědělské pojištění meziročně mírně pokleslo a výměra pojištěných plodin představovala necelých 1,5 mil. ha. V roce 2015 poskytlo MZe 423 917 tis. Kč na podporu řešení 181 programových projektů a 20 rezortním výzkumným organizacím na dlouhodobý koncepční rozvoj částku 390 252 tis. Kč. V roce 2015 bylo prostřednictvím Ročního vzdělávacího plánu Ministerstva zemědělství pro odborné vzdělávání veřejnosti v rezortu realizováno 960 akcí za 3,26 mil. Kč. Z národních dotací bylo vyplaceno na program Regionální přenos informací prostřednictvím Krajských informačních středisek 6,5 mil. Kč, na program Odborné konzultace 5,2 mil. Kč a na program Využívání poradenských služeb téměř 34,7 mil. Kč. Odbytová družstva vyvíjela svou činnost především v komoditách mléko, vejce, ovoce a zelenina.

Snižování zaměstnanosti v zemědělství pokračuje stále mírnějším tempem, průměrný evidenční počet pracovníků v zemědělství meziročně poklesl o 1,2 % a v roce 2015 činil 100,9 tis. Zatímco v národním hospodářství celkem vzrostla průměrná mzda o 3,4 % a v průmyslu o 3,0 %, v zemědělství, lesnictví a rybářství došlo k nárůstu pouze o 1,3 % a dále se tak prohloubil jak relativní, tak zejména absolutní schodek ve mzdách.

6.1 Podnikatelská struktura zemědělství

Koncem roku 2015 bylo ve strukturální zemědělské statistice ČSÚ evidováno přes 47,4 tis. subjektů (tab. T6.1/01). Všechny evidované zemědělské subjekty jsou zde označovány jako zemědělské podniky a jsou rozděleny na podniky právnických osob (PPO) a podniky fyzických osob (PFO). PPO zahrnují zemědělské obchodní korporace, a to obchodní společnosti a družstva, a jiné právnické osoby. PFO zahrnují jak zemědělské podnikatele podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství (dále jen „zemědělství podnikatelé – FO“), tak i fyzické osoby provozující drobné pěstitelské a chovatelské činnosti a nepodléhající evidenci zemědělského podnikatele. Drobní pěstitelé nebo chovatelé bez

podnikatelského osvědčení tvoří početnou část (37 %) evidovaných zemědělských subjektů. 1,8 tis. zemědělských podniků (3,9 % z celkového počtu) hospodařilo bez zemědělské půdy a bylo zaměřeno výhradně na živočišnou výrobu. Převážnou část z nich (83 %) představovaly PFO.

T6.1/01 - Podnikatelská struktura fyzických a právnických osob v zemědělství¹⁾, stav koncem roku 2015

Právní forma	Počet podniků	Obhospodařovaná zemědělská půda		Obhospodařovaná orná půda		Průměrná výměra ²⁾	
		ha	%	ha	%	ha z. p.	ha o. p.
Fyzické osoby celkem	43 158	1 061 620	30,3	631 118	25,4	24,6	14,6
z toho - zeměd. podnikatelé³⁾	25 473	944 629	27,0	567 964	22,8	37,1	22,3
Právnické osoby celkem	4 258	2 439 697	69,7	1 858 412	74,6	573,0	436,5
v tom - obchodní společnosti celkem	3 426	1 734 747	49,5	1 290 148	51,8	506,3	376,6
z toho - spol. s r. o.	2 654	846 797	24,2	565 581	22,7	319,1	213,1
- a. s.	732	870 504	24,9	711 261	28,6	1189,2	971,7
- družstva	513	676 500	19,3	552 094	22,2	1318,7	1 076,2
- ostatní⁴⁾	320	28 451	0,8	16 170	0,6	88,9	50,5
Celkem	47 416	3 501 317	100,0	2 489 531	100,0	73,8	52,5

1) Zemědělsky aktivní subjekty s velikostními parametry odpovídajícími prahovým hodnotám AGC 2000.

2) Vypočteno za podniky obhospodařující zemědělskou půdu.

3) Zaevidovaní zemědělští podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

4) Státní podniky, příspěvkové organizace aj.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Většina zemědělských podniků (více než 96 %) vykázala alespoň minimální výměru z. p.⁹⁸ a tyto podniky hospodařily na 3,50 mil. ha z. p. (z toho 2,49 mil. ha o. p.). PPO obhospodařovaly téměř 70 % z. p. (a necelých 75 % o. p.) v ČR. Jednalo se převážně o obchodní společnosti⁹⁹, které obhospodařovaly více než polovinu celkové výměry z. p. Družstva hospodařila na necelé pětinu výměry z. p. Podíl ostatních právnických osob (státní podniky, příspěvkové organizace aj.) na z. p. byl pouze 0,8 %.

Největší podíl na půdě obhospodařované PFO měli zemědělští podnikatelé – FO, na které připadalo 27 % celkové výměry obhospodařované z. p. a necelých 23 % celkové výměry o. p. v ČR.

Podíl orné půdy celkově představoval 71 % zemědělské půdy. PPO vykázaly vyšší stupeň zornění obhospodařované půdy (celkově 76 %; podle jednotlivých právních forem s. r. o. 67 % a družstva shodně s a. s. 82 %) než PFO (59 %).

Na početních stavech základních druhů hospodářských zvířat měly PPO ještě vyšší podíl než na obhospodařované půdě. Na PPO připadlo 76 % skotu (v rámci toho 90 % dojených krav) a téměř 93 % prasat a drůbeže.

⁹⁸ Jedná se o subjekty alespoň s 1 ha vlastní nebo najaté z. p. (základní prahová jednotka zjišťování počínaje Agrocenzem 2000) nebo alespoň s 15 ary intenzivních plodin (sady, zelenina, květiny) nebo 10 ary vinic nebo 3 ary skleníků a pařenišť. Část subjektů (podniků) má výměru z. p. pod uvedenými hodnotami, splňuje však požadavky na prahové hodnoty týkající se chovu hospodářských zvířat: alespoň 1 ks skotu nebo 2 ks prasat nebo 4 ks koz a ovci nebo 50 ks drůbeže, případně alespoň 100 ks králíků nebo kožešinových zvířat.

⁹⁹ Podle početního zastoupení se jedná především o společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti; v malé míře jsou zastoupeny i veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti.

Podle právních forem podniků byly největšími chovateli skotu a. s., následované družstvy a zemědělskými podnikateli – FO. Na chovu prasat se téměř 62 % podílely a. s. a dále družstva (16 %) a s. r. o. (14 %), na chovu drůbeže se podílely zejména s. r. o. s téměř 45% podílem, a. s. s téměř 42 % a výrazně méně zemědělstí podnikatelé – FO s více než 6% podílem (tab. T6.1/02).

T6.1/02 - Struktura početních stavů hospodářských zvířat podle právních forem podniků, stav koncem roku 2015

Právní forma	Skot				Prasata		Drůbež	
	celkem		z toho dojené krávy					
	ks	%	ks	%	ks	%	ks	%
Fyzické osoby celkem	335 879	24,1	37 988	10,1	114 455	7,3	1 599 211	7,3
z toho - zeměd. podnikatelé¹⁾	302 287	21,7	33 748	9,0	89 423	5,7	1 408 463	6,5
Právnícké osoby celkem	1 059 914	75,9	338 767	89,9	1 448 750	92,7	20 181 409	92,7
v tom - obchodní společnosti celkem	680 291	48,7	198 119	52,6	1 190 831	76,2	18 796 805	86,3
z toho - spol. s r. o.	266 910	19,1	47 077	12,5	213 429	13,7	9 738 609	44,7
- a. s.	409 674	29,4	150 413	39,9	965 535	61,8	9 058 141	41,6
- družstva	367 840	26,4	136 869	36,3	248 631	15,9	1 328 851	6,1
- ostatní	11 783	0,8	3 779	1,0	9 288	0,6	55 753	0,3
Celkem	1 395 793	100,0	376 755	100,0	1 563 205	100,0	21 780 620	100,0

1) Zaevidovaní zemědělstí podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Velikostní struktura zemědělských podniků v ČR daná výměrou obhospodařované zemědělské půdy je velmi různorodá a vykazuje významné rozdíly mezi PPO a PFO (tab. T6.1/03); velikostní strukturu rozhodujících typů zemědělských obchodních korporací uvádí příl. tab. 6.1/01.

Celkově 64 % podniků obhospodařujících zemědělskou půdu mělo výměru do 10 ha a připadala na ně pouze 2,2 % celkové výměry z. p. Podniky s výměrou nad 500 ha početně tvořily pouze necelá 4 % z celkového počtu podniků obhospodařujících zemědělskou půdu, avšak připadalo na ně více než 68 % její celkové výměry.

Z celkové výměry z. p. obhospodařované PPO připadlo 71 % na podniky větší než 1 000 ha. Naproti tomu u PFO připadlo na podniky větší než 1 tis. ha pouze 7 % obhospodařované výměry z. p. tímto typem podniků. Z celkem 298 podniků s výměrou nad 2 tis. ha bylo 291 PPO a 7 PFO. Největších podniků s výměrou nad 4 tis. ha z. p. z toho bylo 46 a až na jeden se jednalo výhradně o PPO.

T6.1/03 - Velikostní struktura podniků fyzických a právníckých osob obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2015

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Podniky celkem ¹⁾				Podniky fyzických osob ¹⁾				Podniky právníckých osob ¹⁾			
	počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.		počet		výměra obhospodařované z. p.	
	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%	abs.	%	ha	%
>0-<5	23 669	51,9	39 325	1,1	23 119	55,5	38 006	3,6	550	13,9	1 319	0,1
5-<10	5 518	12,1	38 498	1,1	5 244	12,6	36 607	3,4	274	6,9	1 891	0,1
10-<50	9 229	20,2	208 813	6,0	8 642	20,8	194 668	18,3	587	14,9	14 145	0,6
50-<100	2 484	5,4	176 582	5,0	2 241	5,4	159 223	15,0	243	6,1	17 359	0,7
100-<500	2 919	6,4	645 342	18,4	2 133	5,1	421 709	39,7	786	19,9	223 633	9,2
500-<1000	829	1,8	596 730	17,0	202	0,5	138 345	13,0	627	15,9	458 385	18,8
1000-<2000	637	1,4	890 278	25,4	43	0,1	54 000	5,1	594	15,0	836 277	34,3
2000 a více	298	0,7	905 750	25,9	7	0,0	19 062	1,8	291	7,4	886 688	36,3
Celkem	45 583	100,0	3 501 317	100,0	41 631	100,0	1 061 620	100,0	3 952	100,0	2 439 697	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj podnikatelské struktury českého zemědělství v období od roku 2000 zachycující zemědělské podniky s výměrou více než 3 ha zemědělské půdy¹⁰⁰ je uveden v příl. tab. 6.1/02.

Podíl PFO na obhospodařované půdě postupně narůstal a proti roku 2000 se v roce 2015 zvýšil o 4,1 p. b. na úkor podílu PPO. Zvýšila se i průměrná výměra PFO větších než 3 ha z. p., a to z 38,8 ha v roce 2000 na 45,7 ha v roce 2015.

Podíl PPO se naopak celkově snižoval, a to však pouze u družstev, jejichž podíl na výměře z. p. obhospodařované podniky s výměrou nad 3 ha z. p. poklesl z 29,3 % v roce 2000 na 19,4 % v roce 2015. Podíl obchodních společností v tomto ukazateli vzrostl ve stejném období o 6,2 p. b. na 49,9 %. Poměrně výrazně se snížila průměrná výměra PPO větších než 3 ha z. p., a to z 1 036 ha z. p. v roce 2000 na 678 ha z. p. v roce 2015, přičemž důvodem je jak pokles celkové jimi obhospodařované výměry půdy, tak jde o důsledek nárůstu počtu PPO ve sledovaném období.

V roce 2015 se ve srovnání s rokem 2014 podíl PFO na obhospodařované zemědělské půdě mírně snížil, a to o 0,2 p. b. na 29,9 % při odpovídajícím zvýšení podílu PPO na 70,1 %. Podíl družstev se přitom meziročně snížil o 0,5 p. b. na 19,4 %.

6.2 Podnikatelská struktura zpracovatelů agrárních surovin

Jak vyplývá z registru ČSÚ, v roce 2015 byl zaznamenán další nárůst počtu podnikatelských subjektů zařazených do potravinářské výroby a výroby nápojů (CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11). Celkový počet subjektů těchto obou výrobních činností činil 21 235 (meziročně je to více již o 1 588 firem). Nikoliv všechny registrované subjekty jsou však ekonomicky aktivní, zejména se to týká fyzických osob. Také se změnila struktura využívaných právních forem, neboť v roce 2015, obdobně jako v roce 2014 se nejvíce rozrostl počet právě těchto, tj. firem fyzických osob.

U jednotlivých sledovaných právních forem CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11 se jejich počet meziročně vyvíjel takto:

- celkový počet fyzických osob, z nichž většina podniká podle živnostenského zákona, avšak nezapsaných v obchodním rejstříku se v roce 2015 dále meziročně rozšířil, a to o 1 214 subjektů na 16 133 osob. Přetrvávající trend v rozšiřování počtu těchto subjektů je v kontextu s oživením ekonomiky a ve sledovaných výrobních odvětvích se silící poptávkou po místní produkci v jednotlivých regionech. Jde zejména o drobné výrobce pečiva a cukrářských výrobků, masných výrobků, minipivovary či vinařství, při jednodušší formě jejich založení v porovnání s ostatními právními formami;

¹⁰⁰ Z důvodu dlouhodobé srovnatelnosti údajů od roku 1995 (viz Zprávy o stavu zemědělství ČR do roku 2010), kdy byly v agrocentru prahovou hodnotou 3 ha obhospodařované z. p. V agrocentru 2000 a v následujících zemědělských strukturálních šetřeních byla základní prahová hodnota snížena na 1 ha z. p., ale v šetřeních z roku 2010 i 2013 byla zvýšena na 5 ha.

- početně výrazně zastoupenou právní formou u obchodních korporací v roce 2015 byly s. r. o., což odpovídá jednodušší formě vzniku i správě tohoto subjektu v porovnání s některými jinými korporacemi. V roce 2015 se tato forma podnikání vyskytovala u 4 413 firem, což představuje další rozšíření této právní formy. Meziroční přírůstek dosáhl 366 společností;
- počet akciových společností v roce 2015 mírně klesl. V roce 2015 podnikalo v této právní formě 450 a. s. (meziročně je to méně o 16 společností);
- právní formu družstva použilo v roce 2015, stejně jako v roce 2014 jen 71 subjektů.

Část výrobců potravin a nápojů využívá k podnikání i jiné právní formy, jako je komanditní společnost aj., avšak ani v roce 2015 nebyly příliš zastoupeny.

U podniků sledovaných ČSÚ z hlediska velikosti (monitoruje průměrné počty subjektů se 100 a více zaměstnanci) převládaly v roce 2015 obdobně jako v minulých letech podniky od 100 do 199 zaměstnanců. S rostoucí velikostí se počet potravinářských podniků snižuje. Meziroční změny u sledovaných subjektů nejsou příliš významné. Podrobnější údaje poskytuje tab. T6.2/01.

T6.2/01 - Velikostní struktury potravinářských podniků se 100 a více zaměstnanci

Počet zaměstnanců	Průměrný počet podniků		Meziroční index
	2014 ¹⁾	2015	
100-199	125	127	101,6
200-499	86	87	101,2
500-999	17	16	94,1
1 000-1 999	7	8	114,3
2 000-2 999	3	3	100,0
Celkem	238	241	101,3

1) Údaje za rok 2014 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty se 100 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Výkonnostně nejvýznamnější velikostní kategorií – posuzováno podle absolutního objemu tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S), představovaly v roce 2015 podniky s 200 až 499 zaměstnanci, s objemem zmíněných tržeb 72,0 mld. Kč. O něco menšího objemu těchto tržeb bylo v roce 2015 zaznamenáno u kategorie od 100 do 199 zaměstnanců, a to 70,9 mld. Kč. Uvedené dvě kategorie podniků se na tržbách za prodej VV a S u výroby potravinářských výrobků a výroby nápojů (CZ-NACE 10 a CZ-NACE 11) podílely nejvíce, a to 64,8 %.

Počty potravinářských podniků s 50 a více zaměstnanci v roce 2015 v meziročním porovnání podle oborů jsou uvedeny v tab. T6.2/02. Jako v minulých letech nejvyšší počet podniků vykazuje výroba pekařských a cukrářských výrobků, dále je to obor zpracování masa a masných výrobků a výroba ostatních potravinářských výrobků, která je velmi členitá a je založena především na zpracování surovin rostlinného původu (výroba cukru a také kakaa,

čokolády a cukrovinek). Do ostatních výrob patří i produkce vyššího stupně zpracování agrárních surovin (výroba hotových pokrmů, polévek, dietních potravin aj.).

Z meziročního porovnání vyplývá, že u většiny oborů u této kategorie podniků s 50 a více zaměstnanci se počet firem v hodnocených letech (2014 a 2015) jen nevýznamně měnil. U části oborů se počet podniků rozšířil a naopak u některých výrob se podnikatelská základna redukovala, v kontextu s vysoce konkurenčním prostředím.

T6.2/02 - Průměrný počet podnikatelských subjektů podle výrobních oborů

Ukazatel	2014 ¹⁾	2015	Meziroční index
Zpracování masa a výroba masných výrobků	76	71	93,4
Zpracování a konzervování ryb	4	4	100,0
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	15	15	100,0
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	6	6	100,0
Výroba mléčných výrobků	40	40	100,0
Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků	15	16	106,7
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	123	125	101,6
Výroba ostatních potravinářských výrobků	75	78	104,0
Výroba průmyslových krmiv	25	25	100,0
Výroba nápojů	55	53	96,4
Průmysl potravinářský celkem	434	433	99,8

1) Údaje za rok 2014 byly zpřesněny.

Pramen: ČSÚ - Podnikatelské subjekty s 50 a více zaměstnanci

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Přímé zahraniční investice (PZI) do výroby potravinářských výrobků, nápojů a výroby tabákových výrobků (CZ-NACE 10–12) vykázaly podle předběžných údajů ČNB za rok 2015 záporný objem -5 431,0 mil. Kč (tab. T6.2/03). Tato hodnota je výslednicí výrazně záporného objemu PZI u výroby potravinářských výrobků a nápojů (CZ-NACE 10–11), zčásti kompenzovaného přílivem do výroby tabákových výrobků (CZ-NACE 12). Zápornou hodnotu zaznamenal reinvestovaný zisk a ostatní kapitál, zahrnující přijaté a poskytnuté úvěry. V porovnání s rokem 2014 se situace v přílivu PZI do CZ-NACE 10–12 v roce 2015 příliš nezměnila jak co do objemu, tak ve struktuře, zejména však poklesl základní kapitál.

Podíl investic za sledovaná odvětví na celkových PZI za ČR v hodnoceném roce činil -18,05 %, zatímco v roce 2014 uvedený podíl činil -5,78 %, což představuje výrazný rozdíl.

PZI do CZ-NACE 10–12 za celé sledované období (1997–2015) v celkovém objemu dosáhly dle předběžných údajů ČNB částky 75 727,6 mil. Kč a podílely se na objemu investic do národní ekonomiky 2,70 %.

T6.2/03 - PZI do výroby potravin, nápojů a tabákových výrobků (mil. Kč)

Název	2014 ⁴⁾	2015 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	1 550,0	37,3
Reinvestovaný zisk²⁾	-1 239,5	-1 339,7
Ostatní kapitál³⁾	-6 897,0	-4 128,6
Celkem	-6 586,5	-5 431,0

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Za rok 2014 jde o zprášené a za rok 2015 o předběžné údaje.

Pramen: ČNB

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Odliv tuzemských investic (TI) z ČR do zahraničí do odvětví CZ-NACE 10–12 za rok 2015 činil dle předběžných údajů ČNB 1 253,5 mil. Kč. Za celé sledované období od roku 1997 dosáhl odliv TI do zahraničí 13 735,7 mil. Kč, což představuje podíl 2,90 % v rámci národního hospodářství. Je zřejmé, že PZI do CZ-NACE 10–12 za sledované období jsou co do objemu podstatně vyšší než jejich odliv.

6.3 Dodavatelská odvětví

Osivo a sadba

V roce 2015 bylo podle zákona č. 219/2003 Sb., o uvádění do oběhu osiva a sadby pěstovaných rostlin a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, evidováno, případně registrováno, celkem 960 právnických a fyzických osob s oprávněním pro výrobu, dovoz a uvádění do oběhu osiva polních plodin a zelenin, sadby brambor a sazenic zelenin.

V roce 2015 bylo Odborem osiv a sadby ÚKZÚZ vystaveno celkem 726 mezinárodních certifikátů, z toho 564 certifikátů ISTA a 162 certifikátů OECD. Kromě těchto mezinárodních certifikátů využívá mnoho dodavatelů možnosti vyvážet osivo s dvojjazyčným česko-anglickým uznávacím listem.

Zástupci Odboru osiv a sadby ÚKZÚZ se v roce 2015 zúčastnili několika jednání Stálého výboru Evropské komise pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva, dále výročního zasedání sekce pro odrůdovou certifikaci osiv v mezinárodním obchodě OECD, výročního zasedání Asociace evropských úřadů pro certifikaci osiv (ESCAA), workshopu pro zdravotní stav osiva při Mezinárodní asociaci pro zkoušení semen (ISTA), dále zasedání skupiny pro osivo při kongresu Asociace německých zemědělských zkušebních a výzkumných ústavů (VDLUFA) a dalších mezinárodních odborných akcí.

V tab. T6.3/01 jsou uvedeny přihlášené množitelské plochy v roce 2015 v porovnání s rokem 2014. U luskovin došlo k výraznému nárůstu, a to o 64,29 %, nárůst o čtvrtinu

zaznamenaly množitelské plochy jetelovin (25,29 %). K největšímu poklesu množitelských ploch došlo u sadby brambor (12,8 %) a obilovin (10,2 %). Výkyvy v poptávce po certifikovaném osivu jsou ovlivněny trhem s jednotlivými plodinami v rámci ČR i EU a tomu odpovídá i meziroční kolísání výměry množitelských ploch.

T6.3/01 - Přihlášené množitelské plochy v ČR

Plodina	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Vyrobené osivo, sadba (t)	Přihlášené množitelské plochy (ha)	Meziroční index výměry přihlášených množ. ploch
	2014		2015	
Obiloviny (vč. kukuřice)	64 352	180 890	57 788	89,80
Luskoviny	7 027	13 938	11 545	164,29
Olejníky a prádlné rostliny	12 355	11 253	11 922	96,50
Semenné okopaniny - řepa	-	-	-	-
Brambory	3 351	53 317	2 922	87,20
Jeteloviny	9 548	2 617	11 963	125,29
Trávy a jednoleté pícniny, ostatní krmné plodiny	11 108	6 732	12 548	112,96

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), B. Dobiášová (ÚKZÚZ)

Minerální hnojiva a přípravky na ochranu rostlin

V roce 2015 pokračovala registrace hnojiv a pomocných látek podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace se evidují hnojiva a pomocné látky uváděné do oběhu i dalšími třemi legálními způsoby, tzn. v režimu ohlášení (podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 764/2008) a HNOJIV ES (podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 2003/2003). HNOJIVA ES jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce, resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

Celkem bylo v loňském roce vydáno 126 rozhodnutí o registraci hnojiv a pomocných látek, ohlášeno bylo 84 hnojiv, v režimu vzájemného uznávání bylo evidováno 28 výrobků a konečně v režimu HNOJIV ES 114 hnojiv.

K 1. 1. 2016 bylo v Registru hnojiv evidováno celkem 1 625 hnojiv a pomocných látek v režimu registrace, 430 hnojiv v režimu ohlášení, 225 hnojiv a pomocných látek v režimu vzájemného uznávání a 335 hnojiv v režimu HNOJIV ES. Poměr tuzemských/zahraničních hnojiv a pomocných látek je cca 45 %/55 %. Podíl HNOJIV ES na celkovém objemu hnojiv obchodovaných v ČR se odhaduje na 30–35 %, stejně jako v předchozím roce.

Na základě výsledků analýz vzorků, odebraných v rámci odborného dozoru (celkem 298 vzorků), bylo zrušeno 21 rozhodnutí o registraci a bylo zahájeno jedno správní řízení u HNOJIV ES.

V roce 2015 došlo opět k celkovému mírnému zvýšení spotřeby živin v minerálních hnojivech, když bylo jejich prostřednictvím dodáno 113,7 kg N (meziroční nárůst o 22,8 %), 13,9 kg P₂O₅ a 9,5 kg K₂O na hektar zemědělské půdy. Celková spotřeba čistých živin

dodaných minerálními hnojivy činila 478,9 tis. t (meziročně o 16,0 % vyšší), v přepočtu 137,1 kg/ha zemědělské půdy. Na základě informací ČSÚ bylo v roce 2015 kalkulováno s výměrou využívané zemědělské půdy podle LPIS 3 494 tis. ha.

Statkovými a organickými hnojivy bylo v roce 2015 dodáno v průměru 28,6 kg N, 15,9 kg P₂O₅ a 27,6 kg K₂O na hektar zemědělské půdy. Celková dodávka čistých základních živin ze statkových hnojiv činila podle údajů VÚRV 72,1 kg/ha.

V roce 2015 byl stejně jako v předchozím roce do této statistiky započítán i vstup živin v digestátu, kterého je v zemědělských bioplynových stanicích (BPS) v ČR produkováno ročně přes 8 mil. t. Část statkových hnojiv je dodávána do BPS jako vstupní surovina. Živiny ze vstupujících statkových hnojiv (keřda, hnůj) tvoří odhadem polovinu živin ve výsledném digestátu.

Objem spotřeby vápenatých hmot na zemědělské půdě v ČR se meziročně téměř nezměnil a činil 285 tis. t.

Kapacita a stav zařízení na skladování hnojiv se postupně dostává do souladu s právními požadavky, a to díky možnosti čerpat dotace na výstavbu nebo rekonstrukci těchto prostor v rámci Programu rozvoje venkova.

Ochrana rostlin

Údaje o spotřebě přípravků na ochranu rostlin a rostlinných produktů (POR) v ČR byly za rok 2015 získány přibližně od 3 100 subjektů, jejichž výměra představuje kolem 76 % celkové výměry orné půdy, 88 % výměry chmelnic, 65 % výměry vinic, 59 % výměry sadů a 34 % výměry travních porostů (celkově mírně méně než v předchozím roce). Výběr subjektů probíhal ve spolupráci s ČSÚ, data o spotřebě účinných látek byla dopočtena podle metodiky ČSÚ na základě stratifikovaného výběru.

Spotřeba účinných látek, obsažených v POR na zemědělské půdě, činila celkem 4 843,1 tis. kg. Na 1 ha zemědělské půdy se spotřebovalo 1,36 kg. Celková výměra, ošetřená přípravky na ochranu rostlin v roce 2015, činila 14 575,2 tis. ha.

Celková spotřeba POR v ČR činila 12 732,0 tis. kg, l a byla meziročně o 3,1 % nižší. Herbicidy a desikanty se na ní podílely 47,0 %, fungicidy 27,4 %, regulátory růstu a vývoje 9,6 %, zoocidy 9,0 % a ostatní prostředky 7,0 %.

Spotřeba biologických přípravků na bázi mikroorganismů činila 35 529 kg (meziročně vyšší o 9,8 %), spotřeba účinné látky na 1 ha u těchto přípravků činila stejně jako v předchozím roce 0,12 kg/ha. V roce 2015 byla těmito přípravky ošetřena plocha v polních kulturách (kukuřice) cca 17 tis. ha. Vzhledem k tomu, že sběr dat byl v roce 2015 zaměřen na vybrané zemědělské plodiny podle čl. 4 směrnice 2009/128/ES, nelze u ostatních biologických přípravků „Bioagens na bázi makroorganismů“ ošetřenou plochu kvalifikovaně odhadnout.

Průmyslová krmiva

Podle organizací FEFAC¹⁰¹ a Alltech¹⁰² bylo ve světě vyprodukováno v roce 2015 celkem 995,5 mil. t krmiv (krmných směsí), což znamená přibližně o 1,5 % meziročně více. Nejvíce vyprodukovaly Čína (179,93 mil. t), Spojené státy americké (172,73 mil. t) a Brazílie (68,7 mil. t). Podle Mezinárodní rady pro obiloviny (International Grains Council) bylo v sezóně 2013/14 k výrobě krmiv užito 544 mil. t kukuřice, 132 mil. t pšenice a 94 mil. t ječmene.

V EU 28¹⁰³ bylo vyrobeno v roce 2014 celkem 153,4 mil. t a mimo EU 28 celkem 61,2 mil. t krmených směsí, celkem tedy 214,6 mil. t. V roce 2015 bylo podle odhadu FEFAC v EU 28³ vyprodukováno 156,1 mil. t, tj. meziročně o 0,2 % více a produkce EU 28³ tak tvořila zhruba 16 % celosvětové produkce, a spotřebováno bylo 480 mil. t krmiv. EU tedy silně závisí na dovozu krmiv – např. u krmiv bohatých na bílkoviny tvoří dovoz krmených surovin 75 %, u samotné sóji 98 %, a celkový dovoz krmených surovin činil v roce 2014 celkem 43 mil. t, což je 28 % z unijní produkce. Z celkové spotřeby krmiv v EU 28 vyprodukovali farmáři pro svou vlastní potřebu 60 % a 40 % tvořily nákupy (údaje za rok 2014). Největší podíl na produkci krmiv v EU 28 měla v roce 2015 opět krmiva pro drůbež (33,8 %), která tvoří přibližně 85 % hodnoty produkce drůbeže v daném roce, a meziročně jejich produkce vzrostla (na rozdíl od produkce krmiv pro prasata a skot, více ovlivněné dobrou úrodou obilovin). Nejvýznamnějšími producenty EU 28 byly Německo, Španělsko a Francie. Průměrná dovozní cena sójového šrotu na nizozemské burze za rok 2015 byla podle AMI 349,5 €/t (9,54 Kč/kg), což je o 43,15 €/t (1,27 Kč/kg) méně než v předchozím roce.

Celková výroba krmených směsí pro hospodářská zvířata v ČR v roce 2015 činila 2 351,0 tis. t, tzn., že proti roku 2014 stoupla o 3,1 tis. t (0,1 %).

Nejvíce krmených směsí se vyrobilo pro drůbež a prasata, méně pak pro skot, domácí zvířata a pro ostatní zvířata. Vzhledem k výrobě předcházejícího roku byl v roce 2015 zaznamenán pokles u krmených směsí pro prasata, drůbež a domácí zvířata, a u krmených směsí pro skot a ostatní zvířata výroba meziročně stoupla. U krmených směsí pro prasata se výroba proti roku 2014 snížila o 16,8 tis. t (2,1 %), u krmených směsí pro drůbež došlo v tomto srovnání k poklesu výroby o 46,4 tis. t (4,7 %). U krmených směsí pro skot naopak výroba vzrostla o 14,6 tis. t (2,9 %) a také u výroby krmiv pro ostatní zvířata byl nárůst o 11,7 tis. t (14,0 %).

¹⁰¹ Evropská federace výrobců krmiv (European Feed Manufacturers' Federation).

¹⁰² Organizace zabývající se zvyšováním nutriční hodnoty potravin a krmiv a od roku 2011 sbírající údaje o objemu produkce krmiv v přibližně 130 zemích světa.

¹⁰³ Vyjma Řecka, Malty a Lucemburska.

T6.3/02 - Výroba krmných směsí v ČR (tis. t)

Druhy zvířat	2014	2015 ¹⁾	Meziroční index
Krmné směsi pro hospodářská a ostatní²⁾ zvířata	2 348	2 351	100,13
z toho: skot celkem	505	520	102,88
prasata celkem	803	786	97,90
drůbež celkem	996	950	95,35
Krmné směsi pro domácí zvířata	221	218	98,67
Celkem	2 569	2 569	100,01

1) Odhad.

2) Ostatní zvířata jsou ovce, kozy, koně, ryby, králíci, lesní zvěř a zvířata v ZOO.

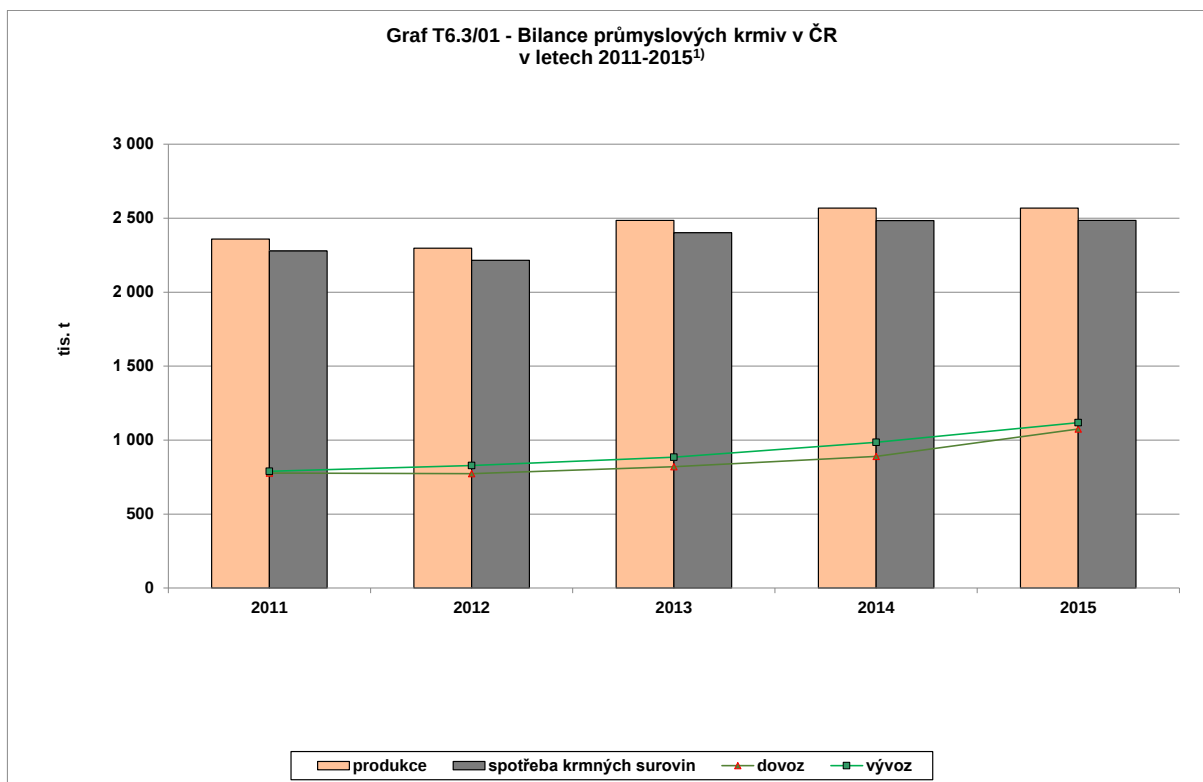
Pramen: MZe - Roční výkazy o výrobě průmyslových krmiv

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI), J. Saksún (MZe)

Pokles výroby v ČR v roce 2015 proti roku 2014 byl zaznamenán u krmných směsí pro domácí zvířata, a to o 1,3 %. Bylo zjištěno, že produkce pro uvedení do oběhu pro cizí odběratele výrazně převažuje nad produkcí pro vlastní spotřebu. Výroba krmných směsí dle jednotlivých druhů zvířat určená pro vlastní spotřebu vzhledem k výrobě jednotlivých druhů celkem činila v roce 2015 u prasat 3,2 %, u drůbeže 1,7 % a u skotu 36,9 %.

Objem výroby krmných směsí v ČR v roce 2015 v tis. t celkem (krmné směsi pro hospodářská a ostatní zvířata a krmné směsi pro domácí zvířata) byl na stejné úrovni jako v roce 2014. I když u některých druhů výroba krmných směsí proti roku 2014 poklesla, tak především u skotu a u ostatních zvířat stoupla, a tím se výroba meziročně vyrovnala.

Dovezeno bylo v roce 2015 do ČR celkem 1 075,7 tis. t průmyslových krmných surovin a krmných směsí, tedy meziročně o 18,8 % více, za průměrnou cenu 12,98 Kč/kg, a vyvezeno 1 118,6 tis. t (tj. meziroční nárůst o 14,3 %) za průměrnou cenu 10,89 Kč/kg. Celkové saldo za rok 2015 tedy zůstalo kladné: 42,8 tis. t, ale v přepočtu na peněžní hodnotu činilo -1 784,4 mil. Kč. Nejvýznamnějším dovozcem do ČR bylo v roce 2015 opět Německo, se zhruba polovičním podílem na celkovém dovezeném množství, které dovezlo 554,2 tis. t, což představuje přibližně pětinu z produkce krmných směsí (nikoliv surovin) v ČR v roce 2015. Dovoz z Německa se meziročně zvýšil o 26,6 %, a saldo obchodu s Německem bylo výrazně zápornější (-98,2 tis. t, v peněžním vyjádření -3 321,8 mil. Kč) než v roce 2014 (-29,4 tis. t, resp. -2 618,0 mil. Kč). Druhým nejvýznamnějším dovozcem do ČR bylo Polsko, které zaznamenalo nejvýraznější nárůst, a to o 39,2 % na celkových 183,8 mil. t (tj. 17,1% podíl na celkovém dovozu). K dalším dovozcům patřily Slovensko, Maďarsko, Nizozemsko a Rakousko, každý s podílem mezi 3–5 %. ČR v roce 2015 vyvezla také do Německa, a to 456,1 tis. t průmyslových krmných surovin a krmných směsí, meziročně o 11,7 % více, dále na Slovensko (233,2 tis. t), do Polska (119,5 tis. t) a Rakouska (76,9 tis. t), a k výraznému nárůstu došlo u vývozu do Nizozemska, kam v roce 2015 ČR vyvezla 63,4 tis. t. V přepočtu na peněžní hodnotu byl významný též vývoz do Itálie (47,7 tis. t, resp. 794,4 mil. Kč).

1) Spotřeba krmných surovin v roce 2015 je odhad.

Pramen: MZe

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

V registračním systému ÚKZÚZ bylo ke 31. 12. 2015 evidováno 19 386 subjektů, které požádaly o registraci krmivářských provozů pro činnost výroba, uvádění do oběhu, prvovýroba nebo doprava krmiv. V převážné většině se jedná o fyzické osoby – 14 918 subjektů, právnické osoby – 4 463 subjektů a 5 zahraničních právních subjektů, které mají v ČR registrovaný provoz. Celkem bylo u těchto subjektů k tomuto datu evidováno 31 857 provozů, z toho schválených bylo 337 a registrovaných provozů 1 843, zbyvajících 29 677 jsou provozy zemědělské prvovýroby a dopravci krmiv. V roce 2015 bylo nově schváleno 16 a registrováno 901 provozů. Změny v evidenci byly provedeny u 19 schválených a 603 registrovaných provozů. Z evidence bylo vyjmuto 862 provozů (z toho 13 schválených a 849 registrovaných).

Převážná většina nově registrovaných provozů se týká zemědělské prvovýroby a dopravců. Přetrvává trend mírného nárůstu provozů výrobců a u dodavatelů krmiv pro zvířata v zájmovém chovu se jedná o nárůst markantní. Pokles schválených a registrovaných provozů ustává a meziročně se téměř nemění. Počty výrobních provozů krmných surovin se dlouhodobě nemění vůbec.

Přehled v tab. T6.3/03 uvádí specifikaci činností v registrovaných nebo schválených krmivářských provozech včetně údajů o počtech distributorů, dodavatelů a dovozců krmiv.

**T6.3/03 - Specifikace činností ve schválených a registrovaných provozech
k 31. 12. 2015¹⁾**

Druh činnosti	Schválené	Registrované	Celkem ČR
Výrobci krmných surovin	9	266	275
Výrobci doplňkových látek	6	5	11
Výrobci premixů	23	4	27
Výrobci krmných směsí	110	198	308
Mobilní výroby	0	420	420
Faremní mícháreny krmiv	0	64	64
Zemědělská prvovýroba - všeobecně	0	28 432	28 432
Dovozci krmiv	87	172	259
Dodavatelé krmiv	219	1 030	1 249
Distributoři	137	598	735
Dopravci krmiv	0	1 088	1 088
Uvádění na trh - krmné suroviny	0	1 347	1 347
Uvádění na trh - krmné směsi	186	847	1 033
Uvádění na trh - doplňkové látky	216	163	379
Uvádění na trh - premixy	162	94	256

1) V rámci jednoho provozu bývá prováděno více činností.

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Veterinární péče

Státní veterinární správa ČR dozoruje více než 5 000 podniků, které zpracovávají produkty živočišného původu, nebo s nimi manipulují. Jedná se například o jatky, maso zpracující závody, mlékárny, zpracovny vajec, medu atd. V roce 2015 k těmto provozům přibýly i provozovny stravovacích služeb. SVS ČR dozoruje v těchto provozech úsek manipulace s živočišnými produkty. Na začátku roku byl Ministerstvem zdravotnictví předán seznam bezmála 70 000 provozoven, část z nich s živočišnými produkty nemanipuluje, proto v nich SVS ČR dozor vykonávat nebude. SVS ČR tyto provozovny postupně navštěvuje a ty, které budou spadat pod její pravomoc, postupně zadává do své evidence. Do konce roku 2015 jich takto zaevidovala 7 845. Dozorované schválené i registrované podniky jsou uvedeny na internetových stránkách SVS ČR.

V oblasti veterinární hygieny přibyla v důsledku novely zákona o potravinách nová kompetence, kontrola zacházení s potravinami živočišného původu v zařízeních stravovacích služeb. Hlavně díky této nové kompetenci poměrně výrazně vzrostl počet závad zjištěných při plánovaných kontrolách.

Za účelem kontroly bylo navštíveno 8 871 zařízení stravovacích služeb. Celkem úřední veterinární lékaři při kontrolách zjistili 3 478 závad (závady byly zjištěny u 14,3 % kontrol). Závady se týkaly zejména sledovatelnosti potravin (18,8 %), označování potravin (14,7 %), prošlých dat použitelnosti (11 %) a skladování surovin a potravin (8,6 %).

V dozorovaných schválených podnicích je, podle vyhodnocení míry nebezpečí a rizik, naplánován určitý počet kontrol. V loňském roce jich bylo provedeno přes 26 000. Dalších

téměř 21 000 kontrol bylo následných a mimořádných. Plánovaných akcí, při kterých byla zjištěna závada, bylo více než 800 (meziročně více než dvojnásobné množství). U akcí mimořádných, následných, nebo neplánovaných byly závady zjištěny v takřka 1 900 případech, což bylo zhruba o 400 více než v roce 2014. Relativně nízké procento nevyhovujících nálezů je do značné míry výsledkem soustavného a pravidelného veterinárního dozoru. Zároveň je viditelný vyšší záchyt závad u mimořádných akcí, speciálně zaměřených na určitý konkrétní problém, a u předem neplánovaných akcí. Do této oblasti spadají i neplánované akce na podnět.

V roce 2015 provedli veterinární inspektoři veterinární prohlídku před a po porážení u 2 810 937 ks velkých jatečných zvířat. Drůbeže bylo prohlédnuto mnohonásobně více, celkem 110 535 466 ks. Menší část pak tvořila prohlídka poražených králíků (550 365 ks) a poražených běžců (2 473). Jako nevhodné pro lidskou spotřebu bylo vyřazeno 29 281 ks velkých jatečných zvířat, 1 466 891 ks drůbeže a 1 035 ks králíků.

SVS ČR na jatkách neprovádí jen veterinární prohlídku, ale také převzala dozor nad klasifikací těl jatečných zvířat. Vlastní kontrolní činnost je zaměřena na kontrolu klasifikace jatečně upravených těl (JUT) skotu a prasat, na dodržování referenční úpravy jatečných těl těchto zvířat, na jejich správné označování, vedení a evidenci klasifikačních protokolů. Nedílnou součástí je i dohled a kontrola nad řádným odesíláním hlášení o klasifikaci v návaznosti na další zpracovávání těchto dat.

V roce 2015 provedli inspektoři 421 kontrol v 50 jatečných provozech porážejících skot a zkontrolovali 8 768 JUT skotu. Průměrná chybovost klasifikace skotu byla 5,3 %. U 90 JUT byla zjištěna chybná obchodní úprava a u 11 JUT chybné označení.

Na klasifikaci prasat bylo provedeno 403 kontrol ve 44 podnicích, zkontrolováno bylo 21 143 JUT prasat a chybovost klasifikace byla 7,6 %. Ve 486 případech byla zjištěna chybná obchodní úprava JUT a v 15 případech chybné označení.

Součástí agendy státní veterinární správy je také monitoring cizorodých látek v potravinách živočišného původu a monitoring zoonóz.

V rámci monitoringu zoonóz bylo vloni vyšetřeno celkem 10 011 + STEC vzorků.

V roce 2015 bylo vyšetřeno 8 589 vzorků pro účely vyšetření *Salmonella* spp. Záchytnost u brojlerů byla 21,7 %, u krůt 2,4 %, u prasat 0,6 % a u skotu 0,6 %. Obdobně jako v loňském roce byly odebírány vzorky slepých střev brojlerů na vyšetření *Campylobacter* spp. se záchytem 65,1 %. Nově byly odebírány vzorky slepých střev prasat, se záchytem 73,8 %. Na přítomnost původce *E. coli* byly odebírány vzorky slepých střev prasat, celkem bylo odebráno 187 vzorků. Nově byly odebírány vzorky pro účely vyšetření na enzymy produkující *E. coli* (enzymy zajišťující rezistenci vůči beta-laktamovým antibiotikům). Celkem bylo odebráno 894 vzorků, z čehož u hovězího masa bylo zjištěno 15,9 % pozitivních, u vepřového masa 20,2 % a u slepých střev prasat to bylo 31,3 %

pozitivních vzorků. Dále bylo odebráno 242 vzorků pro účely vyšetření Shiga-toxigenní *E. coli* s 2,89% záchytem.

U vzorků pozitivních byla dále sledována antimikrobiální rezistence v souladu s prováděcím rozhodnutím Komise č. 2013/652/EU o sledování a ohlašování antimikrobiální rezistence zoonotických a komenzálních bakterií.

Některá zjištění mohou mít dopad i na zahraniční subjekty. Takové případy se hlásí systémem rychlého varování (RASFF). V roce 2015 SVS ČR řešila 46 případů RASFF, z toho bylo 16 případů oznámeno Českou republikou a 30 případů bylo přijato z jiných států.

Zemědělská technika

Nárůst dodávek traktorů do zemědělství kulminoval v roce 2008, kdy bylo dodáno nejvíce traktorů (3 098 ks za rok). Následně vlivem hospodářské a finanční krize došlo v obnově techniky k výraznému poklesu. Za poslední 3 roky se dodávky traktorů ustálily mezi 2 270–2 450 ks za rok.

V roce 2015 bylo dodáno do zemědělství celkem 2 266 traktorů, tj. pokles téměř o 8 % proti roku 2014. Celkem dodávky zajistilo 18 výrobních firem, z toho 1 tuzemská. Nejvýznamnější nárůst dodávek opět zaznamenala firma Zetor, jejíž podíl na trhu činí kolem 23 %. Největší podíly na trhu z řad zahraničních značek mají John Deere, New Holland a CASE IH.

Ze statistických podkladů lze usuzovat, že potřeba traktorů v zemědělských podnicích je z hlediska počtu pokryta a při obměně dochází především ke změně struktury traktorového parku. Dosud se nákup nových traktorů orientoval především do vyšších výkonových tříd. V roce 2015 se již začíná projevovat potřeba obnovy traktorového parku i v nižších výkonových třídách. Pro udržení rozumného tempa obnovy traktorů by se dodávky měly pohybovat ve výši cca 2 500–3 000 ks ročně.

Také v případě sklízecích mlátiček dochází k postupné obnově staršího strojového parku novou technikou, která je výrazně výkonnější. V dodávkách nových sklízecích mlátiček převládají stroje s ekonomicky zdůvodněným ročním využitím podle instalovaného výkonu motoru cca od 500 do 900 ha za rok. Lze tedy výhledově předpokládat, že celkové počty sklízecích mlátiček v zemědělství budou dále klesat až pod hranici 4 000 ks. K udržení racionálního tempa obnovy by se tedy dodávky sklízecích mlátiček do zemědělství měly pohybovat ve výši alespoň 200 ks ročně. V posledních třech letech se však dodávky sklízecích mlátiček pohybují pod 200 ks za rok, v loňském roce dokonce poklesly na 164 ks.

Obnova samojízdných sklízecích řezaček a její trendy vycházejí ze struktury rostlinné výroby a jejích změn. Samojízdné sklízecí řezačky se používají především pro sklizeň pícnin na orné půdě, jejichž výměra se od roku 1990 postupně snížila z původních více než 1 mil. ha až na 400 tis. ha. Teprve v několika posledních letech se výměra začala pomalu zvyšovat, a to především z důvodu zvyšování výměry kukuřice na siláž pro energetické účely

v bioplynových stanicích. Lze předpokládat, že celkové počty sklízecích řezaček v zemědělství budou i nadále klesat a ustálí se na hodnotě kolem 800 až 900 ks. Pro udržení příznivého tempa obnovy by bylo třeba docílit dodávky alespoň 45 až 50 ks samojízdných sklízecích řezaček ročně.

T6.3/04 - Vývoj dodávek traktorů, sklízecích mlátiček a samojízdných do zemědělství (ks)

Stroje	2011	2012	2013	2014	2015
Traktory	2 323	2 104	2 304	2 453	2 266
Sklízecí mlátičky	194	196	175	166	164
Samojízdné řezačky	43	51	45	27	44

Pramen: VÚZT

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), Z. Abrham (VÚZT)

Pohonné hmoty

V roce 2015 se podle odhadu VÚZT spotřebovalo v zemědělství v podnicích s 20 a více pracovníky 17 968 TJ tuhých a kapalných paliv a zemního plynu. Na této spotřebě se tuhá paliva (černé a hnědé uhlí, koks a brikety) podílela 1,9 %, kapalná paliva, zejména motorová nafta 86,7 %, a zemní plyn 11,5 %. Kromě toho se v roce 2015 spotřebovalo v těchto podnicích 693 000 MWh elektrické energie.

T6.3/05 - Spotřeba motorové nafty v zemědělství (mil. l)

Odvětví	2012	2013	2014	2015	Meziroční index
Rostlinná výroba¹⁾	373,00	373,65	373,43	369,59	98,97
Živočišná výroba	62,20	62,28	62,24	61,60	98,97
Celková spotřeba v zemědělství	435,20	435,93	435,67	431,19	98,97

1) Včetně dopravy vnější po veřejných komunikacích.

Pramen: VÚZT; ČSÚ

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI), O. Syrový (VÚZT)

Podle propočtů VÚZT a ČSÚ se v roce 2015 spotřebovalo v zemědělství 431,2 mil. l motorové nafty. Do celkové spotřeby motorové nafty není zahrnuta spotřeba služeb poskytovaných zemědělství jinými resorty, zejména v dopravě, a spotřeba vzniklá při nezemědělské činnosti podniků.

6.4 Úvěry a pojišťovací služby

Úvěry v zemědělství, myslivosti a rybolovu

Čerpání úvěrů zemědělskými podniky se v roce 2015 v souvislosti s pokračujícím příznivým vývojem zemědělství zvýšilo. Podle údajů ČNB k 31. 12. 2015 se na čerpání klientských úvěrů¹⁰⁴ podle odvětví nejvíce podílely domácnosti (45 %) a dále činnosti

¹⁰⁴ V Kč a cizí měně.

v oblasti nemovitostí (11,7 %), zpracovatelský průmysl (8,8 %) a peněžnictví a pojišťovnictví (7,8 %). Podíl úvěrů do odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství z celkového objemu poskytnutých klientských úvěrů v roce 2015 činil 1,8 % stejně jako v předcházejícím roce. Stav bankovních úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu k 31. 12. 2015 (tab. T6.4/01) se ve srovnání s předcházejícím rokem zvýšily, a to o 2,8 %, přičemž nejvyšší nárůst (o 4,7 %) zaznamenaly úvěry střednědobé, rostl i objem dlouhodobých úvěrů (o 3,1 %) a krátkodobých úvěrů (o 0,3 %). Investiční úvěry se podílely na celkovém objemu úvěrů 73,8 % s meziročním nárůstem o 3,2 %, což dokládá růst investiční dynamiky zemědělských podniků. Objem úvěrů pro odvětví zemědělství, myslivosti a rybolovu vykázal v roce 2015 historicky nejvyšší úroveň.

T6.4/01 - Struktura úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu - stav k 31. 12. (mil. Kč)

Ukazatel	2014	2015	Meziroční index
Úvěry a pohledávky za klienty celkem	46 214,0	47 499,7	102,8
v tom - krátkodobé (do 1 roku)	7 324,5	7 345,1	100,3
- střednědobé (1-5 let)	4 720,1	4 942,9	104,7
- dlouhodobé (nad 5 let)	34 169,4	35 211,6	103,1
z toho - investiční úvěry celkem	33 972,4	35 043,0	103,2

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Při alokaci úvěrů do resortu zemědělství aktivně a pozitivně působí PGRLF, k jehož předmětu činnosti patří poskytování podpor ve formě subvence části úroků z úvěrů v rámci vyhlášených investičních programů. Program „Zemědělec“ podporuje realizaci dlouhodobých investičních záměrů s ohledem na restrukturalizaci a zvýšení efektivnosti, modernizaci, snížení výrobních nákladů, zlepšení jakosti a další rozvoj zemědělských subjektů. Obdobná forma podpory je poskytována v rámci programu „Podpora nákupu půdy“ v režimu de minimis, přičemž cílem programu podpory je zpřístupnit pořízení zemědělské půdy jako primárního výrobního prostředku zemědělských prvovýrobců. V roce 2015 PGRLF otevřel další investiční programy, z nichž tři jsou určeny pro lesnictví a dřevozpracující provozovny, a dále program „Zpracovatel“ s cílem vytvořit předpoklady pro rozvoj v oblasti zpracování zemědělské produkce podpořením investic na pořízení majetku souvisejícího se zpracováním zemědělských produktů.

Vedle těchto programů od roku 2015 PGRLF nabízí i poskytování úročených úvěrů v rámci programů „Úvěry na nákup půdy“, s cílem poskytnout zemědělskému prvovýrobcovi prostředky na pořízení nestátní zemědělské půdy, a „Sociální zemědělství“, s cílem vytvořit předpoklady pro zajištění a rozvoj zaměstnávání pracovníků se zdravotním postižením zemědělskými podnikateli. Podpora je určena na úvěry poskytované přímo PGRLF s možností snížení jistiny úvěru, a to i opakovaně, v režimu de minimis, přičemž maximální

výše podpory u jednoho žadatele je korunový ekvivalent částky až 15 000 €, tj. cca 400 tis. Kč.

Podle údajů PGRLF za období od roku 1994 do konce roku 2015 činila celková výše podporovaných úvěrů (v rámci všech vyhlášených programů podpor ve formě subvencí části úroků z úvěrů a/nebo zajištění úvěrů – garancí) 161 419 mil. Kč. Podporu v rámci uvedeného období nejvíce využívají akciové společnosti (37 %), následované zemědělskými družstvy (22 %) a zemědělskými podnikateli – fyzickými osobami (22 %) a dále společnostmi s r. o. (18 %).

Nejvýznamnějšími poskytovateli úvěrů podpořených poskytnutím dotace části úroků, resp. garance jsou Komerční banka, a. s., GE Money Bank, a. s., a Česká spořitelna, a. s.

Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu

V roce 2015 dosáhly podle předběžných údajů ČNB přímé zahraniční investice do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu hodnoty 671 mil. Kč a představovaly tak 0,23 % z celkových přímých zahraničních investic do ČR. Z teritoriálního pohledu zaujímá největší podíl na celkovém objemu přímých zahraničních investic v ČR podle posledních údajů ČNB¹⁰⁵ Nizozemsko následované Rakouskem a Německem.

Přiliv¹⁰⁶ přímých zahraničních investic do zemědělství, lesnictví a rybolovu se tak v roce 2015 podle předběžných údajů ČNB zvýšil proti roku 2014 o 346 mil. Kč (tab. T6.4/02).

T6.4/02 - Přímé zahraniční investice do zemědělství, lesnictví a rybolovu (mil. Kč)

Název	2014	2015 ⁴⁾
Základní kapitál¹⁾	485,9	871,2
Reinvestovaný zisk²⁾	60,0	-200,1
Ostatní kapitál³⁾	-221,2	0,0
Celkem	324,7	671,1

1) Základní kapitál zahrnuje vklad nerezidenta do základního kapitálu společnosti (základní kapitál v pobočkách, všechny podíly v dceřiných a přidružených společnostech).

2) Reinvestovaný zisk je podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend (reinvestovaný zisk = zisk běžného roku po zdanění + nerozdělený zisk z předchozích let - ztráta běžného roku - neuhrazená ztráta z předchozích let - dividendy).

3) Ostatní kapitál zahrnuje přijaté a poskytnuté úvěry, včetně dluhových cenných papírů a dodavatelských úvěrů, mezi přímými investory a jejich afilovanými podniky a ostatními podniky ve skupině. Tyto úvěrové vztahy jsou zachyceny v mezipodnikových pohledávkách a závazcích.

4) Předběžné údaje.

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Podle předběžných údajů ČNB dosáhly v roce 2015 tuzemské investice do zahraničí do sektoru zemědělství, lesnictví a rybolovu kladné hodnoty v celkové výši 3,3 mil. Kč. Objemy

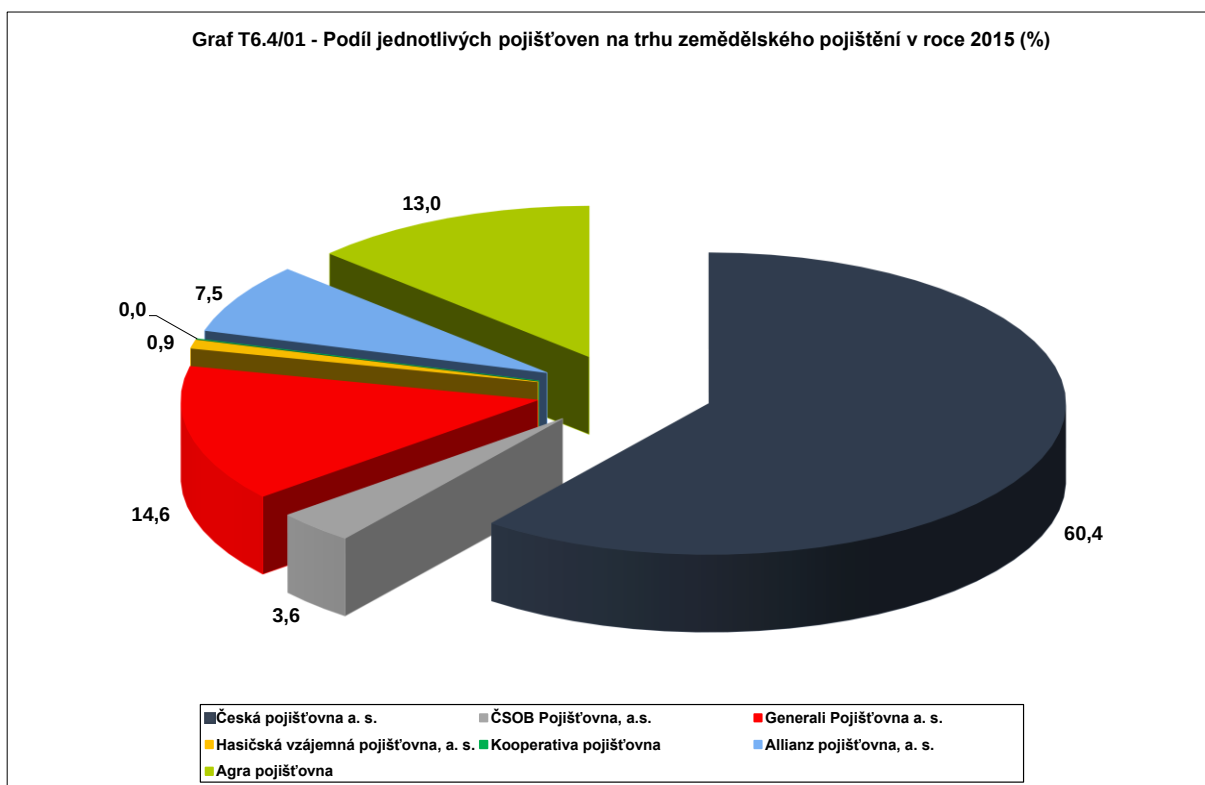
¹⁰⁵ Stav přímých zahraničních investic k 31. 12. 2014 v ČR v teritoriální struktuře.

¹⁰⁶ Investice od nerezidentů směřující do ČR.

odlivu tuzemských investic do zahraničí jsou však v tomto sektoru velmi nízké a v roce 2015 představoval podíl odlivu investic do zahraničí do zemědělství, lesnictví a rybolovu pouze 0,01 % celkových tuzemských investic do zahraničí.

Zemědělské pojištění

V roce 2015 nabízelo zemědělské pojištění v ČR celkem šest komerčních pojišťoven. Podíl jednotlivých pojišťoven na trhu zemědělského pojištění podle objemu pojistného za zemědělské pojištění uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF dokumentuje graf T6.4/01. Žádosti o podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat z prostředků PGRLF podali klienti České pojišťovny a. s., Generali Pojišťovny a. s., Agra pojišťovny, organizační složky pojišťovny Österreichische Hagelversicherung, VVaG, Allianz pojišťovny, a. s., ČSOB Pojišťovny, a.s., Hasičské vzájemné pojišťovny, a. s., a Kooperativy pojišťovny, a.s.¹⁰⁷. S výjimkou Agra pojišťovny jsou všechny pojišťovny nabízející zemědělské pojištění členy České asociace pojišťoven.

Pramen: PGRLF

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

V rámci zemědělského pojištění nabízejí komerční pojišťovny produkty pojištění plodin a hospodářských zvířat, které se vztahují na vybraná živelní rizika, nakažová rizika a případně

¹⁰⁷ Kooperativa pojišťovna, a.s., v roce 2015 zemědělské pojištění nenabízela, žádost o dotaci z PGRLF se týkala pouze dobíhajících smluv, jejichž podíl představoval pouze 0,03 % objemu pojistného ze všech žádostí o dotaci.

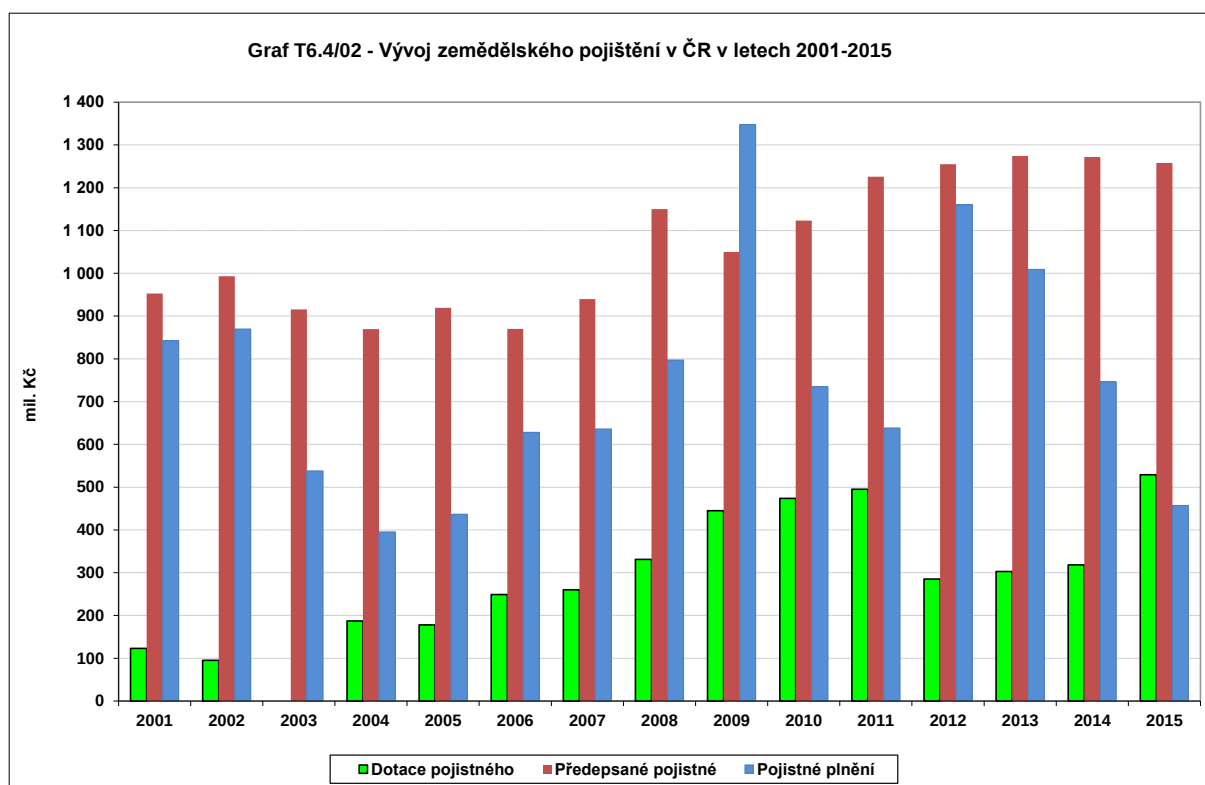
i některá další rizika ohrožující rostlinnou a živočišnou produkci. Některá rizika zůstávají v podmínkách ČR nepojistitelná, a to, vedle cenových rizik, především až na výjimky riziko sucha a deště v období sklizně. Rozhraní mezi pojistitelnými a nepojistitelnými riziky přitom spočívá zejména v aktuální nabídce a koupěschopné poptávce po produktech pro krytí určitého rizika a může se v čase měnit.

V rámci programu „Podpora pojištění“ poskytuje PGRLF od roku 2004 podporu pojištění plodin a hospodářských zvířat. Úroveň podpory, která se odvíjí od výše zaplaceného pojistného, v roce 2015 činila 50 % z prokázaných nákladů na pojištění speciálních plodin¹⁰⁸ a 50 % z prokázaných nákladů na pojištění ostatních plodin pro případ krupobití, požáru, bouře, vichřice, povodně nebo záplavy, sesuvu půdy, vyzimování, vymrznutí, jarního mrazu nebo mrazu, sucha nebo dlouhotrvajícího deště, či škod způsobených škůdci rostlin, včetně okusu rostlin zvěří a 50 % nákladů na pojištění hospodářských zvířat pro případ uhynutí nebo utracení v důsledku živelních škod, nebezpečných nákaz¹⁰⁹ nebo jiných onemocnění infekčního nebo parazitárního původu. Pojištění tzv. jednotlivých škod na zvířatech (úrazy, porodní škody apod.) není předmětem dotace. Podpora je poskytována zemědělským podnikatelským subjektům splňujícím parametry malého nebo středního podniku, které jsou zemědělským prvovýrobcem. Celkový objem pojistného za pojištění plodin a hospodářských zvířat předepsaného pojišťovnami je proto vyšší než objem pojistného uplatněného v žádostech o dotaci z PGRLF¹¹⁰. Vývoj celkového objemu dotace, předepsaného pojistného a plnění ze zemědělského pojištění ukazuje graf T6.4/02.

¹⁰⁸ Speciálními plodinami se rozumí réva vinná, chmel, ovoce, jahody, konzumní zelenina, okrasné rostliny vč. školet, LAKR a přadné rostliny (len a konopí).

¹⁰⁹ Soukromé pojištění se vztahuje i na případy utracení nebo nutné poražení zvířat v důsledku nebezpečných nákaz kompenzované státem dle zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči. Kompenzace od státu spolu s případným plněním ze soukromého pojištění tak postiženým chovatelům zpravidla pokrývá jak vlastní škodu na zvířatech, tak i další vznikající škody v důsledku přerušení provozu živočišné produkce.

¹¹⁰ V roce 2015 byly podány žádosti o podporu PGRLF k celkovému objemu pojistného za pojištění plodin a hospodářských zvířat ve výši 1 059 tis. Kč.

Pramen: PGRLF, ČAP, Agra pojišťovna

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

V roce 2015 výměra pojištěných plodin na orné půdě, chmelnicích, vinicích a sadech představovala necelých 1,5 mil. hektarů a ve srovnání s rokem 2014 se snížila zhruba o 100 tis. ha. Propojištěnost¹¹¹ tak dosáhla přibližně 49 % celkové výměry orné půdy, vinic, chmelnic a ovocných sadů dle údajů ČÚZK¹¹². Propojištěnost vztažená k údajům veřejného registru půdy LPIS¹¹³ dosáhla zhruba 59 %. Propojištěnost hospodářských zvířat se v průměru dlouhodobě pohybuje na úrovni 80 %.

Předepsané pojistné za zemědělské pojištění se v roce 2015 snížilo o 1,1 %, s tím že pojistné za pojištění zvířat zůstalo na stejné úrovni jako v roce 2014 a pojistné za pojištění plodin pokleslo o 1,5 %. Pojistné plnění ze zemědělského pojištění v roce 2015 odhadem představovalo 36 % předepsaného pojistného¹¹⁴, čímž se škodní průběh v roce 2015 proti minulému roku snížil o 23 p. b. (příl. tab. 6.4/01). Z klimatických rizik se významně projevil zejména such, proti němuž zemědělci v České republice nejsou pojištěni. Z pojistitelných rizik největší škody způsobilo krupobití, na něž připadaly více než čtyři pětiny z vyplaceného pojistného plnění z pojištění plodin. V roce 2015 významně ve srovnání s jinými roky narostly škody požárem na pojištěných plodinách, což souviselo s letním suchem a vysokými

¹¹¹ Propojištěnost zde znamená podíl výměry pojištěných plodin k celkové výměře pěstovaných plodin.

¹¹² Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky, ČÚZK 2016.

¹¹³ Výměra standardní orné půdy, chmelnic, vinic a ovocných sadů v roce 2015.

¹¹⁴ Agra pojišťovna údaj o vyplaceném plnění za rok 2014 ani 2015 neposkytl.

teplotami. K výskytu nález většího rozsahu v chovech zvířat v roce 2015 stejně jako předešlých letech nedošlo.

6.5 Výzkum, vzdělávání a poradenství

Věda a výzkum

Základním koncepčním dokumentem, kterým se do konce roku 2015 řídil zemědělský výzkum a vývoj, byla „Koncepce zemědělského aplikovaného výzkumu a vývoje do roku 2015“, která vycházela z potřeb, znalostí a dokumentů platných v době jejího vzniku v roce 2008. V oblasti výzkumu, vývoje a inovací však od té doby došlo k celé řadě významných změn, které byly v roce 2015 zohledněny při přípravě nové koncepce: „Koncepce výzkumu, vývoje a inovací Ministerstva zemědělství na léta 2016–2022“.

Na přípravě rezortních výzkumných programů se významně podílí Česká akademie zemědělských věd (ČAZV) jako poradní orgán ministra zemědělství. Současně se ČAZV spolupodílí na vyhodnocování a zveřejňování výsledků výzkumu, zejména jejich publikováním v 11 recenzovaných vědeckých časopisech.

V roce 2015 se výzkumnou činností v oblasti zemědělství, potravinářství, vodního a lesního hospodářství a problematiky rozvoje venkova zabývalo 7 veřejných výzkumných institucí a 2 státní příspěvkové organizace se statutem výzkumné organizace podle Nařízení Komise (ES) č. 800/2008, které byly zřízeny Ministerstvem zemědělství. Na rezortním výzkumu, experimentálním vývoji a inovacích se dále podílelo kromě uvedených organizací také na dvě desítky soukromých výzkumných ústavů, z nichž 11 se statutem výzkumné organizace dle výše uvedeného nařízení, dále veřejné výzkumné instituce zřízené jiným rezortem, výzkumná pracoviště univerzit a vysokých škol, řada dalších menších výzkumných ústavů, organizací a institucí a soukromých podnikatelských subjektů.

Způsob hodnocení výsledků výzkumu, experimentálního vývoje a inovací prováděného Radou pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) na základě Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů kladl v roce 2015 zásadní důraz na vysokou odbornou úroveň vědecko-výzkumných prací a účelnost vynaložených veřejných finančních prostředků. Hodnocení provádí RVVI na základě bodu II.3. usnesení vlády č. 644 ze dne 23. června 2004 k hodnocení výzkumu a vývoje a jeho výsledků.

V roce 2015 bylo řešeno 181 programových projektů v rámci rezortního programu „Komplexní udržitelné systémy v zemědělství 2012–2018 (KUS)“, z nichž 8 bylo v tomto roce ukončeno.

Tematicky byly projekty zaměřeny na celou šíři oborů v působnosti rezortu. Cílem je postupné doplňování sítě projektů o projekty řešící aktuální problematiku rezortu.

Údaje o řešených i ukončených projektech jsou průběžně předávány do „Centrální evidence projektů“ (Informační systém VaVaI – CEP), která je veřejně dostupná na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz.

Účelové finanční prostředky na podporu řešení 181 programových projektů byly MZe v roce 2015 poskytnuty ve výši 423 917 tis. Kč.

Na dlouhodobý koncepční rozvoj byly v roce 2015 MZe poskytnuty institucionální finanční prostředky 20 rezortním výzkumným organizacím v celkové výši 390 252 tis. Kč.

Údaje o výši institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumných organizací jsou průběžně předávány do „Centrální evidence aktivit“ (Informační systém VaVaI – CEA), které jsou veřejně přístupné na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz.

V oblasti mezinárodní spolupráce pokračovalo v roce 2015 řešení projektů v rámci mezinárodních programů výzkumu a vývoje, zejména v 7. Rámcovém programu EU, ale i dalších výzkumných programech.

Pro efektivnější realizaci výsledků výzkumu řešitelé na konci řešení projektů zpracovali jako součást závěrečných zpráv plány uplatnění výsledků s uvedením uživatelů výsledků výzkumu, způsobů a termínů, jakými budou a v jakém časovém horizontu tyto výsledky využity. Účelem je zajištění komplexnějšího a urychleného přenosu nových poznatků do provozní praxe. Přenos nových poznatků ke konečnému uživateli je rovněž podporován prostřednictvím poradenské a vzdělávací sítě MZe.

Informace o výsledcích vzešlých ze státěm podporovaných výzkumných aktivit jsou předávány do „Rejstříku informací o výsledcích“ (Informační systém VaVaI – RIV), který je veřejně dostupný na webové stránce RVVI www.vyzkum.cz. Výsledky řešení výzkumných aktivit jsou rovněž dostupné v knihovně ČAZV.

Vzdělávání

Ministerstvo zemědělství plní úkoly vyplývající z Koncepce vzdělávání Ministerstva zemědělství na období 2015–2020, která stanovila 7 hlavních cílů a 13 vedlejších cílů. K hlavním cílům patří další odborné vzdělávání, mimoškolní vzdělávání dětí a mládeže, transfer poznatků z oblasti vědy a výzkumu do praxe, optimalizace počtů a zvýšení kvality absolventů škol.

Vzdělávání organizované pro odbornou veřejnost probíhalo v roce 2015 v rámci schváleného Ročního vzdělávacího plánu Ministerstva zemědělství pro odborné vzdělávání veřejnosti v rezortu (RVP MZe). Do RVP MZe byly zařazeny vzdělávací a osvětové akce určené pro veřejnost, které byly navrženy jednotlivými odbornými útvary ministerstva. Jednalo se o krátkodobé semináře, školení a konference zaměřené na výklad právních norem ČR a EU, realizaci úkolů z usnesení vlády, informace o schválených programech a postupech, dále na požadavky spojené s problematikou zemědělství a venkova, vzdělávací aktivity pro

pracovníky veřejnosprávních úřadů, státních dozorových orgánů i odbornou zemědělskou veřejnost, realizaci rezortních programů orientovaných na děti a mládež.

Prostřednictvím RVP MZe bylo v roce 2015 realizováno 35 druhů vzdělávacích aktivit v celkovém počtu 960 akcí celkem za 3 255 785 Kč. Většina akcí probíhá pravidelně každý rok a navazuje na akce (semináře, konference, školení včetně zajištění sborníků a studijních či výukových materiálů) z předchozích let. Tradičně měly vysokou úroveň akce environmentálního vzdělávání pro děti a mládež z oblasti lesního hospodářství a programy pro děti a mládež zaměřené na bezpečnost potravin a zdravou výživu. Významný vzdělávací efekt měla rovněž školení pro vodoprávní úřady, konference k ochraně zvířat, semináře k ochraně rostlin, odborná školení k používání antimikrobik, vzdělávací aktivity pro vinohradníky a vinaře. Finančně byly podpořeny soutěže odborných znalostí a dovedností žáků středních škol s rezortním zaměřením. Na aktivity environmentálního vzdělávání, osvěty a propagace připadla z celkového objemu finančních prostředků v roce 2015 částka ve výši 2 244 414 Kč.

Celkový počet účastníků akcí financovaných z RVP MZe dosáhl v roce 2015 počtu 38 115 osob. Z toho bylo 21 684 dětí, které navštívily vzdělávací aktivity z oblasti bezpečnosti potravin a zásad zdravé výživy, akce Lesní pedagogika, rybářské a včelařské kroužky, zábavně vzdělávací program v Národním zemědělském muzeu.

Významný podíl má MZe na přípravě kvalifikačních a hodnotících standardů pro zemědělská, potravinářská, lesnická a vodohospodářská povolání. Tato aktivita je zároveň součástí funkce MZe jako autorizujícího orgánu ve smyslu zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání. Zákon umožňuje fyzickým osobám (starším 18 let, které mají alespoň základní vzdělání) získat osvědčení, které dokládá, že neformální výukou (např. při výkonu povolání nebo samostudiem) tyto osoby získaly požadované znalosti a dovednosti v rozsahu profesní kvalifikace.

Autorizaci k vykonání zkoušek profesních kvalifikací získávají právnické a fyzické osoby, které splňují požadované materiálně-technické podmínky a jejichž autorizovaní zástupci splnili podmínky požadovaného vzdělání a praxe k vykonání těchto zkoušek. K 31. 12. 2015 bylo evidováno 110 autorizovaných osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o autorizaci u 168 profesních kvalifikací. K uvedenému datu bylo vydáno 3 259 osvědčení o získání profesních kvalifikací.

V návaznosti na zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, pověřil odbor výzkumu, vzdělávání a poradenství celkem 58 vzdělávacích institucí ke konání kurzů a doplňujících školení pro získání odborné způsobilosti pro zacházení s přípravky na ochranu rostlin. V závěru roku 2015 byla ve spolupráci se Státní rostlinolékařskou správou za účelem zkvalitnění a sjednocení výuky v těchto kurzech uspořádána školení.

Posuzování a uznávání kvalifikací je významné pro potřeby opatření PRV a rovněž pro občany evropského hospodářského prostoru.

Splnění požadavku minimální zemědělské kvalifikace bylo posuzováno pro opatření „Zahájení činnosti mladých zemědělců“.

Uznávání kvalifikací občanů EU a evropského hospodářského prostoru pro výkon regulovaných povolání v ČR probíhalo dle zákona č. 18/2004 Sb., o uznávání odborné kvalifikace v rámci správního řízení, tím je umožněno zmíněným občanům zahájit podnikatelské aktivity v rezortních oborech.

V rámci podpory odborné výchovy byly v roce 2015 podpořeny subjekty, které vytvořily na svých pracovištích podmínky pro odborné vzdělávání ve vybraných zemědělských, lesnických, potravinářských učebních oborech, částkou 7,1 mil. Kč z národního dotačního programu 9.E. – Školní závody. Tato podpora přispívá ke zkvalitnění kvalifikované pracovní síly v sektoru zemědělství a je velice kladně hodnocena ze strany středních odborných škol a zemědělských podniků.

V roce 2015 pokračovala příprava Koncepce rezortního knihovnictví. K hlavním cílům koncepce patří propojení informačních zdrojů a jejich lepší přístupnost pro uživatele, dále zvýšení využití nabízených služeb a informačních zdrojů, kooperativní zpracování a budování knihovních fondů s efektivním vynakládáním veřejných prostředků na tyto činnosti.

Významný informační zdroj představuje Knihovna Antonína Švehly (KAŠ), která patří k největším knihovnám tohoto druhu na světě. V roce 2015 byl kladen důraz na akviziční činnost KAŠ. Veškeré návrhy na nákupy tištěných i elektronických informačních zdrojů byly posouzeny Akviziční komisí ÚZEI. V rámci propagace knihovního fondu a služeb KAŠ se knihovna aktivně zapojovala do celostátních knihovnických akcí (Březen – měsíc čtenářů v knihovnách 2015, Týden knihoven čtenářů v knihovnách 2015), pořádala semináře a výstavy pro uživatele knihovny.

Poradenství

V roce 2015 pokračovala příprava Koncepce poradenského systému MZe na nové programové období. Konečná verze je ovlivněna dopracováním podmínek nastavení podpory některých opatření zemědělského poradenského systému a ke schválení bude předložena v roce 2016.

Ke zlepšení transferu výsledků výzkumu a vývoje do praxe, přenosu informací o realizaci SZP v souladu s regionálními prioritami, propagace oborů středních odborných škol s resortním zaměřením i regionálních produktů byly realizovány tři programy:

- **Regionální přenos informací prostřednictvím Krajských informačních středisek pro rozvoj zemědělství a venkova (KIS).** Cílem je přenos resortních informací provázaných s informacemi o regionálních rozvojových aktivitách a informační podpora systému zemědělského poradenství.

- **Odborné konzultace.** Program probíhal na resortních výzkumných institucích, univerzitách a resortně orientovaných odborných sdruženích v případech, kdy neexistují odpovídající výzkumné organizace.
- **Využívání poradenských služeb.** Zaměření cílilo na dodržování zásad SZP – zejména Cross Compliance a správné zemědělské praxe v oblasti životního prostředí, ochrany přírody a krajiny atd. Finanční podpora byla též určena pro vlastníky a nájemce lesa. Odborné poradenské služby podpořené z PRV 2007–2013, opatření I.3.4, poskytovali poradci akreditovaní Ministerstvem zemědělství a vedení v Registru poradců akreditovaných MZe („Registr“).

Z národních dotací bylo vyplaceno na první dva programy téměř 11,7 mil. Kč, z toho na KIS 6,5 mil. Kč a 5,2 mil. Kč na Odborné konzultace. Z PRV, opatření I.3.4, bylo podpořeno 930 projektů ve výši téměř 34,7 mil. Kč.

V oblasti zemědělství byl nově akreditován jeden poradce a v oblasti lesnictví poradci čtyři. Ti, kterým končila v roce 2015 platnost akreditačního certifikátu, si mohli po úspěšném absolvování testu a pohovoru před komisí prodloužit jeho platnost na dalších 5 let. Celkem se reakreditovalo 72 poradců v oblasti zemědělství a 22 v lesnictví. K datu 31. 12. 2015 bylo v Registru vedeno 246 poradců.

Jako každoročně, i v tomto roce se poradci účastnili nepovinných registrovaných vzdělávacích akcí podle vlastního výběru i povinných akcí k prioritním tématům organizovaných Správcem Registru, tj. ÚZEI, ve spolupráci s odborníky výzkumných institucí. Připraven byl blok sedmi seminářů – doplněný v několika případech i exkurzemi – tematicky zaměřený na ekologii, péči o půdu, živočišnou výrobu, rostlinolékařství, optimalizaci hospodaření zemědělského podniku, lesnictví apod.

Úlohu informační podpory plní též **webové poradenství**, určené jak pracovníkům vykonávajícím resortně zaměřené činnosti, tak i k obecnému využití s cílem zjednodušení přístupu k poradenským informacím, a to s využitím sdružování informací a propojování webových portálů. Jedná se o zpřístupňování specializovaných informací v oblastech zemědělství, lesnictví, ekologického zemědělství, potravinářství, rybářství, myslivosti, vodního hospodářství i rozvoje venkova, dále metodik, formulářů či doporučení pro praxi.

V souladu s potřebami resortních podnikatelů je nezbytné posílit technologický rozvoj, inovace, přenos znalostí do praxe a zvýšit konkurenceschopnost malých a středních podniků odvětví, a tím přispět k dosažení konkurenceschopného zemědělství, potravinářství a lesnictví a udržitelného hospodaření s přírodními zdroji. Důležitá je podpora spolupráce formou poradenství při tvorbě vazby mezi jednotlivými aktéry spolupráce při předávání znalostí a zavádění inovací a nových poznatků do praxe. Cíl je ve shodě s Národní inovační strategií ČR 2012–2020, která vychází z doporučení evropského dokumentu Evropa 2020, se Strategií mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období 2012–2020 i s Nařízeními EP a Rady zvýšit vzájemnou informovanost a motivaci pro spolupráci mezi podnikovým a VaVaI

sektorem. MZe pro podporu efektivního zavádění inovativních řešení do praxe připravuje koncept pro zveřejňování výsledků v jednotném webovém rozhraní např. prostřednictvím digitálního úložiště typu Národní úložiště šedé literatury.

6.6 Organizace prvovýrobců a zpracovatelů

V roce 2015 působila v ČR na agrárním trhu, obdobně jako v předchozích letech, celá řada odbytových družstev a organizací.

Na trhu s mlékem v ČR bylo k 31. 12. 2015 registrováno celkem 27 odbytových organizací oprávněných ke zprostředkování prodeje mléka, jejichž prostřednictvím bylo prodáno 2 012,9 tis. t mléka, tj. 68,0 % z celkového množství dodaného k dalšímu zpracování.

Největšími sdruženími z hlediska objemu mléka zprostředkovaného k prodeji byly Mlékařské hospodářské družstvo JIH, Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy a dále Morava, mlékařské odbytové družstvo, která zprostředkovala prodej mléka v celkové výši 982,6 tis. t, tj. 33,2 % objemu ke zpracování v ČR. Počet odbytových organizací se meziletečně nezměnil.

Na úseku komodity ovce a kozy působila v roce 2015 společnost OVEKO, a. s., která byla založena chovateli ovcí a koz sdruženými ve Svazu chovatelů ovcí a koz v ČR. Jejím hlavním cílem je zajistit pravidelný odbyt jatečných a chovných zvířat do zahraničí a na tuzemský trh a distribuci dalších produktů ovcí a koz. K ostatním aktivitám patří provádění kontroly užitkovosti a poradenství.

U komodity slepičí vejce pokračovala v činnosti v roce 2015 dvě velká odbytová seskupení – ČESKÁ VEJCE, a. s. a ZLATÁ VEJCE, a. s., jejichž hlavním úkolem je zajišťovat centrálně odbyt většiny produkce od výrobců, kteří jsou zároveň akcionáři uvedených společností a jejich výrobní závody jsou rozmístěny tak, že seskupení je schopno zabezpečit v případě potřeby zásobování ve všech částech republiky.

Ke konci roku 2015 bylo v ČR registrováno 19 funkčních organizací producentů ovoce a zeleniny a jedna nadnárodní organizace producentů. V rámci Společné organizace trhu (SOT) obdržely organizace producentů ovoce a zeleniny v roce 2015 dotaci v částce 71,7 mil. Kč, která byla vyplacena v plné výši z rozpočtu EU. Seskupení producentů ovoce a zeleniny (ke konci roku 2015 byla registrována 2) obdržela celkem 5,1 mil. Kč, z toho 3,8 mil. Kč z EU (75 %) a 1,3 mil. Kč (25 %) bylo vyplaceno ze státního rozpočtu ČR.

Stávající organizace producentů ovoce a zeleniny: CZ FRUIT, odbytové družstvo, Praha; JIHOFRUKT, družstvo, Velké Bílovice; Jihomoravská zelenina, družstvo, Velké Bílovice; Odbytové družstvo LITOZEL, Bohušovice nad Ohří; EKO-ODBYT odbytové družstvo Slaný; Družstvo producentů rajčat, Brno; Východočeská zelenina – družstvo producentů zeleniny, Synkov; EB Fruit, odbytové družstvo ovocnářů, Holovousy; Odbytové družstvo Polabí, Přerov nad Labem; Družstvo BRAMKO CZ, Semice; Družstvo OZC Jizera, Předměřice nad Jizerou; Odbytové družstvo ovoce Český ráj, Praha; Odbytové družstvo

Berry, Břežany; M.O.Z. družstvo pěstitelů, Sedlnice; Bohemia Apple, družstvo, Tuchoraz; ZELTR odbytové družstvo, Troubky; NATURE FRUIT, družstvo, Choustníkovo Hradiště; G's Pěstitel, odbytové družstvo, Stratov; Vital odbytové družstvo, Rozběřice.

Stávající seskupení producentů: ZP Otice odbyt s.r.o.; Odbytové družstvo Suchá Loz.

Celorepublikové odbytové družstvo regionálních dodavatelů pekárenských a mlýnských výrobků MP Produkt sdružuje významné české i slovenské výrobce z pekařsko-cukrářského a mlynářského oboru (ČR – 18 členů, SR – 5 členů). Základním předmětem činnosti tohoto družstva je prodej nejširšího sortimentu produktů z pekařsko-cukrářského a mlynářského oboru.

PRODEJ-BIO s.r.o., založená Svazem ekologických zemědělců PRO–BIO a německým svazem Bioland, organizuje a koordinuje odbyt českých biosurovin (obiloviny, luštěniny, krmiva, osiva, maso) s cílem umístit českou produkci na český trh.

6.7 Agrární trh práce

6.7.1 Pracovní síly v zemědělství

Snižování zaměstnanosti v zemědělství pokračuje stále mírnějším tempem. Meziroční úbytek pracovníků v zemědělských podnicích činil 1,2 % a jejich počet v roce 2015 poklesl přibližně na 100,9 tis.¹¹⁵ (tab. T6.7/01). Podíl pracovníků v zemědělství na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství ČR se snížil na 2,0 %¹¹⁶ (meziroční pokles o 0,1 p. b.).

¹¹⁵ Průměrný evidenční počet pracovníků (ve fyzických osobách) v podnicích zemědělské prvovýroby bez souvisejících služeb a myslivosti, předběžný údaj.

¹¹⁶ Předběžný údaj, propočty ÚZEI podle: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (1.-4. čtvrtletí 2015), ČSÚ 2016.

T6.7/01 - Vývoj počtu pracovníků zemědělství¹⁾ (tis.)

Podnikatelská forma	Průměrný evidenční počet pracovníků (fyzické osoby)				
	2011	2012	2013	2014	2015 ²⁾
Podniky právnických osob	82,4	78,7	77,7	76,6	75,7
v tom - státní podniky	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
- družstva	23,7	22,4	21,9	21,4	21,0
- obchodní společnosti ³⁾	58,5	56,1	55,6	55,0	54,5
Podniky fyzických osob⁴⁾	27,2	26,7	25,8	25,5	25,2
Celkem	109,6	105,4	103,5	102,1	100,9

1) Bez souvisejících služeb a myslivosti.

2) Předběžné údaje.

3) A. s., s. r. o. a ostatní obchodní společnosti se zemědělskou činností (vč. odhadu za organizace do 49 zaměstnanců a celkového počtu zaměstnavatelů).

4) Odhad včetně námezdních pracovníků a pomáhajících rodinných příslušníků.

Pramen: propočty ÚZEI podle:

Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2011-2015, ČSÚ 2012-2016;

Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS, 1.-4. čtvrtletí 2011-2015, ČSÚ 2012-2016;

Čtvrtletní výkaz P 3-04, 1. až 4. čtvrtletí 2015, ČSÚ 2016.

Zpracoval: D. Spěšná, J. Drlík (ÚZEI)

Meziročně došlo k úbytku pracovníků ve všech právních formách zemědělských podniků. Nejvíce poklesl absolutní počet pracovníků v obchodních společnostech – přibližně o 500 osob (o 0,9 %), v družstvech cca o 400 osob (o 1,9 %) a v podnicích fyzických osob cca o 300 osob (o 1,2 %).

Celková struktura zaměstnanosti podle právních forem se v posledních letech prakticky nemění (meziroční změny nedosahují ani 0,2 p. b.). Od roku 2002 představují více než polovinu zemědělských pracovníků pracovníci obchodních společností. V roce 2015 v nich pracovalo 54,0 % zemědělců, přibližně pětina zemědělců pracovala v družstvech (20,8 %) a čtvrtina v podnicích fyzických osob (25,0 %).

Podle postavení v hlavním zaměstnání představovali ve 4. čtvrtletí 2015¹¹⁷ zaměstnanci včetně pracujících členů družstev 74,8 % pracovníků agrárního sektoru, pracující na vlastní účet 19,9 %, zaměstnavatelé 3,9 % a pomáhající rodinní příslušníci 1,4 %. V meziročním srovnání se snížil podíl pracujících na vlastní účet (o 1,5 p. b.), podíly ostatních kategorií mírně vzrostly. Podíl sloučené kategorie podnikatelů (pracujících na vlastní účet a zaměstnavatelé) byl proti národnímu hospodářství vyšší (23,7 % proti 16,5 % v NH), pro agrární sektor přitom zůstává nadále příznačný zejména vyšší podíl podnikatelů na vlastní účet, čili těch, kteří sami pracovní místa nevytvářejí (proti 13,2 % v NH).

Při hodnocení zaměstnanosti v zemědělství z hlediska výrobního zaměření podniků převládá v ČR i nadále zaměstnanost v podnicích se smíšenou výrobou, tj. provozujících

¹¹⁷ Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2014, 2015), ČSÚ 2015, 2016. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.

roslinnou i živočišnou výrobu. Absolutně došlo v této skupině podniků v roce 2015¹¹⁸ (obdobně jako v předchozích letech) k největšímu úbytku zaměstnanců, relativní úbytek – vzhledem k celkově mnohem nižším počtům zaměstnanců – byl však vyšší v chovu prasat a v pěstování zeleniny, přičemž právě v podnicích zaměřených na pěstování zeleniny se v předchozím roce zaměstnanost mírně zvýšila. Naproti tomu zaměstnanost v podnicích specializovaných na chov drůbeže se aktuálně jeví jako stabilizovaná (došlo zde jen k velmi mírnému úbytku zaměstnanců).

Věková skladba zemědělské populace představuje problém nejen v České republice, ale i ve většině evropských zemí. Ve 4. čtvrtletí 2015¹¹⁹ vykazovali v agrárním sektoru ČR nejvyšší zastoupení pracovníci ve věku 45–59 let (42,3 %), následovala je kategorie pracovníků ve věku 30–44 let (35,6 %). Nižších podílů dosahovali pracovníci nejmladší kategorie 15–29 let (11,2 %) a pracovníci nejstarší, tj. ve věku 60 a více let (10,9 %). V meziročním srovnání se mírně zvýšily podíly pracovníků ve věku 30–44 let (o 1,1 p. b.) a pracovníků nejstarších, tj. 60 a více let (o 1,6 p. b.). V kategorii 45–59 let naopak došlo k mírnému snížení podílu (o 1,5 p. b.), stejně tak v kategorii 15–29 let, tj. pracovníků nejmladších (o 1,2 p. b.).

Celkově podíl pracovníků ve věku 45 let a více dosáhl v agrárním sektoru 53,2 % (nárůst o 0,1 p. b.), kdežto v NH 42,0 % a v průmyslu vč. stavebnictví 39,3 %. Věková struktura pracovníků sektoru zůstává nadále výrazně nepříznivá ve srovnání s NH i průmyslem (v průmyslu vč. stavebnictví představovali pracovníci do 29 let 18,1 % a pracovníci ve věku 30–44 let 41,9 %) a meziročně došlo spíše k jejímu mírnému zhoršení.

Ve 4. čtvrtletí 2015¹²⁰ činil podíl žen ve struktuře zaměstnanosti v agrárním sektoru 25,7 % a meziročně vzrostl o 0,5 p. b. V zemědělství (vč. myslivosti a souvisejících činností) pak tento podíl činil 27,8 % a snížil se o 1 p. b.

Podíl žen v sektoru je výrazně nižší než podíl žen na zaměstnanosti v národním hospodářství ČR (43,6 % ve 4. čtvrtletí 2015) i než podíl žen v agrárním sektoru EU (cca 35 % v EU 28 v roce 2014¹²¹).

Meziroční změny ve vzdělanosti zemědělců lze vzhledem k dostupnosti dat hodnotit pouze u kategorie zaměstnanců¹²², jež se vyznačuje mírně horším vzdělanostním profilem. V roce 2014 mělo 52,6 % zaměstnanců středoškolské vzdělání bez maturity, 25,9 %

¹¹⁸ *Pramen: Čtvrtletní výkaz P 3-04 pro ekonomické subjekty vybraných produkčních odvětví (průměrný evidenční počet zaměstnanců ve fyzických osobách, podniky s 50 a více zaměstnanci), 1. až 4. čtvrtletí 2015, ČSÚ 2016.*

¹¹⁹ *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2014, 2015), ČSÚ 2015, 2016. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

¹²⁰ *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2014, 2015), ČSÚ 2015, 2016. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

¹²¹ *Pramen: propočty ÚZEI z dat EUROSTAT, 2016.*

¹²² *Pramen: Struktura mezd zaměstnanců 2014, ČSÚ 2015.*

středoškolské s maturitou, 9,7 % základní (včetně nedokončeného, resp. bez vzdělání) a 9,5 % vysokoškolské (vč. vyššího odborného). Ve srovnání s předchozím rokem došlo ke zlepšení vzdělanostní struktury zaměstnanců sektoru – narostl strukturální podíl zaměstnanců s maturitou (o 2,4 p. b.) a pokleslo zastoupení zaměstnanců bez maturity (o 2 p. b.) a se základním a chybějícím vzděláním (o 1 p. b.). Podíl vysokoškoláků ve struktuře zaměstnanců v sektoru se meziročně nezměnil. Ve srovnání s průmyslem se vzdělanostní struktura zaměstnanců sektoru stále odlišuje především nižším podílem zaměstnanců se středním vzděláním s maturitou (o 5,4 p. b.), dále vyšším zastoupením osob se středním vzděláním bez maturity (o 4,1 p. b.) a se základním vzděláním (o 2,4 p. b.); strukturální podíl vysokoškoláků zůstává ve srovnání s průmyslem přibližně stejný.

Nižší vzdělanostní úroveň pracovníků v zemědělství souvisí se skutečností, že většina z nich se uplatňuje v manuálních profesích. Podle klasifikace zaměstnání ([CZ-ISCO](#)) byla profesní struktura v sektoru v roce 2015 následující¹²³: 34,8 % představovali kvalifikovaní zemědělní pracovníci, 21,3 % obsluha strojů a zařízení, montéři, 13,4 % techničtí a odborní pracovníci, 7,6 % řemeslníci a opraváři, 6,5 % pomocní a nekvalifikovaní pracovníci, 5,9 % úředníci, 4,2 % řídicí pracovníci, 4,1 % specialisté a 2,1 % pracovníci ve službách a prodeji. Pracovníci sloučených technicko-hospodářských profesí (CZ-ISCO 1–4) tvořili více než čtvrtinový podíl (27,6 %) a meziročně zaznamenali vzestup podílu o 5,6 p. b. Ve skupině manuálních profesí (CZ-ISCO 5–9) došlo k nejvýraznějšímu snížení podílu u kategorie kvalifikovaných zemědělských pracovníků (o 2,4 p. b.) a obsluhy strojů a zařízení (o 1,7 p. b.), k nepatrnému zvýšení podílu došlo pouze u řemeslníků a opravářů (o 0,4 p. b.).

Z regionálního pohledu se meziročně zaměstnanost v agrárním sektoru výrazně neproměnila. Největší podíl na celkové zaměstnanosti v sektoru byl ve 4. čtvrtletí roku 2015¹²⁴ zaznamenán v kraji Středočeském (12,4 %). Další pořadí krajů bylo následující: Kraj Vysočina (11,9 %), Jihočeský (11,0 %), Jihomoravský (10,0 %), Olomoucký (9,4 %), Plzeňský (8,2 %), Moravskoslezský (7,4 %), Pardubický (7,3 %), Královéhradecký (6,7 %), Zlínský (5,1 %), Ústecký (4,7 %), Karlovarský (2,6 %), Liberecký (2,2 %), Hl. m. Praha (1,0 %). Největší meziroční úbytek podílu zaznamenal kraj Moravskoslezský (o 2,0 p. b.).

Ani z hlediska podílu pracovníků sektoru na celkové zaměstnanosti kraje nedošlo proti stejnému období loňského roku k výrazným změnám. Největší podíl vykazoval Kraj Vysočina (7,4 %). Pořadí dalších krajů bylo následující: Jihočeský (5,3 %), Olomoucký (4,7 %), Pardubický (4,3 %), Plzeňský (4,2 %), Královéhradecký (3,9 %), Středočeský (2,8 %), Karlovarský a Zlínský (2,7 %), Jihomoravský (2,6 %), Moravskoslezský (2,0 %), Ústecký (1,8 %), Liberecký (1,6 %) a Hl. m. Praha (0,2 %).

¹²³ *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2014, 2015), ČSÚ 2015, 2016. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

¹²⁴ *Pramen: Zaměstnanost a nezaměstnanost v ČR podle výsledků VŠPS (4. čtvrtletí 2014, 2015), ČSÚ 2015, 2016. Pramen slučuje data za zemědělství, myslivost, lesnictví a rybářství.*

Situace a vývoj na agrárním trhu práce a komparace s NH jsou dlouhodobě sledovány pomocí vlastního metodického nástroje ÚZEI – signální míry nezaměstnanosti¹²⁵. Od roku 2003 do poloviny roku 2008 byla signální míra agrární nezaměstnanosti vyšší, než tomu bylo u hodnoty signální míry nezaměstnanosti v NH. Pod úrovní NH se pak tato míra v sektoru držela do poloviny roku 2011. Od té doby vykazovala výrazně vyšší hodnoty ve 4. a 1. čtvrtletí. Ve 4. čtvrtletí roku 2015 dosáhla 3,5 %, což znamenalo pokles o 1,5 p. b. proti hodnotě za stejné období v předchozím roce a výrazné přiblížení k celku NH, kde taktéž došlo meziročně ke snížení této hodnoty, a to o 1,0 p. b. na 3,4 %.

Dlouhodobě je signální míra nezaměstnanosti (v sektoru i celku NH) vyšší u žen než u mužů. Ve 4. čtvrtletí 2015 dosahovala tato míra u žen v sektoru hodnoty 4,8 % a meziročně se snížila o 5,6 p. b. V celku NH byla ve 4. čtvrtletí 2015 hodnota signální míry nezaměstnanosti u žen 4,1 % (pokles o 1,2 p. b.).

6.7.2 Mzdy v zemědělství

Rozhodující část pracovníků v zemědělství ČR získává svůj příjem z pracovní činnosti formou mzdy. Potřebné údaje pro sledování úrovně a vývoje těchto příjmů lze tak průběžně čerpat ze mzdových statistik ČSÚ (do zaměstnanců jsou zde zahrnuti i pracující členové zemědělských družstev). Mzdy v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) dlouhodobě setrvávají pod úrovní mezd v průmyslu i v národním hospodářství celkem a rok 2015 znamenal další zhoršení této situace. Zatímco průmysl a zejména národní hospodářství celkem překonaly slibně se rozvíjející mzdové nárůsty roku 2014, zemědělství s nimi již nedokázalo držet krok. V národním hospodářství celkem vzrostla průměrná mzda¹²⁶ (příl. tab. 6.7/01) o 3,4 % na 26 467 Kč. Průmysl s nárůstem 3,0 % (na 26 852 Kč) tak poněkud ztratil ze svého nepřilíš vysokého náskoku vůči národnímu hospodářství. Jednoho z nejvyšších mzdových nárůstů napříč všemi odvětvími dosáhlo stavebnictví (4,9 %), v němž se v předchozích letech velmi silně a setrvale projevovaly důsledky hospodářské krize. V zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) vzrostla mzda pouze o 1,3 % a dosáhla 21 478 Kč. Jiná odvětví s celkově značně nízkou úrovní mezd zaznamenávala přitom spíše nadprůměrné nárůsty (ubytování, stravování a pohostinství 6,6 %, administrativní a podpůrné činnosti 4,0 %, kulturní, zábavní a rekreační činnosti 4,5 %).

Mzdová disparita zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) se vůči průmyslu prohloubila na 80,0 %, relace mezd vůči národnímu hospodářství poklesla na 81,2 %¹²⁷. Absolutní schodek

¹²⁵ Signální míry agrární nezaměstnanosti i srovnatelně vyjádřené nezaměstnanosti v NH uváděné v textu mají pouze orientační charakter; ukazatele zahrnují nezaměstnané registrované na úřadech práce i zprostředkovatelných práce a neregistrované nezaměstnané, kteří pracovali v posledních 8 letech. Údaje pro výpočet míry agrární nezaměstnanosti srovnatelné s mírou nezaměstnanosti dle MPSV nejsou dostupné.

¹²⁶ Na přepočtené počty zaměstnanců.

¹²⁷ Za samotné zemědělství dosáhla mzdová disparita (ČSÚ 2016, nepublikováno) 78,5 % vůči průmyslu a 79,6 % vůči NH.

v průměrné mzdě v zemědělství vůči průmyslu výrazně vzrostl (na 5 374 Kč), vůči národnímu hospodářství narostl o téměř 600 Kč a dosáhl tak zhruba 5 tis. Kč (4 989 Kč). Rozdíl ve mzdách je nižší u nekvalifikovaných pracovníků a narůstá s úrovní vzdělání a pracovní pozicí, nejvyšší je u řídicích pracovníků (tito v zemědělství pobírají mzdu jen o málo vyšší než poloviční ve srovnání s řídicími pracovníky v průmyslu).

Spotřebitelské ceny vzrostly v roce 2015 pouze o 0,3 %, opakovala se tak v podstatě situace předchozího roku a došlo tak k dalšímu přiblížení k deflaci (o 0,1 p. b.). Růst reálné mzdy v důsledku dynamičtějšího vývoje nominálních mezd v národním hospodářství byl ve srovnání s předchozím rokem podstatně výraznější (3,1 % vůči 2,0 %). Průmysl zaznamenal méně výraznou, nicméně pozitivní změnu (2,7 % oproti 2,4 %). V zemědělství však vzrostla reálná mzda jen o 1,0 %, a toto malé zvýšení zůstalo hluboko pod hodnotou dosaženou v předchozím roce (2,5 %).

Celkový objem mzdových prostředků (bez ostatních osobních nákladů) v zemědělství vzrostl meziročně pouze minimálně, a to o 0,9 %, což je jen zhruba třetinový nárůst ve srovnání s předchozím rokem. K nesrovnatelně vyššímu nárůstu došlo jak v průmyslu (5,8 %), tak v celém národním hospodářství (5,3 %). Použité mzdové prostředky v zemědělství (vč. lesnictví a rybářství) se nicméně drží i nadále na přibližně dvouprocentním podílu na celkových mzdových prostředcích vyplacených v ČR.

Mzdy v zemědělství se v roce 2015 vyvíjely velmi nepříznivě. V posledním čtvrtletí došlo dokonce k poklesu průměrné mzdy ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku (o 0,3 %), a to za situace, kdy v národním hospodářství se růst mezd v závěru roku naopak zrychlil – zemědělství tak bylo jediným odvětvím, kde mzda poklesla. Celkově pak došlo k prohloubení disparity zemědělských mezd (relativně vyjádřené), absolutní schodek v průměrné měsíční mzdě již dosáhl či přesáhl 5 tis. Kč jak ve srovnání s průmyslem, tak národním hospodářstvím celkem.

7 PŮDA A VLASTNICKÉ VZTAHY K PŮDĚ

Během více než 20 let realizace pozemkových úprav jsou dokončené nebo rozpracované KPÚ a JPÚ zhruba na třetině výměry z. p. ČR a celkové náklady na ně dosáhly 26,9 mld. Kč. Ve srovnání s rokem 2014 byl v roce 2015 rozpočet pro financování pozemkových úprav výrazně nižší, a to 1,48 mld. Kč. Pokles byl způsoben především snížením příspěvku ze zdrojů PRV. Objem zobchodované půdy vykazuje dlouhodobý trend poklesu. Podle odhadu bylo v roce 2015 zobchodováno 2,34 % ZPF, což v absolutním vyjádření představuje téměř 100 tis. ha. V rámci převodů státní půdy bylo z vyčleněné celkové nabídky státní půdy od roku 1999 doposud úplatně nebo bezúplatně převedeno téměř 581 tis. ha z. p. Sledováním vývoje tržních cen zemědělské půdy je potvrzen všeobecný trend růstu, průměrná tržní cena zemědělské půdy se podle uváděných zdrojů v průměru pohybuje kolem 12–13 Kč/m². V rámci restitučních řízení bylo doposud rozhodnuto celkem o 1 774 tis. ha zemědělské a lesní půdy. Objem státní půdy vyčleněné k propachtování v roce 2015 byl 149 tis. ha, z toho skutečně propachtováno bylo 81 % ploch určených k propachtování.

Proti roku 2014 byla v roce 2015 podle zdrojů ČÚZK evidována nižší výměra z. p. o 3,7 tis. ha. V rámci nejvýznamnějších druhů pozemků na z. p. došlo podle ČÚZK v roce 2015 především ke snížení výměry orné půdy o 7 tis. ha, oproti tomu však vzrostla výměra kultury trvalých travních porostů o 3,4 tis. ha. Dochází k poklesu velikosti parcel katastru nemovitostí, z části jejich dělením a z části při obnově katastrálního operátu v rámci probíhající digitalizace katastrálních map, při které jsou do katastrální mapy doplňovány parcely dosud vedené ve zjednodušené evidenci. V roce 2015 narostl meziročně počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 344 tis. Celková výměra půdy evidovaná v LPIS se v roce 2015 zvýšila na 3 559 tis. ha, což signalizuje dostatečný zájem o podnikání v zemědělství. Konkurenceschopnost zemědělství vlivem nevhodného vztahu k zemědělské půdě se snižuje úbytkem její výměry a kvality. Od roku 1966 se snížila výměra zemědělské půdy o 302 tis. ha. Vlivem změn druhů pozemků je potenciální roční ztráta produkce přibližně 212 mil. Kč, vůči roku 1995 znamenal úbytek plochy půdy v roce 2015 ztrátu produkce téměř 5,1 mld. Kč. Degradace půdy je často způsobena volbou nevhodných technologií a osevním sledem. V současné době je přibližně 26 % půd postiženo nadlimitním utužením. Odhad přímé roční ekonomické ztráty na produkci způsobené utužením podorničí je cca 423 mil. Kč.

7.1 Pozemkové úpravy

Pozemkové úpravy naplňují preambuli zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, podle které se mají upravovat vlastnické vztahy k půdě v souladu se zájmy hospodářského rozvoje venkova i v souladu s požadavky na tvorbu krajiny a životního prostředí. V rámci pozemkových úprav se mimo jiné vyjasňují vlastnické vztahy, tzn. upřesňuje se katastr nemovitostí a vzniká nová digitální katastrální mapa. Součástí návrhu pozemkové úpravy je plán společných zařízení zahrnující technické a další opatření sloužící ke zpřístupnění pozemků, protierozní opatření, vodohospodářská opatření a opatření k ochraně a tvorbě životního prostředí.

Pozemkové úpravy¹²⁸ započaly v roce 1991 a v současné době jsou jednoduché a komplexní pozemkové úpravy provedeny na zhruba 29,22 % výměry zemědělského půdního fondu, na dalších zhruba 9,95 % půdy jsou pozemkové úpravy ve stádiu řešení.

Celková výměra se zahájenými nebo dokončenými pozemkovými úpravami představuje rozlohu více než 1 632 tis. ha z. p. Tab. T7.1/01 znázorňuje stav provádění pozemkových úprav v roce 2015.

¹²⁸ Vlastní proces v pozemkových úpravách je aktuálně upraven zákonem č. 139/2002 Sb., o pozemkových úpravách a pozemkových úřadech, ve znění pozdějších předpisů, a rozeznává dvě formy pozemkových úprav: jednoduché pozemkové úpravy, které představují řešení zpravidla jen části jednoho katastrálního území, resp. pouze v něm vybraného problému, a komplexní pozemkové úpravy, představující ucelené řešení zpravidla celého katastrálního území v souladu s požadavky na tvorbu krajiny, životního prostředí, vodohospodářských poměrů včetně zpřístupnění pozemků, protierozní ochrany i ekologické stability území.

T7.1/01 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2015

Typ pozemkové úpravy	Ukončené				Rozpracované	
	počet		výměra (ha)		počet celkem	výměra (ha)
	za rok 2015	celkem	za rok 2015	celkem		
Komplexní pozemkové úpravy	167	1 993	81 315	916 117	838	406 673
Jednoduché pozemkové úpravy¹⁾	23	2 800	5 894	301 023	128	7 885

1) Zákonem č. 139/2002 Sb. došlo ke změně definice JPÚ, na jejímž základě dochází každoročně od roku 2004 k aktualizovanému zpřesnění evidence JPÚ.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), M. Válová (SPÚ)

Doposud ukončené pozemkové úpravy byly realizovány na 3 547 katastrálních územích a v rámci jejich zpracování bylo změnami zasaženo celkem 4 438 z celkového počtu 13 099 katastrálních území v ČR. V rámci pozemkových úprav bylo dosud vybudováno 2 900 km cest. Na každý km² provedené KPÚ tak připadá v průměru 317 metrů nově vytvořených cest v krajině. Celkový rozsah ukončených i rozpracovaných pozemkových úprav a realizovaná společná zařízení v krajině, v členění podle jednotlivých krajů (NUTS 3), uvádí tab. T7.1/02. Průměrná velikost území spadajícího do jedné pozemkové úpravy je 460 ha u KPÚ a 108 ha v případě JPÚ.

T7.1/02 - Stav provádění pozemkových úprav k 31. 12. 2015 podle krajů

Kraje	Ukončené KPÚ				Ukončené JPÚ				Realizace protierozních opatření	Realizace ekologických opatření	Realizace vodohosp. opatření	Realizované cesty
	v roce 2015		celkově k 31. 12. 2015		v roce 2015		celkově k 31. 12. 2015					
	počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha				
Středočeský kraj	24	11 098	308	129 868	0	0	151	13 498	67	250	38	416 902
Jihočeský kraj	24	9 696	293	115 144	4	1 448	320	46 924	60	43	41	432 922
Karlovarský kraj	0	0	68	19 803	0	0	490	44 048	2	25	5	84 572
Plzeňský kraj	22	9 946	242	91 449	0	0	176	12 811	255	108	34	205 518
Liberecký kraj	10	6 059	44	18 517	0	0	127	5 834	15	6	2	57 789
Ústecký kraj	15	7 176	107	51 420	1	15	164	26 566	11	22	7	140 109
Královéhradecký kraj	15	6 531	154	67 523	4	272	149	14 020	40	120	36	244 421
Pardubický kraj	12	5 487	140	72 728	2	2	59	21 066	73	83	25	179 876
Jihomoravský kraj	10	7 638	231	142 815	7	3 798	696	88 705	46	169	72	501 340
Zlínský kraj	8	4 840	77	36 620	2	148	104	3 762	39	58	96	107 935
Kraj Vysočina	6	2 451	147	68 185	0	0	81	8 312	33	31	15	250 525
Olomoucký kraj	11	4 414	127	61 877	1	58	67	4 877	49	417	68	204 862
Moravskoslezský kraj	9	5 809	53	39 659	2	153	215	10 453	12	188	20	70 412
Praha	1	169	2	509	0	0	1	147	0	0	0	2 403
ČR celkem	167	81 315	1 993	916 117	23	5 894	2 800	301 023	702	1 521,7	459	2 899 587

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), M. Válová (SPÚ)

Pozemkové úpravy se zpracovanými návrhy efektivnější struktury vlastnické držby podílí na rozvoji trhu s půdou. Provedení pozemkových úprav je také pro některá katastrální území (obce) přímo podmínkou jejich dalšího rozvoje. Vzhledem k časové a investiční náročnosti procesu pozemkových úprav ale jejich postup stále neodpovídá potřebám obcí, vlastníků, uživatelů půdy a zainteresovaným orgánům státní správy. Situaci komplikuje skutečnost, že během privatizace státní půdy nebyla v některých katastrálních územích ponechána dostatečná rezerva státní půdy pro realizaci společných zařízení.

Pozemkové úpravy jsou hrazeny jak ze státního rozpočtu (Všeobecná pokladní správa, Ředitelství silnic a dálnic, Státní pozemkový úřad), tak i z financí, které plynou z fondů EU (PRV). Prostředky jsou určeny zejména na realizace společných zařízení v pozemkových

úpravách (polní cesty, protierozní, vodohospodářská a ekologická opatření). Rozpočet určený k financování pozemkových úprav byl v roce 2015 na 2. nejnižší úrovni za uvedené pětileté období. Celkový objem prostředků na podporu realizace pozemkových úprav dosáhl v roce 2015 necelých 1,5 mld. Kč, tedy 68 % objemu prostředků, který byl k dispozici na pozemkové úpravy v roce 2014 (viz tab. T7.1/03). Pokles byl způsoben především výrazným snížením příspěvku do rozpočtu na zpracování pozemkových úprav z prostředků PRV, a to z 1,4 mld. Kč v roce 2014 na necelých 640 mil. Kč v roce 2015. Více finančních prostředků na realizaci pozemkových úprav v roce 2015 ve srovnání s rokem 2014 bylo poskytnuto ze zdrojů MZe, kde se příspěvek navýšil o téměř 30 mil. Kč na 707 mil. Kč. Z hlediska struktury rozpočtu na realizaci pozemkových úprav jsou MZe a PRV klíčovými zdroji financování, které společně tvoří 91 % všech prostředků určených pro pozemkové úpravy. Přibližně 7% podílem do rozpočtu na realizaci pozemkových úprav přispěl v roce 2015 SPÚ částkou 106 mil. Kč. Příspěvek SPÚ do rozpočtu pozemkových úprav se tak oproti roku 2014 v roce 2015 zdvojnásobil.

T7.1/03 - Vývoj alokace finančních prostředků na pozemkové úpravy (JPÚ + KPÚ) (mil. Kč)

Zdroj	2011	2012	2013	2014	2015
MZe	697,0	611,1	699,1	675,5	707,3
PF ČR¹⁾	309,0	373,3	-	-	-
SPÚ ČR¹⁾	-	-	51,1	51,6	106,2
PRV²⁾	436,0	317,2	415,0	1 389,6	637,6
Protipovodňová opatření	150,0	227,4	-	-	-
Ředitelství silnic a dálnic	24,0	45,3	6,6	56,5	17,9
MŽP	0,3	0,0	0,2	0,0	0,0
Ostatní	4,0	0,2	0,1	0,6	9,4
Celkem	1 620,3	1 574,6	1 172,0	2 173,9	1 478,5

1) Státní pozemkový úřad (od 1. 1. 2013 převzal financování pozemkových úprav po zaniklém PF ČR).

2) Celkové prostředky vyčleněné na předfinancování pozemkových úprav realizovaných v daném roce.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), M. Válková (SPÚ)

Na neinvestiční činnosti (návrhy pozemkových úprav, identifikace parcel, apod.) bylo v roce 2015 vynaloženo 329 mil. Kč, což představuje zhruba 86,5 % objemu výdajů roku 2014. Došlo rovněž k poklesu výdajů na realizace společných zařízení. V roce 2015 představoval objem výdajů na společná zařízení 1 149 mil. Kč, tj. 64 % ve srovnání s výdaji na společná zařízení v roce 2014. Největší podíl těchto prostředků byl vynaložen na výstavbu cest, v roce 2015 činil 978 mil. Kč. Při srovnání s předešlým rokem jde o velmi výrazné snížení prostředků vydaných na budování cest o 600 mil. Kč. Z dalších, nižších výdajových položek lze uvést výdaje, které byly využity k realizaci hydrologických (121 mil. Kč) a ekologických opatření (16 mil. Kč).

Celkové náklady na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy od jejich zahájení v roce 1991 dosáhly 26,9 mld. Kč.

7.2 Trh s půdou

V ČR se v roce 2014 zobchodovalo přibližně 2,3 % ZPF, vedle toho se část půdy převedla bezúplatně (formou dědictví, darem, apod.). V roce 2015 byl, podle odhadu z dat za první pololetí roku 2015, zobchodovaný podíl půdy mírně vyšší, než tomu bylo v roce předešlém, a to 2,34 %. Tab. T7.2/01 uvádí vývoj podílu zobchodované zemědělské půdy na celkové výměře. Z hlediska objemu obchodované půdy lze v příštích letech očekávat spíše stagnaci, která střídá dlouhodobý trend poklesu v předešlých letech, který souvisel především s ukončováním převádění státní půdy privátním subjektům.

T7.2/01 - Vývoj zobchodované zemědělské půdy v ČR

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Podíl na ZPF (%)	2,66	2,72	2,50	2,11	2,30	2,34
Absolutní zobchodovaná výměra (tis. ha)	112,6	115,4	104,9	84,8	97,0	98,3

1) Kvalifikovaný odhad pro rok 2015.

Pramen: ČÚZK - Centrální databáze katastru nemovitostí

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Převody zemědělské půdy do soukromého vlastnictví v roce 2015 nadále pokračovaly v rámci agendy SPÚ (viz kap. 7.3). Výměra státní půdy převedená úplatně zejména do soukromého vlastnictví od 25. 5. 1999 do 31. 12. 2015 představuje 570,5 tis. ha, což činí 98,1 % všech dosud převedených ploch. Kromě převažujících úplatných převodů bylo 11 tis. ha, tj. necelé 2 % z celkově převedené výměry státní zemědělské půdy, převedeno bezúplatně na obce, veřejné vysoké školy a výzkumné instituce. Převedeno tak bylo úplatně a bezúplatně 96,8 % z celkové výměry zemědělské půdy o rozsahu přibližně 600 tis. ha¹²⁹, která byla určena k převodu do soukromého vlastnictví. Ke konci roku 2015 bylo k dispozici přibližně 139 tis. ha státní zemědělské půdy spravované SPÚ. Z toho připadá na blokace podle § 6 zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu, pro církve 10,3 tis. ha a blokace mimo církve 17,8 tis. ha, k převodu na organizace MŽP a VHZ 4,9 tis. ha.

Obecně lze uvést, že bez ohledu na určitý nárůst v prodeji zemědělských pozemků během roku 2015, tempo odstátnění zemědělské půdy v posledních letech meziročně trvale klesalo. Pokles byl důsledkem především snižující se disponibilní výměry státní půdy. Podíl prodané z celkem převedené zemědělské půdy ve vlastnictví státu v roce 2015 tvořil 84,8 % a představoval plochu o výměře 1 204 ha. Z hlediska výměry byl objem převodů v roce 2015 méně než poloviční ve srovnání s převody předchozího roku 2014. Celkově v roce 2015 SPÚ převedl úplatně a bezúplatně 1 419 ha zemědělské půdy. Průměrná výměra prodávaného pozemku činila 0,23 ha. Kupní cena za 1 m² v tomto segmentu trhu půdy meziročně vzrostla téměř na dvojnásobek, a to z 13,4 Kč/m² na 24,2 Kč/m² (tab. T7.2/02). Patrný je trend poklesu průměrné výměry převáděných pozemků a současně nárůstu ceny za jednotku převáděné

¹²⁹ Disponibilní výměra podle § 2 zákona č. 95/1999 Sb., v pozdějším znění.

plochy. Uvedená průměrná cena prodejů zahrnuje jak nákupy bez, tak i s využitím 30letého splátkového režimu a nerozlišuje přednostní prodeje.

T7.2/02 - Prodej pozemků ve vlastnictví státu a kupní cena¹⁾

Ukazatel	MJ	2011	2012	2013	2014	2015	Meziroční index
Celková výměra	ha	20 196	17 383	1 351	3 239	1 204	37,2
Průměrná výměra pozemku	ha	1,15	1,01	1,24	0,51	0,23	44,2
Kupní cena	Kč/m²	5,84	6,30	6,72	13,42	24,20	180,4

1) Prodej půdy dle zákona č. 503/2012 Sb., o SPÚ (od roku 2013) a zákona o prodeji půdy č. 95/1999 Sb. (do roku 2012).

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Nákup nestátní zemědělské půdy podporoval i v roce 2015 PGRLF v rámci několika programů. V provozu je nadále program Podpora nákupu půdy, jehož činnost byla zahájena 1. října 2013. Finanční podpora programu spočívá v poskytnutí prostředků pro krytí části úrokového zatížení úvěrů poskytovaných komerčními subjekty zemědělcům na nákup zemědělské půdy. Od 1. 7. 2014 došlo ke zvýšení maximální částky pro čerpání podpory v režimu *de minimis* ze 7 500 € na 15 000 € na podnik pro sektor zemědělské prvovýroby, a díky tomu mohlo dojít i k náležité úpravě podmínek programu.

V roce 2015 byly otevřeny dva nové programy určené k podpoře nákupu nestátní zemědělské půdy. Prvním z nich je program Podpora nákupu půdy – snížení jistiny úvěru, z něhož je podpora poskytována formou finančních prostředků určených ke snížení jistin úvěrů poskytnutých komerčními subjekty. Druhým nově zavedeným programem od roku 2015 je program nazvaný Úvěry na nákup půdy, kterým je možno na nákup zemědělské půdy získat v rámci jednoho kola úvěry ve výši až 5 mil. Kč s dobou splatnosti 20 let. Podpora je poskytována formou úročeného úvěru přímo PGRLF, výše podpory je však v rámci tohoto programu omezena maximální průměrnou jednotkovou kupní cenou ve výši 25 Kč za m².

Od roku 2004 bylo v programech PGRLF zaměřených na nákup soukromé půdy schváleno 2 499 žádostí s celkovou výší úvěrů 4,76 mld. Kč a s podporou bylo nakoupeno téměř 77 tis. ha půdy za průměrnou cenu 6,9 Kč/m².

T7.2/03 - Vývoj cen zemědělské půdy podle různých zdrojů (Kč/m²)

Databázový zdroj	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ČSÚ ¹⁾	5,9	5,6	4,5	6,8	7,6	8,5	.
ÚZEI šetření odhadců ²⁾	9,1	5,8	11,3	8,2	11,7	15,2	11,9
ÚZEI obchodní smlouvy ³⁾	9,3	8,1	9,8	9,1	12,0	12,9	14,7
Prodej státní půdy ⁴⁾	5,8	7,4	6,4	6,6	7,6	8,6	8,4
Prodej státní orné půdy ⁴⁾	7,0	8,1	7,9	7,6	9,0	8,9	9,0
Prodej státní půdy TTP ⁴⁾	4,3	4,3	4,8	5,0	4,7	7,6	6,4
PGRLF ⁵⁾	6,8	8,6	8,8	-	12,2	12,9	13,5

1) Databáze ČSÚ podle údajů z přiznání k dani z nemovitostí, které se vyhodnocují zpětně. Za rok 2014 uveden předběžný odhad, vycházející z disponibilního vzorku údajů v daném roce (aktualizované údaje ČSÚ březen 2015).

2) Odhadovaná tržní cena zemědělské půdy autorizovanými odhadci pro účely poskytování hypotečních úvěrů (šetření začalo v roce 2009).

3) Reprezentativní šetření obchodních smluv se zemědělskou půdou v okresech Havlíčkův Brod, Klatovy, Olomouc, Praha-východ, Znojmo. Šetření obchodních smluv prováděné v ÚZEI se metodicky specializuje na hodnocení prodejů takových pozemků, u nichž se předpokládá budoucí zemědělské využití. Pro rok 2015 uvedena předběžná hodnota vypočtená z disponibilních dat za 1. pololetí 2015.

4) Převody do roku 2012 včetně podle §7 zákona o prodeji půdy č. 95/1999 Sb.

Převody od roku 2013 včetně podle §12 zákona o Státním pozemkovém úřadu č. 503/2012 Sb.

Do propočtu byly zahrnuty ceny převodů bez uplatnění předkupního práva při nákupu půdy ve splátkovém režimu i nákupu bez splátek.

5) Nákup soukromé půdy s využitím podpory úroků z úvěrů. Programy Investice – Půda (2004-2009) a Podpora nákupu půdy (2010-2011).

V roce 2012 program nebyl poskytován. Od října 2013 jsou žádosti přijímány v novém programu "Podpora nákupu půdy - de minimis".

Od roku 2015 nově podpory v rámci programu "Podpora nákupu půdy - snížení jistiny úvěru" a "Úvěry na nákup půdy".

Pramen: ČSÚ; ÚZEI; PF ČR; SPÚ; PGRLF

Zpracoval: V. Voltr, V. Vilhelm, M. Hruška (ÚZEI)

V tab. T7.2/03¹³⁰ je uvedeno srovnání časových řad o vývoji tržních cen zemědělské půdy podle různých zdrojů za období let 2009–2015. Podle nashromážděných údajů je evidentní trend pozvolného růstu cen zemědělské půdy. Porovnání informací z více zdrojů se pro odhad reálného vývoje cen zemědělské půdy v ČR ukazuje jako užitečné na příkladu roku 2011, kdy údaj ČSÚ vykazoval extrémní propad, ale naopak ze šetření odhadců a analýzy kupních smluv byla cena půdy vyšší než v jiných letech. Po roce 2012 časová řada vykazuje u všech zdrojů postupný růst ceny zemědělské půdy přibližně o korunu ročně za m². Nižší cena než v roce 2014 byla zjištěna v roce 2015 pouze u zdroje podle šetření odhadců ÚZEI, kde se jedná o předběžný odhad ceny roku 2015, založený na zpracování dat za první pololetí roku 2015.

V rámci programů PGRLF určených k podpoře nákupu zemědělské půdy v režimu *de minimis* byla v roce 2015 zjištěna cena vyšší ve srovnání s minulými roky, a to ve výši 13,5 Kč/m². Z údajů posledních let lze očekávat mírné a stále tempo růstu cen zemědělských pozemků. S ohledem na stabilizaci ekonomické situace podniků a vývoj na agrárních trzích není odůvodněné očekávat pokles poptávky po nákupu půdy.

Cena převodů státní zemědělské půdy do soukromého vlastnictví, uvedená v tab. T7.2/03, je počítána jako vážená průměrná cena převodů kultur orná půda a travní porost, které z hlediska počtu i objemu, vzhledem k ukončování privatizace státní zemědělské půdy, neustále klesají. Zvolená metodika propočtu spočívající ve vyřazení převodů s využitím

¹³⁰ Od roku 1993 VÚZE prováděl každoroční monitoring o transakcích a cenách na trhu se zemědělskou půdou v rámci projektu NAZV. S ohledem na nové požadavky sledování tržních cen a ukončení projektu NAZV došlo k přerušení tohoto monitoringu cen. V roce 2009 probíhalo testování sběru dat prostřednictvím sítě autorizovaných odhadců. V roce 2010 začalo pilotní šetření z databáze ČÚZK u smluv o převodech půdy ve vybraných okresech ČR. Do analýzy jsou zařazeny pouze pozemky pro budoucí zemědělské využití.

předkupního práva (viz pozn. 4 v tab. T7.2/03) lépe vystihuje pohyb tržní ceny tím, že redukuje vliv převodů uskutečněných dle ceny úřední. Pokles je patrný z předchozí tab. T7.2/02, kde jsou kromě průměrné ceny všech převodů státních pozemků uvedeny rovněž celkem převáděné výměry a průměrná výměra převáděných pozemků v jednotlivých letech.

Průměrné pachtovné za zemědělskou půdu podle šetření FADN v roce 2014 v ČR činilo u fyzických osob 1 620 Kč/ha a u právnických osob 2 219 Kč/ha. Pro rok 2015 lze předběžně odhadovat, že došlo k dalšímu mírnému navýšení pachtovného ve všech výrobních oblastech. Vyšší tempo růstu úrovně pachtovného se výhledově v dalších letech očekává u právnických osob. Právnické osoby mají obvykle vyšší objem výroby a jsou ochotny přistoupit na vyšší cenu pachtovného, protože pro ně nepředstavují natolik velký podíl nákladů na vyprodukovanou jednotku výroby, jako je tomu u drobného soukromého podnikatele. Vyšší pachtovné u právnických osob je, jak z údajů vyplývá, současně doprovázeno v průměru vyšším tempem jeho růstu. Zatímco průměrný roční nárůst pachtovného placeného FO se za sledované období od roku 2010 do roku 2015 pohyboval kolem 6,2 %, u PO dosáhl v témže období téměř 11,8 % tempa růstu. Výše pachtovného je dle výběrového šetření FADN významně diferencována podle výrobních oblastí (tab. T7.2/04). Pachtovné na nejkvalitnějších půdách v kukuřičné nebo řepařské výrobní oblasti je v průřezu jednotlivých let 2–2,5krát vyšší než v horské výrobní oblasti.

T7.2/04 - Průměrné pachtovné na 1 ha pronajaté půdy podle výrobních oblastí (Kč/ha)¹⁾

Výrobní oblast	Fyzické osoby						Právnické osoby					
	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ²⁾	2010	2011	2012	2013	2014	2015 ²⁾
Kukuřičná	1 921	1 873	1 954	2 192	2 415	2 600	1 727	1 842	1 966	2 145	2 369	2 600
Řepařská	1 607	1 694	1 774	1 885	1 975	2 100	1 993	2 089	2 261	2 560	2 962	3 300
Bramborářská	925	933	958	1 152	1 391	1 500	1 149	1 199	1 344	1 503	1 931	2 200
Bramborářsko-ovesná	908	904	980	1 182	1 363	1 500	961	1 070	1 234	1 414	1 714	2 000
Horská	763	751	747	1 012	932	1 000	719	859	908	993	1 255	1 400
ČR	1 272	1 274	1 324	1 484	1 620	1 700	1 421	1 473	1 630	1 849	2 219	2 500

1) Pachtovné z půdy počítané podle výsledků ze sítě FADN.

2) Kvalifikovaný odhad vývoje výše pachtovného, vlastní propočty.

Pramen: Výběrové šetření FADN CZ

Zpracoval: M. Lekešová, M. Hruška (ÚZEI)

Samostatnou tematickou oblastí je propachtování zemědělské půdy ve vlastnictví státu, kterou spravuje SPÚ (viz kap. 7.3). U smluv uzavíraných s pachtýřem na dobu neurčitou je stanoveno pachtovné v minimální výši 2,2 % úřední ceny půdy, u pětiletých smluv v rámci PRV pak v minimální výši 3,7 % úřední ceny propachtovávané půdy.

Ceny zemědělské půdy ve vybraných státech EU

Ceny zemědělské půdy se v jednotlivých státech EU významně odlišují, a to i v rámci sousedících regionů. Důvodem jsou jak velmi různorodé půdně-klimatické podmínky, tak velmi nerovnoměrná výměra zemědělské půdy vzhledem k počtu obyvatel, odlišná podnikatelská struktura zemědělství i odlišná ekonomická úroveň jednotlivých států a často i nižších územních jednotek, odlišná efektivnost zemědělských podniků a úroveň podpor vč. různých systémů jejich aplikace. Významnou roli sehrávají i podmínky vyplývající

z právních předpisů a úroveň liberalizace trhu se zemědělskou půdou. V tab. T7.2/05 je uvedeno srovnání cen zemědělské půdy ve vybraných státech Evropské unie od roku 2009 do roku 2014.

T7.2/05 - Průměrné ceny zemědělské půdy ve vybraných státech EU (€/ha)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dánsko	25 919	24 653 ⁴⁾	23 355 ⁴⁾	21 810 ⁴⁾	-	-
Česká republika	2 250	2 230 ³⁾	2 373 ³⁾	2 704 ³⁾	2 926 ³⁾	3 087 ³⁾
Finsko	6 885 ⁴⁾	7 840 ⁴⁾	7 640 ⁴⁾	7 500 ⁴⁾	8 100 ⁴⁾	
Francie²⁾	5 130	5 230	5 430	5 420	5 750	5 910
Itálie⁴⁾	18 000	18 400	19 400	-	-	
Německo¹⁾	10 908	11 854	13 493	14 424	16 381	18 099
- staré spolkové země	5 943	7 405	8 838	9 593	10 510	12 264
- nové spolkové země	17 960	18 719	20 503	22 267	25 013	28 427
Nizozemsko	47 051	48 170 ⁴⁾	48 328 ⁴⁾	49 575 ⁴⁾	51 001 ⁴⁾	-
Španělsko	10 465	10 165 ⁴⁾	10 03 ⁴⁾	9 705 ⁴⁾	9 633 ⁴⁾	-
Švédsko	3 748	4 274 ⁴⁾	4 906 ⁴⁾	5 704 ⁴⁾	5 372 ⁴⁾	-
Velká Británie	-	-	15 980 ⁴⁾	18 482 ⁴⁾	-	-

1) Pramen: Statistisches Bundesamt Deutschland.

2) Pramen: calculus SSP - Terres d'Europe - Scafr (Francie) - zemědělské pozemky nezatížené nájmem nad 170 akrů, od roku 2011 FNSAFER.

3) Pramen: ČSÚ, přepočtené ceny ČSÚ na € kurzem platným vždy v daném roce.

4) Pramen: BodenmarktExklusiv.

Pramen: Eurostat (není-li uvedeno jinak)

Zpracoval: M. Hruška, V. Vilhelm (ÚZEI)

Z uvedených států vykazuje nejvyšší cenu půdy Nizozemsko, kde se cenová úroveň pohybuje kolem 50 000 €/ha. Velmi vysokých cen dosahuje zemědělská půda také v Dánsku, Itálii nebo Velké Británii, kde se cena pohybuje kolem 15 000–20 000 €/ha. Přes hranici 15 000 €/ha zemědělské půdy přešlo v roce 2013 též Německo, kde je však značný rozdíl v ceně zemědělské půdy mezi starými a novými spolkovými zeměmi. Při srovnání obou časových řad v tab. T7.2/05 je dlouhodobě cena zemědělské půdy ve starých oproti novým spolkovým zemím méně než poloviční. Kolem ceny 10 000 €/ha zemědělské půdy se cena pohybuje ve Španělsku. Zhruba ve výši 4 000–6 000 €/ha se pohybuje cena zemědělské půdy v severských zemích Finsku a Švédsku. Francie vykazuje plynulý rostoucí trend ceny zemědělské půdy a cena zde od roku 2007 vzrostla z 5 000 na téměř 6 000 €/ha. V mezinárodním srovnání vybraných států se nejnižší pohybují ceny v České republice, které vykazují rostoucí trend, výše ceny zemědělské půdy je ve srovnání s Francií zhruba poloviční a za sledované období od roku 2009 vzrostla cena zemědělské půdy z původních 2 250 €/ha na více než 3 000 €/ha. V ČR je k dispozici k odhadu skutečné výše a pohybu ceny zemědělské půdy hned několik zdrojů informací. Výčet a popis těchto zdrojů je zpracován výše v této kapitole v tab. T7.2/05. Pro reprezentaci ceny zemědělské půdy v České republice byla zvolena data ČSÚ, přepočtená směnným kurzem koruny a eura vždy k danému roku¹³¹.

¹³¹ Průměrné ceně zemědělské půdy v ČR zjištěné pro rok 2015 z různých zdrojů (viz tab. 7.2/03) ve výši cca 13 Kč/m² by odpovídala cena cca 4 800 €/ha.

7.3 Státní pozemkový úřad, privatizace a restituce majetku a půdy

Státní pozemkový úřad

SPÚ byl zřízen ke dni 1. ledna 2013 na základě zákona č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu ČR, a spojil agendy Pozemkového fondu ČR a Ústředního pozemkového úřadu. V rámci restitucí administruje SPÚ nároky na náhrady oprávněných osob (např. za znehodnocení vrácených budov, za odebraný živý a mrtvý inventář) a vypořádání nároků oprávněných osob na převod pozemků. Tyto nároky vypořádává SPÚ bezúplatným převodem jiných pozemků z vlastnictví státu a správy SPÚ do vlastnictví oprávněných osob (tzv. náhradní pozemky) a zápočtem nároků oprávněných osob na převod.

Privatizace státních podniků hospodařících na zemědělské půdě

Privatizace státních statků a obdobných státních podniků hospodařících na zemědělské půdě (dále jen státních statků) je v zásadě ukončena. Z původního počtu 452 státních statků a obdobných státních podniků, které vstoupily do privatizace, je k 31. 12. 2015 v likvidaci 16 subjektů, 4 subjekty jsou v řízení o úpadku a způsobech jeho řešení dle insolvenčního zákona a 8 subjektů je současně v insolvenčním řízení a likvidaci.

Situace ve vypořádání restitučních nároků

Vyřizování uplatněných restitučních nároků v zemědělství je, až na řešení sporných případů, téměř ukončeno. V rámci správních řízení bylo do 31. 12. 2015 rozhodnuto celkem o 1 774 324 ha zemědělské a lesní půdy. Z toho bylo skutečně vydáno 1 304 296 ha, nevydáno s nárokem na náhradu prostřednictvím SPÚ bylo 132 531 ha. Z důvodů nenaplnění zákonných podmínek pozemkové úřady rozhodly o nevydání 337 403 ha.

T7.3/01 - Vyřizování restitucí v rezortu zemědělství¹⁾

Ukazatel	k 31. 12. 2014		k 31. 12. 2015	
	počet případů	%	počet případů	%
Uplatněné nároky ²⁾	209 209	100,0	217 496	100,0
Ukončené nebo téměř ukončené restituční případy	208 672	99,7	217 044	99,8
Vydaná správní rozhodnutí ³⁾	432 122	100,0	439 607	100,0
z toho - rozhodnutí v právní moci	423 159	97,9	428 539	97,5

1) Restituční případy ve smyslu zákona č. 229/1991 Sb. v platném znění, vždy k 31. 12.

2) Rozdíl v počtu uplatněných restitučních případů je dán upřesněním evidence.

3) K jednomu restitučnímu případu je možno vydat více rozhodnutí. Počet správních rozhodnutí a podaných odvolání se může lišit u jednotlivých restitučních případů při jejich revokaci, po několika odvoláních apod. jejich revokaci, po několika odvoláních apod. Odvolání: v průměru 2/3 k soudům, 1/3 k MZe.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Počty uplatněných restitučních nároků se meziročně zvýšily (tab. T7.3/01). V tab. T7.3/02 je uvedeno vyčíslení uplatněných nároků a náhrad.

T7.3/02 - Vypořádání restitučních náhrad ze státního majetku a půdy ve správě SPÚ

Položka restitučních náhrad	Celkem od počátku činnosti PF ČR k 31. 12. 2015		V průběhu roku 2015
	mil. Kč	%	mil. Kč
Nároky na náhrady¹⁾			
- převzato	11 219,27	100,00	9,79
- vypořádáno	11 105,65	98,99	19,50
- zbývá vypořádat	113,62	1,01	-
Nároky na náhradní pozemky²⁾			
- převzato	8 172,90	100,00	40,18
- vypořádáno	7 663,11	93,76	58,68
- zbývá vypořádat	509,79	6,24	-

1) Podle § 18a, § 20 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě.

2) Podle § 11, odst. 2, § 17, odst. 3 zákona č. 229/1991 Sb., o půdě (od 14. 4. 2006 podle § 11a zákona o půdě).

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI)

Vypořádání církevních restitucí

Od 1. ledna 2013 vykonává SPÚ jako právní nástupce Pozemkového fondu ČR roli povinné osoby dle zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi, a od tohoto data tak přijímal výzvy oprávněných osob k vydání zemědělských nemovitostí, které do 31. 12. 2012 spravoval Pozemkový fond ČR. Oprávněné osoby mohly ve lhůtě 12 měsíců ode dne nabytí účinnosti zákona o majetkovém vyrovnání z listopadu 2012 písemně vyzvat SPÚ o vydání příslušné nemovitosti. SPÚ má působnost v průběhu samotného majetkového vyrovnání s církvemi a náboženskými společnostmi také jako příslušný pozemkový úřad.

Poslední možný termín doručení výzvy oprávněných osob povinným osobám byl, až na výjimky dle § 18, odst. 1 zákona č. 428/2012 Sb., stanoven ke dni 2. 1. 2014. Konkrétní údaje byly získány ze zveřejněných údajů SPÚ a týkají se stavu výzev a dohod k 31. 12. 2015.

Počet výzev, týkajících se vydání zemědělského majetku dle § 9, odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb., o majetkovém vyrovnání, přijatých povinnou osobou SPÚ do 31. 12. 2015 od oprávněných osob byl 3 329.

Ve výzvě nebyly oprávněné osoby povinny uvádět výměru původních pozemků nárokovaných nyní v rámci restitucí. Suma oprávněnými osobami dobrovolně uvedených nárokovaných výměr ve výzvách podaných před 31. 12. 2015 je 21 550 ha. Odhad výměry nárokované plochy byl však uveden oprávněnými osobami pouze u 55 % přijatých výzev.

Do 31. 12. 2015 bylo SPÚ dle § 9 odst. 2 zákona č. 428/2012 Sb., schváleno 2 923 dohod k 33 774 pozemkům o celkové výměře 24 004 ha. Skutečně vydáno pak bylo podle uvedených údajů v rámci 1 400 rozhodnutí 9 036 pozemků o výměře 7 489 ha. Na

místě je zde upozornění, že toto jsou údaje o stavu ke konkrétnímu datu, který se bude nadále průběžně, v souvislosti s během restitučním procesu, měnit¹³².

Propachtování půdy ve správě Státního pozemkového úřadu

SPÚ propachtovává státní půdu a ostatní státní majetek, který má ve správě. Podle údajů poskytnutých SPÚ bylo z celkové výměry 149 tis. ha státní zemědělské půdy k 31. 12. 2015 pronajato 121 tis. ha, tedy 81 % ploch určených k propachtování. Z hlediska podílu na skutečně propachtované státní zemědělské půdě připadlo na právnické osoby 66,4 % a na fyzické osoby 33,6 % její výměry. Z nejrůznějších důvodů zůstalo k 31. 12. 2015 nepronajato více než 28 tis. ha zemědělské půdy, což představuje 17 % celkové výměry státní zemědělské půdy ve správě SPÚ určené k propachtování. Srovnání stavu propachtované státní půdy v letech 2014 a 2015 je uvedeno v tab. T7.3/03.

T7.3/03 - Pronájem státní půdy a ostatního státního majetku ve správě SPÚ

Pronajatý majetek	MJ	k 31. 12. 2014	k 31. 12. 2015	Meziroční index
Zemědělské pozemky k pronájmu celkem	ha z. p.	176 711	149 431	84,6
z toho - pronajato fyzickým osobám (vč. restituentů)	ha z. p.	49 185	40 635	82,6
- pronajato právnickým osobám	ha z. p.	96 647	80 398	83,2
- nepronajato	ha z. p.	30 879	28 398	92,0
Počet uzavřených nájemních smluv¹⁾	počet	52 527	52 447	99,8

1) Pouze smlouvy týkající se nájmu pozemků, budov a staveb, rybníků, nebytových prostor.

Pramen: Státní pozemkový úřad

Zpracoval: M. Hruška (ÚZEI), E. Šobáňová (SPÚ)

7.4 Využití a stav zemědělského půdního fondu

7.4.1 Vývoj výměry zemědělského půdního fondu ČR a struktury jeho užití

Zemědělský půdní fond představoval k 31. 12. 2015 podle evidence katastru nemovitostí celkem 4 211,9 tis. ha, tj. 53,4 % z rozlohy státu (tab. T7.4/01). Na jednoho obyvatele připadá jako v minulém roce 0,40 ha zemědělské půdy a 0,28 ha orné půdy. Proti roku 2014 došlo ke snížení rozlohy z. p. o cca 3,7 tis. ha, tj. o 0,1 %.

Meziroční úbytek ZPF v roce 2015 spočíval podle ČÚZK především ve snížení výměry orné půdy o 7,0 tis. ha, což je úbytek větší cca o 200 ha proti roku 2014. Narostla výměra druhu pozemku trvalé travní porosty o 3,4 tis. ha, tedy o 631 ha více než v roce 2014. Zvětšila se výměra lesní půdy o 2,0 tis. ha a výměra v kategoriích „zastavěné plochy a nádvoří“ a „ostatní plochy“ o 1,2 tis. ha. Mírně se zvyšuje výměra zahrad (o 184 ha) a vodních ploch (o 650 ha), úbytek plochy ovocných sadů dosáhl 307 ha, o 55 ha více než v roce 2014. Výměra chmelnic poklesla o 127 ha, o 91 ha více než v roce 2014, výměra vinic naopak vzrostla o 200 ha, s rozdílným trendem proti roku 2014, kdy byl pokles 41 ha.

¹³² Informace o podaných výzvách a dohodách na <http://www.spucr.cz/restituce/cirkevni-restituce>.

T7.4/01 - Změny parcel jednotlivých druhů pozemků v roce 2015 podle evidence ČÚZK

Druh pozemku	Výměra		Rozdíl výměry	Meziroční index	Rozdíl počtu parcel	Průměrná velikost parcely	
	31. 12. 2014	31. 12. 2015	2015-2014	2015/2014	2015-2014	31. 12. 2014	31. 12. 2015
Údaj k datu							
Jednotka	ha	ha	ha	-	počet	ha	ha
Orná půda	2 978 989	2 971 957	-7 032	99,76	239 417	0,65	0,61
Chmelnice	10 276	10 149	-127	98,76	1 358	0,44	0,41
Vínice	19 611	19 811	200	101,02	2 328	0,21	0,21
Zahrada	163 601	163 785	184	100,11	11 441	0,06	0,06
Ovocný sad	45 920	45 613	-307	99,33	3 338	0,47	0,45
Trvalý travní porost	997 225	1 000 620	3 395	100,34	85 783	0,37	0,36
Zemědělská půda	4 215 621	4 211 935	-3 686	99,91	343 665	0,41	0,40
Lesní pozemek	2 666 376	2 668 392	2 016	100,08	29 757	1,77	1,73
Vodní plocha	164 835	165 485	650	100,39	23 388	0,27	0,26
Zastavěná plocha a nádvoří	132 192	132 119	-73	99,94	7 069	0,03	0,03
Ostatní plocha	707 755	709 042	1 287	100,18	110 230	0,14	0,14
Nezemědělská půda	3 671 158	3 675 038	3 880	100,11	170 444	0,32	0,32
Celkem ¹⁾	7 886 779	7 886 973	194	100,00	514 109	0,36	0,36

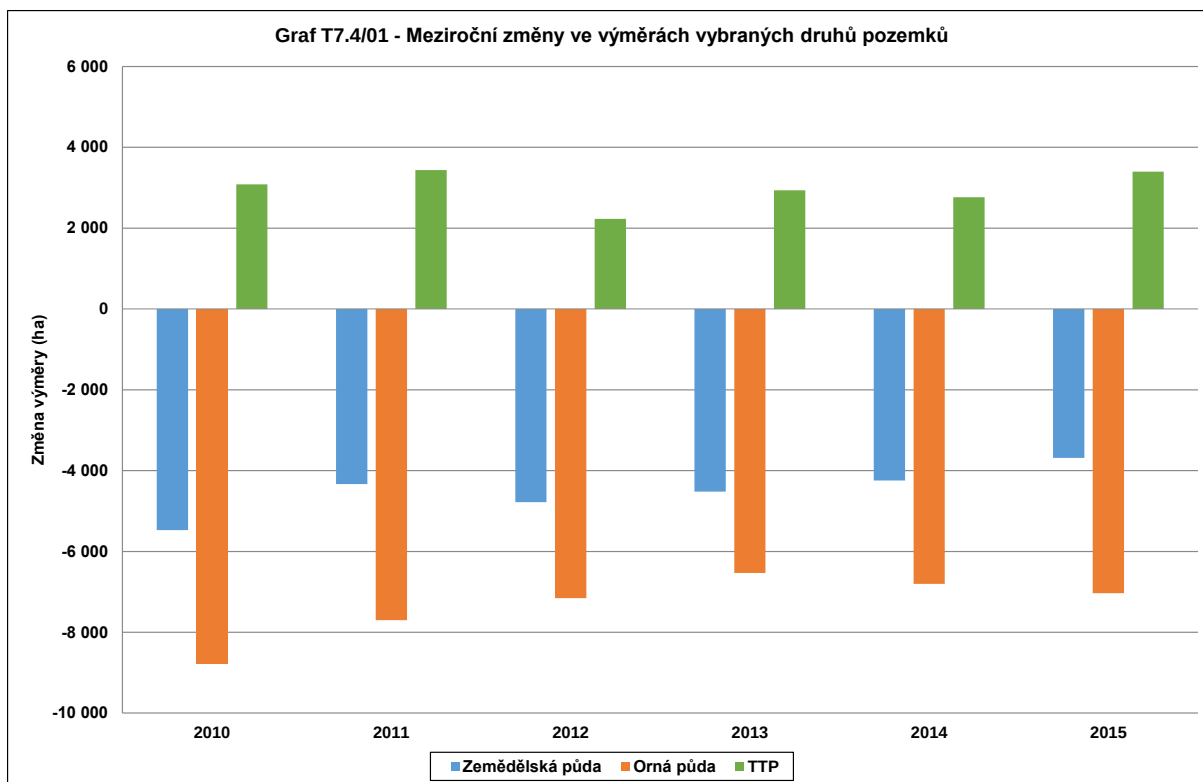
1) Součet výměry kultur se liší od udávané výměry vlivem zaokrouhlení.

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Rozdíl počtu parcel dokumentuje soustavnou fragmentaci vlastnické struktury půdního fondu, z části tvořené dělením vlastnických parcel a z části obnovou katastrálního operátu při digitalizaci katastru nemovitostí. V roce 2015 narostl počet vlastnických parcel zemědělské půdy o 344 tis. při současném poklesu výměry této půdy proti roku 2014. Průměrná výměra parcely orné půdy dále poklesla z 0,65 ha na 0,61 ha. Tento trend je stabilní a mimo zvýšených transakčních nákladů při manipulaci s vlastnictvím zemědělské půdy a zvýšených nákladů na provoz techniky v případě zmenšených půdních bloků zvyšuje i potřebu realizace komplexních pozemkových úprav.

Vývoj meziročních změn ve výměrách vybraných druhů pozemků v ČR od roku 2010 je zobrazen v grafu T7.4/01, ze kterého vyplývá stálé snižování výměry zemědělského půdního fondu v ČR, přičemž největší úbytek je dosažen u orné půdy. Naopak neustálý přírůstek je zaznamenán u travních porostů. Výměra zemědělské půdy přechází nejvíce do lesní půdy, ostatních a vodních ploch. Nejmenší úbytek orné půdy byl zjištěn v roce 2013. V roce 2015 byl podle ČÚZK podíl zornění 70,6 % a meziročně opět klesl o 0,1 p. b., zatravnění tvoří 23,8 % ZPF a mírně tak stoupá (v roce 2014 činilo 23,7 %). Mírně stoupá i vzájemný poměr výměry lesní ku zemědělské půdě (v roce 2015 ve výši 63,4 % a meziročně se zvýšil o 0,2 p. b.).

Pramen: ČÚZK

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V systému LPIS je evidovaná výměra půdy podle zákona o zemědělství č. 252/1997 Sb., ve znění pozdějších předpisů. K 31. 12. 2015 byla celková výměra ve výši 3 559 tis. ha, tj. větší proti předchozímu roku o 5 143 ha a meziroční přírůstek byl o 700 ha menší než v roce 2014.

Struktura ZPF v evidenci LPIS je uvedena v tab. T4.7/02. V roce 2015 došlo ke změně členění evidence kultur. V důsledku změny se navýšila výměra orné půdy o 22,6 tis. ha, zejména vlivem zařazení části travních porostů do skupiny orné půdy (25 tis. ha). Hlavní rozdíl v zastoupení druhů pozemků spočívá v navýšení druhu pozemku travní porost o 8,0 tis. ha, přičemž snížení výměry o. p. je 2,3 tis. ha, pokud nejsou započítány travní porosty (G). Podíl trvalých travních porostů na půdě s oprávněním čerpání plateb SAPS tvoří 27,5 %¹³³.

¹³³ Rozdíl zatravnění podle evidence ČÚZK a LPIS je dán především masivním, většinovým nedodržováním § 37 zákona č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí ČR (katastrální zákon), kdy se dotčení vlastníci zemědělské půdy vystavují možným postihům podle tohoto zákona.

T7.4/02 - Druhy pozemků podle LPIS s oprávněním plateb SAPS

Skupina	Kultura	Výměra v roce (ha)	
		2014	2015
Orná půda	standardní orná půda (R)	jiné členění	2 487 017
	úhor (U)		14 457
	travní porost (G)		24 971
	orná půda bez travního porostu		
	celkem	2 503 816	2 501 474
	celkem	2 503 816	2 526 445
Travní porost	travní porost ostatní (TO)	72 575	jiné členění
	travní porost stanovit systémově	1	jiné členění
	travní porost stálá pastvina (TSP)	923 187	jiné členění
	trvalý travní porost (T)	jiné členění	978 745
	celkem ¹⁾	995 762	1 003 716
Trvalá kultura	chmelnice (C)	4 957	5 106
	vinice (V)	14 454	14 559
	ovocný sad (S)	23 028	17 653
	jiná trvalá kultura (J)	jiné členění	3 862
	školka (K)	2 012	2 537
	porost RRD (D)	2 086	2 838
	celkem	46 537	46 555
Ostatní kultura	rybník (B)	342	351
	mimoprodukční plocha (M)	jiné členění	62
	zelinářská zahrada (Z)	186	jiné členění ²⁾
	jiná kultura (O)	2 063	1 664
	zalesněná půda (L)	5 608	5 633
	celkem	8 198	7 711
Celkem plochy s oprávněním čerpání plateb SAPS		3 548 177	3 553 409
Celkem		3 554 313	3 559 455

1) Včetně travního porostu G ve skupině orná půda.

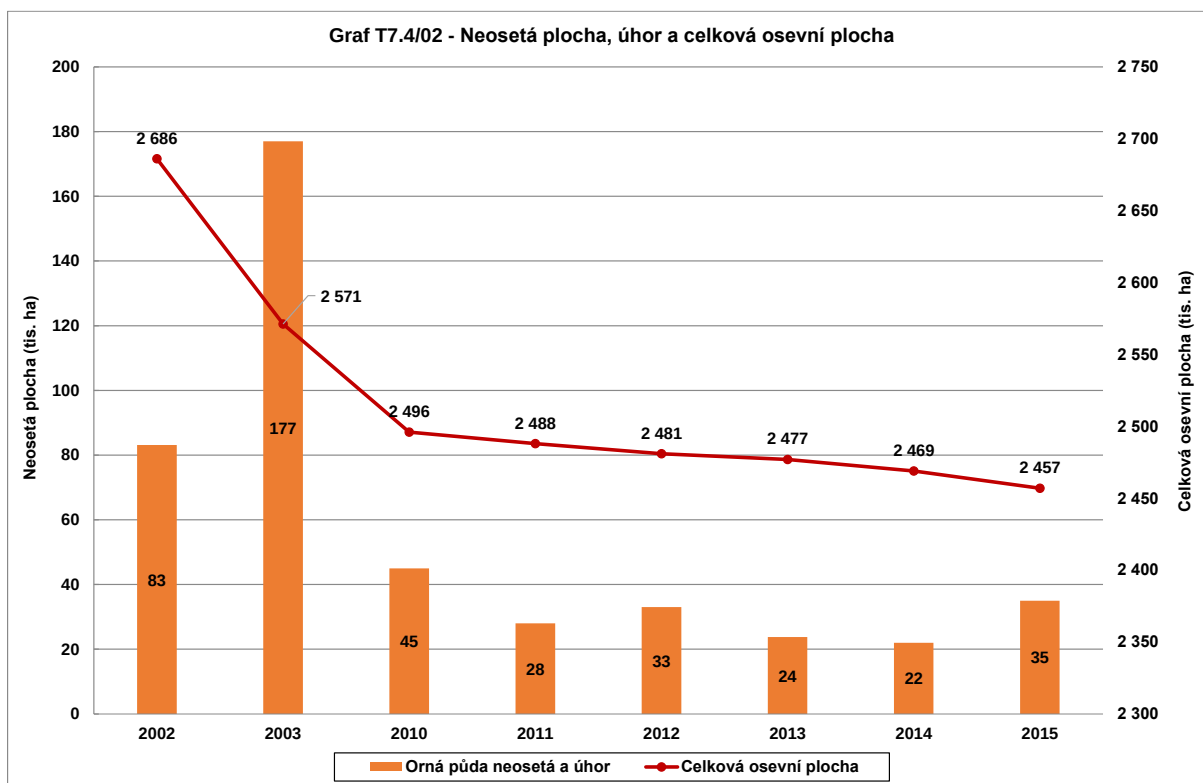
2) Zelinářská zahrada je v roce 2015 začleněná v položce jiná kultura (O).

Pramen: Nařízení vlády č. 72/2015 Sb., LPIS k 31. 12. 2015, vlastní výpočty

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), T. Gimunová (MZe)

Rozdíl ve výměře zemědělské půdy podle ČÚZK a oprávněnou plochou k čerpání podpor podle LPIS ve výši 659 tis. ha je dán odlišnou metodikou její evidence, s čímž souvisí i změny výměr jednotlivých druhů pozemků (kultur). ČÚZK eviduje veškeré zemědělské pozemky podle katastrálního zákona. K jejich změnám tak dochází na základě zápisů do katastru nemovitostí. Evidují se i zemědělské pozemky v zastavěném území, v zastavěných stavebních pozemcích a zastavitelných plochách obce a zemědělské pozemky mimo toto území, které nejsou obsaženy v evidenci LPIS. LPIS eviduje díly půdních bloků podle uživatelských vztahů a využití půdy, přičemž nejmenší evidovaná plocha může být 100 m². Obhospodařovaná výměra je přitom nižší proti evidenci katastru nemovitostí i vlivem zarůstáním původní zemědělské půdy dřevinami. Evidovaná výměra zemědělské půdy v LPIS se může každoročně i v průběhu jednoho roku měnit v závislosti na evidenci uživatelů, kteří žádají o podpory.

Rozsah evidované neoseté orné půdy a úhoru podle evidence ČSÚ činil v roce 2015 35 tis. ha a výměra tak vzhledem k roku 2014 narostla (graf T7.4/02) při současném poklesu oseté plochy o 12 tis. ha.

Pramen: ČSÚ
Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

V LFA je podle evidence LPIS k 31. 12. 2015 zařazeno celkem 522,3 tis. ha zemědělské půdy v horské oblasti s oprávněním čerpat podpory, v ostatních méně příznivých oblastech jsou travní porosty s oprávněním čerpání o výměře 336,9 tis. ha a ve specifických oblastech je oprávněno k čerpání 208,8 tis. ha z. p., které představují celkem oprávněnou plochu 1 068 tis. ha (tab. T7.4/03), tj. o cca 200 tis. ha více než v roce 2014. Z celkové plochy travních porostů evidovaných v LPIS představují travní porosty zařazené do LFA 85,9 %, z celkové oprávněné půdy představují travní porosty 78,7 %. Podle evidence LPIS je podíl veškeré půdy v LFA k celkové výměře zemědělské půdy 50,1 %.

T7.4/03 - Struktura zemědělského půdního fondu podle jednotlivých typů LFA

Typ oblasti	o. p. a úhor		TP na orné půdě		TTP		z. p. ¹⁾		z. p. oprávněná ²⁾	
	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%	tis. ha	%
Horské oblasti	141,7	5,7	3,5	14,0	375,6	38,4	522,6	14,7	522,3	48,9
Ostatní méně příznivé oblasti	706,5	28,2	10,0	40,0	326,9	33,4	1 047,7	29,5	336,9	31,5
Oblasti se specifickými omezeními	65,5	2,6	2,4	9,6	138,5	14,1	208,8	5,9	208,8	19,6
Méně příznivé oblasti celkem	913,7	36,5	15,9	63,6	841,0	85,9	1 779,1	50,1	1 068,0	100,0
Nezařazené oblasti celkem	1 587,7	63,5	9,1	36,4	137,8	14,1	1 774,2	49,9	0,0	0,0
Celkem	2 501,4	100,0	25,0	100,0	978,8	100,0	3 553,3	100,0	1 068,0	100,0

1) Zahrnuje veškeré kultury evidované v LPIS výjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha.

2) Platby v horských a specifických LFA se poskytují na veškerou z. p. evidovanou v LPIS výjma kultur zalesněná půda, rybník a mimoprodukční plocha.

Rovněž není k platbám LFA oprávněna "jiná kultura", i když je obvykle vykazována jako součást z. p. V ostatních LFA je platba poskytována na TTP a dále na TP na o. p. evidované v LPIS k 30. 9. 2014 jako TP (v tabulce jsou zahrnuty veškeré TP bez ohledu na datum evidence).

Pramen: Nařízení vlády č. 72/2015 Sb., LPIS k 31. 12. 2015, vlastní výpočty

Zpracoval: J. Kučera, V. Voltr (ÚZEI)

Chráněné oblasti představují celkem (bez překryvů) 389,4 tis. ha z. p., tj. 10,9 % výměry v ČR evidované v systému LPIS¹³⁴. Celková výměra všech druhů pozemků půdy chráněných oblastí v ČR (bez překryvů) je 1 687 tis. ha půdy, tj. 21,4 % veškeré půdy v ČR.

Na území ČR se nachází celkem 303,6 tis. ha zemědělské půdy ve zvláště chráněných územích, a to převážně na TTP (192,0 tis. ha). Podle LPIS je v soustavě Natura 2000 evidováno 188,5 tis. ha z. p. (tab. T4.1/01).

7.4.2 Stav zemědělské půdy a jeho dopady do konkurenceschopnosti českého zemědělství

Hodnocení stavu zemědělské půdy se týká dvou směrů: ochrany stavu půdy jako takového a dále úbytku zemědělské půdy. Půda jako živý organismus vyžaduje správné zacházení, které odpovídá potřebám dlouhodobě udržitelných vlastností půdy ve vztahu k životnímu prostředí i produkční schopnosti půdy s následnými dopady do konkurenceschopnosti sektoru. Pokračuje i snaha o omezení převodu zemědělské půdy do nezemědělského užívání z důvodu uchování přirozeného potenciálu půdy k výživě obyvatelstva.

Základní podklad pro hodnocení kvality ZPF, jeho stavu a potřebné míry ochrany vychází v ČR z bonitovaných půdně ekologických jednotek (BPEJ).

7.4.2.1 *Zákonné podmínky k zabezpečení kvality půdy*

Zákon o ochraně ZPF

K 1. dubnu 2015 nabyla účinnosti novela zákona č. 41/2015 Sb. kterým se mění zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu, ve znění pozdějších předpisů, který řeší zásady změn druhů pozemků půdy a obecná pravidla hospodaření na z. p. a zákon č. 388/1991 Sb., o Státním fondu životního prostředí, ve znění pozdějších předpisů. Výměra ZPF je ovlivněna intenzitou zástavby, která je regulovaná zákonem č. 402/2010 Sb., který zvyšuje výši poplatků za vynětí půdy ze ZPF, daných zákonem č. 334/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Působení nových zákonů se projevilo v meziročním poklesu výměry půdy vyňaté ze ZPF po roce 2010. Roční úbytek zemědělské půdy před účinností novely zákona o ochraně zemědělského půdního fondu byl v období let 2007–2010 v průměru 5,2 tis. ha z. p., v období let 2013–2015 v průměru 4,3 tis. ha, tj. průměrný roční úbytek byl nižší o 900 ha. Podle grafu T7.4/01 (uvedeného výše) ubylo orné půdy nejméně v roce 2013, nejmenšího úbytku zemědělské půdy bylo dosaženo v roce 2015.

¹³⁴ Výměry jednotlivých druhů chráněných území k 31. 12. 2015 jsou uvedeny v kap. 4.

Pravidla hospodaření s dopady do kvality ZPF byla dále uplatňována v rámci Kontroly podmíněnosti při vyplácení podpor. Kontrola podmíněnosti v roce 2015 zahrnuje dvě části – standardy DZES půdy a povinné požadavky na hospodaření (PPH). Podrobně viz kap. 2.2.4.

7.4.2.2 Popis stavu půdy

Potenciální ohroženost půd

Zařazení do příslušných pásem a dotčené výměry zpracované VÚMOP v roce 2015 udává tab. T7.4/04 pro erozní ohroženost půd a tab. T7.4/05 pro ostatní omezení kvality půd v ČR¹³⁵.

Rozdíl v celkové výměře ZPF podle databáze BPEJ a celkové výměře potenciální ohroženosti zemědělské půdy vodní erozí uváděné je způsoben tím, že některé půdy podle BPEJ nelze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

Kontrolu dodržování standardů vykonává SZIF, který buďto nepřímo, s využitím metod dálkového průzkumu Země (DPZ), nebo přímo v terénu ověřuje aktuální stav na veškeré zemědělské půdě obhospodařované žadatelem, který byl ke kontrole vybrán.

T7.4/04 - Potenciální erozní ohroženost půd v ČR k 31. 12. 2015

Kategorie ohroženosti	Třídění	Ohroženost	Výměra (ha)	Podíl (%)	
Erozní ohroženost vodní eroze dle DZES 5, výměra podle LPIS	Cp ¹⁾	do 0,002	Silně erozně ohrožené (SEO)	10 494	0,42
		0,002-0,10	Mírně erozně ohrožené (MEO)	252 053	10,06
		nad 0,10	Neohrožené	2 242 508	89,52
		Celkem	2 505 055	100,00	
Maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace (Cp) – výměra podle BPEJ ²⁾	Cp ¹⁾	do 0,005	Půdy kriticky ohrožené	215	0,01
		0,005-0,02	Půdy velmi silně ohrožené	7 543	0,31
		0,02-0,10	Půdy silně ohrožené	164 813	6,76
		0,10-0,20	Půdy ohrožené	307 417	12,61
		0,20-0,24	Půdy mírně ohrožené	116 296	4,77
		0,24-0,40	Půdy náchylné	374 234	15,35
		nad 0,4	Půdy bez ohrožení	1 468 158	60,20
		Celkem	2 438 677	100,00	
Erozní ohroženost větrná eroze podle faktoru náchylnosti, výměra podle LPIS ³⁾	FN ⁴⁾	4 a méně	Půdy nejohroženější	79 248	3,18
		4,1-7,0	Půdy silně ohrožené	44 386	1,78
		7,1-11,0	Půdy ohrožené	142 011	5,71
		11,1-17,0	Půdy mírně ohrožené	182 779	7,35
		17,1-23,0	Půdy náchylné	174 366	7,01
		23,0 a více	Půdy bez ohrožení	1 841 733	74,02
		-	Nehodnoceno	23 737	0,95
		Celkem	2 488 261	100,00	

1) Cp u vodní eroze je maximální přípustná hodnota faktoru ochranného vlivu vegetace podle univerzální rovnice USLE (Wischmeier, Smith 1978).

Jeho výsledná hodnota udává stupeň ohrožení půdy vodní erozí (t/ha/rok).

2) Výměra BPEJ je omezená na půdy podle BPEJ, které lze hodnotit z pohledu potenciální ohroženosti vodní erozí.

3) U HPJ 76-78 a částí půdních bloků, které nejsou bonitovány, potenciální ohroženost půdy větrnou erozí hodnocena nebyla.

4) Náchylnost k větrné erozi pro klimatické regiony 0-4 a HPJ s výjimkou 76-78 a bloků bez BPEJ (Janeček, 2000).

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), E. Skokanová (VÚMOP)

Problematika ochrany půdy před vodní erozí je v rámci DZES řešena standardem DZES 5. Cílem standardu DZES 5 je především ochrana půdy před vodní erozí a snaha omezit negativní působení důsledků eroze, jako jsou např. škody na obecním a soukromém

¹³⁵ Další informace ke kvalitě půdního fondu jsou k dispozici na odkazu: http://eagri.cz/public/web/file/293944/MZE_prirucka_vodni_eroze.pdf.

majetku způsobené zaplavením nebo zanesením splavenou půdou. Pro potřeby tohoto standardu byly vymezeny plochy silně (SEO) a mírně (MEO) erozně ohrožených půd a stanoveny požadavky na způsob pěstování vybraných hlavních plodin. Kromě odborného hlediska zohledňuje toto vymezení také ekonomické aspekty, především nákladovost realizace půdoochranných technologií na erozně ohrožených plochách. Z tohoto důvodu MZe v rámci standardu DZES 5 připouští erozi v rozsahu cca 35 t/ha/rok. Bez technologických omezení je možno pěstovat plodiny na 60,2 % půdy, pouze víceleté pícniny a zatravnění je doporučeno na 83 tis. ha, tj. 0,3 % z. p.

Monitoring eroze

Hlavním cílem monitoringu je zajistit relevantní podklady o rozsahu problému s erozí zemědělské půdy, o příčinách tohoto stavu, o správnosti zacílení stávajících politik v oblasti boje proti erozi a o účinnosti, resp. neúčinnosti některých protierozních opatření. Monitoring eroze zemědělské půdy vznikl jako společný projekt MZe – SPÚ a VÚMOP na základě příkazu ministra č. 15/2012 (č. j. 70615/2012-MZE-13311).

Rok 2015 byl až na výjimky (3 měsíce) z pohledu srážek vysoce deficitní. To se projevilo i na počtu erozních událostí a jejich rozložení v roce. Tento rok měl výrazně odlišný průběh od dlouhodobých pozorování, ze kterých vychází modely pro výpočty erozní ohroženosti (tab. T7.4/05). Většina událostí tak nastala po srážkách s vysokou krátkodobou intenzitou. Události zaznamenané v roce 2015, sice nevýrazně, ale doplňují celkový soubor dat v databázi Monitoringu eroze zemědělské půdy.

T7.4/05 - Vyhodnocení monitoringu eroze

Název kraje	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)	Počet nahlášených případů	Výměra eroze (ha)
	2014		2015	
Hlavní město Praha	0	0	0	0
Jihočeský kraj	30	312	4	137
Jihomoravský kraj	15	1 892	4	137
Karlovarský kraj	1	0	0	0
Královéhradecký kraj	11	169	2	7
Liberecký kraj	13	159	0	0
Moravskoslezský kraj	1	64	0	0
Olomoucký kraj	3	3	0	0
Pardubický kraj	5	113	3	62
Plzeňský kraj	9	73	3	53
Středočeský kraj	27	177	3	101
Ústecký kraj	0	0	0	0
Kraj Vysočina	73	1 175	7	20
Zlínský kraj	3	40	0	0
ČR celkem	191	4 177	26	517

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), J. Kapička (VÚMOP)

Větrná eroze má pro ohroženost půd stejný význam jako eroze vodní a klíčovým ukazatelem je kombinace klimatického regionu a hlavních půdních jednotek. Bez ohrožení větrnou erozí je v ČR 74 % půd.

Výměra podmáčených půd je tvořena trvale zamokřenými půdami a periodicky zamokřenými půdami. Může být ovlivněna provedenými hydromelioracemi, ale i jejich současným stavem a funkčností, kdy již končí jejich životnost a dochází k poruchám systémů a následnému podmáčení půdy. Území ovlivněné nedostatkem vláhy vymezené na základě vysychavých půd zaujímají plochu 49 620 ha¹³⁶ (1,19 % ZPF podle databáze BPEJ).

V tab. T7.4/06 jsou uvedeny faktory ovlivňující produkční schopnost půd a vztah k životnímu prostředí.

T7.4/06 - Potenciální omezení kvality půd v ČR k 31. 12. 2015

Kategorie ohroženosti	Ohroženost	Výměra (ha)	Podíl (%)
Zranitelnost půd acidifikací podle kvality BPEJ	nízká	546 639	13,77
	nižší střední	407 863	10,27
	vyšší střední	1 013 733	25,53
	vysoká	1 940 099	48,86
	nehodnoceno	62 503	1,57
	celkem	3 970 837	100,00
Zranitelnost půd utužením podle kvality BPEJ	zanedbatelná	816 327	19,51
	nízká	994 691	23,77
	nižší střední	899 490	21,50
	vyšší střední	702 846	16,80
	vysoká	681 141	16,28
	nehodnoceno	89 823	2,15
	celkem	4 184 318	100,00
Zamokřené půdy podle kvality BPEJ	trvale zamokřené půdy	197 891	4,73
	dočasně zamokřené půdy	670 642	16,03
	celkem včetně nezamokřených půd	4 184 318	100,00

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), E. Skokanová (VÚMOP)

Vyšší zranitelnost acidifikací je u cca 70 %, vyšší zranitelnost utužením je cca u 33 % půd. Pro jednotlivé typy degradace půdy je charakteristické, že navzájem podmiňují vznik ostatních degradací. Důležitým ukazatelem kvality půdy je struktura a její stabilita, přičemž půdy s nestabilní půdní strukturou následně snáze podléhají utužení. Rozpadu půdní struktury a následnému utužení půdy tedy často předchází acidifikace půdy a úbytek organické hmoty. Dalšími důležitými faktory ovlivňující tento proces jsou např.: vliv těžké zemědělské a lesní mechanizace, změna hydrotermických podmínek způsobená vysokými dávkami závlahové vody, pěstování monokultur bez zastoupení víceletých píceňin v osevním postupu, používání draselných hnojiv a další. Potenciální zranitelnost půd acidifikací vzniká při sklonu k pozvolnému snižování hodnoty půdní reakce, tj. okyselování půdy. Tato půdní

¹³⁶ Ve Zprávě 2014 byla uvedena chybná hodnota, mělo být uvedeno 59 656 ha.

charakteristika je velmi významný půdní ukazatel, který má mimo jiné vliv na přístupnost živin, jejich pohyb v půdě (včetně pohybu těžkých kovů), růst rostlin, biologické oživení půdy, tvorbu a kvalitu humusu a další půdotvorné procesy.

Potenciální zranitelnost spodních vrstev utužením vyplývá z degradace fyzikálních vlastností půdy a z ní vyplývající utužení podorníci a spodin a tvorba krust na povrchu půdy. Negativně ovlivňují produkční a mimoprodukční funkce půdy a patří k hlavním příčinám degradace půdy. Omezuje infiltraci, urychluje povrchový odtok a zvyšuje erozi, zmenšuje retenční vodní kapacitu a využitelnou vodní kapacitu půdy, omezuje účinnou hloubku půdního profilu a potlačuje biologickou aktivitu zhoršením vzdušného, vodního a termického režimu půdy.

Stav zemědělské půdy podle agrochemického zkoušení půd

Stav ZPF je sledován ÚKZÚZ, který provádí sledování agrochemických vlastností půd v šestiletých cyklech, za toto období se prozkouší celá výměra ČR.

Z výsledků agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2009–2014 vyplývá:

- Průměrná hodnota výměnné půdní reakce zemědělské půdy v ČR je 6,0 pH, tedy slabě kyselá. Mezi odběrovým cyklem 2005–2010 a 2009–2014 se pH nezměnilo.
- Z dlouhodobého šetření je patrný trend nárůstu silně kyselých a kyselých půd, jako následek nedostatečného vápnění pozemků.
- Průměrná zásoba přístupného fosforu na zemědělské půdě ČR činí 87 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného fosforu dlouhodobě mírně klesá a také srovnání podle kritérií hodnocení má negativní trend a proti období let 2005–2010 pokles za celou ČR v průměru činí 1 mg.kg⁻¹.
- Průměrný obsah přístupného draslíku na zemědělské půdě ČR je v současné době 247 mg.kg⁻¹, v období 2005–2010 to bylo 238 mg.kg⁻¹. U draslíku je obecně patrná stagnace zásobenosti půd touto živinou, i když dlouhodobé snížení spotřeby draselných hnojiv je podobné jako u fosforu. Pravděpodobně dochází k uvolňování draslíku v půdě z méně přístupných forem.
- Průměrný obsah přístupného hořčíku na zemědělské půdě ČR dlouhodobě, a to již od roku 2005, činí 189 mg.kg⁻¹. Vývojový trend obsahu přístupného hořčíku není zcela jednoznačný, vykazuje stagnaci, ale i mírné kolísání. Tento stav do jisté míry souvisí se zastoupením jiných kationtů v sorpčním komplexu (především draslíku) a tím s lepším nebo horším uplatněním méně aktivního hořčíku.
- Průměrný obsah přístupného vápníku v zemědělské půdě ČR je 2 821 mg.kg⁻¹, mezi lety 2005–2010 byl na úrovni 2 834 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného vápníku postupně klesá. Tento trend je v poslední době stále více výrazný a plně koresponduje s poklesem půdní reakce.

- Současný stav zásobenosti zemědělských půd ČR draslíkem a hořčíkem se pozitivně projevuje v zužování poměru těchto dvou kationtů, což však při velmi úzkém poměru navozuje problém ve výživě draslíkem a potřebu zvýšeného hnojení touto živinou. V současné době vzájemný poměr těchto prvků činí 1,31.

Tab. T7.4/07 hodnotí vývoj obsahu přístupných živin a pH podle hodnocených kultur od roku 1990.

T7.4/07 - Porovnání vývoje obsahu přístupných živin v letech 1990-2014 podle AZP

Druh pozemku	Cyklus zkoušení	Přezkoušená výměra (ha)	pH	Vážené průměry přístupných živin mg.kg ⁻¹			
				P	K	Mg	Ca
Orná půda	1990-1992	2 727 315	6,4	108	279	178	3 216
	1993-1998	2 240 430	6,4	101	253	186	3 235
	1999-2004	1 754 529	6,3	97	223	184	3 016
	2005-2010	2 696 398	6,2	90	239	185	2 999
	2009-2014	2 497 932	6,2	89	250	187	2 985
	rozdíl	-229 383	-0,2	-19	-29	9	-231
Chmelnice	1990-1992	7 699	7,0	230	569	253	4 300
	1993-1998	6 343	6,9	229	573	274	4 354
	1999-2004	4 895	7,0	251	482	294	4 103
	2005-2010	5 210	6,5	282	500	301	3 721
	2009-2014	4 594	6,5	291	497	298	3 524
	rozdíl	-3 105	-0,5	61	-72	45	-776
Vinice	1990-1992	10 157	7,3	129	414	357	7 794
	1993-1998	6 861	7,3	111	360	349	8 029
	1999-2004	5 071	7,3	103	324	340	8 076
	2005-2010	10 487	7,3	97	303	356	9 387
	2009-2014	7 589	7,2	102	305	333	8 686
	rozdíl	-2 568	-0,1	-27	-109	-24	892
Ovocné sady	1990-1992	21 417	6,7	143	428	266	4 621
	1993-1998	14 021	6,8	126	390	287	4 803
	1999-2004	8 411	6,8	131	362	283	4 436
	2005-2010	17 146	6,5	115	352	259	4 219
	2009-2014	17 551	6,4	112	340	238	3 800
	rozdíl	-3 866	-0,3	-31	-88	-28	-821
TTP	1990-1992	348 529	6,0	77	213	213	2 874
	1993-1998	163 559	5,9	76	190	223	2 812
	1999-2004	302 496	5,7	78	204	211	2 370
	2005-2010	789 440	6,5	78	231	198	2 146
	2009-2014	578 214	5,5	74	232	192	2 002
	rozdíl	229 685	-0,5	-3	19	-21	-872

Pramen: ÚKZÚZ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

7.4.2.3 Kvantifikace změny kvality a úbytku půdy

Změna kvality půdy v katastrálních územích, kde proběhla rebonitace

Změna na katastrálních územích, na kterých proběhla v roce 2015 rebonitace, je uvedena v tab. T7.4/08. Kvantifikace změny kvality půdy vychází z údajů numerické databáze BPEJ a údajů o výměře zemědělské půdy evidované v katastru nemovitostí. Je vyjádřena rozdílem hodnoty základu daně v Kč, vypočteného jako výměra zemědělské půdy vynásobená

průměrnou cenou zemědělské půdy. Seznam katastrálních území s přiřazenými cenami zemědělské půdy vydává dle § 17 zákona ČNR č. 338/1992 Sb. MZe po dohodě s MF.

T7.4/08 - Změna ceny půdy na katastrálních územích po rebonitaci provedené v roce 2015

Kraj	Počet hodnocených katastrálních území	Hodnocená výměra (ha)	Průměrná cena		Rozdíl ocenění (Kč/m ²)	Změna ceny půdy (%)
			před rebonitací (Kč/m ²)	po rebonitací (Kč/m ²)		
Hlavní město Praha	0	0,00	10,789	10,787	-0,002	-0,02
Středočeský kraj	15	4 704,52	8,975	8,972	-0,003	-0,04
Jihočeský kraj	13	4 961,20	4,667	4,667	0,000	0,00
Plzeňský kraj	5	1 445,59	4,705	4,705	0,000	0,00
Karlovarský kraj	7	1 609,02	3,865	3,861	-0,004	-0,10
Ústecký kraj	11	5 364,30	7,476	7,485	0,008	0,11
Liberecký kraj	6	2 114,49	5,161	5,168	0,007	0,13
Královéhradecký kraj	11	3 610,68	8,418	8,417	-0,001	-0,01
Pardubický kraj	9	3 134,52	7,438	7,437	-0,001	-0,01
Kraj Vysočina	14	4 434,04	4,915	4,913	-0,002	-0,03
Jihomoravský kraj	7	2 315,26	10,712	10,705	-0,007	-0,07
Olomoucký kraj	12	4 079,71	9,509	9,531	0,022	0,23
Zlínský kraj	5	2 500,70	7,859	7,859	0,001	0,01
Moravskoslezský kraj	6	3 612,58	5,641	5,642	0,001	0,01
Celkem	121	43 886,61	7,139	7,140	0,018	0,26

Pramen: VÚMOP

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI), V. Papaj (VÚMOP)

Stanovené průměrné ceny odráží výsledek aktualizace bonitačního mapování zemědělských pozemků a výsledky aktualizace vstupů evidovaných katastrálních území České republiky v souvislosti se změnami výměry zemědělské půdy (zábory zemědělské půdy pro nezemědělské účely, převod rekultivovaných ploch do zemědělských pozemků, obnova katastrálních operátů).

Celkem bylo v roce 2015 hodnoceno 121 katastrálních území. Z vyhodnocení průměrných ukazatelů vyplývá, že v roce 2015 došlo k nárůstu průměrné ceny půdy o 180 Kč/ha, což představuje nárůst hodnoty zemědělské půdy o 0,26 %. Nejvyšší nárůst kvality půdy byl dosažen především na území Olomouckého, Libereckého a Ústeckého kraje, naopak především Jihomoravský a Karlovarský kraj zaznamenal pokles kvality půdy.

Ztráta půdy jejím zakrytím

Zakrytí povrchu půdy nepropustným materiálem (soil sealing) způsobuje závažné škody na životním prostředí a je nejdůležitější formou degradace půdy. Kromě likvidace produkčního potenciálu půdy přispívá k poškození biodiverzity, zvyšuje nebezpečí povodní a nedostatku vláhy, přispívá ke globálnímu oteplování. Od roku 1966 se snížila výměra zemědělské půdy o 302 tis. ha, lze předpokládat zakrytí významné části této plochy¹³⁷.

Produkcí na zemědělské půdě negativně ovlivňuje kromě změny kvality půdy i poměrově vyšší zabor zemědělské půdy na úrodných půdách než na marginálních půdách. Celkový přehled změn v ČR podle vyhodnocení průměrných cen zemědělské půdy

¹³⁷ Přesné hodnoty nejsou k dispozici.

v katastrálních územích zahrnující soubor kvalitativních a kvantitativních změn zemědělského půdního fondu je uvedený v tab. T7.4/09. Je zde uveden úbytek ceny zemědělského půdního fondu v období 1995–2015 na základě rozdílu cen půdy podle katastrálních území, v jednotném ceníku roku 2015.

T7.4/09 - Pokles ceny pozemků v období let 1995-2015¹⁾

Název kraje	Výměra zemědělské půdy		Cena zemědělské půdy celkem		Rozdíl ceny
	tis. ha		mil. Kč		
	1995	2015	1995	2015	2015-1995
Hlavní město Praha	21	20	2 292	2 142	-150
Jihočeský	496	488	23 140	22 789	-351
Jihomoravský	435	425	46 606	45 472	-1 134
Karlovarský	125	122	4 818	4 734	-84
Královéhradecký	281	277	23 604	23 322	-282
Liberecký	140	139	7 223	7 133	-90
Moravskoslezský	279	273	15 777	15 401	-375
Olomoucký	281	277	26 947	26 466	-481
Pardubický	275	271	20 421	20 131	-290
Plzeňský	384	376	18 063	17 700	-364
Středočeský	669	659	60 136	59 131	-1 005
Ústecký	279	275	20 909	20 584	-324
Vysočina	414	409	20 351	20 088	-263
Zlínský	196	193	15 495	15 144	-351
Celkový součet	4 275	4 203	305 782	300 239	-5 544

1) Porovnání je provedeno na katastrálních územích se stejným označením v roce 1995 a 2015.

Pramen: ČÚZK, Vyhláška č. 298/2014 Sb.

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Celková bilance ztráty zemědělské produkce je rámcově vyhodnocená v tab. T7.4/10. Roční celková ztráta produkce v rostlinné výrobě vlivem změny ploch za rok 2015 v důsledku převodu zemědělské půdy na lesní, zastavěnou či ostatní plochy dosahuje odhadem 212 mil. Kč. Výroba na ploše z roku 1995 by vyprodukovala o 5 094 mil. Kč více.

T7.4/10 - Roční změna produkce vlivem rozdílu výměr druhu pozemků

Druh pozemku	Výměra (ha)		Rozdíl výměry 2015-1995 (ha)	Hodnota produkce z 1 prům. hektaru ¹⁾	Rozdíl produkce na výměře roku 2015 a roku 1995 (mil. Kč)	Rozdíl výměry 2015-2014 (ha)	Meziroční rozdíl produkce celkem 2015-2014 (mil. Kč)
	1995	2015					
Orná půda	3 158 166	2 971 957	-186 209	29 672	-5 525	-7 032	-209
Chmelnice	11 437	10 149	-1 288	103 408	-91	-127	-13
Vinice	15 670	19 811	4 141	79 838	331	200	16
Zahrada ²⁾	158 443	163 785	5 342	81 567	436	184	15
Ovocný sad ³⁾	50 283	45 613	-4 670	81 567	-381	-307	-25
Trvalý travní porost	886 955	1 000 620	113 665	1 207	137	3 395	4
Roční ztráta celkem	-	-	-	-	-5 094	-	-212

1) Hodnota ceny produkce je počítaná podle roku 2014.

2) Produkce zahrad je počítaná v hodnotě produkce sadů.

3) Hodnota produkce sadů je počítaná podle produkce jablek, hrušek, třešní, višní, švestek, slív, rybízu červeného, broskví, meruněk, angreštu a ořechů.

Pramen: Výměry ČÚZK; ÚZEI - bonitační databáze, podklady produkce podle průměru cen 2010-2014,

situční a výhledové zprávy chmel a pivo 2015, ovoce 2015, réva vinná a víno 2015

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

7.4.2.4 Vyhodnocení dalších faktorů kvality půdy

Mimo ocenění půdy podle zařazení do BPEJ je kvalita ovlivněna rovněž volbou technologických postupů. Při nevhodně volených technologických postupech vzniká nadměrné utužení půdy zejména v podorníci, v jehož důsledku klesají výnosy až o 0,25 t pšenice na hektar při nárůstu utužení podorníci o 1 MPa. Kromě ztráty na produkci způsobuje utužení půdy především horší zásobenost vodou ve spodních vrstvách půdy.

Vyhodnocení ztrát produkce na základě stávajícího utužení půdy je uvedeno v tab. T7.4/11. Přímá roční ztráta produkce při zjištěném průměrném nadlimitním utužení půdy v ČR na 26 % půd o 1 MPa¹³⁸ na základě penetrometrického šetření odporu půdy je u sledovaných nejvíce zranitelných plodin cca 423 mil. Kč. Vzhledem k dalším efektům utužení půdy ve vztahu k erozi půdy a kvalitě vod skutečná škoda ještě narůstá.

T7.4/11 - Roční ztráta produkce vlivem utužení půd

Plodina	Výměra plodiny 2015	Výnos	Ztráta výnosu při zvýšení utužení o 1 MPa penetrometrického odporu	Ztráta produkce při 1 MPa nadlimitního utužení	Cena produkce průměrná ¹⁾	Ztráta produkce celkem ²⁾
	ha	t/ha	t/ha	t	Kč/t	mil. Kč
Brambory celkem	22 681	22,26	-	-	-	nehodnoceno
Cukrovka technická	57 612	59,38	-2,436	-140 344	1 203	-44
Ječmen jarní sladovnický ³⁾	254 518	5,43	-0,349	-88 827	4 621	-107
Ječmen ozimý	111 427	5,46	-	-	-	nehodnoceno
Jetel červený	49 091	7,18	-	-	-	nehodnoceno
Kukuřice na zeleno a siláž	231 353	44,44	-0,945	-218 628	811	-46
Kukuřice na zrno	93 575	7,04	-0,313	-29 289	4 167	-32
Mák	32 650	0,82	-	-	-	nehodnoceno
Oves	42 395	3,65	-	-	-	nehodnoceno
Pšenice celkem	829 820	6,36	-0,127	-105 387	3 984	-109
Řepka	366 180	3,43	-0,073	-26 731	9 917	-69
Tritikale	42 891	4,72	-0,330	-14 154	3 820	-14
Vojtěška	57 074	20,42	-	-	-	nehodnoceno
Žito ozimé a jarní	21 980	4,91	-0,090	-1 978	4 111	-2
Celkem						-423

1) Cena produkce je odvozená z průměrné ceny produkce v letech 2010-2014 v normativní databázi BPEJ.

2) Utužení půd na 26 % výměry.

3) Výměra ječmen jarního sladovnického je zjištěná z podílu ječmene v roce 2013.

Pramen: ÚZEI - normativní databáze BPEJ

Zpracoval: V. Voltr (ÚZEI)

Pokles pH půdy způsobený nedostatečným vápněním má velký význam u většiny zemědělských plodin. Přímé ztráty výnosu pšenice ozimé při poklesu pH o jeden stupeň jsou stanoveny ve výši 0,71 t/ha¹³⁹. Při současném poklesu pH o 0,1 stupně se snižuje hrubý roční rentní efekt (HRRE) pšenice při ceně 3 984 Kč/t o 283 Kč/ha. Při předpokladu poměrného snížení výnosů i u ostatních plodin tak vzniká roční ztráta na orné půdě v ČR ve výši přibližně 900 mil. Kč.

¹³⁸ Penetrometrický odpor 1 MPa představuje odpor zeminy proti průniku normovaného kužele do půdy. Zpravidla se pohybuje v rozmezí 2–6 MPa. Odpor je standardizovaný podle druhu půdy. Nadlimitní odpor představuje zvýšení odporu půdy vůči tomuto standardizovanému (limitnímu) odporu půdy.

¹³⁹ Na základě výsledků projektu NAZV QH72257.

8 AGRÁRNÍ PRODUKCE A JEJÍ BILANCE

V rostlinné výrobě došlo v marketingovém roce 2015/16 k meziročnímu poklesu produkce obilovin, přesto byla jejich celková sklizeň vysoce nadprůměrná. Výjimkou je zrnová kukuřice, jejíž sklizeň v důsledku sucha výrazně poklesla, a tato plodina vykázala odhadovanou zápornou rentabilitu. Nižší plocha a výkyvy počasí měly za následek pokles produkce a rentability cukrové řepy, podobně i u brambor došlo k významnému snížení produkce a míry soběstačnosti. Produkce řepkového semene jako nejvýznamnější olejnin v ČR meziročně výrazně poklesla, přesto však zůstává míra soběstačnosti velmi vysoká. Produkce chmele meziročně významně poklesla a i přes rekordní výši CZV zůstala míra souhrnné rentability záporná. Sklizeň ovoce byla nejvyšší od roku 2009, mírně vzrostly CZV hlavních druhů ovoce a jeho vývoz. Rok 2015 ve vinohradnictví byl rovněž úspěšný a po čtyřech letech ziskový, vývoz vína z ČR však významně poklesl. Výměra pěstební plochy zeleniny a její produkce nepatrně vzrostla, rostl však i dovoz zeleniny a míra soběstačnosti opět poklesla.

V živočišné výrobě došlo v roce 2015 podle Soupisu hospodářských zvířat k meziročnímu zvýšení stavů skotu celkem, drůbeže, ovcí a koz, naopak u prasat a slepic došlo k poklesu. Produkce většiny živočišných komodit v roce 2015 vzrostla, nejvýznamněji u hovězího masa, naopak došlo k poklesu výroby vepřového masa a vajec. Spotřeba se zvýšila u všech komodit s výjimkou hovězího masa, k jejímu nejvyššímu nárůstu došlo u drůbežího masa. Míra soběstačnosti u mléka a hovězího masa zůstává velmi vysoká, naopak v případě vepřového masa, drůbežího masa a vajec došlo k jejímu opětovnému poklesu. CZV mléka a vepřového masa meziročně významně poklesly. Souhrnná rentabilita komodit ŽV byla záporná s výjimkou mléka.

Průmyslová produkce ve výrobě potravinářských výrobků, měřena jejím indexem, vzrostla i v roce 2015. U výroby nápojů pokračovala ve zmíněném roce podle téhož ukazatele mírná progres. V oborové struktuře potravinářské výroby v roce 2015 podle tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb v kategorii podniků 50 a více zaměstnanců oslabila výroba mléčných výrobků, v kontextu s omezením exportu z titulu ruského embarga a celkové situace na trhu mléčných výrobků ve světě. Naopak posílila výroba krmiv, zejména u těch, která jsou určena pro zvířata v zájmovém chovu, a také výroba nápojů díky příznivé letní sezóně.

Podíl obnovitelných zdrojů energie v roce 2015 na hrubé výrobě elektřiny dosáhl 10,7 % a jejich podíl na hrubé výrobě tepelné energie okolo 10,7 %. Podíl obnovitelné energie na konečné spotřebě energie činil 13,4 %. V roce 2015 byla v ČR pěstována GM kukuřice MON810, která je využívána jako krmivo, v menší míře jako surovina pro výrobu bioetanolu či bioplynu. Plocha GM kukuřice v ČR se meziročně snížila téměř o polovinu.

8.1 Rostlinná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.1.1 Obiloviny

Celková světová produkce obilovin v marketingovém roce 2015/16 dosáhla 2 467,0 mil. t, což představuje proti předchozímu roku mírný pokles o 1,4 %. Světově nejvýznamnější obilovinou je v objemovém vyjádření kukuřice, které se v roce 2015 sklídilo 969,3 mil. t (proti rekordnímu roku 2014 o 4,0 % méně) a podílí se tak 39,3 % na globální obilnářské produkci. Světová sklizeň pšenice dosáhla úrovně 732,3 mil. t (meziročně o 0,9 % vyšší), produkce rýže jako třetí nejvýznamnější obiloviny meziročně poklesla o 1,6 % na 471,1 mil. t.

Nejvýznamnějšími producenty kukuřice podle objemu sklizně roku 2015 zůstaly stejně jako v předchozím roce USA (345,5 mil. t), Čína (224,6 mil. t), Brazílie (84,0 mil. t) a EU (57,8 mil. t). Největší objem pšenice vyprodukovala EU (158,5 mil. t), Čína (130,2 mil. t), Indie (86,5 mil. t), Rusko (61,0 mil. t) a USA (55,8 mil. t). Hlavními světovými producenty rýže zůstávají Čína (145,8 mil. t) a Indie (103,0 mil. t), s velkým odstupem pak Indonésie, Bangladéš a Vietnam (mezi 28,0–36,0 mil. t).

V marketingovém roce 2015/16 byla světová produkce a spotřeba hlavních obilovin takřka vyrovnaná, celková spotřeba činila 2 455,2 mil. t a byla meziročně nezměněná. Celkový objem světových zásob hlavních obilovin meziročně vzrostl, a to na 571,2 mil. t, tj. o 2,1 % (USDA, III 2016).

Pěstební plocha obilovin v Evropské unii v marketingovém roce 2015/16 činila 56,6 mil. ha a odpovídala téměř shodně výměře, na níž byly sklizeny obiloviny v předchozím roce (pokles pouze o 1,2 %). Nejdůležitějšími obilovinami v EU jako celku zůstávají pšenice setá, kukuřice a ječmen. Největší sklizňovou plochu obilovin v roce 2015 vykazala Francie, dále Polsko, Německo, Španělsko a Rumunsko, ČR zaujímá s výměrou 1,4 mil. ha mezi zeměmi EU desáté místo.

Celková produkce zrna obilovin v členských státech EU dosáhla objemu 308,9 mil. t a byla tak o 5,0 % nižší než v předchozím roce. Největšími producenty obilovin jsou, podobně jako v předchozích letech, Francie, Německo, Polsko, Spojené království, Rumunsko a Španělsko, jejichž souhrnná sklizeň v roce 2015 představovala 67,5 % veškeré produkce obilovin v EU. ČR zaujímá svým objemem výroby 8,2 mil. t obilného zrna (a podílem 2,6 % na celkové produkci obilovin) mezi 28 členskými státy EU opakovaně desáté místo (COCERAL¹⁴⁰, III 2016).

Z celkové sklizňové plochy obilovin v ČR v roce 2015, tj. 1 389,8 tis. ha (proti předchozímu roku menší o 1,4 %), zaujímaly největší podíl pšenice (829,8 tis. ha, tj. 59,7 % celkové plochy) a ječmen (365,9 tis. ha, 26,3 %). Třetí nejvýznamnější obilovinou byla kukuřice na zrno s výměrou 80,0 tis. ha, podílející se 5,8 % na celkové ploše obilovin. Na sklizňové ploše obilovin se dále podílely minoritní obilní druhy, jmenovitě triticales (42,9 tis. ha, 3,1 %), oves (42,4 tis. ha, 3,1 %), žito (22,0 tis. ha, 1,6 %) a ostatní obiloviny (v souhrnu 6,8 tis. ha, tj. 0,5 % celkové plochy obilovin).

Produkce obilovin, sklizených v ČR v roce 2015, dosáhla výše 8 183,5 tis. t, což proti předchozímu roku představuje pokles o 6,8 %, avšak vysoce převyšuje průměr posledních deseti let. Na celkové produkci se nejvyšším objemem podílela pšenice, a to 5 274,3 tis. t

¹⁴⁰ *Comité du Commerce des céréales, aliments du bétail, oléagineux, huile d'olive, huiles et graisses et agrofournitures (European association representing trade in cereals, feedstuffs, oilseeds, olive oil and agrosupply at the European Union) – Asociace obchodníků s obilovinami, olejinami a jejich produkty v EU.*

(tj. 64,5 %), ječmene bylo sklizeno 1 991,4 tis. t (24,3 %) a zrnové kukuřice 442,7 tis. t (5,4 % celkové produkce).

Bilance výroby a spotřeby obilovin je dlouhodobě aktivní. Celková nabídka 9 788,3 tis. t pro marketingový rok 2015/16 je o 2,5 % nižší než v předchozím rekordním roce. Odhaduje se stagnace objemu celkové domácí spotřeby obilovin ve výši 5 407,0 tis. t. Míra soběstačnosti u obilovin celkem v marketingovém roce 2015/16 v důsledku poklesu produkce a při stagnaci spotřeby meziročně poklesla na 151,4 %, tj. o 10,7 p. b. Objem konečných zásob se meziročně, při nižším vývozu a vyšším dovozu, opět zvýšil, a to o 6,4 % na 1 380,3 tis. t.

Objem dovozu obilovin do ČR (kromě rýže) je za marketingový rok 2015/16 odhadován na 307,5 tis. t, především ze zemí EU a dalších evropských států. Výše vývozu obilovin opět více než desetinásobně převyšuje dovoz do ČR a předpokládaný exportovaný objem dosáhl výše 3 001,0 tis. t, na němž se ze 73,3 % podílí pšenice. Cílovými trhy obilovin, vyvážených z ČR, jsou především sousední státy EU a další evropské země, vývoz mimo prostředí EU je možno hodnotit jako zanedbatelný.

I přes pokles proti předchozímu roku lze sklizeň roku 2015 v ČR hodnotit jako nadprůměrnou a svým objemem zcela zabezpečuje kvantitativní pokrytí domácí potřeby, činící v dlouhodobém průměru 5,4–5,5 mil. t obilovin celkem. Potřeba dovozu obilovin, z velké části určených ke speciálnímu užití, tvoří, podobně jako v předchozích letech, jen zlomek vysoce aktivní bilance zahraničního obchodu ČR.

V marketingovém roce 2015/16 je intervenční nákup obilovin v EU realizován dle nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 v aktuálním znění, pro intervenční nákup pšenice s množstevním omezením 3 mil. t pro celou EU. V případě ČR v marketingovém roce 2015/16 není vzhledem k situaci na trhu předpoklad realizace žádného intervenčního nákupu ani prodeje intervenčních zásob.

T8.1/01 - Bilance výroby a spotřeby obilovin

Ukazatel	MJ	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	1 479,5	1 454,4	1 413,1	1 409,6	1 389,8	98,6
Hektarový výnos	t/ha	5,60	4,53	5,32	6,23	5,89	94,5
Produkce	tis. t	8 284,8	6 595,5	7 512,6	8 779,3	8 183,5	93,2
Počáteční zásoba²⁾	tis. t	1 542,8	1 740,5	1 338,8	1 007,1	1 297,3	128,8
Dovoz	tis. t	140,6	284,9	227,2	254,1	307,5	121,0
Celková nabídka	tis. t	9 968,2	8 620,9	9 078,6	10 040,5	9 788,3	97,5
Domácí spotřeba	tis. t	5 510,0	5 438,9	5 335,0	5 417,0	5 407,0	99,8
v tom - potraviny	tis. t	2 212,0	2 103,0	2 099,0	2 110,0	2 118,0	100,4
- osiva	tis. t	330,5	337,0	346,0	355,0	353,0	99,4
- krmiva	tis. t	2 734,5	2 759,0	2 622,0	2 654,0	2 628,0	99,0
- technické užití	tis. t	233,0	239,9	268,0	298,0	308,0	103,4
Vývoz	tis. t	2 678,3	1 843,2	2 736,5	3 326,2	3 001,0	90,2
Intervenční nákup	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	8 227,6	7 282,1	8 071,5	8 743,0	8 408,0	96,2
Konečná zásoba	tis. t	1 740,5	1 338,8	1 007,1	1 297,3	1 380,3	106,4
Soběstačnost³⁾	%	150,4	121,3	140,8	162,1	151,4	-10,7

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Zásoby jsou uvedeny včetně SSHR.

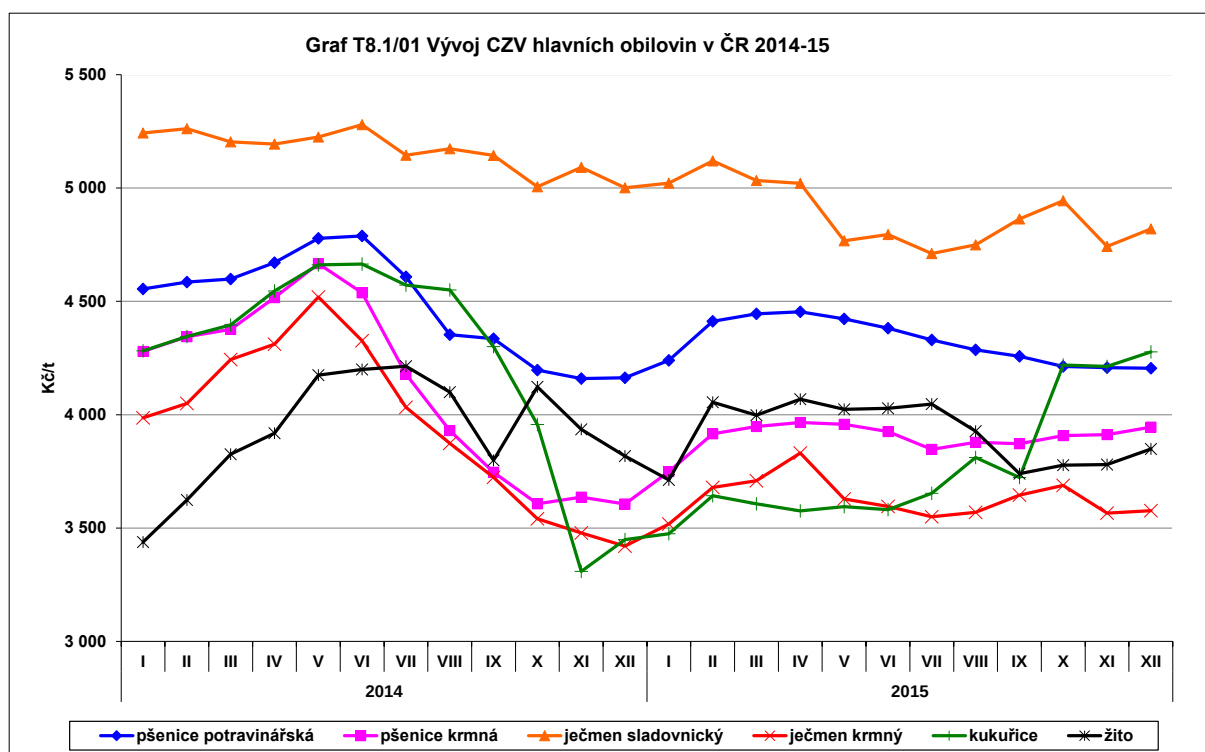
3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Ceny zemědělských výrobců hlavních obilovin v ČR v prvním pololetí roku 2015 mírně rostly, po zbytek roku pak došlo v důsledku vyrovnané poptávky k jejich stagnaci, případně mírnému kolísání. Výjimkou byla cena kukuřičného zrna, jejíž pohyb směrem vzhůru byl podnícen zvýšením poptávky v důsledku výrazného propadu produkce. V 1. pololetí roku 2016 je předpokládán postupný pokles cen většiny sledovaných obilovin.

V roce 2015 mohli pěstitelé obilovin využít podpory ve formě přímých plateb, které v roce 2015 zahrnovaly SAPS (3 543,91 Kč/ha), přechodnou vnitrostátní podporu (192,17 Kč/ha), platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (tzv. greening ve výši 1 943,62 Kč/ha) a platbu pro mladé zemědělce (885,98 Kč/ha). V rámci programu ozdravování polních plodin bylo možné využít podpory biologické ochrany jako náhrady chemické ochrany kukuřice, a to do výše 25 %, max. však do 473 Kč/ha, a dále podpory tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým a abiotickým faktorům a diferencovanou kvalitou obilovin až do výše 70 % prokázaných nákladů.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI)

Pšenice

V marketingovém roce 2015/16 činila sklizňová plocha pšenice v ČR 829,8 tis. ha (meziročně o 0,7 % menší), z níž ozimé odrůdy zaujímaly 778,2 tis. ha (tj. 93,8 % celkové výměry pšenice) a jarní odrůdy pouze 51,6 tis. ha. Při vysokém průměrném výnosu 6,36 t/ha (proti předchozímu roku nižšímu o 2,4 %) produkce pšeničného zrna dosáhla 5 274,3 tis. t. Přestože se jedná o meziroční pokles o 3,1 %, jde o druhou nejvyšší sklizeň za posledních deset let, která převyšuje průměr tohoto období o 21,8 %.

Přezimování ozimé pšenice, zaseté v roce 2014, proběhlo díky nezvykle teplé zimě v podstatě beze ztrát. Díky dostatku srážek v období tvorby výnosotvorných prvků a následnému rychlému dozrávání proběhla sklizeň pšenice relativně rychle. Z výsledků monitoringu kvality produkce roku 2015 vyplývá, že z celého souboru analyzovaných vzorků byly potvrzeny velmi dobré výsledky kvality potravinářské pšenice. Soubor byl hodnocen celkem 6 parametry: vlhkost, objemová hmotnost, sedimentační index, obsah N-látek, číslo poklesu a obsah příměsí a nečistot. Ve všech hodnocených parametrech vyhovělo celkem 73 % vzorků, zatímco v předchozím roce pouze 58 % vzorků.

Výše počátečních zásob pšenice pro marketingový rok 2015/16 se proti předchozímu roku téměř nezměnila a činila 339,8 tis. t včetně státních hmotných rezerv. Dovoz pšenice je odhadován mírně vyšší, a to na 57,0 tis. t. Celková nabídka pšenice v důsledku nižšího objemu produkce poklesla na 5 671,1 tis. t, tj. o 2,8 %. Objem vývozu je odhadován na relativně vysokou hodnotu 2 200,0 tis. t, meziročně o 14,2 % nižší.

Celkový objem spotřeby pšenice v marketingovém roce 2015/16 se odhaduje ve výši 2 990,0 tis. t, z toho pro potravinářské účely 1 250,0 tis. t, spotřeba na osivo pak 185,0 tis. t. Pšenice v ČR zůstává stále nejdůležitější krmnou obilovinou a v marketingovém roce 2015/16 se předpokládá její spotřeba na krmné účely ve výši 1 400 tis. t (ve srovnání s předchozím rokem o 3,7 % vyšší). Výše konečných zásob pšenice se odhaduje na 481,1 tis. t, tj. proti předchozímu roku o 41,6 % vyšší, především v důsledku poklesu exportu. Odhadovaná míra soběstačnosti meziročně poklesla o 9,3 p. b., přesto však zůstává na vysoké hodnotě 176,4 %.

T8.1/02 - Bilance výroby a spotřeby pšenice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	863,1	815,4	829,4	835,9	829,8	99,3
Hektarový výnos	t/ha	5,69	4,32	5,67	6,51	6,36	97,7
Produkce	tis. t	4 913,0	3 518,9	4 700,7	5 442,3	5 274,3	96,9
Počáteční zásoba	tis. t	985,1	1 118,5	558,8	344,1	339,8	98,8
Dovoz	tis. t	39,6	69,0	36,2	47,4	57,0	120,3
Celková nabídka	tis. t	5 937,7	4 706,4	5 295,7	5 833,8	5 671,1	97,2
Domácí spotřeba²⁾	tis. t	3 035,0	3 040,0	2 868,0	2 930,0	2 990,0	102,0
v tom - potraviny	tis. t	1 290,0	1 250,0	1 210,0	1 250,0	1 250,0	100,0
- osiva	tis. t	195,0	190,0	188,0	190,0	185,0	97,4
- krmiva	tis. t	1 400,0	1 450,0	1 350,0	1 350,0	1 400,0	103,7
- technické užití	tis. t	150,0	150,0	120,0	140,0	155,0	110,7
Vývoz	tis. t	1 784,2	1 107,6	2 083,6	2 564,0	2 200,0	85,8
Intervenční nákup³⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	4 819,2	4 147,6	4 951,6	5 494,0	5 190,0	94,5
Konečná zásoba	tis. t	1 118,5	558,8	344,1	339,8	481,1	141,6
Soběstačnost⁵⁾	%	161,9	115,8	163,9	185,7	176,4	-9,3
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku⁴⁾	Kč/t	2 984	4 107	3 453	3 168	3 529	111,4
CZV pšenice potravinářské	Kč/t	5 039	5 050	5 288	4 483	4 321	96,4
CZV pšenice krmné	Kč/t	4 335	4 620	4 901	4 119	3 902	94,7
Přímé platby	Kč/ha	4 687	5 879	6 317	6 182	5 680	91,9
Přímé platby	Kč/t	824	1 361	1 114	950	893	94,0
Nákladová rentabilita (potravinářská pšenice)⁵⁾	%	68,9	23,0	53,1	41,5	22,4	-19,1
Souhrnná rentabilita (potravinářská pšenice)⁵⁾	%	96,5	56,1	85,4	71,5	47,7	-23,7

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - pšenice ozimá.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI
Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Ceny zemědělských výrobců pšenice v ČR v roce 2015 z dlouhodobého minima koncem předchozího roku pozvolna rostly a ročních kulminací dosáhly v dubnu na hodnotách 4 454 Kč/t u potravinářské pšenice a 3 966 Kč/t u pšenice krmné kvality. Následně došlo ke stagnaci CZV a vzájemnému přiblížení obou cen, kdy průměrná výše činila v prosinci 4 205 Kč/t u potravinářské pšenice a 3 945 Kč/t u pšenice krmné. Průměrné roční CZV meziročně poklesly, a to o 3,6 % na 4 321 Kč/t u potravinářské pšenice a o 5,3 % na 3 902 Kč/t u krmné pšenice.

Průměrné náklady na jednotku produkce meziročně vzrostly o 11,4 %, což mělo společně s nižší realizační cenou a nižší výší podpor vliv na míru rentability. Míra nákladové rentability potravinářské pšenice poklesla na 22,4 %, míra souhrnné rentability (včetně započtených přímých plateb) pak o 23,7 p. b. na hodnotu 47,7 %, stále však patří mezi hlavními plodinami na orné půdě k nejvyšším.

Ječmen

V marketingovém roce 2015/16 činila sklizňová plocha ječmene 365,9 tis. ha a meziročně došlo k jejímu nárůstu o 4,4 %. Ozimé odrůdy zaujímaly 104,5 tis. ha (28,6 % celkové výměry ječmene), jarní odrůdy pak 261,4 tis. ha (71,4 %). Průměrný celkový výnos ječmene dosáhl 5,44 t/ha a byl meziročně nižší o 3,0 %. Přesto však díky větší sklizňové ploše bylo dosaženo vyšší produkce zrna než v předchozím roce, a to pětiletého maxima 1 991,4 tis. t, což představuje v absolutním měřítku meziroční nárůst nejvyšší ze všech obilovin.

Hodnocení kvality sladovnického ječmene ze sklizně 2015 je výsledkem komplexního pohledu na řadu sledovaných ukazatelů, stanovených ve VÚPS, a.s., Sladařském ústavu Brno. Vzhledem k nízké průměrné sklizňové vlhkosti lze předpokládat určitou stabilitu v hodnocených parametrech. K dispozici je tak v roce 2015/16 dostatečné množství zrna, které splňuje všechny požadavky kladené na kvalitní surovinu pro výrobu sladu (optimální obsah bílkovin, zrna bez fyziologického a biologického poškození a výskytu „černých“ plísni).

Počáteční zásoba marketingového roku 2015/16 meziročně výrazně vzrostla, a to na 353,2 tis. t (o 120,6 %) díky nárůstu produkce v předchozím roce. Dovoz ječmene je odhadován ve výši pouhých 27,0 tis. t, zatímco předpoklad objemu vývozu činí 501,0 tis. t. Celková nabídka ječmene je odhadována na 2 371,6 tis. t, meziročně o 9,2 % vyšší.

Očekává se výše domácí spotřeby ječmene srovnatelná s předchozím rokem v úrovni 1 475,0 tis. t při mírném poklesu krmné spotřeby. Míra soběstačnosti ČR za marketingový rok 2015/16 se u ječmene, především díky vyšší produkci, udržela na vysoké hladině 135,0 %, proti předchozímu roku vyšší o 1,7 p. b.

T8.1/03 - Bilance výroby a spotřeby ječmene a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	372,8	382,3	349,0	350,5	365,9	104,4
Hektarový výnos	t/ha	4,87	4,23	4,57	5,61	5,44	97,0
Produkce	tis. t	1 813,7	1 616,5	1 593,8	1 967,0	1 991,4	101,2
Počáteční zásoba	tis. t	411,5	303,3	194,9	160,1	353,2	220,6
Dovoz	tis. t	39,4	35,5	36,9	45,2	27,0	59,7
Celková nabídka	tis. t	2 264,6	1 955,3	1 825,6	2 172,3	2 371,6	109,2
Domácí spotřeba²⁾	tis. t	1 625,0	1 500,0	1 450,0	1 475,0	1 475,0	100,0
v tom - potraviny	tis. t	780,0	700,0	700,0	700,0	700,0	100,0
- osiva	tis. t	90,0	95,0	105,0	110,0	120,0	109,1
- krmiva	tis. t	750,0	700,0	640,0	660,0	650,0	98,5
- technické užití	tis. t	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0	100,0
Vývoz	tis. t	336,3	260,4	215,5	344,1	501,0	145,6
Intervenční nákup³⁾	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Prodej intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zůstatek intervenčních zásob	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Celkové užití	tis. t	1 961,3	1 760,4	1 665,5	1 819,1	1 976,0	108,6
Konečná zásoba	tis. t	303,3	194,9	160,1	353,2	395,6	112,0
Soběstačnost⁵⁾	%	111,6	107,8	109,9	133,4	135,0	1,7
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku⁴⁾	Kč/t	2 954	3 907	3 576	3 179	3 509	110,4
CZV ječmene sladovnického	Kč/t	4 821	5 147	5 582	5 164	4 882	94,5
CZV ječmene krmného	Kč/t	4 024	4 535	4 485	3 959	3 630	91,7
Přímé platby	Kč/ha	4 687	5 879	6 317	6 182	5 680	91,9
Přímé platby	Kč/t	962	1 390	1 382	1 102	1 044	94,7
Nákladová rentabilita (sladovnický ječmen)⁵⁾	%	63,2	31,7	56,1	62,4	39,1	-23,3
Souhrnná rentabilita (sladovnický ječmen)⁵⁾	%	95,8	67,3	94,7	97,1	68,9	-28,2

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob - ječmen jarní.

5) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI
Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

Průměrné ceny zemědělských výrobců sladovnického ječmene v ČR po dlouhodobé stagnaci během roku 2015 poklesly, a to z počátečních 5 022 Kč/t na 4 820 Kč/t koncem roku. Průměrná roční CZV sladovnického ječmene činila 4 882 Kč/t (o 5,5 % meziročně nižší) s výhledem růstu poptávky po této komoditě, průměrná roční CZV ječmene krmné kvality meziročně poklesla o 8,3 % na 3 630 Kč/t.

Ječmen, především jarní, určený ke sladovnickému zpracování, patří dlouhodobě k polním plodinám s nejvyšší rentabilitou. I přes meziroční nárůst výrobních nákladů a pokles realizačních cen dosáhla nákladová rentabilita u sladovnického ječmene hodnoty 39,1 %, míra souhrnné rentability pak podobně vysoké hodnoty 68,9 %, navzdory meziročnímu poklesu o 28,2 p. b.

Kukuřice

Výměra sklizňové plochy kukuřice na zrna v ČR v marketingovém roce 2015/16 se meziročně snížila o 19,0 % na 80,0 tis. ha. V důsledku dlouhodobého sucha zejména v době květu v hlavních produkčních oblastech bylo nasazení palic proti očekávání přibližně

poloviční, čímž bylo dosaženo jen nízkého průměrného výnosu 5,54 t/ha (proti roku 2014 nižšímu o 34,3 %). Spolu s poklesem sklizňových ploch došlo k výraznému propadu produkce zrna na pouhých 442,7 tis. t, což odpovídá meziročnímu poklesu o 46,8 %. Sklizeň kukuřičného zrna byla tak nejnižší za období od roku 2002, které je charakterizováno růstem pěstebních ploch, výnosů a produkce.

Celková nabídka kukuřičného zrna v marketingovém roce 2015/16 poklesla na 1 097,3 tis. t (meziročně o 20,1 %), především v důsledku zmíněného propadu produkce. Objem celkové domácí spotřeby je odhadován na 493,0 tis. t, meziročně o 14,6 % nižší v souvislosti s poklesem krmné spotřeby. Míra soběstačnosti u zrnové kukuřice výrazně poklesla, a to ve srovnání s předchozím rokem o 54,4 p. b. na pouhých 89,8 %.

Rozšiřování a intenzifikace výroby kukuřice na zrno v několika minulých letech posunuly ČR z role dovozce této komodity na pozici vývozce. Nízká produkce si v marketingovém roce 2015/16 vyžádala, i přes vysokou počáteční zásobu, zvýšení dovozu na odhadovaný objem 190,0 tis. t, vývoz je odhadován na 202,0 tis. t. Předpoklad objemu konečných zásob činí 402,3 tis. t.

T8.1/04 - Bilance výroby a spotřeby kukuřice a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	121,0	119,3	96,9	98,7	80,0	81,0
Hektarový výnos	t/ha	8,79	7,78	6,97	8,43	5,54	65,7
Produkce	tis. t	1 063,7	928,1	675,4	832,2	442,7	53,2
Počáteční zásoba	tis. t	96,2	239,2	461,6	420,9	464,6	110,4
Dovoz	tis. t	37,2	143,2	128,8	119,3	190,0	159,3
Celková nabídka	tis. t	1 197,1	1 310,5	1 265,8	1 372,5	1 097,3	79,9
Domácí spotřeba²⁾	tis. t	461,0	466,9	543,0	577,0	493,0	85,4
v tom - potraviny	tis. t	16,0	17,0	16,0	17,0	15,0	88,2
- osiva	tis. t	15,0	16,0	17,0	20,0	18,0	90,0
- krmiva	tis. t	390,0	394,0	420,0	460,0	380,0	82,6
- technické užití	tis. t	40,0	39,9	90,0	80,0	80,0	100,0
Vývoz	tis. t	496,9	382,0	301,9	330,9	202,0	61,0
Celkové užití	tis. t	957,9	848,9	844,9	907,9	695,0	76,6
Konečná zásoba	tis. t	239,2	461,6	420,9	464,6	402,3	86,6
Soběstačnost⁵⁾	%	230,7	198,8	124,4	144,2	89,8	-54,4
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku³⁾	Kč/t	2 507	2 737	3 789	3 020	5 094	168,7
CZV kukuřice krmné	Kč/t	4 707	4 718	5 062	4 253	3 781	88,9
Přímé platby	Kč/ha	4 687	5 879	6 317	6 182	5 680	91,9
Přímé platby	Kč/t	533	756	906	733	1 025	139,8
Nákladová rentabilita⁴⁾	%	87,8	72,4	33,6	40,8	-25,8	-66,6
Souhrnná rentabilita⁴⁾	%	109,0	100,0	57,5	65,1	-5,6	-70,8

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály ÚZEI a MZe.

3) Náklady podle výběrového šetření ÚZEI - podniky právnických osob.

4) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Index cen zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; ÚZEI
Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), F. Kůst (MZe)

V roce 2015 došlo v ČR opět k výraznému poklesu plochy, oseté geneticky modifikovanou kukuřicí (tzv. Bt kukuřice), a to meziročně o 43,2 % na 997 ha, přičemž počet jejích pěstitelů klesl z 18 na pouhých 11. K propadu došlo u všech producentů zemí EU, tj. i ve Španělsku, Portugalsku a Rumunsku, a celková sklizňová plocha činila 127,4 tis. ha,

příčemž se pěstuje pouze jediná povolená odrůda MON810. Důvodem malého rozšíření GM kukuřice v ČR je problematický odbyt, nutnost oddělovat ji od běžné produkce a označovat jako GMO, administrativní překážky a v neposlední řadě i vyšší náklady na osivo. Bt kukuřice není v ČR využívána pro potravinářské účely.

Ceny zemědělských výrobců kukuřičného zrna krmné kvality z dlouhodobého minima koncem roku 2014 během 1. pololetí roku 2015 stagnovaly, následně však došlo v souvislosti s propadem tuzemské produkce ke zvýšení relativní poptávky a CZV vzrostly do prosince na roční maximum 4 277 Kč/t. Průměrná CZV zrna kukuřice krmné kvality za rok 2015 činila 3 781 Kč/t, což představuje meziroční pokles o 11,1 %.

Výrobní náklady kukuřičného zrna vzrostly v roce 2015 na vysokých 5 094 Kč/t, což spolu s poklesem průměrné realizační ceny mělo za následek výrazný pokles rentability do záporných hodnot. Proti velice vysokým hodnotám předchozích let klesla míra nákladové rentability na -25,8 %, míra souhrnné rentability pak na -5,6 %, tj. meziročně o 70,8 p. b.

Žito

Sklizňová plocha žita v marketingovém roce 2015/16 poklesla na historicky nejnižší výměru 22,0 tis. ha, tj. meziročně o 12,6 %. I při relativně vysokém průměrném výnosu 4,91 t/ha činila produkce žitného zrna pouhých 107,9 tis. t, právě v důsledku úbytku sklizňové plochy. Sklizeň roku 2015 byla na území ČR druhá nejnižší v historii (po sezóně 2006) a činila jen 29,6 % průměru posledních 50 let.

Kvalitu žitného zrna ze sklizně 2015 lze podle výsledků monitoringu kvality ÚKZÚZ hodnotit v dlouhodobé časové řadě jako velmi dobrou (ve srovnání se špatnými výsledky předešlých dvou let), když v hodnocených parametrech vyhovělo 98 % vzorků.

Počáteční zásoby žita v marketingovém roce 2015/16 byly relativně vysoké na úrovni 46,1 tis. t. Celková nabídka žitného zrna meziročně mírně poklesla na 181,0 tis. t. Dovoz je předpokládán ve výši 27,0 tis. t. Odhadovaná tuzemská spotřeba žita činí 128,0 tis. t při nárůstu potravinářského užití o 9,1 %. Objem vývozu žita je předpokládán ve výši 20,0 tis. t a celkové užití žita meziročně vzrostlo na 148,0 tis. t. Odhadovaná míra soběstačnosti je u žita mezi hlavními obilovinami, pěstovanými v ČR, dlouhodobě nejnižší, a v roce 2015/16 činila 84,3 % proti 108,5 % v předchozím roce (meziroční pokles o 24,2 p. b.).

Měsíční CZV potravinářského žita v ČR během 1. pololetí roku 2015 stagnovala, když ročního maxima 4 068 Kč/t dosáhla v dubnu, do konce roku pak poklesla na 3 849 Kč/t. Průměrná roční CZV žita za rok se téměř nezměnila a činila 3 917 Kč/t.

Oves

Sklizňová plocha ovsa v marketingovém roce 2015/16 se proti předchozím dvěma rokům téměř nezměnila a činila 42,4 tis. ha. Produkce ovsa však díky vysokému průměrnému výnosu 3,65 t/ha ve srovnání s předchozím rokem mírně vzrostla, a to o 1,5 % na 154,6 tis. t.

Při očekávaném nízkém dovozu 0,5 tis. t činila v marketingovém roce 2015/16 celková nabídka ovsa 174,8 tis. t a byla meziročně vyšší o 12,7 %. Při nárůstu odhadované domácí spotřeby na 119,0 tis. t (meziročně o 15,5 % vyšší) se očekává vývoz ovsa ve výši 45,0 tis. t.

Průměrné ceny zemědělských výrobců krmného ovsa v ČR během roku 2015 vzrostly z dlouhodobého minima předchozího roku na 3 747 Kč/t v květnu, následně došlo k jejich poklesu na 3 474 Kč/t koncem roku s perspektivou stagnace až mírného poklesu. Průměrná roční CZV krmného ovsa činila 3 516 Kč/t (meziroční mírný pokles o 2,1 %), průměrná CZV ovsa potravinářské kvality dosahovala mezi všemi hlavními obilovinami opět nejvyšší úrovně 6 446 Kč/t, přičemž vzhledem k malému počtu uskutečněných obchodů nelze popsat její roční vývoj.

Triticale

Sklizeň triticales v roce 2015 činila 202,6 tis. t a byla ve srovnání s předchozím rokem o 16,9 % nižší. Na ploše 42,9 tis. ha (meziročně o 11,6 % menší) bylo dosaženo průměrného výnosu 4,72 t/ha.

V marketingovém roce 2015/16 se předpokládá snížení domácí spotřeby triticales na objem 197,0 tis. t (na krmné i technické účely), a tím i nižší celkové užití v objemu 222,0 tis. t (meziročně o 2,3 %). Při dovozu max. 2,0 tis. t se v roce 2015/16 očekává vývoz ve výši 25,0 tis. t.

Od roku 2013 sleduje ČSÚ vedle hlavních obilovin i ceny triticales. CZV v roce 2015 kolísala mezi 3 205 Kč/t (leden) a 3 845 Kč/t (listopad), průměrná roční CZV činila 3 520 Kč/t a byla meziročně o 9,1 % nižší.

Ostatní obiloviny

Proso, pohanka, čirok, chrastice (lesknice) a další minoritní druhy obilovin včetně směsek se pěstovaly v ČR v marketingovém roce 2015/16 na ploše 6,8 tis. ha, meziročně o 19,5 % menší. Tato plocha je nejmenší za posledních deset let, především v důsledku nulových zaorávek ozimů. Sklizeň zrna této skupiny plodin v roce 2015 činila 10,0 tis. t (meziroční pokles o 19,8 %) při průměrném výnosu 1,47 t/ha.

Celkové užití ostatních obilovin je odhadováno na 13,0 tis. t, z toho domácí spotřeba činí 5,0 tis. t. Nejvýznamnějšími exportními komoditami této skupiny obilovin jsou proso a pohanka. Zahraniční obchod je dlouhodobě poměrně stabilní, objem vývozu za rok 2015 je odhadován na 8,0 tis. t, dovoz pak na 4,0 tis. t.

8.1.2 Cukrová řepa – cukr

Odhad světové výroby surového cukru pro hospodářský rok 2015/16 podle odhadu F. O. Licht činí 176,9 mil. t (162,5 mil. t v přepočtu na bílý cukr), tj. 2,7% pokles proti předchozímu období. Předpokládaná spotřeba ve světě se očekává ve výši 181,7 mil. t

surového cukru (166,9 mil. t v přepočtu na bílý cukr) a výše deficitu surového cukru 4,8 mil. t (4,4 mil. t v přepočtu na bílý cukr). Spotřeba cukru ve světě se meziročně mírně zvýšila o 1,6 %. Podle odhadu F.O. Licht vedoucí pozice Brazílie jako hlavního výrobce cukru a kvasného lihu s výrobou 38,9 mil. t surového cukru (v přepočtu na bílý cukr 35,7 mil. t) zůstala i v roce 2015/16. Celková výroba cukru ve vybraných zemích Jižní Ameriky dosáhla 46,9 mil. t surového cukru (v přepočtu na bílý cukr 43,1 mil. t). Země Severní a Střední Ameriky (prezentované především USA a Mexikem) vyrobily surový cukr ve výši 22,6 mil. t (v přepočtu na bílý cukr 20,8 mil. t). Nejvíce surového cukru 64,8 mil. t bylo vyrobeno v Asii (Indie, Čína, Pákistán, Thajsko aj.). V Austrálii a Oceánii výroba cukru dosáhla 5,1 mil. t. Na africkém kontinentu bylo vyrobeno 11,6 mil. t surového cukru. V zemích EU v roce 2015/16 podle odhadu dosáhla výroba cukru 14,9 mil. t a v ostatních zemích Evropy 11,0 mil. t, z nichž největší podíl výroby 9,8 mil. t surového cukru byl zastoupen třemi zeměmi (Rusko, Turecko, Ukrajina).

V hospodářském roce 2015/16 byla dle předběžných údajů sklizena cukrová řepa v EU 28 z plochy 1 337,0 tis. ha. Ve srovnání s rokem 2014/15 se plocha snížila o 14,1 %. Snížení produkčních ploch se s výjimkou Maďarska dotklo všech zemí. Z předchozího hospodářského roku 2014/15 bylo převedeno do kvóty následujícího hospodářského roku (13 529,6 tis. t) 2 663 tis. t cukru. Celková výroba se v roce 2015/16 významně snížila o 14,4 % na 17 614 tis. t. V roce 2015/16 dosáhla výroba cukru nad rámec kvót 4 397 tis. t. Podíl nadkvótového cukru na tuzemské výrobě cukru byl vysoký ve Francii (37,3 %), v Německu (30,8 %) a v Polsku (15,4 %). Ve většině zemí EU 28 se výroba cukru v hospodářském roce 2015/16 snížila (bez převedeného cukru z předchozího hospodářského roku). Na celkové výrobě cukru (po započtení vyrobeného cukru z předchozího hospodářského roku) v EU 28 se nejvíce podílela Francie (27,2 %), Německo (23,8 %), Polsko (9,4 %) a Velká Británie (7,4 %). K nejvyššímu poklesu výroby cukru došlo o 76,2 % ve Španělsku, o 34,6 % ve Finsku a v Maďarsku o 34,7 %.

Česká republika svým podílem výroby 3,2 % na celkové výrobě EU 28 v roce 2015/16 obsadila 8. místo z 20 států vyrábějících cukr. Touto pozicí si nadále udržuje statut středně velkého výrobce cukru v EU.

Ve spotřebě cukru se v roce 2015/16 předpokládá v zemích EU 28 meziroční růst o 2,0 % na 17 000 tis. t. Využití nadkvótového cukru pro průmyslové účely se očekává ve výši 800 tis. t a 1 799 tis. t do biotechnologií.

Dovoz cukru včetně cukru ve výrobcích se v roce 2015/16 očekává v EU 28 ve výši 3 731 tis. t, tj. 19,2 % z celkové nabídky cukru. Dovoz cukru byl uskutečněn převážně v rámci preferenčních dohod vyplývajících z mezinárodních dohod EBA¹⁴¹ a EPA¹⁴². Vývoz cukru včetně výrobků obsahujících cukr se předpokládá ve výši 1 477 tis. t, tj. 7,6 % z celkové nabídky cukru. Konečné zásoby uvedeného hospodářského roku se v porovnání s rokem 2014/15 snížily o 36,0 % na 920 tis. t.

Průměrná prodejní cena bílého cukru ve Společenství (CPV) v roce 2014 dosáhla 538 €/t (14 813 Kč/t), což lze hodnotit jako výrazný pokles (o 23,1 %) proti průměrné ceně v roce 2013. V roce 2015 cena postupně klesala. Nejvyšší dosažená cena obchodů s bílým cukrem byla v prosinci 2015 (427 €/t, tj. 11 540 Kč/t). Průměrná cena bílého cukru činila v I. čtvrtletí 418 €/t (11 547 Kč/t), ve druhém se snížila na 416 €/t (11 390 Kč/t). Ve druhé polovině roku 2015 průměrná cena vzrostla ze 415 €/t (11 243 Kč/t) v červenci na 427 €/t (11 540 Kč/t) v prosinci. Konečná průměrná cena za celý rok se ve srovnání s rokem 2014 snížila o 12,1 % (o 119 €/t), tj. na 419 €/t (11 432 Kč/t).

Průměrná cena průmyslového cukru pro chemický a kvasný průmysl v EU 28 v roce 2015 dosáhla 301 €/t (8 212 Kč/t). Nákupní cena hlášená zpracovateli za stejné období činila 347 €/t (9 467 Kč/t). Průměrná dovozní cena bílého cukru ze zemí ACP (Afrika, Karibik a Tichomoří) do EU 28 dosáhla 413 €/t (11 269 Kč/t), cena surového cukru 415 €/t (11 322 Kč/t)¹⁴³.

Cukrovarnická kampaň 2015/16 proběhla v ČR v období od 21. září 2015 (od 8. září v roce 2014) do 16. ledna 2016 (do 3. 3. v roce 2015) a průměrná délka kampaně dosáhla přibližně 97 dnů (140,5 dnů v roce 2014/15). Na celkové výrobě cukru se v Čechách a na Moravě podílelo pět cukrovarnických společností (Tereos TTD, a. s., Moravskoslezské cukrovary, a. s., Cukrovar Vrbátky, a. s., Litovelská cukrovarna, a. s., a Hanácká potravinářská společnost, s. r. o. Pro rok 2015/16 zůstala kvóta cukru ve výši 372,5 tis. t, stejně jako v předchozím roce.

Počasí v roce 2015 bylo charakteristické nedostatkem srážek, který se začal projevovat již na konci roku 2014 a pokračoval na jaře 2015. Jaro ovšem přineslo řepě potřebnou vláhu, která umožnila vytvoření kvalitních porostů. Následovalo období bez srážek v kombinaci s extrémně vysokými teplotami až do začátku druhé dekády srpna. Poměrně celoplošné a značné srážky v polovině srpna umožnily cukrové řepě obnovení vegetace do té míry, že zvýšila hmotnost kořene na přijatelnou, ale podprůměrnou hmotnost, avšak při zachování vysokého obsahu cukru. Srážkový úhrn v roce 2015 byl druhý nejnižší po roce 2003.

¹⁴¹ EBA – „Everything but arms“ – Jednostranná preferenční obchodní dohoda pro nejhudší země světa.

¹⁴² EPA – Economic Partnership Agreements – Dohody o ekonomickém partnerství.

¹⁴³ Na výše uvedené přepočty jsou použity průměrné kurzy ČNB.

T8.1/05 - Bilance výroby a spotřeby cukrové řepy a cukru včetně ekonomiky¹⁾

Ukazatel	MJ	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ²⁾	Meziroční index
Produkční plocha cukrové řepy ^{3), 5)}	tis. ha	50,2	51,8	52,7	53,8	45,0	83,6
Hektarový výnos cukrové řepy ⁵⁾	t/ha	71,26	67,16	62,79	78,11	60,94	78,0
Zpracovaná řepa ^{3), 5)}	tis. t	3 576	3 474	3 308	4 200	2 741	65,3
Cukernatost řepy ⁵⁾	%	17,32	17,00	17,59	15,91	18,20	114,4
Produkční plocha cukrové řepy pro jiné využití	tis. ha	9,1	9,6	9,3	12,4	8,7	70,1
<i>Bilance cukru</i>							
Počáteční zásoba	tis. t	70,90	94,4	75,0	70,3	116,1	165,2
Výnos bílého cukru ⁵⁾	t/ha	11,25	10,35	9,72	11,00	10,05	91,4
Výroba cukru ČR ⁴⁾	tis. t	564,4	535,5	512,3	591,4	451,9	76,4
Dovoz celkem	tis. t	305,6	294,0	370,1	426,4	446,0	104,6
v tom - dovoz cukru	tis. t	86,0	84,0	112,7	133,5	146,8	110,0
- dovoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	219,6	210,0	257,4	292,9	299,2	102,2
Celková nabídka	tis. t	940,9	923,8	957,4	1 088,1	1 014,0	93,2
Domácí spotřeba	tis. t	497,9	518,8	418,2	437,9	416,2	95,0
Vývoz celkem	tis. t	348,6	330,0	468,9	534,1	481,5	90,2
v tom - vývoz cukru	tis. t	227,5	215,0	313,3	346,9	320,4	92,4
- vývoz cukru ve výrobcích a substituentů cukru	tis. t	121,1	115,0	155,6	187,2	161,1	86,1
Celková poptávka	tis. t	846,5	848,8	887,1	972,0	897,7	92,4
Konečná zásoba	tis. t	94,4	75,0	70,3	116,1	116,3	100,2
Soběstačnost ¹²⁾	%	113,4	103,2	122,5	135,1	108,6	-26,5
Produkční plocha celkem (potr. a nepotr. využití)	tis. ha	59,2	61,3	62,0	66,2	53,7	81,1
Množství zprac. cukrové řepy pro jiné využití	tis. t	740,1	763,1	632,6	1 015,9	625,3	61,5
Výnos bulev pro výrobu kvasného lihu	t/ha	81,7	79,4	68,1	81,0	64,4	79,5
CZV při skutečně dosažené cukernatosti	Kč/t	704	812	825	818	852	104,2
<i>Ekonomika cukrové řepy</i>							
Průměrné náklady ^{6), 7)}	Kč/ha	50 521	64 139	55 841	62 920	62 992	100,1
	Kč/t	762	911	895	818	1 034	126,4
<i>Přímé platby</i>							
- SAPS a národní doplňková platba ^{7), 11)}	Kč/ha	4 686,5	5 878,7	6 316,7	6 182,3	13 553,8	219,2
	Kč/t	65,26	78,56	92,13	80,87	195,56	241,8
- oddělená platba za cukr ^{7), 9)}	Kč/t	343,60	349,00	357,29	382,25	0,00	0,0
PP celkem ¹¹⁾	Kč/t	408,86	427,56	449,42	463,12	195,56	42,2
Vlastní náklady na tunu řepy přepočítané na 16% cukernatost	Kč/t	704,00	857,00	814,00	823,00	909,00	110,4
Realizační cena cukrové řepy ⁸⁾	Kč/t	955,00	1 003,00	1 010,00	865,00	852,00	98,5
Hektarový výnos cukrové řepy při 16% cukernatosti	t/ha	71,81	74,83	68,56	76,45	69,31	90,7
Základní, resp. minimální cena cukrové řepy EU ¹⁰⁾	Kč/t	645,58	650,73	677,99	725,58	712,17	98,2
	€/t	26,29	26,29	26,29	26,29	26,29	100,0
Nákladová rentabilita na tunu řepy přepočítaná na 16% cukernatost ^{12), 13)}	%	35,65	17,04	24,08	5,10	-6,27	-11,4
Souhrnná rentabilita na tunu řepy přepočítaná na 16% cukernatost ^{12), 13)}	%	93,73	66,93	79,29	61,38	15,24	-46,1

1) V letech 2011/12-2015/16 trvá hospodářský rok od 1. 10. do 30. 9. následujícího roku.

2) Odhad do konce hospodářského roku.

3) Údaj SZIF.

4) V roce 2015/16 pouze předběžné údaje nebo velmi hrubý odhad.

5) Cukrová řepa pro výrobu cukru.

6) Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI, 2015 odhad ÚZEI. V nákladech není zohledněn podíl pístitelů na výrobní dávce a některé další náklady (např. náklady na nákup dodatečné kvóty cukru).

7) Přepočet v letech 2011/12, 2012/13, 2013/14 a 2014/15 je proveden na základě hektarového výnosu vypočteného na 16% cukernatost řepy podle

Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI, v roce 2015/16 na základě odhadu hektarového výnosu a cukernatosti řepy podle SZIF a ČMCS.

8) Za léta 2011-2014 průměrná realizační cena cukrové řepy podle Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI, za rok 2015 cena ČSÚ (CZV).

9) Oddělená platba za cukr je částečnou kompenzací snížených příjmů pístitelů cukrové řepy po reformě SOT v odvětví cukru, od roku 2015 oddělená platba za cukr není vyplácena.

10) Od roku 2014 minimální cena cukrové řepy podle Nařízení evropského parlamentu a Rady (EU) č. 318/2006 a č. 1308/2013; je udávána při 16% cukernatosti řepy.

Od roku 2007 je směnný kurz stanoven nařízením Komise (ES) č. 1913/2006, v platném znění. V roce 2011 1 € = 24,556 Kč,

v roce 2012 1 € = 24,752 Kč, v roce 2013 1 € = 25,789 Kč, v roce 2014 1 € = 27,599 Kč, v roce 2015 1 € = 27,089 Kč.

11) V roce 2015 byla sazba přechodné vnitrostátní podpory na zemědělskou půdu ve výši 192,17 Kč/ha, výše sazby SAPS = 3 543,91 Kč/ha.

Sazba VCS v roce 2015 byla 7 874,13 Kč/ha, sazba greening = 1 943,62 Kč/ha.

12) Meziroční index u soběstačnosti a nákladové a souhrnné rentability je vypočten v p. b. (tj. rozdílem %).

13) Plocha, zpracovaná řepa a výnos bulev jsou za příslušný rok přepočteny na 16% cukernatost.

Pramen: ČSÚ - Index cen zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu; MZe; SZIF; Českomoravský cukrovarnický spolek,

Výběrové šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI 2010-2014; 2015 (odhad)

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), D. Froněk (MZe)

Bilanční ukazatele uvedené v tab. T8.1/05 jsou získané z tabulky Statistika komodity cukr – cukrová řepa v České republice vydané MZe, která vychází z předpisů EU a ČR k regulaci trhu s cukrem.

V ČR se cukrová řepa pro výrobu cukru v roce 2015/16 pěstovala na ploše 45,0 tis. ha (83,6 % skutečnosti předchozího roku). Průměrný výnos cukrové řepy při skutečně dosažené

cukernatosti dosáhl hodnoty 60,9 t/ha¹⁴⁴ (ve srovnání s rokem 2014/15 byl o 22,0 % nižší). Cukernatost řepy se ve srovnání s rokem 2014/15 vlivem počasí významně zvýšila o 14,4 % na 18,2 %.

Výroba cukru v ČR v roce 2015/16 dosáhla podle předběžných údajů 451,9 tis. t. Celkově bylo vyrobeno 455,9 tis. t cukru (rozdíl byl vyroben mimo ČR). Do kvóty hospodářského roku 2015/16 bylo z předchozího hospodářského roku převedeno 65,3 tis. t cukru. Kvóta cukru ČR zůstala nadále nezměněna a zůstala ve výši 372,5 tis. t. Nad rámec kvóty bylo vyrobeno 85,5 tis. t cukru. Výnos polarizačního cukru dosáhl 11,09 t/ha¹⁴⁵ (meziroční snížení o 10,7 %).

Od hospodářského roku 2007/08 je stále vybírána výrobní dávka z kvót cukru, izoglukózy a inulinového sirupu přidělená výrobním podnikům, kterou stanovila EU na 12 €/t bílého cukru, přičemž z této dávky hradí pěstitel až 50 %. Za hospodářský rok 2015/16 bylo SZIF vybráno na výrobních dávkách cukru celkem 122,9 mil. Kč. Z této částky bylo odvedeno do EU prostřednictvím MF 92,2 mil. Kč (75 %) a 30,7 mil. Kč (25 %) bylo převedeno do správních výdajů SZIF. Intervenční nákup cukru nebyl v roce 2015 realizován a Program pomoc nejchudším již od roku 2014 není v kompetenci SZIF.

Podle statistiky zahraničního obchodu ČSÚ bylo v průběhu roku 2014/15 dovezeno 426,4 tis. t cukru celkem, z toho cukru bílého 133,5 tis. t (zvýšení proti roku 2013/14 o 18,5 %) a cukru obsaženého ve výrobcích a substituentech 292,9 tis. t. Vzhledem ke snížení výroby cukru v roce 2015/16 se předpokládá zvýšení celkového dovozu cukru o 4,6 % na 446,0 tis. t, z toho zvýšení cukru bílého o 10,0 % na 146,8 tis. t a cukru obsaženého ve výrobcích a substituentů cukru o 2,2 % na 299,2 tis. t.

Vývoz cukru celkem v roce 2014/15 se meziročně zvýšil o 13,9 % a byl realizován ve výši 534,1 tis. t. Největší podíl 65,0 % na celkovém vývozu cukru 2014/15 měl bílý cukr, kterého se vyvezlo 346,9 tis. t. Růst vývozu byl evidován také u výrobků obsahujících cukr a substituentů cukru o 20,3 % na 187,2 tis. t. Vzhledem ke snížení výroby cukru v roce 2015/16 se očekává pokles vývozu bílého cukru o 7,6 % a u výrobků obsahujících cukr a u substituentů cukru se předpokládá snížení vývozu ve srovnání s rokem 2014/15 o 13,9 %.

V kalendářním roce 2015 dosáhla podle údajů ČSÚ průměrná CZV cukrové řepy při skutečně dosažené cukernatosti 852 Kč/t, tj. zvýšení o 4,2 % proti skutečnosti roku 2014.

Průměrná CPV krystalového cukru v ČR se v roce 2015 ve srovnání s rokem 2014 snížila o 22,3 % na 12,13 Kč/kg. Spotřebitelská cena krystalového cukru klesla na 17,79 Kč/kg, tj. na 80,9 % skutečnosti roku 2014.

¹⁴⁴ Údaj vypočtený z údajů VUC (jako podíl zpracované cukrové řepy a plochy cukrové řepy).

¹⁴⁵ Hmotnost veškerého cukru teoreticky získatelného z jednotky plochy cukrové řepy (bez zápočtu cukru obsaženého v cukrové řepě zpracované ve smlouvě o dílo mimo území ČR).

Podle definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI za rok 2014 dosáhly vlastní náklady na pěstování cukrové řepy 62 920 Kč/ha, což představuje meziroční 13% zvýšení. Z přímých materiálových nákladů se především zvedly náklady na nakupovaná osiva o 8,7 % na 6 706 Kč/ha. Významnou nákladovou položkou byla nakupovaná hnojiva, u kterých se náklady meziročně zvýšily o 26,5 % na 7 503 Kč/ha. Značný pokles nákladů o 43,8 % na 680 Kč/ha byl zjištěn u spotřeby vlastních hnojiv. Příznivý byl i pokles nákladů na přípravky na ochranu rostlin o 6,4 % na 8 146 Kč/ha.

Ve zbývajících nákladových položkách došlo v roce 2014 k razantnímu zvýšení nákladů pomocných činností o 51 % na 10 281 Kč/ha a u přímých odpisů DNHM o 33,5 % na 474 Kč/ha. Režijní náklady se zvýšily o 17,7 % na 7 346 Kč/ha. Nejnižší zvýšení nákladů o 11,6 % na 10 753 Kč/ha bylo evidováno u pracovních nákladů, v absolutním vyjádření o 1 115 Kč/ha.

Hektarový výnos respondentů se zvýšil v roce 2014 na 76,88 t/ha. Jednotkové náklady se meziročně mírně snížily na 818 Kč/t.

Pro potřeby srovnání parametrů pěstování cukrové řepy s evropskými státy vyrábějící cukr je v rámci Výběrového šetření přepočítáván výnos cukrovky i náklady na 16% cukernatost řepy (skutečná cukernatost v roce 2014/15 dosáhla 15,91 %). V roce 2014 tak přepočtený výnos dosáhl 76,45 t/ha a nákladové zatížení 823 Kč/t. Realizační cena respondentů v roce 2014 činila 865 Kč/t. Cukrová řepa dle Výběrového šetření o nákladech zemědělských výrobků ÚZEI byla dlouhodobě komoditou rentabilní. V roce 2014 se ve výpočtu nákladové i souhrnné rentability při 16% cukernatosti projevilo především snížení realizační ceny cukrové řepy. Přímé platby (SAPS a přechodná vnitrostátní podpora) se snížily o 2,1 % a zvýšení oddělené platby za cukr nepokrylo 14% snížení realizační ceny za cukr. V důsledku toho se nákladová rentabilita meziročně snížila o 19 p. b. na 5,1 % a souhrnná rentabilita se snížila o 18 p. b. na 61,38 %.

Predikce nákladů na rok 2015/16 vychází z relativní stagnace cen vstupů. Předpokládá se meziroční zvýšení celkových vlastních nákladů o 0,1 % na 62 992 Kč/ha, resp. na 1 034 Kč/t, při předpokládaném výnosu 60,9 t/ha¹⁴⁶. Po přepočtu výnosu na 16% cukernatost dosáhl výnos 69,3 t/ha z důvodu předpokládané cukernatosti na 18,2 %. Přepočtené náklady na tunu cukrové řepy se zvýšily na 909,0 Kč/t.

V roce 2015, kdy došlo k meziročnímu snížení realizační ceny o 1,5 % na 852 Kč/t a ke zvýšení nákladů na tunu přepočtené cukrové řepy na 16% cukernatost (o 14,5 %), se předpokládá nákladová rentabilita ve výši -6,3 % (meziroční snížení o 11,4 p. b.). Souhrnná rentabilita (se započtením přímých plateb) opět dosáhla kladných hodnot ve výši 15,3 %, ale současně došlo k výraznému meziročnímu poklesu rentability (o 46,1 p. b.) v důsledku

¹⁴⁶ Pramen: MZe, Statistika komodity cukr – cukrová řepa v České republice, III. odhad k 14. 3. 2016.

snížení CZV cukrové řepy, zvýšení jednotkových nákladů na tunu cukrové řepy a změny struktury vyplacených podpor (např. zrušení oddělené platby za cukr).

Přímé platby započítávané do souhrnné rentability v roce 2015 zahrnují SAPS (3 543,91 Kč/ha), přechodnou vnitrostátní podporu (192,17 Kč/ha), dobrovolnou podporu vázanou na produkci (7 874,13 Kč/ha), greening – platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (1 943,62 Kč/ha) a platbu pro mladé zemědělce (885,98 Kč/ha).

Podle bilančních ukazatelů v roce 2015/16 poklesla soběstačnost v komoditě cukr o 26,5 p. b. na 108,6 %, hlavně z důvodu poklesu domácí výroby i spotřeby cukru.

Spotřeba cukru v roce 2014 dle ČSÚ dosáhla 31,7 kg/obyv./rok (pokles proti roku 2013 o 4,9 %), v roce 2015 se odhaduje další snížení spotřeby na 30,1 kg/obyv./rok.

8.1.3 Brambory a bramborový škrob

Produkční plocha brambor se v roce 2015 v zemích EU dle Eurostatu¹⁴⁷ ve srovnání s předchozím rokem 2014 snížila o 0,7 % na 1 631 tis. ha. Odhadovaná produkce zemí EU v roce 2015 se vlivem nepříznivých přírodních podmínek a snížením hektarových výnosů v bramborářsky vyspělých zemích meziročně snížila o 13,0 % na 52,4 mil. t.

Snížení produkčních ploch v EU se dotklo i všech hlavních pěstitelských zemí, tzv. EU 5 (Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie a Belgie). Celkově se snížila produkční plocha v těchto zemích o 3,7 % na 527,1 tis. ha, z nichž se nejvyšší měrou snížila produkční plocha brambor ve Velké Británii (o 7,7 % na 96,5 tis. ha) a v Německu (o 4,0 % na 160,4 tis. ha). Nižší pokles ploch brambor byl zaznamenán v Nizozemsku (o 3,1 % na 71,8 tis. ha) a nejnižší ve Francii (o 2,1 % na 118,9 tis. ha) a v Belgii (o 1,2 % na 79,5 tis. ha).

Hektarové výnosy EU 5 se v průměru snížily o 9,6 %. Nejvyšší pokles výnosu byl zaznamenán v Belgii (o 16,4 % na 47,0 t/ha), v Německu (o 13,2 % na 46,0 t/ha) a ve Francii (o 12,0 % na 44,0 t/ha). Předpokládaný pokles výnosu brambor ve Velké Británii (o 1,8 % na 47,9 t/ha proti pětiletému průměru výnosu s vyloučením roku 2012) je ze zemí EU 5 nejnižší. Nizozemsko bylo jedinou zemí, kde došlo ke zvýšení výnosu, i když jen minimálně (o 0,2 % na 53,6 t/ha).

Produkce zemí EU 5 se meziročně snížila (o 13,0 % na 24,8 mil. t). Nejvyšší snížení bylo zaznamenáno v Belgii (o 17,3 % na 3,7 mil. t), v Německu (o 16,7 % na 7,4 mil. t) a ve Francii (o 13,8 % na 5,2 mil. t). Ve Velké Británii se snížil objem produkce méně (o 9,4 % na 4,6 mil. t). V Nizozemsku se z důvodu zvýšení hektarového výnosu a mírného snížení produkční plochy brambor snížila produkce nejméně (o 2,9 % na 3,8 mil. t).

¹⁴⁷ Webové stránky <http://ec.europa.eu/eurostat>.

V ČR se po loňském zvýšení produkční plochy brambor v hospodářském roce 2015/16 plocha brambor snížila o 4,7 % na 28,7 tis. ha (se zápočtem ploch domácností).

Podmínky pro pěstování brambor byly v roce 2015/16 nepříznivé především z důvodu deficitu srážek a vysokých teplot ve vegetativním období.

Projevilo se to především v propadu hektarového výnosu, který se meziročně snížil o 23,9 % na 21,1 t/ha. Úměrně snížení výnosu klesla celková produkce brambor o 27,4 % na 604,3 tis. t.

Snížení produkční plochy brambor celkem se týkalo v roce 2015/16 všech kategorií brambor. K největšímu snížení plochy došlo u brambor sadbových o 13,1 % na 2,8 tis. ha a raných o 10,9 % na 2,2 tis. ha. Produkční plocha brambor ostatních (konzumní a škrobové) se snížila o 2,9 % na 23,7 tis. ha.

V kategorii brambor pro výrobu škrobu se produkční plocha v roce 2014/15 ve srovnání s rokem 2013/14 zvýšila o 38,7 % na 3,8 tis. ha a hektarový výnos 38,4 t/ha překročil očekávání. Celková nabídka brambor ve výši 1 104,8 tis. t představovala proti roku 2013/14 zvýšení o 4,3 %.

T8.1/06 - Bilance výroby a spotřeby brambor celkem a ekonomika brambor konzumních ostatních¹⁾

Ukazatel	MJ	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ²⁾	Meziroční index
Bilance							
Produkční plocha	tis. ha	33,6	30,1	29,3	30,1	28,7	95,4
Hektarový výnos	t/ha	29,00	26,77	22,08	27,68	21,06	76,1
Počáteční zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Výroba	tis. t	973,9	805,0	646,9	832,8	604,3	72,6
Dovoz brambor čerstvých	tis. t	102,4	102,1	202,1	167,4	200,0	119,5
Dovoz ve výrobcích	tis. t	143,9	137,4	182,5	167,7	170,0	101,4
Dovoz brambor v nativním škrobu	tis. t	23,1	34,3	27,9	25,5	28,0	110,0
Dovoz celkem	tis. t	269,3	273,7	412,5	360,5	398,0	110,4
Celková nabídka	tis. t	1 243,2	1 078,7	1 059,4	1 193,3	1 002,3	84,0
Domácí spotřeba ³⁾	tis. t	1 114,0	942,9	936,8	1 049,9	882,3	84,0
v tom - potraviny	tis. t	725,0	670,0	640,0	670,0	586,0	87,5
- sadba	tis. t	90,0	90,0	90,0	90,0	90,0	100,0
- odpad a skladové ztráty	tis. t	150,5	71,1	90,0	130,9	100,0	76,4
- technické užití - škrob	tis. t	148,4	111,8	116,8	159,0	106,3	66,9
Vývoz brambor čerstvých	tis. t	40,3	51,2	34,0	32,7	30,0	91,7
Vývoz ve výrobcích	tis. t	55,7	49,6	52,2	62,6	50,0	79,8
Vývoz brambor v nativním škrobu	tis. t	33,2	35,0	43,4	48,0	40,0	83,4
Vývoz celkem	tis. t	129,2	135,9	122,6	143,3	120,0	83,7
Celková poptávka	tis. t	1 243,2	1 078,7	1 059,4	1 193,2	1 002,3	84,0
Konečná zásoba	tis. t	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Soběstačnost ⁶⁾	%	87,4	85,4	69,1	79,3	68,5	-10,8
Ekonomika brambor konzumních ostatních							
Průměrné náklady na jednotku ⁴⁾	Kč/t	3 518,00	3 691,00	4 663,00	3 862,00	4 917,00	127,3
Realizační cena brambor konzumních ost. ⁵⁾	Kč/t	3 123,00	2 709,00	4 256,00	3 157,00	4 521,00	143,2
Přímé platby	Kč/t	177,05	209,36	263,30	210,14	481,82	229,3
Nákladová rentabilita ⁶⁾	%	-11,23	-26,61	-8,73	-18,25	-8,05	10,2
Souhrnná rentabilita ⁶⁾	%	-6,20	-20,93	-3,08	-12,81	1,75	14,6
CZV EU 5 brambory konzumní ostatní ⁷⁾	Kč/t	3 555,43	3 226,67	5 515,00	5 129,00	5 450,00	106,26

1) Hospodářský rok u brambor celkem začíná 1. 7. roku sklizně a končí 30. 6. následujícího roku. Do bilance se započítávají rané brambory sklizené, dovezené či vyvezené od 1. 1. do 30. 6. začínajícího hospodářského roku.

2) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

3) Domácí spotřeba - ve všech uvedených letech: materiály MZe, ÚZEI a ČŠS.

4) Výběrové šetření (VŠ) o nákladech zemědělských výrobků, 2015 odhad ÚZEI.

5) Realizační cena brambor konzumních ostatních z VŠ, odhad - cena ČSÚ za rok 2015.

6) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) CZV brambor konzumních ostatních v EU 5 - Eurostat, přepočten podle kurzu ČNB.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Ceny zemědělských výrobků, Statistika zahraničního obchodu;

MZe; Eurostat; ÚZEI; ČŠS; ČNB

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI), J. Žižka (MZe), M. Vávrová (ČŠS), J. Králíček (ÚBS)

V souvislosti s 29% meziročním nárůstem produkce brambor v roce 2014/15 se celkový dovoz brambor celkem (brambory čerstvé, brambory obsažené ve výrobcích a polotovarech z brambor a brambory přepočtené na nativní škrob) snížil na 87,4 % skutečnosti roku 2013/14, tj. na 360,5 tis. t brambor celkem. Dovoz nových a raných brambor v období od 1. 1.–30. 6. roku sklizně se realizoval především ze Španělska (3 823 t), Řecka (842 t) a z Itálie (440 t). Celkem bylo dovezeno 6,2 tis. t raných a nových brambor. Dovoz brambor konzumních ostatních v roce 2014/15 činil 142,2 tis. t. Nejvíce brambor konzumních ostatních bylo importováno z Německa (86,6 tis. t), Francie (41,2 tis. t) a z Nizozemska (5,4 tis. t). Brambor obsažených ve výrobcích bylo importováno 167,7 tis. t. Dovoz brambor přepočtený na nativní škrob se meziročně snížil o 8,6 % na 25,5 tis. t. V roce 2015/16 se očekává zvýšení dovozu čerstvých brambor o 19,5 % na 200,0 tis. t a růst dovozu výrobků obsahujících brambory o 1,4 % na 170,0 tis. t. Předběžně se v roce 2015/16 očekává také zvýšení dovozu brambor přepočtených na nativní škrob o 10,0 % na 28,0 tis. t.

Vývoz brambor celkem v roce 2014/15 činil 143,3 tis. t. Vývoz nových a raných brambor v celkové výši 2,6 tis. t byl realizován především na Slovensko (2 506 t)

a do Rumunska (40 t). Nejvíce brambor konzumních ostatních bylo vyvezeno na Slovensko (20,4 tis. t), do Bulharska (1,0 tis. t) a do Rakouska (0,9 tis. t) v celkové výši 23,1 tis. t. Celkově bylo exportováno 32,7 tis. t čerstvých brambor. Výrobky obsahující brambory se vyvezly v množství 62,6 tis. t. V roce 2014/15 došlo k výraznému zvýšení vývozu brambor v nativním škrobu proti roku 2013/14, celkové množství vývozu činilo 48,0 tis. t. V roce 2015/16 se očekává snížení vývozu brambor celkem o 16,3 % na 120,0 tis. t, z nichž nejvyšší pokles o 20,2 % na 50,0 tis. t se předpokládá u výrobků obsahující brambory. Pokles vývozu se očekává i u brambor v nativním škrobu.

Většina parametrů bilance brambor celkem v roce 2015/16 potvrzuje náročný bramborářský rok. Nepříznivé přírodní podmínky měly vliv na výrazný pokles průměrného výnosu brambor celkem a produkce brambor byla nejnižší za poslední tři roky. Potřeba dovozu brambor se zvýšila. Předpokládá se útlum přímé domácí spotřeby brambor o 12,5 % na 586,0 tis. t. Pozitivním ukazatelem je předpoklad snížení odpadů a ztrát o 23,6 % na 100,0 tis. t. Předpokládá se výrazný propad brambor k technickému využití až o 33,1% na 106,3 tis. t. Soběstačnost brambor se dostala na nejnižší úroveň let 2011/12–2014/15, tj. na 68,5 %.

Průměrná roční CZV brambor konzumních ostatních se v roce 2015 (podle ČSÚ) ve srovnání s rokem 2014 snížila o 7,1 % na 4 521 Kč/t. Průměrnou CZV brambor konzumních 2 968 Kč/t dosahovali pěstitelé v první polovině roku. K výraznému zvýšení průměrné CZV došlo v druhé polovině roku na 5 800 Kč/t. Nejvyšší CZV 6 108 Kč/t bylo dosaženo v prosinci. Spotřebitelská cena brambor konzumních pozdních se mírně snížila o 1,2 % z 13,60 Kč/kg v roce 2014 na 13,44 Kč/kg v roce 2015.

Podle konečných výsledků Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI dosáhly vlastní náklady brambor konzumních ostatních v roce 2014 výše 113 619 Kč/ha, resp. 3 862 Kč/t. Podle předběžných výsledků šetření se předpokládá v roce 2015 snížení vlastních nákladů o 0,4 % na 113 195 Kč/ha.

Přímé materiálové náklady v roce 2015 zůstaly přibližně na stejné úrovni jako v roce 2014, tj. 40 101 Kč/ha. S výjimkou zvýšení nákladů na prostředky ochrany rostlin o 2,7 % na 9 212 Kč/ha a na nakupovaná hnojiva o 2,3 % na 4 061 Kč/ha a stejné finanční částky vydané na vlastní hnojiva ve výši 1 063 Kč/ha se zbývající nákladové položky, jako sadba brambor vlastní (3 103 Kč/ha) i nakupovaná (18 272 Kč/ha) a ostatní přímý materiál (4 390 Kč/ha), ve srovnání s rokem 2014 snížily.

Předběžné výsledky šetření v roce 2015 signalizují v porovnání s rokem 2014 největší zvýšení finančních prostředků v položce pracovní náklady celkem o 2 % na 28 181 Kč/ha, u přímých odpisů DNHM o 2,2 % na 2 327 Kč/ha a u ostatních přímých nákladů a služeb o 0,6 % na 5 198 Kč/ha. Předpokládá se snížení nákladů na režie o 1,7 % (16 648 Kč/ha).

Pěstitelé brambor v ČR využili v roce 2015 finanční podporu z prostředků EU formou jednotné platby na hektar (SAPS). Její výše se meziročně snížila o 40,9 % na 3 543,91 Kč/ha. Přejídná vnitrostátní podpora byla stanovena na 192,17 Kč/ha. K zásadní změně došlo ve výplatě ostatních podpor. U brambor konzumních bylo možné čerpat finanční prostředky pro mladé zemědělece (885,98 Kč/ha), platbu pro zemědělece dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (greening, 1 943,62 Kč/ha) a dobrovolnou podporu vázanou na produkci (VCS, 5 411,71 Kč/ha).

Pro stanovení nákladovosti brambor a rentability se užívají realizační ceny konkrétních respondentů výběrového šetření. Pouze v případě odhadu se užívá průměrná kalendářní cena ČSÚ. Z důvodu vlivu teplotních a srážkových podmínek na pěstování brambor v průběhu roku 2015 se očekává v rámci výběrového šetření snížení výnosu konzumních brambor ostatních na 23,02 t/ha.

Rentabilita pěstování brambor konzumních ostatních za rok 2014 vychází z definitivních údajů Výběrového šetření o nákladech a výnosech zemědělských výrobků ÚZEI. Nákladová rentabilita vlivem poklesu CZV zůstala v záporných hodnotách (-18,25 %). Souhrnná rentabilita se započtením přímých plateb dosáhla lepších výsledků (-12,81 %). Meziročně však došlo ke zhoršení nákladové rentability o 9,5 p. b. a souhrnné rentability o 9,7 p. b. Vycházelo se z ekonomických ukazatelů vybraných zemědělských podniků, z nichž převážná část byla z bramborářské oblasti. V odhadu nákladů za rok 2015 se využívá již známá definitivní průměrná CZV dle ČSÚ. Skutečně dosažená realizační cena respondentů bude známa po vyhodnocení všech výnosových a nákladových ukazatelů za rok 2015.

Zatím se předpokládá, že se realizační cena zvýší o 43,2 % na 4 521 Kč/t, což by zlepšilo ekonomiku pěstování brambor konzumních. Významné snížení hektarového výnosu (na 23,02 t/ha) mělo vliv na zvýšení průměrných nákladů na tunu brambor o 27,3 % (4 917 Kč/ha). Zvýšení realizační ceny by se mělo odrazit ve zlepšení nákladové rentability, která se očekává v záporných hodnotách (-8,1 %), ale mohlo by dojít ke zlepšení proti roku 2014 o 10,2 p. b. Souhrnná rentabilita zahrnující podpory se předpokládá ve výši 1,8 %, tj. meziroční zlepšení o 14,6 p. b.

Spotřeba brambor v roce 2014 na obyvatele se meziročně zvýšila o 3,1 % na 70,1 kg/obyv./rok. V roce 2015 se očekává snížení spotřeby brambor na 61,4 kg/obyv./rok.

Brambory na výrobu škrobu

Podle odhadu na rok 2015/16 a definitivních údajů za rok 2014/15 (dle Českého škrobárenského svazu a Ústředního bramborářského svazu ČR) se plocha brambor pro výrobu škrobu v ČR meziročně zvýšila o 6,1 % na 4,1 tis. ha. Nepříznivé přírodní podmínky v roce 2015 postihly i pěstování brambor pro výrobu škrobu. Na výrobu škrobu bylo zpracováno 106,3 tis. t brambor, tj. o 31,3 % méně než v roce 2014. Dosažený hektarový výnos 26,2 t/ha v kampani 2015/16 byl nejnižší za posledních pět let, meziročně se snížil o 35,1 %. Obdobně

došlo k poklesu průměrného výnosu škrobu, který činil pouze 5,4 t/ha. Tyto skutečnosti měly vliv na pokles výroby škrobu o 28,7 % na 22,07 tis. t. Pozitivní bylo ve srovnání s rokem 2014/15 zvýšení škrobnatosti brambor o 3,5 % na 17,7 %. Pěstitelé realizovali svoji produkci brambor na výrobu škrobu dle definitivních výsledků v roce 2014/15 za 2 214 Kč/t.

V roce 2015 byla zrušena sazba zvláštní podpory dle čl. 68 odst. 1 písm. a) pododstavce i) NR (ES) č. 79/2009 (19 670,44 Kč/ha). PVP na brambory pro výrobu škrobu byla stanovena na 1 746,72 Kč/t. VCS na brambory pro výrobu škrobu ve výši 17 215,79 Kč/ha byla nižší než zvláštní podpora na brambory pro výrobu škrobu v roce 2014. Bylo možné po splnění podmínek vyplatit i platbu na mladého zemědělce (885,98 Kč/ha). Shodně s bramborami konzumními byla vyplacena podpora SAPS 3 543,91 Kč/ha, PVP na zemědělskou půdu 192,17 Kč/ha a platba pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí 1 943,62 Kč/ha (greening). Celková částka VCS vyplacená pěstitelům škrobových brambor za rok 2015 činila 83 mil. Kč a PVP 45 mil. Kč.

8.1.4 Olejnin

Celková světová produkce hlavních druhů olejin¹⁴⁸ v marketingovém roce 2015/16 dosáhla 526,9 mil. t, což představuje pokles o 1,6 % proti rekordní sklizni předchozího roku. Nižší produkci zaznamenalo bavlníkové a řepkové semeno, zatímco ostatní hlavní olejnin vykazovaly mírný nárůst a sklizeň sójových bobů dosáhla dokonce historické výše.

Olejnin jsou skupinou plodin, koncentrovaných do relativně malého počtu producentů regionů či zemí, z nichž je nejvíce typická monokulturní produkce sóji (Argentina, Brazílie, Paraguay a Bolívie) a semen palmy olejné (Indonésie a Malajsie). Nejvýznamnějšími světovými producenty olejin byly v marketingovém roce 2015/16 USA (116,2 mil. t), Brazílie (102,9 mil. t), Argentina (62,5 mil. t), Čína (54,4 mil. t) a EU (32,0 mil. t). Zdaleka největším světovým importérem olejin, a to i přes vysokou vlastní produkci, zůstává Čína s 86,4 mil. t (59,2 % světového importu), následovaná EU se 17,1 mil. t (11,7 %). Pozici největšího světového vývozce olejin zaujímá Brazílie s 58,1 mil. t (38,9 % světového exportu), následovaná USA s objemem 46,8 mil. t (31,3 %). Světový objem zpracování olejin je odhadován na 448,8 mil. t, přičemž podíl Číny přesahuje jednu čtvrtinu. Za posledních pět let výrazně vzrostl objem světových zásob olejin, a to z 65,9 mil. t na 89,5 mil. t, především v Argentině, Brazílii a USA.

Světově nejvýznamnější olejinou dlouhodobě zůstává sója, které se v roce 2015 sklídilo rekordních 320,2 mil. t a která tak zvýšila svůj podíl na globální produkci olejin na 60,8 %. Hlavními světovými producenty sójových bobů jsou USA se 106,9 mil. t, Brazílie se 100,0 mil. t a Argentina s 58,5 mil. t. Největším importérem je Čína s 82,0 mil. t (63,7 %

¹⁴⁸ *Hlavní světové olejnin (podle objemu produkce 2015/16): sójové boby, řepkové semeno, bavlníkové semeno, podzemnice olejná, slunečnicové semeno, ořechy palmy olejné a palmy kokosové (USDA).*

světového importu), na straně vývozu dominuje Brazílie s 58,0 mil. t, následovaná USA (46,0 mil. t).

Světová sklizeň semene řepky olejné činila 67,5 mil. t a byla tak meziročně o 6,3 % nižší, především v důsledku poklesu produkce v Evropské unii. Přesto zůstává EU s 21,8 mil. t zdaleka největším globálním producentem řepky, následovaná Kanadou (17,2 mil. t) a Čínou (14,1 mil. t). I přes vysokou domácí produkci dovezly v roce 2015/16 nejvíce řepkového semene Čína (4,2 mil. t), země EU (celkem 2,8 mil. t) a Japonsko (2,5 mil. t). V exportu je dominantním světovým hráčem Kanada s objemem 9,3 mil. t (USDA, III 2016).

Sklizňová plocha hlavních olejnin (řepky, slunečnice a sóji) v Evropské unii v roce 2015 činila 11,3 mil. ha, což představuje meziroční pokles o 2,0 %. Při průměrném výnosu 2,79 t/ha celková produkce olejnin v EU poklesla na 31,6 mil. t, ve srovnání s předchozím rokem o 10,6 % (COCERAL, III 2016). EU se přes vysokou intenzitu pěstování podílí pouhými 6,1 % na celkové světové produkci hlavních olejnin, zaujímá ovšem pozici největšího producenta řepkového semene, činící třetinu světové produkce této komodity. Současně je EU dominantním světovým producentem a exportérem oliv a olivového oleje.

Produkční plocha řepky, nejdůležitější olejnin v EU, v roce 2015 meziročně poklesla o 3,7 % na 6,5 mil. ha. Při průměrném výnosu 3,38 t/ha se dosažená produkce řepkového semene meziročně snížila na 21,8 mil. t (o 10,6 %). Podíl řepky na celkové produkci hlavních olejnin v EU v marketingovém roce 2015/16 činil 69,0 %. Nejvýznamnějšími producenty řepkového semene v EU jsou Francie (v roce 2015 produkce 5,3 mil. t), Německo (5,0 mil. t), Polsko (2,7 mil. t) a Spojené království (2,5 mil. t). Česká republika zaujímá objemem 1,3 mil. t mezi členskými zeměmi páté místo s podílem 5,8 % na celkové produkci EU.

Výrazně nižší je v EU produkce slunečnicového semene, jež v roce 2015 činila 7,8 mil. t (meziroční pokles o 14,2 %). Hlavními jeho producenty zůstávají Rumunsko (1,8 mil. t), Bulharsko (1,7 mil. t), Maďarsko (1,6 mil. t), Francie a Španělsko. Produkce sójových bobů meziročně vzrostla o 9,1 % na 2,0 mil. t, z čehož 1,1 mil. t připadá na Itálii.

Sklizňová plocha olejnin celkem činila v marketingovém roce 2015/16 v ČR 446,0 tis. ha, což představuje ve srovnání s předchozím rokem pokles o 3,9 %. Průměrný hektarový výnos meziročně poklesl na 3,04 t/ha a celková produkce olejnin tak proti rekordní sklizni roku 2014 propadla o 17,6 % na hodnotu 1 355,0 tis. t. Podíl řepkového semene na celkové produkci olejnin činil 92,7 %.

Zahraniční obchod olejninami celkem vykazuje kladnou bilanci a nejdůležitějšími exportními komoditami ČR z této skupiny komodit jsou řepkové, hořčičné a makové semeno, u nichž objem vývozu výrazně převyšuje dovoz. Cílovými trhy vyvážených olejnin jsou především okolní země EU. Hlavními dováženými olejninami jsou slunečnicové semeno, sójové boby, semena podzemnice olejné a olivy.

Řepka olejná se v marketingovém roce 2015/16 sklídila v ČR z produkční plochy 366,2 tis. ha, což představuje meziroční pokles o 5,9 %. Objem produkce řepky ve srovnání s historicky rekordní výší předchozího roku poklesl o 18,3 % na 1 256,2 tis. t při průměrném výnosu 3,43 t/ha (o 13,2 % nižším).

Díky teplému průběhu zimy nedošlo k vážnému poškození porostů ozimé řepky a srážkově příznivé jarní období, rozhodující o tvorbě výnosotvorných faktorů, rovněž pozitivně ovlivnilo zdravotní stav porostů před sklizní. Pokles produkce lze proto přičítat především úbytku produkčních ploch.

Počáteční zásoby řepky olejné v marketingovém roce 2015/16 ve srovnání s předchozím rokem výrazně vzrostly (o 85,3 %) a odhadovaný objem dovozu vzrostl na 130,0 tis. t. Celková nabídka řepky však v důsledku poklesu produkce poklesla na 1 474,4 tis. t a opět plně pokryla domácí spotřebu, odhadovanou na 965,5 tis. t (z toho pro výrobu FAME 478,0 tis. t). Míra soběstačnosti je odhadována na 130,4 %, meziročně nižší o 14,2 p. b. Předpokládá se objem exportu řepkového semene okolo 400,0 tis. t.

T8.1/07 - Bilance výroby a spotřeby řepky olejné a její ekonomika

Ukazatel	MJ	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16 ¹⁾	Meziroční index
Bilance							
Produkční plocha	tis. ha	373,4	401,3	418,8	389,3	366,2	94,07
Hektarový výnos	t/ha	2,80	2,76	3,45	3,95	3,43	86,84
Produkce	tis. t	1 046,1	1 109,1	1 443,2	1 537,3	1 256,2	81,71
Počáteční zásoba	tis. t	68,5	115,5	68,0	47,6	88,2	185,29
Dovoz	tis. t	103,0	221,7	81,1	111,7	130,0	116,38
Celková nabídka	tis. t	1 217,6	1 446,3	1 592,3	1 696,6	1 474,4	86,90
Domácí spotřeba	tis. t	795,7	971,8	978,3	1 062,6	965,5	90,86
z toho - FAME²⁾	tis. t	503,6	407,9	463,3	554,2	478,0	86,25
Vývoz	tis. t	303,9	403,8	563,2	543,3	400,0	73,62
Celková poptávka	tis. t	1 102,1	1 378,3	1 544,7	1 608,4	1 365,5	84,90
Konečná zásoba	tis. t	115,5	68,0	47,6	88,2	108,9	123,47
Soběstačnost⁴⁾	%	131,5	114,1	147,5	144,7	130,1	-14,56
Ekonomika							
Průměrné náklady na jednotku³⁾	Kč/t	9 355	10 049	8 627	8 163	9 755	119,50
CZV semene řepky olejné	Kč/t	11 207	11 843	10 949	9 724	9 860	101,40
Přímé platby	Kč/ha	4 687	5 879	6 317	6 182	5 680	91,87
Přímé platby	Kč/t	1 674	2 130	1 831	1 565	1 656	105,80
Nákladová rentabilita⁴⁾	%	19,80	17,85	26,92	19,12	1,08	-18,05
Souhrnná rentabilita⁴⁾	%	37,69	39,05	48,14	38,30	18,05	-20,25

1) Odhad, s výjimkou údajů o sklizni.

2) Svaz výrobců bionafty.

3) Náklady řepky olejné podle výběrového šetření ÚZEI.

4) Meziroční index u soběstačnosti a nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, MPO, Statistika zahraničního obchodu;

Sdružení pro výrobu bionafty

Zpracoval: P. Novotný (ÚZEI), I. Svobodová (MZe)

Průměrná cena zemědělských výrobců řepkového semene v ČR po propadu ve 2. pololetí předchozího roku během roku 2015 stále rostla, a to z počátečních 9 521 Kč/t až na roční maximum 10 201 Kč/t v prosinci v důsledku vyšší poptávky po desetinovém propadu

produkce v EU. Průměrná CZV za rok 2015 byla s hodnotou 9 860 Kč/t o 1,4 % meziročně vyšší.

V roce 2015 mohli pěstitelé olejnin využít podpory ve formě přímých plateb, které v roce 2015 zahrnovaly SAPS (3 543,91 Kč/ha), přechodnou vnitrostátní podporu (192,17 Kč/ha), platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (tzv. greening ve výši 1 943,62 Kč/ha) a platbu pro mladé zemědělce (885,98 Kč/ha). V rámci programu ozdravování polních plodin bylo možné využít podpory biologické ochrany jako náhrady chemické ochrany řepky a slunečnice, a to do výše 25 %, max. však do 349 Kč/ha u řepky a 145 Kč/ha u slunečnice. Dále bylo možno u olejnin využít podpory tvorby rostlinných genotypů s vysokou rezistencí k biotickým a abiotickým faktorům až do výše 70 % prokázaných nákladů.

V důsledku nižšího průměrného výnosu a nárůstu nákladů na jednotku produkce (meziročně o 19,5 %), i přes vyšší realizační cenu, nákladová rentabilita řepkového semene poklesla na 1,1 %. Souhrnná rentabilita činila 18,1 % a byla proti předchozímu roku o 20,3 p. b. nižší. Přesto však řepka zůstává v ČR dlouhodobě rentabilní komoditou.

Vedle řepky olejné jsou nejvýznamnějšími olejninami v ČR slunečnice, mák setý, hořčice setá a sója, v zanedbatelné míře pak len olejný.

Slunečnice v marketingovém roce 2015/16, i přes další pokles výměry produkčních ploch na 15,5 tis. ha, což představuje minimum posledních 15 let, zůstala druhou nejvýznamnější olejninou v ČR. Produkce slunečnicového semene rovněž propadla na 15leté minimum 31,6 tis. t (meziročně o 25,3 %) při průměrném výnosu 2,05 t/ha, meziročně o 9,7 % nižším. Celková nabídka slunečnicového semene je odhadována na 150,9 tis. t při meziročně srovnatelném objemu dovozu 80,0 tis. t. Odhad domácí spotřeby je předpokládán vyšší, a to 120,0 tis. t, což snižuje odhadovanou míru soběstačnosti meziročně o 16,0 p. b. na 26,3 %.

CZV slunečnicového semene v ČR během roku 2015 rostla, a to z počátečních 7 822 Kč/t na maximum 10 016 Kč/t koncem roku. Průměrná roční CZV po propadu v předchozím roce vzrostla o 5,3 % a činila 8 892 Kč/t.

Sklizňová plocha máku se v posledních třech sezónách zvětšovala a v marketingovém roce 2015/16 dosáhla 32,7 tis. ha, meziročně se tak zvětšila o 20,8 %. Při průměrném výnosu 0,82 t/ha se objem produkce makového semene zvýšil na 26,7 tis. t (meziročně o 8,2 %). Při odhadované výrazně vyšší domácí spotřebě 6,6 tis. t (nárůst o 247,4 %) a předpokládaném objemu vývozu 25,0 tis. t dosahuje odhadovaná míra soběstačnosti u makového semene stále vysoké hodnoty nad 405 %.

Ceny zemědělských výrobců makového semene během roku 2014 propadly z dlouhodobých vysokých hodnot (nad 70 tis. Kč/t na jaře 2014) o cca 30 tis. Kč/t, během roku 2015 pak kolísaly, přičemž roční průměr činil 43 890 Kč/t (meziročně o 25,1 % nižší).

Produkce hořčičného semene v ČR v marketingovém roce 2015/16 při meziročně menší výměře sklizňových ploch 15,9 tis. ha (o 14,0 %) poklesla na 16,9 tis. t (o 14,6 %), a to při výnosu 1,07 t/ha, shodném s předchozím rokem. Při poklesu vývozu na 8,0 tis. t a odhadované domácí spotřebě 13 tis. t činí míra soběstačnosti 130,3 %. Hořčičné semeno patří ke komoditám s nejvyššími meziměsíčními výkyvy cen, průměrná CZV za rok 2015 poklesla na 16 327 Kč/t (proti 18 694 Kč/t v roce 2014).

Z pěstebních ploch sóji o rozloze 12,3 tis. ha (meziročně o 70,0 % větší) bylo v ČR v marketingovém roce 2015/16 sklizeno 20,2 tis. t sójových bobů. Průměrný výnos poklesl na 1,64 t/ha v důsledku sucha a vlivu patogenních činitelů. Odhadovaný objem dovozu činí 22,0 tis. t, vývozu pak 4,2 tis. t, míra soběstačnosti je předpokládána na 51,8 %.

Produkce lněného semene v ČR činila pouhých 2,1 tis. t ze sklizňové plochy 1,6 tis. ha. Objem dovozu je odhadován na 3,0 tis. t, vývozu pak na 2,5 tis. t.

8.1.5 Chmel

Za poslední tři roky lze pozorovat výraznou změnu na trhu chmelem. Ten je ovlivňován jednak poptávkou zejména malých pivovarů kategorie tzv. „craft breweries“ v USA, jednak slabými sklizněmi chmele v letech 2012 (ČR), 2013 (Německo) a zejména v celé Evropě v roce 2015. Fenomén malých pivovarů, které jsou zásadně odlišné v dávce chmelení, se přesouvá i na další kontinenty. Takové pivovary mají odhadem průměrnou dávku desetkrát větší, než je velkoprůmyslový segment piva, kde bylo a stále ještě ve značné míře je trendem držet spotřebu a náklady na suroviny na nízkých úrovních. Sklizňový ročník 2015 v Evropě, a to zejména v Německu a v ČR, měl velmi významné dopady na ekonomiku pěstitelů.

Produkce hořkých odrůd a alfa hořkých kyselin se koncentruje spíše na německé území. Loňská bilance alfa hořkých kyselin byla poprvé za několik let na straně převisu poptávky a díky tomu dochází po letech k růstu cen chmele i u dlouhodobých smluv na budoucí období.

V roce 2015 došlo ve světě podle IHGC (Mezinárodní sdružení pěstitelů chmele) k nárůstu plochy o 3 507 ha (tj. o 6,9 %), takže celková sklizňová plocha chmele dosáhla 50 477 ha, z toho bylo vysázeno 4 853 ha nových porostů (nejsou známy přesné změny a výsaz v USA). Odhadovaná světová produkce dosáhla 86 350 t chmele, tj. meziročně o 9,8 % méně, přičemž v Evropě byl pokles citelnější, o 20,0 %. Světová produkce alfa hořkých kyselin činila odhadem 8 067 t, tj. o 14,2 % méně proti sklizni roku 2014. Desetiletý průměr výroby alfa hořkých kyselin dosahuje objemu 8 955 t.

Sklizňová plocha chmele v České republice dosáhla v roce 2015 jen 44,3 % plochy roku 1990 a za posledních deset let se zmenšila o 23,6 %, přesto však ČR zůstává předním světovým producentem jemně aromatického chmele.

Podle údajů ÚKZÚZ činila v roce 2015 celková sklizňová plocha chmele v ČR 4 622 ha. Jemná aromatická odrůda Žatecký poloraný červeňák (ŽPČ) se sklídila z 3 903 ha s výnosem 1,00 t/ha a podílela se tak 84,4 % na celkové výměře chmele. Nová jemně

aromatická odrůda Saaz Late, registrovaná v roce 2013, dosáhla sklizňové plochy 34 ha, tradiční odrůda Sládek pak 485 ha, tj. 10,5 % celkové výměry chmele.

V roce 2015 se v ČR podle ÚKZÚZ sklídilo celkem 4 843 t chmele (meziročně o 21,9 % méně) s průměrným výnosem 1,05 t/ha (proti 1,39 t/ha v roce 2014). Rovněž obsah alfa hořkých látek dosahoval výrazně nízkých hodnot a lze ho zařadit k hodnotám nejhorších roků 1994 a 2006. V Žatecké chmelařské oblasti bylo sklizeno celkem 3 468,6 t chmele s průměrným výnosem 0,97 t/ha, v Ústěcké oblasti 596,7 t (výnos 1,20 t/ha) a v Tršické oblasti 777,4 t (výnos 1,42 t/ha).

Největší částí (80,6 %) se na celkové produkci chmele podílela objemem 3 903,4 t jemná aromatická odrůda ŽPČ. Druhou nejvíce pěstovanou odrůdou byla aromatická odrůda Sládek s celkovou produkcí 485,1 t, následuje další česká aromatická odrůda Premiant, které se vypěstovalo celkem 267,5 t. Produkce nejrozšířenější české hořké odrůdy Agnus činila 70,0 t, do popředí se dostává též odrůda Kazbek s produkcí 35,4 t.

Průměrný obsah alfa hořkých látek (měřený metodou odpovídající požadavkům Evropské pивovarské asociace) byl ve sklizni roku 2015 za celou ČR u hlavních odrůd následující: ŽPČ 2,5 %, Sládek 5,0 %, Premiant 6,6 % a Agnus 11,0 %.

Český chmel zůstává důležitou položkou agrárního exportu. V roce 2015 ČR vyvezla celkem 3 340 t českého chmele (v celkové hodnotě 877,4 mil. Kč), z toho cca 75,0 % ve formě pelet, zbylý podíl pak ve formě sušeného lisovaného chmele, šťáv, výtažků a pryskyřic. Český chmel je vyvážen do přibližně 80 zemí, největším odběratelem zůstává stále Japonsko, následované Čínou, Ruskem a Vietnamem, v rámci EU pak chmel směřuje především do Německa.

Po teplém průběhu zimy 2014/15 bez dlouhodobé sněhové pokrývky nastal obvyklý průběh jara, který výrazně neomezil jarní práce ve chmelnicích. Nedostatek srážek se objevil již v květnu 2015 po zavedení chmelových výhonů, avšak skutečným problémem, který stál za propadem výnosů, byl výskyt tropických dní od července do poloviny srpna. Výraznější srážky, které již významně tvorbě výnosu nepomohly, dorazily až po tomto období. Přestože se ve chmelařských oblastech používají úsporné závlahové systémy, nemohly být racionálně využity, neboť správci povodí vydali zákazy odběru vody, což pro chmelové rostliny prohloubilo stres z jejího nedostatku. Nejmarkantnější nedostatek srážek postihl Rakovnícko.

Poměrně kladně lze hodnotit sezónu z pohledu výskytu škůdců a chorob chmele, který již druhým rokem nebyl nikterak výrazný. V závěru sezóny se s přílivem srážek u pozdních odrůd chmele objevil problém se sviluškou.

V roce 2015 pokračovala obnova porostů chmelnic, a to o 9,5 % na 430 ha. Věková struktura porostů chmele v ČR je jedním z významných faktorů, ovlivňujících výnosovou stabilitu. Optimální doba obměny porostů je 10–12 let. Podle údajů ÚKZÚZ je podíl chmelnic starších 20 let se sníženým výnosem 21,6 % (nejstarší jsou v Ústěcké oblasti, kde tvoří až

30 %). Celkem 38,6 % porostů chmele je starších 15 let, což představuje meziroční pokles o 3,3 %. Podíl produktivních porostů ve stáří 5–14 let činí pouze 37,6 % všech chmelnic, poměrně vyhovující věkovou strukturu má zatím jen Tršicko. Průměrné stáří chmelových konstrukcí je ještě méně příznivé než stáří porostů, protože celkem 66,7 % všech konstrukcí je starších dvaceti let, což bude do budoucna vyžadovat vysoké investice.

Pro sektor chmele bylo možné v letech 2012–14 využívat zvláštní platbu na chmel v rámci čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009. Od roku 2015 mohou pěstitelé chmele žádat o finanční podporu v rámci dobrovolné vázané podpory (VCS), která byla stanovena ve výši 17 357 Kč/ha. Přejícná vnitrostátní podpora na chmel byla v roce 2015 stanovena ve výši 5 173 Kč/ha. Z prostředků EU mohli pěstitelé chmele, stejně jako ostatní zemědělci, využívat i finanční podporu formou SAPS ve výši 3 543,91 Kč/ha a dále mohli obdržet také platbu na mladé zemědělce (885,98 Kč/ha), PVP na zemědělskou půdu (192,17 Kč/ha) a platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí (1 943,62 Kč/ha). Celková částka VCS vyplacená pěstitelům chmele za rok 2015 činila 81,0 mil. Kč a PVP na chmel 28,6 mil. Kč.

V roce 2015 bylo v rámci dotačního programu „Uznaná certifikovaná sadba“ vyplaceno celkem 14,7 mil. Kč. Celkem bylo tak vysázeno 981 tis. ks certifikované sadby chmele na ploše 308,9 ha, což je o 136,9 ha méně v porovnání s rokem 2014. V roce 2015 byla obnova porostů provedena převážně odrůdami ŽPČ (267,9 ha), Sládek (32,0 ha), Premiant (4,7 ha), Kazbek (3,9 ha) a Bohemie (0,4 ha).

Chmelaři mohou dále již od roku 2001 čerpat finanční prostředky i z dotačního programu „Podpora vybudování kapkové závlahy ve chmelnicích“. Za dobu jeho existence byla vybudována kapková závlaha již na 914,5 ha chmelnic, v roce 2015 bylo za podpory tohoto programu vybudováno závlahové zařízení na 28,0 ha chmelnic.

Od roku 2012 lze využít podporu v rámci čl. 68 nařízení Rady (ES) č. 73/2009. Pro sektor chmele je tato podpora poskytována na zvláštní druhy zemědělské činnosti, důležité pro ochranu či zlepšení životního prostředí. Cílem opatření je podpořit pěstování aromatické odrůdy chmele, které mají menší nároky na agrotechniku a ochranu než ostatní odrůdy chmele.

Průměrná CZV sušeného chmele ze sklizně roku 2015 podle ČSÚ činila 190 420 Kč/t a byla čtvrtá nejvyšší od roku 1991. Meziročně byla průměrná CZV o 11,3 % vyšší, přičemž v prosinci 2015 dosáhla rekordní výše 228 483 Kč/t suchého (ne granulovaného) chmele.

Náklady na produkci chmele v roce 2015 u podniků právnických osob se předpokládají ve výši 248 002 Kč/ha, jen o 0,7 % vyšší než v roce 2014. Vzhledem k meziročnímu poklesu průměrného výnosu téměř o čtvrtinu jsou vlastní náklady ve výši 236 704 Kč/t suchého chmele o 35,5 % vyšší než v roce 2014. Přes nárůst realizačních cen poklesla míra nákladové rentability na -19,6 %, což je o 18,7 p. b. méně ve srovnání s rokem 2014. I při započtení

souhrnných podpor v průměrné výši 28 209 Kč/t zůstala míra souhrnné rentability záporná, tj. -8,2 %.

8.1.6 Ovoce

Podle údajů ČSÚ dosáhla v roce 2015 celková produkce ovoce v ČR (včetně dopočtu domácností) 401,1 tis. t a byla nejvyšší od roku 2009. V porovnání se sklizní ovoce v roce 2014 byla téměř o čtvrtinu větší. Meziročně se výrazně zvýšila zejména produkce hrušek (o 92 % na 23,8 tis. t), broskví (o 61 % na 11,8 tis. t) a švestek (o 41 % na 33,1 tis. t). O čtvrtinu byla vyšší sklizeň jablek (259,2 tis. t), o 17 % višň (8,3 tis. t) a o 13 % ořechů vlašských (7,1 tis. t). Produkce rybízů (16,4 tis. t), meruněk (6,4 tis. t), slív a renklód (12,3 tis. t) zůstala na úrovni předchozího roku. Mírně nižší byla meziročně úroda třešní (9,9 tis. t) a jahod (9,7 tis. t) a téměř o čtvrtinu méně bylo sklizeno angreštu (3,1 tis. t), který je již v ČR pěstován téměř výhradně v soukromém sektoru.

Průběh zimy 2014/15 byl mírný s poměrně vydatnými srážkami. Předjaří a počátek jara dával předpoklad vysoké úrody u všech ovocných druhů. Nedošlo k žádnému významnému poškození porostů jarními mrazíky. Začátkem léta bylo několik pěstitelských lokalit zasaženo silným krupobitím. Léto roku 2015 bylo velmi horké a extrémně suché, bez významných úhrnů srážek. Důsledkem toho porosty přestaly vegetovat. V polovině srpna na některých porostech již část listové plochy zežloutla a opadala, mladé porosty na lehkých půdách uschly. Infekční tlak většiny houbových chorob, kromě padlí, byl vzhledem k průběhu počasí nižší, ale rozvoj živočišných škůdců byl, i vzhledem ke dvěma předchozím mírným zimám, vyšší. Sklizeň peckovin zrajících v první polovině léta nebyla suchem významně ovlivněna. Na jádroviny však sucho mělo negativní dopad, který se projevil vysokým propadem plodů a zejména nedostatečnou velikostí plodů.

Celková rozloha produkčních ovocných sadů v ČR se v roce 2015 oproti roku 2014 snížila o 1,9 tis. ha na 15,6 tis. ha, z toho bylo 14,5 tis. ha produkčních sadů plodných. Důvodem této výrazné redukce ploch bylo zpřísnění definice kultury „sad“ a tudíž převedení značné části sadů do skupiny „jiná kultura“. Rovněž byly zlikvidovány staré a přestárlé výsadby, nové je však nenahradily. Výměra produkčních jabloňových sadů meziročně poklesla o 1,1 tis. ha na 8,0 tis. ha. Největší podíl jabloňové plochy zaujímaly odrůdy Golden Delicious (20 %) a Idared (17 %).

V produkčních sadech se v roce 2015 sklídilo téměř o čtvrtinu více ovoce než v roce předchozím, tj. 188,5 tis. t, při průměrném hektarovém výnosu 19,52 t/ha. Byla to nejvyšší úroda ovoce z produkčních sadů za posledních 9 let. Sklizeň jablek v ČR byla meziročně o 19 % vyšší a dosáhla 155,6 tis. t, což je nejvyšší sklizeň od roku 2009, a na celkové úrodě produkčních sadů se podílela 83 %. Téměř 45 % sklizených jablek však v důsledku sucha nedorostlo do konzumní velikosti. Nemohla se tedy prodávat jako jablka konzumní a byla dodávána na zpracování. Ze sklizených odrůd jablek měla největší zastoupení jablka skupiny

Golden Delicious (26 % celkové sklizně jablek), odrůda Idared (19 %) a odrůda Jonagold a mutace (12 %). Sklizená jablka však byla v důsledku velkého sucha malá, nemohla se prodávat jako jablka konzumní a byla dodávána na zpracování.

Produkce jablek ČR se v roce 2015 podílí 1,3 % na předpokládané sklizni jablek v EU, která je odhadována na 11,8 mil. t, tj. o 6 % méně než v roce předchozím. Nejvíce jablek bylo sklizeno opět v Polsku (3,7 mil. t), dále v Itálii (2,3 mil. t) a ve Francii (1,7 mil. t).

Sklizeň hrušek v ČR byla meziročně výrazně vyšší (2,7krát) a dosáhla 10,0 tis. t při hektarovém výnosu 13,43 t/ha, který byl 2,5krát vyšší než v roce 2014. Na produkci hrušek v roce 2015 se 40 % podílela odrůda Konference. Přibližně o polovinu více se meziročně sklídilo v produkčních sadech švestek a slivoní (8,7 tis. t) a po neúrodě v roce 2014 také broskví (1,3 tis. t), jejichž pěstování je však v ČR na ústupu. U žádného z ovocných druhů se v roce 2015 nesklídilo méně než v roce minulém. Úroda třešní byla ve výši 2,3 tis. t, višní 5,8 tis. t, meruněk 2,2 tis. t a rybízu 2,4 tis. t. Téměř dvojnásobná byla sklizeň malin (46 t).

Z hlediska stáří produkčních sadů je v poklesu plodnosti 43 % ovocných sadů, 40 % sadů je v plné plodnosti, 10 % na počátku plodnosti a 7 % tvoří mladé neplodné sady. Nejhorší věková struktura přetrvává u broskvoní (60 % v poklesu plodnosti) a velmi špatná je stále u jabloní (55 % sadů v poklesu plodnosti, 32 % v plné plodnosti, 9 % na začátku plodnosti, 4 % sadů jsou výsadby mladé a neplodné). Velký podíl plochy v poklesu plodnosti je dále u meruněk (38 %) a třešní (32 %). Výrazně na ústupu je v ČR pěstování broskví, angreštu, bílého a červeného rybízu. Nejpriznivější věková struktura je u hrušní, švestek a slivoní (polovina ploch je v plné plodnosti a pětina na začátku plodnosti).

Ve Svazu pro integrované systémy pěstování ovoce (SISPO), jehož známka garantuje, že ovoce prodávané pod touto ochrannou známkou bylo vyprodukováno za výrazného omezení používání pesticidů a umělých hnojiv, bylo k 31. 8. 2015 zaregistrováno 324 členů a dalších pět subjektů bylo nevýrobních a bez pěstební plochy. Celková výměra ovocných sadů a školek v tomto systému činila 10,2 tis. ha. V roce 2015 byla známka SISPO udělena 177 členům, kteří pěstují ovoce na 7,8 tis. ha. Ochranná známka nebyla udělena nebo byla odebrána 76 producentům s plochou 1,6 tis. ha. V tříletém přechodném období se nachází 58 podniků s celkovou výměrou 0,7 tis. ha. V roce 2015 požádalo o členství ve svazu 13 nových subjektů. Největší výměru ovocných sadů s nárokem na udělení známky SISPO zaujímají jabloně (4,4 tis. ha), následují slivoně a višně (po 0,7 tis. ha) a červený rybíz (0,5 tis. ha).

O nákupu čerstvého ovoce ke zpracování jsou poslední informace k dispozici za rok 2014. V tomto roce bylo dodáno 68,5 tis. t ovoce ke zpracování, tj. přibližně na stejné úrovni předchozího roku. Z tohoto množství bylo 55,6 tis. t čerstvého ovoce a 12,9 tis. t ovoce zmrazeného, sušeného či jinak upraveného. Největší podíl tvořila jako každoročně tuzemská průmyslová jablka, jejichž nákup ke zpracování dosáhl 37,5 tis. t, což bylo téměř o třetinu více než v roce předchozím. Nákup čerstvého ovoce ze zahraničí pro výrobu ovocných

výrobků meziročně poklesl o pětinu na 8,1 tis. t. MZe a ÚZEI odhadují, že ze sklizně roku 2015 bylo na zpracovatelské účely dodáno cca 95,0 tis. t ovoce, z toho 48,0 tis. t jablek.

Trend modernizace a budování nových skladovacích kapacit, zejména ve větších ovocnářských podnicích, je zaměřen na výstavbu skladů, které jsou vybaveny nejnovějšími technologiemi. V ČR v roce 2015 bylo k dispozici celkem 93,2 tis. t skladovacích kapacit pro ovoce, z toho podíl skladů nejvyšší kvality činil 56 %. Ke konci roku bylo v těchto objektech naskladněno 49,4 tis. t jablek, tj. o 20 % více než v roce předchozím. Třetinu zásob tvořila odrůda Golden Delicious a čtvrtinu odrůda Idared. Kvalita skladovaných jablek byla výborná, protože loňské sucho omezilo rozšíření skládkových chorob. Dále bylo ve skladech uloženo 4,0 tis. t hrušek, z toho 73 % odrůdy Konference. Celková skladovací kapacita pro ovoce byla ke konci roku 2015 využita z 62 %.

Dovoz ovoce celkem do ČR v roce 2015 podle předběžných údajů zůstal z hlediska množství svojí výši 554,1 tis. t na úrovni předchozího roku. Z hlediska finančního došlo k meziročnímu nárůstu o 17 % na 15,5 mld. Kč. Ovoce mírného pásma bez ořechů vlašských, které jsou započítány do kategorie skořápkového ovoce, bylo do ČR dodáno 199,1 tis. t, (meziročně +5 %). Nejvyšší nárůst dodávek byl u třešní (více než dvojnásobné množství proti roku 2014). Dodávky konzumních jablek ve výši 82,6 tis. t za 1,0 mld. Kč, tj. 12,64 Kč/kg, se na celkovém importu ovoce m. p. (bez ořechů vlašských) podílely 41 %. Hlavní importéřskou zemí jablek byla v roce 2015 Itálie s výši dodávek 23,8 tis. t za 14,72 Kč/kg, následovalo Polsko (17,8 tis. t za 10,03 Kč/kg), Slovensko (11,9 tis. t za 10,57 Kč/kg) a Německo (10,3 tis. t za 14,69 Kč/kg). Jižní ovoce tvořilo téměř 60 % celkového importu ovoce (327,1 tis. t za 7,6 mld. Kč). Jednu polovinu dovezeného jižního ovoce činil dovoz banánů (164,2,8 tis. t), který se proti roku minulému zvýšil o 15 %. Import skořápkového ovoce v roce 2015 dosáhl 16,4 tis. t v celkové hodnotě 2,4 mld. Kč a sušeného ovoce 11,6 tis. t za 0,9 mld. Kč.

Vývoz čerstvého a sušeného ovoce byl v roce 2015 realizován ve výši 229,2 tis. t, tj. o 43 % více než v roce 2014, za 3,9 mld. Kč. Zvýšil se nejen export a reexport ovoce m. p. (o 72 %), ale také ovoce jižního (o 20 %). Export jablek v roce 2015 byl proti roku 2014 téměř dvojnásobný a dosáhl 109,1 tis. t, z toho 73% podíl tvořila jablka určená ke zpracování (79,8 tis. t za 4,22 Kč/kg). Současně s rostoucím dovozem jižního ovoce vzrostl v roce 2015 také jeho vývoz a reexport (meziročně o 20 %), který činil 91,9 tis. t za 2,2 mld. Kč.

Z výše uvedeného je zřejmé, že ovoce dovezené do ČR je ve velké míře reexportováno opět do dalších zemí. Některé druhy vyvezeného ovoce, zejména ovoce jižní, není u nás vůbec pěstováno. Realizovaný vývoz tak není obrazem domácí nadprodukce. Výjimkou jsou jablka určená na zpracování, kterých bylo v roce 2015 vyvezeno dvojnásobné množství proti předchozímu roku (93,9 tis. t) z důvodu menší velikosti plodů v důsledku letního extrémního sucha.

Výsledná záporná bilance zahraničního obchodu s čerstvým a sušeným ovocem v roce 2015 se v objemovém vyjádření v porovnání s předchozím rokem zlepšila o 17 % na 325,0 tis. t, ve finančním se naopak zhoršila, a to o 21 % na 11,6 mld. Kč.

Spotřeba ovoce v hodnotě čerstvého meziročně v roce 2014 vzrostla o 1,3 kg/obyv./rok na 78,1 kg/obyv./rok. Na tomto zvýšení se plně podílel nárůst spotřeby ovoce mírného pásma, který dosáhl 47,0 kg/obyv./rok, což je nejvíce od roku 2009. Zvýšila se především spotřeba jablek, která činila 21,2 kg/obyv./rok, dále hrušek a švestek. Spotřeba ovoce jižního zůstala již třetím rokem na stejné úrovni (31,2 kg/obyv./rok). Stejně jako v roce minulém vzrostl i v roce 2014 mírně zájem obyvatel o pomeranče a mandarinky (11,9 kg/obyv./rok) na úkor banánů (9,4 kg/obyv./rok). Nepatrně poklesla spotřeba citrónů a grapefruitů (4,1 kg/obyv./rok).

Na rok 2015 ÚZEI odhaduje zvýšení spotřeby ovoce celkem na cca 84,0 kg/obyv./rok. Z toho spotřeba ovoce m. p. je odhadována na 51,0 kg/obyv./rok. Vlivem vyšší produkce jablek, zejména u samozásobitelů, je předpoklad zvýšení spotřeby jablek přibližně na 23,0 kg/obyv./rok. U spotřeby ovoce jižního je prognóza pouze mírného nárůstu spotřeby na 33,0 kg/obyv./rok.

T8.1/08 - Bilance výroby a spotřeby čerstvého ovoce mírného pásma včetně bobulovin a ořechů vlašských¹⁾

Ukazatel	MJ	2011	2012	2013	2014	2015	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	16,4	16,4	16,7	16,5	14,5	87,9
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	6,17	8,44	8,94	9,23	13,03	141,2
Domácí výroba ³⁾	tis. t	273,9	300,0	311,4	325,0	401,1	123,4
z toho - produkční sady ⁴⁾	tis. t	101,3	138,2	149,2	152,5	188,5	123,6
Dovoz ⁵⁾	tis. t	187,6	191,6	183,2	190,5	200,0	105,0
Celková nabídka	tis. t	461,5	491,6	494,6	515,5	601,1	116,6
Čerstvá spotřeba + samozásobení ²⁾	tis. t	356,3	295,4	358,9	383,5	379,3	98,9
Nákup ke zpracování ⁶⁾	tis. t	48,9	66,6	51,7	55,6	95,0	170,9
Vývoz včetně reexportu ⁵⁾	tis. t	56,3	129,6	84,0	73,8	126,8	171,8
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	461,5	491,6	494,6	512,9	601,1	117,2
Soběstačnost ^{7), 8)}	%	76,9	101,6	86,8	84,7	105,7	21,0

1) Marketingový rok u většiny čerstvého ovoce mírného pásma je totožný s kalendářním rokem.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro rok 2015 odhad.

6) Pro rok 2015 odhad ÚZEI.

7) Uvedená čísla jsou zatížena chybou, neboť v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z ovoce.

8) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR, MZe, OU ČR, ÚKZÚZ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

T8.1/09 - Bilance výroby a spotřeby jablek¹⁾

Ukazatel	MJ	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	Meziroční index
Plocha plodných produkčních sadů	tis. ha	8,6	8,6	8,8	8,7	7,6	87,4
Hektarový výnos (produkční sady)	t/ha	9,18	13,68	13,78	15,01	20,4	135,9
Domácí výroba^{3),10)}	tis. t	158,9	227,9	194,5	208,0	259,2	124,6
z toho - produkční sady⁴⁾	tis. t	79,1	117,9	120,6	130,9	155,6	118,9
Dovoz⁵⁾	tis. t	87,7	76,1	84,6	86,8	84,0	96,8
Celková nabídka	tis. t	246,6	304,0	279,1	294,8	343,2	116,4
Čerstvá spotřeba + samozásobení²⁾	tis. t	147,5	143,1	156,5	165,2	170,0	102,9
Nerealizovaná produkce	tis. t	20,3	2,0	15,0	17,0	5,2	30,6
Nákup ke zpracování⁶⁾	tis. t	37,1	42,0	43,0	42,0	48,0	114,3
Vývoz⁵⁾	tis. t	41,7	116,9	64,6	70,6	120,0	170,0
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	246,6	304,0	279,1	294,8	343,2	116,4
Soběstačnost^{7),8)}	%	107,7	159,3	124,3	125,9	152,5	26,6
Nákladová rentabilita - nová výsadba⁹⁾	%	-8,0	-9,1	-0,3	-15,3	x	x
Nákladová rentabilita - stará výsadba⁹⁾	%	-33,7	-34,2	-25,9	9,2	x	x
Souhrnná rentabilita - nová výsadba⁹⁾	%	14,9	14,0	21,0	-34,4	x	x
Souhrnná rentabilita - stará výsadba⁹⁾	%	0,1	-0,3	5,9	-0,5	x	x

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku.

2) Včetně ztrát.

3) Podle ČSÚ.

4) Podle ÚKZÚZ.

5) Pro marketingový rok 2015/16 odhad OU ČR a MZe.

6) Podle OU ČR a MZe, pro rok 2015/16 odhad MZe.

7) Uvedená čísla jsou zatížena chybou, neboť v dovozu a vývozu nejsou započteny výrobky z jablek.

8) Meziroční index je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

9) Podle OU ČR.

10) Domácí výroba jablek za rok 2012/13 je upravena na základě bilance.

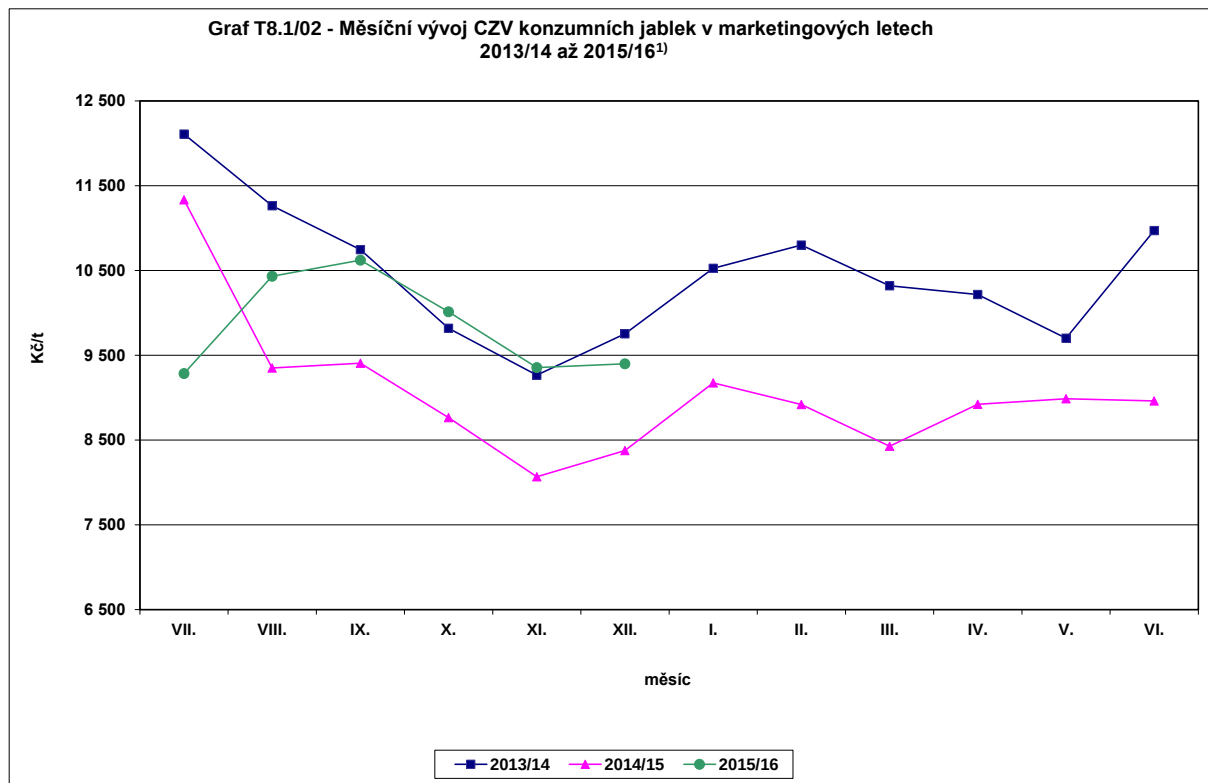
Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR, MZe, ÚKZÚZ, OU ČR

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI), I. Buchtová (MZe), M. Ludvík (OU ČR)

Ceny zemědělských výrobců ovoce byly v roce 2015 v porovnání s předchozím rokem mírně vyšší. Index CZV 2015/2014 činil 112,9. Zásahu na tom měla vyšší průměrná cena jablek určených pro průmyslové zpracování (meziroční index 142,6), která dosáhla 3 432 Kč/t. V roce 2015 se také výrazně zvýšila cena zahradních jahod (o 31 % na 63 667 Kč/t), která byla nejvyšší CZV v historii, stejně jako u švestek (meziroční nárůst o 30 % na 12 028 Kč/t) a také u třešní (o 19 % na 38 638 Kč/t). Cena višní se zvýšila o 15 % na 11 354 Kč/t a hrušek o 12 % na 11 382 Kč/t. Přibližně na úrovni předchozího roku zůstaly průměrné CZV konzumních jablek (9 436 Kč/t), meruněk (22 225 Kč/t), broskví a nektarinek (13 765 Kč/t) a také bílého a červeného rybízu (7 918 Kč/t). K poklesu ceny (o 18 %) došlo pouze u černého rybízu, jehož průměrná CZV byla v roce 2015 ve výši 14 709 Kč/t.

Spotřebitelské ceny ovoce se v roce 2015 proti předchozímu roku příliš nezměnily (index 102,2). Ze sledovaných druhů ovoce m. p. pokračoval i v roce 2015 pokles průměrné roční spotřebitelské ceny broskví a nektarinek, a to o 23 % na 52,70 Kč/kg. Spotřebitelská cena konzumních jablek zůstala téměř na úrovni předchozího roku (30,05 Kč/kg), rovněž tak i cena jahod (127,95 Kč/kg). I v roce 2015 pokračovalo navyšování spotřebitelské ceny stolních hroznů (76,08 Kč/kg). Z ovoce jižního se po poklesu ceny v roce minulém meziročně

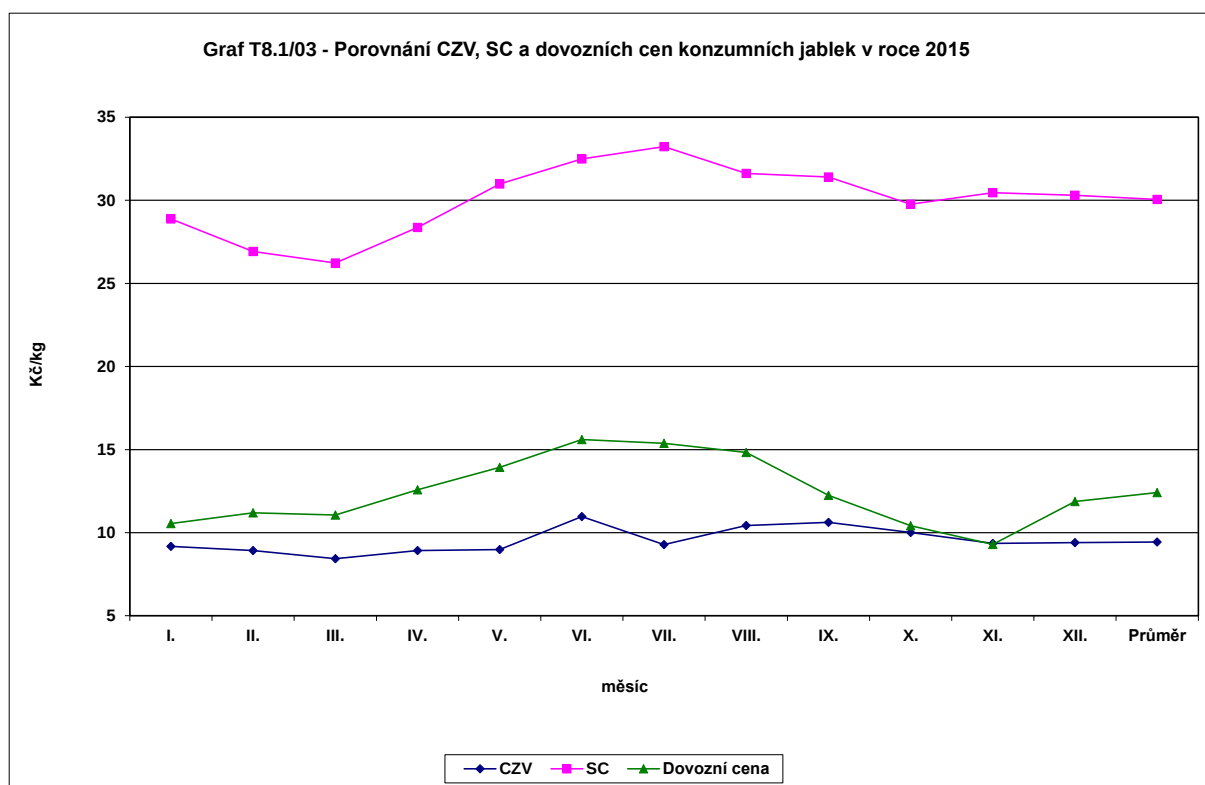
zvýšila cena pomerančů o 10 % na 32,83 Kč/kg. Dále se zvyšovala i v roce 2015 spotřebitelská cena citronů (o 5 % na 49,25 Kč/kg). Téměř beze změny zůstala průměrná roční spotřebitelská cena banánů (31,82 Kč/kg). U kiwi došlo v roce 2015, po výrazném navýšení spotřebitelské ceny v předchozím roce, k jejímu snížení o 11 % na 69,50 Kč/kg.

1) Marketingový rok u jablek začíná 1. 7. běžného roku a končí 30. 6. následujícího roku

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Z grafu T8.1/03 je názorně vidět, že spotřebitelské ceny konzumních jablek byly vysoké jak ve srovnání s domácími CZV, tak i s cenami dovozními. Průměrná roční CZV konzumních jablek se podílela na průměrné roční spotřebitelské ceně v roce 2015 stejně jako v roce předchozím pouze 31 %, průměrná dovozní cena 42 %.

Podle údajů OU ČR byla průměrná realizační cena jablek z nových výsadeb ve výši 7,99 Kč/kg, ze starých výsadeb 6,38 Kč/kg. Tržby z 1 ha nové výsadby dosáhly 279 650 Kč/ha, ze staré výsadby 121 220 Kč/ha. Ve skutečnosti jsou však realizační ceny i tržby z ha nižší vzhledem k tomu, že nejvíce jablek, jak konzumních, tak i na zpracování se prodává v měsících, kdy je cena nižší.

Projektu „Ovoce a zelenina do škol“, jehož záměrem je trvale zvýšit spotřebu ovoce a zeleniny a vytvořit správné stravovací návyky u dětí na prvním stupni základních škol včetně přípravných tříd, se ve školním roce 2014/15 účastnilo 3 741 škol s počtem 509 tis. žáků. Roční limit na jednoho žáka v tomto školním roce činil 333,00 Kč. Vyplacená podpora dosáhla 186,0 mil. Kč. Ve školním roce 2015/16 je do projektu zapojeno 3 810 škol s téměř 540 tis. žáky. Roční limit na produkty pro jednoho žáka je stanoven na 318,30 Kč. Celková podpora ze zdrojů EU a ČR pro školní rok 2015/16 činí 194,2 mil. Kč. Maximální výše spolufinancování projektu „Ovoce a zelenina do škol“ ze zdrojů EU je dle NK (ES) č. 288/2009 stanovena pro ČR ve výši 88 % a minimálně 12 % tvoří národní dotace.

Ke konci roku 2015 bylo v ČR registrováno 19 funkčních organizací producentů ovoce a zeleniny, dvě seskupení producentů a jedna nadnárodní organizace producentů, které

obdržely prostřednictvím SZIF v rámci Společné organizace trhu (SOT) dotaci v částce 76,8 mil. Kč. Z toho organizace producentů obdržely částku 71,7 mil. Kč, která byla v plné výši vyplacena z rozpočtu EU a seskupení producentů ovoce a zeleniny částku 5,1 mil. Kč. V roce 2015 byla dále organizacím producentů vyplacena ještě podpora v rámci mimořádných opatření (embargo Rusko) ve výši 14,4 mil. Kč.

V roce 2015 mohli ovocnáři, stejně jako ostatní zemědělci, čerpat jednotnou platbu na plochu, jejíž sazba činila 3 543,91 Kč/ha, platbu za greening ve výši 1 943,62 Kč/ha a platbu pro mladé zemědělce ve výši 885,98 Kč/ha. V rámci PVP mohli ovocnáři požádat o platbu na zemědělskou půdu ve výši 192,17 Kč/ha.

Z národních dotací bylo v roce 2015 na podporu restrukturalizace ovocných sadů v systému integrované produkce vyplaceno 81 žádostí na 361 ha, celkem 62,4 mil. Kč, z toho na základě 57 schválených žádostí pro 294 ha ovocných sadů 56,2 mil. Kč (sazba 200 tis. Kč/ha), 21 žádostí pro 61 ha 6,0 mil. Kč (sazba 100 tis. Kč/ha) a 3 žádosti pro 5 ha 0,3 mil. Kč (sazba 50 tis. Kč/ha). Na vybudování kapkové závlahy na 165 ha ovocných sadů (sazba 60 tis. Kč/ha) získalo 25 pěstitelů 9,9 mil. Kč, na podporu prostorových a technických izolátů množitelského materiálu 0,4 mil. Kč, na podporu testování množitelského materiálu 0,6 mil. Kč a na podporu tvorby rostlinných genotypů 2,0 mil. Kč. Dotace byly dále ovocnářům poskytnuty na pořádání seminářů, školení a výstav ve výši 1,4 mil. Kč. Celkem ovocnáři v roce 2015 získali národní dotace ve výši 76,7 mil. Kč.

Z Programu rozvoje venkova (EAFRD) bylo v roce 2015 v rámci opatření „Modernizace zemědělských podniků“ schváleno pro ovocnářské a zelinářské podniky celkem 44 žádostí v částce 36,6 mil. Kč, z toho na stroje pro pěstování ovoce 42 žádostí na 30,5 mil. Kč a 2 žádosti pro rostlinnou výrobu (ovoce, zelenina, brambory, chmel) v částce 6,1 mil. Kč. Z opatření „Investice do hmotného majetku“ bylo doporučeno k výplatě na investice do zemědělských podniků v sektoru ovoce 107 žádostí na 177,3 mil. Kč.

Na základě „Agroenvironmentálního opatření pro integrovanou produkci ovoce“ byla na rok 2015 stanovena sazba 435 €/ha, tj. 12 046 Kč/ha (kurz 27,693 Kč/€). Proplaceno bylo celkem 286 žádostí z roku 2014 v částce 124,4 mil. Kč pro 10 429 ha sadů. Podáno bylo v roce 2015 pěstiteli, kteří měli staré závazky z původního PRV, což byla cca třetina ovocnářů a kteří byli v posledním roce pětiletého závazku, 67 žádostí na výměru 1 637 ha sadů v částce 19,7 mil. Kč. Z nároků podaných v roce 2015 byly vyplaceny 2 žádosti v částce 0,3 mil. Kč. Ostatní ovocnáři, kterým závazek skončil 31. 12. 2014, vstoupili do nového pětiletého závazku a mohli v roce 2015 v rámci AEKO požádat v prvním roce o podporu, jejíž sazba činí 404 €/ha, tj. 11 205 Kč/ha. O dotaci požádalo 257 ovocnářů na výměru 8 779 ha.

Na podporu pro pěstování ovoce v intenzivních sadech v rámci ekologického zemědělství, u kterého byla pro rok 2015 sazba 849 €/ha, tj. 23 511 Kč/ha, bylo ovocnářům v roce 2015 vyplaceno 290 žádostí pro 3 369 ha v částce 78,3 mil. Kč a podáno bylo 100 žádostí na částku 31,4 mil. Kč na 1 347 ha sadů. Na ostatní sady, při sazbě 510 €/ha,

tj. 14 123 Kč/ha, získali pěstitelé na základě 435 žádostí pro 2 836 ha sadů 39,5 mil. Kč a podali 192 žádostí na 1 318 ha na částku 18,0 mil. Kč. Celkem tak bylo v roce 2015 ovocnářům proplaceno na ekologické zemědělství 725 žádostí ve výši 117,8 mil. Kč na 6 205 ha. Od roku 2015 lze požádat v rámci AEKO – ekologické zemědělství o podporu na intenzivní sad, která činí 779 €/ha, tj. 22 871 Kč/ha (podáno 77 žádostí na 1 052 ha sadů), o podporu na ostatní sady při sazbě 424 €/ha, tj. 11 760 Kč/ha (153 žádostí na 932 ha) a na krajinnotvorné sady při sazbě 165 €/ha, tj. 4 569 Kč/ha (122 žádostí na 497 ha).

Na dobrovolnou podporu vázanou na produkci, tzv. „citlivé komodity“ v rámci přímých plateb byla stanovena celková roční částka 91,3 mil. Kč. Na ovoce s velmi vysokou pracností obdržel SZIF v roce 2015 celkem 266 žádostí ovocnářů (sazba 13 734,02 Kč/ha) v částce 49,7 mil. Kč a na ovoce s vysokou pracností 280 žádostí (sazba 9 491,99 Kč/ha) v částce 41,6 mil. Kč.

8.1.7 Zelenina

V roce 2015 sklizeň zeleniny v EU dosáhla 63,6 mil. t, tj. o 2 % více než v předchozím roce. Výše produkce byla v roce 2015 ovlivněna zejména extrémně vysokými teplotami a suchem v letních měsících ve střední Evropě, kde došlo k významnému snížení produkce některých druhů zeleniny (mrkev, cibule, hlávkové zelí bílé a červené). Průběh počasí naopak nahrál státům jižní Evropy, kde došlo ke zvýšení produkce rajčat, melounů, lilku, cuket a paprik.

V Polsku došlo k meziročnímu snížení produkce veškeré venkovní zeleniny o 16 % na 3,9 mil. t. Největší pokles nastal u hlávkového zelí (o 22 % na 936 tis. t), mrkve (o 15 % na 670 tis. t) a cibule (o 14 % na 560 tis. t).

V Německu vzhledem ke klimatickým podmínkám produkce klesla proti roku 2014 o 7 % na 3,3 mil. t. Pokles produkce byl zaznamenán u všech sledovaných druhů zelenin. K výraznému snížení produkce došlo u zelí (-15 %, tj. 405 tis. t), mrkve (-14 %, tj. 527 tis. t) a květáku (-13 %, tj. 105 tis. t), k nepatrnému poklesu pak u cibule (-0,4 %, tj. 498 tis. t) a chřestu (-0,4 %, tj. 114 tis. t).

Ve Španělsku vzrostla v meziročním srovnání produkce rajčat pro průmyslové zpracování o 8 % na 2,7 mil. t, konzumních rajčat o 3 % na 5,0 mil. t, salátů o 2,5 % na 927,2 tis. t a mrkve o 7 % na 403,5 tis. t. Snížení produkce nastalo u cibule o 7 % na 1,2 mil. t, brokolice o 7 % na 413 tis. t a paprik o 3 % na 1,1 mil. t.

Rok 2015 byl v České republice v sektoru zeleniny ovlivněn zejména vysokými teplotami v průběhu července a srpna, které spolu s mírným snížením ploch způsobily na jedné straně pokles produkce zeleniny, na druhé straně však došlo k navýšení cen zejména hlávkového zelí a mrkve. V roce 2015 pokračoval zákaz dovozu ovoce a zeleniny do Ruska. V meziročním srovnání se zvýšil jak objem dovezené zeleniny, tak i vyvezené zeleniny.

Počasí bylo v roce 2015 opět netypické. Zima byla mírná bez vydatných sněhových a dešťových srážek. Na jaře chránili zelináři porosty netkanou textilií. Extrémní teploty během letních měsíců způsobily v místech, kde nebylo možné zavlažovat, velké ztráty na výnosech zeleniny, a to především na severní Moravě a Hradecku. Také v ostatních místech České republiky s možností závlahy nebyla situace ideální vzhledem k vláhovému deficitu z předchozích měsíců. Kvůli vysokým teplotám bojovali zelináři s velkým výskytem škůdců (mšice, třásněnky, svilušky) a chorob virového původu.

V ČR výměra pěstební plochy zeleniny celkem (včetně dopočtu domácností) v roce 2015 meziročně mírně poklesla o 1,3 % na 13 200 ha, největší podíl zaujímal opět cibule (15 %), zelí (9 %), hrách (9 %), mrkev (8 %) a okurky nakládačky (8 %). K výraznějšímu poklesu ploch došlo u póru o 28 % na 18 ha, ředkviček o 18 % na 224 ha, hlávkového salátu o 15 % na 199 ha a hrachu o 14 % na 1 126 ha. Snížení ploch bylo evidováno také u cibule o 8 % na 2 039 ha, salátových okurek o 8 % na 273 ha a celeru o 4 % na 424 ha. Zvýšení ploch bylo zaznamenáno u kvěťáku o 7 % na 352 ha, kedluben o 3 % na 392 ha a mrkve o 2 % na 1 070 ha.

Celková produkce zeleniny (včetně dopočtu domácností) v roce 2015 byla 247,2 tis. t, tj. meziroční snížení o 16 %. Významně nižší sklizeň byla dosažena u cibule (-28 % na 33 220 t), póru (-26 % na 322 t), hlávkového zelí (-25 % na 45 053 t), hrachu (-25 % na 4 750 t) a rajčat (-18 % na 19 583 t). Méně výraznější pokles byl zaznamenán u celeru (-15 % na 9 937 t), česneku (-12 % na 1 629 t), kapusty (-12 % na 2 653 t) a mrkve (-12 % na 31 573 t). Produkce posílila u kedluben o 20 % na 6 942 t a ředkviček o 15 % na 2 591 t, markantně pak u hlávkového salátu o 136 % na 6 399 t.

Hektarové výnosy (včetně dopočtu domácností) se meziročně podstatně snížily u hlávkového zelí (o 24 % na 35,87 t/ha), cibule (o 22 % na 16,29 t/ha), mrkve (o 13 % na 29,51 t/ha), kvěťáku (o 12 % na 12,03 t/ha), hrachu (o 12 % na 4,22 t/ha), česneku (o 12 % na 3,86 t/ha) a celeru (o 11 % na 23,45 t/ha). Mírnější pokles hektarového výnosu byl zaznamenán u kapusty (o 10 % na 17,55 t/ha) a rajčat (o 8 % na 23,18 t/ha). Zvýšení výnosu bylo evidováno u hlávkového salátu (o 179 % na 32,16 t/ha), ředkviček (o 40 % na 11,58 t/ha) a kedluben (o 16 % na 17,69 t/ha).

T8.1/10 - Bilance výroby a spotřeby čerstvé zeleniny¹⁾

Ukazatel	MJ	2011	2012	2013	2014	2015	Meziroční index
Produkční plocha	tis. ha	14,1	12,6	12,6	13,4	13,2	98,5
Hektarový výnos	t/ha	19,69	18,48	19,02	21,93	18,7	85,3
Domácí výroba	tis. t	277,6	232,9	239,7	294,2	247,2	84,0
Dovoz²⁾	tis. t	568,2	534,1	581,3	572,7	611,2	106,7
Celková nabídka	tis. t	845,8	767,0	821,0	866,9	858,4	99,0
Čerstvá spotřeba + samozásobení	tis. t	670,1	597,2	650,4	694,8	687,0	98,9
Nákup ke zpracování²⁾	tis. t	83,8	77,0	76,0	84,4	75,0	88,9
Vývoz²⁾	tis. t	91,9	92,8	94,6	87,7	96,4	109,9
Celková poptávka včetně ztrát	tis. t	845,8	767,0	821,0	866,9	858,4	99,0
Soběstačnost³⁾	%	41,4	39,0	36,9	42,3	36,0	-6,4

1) Marketingový rok u zeleniny je totožný s kalendářním rokem.

2) Pro rok 2015 odhad.

3) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR; MZe

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), I. Buchtová (MZe)

V rámci systému IPZ (pěstitelé integrované produkce zeleniny evidovaní na SZIF) došlo v roce 2015 k mírnému zvýšení ploch (+8 % na 6 165 ha). Počet pěstitelů se zvýšil na 84. Držiteli ochranné známky IPZ se stalo 56 zelinářů s výměrou 5 077 ha a 8 pěstitelů (čekatelů) s plochou 486 ha bylo v přechodném období. Nejrozšířenějšími oblastmi pěstování zeleniny v IPZ zůstávají Nymbursko, jižní Morava, Litoměřicko, Královéhradecko a Opavsko.

Import zeleniny do ČR v roce 2015, podle předběžných údajů, byl meziročně objemově o 7 % vyšší a i jeho finanční hodnota posílila. Dovezeno bylo 611,2 tis. t zeleniny za 10,8 mld. Kč. V meziročním porovnání byly dovozní ceny vyšší. Největší nárůst ceny byl zaznamenán u jeruzalémských artyčoků (o 167 % na 74,92 Kč/kg), cuket (o 62 % na 28,33 Kč/kg), póru (o 60 % na 17,83 Kč/kg), artyčoků (o 60 % na 115,46 Kč/kg) a mrkve (o 42 % na 9,66 Kč/kg). Zvýšení průměrné dovozní ceny nastalo také u hlávkového zelí (o 25 % na 6,77 Kč/kg), kedluben (o 25 % na 17,21 Kč/kg), melounů (o 12 % na 8,01 Kč/kg), salátových okurek (o 12 % na 17,92 Kč/kg) a okurek nakládaček (o 13 % na 12,95 Kč/kg).

Největší objem zeleniny byl v roce 2015 dovezen ze Španělska, které se na celkovém importu podílelo 18 %. V roce 2015 se zvýšily dodávky zeleniny z této destinace proti předchozímu roku o 8 % na 112 tis. t. Ve španělském dovozu převažovaly salátové okurky (27 %, tj. 31,9 tis. t), rajčata (22 %, tj. 24,3 tis. t), papriky (13 %, tj. 14,5 tis. t) a melouny (11 %, tj. 12,7 tis. t). Druhým nejvýznamnějším dodavatelem zeleniny bylo Nizozemsko se 110 tis. t (tj. téměř 18% podíl na celkovém dovozu), ze kterého se dovážela zejména rajčata (28 %, tj. 31 tis. t), mrkev (17 %, tj. 18,9 tis. t), cibule (14 %, tj. 15,3 tis. t) a paprika (10 %, tj. 10,8 tis. t). Třetí místo v roce 2015 zaujímalo Německo (15 %) s dodávkami cibule (33 %, tj. 30,7 tis. t), hlávkového zelí (13 %, tj. 11,8 tis. t), rajčat (8 %, tj. 7,0 tis. t) a salátových okurek (7 %, tj. 6,3 tis. t). Jeho objem se meziročně zvýšil o 34 % na 91,8 tis. t. Mezi další

významné dodavatele patřilo Polsko (12 %) s převahou importu hlávkového zelí (20 %, tj. 14,4 tis. t), cibule (13 %, tj. 9,3 tis. t), kedlubnů (11 %, tj. 7,8 tis. t), rajčat (11 %, tj. 7,5 tis. t) a Itálie (8 %) s výrazným dovozem melounů (46 %, tj. 23,4 tis. t), kedlubnů (10 %, tj. 5,2 tis. t), mrkve (8 %, tj. 4,0 tis. t) a skupiny řepy a ředkviček (7 %, tj. 3,8 tis. t).

Hlavní objem importované zeleniny tvořila již tradičně zelenina plodová. Dovoz rajčat činil 16 % celkového importu zeleniny (meziroční nárůst o 4 %, tj. 94,7 tis. t), melounů 15 % (+11 %, tj. 90,3 tis. t) a salátových okurek 10 % (+2 %, tj. 62,4 tis. t). V roce 2015 se z tradičních druhů zeleniny výrazně zvýšily dodávky hlávkového zelí (o 33 % na 33,5 tis. t), celeru (o 12 % na 10,1 tis. t), cibule (o 9 % na 77,1 tis. t) a mrkve (o 9 % na 47,2 tis. t). Došlo také k navýšení dovozů česneku o 18 % na 6,5 tis. t a salátů o 14 % na 7,3 tis. t.

Vývoz čerstvé zeleniny včetně reexportu z ČR v roce 2015 vzrostl o 10 % na 96,4 tis. t zeleniny v celkové hodnotě 1,8 mld. Kč. Z jednotlivých druhů zeleniny se nejvíce vyvážely okurky nakládačky (12 % celkového exportu a reexportu zeleniny, tj. 11,1 tis. t), mrkev (10 %, tj. 9,9 tis. t), melouny (10 %, tj. 9,5 tis. t) a cibule (10 %, tj. 9,4 tis. t). Na Slovensko směřovalo 70 % vývozu (67,9 tis. t) s převahou dodávek cibule, rajčat, hlávkového zelí a melounů.

Celková množství záporná obchodní bilance s čerstvou zeleninou ve výši 514,8 tis. t se v roce 2015 meziročně zhoršila o 6 %, ve finančním vyjádření o 16 % na 8,9 mld. Kč.

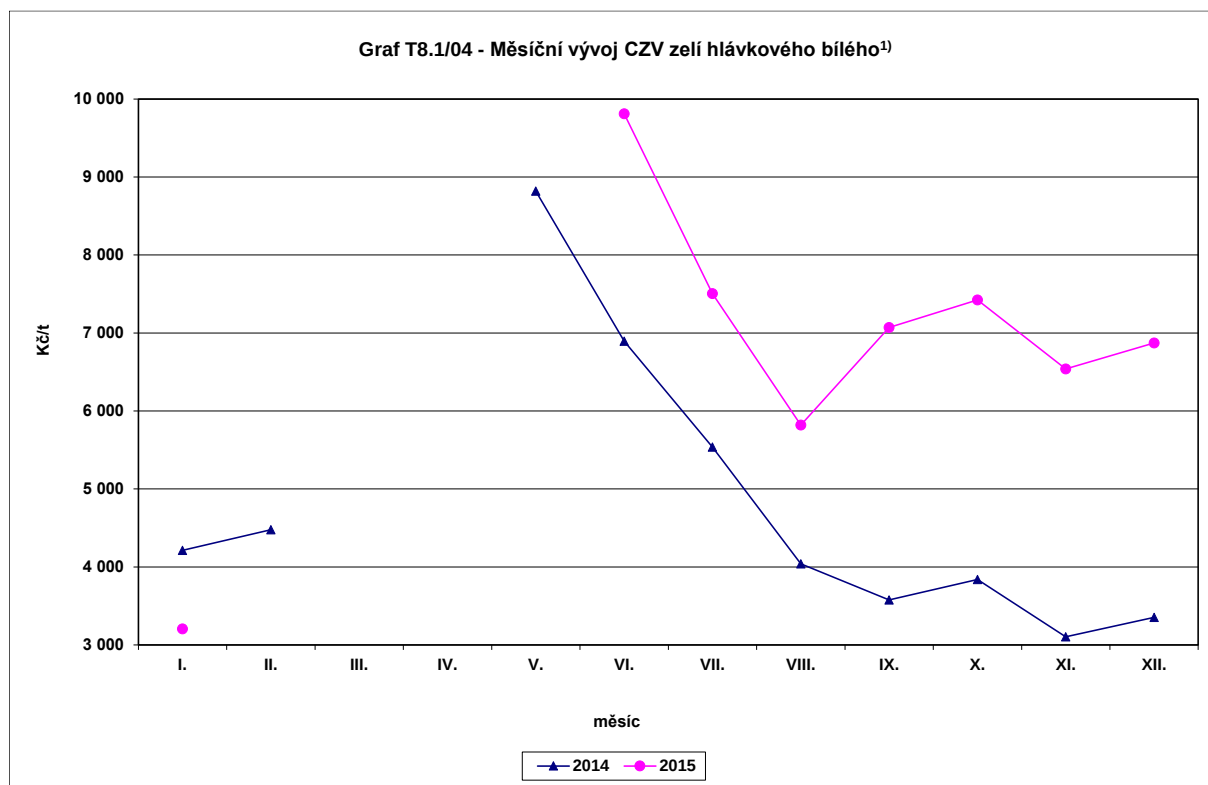
Spotřeba zeleniny vyjádřená v hodnotě zeleniny čerstvé, tj. včetně výrobků ze zeleniny, se v roce 2014 zvýšila proti předchozímu roku o 3,5 kg/obyv./rok a dosáhla 86,4 kg/obyv./rok. Spotřeba vzrostla téměř u všech sledovaných druhů zeleniny – kapusta (+0,2 kg na 0,4 kg/obyv./rok), špenát (+0,3 kg na 1,3 kg/obyv./rok), zelený hrášek (+0,1 kg na 0,9 kg/obyv./rok), hlávkový salát (+0,2 kg na 1,8 kg/obyv./rok), okurky nakládačky (+0,8 kg na 2,8 kg/obyv./rok), salátové okurky (+0,5 kg na 6,4 kg/obyv./rok), papriky (+0,4 kg na 5,4 kg/obyv./rok) a zelí (+0,4 kg na 8,4 kg/obyv./rok). K poklesu spotřeby došlo u rajčat (-0,1 kg na 11,3 kg/obyv./rok), mrkve (-0,1 kg na 6,9 kg/obyv./rok), česneku (-0,2 kg na 0,7 kg/obyv./rok), kedlubnů (-0,2 kg na 2,2 kg/obyv./rok) a melounů (-0,4 kg na 7,2 kg/obyv./rok). Podle odhadu ÚZEI se očekává snížení spotřeby v roce 2015 na 85,3 kg/obyv./rok.

Míra soběstačnosti ČR v produkci zeleniny se v roce 2015 snížila na 36 % vzhledem k nižší domácí produkci zeleniny.

Průměrné roční CZV zeleniny se v roce 2015 v porovnání s rokem 2014 zvýšily, index CZV 2015/2014 činil 130,6. Nejvýraznější nárůst ceny nastal u hlávkového zelí bílého (o 67 % na 6 722 Kč/t), celeru bez natě (o 60 % na 12 453 Kč/t), mrkve bez natě (o 59 % na 8 047 Kč/t), česneku (o 35 % na 135 141 Kč/t), hlávkového zelí červeného (o 46 % na 8 063 Kč/t), hlávkové kapusty (o 44 % na 11 473 Kč/t) a petržele bez natě (o 43 % na 23 501 Kč/t). Méně výrazně se zvýšila cena salátových okurek (o 26 % na 19 898 Kč/t),

hlávkového salátu (o 20 % na 31 106 Kč/t), kedlubny (o 19 % na 23 616 Kč/t), rajčat (o 17 % na 23 824 Kč/t) a cibule suché (o 12 % na 6 588 Kč/t). Meziročně se snížila CZV pouze u paprik (o 2 % na 22 953 Kč/t).

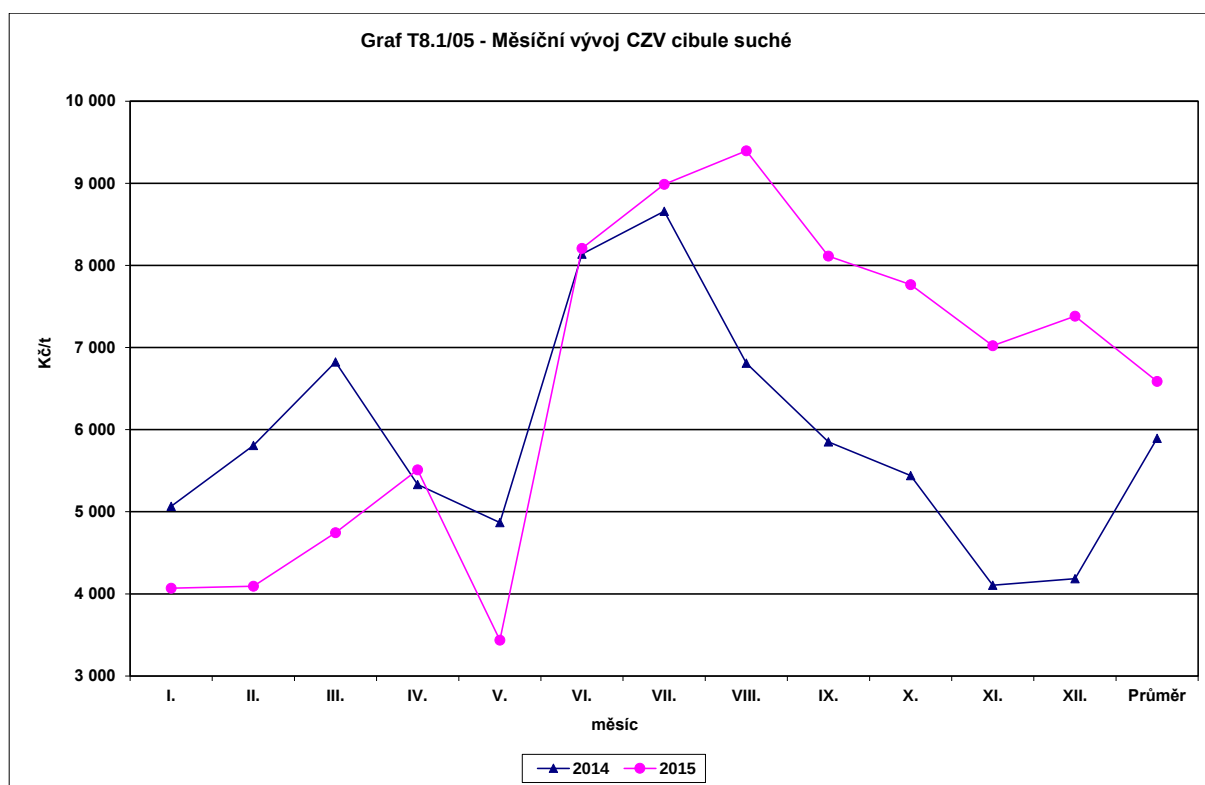
Následující grafy znázorňují vývoj měsíčních CZV u hlávkového zelí bílého a cibule suché v roce 2014 a 2015.

1) Údaje za březen, duben 2014 a únor – květen 2015 nejsou k dispozici.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI)

Spotřebitelské ceny zeleniny se v roce 2015 zvýšily téměř u všech sledovaných druhů, index SC 2015/2014 byl 104,5. Nejvýraznější zvýšení cen nastalo u hlávkového zelí bílého (o 30 % na 14,51 Kč/kg) a mrkve (o 28 % na 20,93 Kč/kg). Ceny posílily dále pak u salátových okurek (o 14 % na 41,56 Kč/kg), česneku (o 8 % na 104,58 Kč/kg), papriky (o 6 % na 63,63 Kč/kg) a rajčat (o 5 % na 42,99 Kč/kg). Snížení průměrné roční spotřebitelské ceny bylo vykázáno u cibule (o 6 % na 14,54 Kč/kg), melounů (o 3 % na 31,45 Kč/kg) a celeru (o 1 % na 23,39 Kč/kg).

V roce 2015 mohli pěstitelé zeleniny čerpat podpory ze zdrojů EU a z národních prostředků. V I. pilíři SZP (Přímé platby) mohli pěstitelé využít jednotnou platbu na plochu zemědělské půdy, která byla pro rok 2015 stanovena ve výši 3 543,91 Kč/ha z. p., dále platbu pro zemědělce dodržující zemědělské postupy příznivé pro klima a životní prostředí ve výši 1 943,62 Kč/ha (greening) a platbu pro mladé zemědělce 885,98 Kč/ha. V rámci přechodné vnitrostátní podpory v roce 2015 mohli zelináři požádat o platbu na zemědělskou půdu ve výši 192,17 Kč/ha. Zelináři mohli v marketingovém roce 2014/2015 čerpat finanční podpory na oddělenou platbu na rajčata, která byla v roce 2015 nahrazena dobrovolnou podporou vázanou na produkci (VCS). V marketingovém roce 2014/2015 bylo předloženo 14 žádostí o vyplacení podpory na sjednané množství 11 930 t rajčat ve výši 11,2 mil. Kč z prostředků EU při sazbě 34,70 €/t na oddělenou platbu na rajčata. V rámci dobrovolné podpory vázané na produkci (VCS) mohli pěstitelé požádat o podporu na zeleninu s vysokou pracností se sazbou 3 662,37 Kč/ha a na zeleninu s velmi vysokou pracností se sazbou 13 183,82 Kč/ha. Na

podporu produkce zeleniny s vysokou pracností podali pěstitelé 125 žádostí na výměru 3 778 ha v hodnotě 13,8 mil. Kč, na podporu produkce zeleniny s velmi vysokou pracností to bylo 274 pěstitelů s výměrou 6 588 ha v hodnotě 86,9 mil. Kč.

Ve II. pilíři SZP došlo v roce 2015 v rámci agroenvironmentálních opatření PRV u IPZ k překryvu dvou programových období. Pro pěstitelé žádající dle nařízení vlády č. 79/2007 Sb., tj. v rámci osy II PRV, platila sazba na integrovanou produkci zeleniny 440 €/ha (tj. 12 185 Kč/ha pro rok 2015), žádost podalo 54 zelinářů v celkové výši 44,5 mil. Kč na výměru 4 945,8 ha. Celkově bylo v roce 2015 proplaceno 75 žádostí, podaných v předchozím roce, na 5 631,4 ha zelinářské plochy v částce 68,1 mil. Kč. Pro pěstitelé žádající podporu dle nového nařízení vlády č. 75/2015 Sb., tj. v rámci opatření č. 10 PRV – Agroenvironmentálně-klimatická opatření, platí pro další období IPZ sazba 426 €/ha na standardní orné půdě (tj. 11 815 Kč/ha pro rok 2015), na kterou bylo zaevidováno 50 žádostí s výměrou 2 896,5 ha.

V rámci ekologického zemědělství došlo rovněž k překryvu dvou programových období jako u IPZ. V rámci osy II PRV (sazba 564 €/ha, tj. 15 619 Kč/ha) bylo v roce 2015 podáno 22 žádostí na 357,9 ha v hodnotě 5,6 mil. Kč. Pro nové programové období v rámci opatření č. 11 PRV je na ekologické zemědělství – zelenina stanovena sazba 466 €/ha (tj. 12 925 Kč/ha), o kterou požádalo 75 zelinářů s výměrou 1 405,1 ha.

Finanční podpory v rámci SOT na organizace producentů ovoce a zeleniny, na předběžně uznaná seskupení producentů ovoce a zeleniny a na mimořádná opatření v sektoru ovoce a zeleniny jsou uvedeny v kapitole 8.1.6.

Z národních dotací MZe bylo zelinářům v roce 2015 vyplaceno v rámci dotačního programu Biologická a fyzikální ochrana jako náhrada chemické ochrany rostlin 0,5 mil. Kč a na program Tvorby rostlinných genotypů 13,3 mil. Kč. Na pořádání seminářů, školení a výstav byly dále poskytnuty dotace ve výši 1,2 mil. Kč.

8.1.8 Réva vinná – víno

Produkční potenciál vinic v ČR zůstal v roce 2015 na stejné úrovni jako v roce předchozím a činil 19 633 ha. Obhospodařovaná plocha vinic byla ve výši 17 673 ha, zbývající plochu tvořily vinice vykloučené, vinice s právem na opětovnou výsadbu vinic a státní rezerva. Rozděleno bylo 419 ha plochy státní rezervy, což je oproti roku 2014 nárůst o 341 %. Vykloučeno bylo 60 ha vinic, nejvíce ve vinařské slovácké podoblasti.

S narůstající výměrou obhospodařovaných vinic jednotlivými pěstiteli roste výrazně podíl plochy na celkové výměře vinic, ale podíl pěstitelů se prudce snižuje. Z rozboru aktuální struktury vinic v ČR dle jejich velikosti a počtu pěstitelů obhospodařuje 31 % vinohradníků plochu do 0,1 ha a na celkové ploše vinic ČR se tyto drobné vinice podílejí pouze 4 %. U malého počtu „velkých“ pěstitelů naopak dochází ke koncentraci vinic o velké rozloze. Vinohradníků s plochou větší než 5 ha je pouze 1 % celkového počtu pěstitelů, avšak tito

obhospodařují více než 40 % celkové plochy v ČR. V posledních letech dochází k výraznému nárůstu plochy vinic do 0,5 ha a rovněž se zvyšuje, avšak menší měrou, plocha vinic do 1 ha.

Odrůdová skladba registrovaných vinic je dlouhodobě stabilní. Více než dvě třetiny ploch vinic byly v roce 2015 osázeny moštovými bílými odrůdami a necelá jedna třetina moštovými odrůdami modrými. Zanedbatelný podíl, necelé 0,5 %, připadl na stolní a podnožové odrůdy. Z hlediska odrůdové skladby zaujímal největší výměru v roce 2015 z bílých odrůd Veltlínské zelené (1 663 ha), Müller Thurgau (1 546 ha), Ryzlink rýnský (1 226 ha) a Ryzlink vlašský (1 196 ha), z červených odrůd Svatovavřínecké (1 176 ha), Frankovka (1 142 ha), Zweigeltrebe (769 ha) a Rulandské modré (718 ha).

Z hlediska věkové struktury byla struktura vinic ke konci roku 2015 tvořena z 8 % mladými neplodnými výsadbami ve stáří do 4 let, což je snížení proti roku předcházejícímu. V plné plodnosti jsou přibližně dvě třetiny ploch vinic a podíl ploch vinic starších 30 let se proti předchozímu roku nezměnil a činil 28 % celkové rozlohy vinic.

Počasí v době vegetace révy vinné v roce 2015 bylo velmi teplé s podprůměrnými srážkami. V průběhu fáze kvetení byly teploty nadprůměrné, což přispělo k dobrému a rychlému kvetení révy. Od poloviny června pak s menšími přestávkami převažovaly po celé léto tropické dny. Srážek bylo velmi málo, vydatné se vyskytly až ve druhé dekádě srpna. Vlivem nerovnoměrného příjmu vody docházelo k praskání bobulí révy vinné, k poškození bobulí sluneční spálou a slunečním úžehem. Lokálně silné poškození letorostů i hroznů bylo zaznamenáno na jihozápadně exponovaných vinicích v okresech Břeclav, Znojmo, Hodonín a Uherské Hradiště. Fytoplazmové žloutnutí a červenání listů révy vinné se vyskytlo v okrese Břeclav a dále projevy chřadnutí a odumírání révy na listech v okresech Břeclav a Uherské Hradiště. Vlivem tropických teplot byly podmínky pro výskyt padlí révy minimální. Podobná situace byla i v případě plísňové šedě.

Na základě údajů ČSÚ se v roce 2015 v ČR sklídilo z plochy 15,9 tis. ha vinic celkem 90,6 tis. t moštových hroznů při průměrném hektarovém výnosu 5,73 t/ha. Proti předchozímu roku byla tato produkce moštových hroznů výrazně vyšší, a to o 43 %.

I v roce 2015 provedl Svaz vinařů ČR (SVČR) šetření, tentokrát ve 101 členských podnicích s celkovou plochou větší než 4,2 tis. ha plodných vinic (cca čtvrtina plochy plodných vinic ČR). Tyto členské podniky zahrnují všechny formy vlastnictví, všechny velikostní skupiny a jsou rozmístěny ve všech vinařských podoblastech ČR. V těchto sledovaných podnicích se v roce 2015 sklídilo 25,4 tis. t moštových hroznů, z toho bylo 14,9 tis. hroznů prodáno a 33,7 tis. t tuzemských hroznů bylo nakoupeno. Na základě šetření provedeného Svazem vinařů se v roce 2015 průměrný hektarový výnos moštových hroznů pohyboval okolo 6,0 t/ha, což byl meziroční nárůst o 1,7 t/ha. Průměrný hektarový výnos bílých hroznů dosáhl 5,7 t/ha (meziroční zvýšení o 1,4 t/ha) a modrých 6,5 t/ha (o 1,9 t/ha).

Podíl modrých moštových hroznů na celkové sklizni roku 2015 v ČR tvořil 35 %. Přibližně 86 % podniků produkujících víno připravuje z modrých hroznů také víno růžové. K tomuto účelu bylo využito 21 % produkce modrých hroznů, tj. 7 % sklizně moštových hroznů. Podíl červeného vína na tuzemské produkci byl přibližně 28 %.

Průměrná cukernatost moštových hroznů se v roce 2015 pohybovala okolo 21,3 °NM což bylo o 2,7 °NM více než v předcházejícím roce a o 1,0 °NM více v porovnání s desetiletým průměrem. Průměrná cukernatost se ve sledovaných podnicích pohybovala v rozmezí 18,3–26,2 °NM.

Ve vinařské oblasti Čechy, která se podílí na celkové výměře vinic ČR pouze 4 %, činil podle údajů SVČR průměrný hektarový výnos moštových hroznů pouze 3,9 t/ha. Cukernatost hroznů byla o 0,9 °NM nižší než v oblasti Morava a dosáhla v průměru 20,4 °NM (meziroční zvýšení o 0,9 °NM). Modré moštové hrozny se na sklizni ve vinařské oblasti Čechy podílely 40 %. Výsledky za vinařskou oblast Morava jsou prakticky totožné s celorepublikovými údaji.

Podle provedeného šetření SVČR byla průměrná CZV moštových hroznů v roce 2015 meziročně vyšší (o 8 %) a pohybovala se okolo 17,00 Kč/kg. Průměrná cena bílých hroznů činila 18,00 Kč/kg a hroznů modrých 16,10 Kč/kg. V roce 2015 se cenový rozdíl mezi hrozny bílými a modrými zvýšil o 0,30 Kč/kg na 1,90 Kč/kg ve prospěch hroznů bílých.

Na základě průměrné ceny hroznů a průměrného výnosu hroznů byl rok 2015 ve vinohradnictví ČR po čtyřech letech opět ziskový a činil 1,20 Kč/kg, tj. 7,2 tis. Kč/ha. Hodnota sklizených moštových hroznů dosáhla téměř 1,7 mld. Kč (meziroční nárůst o více než o 0,5 mld. Kč).

Ze sklizně moštových hroznů v roce 2015 bude vyrobeno cca 705 tis. hl vína, což je přibližně jedna třetina roční spotřeby vína v ČR.

Nedostatek domácí produkce vína je každoročně řešen poměrně vysokými dovozy. V kalendářním roce 2015 se do ČR dovezlo 1 627 tis. hl vína, tj. téměř stejné množství jako v roce předchozím, v hodnotě 4,8 mld. Kč. Import bílého vína činil 971 tis. hl, tj. 60 % celkového dovozu, za 2,1 mld. Kč, z toho podíl bílého vína sudového byl 69 %. Červeného vína se dovezlo 545 tis. hl, tj. 34 % celkového realizovaného importu vína, v hodnotě 1,9 mil. Kč. U vína červeného mírně převažoval, stejně jako v roce předchozím, import vína lahvového (54 %). I v roce 2015 bylo největším dodavatelem vína do ČR, stejně jako v roce 2014, Španělsko s objemem dodávek 529 tis. hl (33 % celkového dovozu), které se meziročně o 8 % zvýšily, za 769,6 mil. Kč (+ 7 %). Z Itálie bylo do ČR meziročně dodáno méně vína (340 tis. hl), jeho finanční hodnota však byla vyšší (1 126,6 mil. Kč). Další významné dovozy vína byly realizovány z Maďarska (227 tis. hl) a Slovenska (107 tis. hl).

V kalendářním roce 2015 se vývoz a reexport vína z ČR výrazně snížil. Export činil 152 tis. hl (meziroční pokles o 27 %) za 737,0 mil. Kč. Bílého vína bylo vyvezeno 84 tis. hl

v hodnotě 288,1 mil. Kč, tj. o třetinu méně než v roce 2014. Export červeného vína ve výši 60 tis. hl v hodnotě 362,0 mil. Kč byl v objemovém vyjádření meziročně o 23 % nižší, avšak jeho finanční hodnota mírně vzrostla. Z vyvezeného bílého vína tvořilo víno lahvové 45 %, u červeného vína vzrostl meziročně podíl vína lahvového na 73 %. Tradičně bylo největším odběratelem vína z ČR Slovensko, které nakoupilo 117 tis. hl (77 % celkového exportu vína) v hodnotě 462,6 mil. Kč. Dodávky vína do Slovenské republiky však meziročně opět poklesly, a to v objemovém vyjádření o jednu třetinu, ve finanční hodnotě o více než jednu pětinu.

Záporná obchodní bilance s vínem se v roce 2015 v množstevním i finančním vyjádření mírně zhoršila a dosáhla 1 475 tis. hl ve výši 4,1 mld. Kč.

Na výrobu vína bylo v roce 2015 dovezeno do ČR 10,6 tis. t moštových hroznů, tj. o 10 % více než v roce 2014, za průměrnou cenu 20,32 Kč/kg. Jejich hlavním dodavatelem bylo Slovensko (3,9 tis. t za 19,48 Kč/kg), následovalo Maďarsko (3,4 tis. t za 11,14 Kč/kg) a Itálie (1,4 tis. t za 32,10 Kč/kg). Import moštových hroznů z těchto tří zemí činil 82 % celkového dovozu moštových hroznů.

Podle ČSÚ se celková průměrná spotřeba vína v roce 2014 proti předchozímu roku meziročně zvýšila o 0,7 l/obyv./rok na 19,5 l/obyv./rok. ÚZEI odhaduje, že v roce 2015 spotřeba vína mírně vzrostla na cca 20,0 l/obyv./rok.

T8.1/11 - Bilance výroby a spotřeby vína¹⁾

Ukazatel	MJ	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	Meziroční index
Plocha plodných vinic ²⁾	tis. ha	16,0	15,7	15,7	15,8	15,9	100,6
Hektarový výnos ²⁾	t/ha	5,70	3,83	4,77	4,03	5,73	142,2
Počáteční zásoba k 1. 8.	tis. hl	802	850	920	850	705	82,9
Domácí výroba	tis. hl	650	470	635	382	800	209,4
Dovoz suroviny a vína	tis. hl	1 717	1 597	1 594	1 651	1 600	96,9
Celková nabídka	tis. hl	3 169	2 917	3 149	2 883	3 105	107,7
Spotřeba	tis. hl	2 037	1 669	2 052	1 980	1 985	100,3
Vývoz vína	tis. hl	282	328	247	198	200	101,0
Konečná zásoba k 31. 7. ^{3),4)}	tis. hl	850	920	850	705	920	130,5
Soběstačnost ⁴⁾	%	31,9	28,2	30,9	19,3	40,3	21,0
Rentabilita bez dotací ⁵⁾	%	13	-10	0	-5	7	12

1) Vinařský rok u vína je od 1. 8. do 31. 7.

2) Údaje ČSÚ.

3) Pro vinařský rok 2014/15 zásoba podle ÚKZÚZ.

4) Pro vinařský rok 2015/16 domácí výroba a konečná zásoba odhad ÚKZÚZ.

5) Meziroční index u soběstačnosti a rentability je vyjádřen v p. b., tj. rozdílem %.

6) Podle SVČR.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin, Statistika zahraničního obchodu ČR, SVČR, ÚKZÚZ

Zpracoval: I. Součková (ÚZEI)

Vinohradníci a vinaři čerpali v roce 2015 podpory jak z národních zdrojů, tak i z prostředků EU. Sazba SAPS (včetně ozelenění) v roce 2015 činila 5 487,53 Kč na 1 ha užívané zemědělské půdy a PVP 192,17 Kč/ha.

Také v roce 2015 bylo možné v rámci integrovaného systému pěstování révy vinné obdržet podporu ve výši 11 642 Kč/ha. Z národních dotací byla v roce 2015 vyplacena vinohradníkům dotace na zavlažování 68 ha vinic na základě 4 schválených žádostí ve výši 4,1 mil. Kč. Na podporu budování prostorových izolátů množitelského materiálu révy vinné se zaměřením na ochranu proti šíření hospodářsky závažných virových chorob byla přiznána 1 žadateli částka 106,2 tis. Kč. Na testování množitelského materiálu révy vinné s využitím imunoenzymatických metod a metod PCR v roce 2015 nikdo o podporu nepožádal. Finanční prostředky obdrželi dále 2 žadatelé pro podporu šlechtění révy vinné v částce 1,0 mil. Kč. Na podporu evropské integrace nevládních organizací (SVČR) bylo čerpáno 71,8 tis. Kč a na 1 projekt na podporu zpracování zemědělských produktů a zvyšování konkurenceschopnosti potravinářského průmyslu 1,7 mil. Kč. Celkem obdrželi v roce 2015 vinohradníci a vinaři národní dotace ve výši 7,0 mil. Kč.

Rozvoj vinohradnictví a vinařství v ČR podporuje Vinařský fond. Příjmy Vinařského fondu tvoří především odvody za víno poprvé uvedené do oběhu (0,50 Kč/l), odvody z plochy vinic (350 Kč/ha), dále penále, úroky a dotace z rozpočtu krajů, finanční podpora státu aj. V roce 2015 získal Vinařský fond finanční prostředky ve výši 64,3 mil. Kč, z toho činila podpora státu 50 % a odvody za víno 31 %. Výdaje Vinařského fondu v částce 57,2 mil. Kč byly určeny především na propagaci vína, z toho 60 % na komunikační kampaň.

Z programu SOT s vínem se podpory v roce 2015 poskytovaly dle Nařízení vlády č. 142/2014 Sb. Na restrukturalizaci a přeměnu vinic v roce 2015 přijal SZIF 138 žádostí, z toho bylo 111 žádostí vyplaceno. Z podopatření „Změna odrůdové skladby vinice“ tak vinohradníci obdrželi pro 273 ha vinic 113,6 mil. Kč. Ve finančním roce 2014/15 bylo vyplaceno 68 žádostí na podporu investic ve výši 28,6 mil. Kč, z toho bylo 10 žádostí na cross-flow filtr na víno za 6,8 mil. Kč, 28 žádostí na dřevěný sud nebo uzavřenou dřevěnou nádobu za 5,8 mil. Kč a 30 žádostí na speciální kvasnou nádobu za 16,0 mil. Kč.

V rámci Programu rozvoje venkova (AEO) byla podporována agroenvironmentální opatření, která zahrnují programy integrovaná produkce révy vinné a ekologické zemědělství na kulturu vinice. Na program „integrovaná produkce révy vinné“ byla na rok 2015 stanovena sazba 507 €/ha, tj. 14 040 Kč/ha (kurz 27,693 Kč/€). Podáno bylo 150 žádostí o podporu pro 5 090 ha vinic ve výši 71,5 mil. Kč. V roce 2015 vyplatil SZIF v rámci agroenvironmentálního opatření na integrovanou produkci révy vinné 5 žádostí ve výši 6,9 mil. Kč. V rámci AEO bylo na program „ekologické zemědělství na kulturu vinice“ v roce 2015 podáno 22 žádostí (sazba 849 €/ha, tj. 23 511 Kč/ha) a očekávaná výše podpory na základě žádostí podaných v roce 2015 činí 9,6 mil. Kč na celkovou výměru 407 ha.

V rámci AEKO bylo v roce 2015 podáno 193 žádostí na program „integrovaná produkce vinné révy – základní ochrana vinic“. Sazba podpory byla stanovena na 8 958,41 Kč/ha a očekávaná výše podpory na základě žádostí podaných v roce 2015 činí 20,2 mil. Kč pro 2 254 ha vinic. Na program „integrovaná produkce vinné révy – nadstavbová ochrana

vinic“ bylo podáno 322 žádostí o dotaci při sazbě podpory 18 721,13 Kč/ha a celková vyplacená podpora pro 4 169 ha činila 78,1 mil. Kč.

V rámci opatření Ekologické zemědělství (EZ) bylo v roce 2015 podáno 43 žádostí o dotaci do opatření „ekologické zemědělství s kulturou vinice v režimu certifikovaném EZ“. Sazba podpory byla stanovena na 23 436,08 Kč/ha. Očekávaná výše podpory na základě žádostí podaných v roce 2015 činí 7,7 mil. Kč pro 328 ha vinic. Na opatření „ekologické zemědělství s kulturou vinice v přechodném období“ bylo v roce 2015 podáno 29 žádostí o dotaci, sazba podpory byla stanovena na 24 961,50 Kč/ha. Očekávaná výše podpory na základě žádostí podaných v roce 2015 pro rok 2015 pro 125 ha vinic činí 3,1 mil. Kč.

8.1.9 Okrasná produkce

Květinářství

Okrasné zahradnictví, které zahrnuje květinářství, okrasné a ovocné školkařství, je významnou nepotravinářskou složkou rostlinné výroby v ČR. V roce 2015 se podle ČSÚ podílel tento sektor 4,4 % na tuzemské rostlinné produkci a 2,6 % na celkové zemědělské produkci. Produkce v roce 2015 byla 3,3 mld. Kč.

V roce 2015 vzrostla produkce květin oproti roku 2014 o 4,3 % na hodnotu 2,1 mld. Kč. Důvodem růstu je zejména intenzifikace výroby včetně implementace moderních technologií. Plochy květinářství včetně krytých vykazují spíše opačný trend. V roce 2015 dosáhla záhonová produkce podílu téměř 52 % na celkovém objemu tuzemské květinářské produkce a činila 1,1 mld. Kč. U hrnkových rostlin činil podíl 35,6 % na celkové produkci a ve finančním vyjádření dosáhl 745 mil. Kč. Produkce čerstvě řezaných květin se podílela 4,3 % na celkové květinářské produkci a dosáhla 90 mil. Kč. Produkce sušených květin a cibulovin více méně stagnuje. Produkce osiv v meziročním srovnání posílila o 10 % na 32 mil. Kč.

Plochy květin, okrasných rostlin a školek v meziročním srovnání vzrostly na 2 482 ha, tj. o 11 %. Zvětšily se zejména plochy školek, a to o 13 % na 2 166 ha.

Prodej květin v meziročním srovnání v roce 2015 vzrostl o 10 % na 1 030 Kč/os./rok. Čeští producenti květin podporují marketingovou akci „Česká květina“. Struktura spotřeby květin je v posledních letech víceméně stabilní. V roce 2015 pokračovala rostoucí poptávka po hrnkových, záhonových i řezaných květinách. Významný pokles poptávky byl v roce 2015 zaznamenán zejména po doplňkové řezané zeleni a cibulovinách. V roce 2015 oproti roku 2014 spotřeba květin, sadby a osiv vyjádřená ve spotřebitelských cenách vzrostla o 10 % na 10,3 mld. Kč, z toho spotřeba řezaných květin posílila o téměř 17 % na 3,5 mld. Kč, záhonových rostlin o 8 % na 2,8 mld. Kč a hrnkových rostlin o 5 % na 3,1 mld. Kč. Spotřeba řezané zeleně poklesla o 19 % na 117 mil. Kč a cibulovin o 3 % na 423 mil. Kč.

Spotřebitelské ceny řezaných květin v ČR meziročně vzrostly. V roce 2015 se meziročně zvýšila průměrná roční spotřebitelská cena velkokvěté gerbery o 11 %

na 40,35 Kč/ks, růže velkokvěté o 6 % na 55,70 Kč/ks, karafiátu velkokvětého o 5 % na 20,96 Kč/ks. Průměrná roční spotřebitelská cena poklesla u chryzantémy o 7 % na 37,18 Kč/ks a stagnovala u africké fialky (60,78 Kč/ks).

Zahraněční obchod s květinami v ČR byl i v roce 2015 pasivní. Podle předběžných údajů se v roce 2015 dovezly do ČR květiny v hodnotě 3,6 mld. Kč. Největším dodavatelem květin do ČR zůstalo Nizozemsko, následováno Německem, Dánskem, Itálií a Polskem. Hlavní dováženou komoditou byly v roce 2015 čerstvé řezané květiny pocházející zejména z Nizozemska, Kolumbie a Keni. Vývoz a reexport květinářských produktů z ČR se v roce 2015 snížil o 11 % na 0,6 mld. Kč. Hlavním odběratelem bylo Nizozemsko, Německo, Rakousko a Slovensko. Osiva se opětovně nejvíce vyvážela do Ruska a na Slovensko. Záporné saldo zahraničního obchodu se meziročně zhoršilo o téměř 30 % a dosáhlo 3,0 mld. Kč.

T8.1/12 - Balance zahraničního obchodu s květinami (mil. Kč)

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾	Meziroční index
Dovoz	2 908,1	2 930,1	2 899,2	3 005,0	3 624,0	120,6
Vývoz včetně reexportu	294,6	411,1	802,4	653,0	584,0	89,4
Saldo zahraničního obchodu	-2 613,5	-2 519,0	-2 096,8	-2 352,0	-3 040,0	70,7

1) Za rok 2015 jsou údaje předběžné.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), Z. Příbylová (MZe)

Školkařství

Produkce školkařských výpěstků okrasných druhů v ČR spíše stagnuje. V roce 2015 nepatrně poklesla výměra lesních školek o 1 % na 1 030 ha i výměra okrasných školkařských výpěstků o 1 % na 1 130 ha, nepatrný nárůst byl zaznamenán u kontejneroven o 2 % na 265 ha.

Dovoz okrasných školkařských výpěstků do ČR v roce 2015 vzrostl o 6 % na 777 mil. Kč. K nejvýznamnějším dodavatelům patřilo tradičně Nizozemsko, Německo, Itálie, Maďarsko a Rakousko. Vývoz a reexport školkařských výpěstků v meziročním srovnání v roce 2014 klesl o 18 % na 179 mil. Kč. K hlavním vývozním destinacím patřilo Slovensko, Německo, Polsko a Nizozemsko. Balance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky je dlouhodobě pasivní. Záporné saldo zahraničního obchodu se meziročně zhoršilo o cca 17 % a dosáhlo 598 mil. Kč.

T8.1/13 - Balance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky - okrasné školkařství (mil. Kč)

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾	Meziroční index
Dovoz	560,3	668,4	681,4	731,0	777,0	106,3
Vývoz včetně reexportu	151,8	146,6	182,3	219,0	179,0	81,7
Saldo zahraničního obchodu	-408,5	-521,8	-499,1	-512,0	-598,0	83,2

1) Za rok 2015 jsou údaje předběžné.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), Z. Příbylová (MZe)

Produkce školkařských výpěstků ovocných druhů kolísá podle poptávky ovocnářského sektoru a drobných spotřebitelů. Jeho produkce se meziročně v roce 2015 snížila o téměř 15 % na 9,2 mil. ks. Podle údajů ÚKZÚZ se v roce 2015 školkařské výpěstky ovocných druhů pěstovaly na ploše 668 ha. Poptávka roste zejména po kontejnerových výpěstcích určených pro drobné spotřebitele. Jedná se zejména o malé ovocné druhy, jako jsou borůvky, maliník, ostružiník a další.

Saldo zahraničního obchodu školkařských výpěstků ovocných druhů (bez sadby jahodníku) se dlouhodobě pohybuje v záporných hodnotách. Podle předběžných údajů dosáhlo saldo v roce 2015 poprvé kladné hodnoty 25,3 mil. Kč, a to především díky významnému poklesu dovozu výpěstků do ČR. Dovoz poklesl o 36 % na 41,1 mil. Kč. K tradičním dovozcům patří zejména Německo, Nizozemsko, Maďarsko, Itálie a Slovensko. Vývoz ovocných výpěstků se zvýšil o 11 % na 66,5 mil. Kč. Vývoz směřoval na Slovensko, do Francie, Rakouska a Belgie.

T8.1/14 - Bilance zahraničního obchodu se školkařskými výpěstky - ovocné druhy¹⁾ (mil. Kč)

	2011	2012	2013	2014	2015 ²⁾	Meziroční index
Dovoz	22,6	35,1	44,9	64,3	41,1	63,9
Vývoz včetně reexportu	12,8	15,2	11,7	60,1	66,5	110,6
Saldo zahraničního obchodu	-9,8	-19,9	-33,2	-4,2	25,4	-604,8

1) Výpěstky ovocných druhů bez jahodníku (KN 602 20 90) .

2) Za rok 2015 jsou údaje předběžné.

Pramen: Statistika zahraničního obchodu ČR

Zpracoval: J. Menzlová (ÚZEI), Z. Příbylová (MZe)

8.1.10 Léčivé, aromatické a kořeninové rostliny (LAKR)

V roce 2015 pokračoval pokles ploch LAKR. V meziročním srovnání poklesly v roce 2015 plochy LAKR o 7 % na 5 177 ha. Produkce dosáhla 4,4 tis. t (meziroční snížení o 14 %) a průměrný hektarový výnos byl ve výši 0,84 t/ha (meziroční snížení o 8 %). Léčivé rostliny se pěstovaly na výměře 3,0 tis. ha, kořeninové na 2,1 tis. ha, z toho 89 % plochy bylo určeno kmínu kořennému. I v roce 2015 patřil mezi významné komodity ostropestřec mariánský. Z LAKR pěstovaných na malé rozloze patří mezi nejdůležitější koriandr setý, fenykl obecný a heřmánek lékařský.

Použití a obliba zeleného koření, tj. čerstvě řezaných natí některých druhů LAKR, v ČR stále stoupá. Tyto druhy jsou pak současně také pěstovány jako hrnkové či kontejnerové živé rostliny, především v podnicích okrasného zahradnictví. K nejčastěji pěstovaným druhům patří např. libeček lékařský, majoránka zahradní, kopr vonný, bazalka pravá a rozmarýn lékařský.

Vyvezeno bylo v roce 2015 z ČR 3,1 tis. t koření, tj. meziroční pokles o 10 %. Mezi významnou exportní komoditu se řadí kmín. V roce 2015 ale jeho vyvezené množství

v meziročním srovnání kleslo o 35 % na 1 013 t. Hlavními odběrateli kmínu jsou Slovensko, Polsko, Německo, Maďarsko a Rakousko.

Dovoz koření do ČR v roce 2015 byl ve výši 9,9 tis. t (meziroční nárůst o 8 %). Dovážena byla především paprika, zázvor, pepř. Tradičními dodavateli jsou Čína, Španělsko, Polsko a Vietnam. Dovoz kmínu se meziročně snížil o 23 % na 668 t. Mezi stálé dodavatele kmínu se řadí Polsko, Slovensko a Finsko.

Bilance zahraničního obchodu s kořením byla v roce 2015, stejně jako v letech předchozích, záporná a v množstevním vyjádření činila 6,8 tis. t, ve finančním 709,5 mil. Kč (meziroční zhoršení o 15 %).

V zahraničním obchodu ČR s léčivými rostlinami pro voňavkářství a farmacii převažuje dovoz. Dovoz léčivých rostlin pro farmaceutické a kosmetické zpracování činil 4,0 tis. t (meziročně +2 %). Dodavateli léčivých rostlin byly tradičně Polsko, Bulharsko, Kanada a Německo. Vyvezeno bylo 2,1 tis. t léčivých rostlin. Největší část vývozu tvoří makovina, jejímž výhradním odběratelem je Slovensko. Bilance zahraničního obchodu byla v roce 2015, stejně jako v letech předchozích, záporná a dosáhla v množstevním vyjádření 1,9 tis. t, ve finančním 301,3 mil. Kč.

Průměrná spotřebitelská cena kmínu v roce 2015 činila 36,34 Kč/kg a byla ve srovnání s rokem předchozím mírně vyšší.

8.2 Živočišná produkce celkem a podle rozhodujících komodit

8.2.1 Skot – mléko, hovězí maso

Mléko

Na světovém trhu s mlékem se v roce 2015 zpomalil růst nabídky oproti předchozímu roku, ale současné snížení poptávky z dovozních zemí vedlo k převisu nabídky a poklesu cen. Na zpomalení růstu výroby se podílela zejména jižní polokoule, kde vlivem požárů v Indonésii, sucha v jižní Africe, rozsáhlých záplav v jižní Americe a suchého bezvětřího počasí v Číně nabídka ve většině významných produkčních zemí meziročně klesla. Na severní polokouli byl růst produkce v roce 2015 nižší než v předchozím roce. Objem světové výroby kravského a bůvolího mléka v roce 2015 odhaduje Světová mlékařská federace International Dairy Federation (IDF) na 818 mil. t, což je o 2 % více než v předchozím roce. V roce 2014 dosáhla světová produkce mléka podle IDF celkem 802 mil. t, z toho 663 mil. t mléka kravského. Meziroční přírůstek mléka celkem i kravského mléka činil v roce 2014 podle IDF 3,3 %.

Na Novém Zélandu klesla podle zdroje AMI výroba mléka ke zpracování o 0,3 mil. t (1,4 %), v Argentině o 0,1 mil. t (1,3 %) a v Brazílii o 0,05 mil. t (2,5 %). Výjimkou na jižní polokouli byla Austrálie, kde meziročně vzrostla výroba o 0,2 mil. t (2,2 %). V USA a v EU

se nákup mléka zvýšil o 1,1 mil. t (1,2 %), resp. o 3,1 mil. t (2,1 %), což byl v obou případech zhruba poloviční růst než v roce 2014. Poptávka z hlavních dovozních regionů, tj. z Číny a Ruska, podle zdroje AMI výrazně klesla, zejména vlivem vytvoření vyšších zásob dovozních výrobků v Číně a embarga na dovoz výrobků v Rusku. Konkurence při uplatnění mlékárenských výrobků na světovém trhu se zostřila a byla provázena poklesem cen. Sušená mléka se na světovém trhu prodávala ve třetím čtvrtletí roku 2015 za ceny na úrovni historických minim dosažených v roce 2009.

Průměrná cena sušeného odstředěného mléka (SOM) FOB západoevropské přístavy dosáhla 2 073 USD/t (51,00 Kč/kg), což je o 42 % méně než v předchozím roce a průměrná cena sušeného plnotučného mléka (SPM) dosáhla 2 246 USD/t (55,25 Kč/kg), tj. meziročně o 41 % méně. Průměrná cena másla klesla ze tří jmenovaných výrobků nejméně (o 21 %) a dosáhla 3 198 USD/t (78,67 Kč/kg).

V EU byl k 31. 3. 2015 ukončen systém kvót zavedený v roce 1984. Výroba mléka v EU byla stimulována ukončením výrobních kvót a podpořena mírným počasím v podzimních měsících, ale nízká cena mléka zpomalila růst produkce. V posledních měsících roku produkce výrazně vzrůstala, celkový přírůstek produkce však zůstal v roce 2015 nižší než v předchozím roce, kdy platilo omezení výroby kvótami. Nákup mléka v EU dosáhl podle AMI 151,5 mil. t, tj. o 3,1 mil. t (2,1 %) více než v roce 2014. Dvě třetiny přírůstku pocházely ze tří členských zemí. Nizozemsko nakoupilo meziročně o 0,9 mil. t (6,9 %) více, Irsko o 0,8 mil. t (13,3 %) a Spojené království o 0,4 mil. t (2,7 %). Přírůstek nad 0,1 mil. t byl nakoupen v Polsku, Dánsku, Španělsku a v Belgii. Výraznější pokles nákupu byl zaznamenán v Rumunsku (-0,08 mil. t, tj. -6,9 %). Výroba komoditních výrobků v EU vzrostla s výjimkou SPM, z toho vzrůst výroby SOM byl velmi výrazný. I přes ztížené podmínky s realizací výrobků na světových trzích (nižší poptávka z Číny a dovozní embargo v Rusku) se podařilo vyvézt z EU více výrobků než v roce 2014. Podle AMI se jednalo v přepočtu na mléčný ekvivalent o přírůstek vývozu o 0,9 mil. t mléka. V roce 2015 bylo podle EK z EU vyvezeno 684 tis. t SOM (tj. o 7 % více než v předchozím roce), 390 tis. t SPM a 719 tis. t sýrů (v obou případech meziročně téměř stejné množství) a 135 tis. t másla (meziročně o 12 % více). Současně se podařilo snížit dovozy ze třetích zemí, které jsou tvořeny především sýry. Jejich dovoz ve výši 61 tis. t byl nejnižší za poslední desetiletí. Dovozy másla byly meziročně poloviční a historicky nejnižší. Dovozy sušených mlék jsou dlouhodobě nevýznamné. Přesto na vnitřním trhu vznikl tlak a trh musel být odlehčován nástroji společné organizace trhu. Zásoby SOM na intervenčních skladech se z nulové hodnoty v červnu postupně zvýšily na 30 tis. t v prosinci. Zásoby SPM podpořené v rámci soukromého skladování se rovněž od června zvyšovaly a v prosinci dosáhly zhruba 33 tis. t, zásoby másla vrcholily v srpnu na úrovni 100 tis. t a do konce roku se je podařilo snížit na polovinu. Veškeré vývozy byly uskutečněny bez vývozních dotací.

CZV mléka v roce 2015 výrazně klesla ve všech zemích EU, z toho nejvíce v Pobaltí (meziročně o 24 % až 27 %). V severozápadním pásu EU (v Nizozemsku, Belgii i v Dánsku) činil meziroční pokles průměrné roční CZV mléka 22 % a v Německu a Irsku 21 %. Vážený průměr EU klesl v roce 2015 meziročně o 17 % na 30,70 €/100 kg mléka (8,60 Kč/l). Průměrná CZV mléka s obsahem 3,7 % tuku dosáhla ve Francii 30,01 €/100 kg (8,41 Kč/l), v Nizozemsku 32,07 €/100 kg (8,99 Kč/l), v Polsku 26,24 €/100 kg (7,35 Kč/l). V Německu dosáhla průměrná cena s obsahem tuku 4 % předběžně 29,00 €/100 kg (8,13 Kč/l).

V ČR se zhoršila ekonomika výroby mléka, ale vlivem přímých plateb se udržela v kladných číslech a výroba mléka vzrostla nejen více než v předchozích letech, ale její progresu patřila k největším v EU. Stavby dojníc sice nepatrně klesly, ale výrazně se zvýšila mléčná užitkovost dojníc. Téměř celý přírůstek výroby směřoval ke zpracování do tuzemských mlékáren. Celková výroba mléka se meziročně zvýšila o 3,2 % na 2 946,3 mil. l. Průměrná roční mléčná užitkovost se zvýšila o 3,8 % (296,5 l) na 8 001,3 l na dojnici, ale průměrné stavy dojníc klesly o 0,7 % na 368,2 tis. ks.

V plemenné struktuře stáda dojených krav pokračoval pozvolný posun směrem k holštýnskému plemeni na úkor populace českých strakatých krav. V kontrole užitkovosti, prováděné Českomoravskou společností chovatelů, a. s., bylo v kontrolním roce 2014/15 (říjen–září) sledováno celkem 96,8 % stavu dojených krav. Z celkového počtu 295 tis. krav s ukončenou normovanou laktací bylo 55,9 % krav holštýnského plemene (včetně kříženek z převodného křížení s podílem krve H 50 % a více) a 36,7 % krav českého strakatého plemene. Podíl krav ostatních plemen a kříženek s nižším podílem krve dojných plemen činil 7,4 %. Dominantní část v této kategorii tvořily kříženky s nízkým podílem krve dojných plemen (zhruba 92,2 %), z dojných plemen bylo nejpočetněji zastoupeno plemeno Montbeliard v počtu pouze 1 252 ks.

T8.2/01 - Balance výroby a spotřeby mléka

Ukazatel	MJ	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾	Meziroční index
Základní ukazatele produkce mléka							
Průměrný stav dojených krav	tis. ks	373,7	368,7	372,7	370,7	368,2	99,3
Průměrná roční užitkovost	l/ks	7 127,8	7 432,6	7 443,4	7 704,8	8 001,3	103,8
Výroba	mil. l	2 663,7	2 740,7	2 774,5	2 856,3	2 946,3	103,2
Tržní produkce	mil. l	2 554,7	2 628,6	2 665,5	2 753,2	2 843,6	103,3
Počáteční zásoba	mil. l	60,7	68,7	61,6	62,9	100,4	159,6
Nákup mléka	mil. l	2 303,9	2 381,8	2 319,5	2 350,7	2 434,7	103,6
Dovoz	mil. l	853,0	898,5	879,5	935,5	953,3	101,9
Celková nabídka	mil. l	3 217,6	3 349,0	3 260,6	3 349,1	3 488,4	104,2
Domácí spotřeba	mil. l	2 138,5	2 201,0	2 156,0	2 179,0	2 238,1	102,7
Vývoz ²⁾	mil. l	1 010,4	1 086,4	1 041,7	1 069,7	1 159,4	108,4
Intervenční nákup ³⁾	mil. l	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	.
Celková poptávka	mil. l	3 148,9	3 287,4	3 197,7	3 248,7	3 397,5	104,6
Konečná zásoba	mil. l	68,7	61,6	62,9	100,4	90,9	90,5
Míra soběstačnosti ⁷⁾	%	124,6	124,5	128,7	131,1	131,6	0,5
Ekonomika							
Náklady na produkci ⁴⁾	Kč/l	8,43	8,32	8,58	8,38	8,28	98,81
CZV mléko celkem	Kč/l	8,26	7,67	8,51	9,37	7,66	81,75
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ	910,80	504,56	129,42	96,64	101,63	105,16
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/KTPM ⁶⁾	2 370,90	1 399,20	1 504,20	2 750,62	3 678,77	133,74
Přímé a nepřímé podpory celkem	Kč/KTPM	8 561,95	8 954,71	8 911,90	10 859,00	13 514,40	124,45
Přímé a nepřímé podpory celkem	Kč/l	1,20	1,20	1,20	1,41	1,69	119,84
Nákladová rentabilita ⁷⁾	%	-2,02	-7,81	-0,82	11,81	-7,49	-63,38
Souhrnná rentabilita ⁷⁾	%	12,23	6,67	13,14	28,63	12,91	45,09
CZV EU ⁸⁾	Kč/l	9,22	8,22	10,65	10,47	8,07	77,08

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Ve vývozu jsou zahrnuty výrobky a syrové mléko, realizované mlékárnami z nákupu mléka.

3) Intervenční nákup je zahrnut do celkové poptávky, není uveden v konečných zásobách.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2015 odhad.

5) Další podpory jsou zahrnuty v přímých platbách na plochy krmiv.

6) Krávy s tržní produkcí mléka.

7) Meziroční index u soběstačnosti, nákladové a souhrnné rentability je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

8) CZV Německo - cena za přirozený obsah složek.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Statistika zahraničního obchodu ČSÚ, Statistika Mlék (MZe) 6-12; ZMP; ZMB; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), V. Veselá (MZe)

S ohledem na ukončení kvótového systému a v souladu se strategií podpory živočišné výroby byla zachována přímá podpora producentům mléka. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1306/2013, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanovena pro rok 2015 platba ve výši 3 678,77 Kč na krávu s tržní produkcí mléka jako dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS). V roce 2015 bylo podáno celkem 1 899 žádostí, s celkovým nárokem 372 599,8 VDJ. Do konce roku 2015 nebyly platby z nároku za rok 2015 uhrazeny, avšak bylo vyplaceno 1 752 žádostí v hodnotě 912 187,6 tis. Kč z nároku plateb na ohrožené sektory za rok 2014. Další podpora výrobců mléka pokračovala v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy, prostřednictvím přechodných vnitrostátních podpor na zemědělskou půdu a v podobě přechodných vnitrostátních podpor na chov přežvýkavců se sazbou 101,63 Kč/VDJ. V roce 2015 bylo podáno celkem 9 167 žádostí (včetně žádostí na ostatní přežvýkavce), s celkovým nárokem

990 555 VDJ. Do konce roku 2015 nebyly platby z nároku za rok 2015 uhrazeny, od 1. 12. 2014 do 30. 6. 2015 však bylo vyplaceno 9 604 žádostí v hodnotě 96 689,7 tis. Kč z nároku za rok 2014. Současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor. V rámci mechanismů SOT k podpoře stability a odbytu mlékárenských výrobků nebyly vyplaceny finanční náhrady s výjimkou „Programu zvýšení spotřeby mléka a vybraných mléčných výrobků žáky“. Programu se ve školním roce 2014/15 i ve školním roce 2015/16 zúčastnilo 7 zpracovatelských podniků. V roce 2015 bylo zúčastněným podnikům vyplaceno 59,6 mil. Kč, z toho 48,4 mil. z národních zdrojů.

Tržní produkce mléka dosáhla podle dopočtových údajů ČSÚ celkem 2 843,6 mil. l, což je meziročně o 3,3 % více. Z celkové výroby mléka dosáhla tržní produkce 96,5 %. Podle údajů SZIF prodali prvovýrobci ke zpracování (v ČR i v zahraničí) a přímo ze zemědělského podniku celkem 2 973,0 tis. t.

V posledním kvótovém roce 2014/15 (od 1. dubna do 31. března) se výše vnitrostátní kvóty již neměnila. Její celková výše 2 935 144,857 t byla rozdělena na vnitrostátní kvótu pro dodávky k dalšímu zpracování ve výši 2 910 127,559 t a na vnitrostátní kvótu pro přímý prodej ve výši 25 017,298 t. Z uvedených množství bylo k 28. 2. 2015 ponecháno 53,1 tis. t v rezervě pro dodávky a 5,8 tis. t v rezervě pro přímý prodej. K 31. 3. 2015 byly rezervy sníženy na 0,2 tis. t, resp. 1,2 tis. t.

Vnitrostátní kvóta pro dodávky ke zpracování byla téměř naplněna. Odběratelům bylo dodáno 2 876,3 tis. t, tj. 98,8 % vnitrostátní kvóty pro dodávky. V rámci přímého prodeje bylo prodáno 11,8 tis. t mléka a mlékárenských výrobků, a tím byla kvóta přímého prodeje splněna na 47,3 %. Dále pokračoval pokles počtu držitelů individuálních kvót (IK) mléka pro dodávky a tempo poklesu se urychlilo. K 31. 3. 2015 bylo evidováno celkem 1 827 držitelů IK mléka pro dodávky, z toho 1 811 aktivních, tj. o 2,7 % méně než v předchozím kvótovém roce. Ke stejnému datu bylo registrováno 338 držitelů IK pro přímý prodej, z toho bylo 327 držitelů aktivních, tj. meziročně o 3,0 % více.

Po ukončení kvót byla evidence prodejů mléka ze zemědělského podniku zachována formou monitoringu. Dodávky k dalšímu zpracování byly podchyceny formou hlášení prvního kupujícího subjektu, tj. zpracovatele nebo odbytové organizace. Přímý prodej byl podchycen hlášením prvovýrobce mléka. V kalendářním roce 2015 dosáhlo celkové množství dodaného mléka k dalšímu zpracování (v rámci vnitrostátní kvóty pro dodávky od 1. 1. do 31. 3. a v rámci monitoringu registrovanými prvními kupujícími od 1. 4. do 31. 12.) celkem 2 959 244,3 t a přímý prodej spotřebitelům dosáhl 13 747,3 t. K 31. 12. 2015 bylo evidováno 1 722 producentů dodávajících prvnímu kupujícímu a 368 producentů přímého prodeje.

V kalendářním roce 2015 vzrostla produkce mléka ke zpracování znatelně, ale objem dodávek mléka ke zpracování na území ČR se zvýšil o něco méně. Celkový objem mléka, který dodali výrobci ke zpracování v rámci dodávkové kvóty, dosáhl podle SZIF v přepočtu 2 881,4 mil. l, ale tuzemské mlékárny nakoupily podle MZe jen 2 434,7 mil. l, neboť

zbývající množství prodali výrobci mléka ke zpracování v zahraničí. Zatímco ke zpracování bylo dodáno meziročně o 4,0 % (110,9 mil. l) mléka více, nákup mléka tuzemskými mlékárnami od domácích výrobců se zvýšil o 3,6 % (84,0 mil. l). Z nakoupeného mléka však zpracovatelé ještě část objemu přesunuli ke zpracování v zahraničí. Celkový objem mléčné suroviny vyvezené výrobcí a zpracovateli dosáhl 21,8 % domácí tržní produkce. Oproti roku 2014 byl vývoz suroviny o 70,3 mil. l (tj. o 12,6 %) vyšší.

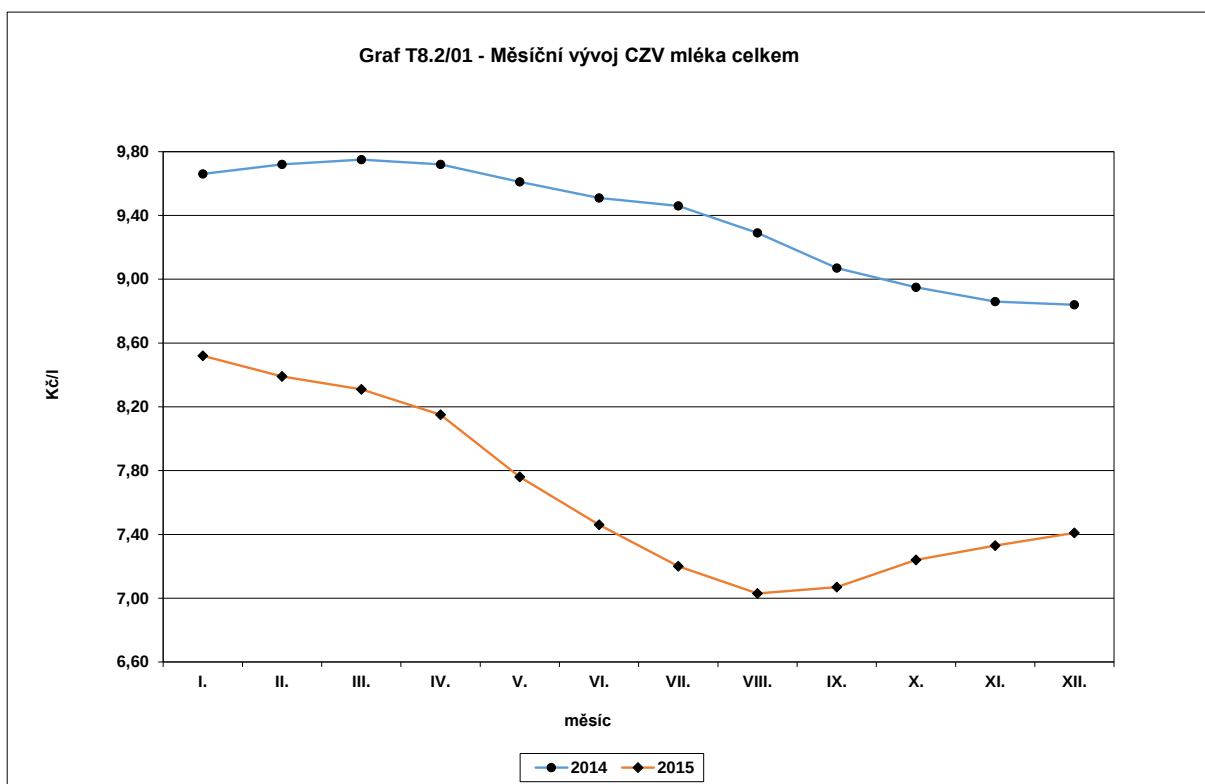
V organizaci prodeje syrového mléka bylo k 31. 12. 2015 registrováno celkem 69 odběratelů mléka. Z registrovaného počtu odběratelů bylo 42 mlékáren. Zbytek činila odbytová družstva, jejichž prostřednictvím bylo prodáno 2 012,9 tis. t mléka, tj. 68,0 % množství dodaného k dalšímu zpracování. Největší objem prodeje zprostředkovala družstva Mlékařské hospodářské družstvo JIH, Mlékařské hospodářské družstvo Střední Čechy a dále Morava, mlékařské odbytové družstvo v celkové výši 982,6 tis. t mléka, tj. 33,2 % objemu ke zpracování. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 působila k 31. 12. 2015 v ČR jedna uznaná organizace producentů mléka.

Ve zpracovatelském průmyslu bylo vyrobeno znatelně nižší množství sušených mlék, zatímco výroba čerstvých výrobků meziročně vzrostla. Zřejmě se jedná o reakci na vývoj cen, neboť CPV sušených mlék meziročně výrazně klesly, zatímco u čerstvých výrobků byl pokles CPV nižší. Celkem bylo vyrobeno 23,6 tis. t SOM, tj. meziročně o 2,5 tis. t (9,6 %) méně. Příznivě se vyvíjela výroba sýrů a tvarohů, která dosáhla 135,1 tis. t, což je meziročně o 1,9 % více. Výroba jogurtů vzrostla meziročně o 4,1 %, smetan o 2,9 % a výroba konzumních mlék o 3,4 %. Výroba másla zůstala na úrovni předchozího roku. Stavby zásob koncem roku se mírně zvýšily u másla na 2,6 tis. t, zato u sýrů mírně klesly na 3,6 tis. t. CPV trvanlivých mlékárenských výrobků, které nacházejí uplatnění zejména ve třetích zemích, v souladu s trendem na světovém trhu výrazně v průběhu roku klesly. Podle výkazu Mlék (MZe) 6–12 dosáhla průměrná roční CPV másla v blocích 89,90 Kč/kg, což je meziroční pokles o 11,4 %. CPV SOM a SPM klesly o 30,3 %, resp. o 36,2 % a dosáhly 52,80 Kč/kg, resp. 56,20 Kč/kg. Z výrobků, které nacházejí uplatnění zejména na domácím trhu, výrazněji klesly CPV většiny druhů konzumních mlék a sýrů eidamského typu (v rozmezí od 15 % do 21 %), zato CPV jogurtů, tvarohů, tavených sýrů a některých druhů konzumních mlék zůstaly stabilní nebo klesly jen nevýrazně.

Pozitivní saldo zahraničního obchodu se v přepočtu na ekvivalent mléka znatelně zvýšilo, ale hodnotově kleslo. Saldo v přepočtu na ekvivalent mléka bylo o 71,9 mil. l (53,6 %) vyšší než v roce 2014. Na růstu objemu vývozu se však podílel zejména vývoz suroviny, který byl o 72,2 tis. t vyšší než v roce 2014. Meziročně se vyvezlo též více kysaných výrobků (o 12,4 tis. t), sýrů (o 1,4 tis. t), kondenzovaných mlék (o 1,5 tis. t) a SPM (o 0,8 tis. t), ale vývoz výrobků celkem v přepočtu na ekvivalent mléka podle odhadu ÚZEI nedosáhl dynamiky růstu suroviny. Dovoz většiny výrobků mírně klesl s výjimkou másla, jehož dovoz razantně vzrostl (o 4,8 tis. t), a sýrů, jejichž dovoz se mírně zvýšil (o 0,6 tis. t).

Hodnotové saldo se vlivem poklesu cen v odvětví a vlivem struktury obchodní výměny (růst podílu suroviny) meziročně snížilo o 1,2 mld. Kč (21 %) a dosáhlo 4,6 mld. Kč. Celková domácí spotřeba mléka a mlékárenských výrobků bez másla v hodnotě mléka vzrostla. Podíl dovozu mléka a mlékárenských výrobků na spotřebě v přepočtu na ekvivalent mléka dosáhl 42,6 %.

Pokles CZV mléka, započatý již počátkem roku 2014, pokračoval do srpna. Od září se CZV poněkud zotavila, ale průměrná roční CZV ve výši 7,66 Kč/l (podle rezortní statistiky MZe) byla o 18,7 % nižší než v roce 2014, kdy však dosáhla rekordní výše v historii sledování CZV. Náklady na výrobu mléka se podle odhadu rovněž meziročně snížily. Klesly zejména náklady na nakupovaná krmiva vlivem poklesu cen koncentrovaných krmiv. Výrazným vzrůstem mléčné užitkovosti došlo ke zředění většiny nákladových položek na jednotku produkce v řádech jednoho až pěti procent. V důsledku letního sucha však bylo vyrobeno méně vlastních krmiv než je obvyklé a náklady na vlastní krmiva podle odhadu ÚZEI vzrostly zhruba o 11 %. Podíl vlastních a nakupovaných krmiv na celkových nákladech na výrobu mléka se odhaduje ve výši 40,5 %. Rentabilita výroby mléka bez započtení přímých plateb by v roce 2015 dosáhla podle odhadu ÚZEI -7,49 %. Vzrůst sazeb přímých podpor vázaných na dojnice a přežvýkavce však příznivě ovlivnil ekonomiku výroby mléka. Přímé a nepřímé podpory na plochy krmiv dosáhly v přepočtu 1,69 Kč/l mléka a zajistily průměrnou souhrnnou rentabilitu podle odhadu ÚZEI ve výši 12,91 %. Tím dosáhli prvovýrobci mléka v průměru třetí nejvyšší souhrnné rentability za uplynulé desetiletí.

Pramen: Mlék (MZe) 6–12

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI)

Hovězí maso

Trh s hovězím a telecím masem v EU byl v roce 2015 ovlivněn poměrně příznivou relací poptávky a nabídky na globálním trhu, která držela ceny na světovém trhu na vysoké úrovni. Oslabení kurzu eura vůči americkému dolaru pomohlo udržet konkurenceschopnost EU v hovězím masu na globálním trhu, což se projevilo nárůstem exportu, oslabením importu a zlepšením aktivního salda obchodní bilance. V EU pokračoval v roce 2015 podle předběžných údajů Evropské komise v sektoru hovězího a telecího masa příznivý vývoj z roku 2014, což se odrazilo v dalším meziročním růstu stavů skotu provázeným zvýšením produkce, spotřeby i posílením cen hovězího masa.

Stavy skotu celkem v EU se již třetím rokem po sobě zvyšovaly. Podle předběžných údajů Eurostatu bylo k prosinci roku 2015 v Unii chováno celkem 89,1 mil. ks skotu, což představovalo meziroční přírůstek 0,8 % (tj. 0,7 mil. ks). Tento vývoj byl především důsledkem růstu stavů základního stáda krav celkem, jejichž počty se od roku 2012 pravidelně zvyšovaly a v roce 2015 dosáhly téměř 36 mil. ks (meziroční přírůstek 0,9 %). Hlavní podíl na tomto vývoji měly stavy krav bez tržní produkce mléka, které meziročně vzrostly o 2,2 % na 12,3 mil. ks, zatímco počty mléčných krav vzhledem k nepříznivému vývoji cen mléka v roce 2015 stouply velmi nepatrně (o 0,3 %) na 23,6 mil. ks. Na celkovém počtu krav v EU se rozhodujícím procentem podílely dojnice (téměř 66 %).

V jednotlivých zemích EU byl vývoj počtu chovaného skotu rozdílný. V meziročním srovnání došlo k navýšení stavů celkem v 15 členských zemích, v ostatních zemích byl naproti tomu evidován jejich úbytek. Z producentů významných zemí EU 15 se meziročně zvýšily počty skotu zejména v Nizozemsku (3,5 %), Irsku (2,9 %), Španělsku (1,7 %), Belgii (1,1 %), Velké Británii (1,0 %), Dánsku (0,8 %), Francii (0,6 %) a Itálii (0,5 %), z NČZ pak to bylo především v Polsku (1,8 %) a dále v Chorvatsku (3,9 %), ve Slovinsku (3,4 %) a v Maďarsku (2,4 %). Naopak stavy skotu meziročně redukovalo Německo (-0,8 %), Slovensko (-1,7 %), Rumunsko (-0,9 %), Švédsko (-0,6 %), ČR (-0,5 %), Finsko (-0,4 %) a velmi mírně také Rakousko (-0,2 %).

Příznivá cena hovězího masa na evropském trhu v posledních třech letech ovlivnila pozitivně vývoj stavů krav bez tržní produkce mléka v EU. V roce 2015 se jejich počet meziročně zvýšil ve většině členských zemí, z toho v chovatelsky významných regionech vzrostl především ve Španělsku (5,2 %), Francii (1,6 %), Irsku (1,1 %) a ve Velké Británii (0,5 %). Tyto země chovají rozhodující podíl (tj. 71 %) krav BTPM z celkového stáda EU 28. V posledních třech letech rostly poměrně dynamicky také stavy krav BTPM v nových členských zemích. V roce 2015 se proti roku 2014 zvýšil jejich počet především v Bulharsku (53,6 %), Litvě (16,7 %), Lotyšsku (13,6 %), Maďarsku (12,5 %) a Estonsku (10,1 %). Podíl stáda krav BTPM nových členských zemí v rámci celé Unie je však stále nízký a v roce 2015 mírně převyšoval 6% hranici.

Meziroční nárůst počtu poražených zvířat v EU a vyšší porážková hmotnost skotu se v roce 2015 spolupodílely na růstu produkce hovězího a telecího masa. Podle předběžných údajů Eurostatu meziročně stoupla výroba v Unii o 3,6 % na 7 592 tis. t, z toho v procentickém vyjádření výrazněji v NČZ o 12,6 % (o 87 tis. t), v EU 15 to bylo jen 2,7 %, ale v objemovém vyjádření byl v původních členských zemích nárůst výraznější (o 177 tis. t). Meziročně vyšší produkce hovězího a telecího masa byla evidována ve všech kategoriích skotu vyjma mladého skotu, kde naopak došlo k mírnému oslabení. Výrazné zvýšení porážek jatečných krav a jalovic v roce 2015 (meziročně o 16 %, resp. 6,4 %) vlivem zhoršené ekonomiky v odvětví mléka mělo svůj výrazný podíl na růstu produkce hovězího masa v EU. V jednotlivých regionech EU byl ale vývoj produkce hovězího a telecího masa rozdílný. Zatímco v některých producentsky významných zemích došlo k jejímu růstu, v jiných výroba stagnovala nebo naopak klesla. Meziročně vyšší výroba hovězího a telecího masa byla zaznamenána zejména v Rumunsku (52,3 %), Polsku (14,1 %), Maďarsku (14,2 %), Itálii (11,1 %), Bulharsku (10,3 %), Španělsku (9,5 %), Portugalsku (11,0 %) a ČR (4,2 %), ke stagnaci došlo v Německu a Velké Británii. Naopak oslabení výroby bylo v roce 2015 zaznamenáno např. v Řecku (-8,9 %), Chorvatsku (-4,9 %), Slovensku (-4,9 %), Dánsku (-4,0 %) a Irsku (-3,0 %).

Spotřeba hovězího masa včetně telecího v roce 2015 v průměru EU 28 podle odhadu EK, i přes jeho vysoké ceny, zaznamenala mírné meziroční zvýšení o 2,1 %. V průměru Unie převyšovala 15,0 kg/obyv./rok. Nejvyšší spotřebu vykazovalo Dánsko, Francie, Švédsko a Irsko, kde tradičně přesahovala 20 kg/obyv./rok. Míra soběstačnosti v hovězím mase v průměru EU 28 v roce 2015, podle předběžných údajů, meziročně vzrostla o 1,0 p. b. na 101 %, z toho absolutně nejvyšší byla tradičně v Irsku (600 %), ale také v Polsku (256 %). Vysokou míru soběstačnosti vykazuje také Belgie, Rakousko, Litva a ČR, a to více než 140 %.

Bilance zahraničního obchodu s hovězím masem včetně živého skotu v EU byla v roce 2015 v hmotnostním vyjádření opět kladná. Ve srovnání s rokem 2014 bylo evidováno její zlepšení o 50,6 tis. t na 277,5 tis. t. K tomuto vývoji přispělo na jedné straně další meziroční posílení vývozu do třetích zemí o 7,3 % a na druhé straně oslabení dovozu do EU o 2,9 %. Růst exportu byl příznivě ovlivněn jednak oslabením kurzu eura vůči dolaru, kterým získala Unie komparativní výhodu při obchodování na světovém trhu vůči svému významnému konkurentu USA, ale především opětovným otevřením tureckých trhů. Tato významná obchodní destinace po dvou letech znovu obnovila obchod s EU a pomohla jí tak z části kompenzovat ztrátu vzniklou embargem pro vývoz hovězího masa do Ruska.

V roce 2015 meziročně zvýšila EU vývoz hovězího a telecího masa včetně živého skotu o 7,3 % na 600,2 tis. t. Nejvýznamnějším obchodním partnerem se stalo, po dvou letech útlumu, opět Turecko, kam vzrostl prodej především živého skotu více než sedminásobně na 57 tis. t. Druhým významným unijním obchodním partnerem, kam byla v roce 2015 vyvážena

hlavně živá zvířata, byl Libanon. EU meziročně zvýšila export na libanonský trh o více než 33 %. Z dalších důležitých odbytišť posílil meziročně vývoz hovězího masa také do Ghany (o 80,5 %), na Pobřeží slonoviny (o 24,0 %) a z evropských zemí pak na trhy Norska (o 143,0 %) a Bosny a Hercegoviny (o 17,4 %). Naproti tomu byla Unie v roce 2015 nucena v důsledku trvajícího ruského embarga výrazně omezit na tento trh vývoz hovězího masa (meziroční snížení o 86 %). Nižší vývozy ve srovnání s rokem 2014 směřovaly také do Hongkongu (pokles o 33,6 %), který pro EU v roce 2015 i přesto představoval třetího největšího odběratele této komodity.

Zatímco export hovězího masa včetně živého skotu v roce 2015 meziročně posílil, snížila EU import hovězího masa o 2,9 % na 322,7 tis. t j. hm., především od svých tradičních dodavatelů Brazílie a Uruguaye (pokles celkem o 5,3 %). Mírně se však meziročně zvýšil dovoz hovězího masa z USA a Namibie, které se stávají pro Unii postupně významnějšími obchodními partnery. Jejich podíl na dovozu v roce 2015 dosahoval necelých 11,0 %.

Nárůst objemu vyvezeného hovězího masa a živého skotu do třetích zemí pomohl ulevit unijnímu trhu od zvýšené produkce a udržet tak rovnováhu mezi nabídkou a poptávkou na vnitřním trhu. Ceny jatečného skotu na reprezentativních trzích EU se tak v roce 2015 meziročně opět zvýšily, a to ve všech kategoriích. Od roku 2012 jejich úroveň meziročně stále rostla. Hlavním důvodem byl nárůst vývozu hovězího masa a živého skotu do třetích zemí a poměrně dobrá poptávka na vnitřním trhu EU. Podle údajů Evropské komise nejvýrazněji meziročně posílila průměrná cena zemědělských výrobců jatečných býků R3¹⁴⁹, kdy ve srovnání s rokem 2014 zaznamenala růst o 2,62 % na 377,23 €/100 kg j. hm. Cena jatečných krav O3¹⁵⁰ stoupla o 2,09 % na 291,68 €/100 kg j. hm. a CZV jatečných jalovic R3¹⁵¹ se zvýšila nejmírněji (o 0,88 % na 396,86 €/100 kg j. hm.). Růst ceny jatečných býků byl v roce 2015 evidován hlavně ve Velké Británii a Irsku (o 13,5 %, resp. 11,9 %), ale také v Německu (5,8 %), Polsku (5,5 %), Rakousku (5,1 %) a ČR (4,1 %). Ke stagnaci došlo v Itálii a Francii, naproti tomu významnější pokles CZV byl evidován např. ve Finsku (-2,9 %), Španělsku (-2,0 %) a Chorvatsku (-0,9 %).

V ČR byl v roce 2015 trh s hovězím a telecím masem ovlivněn zejména vývojem této komodity na trhu EU a obnovením obchodu se živými zvířaty s Tureckem. Růst cen hovězího masa v Unii ovlivnil pozitivně vývoj cen jatečných zvířat v ČR. Odvětví chovu skotu v ČR bylo v roce 2015 charakterizováno mírným růstem stavů, zvýšením celkové produkce hovězího a telecího masa, růstem porážek a omezením spotřeby. Zároveň došlo ke zlepšení aktivní bilance zahraničního obchodu vlivem výraznějšího nárůstu vývozu především živého skotu.

¹⁴⁹ *Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.*

¹⁵⁰ *Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.*

¹⁵¹ *Zatřídění jatečného skotu v rámci SEUROP.*

Chov skotu spojený s produkcí masa byl v ČR podporován ze zdrojů EU prostřednictvím přímých plateb zaměřených na citlivé komodity a současně také z národních zdrojů formou přechodných vnitrostátních podpor. Zvláštní podpory na citlivé komodity vyplácené do roku 2014 podle čl. 68 ze zdrojů EU jsou od roku 2015 poskytovány chovatelům skotu na základě nové SZP prostřednictvím dobrovolné podpory vázané na produkci. Jedná se o platbu na VDJ masného telete narozeného v období 1. 4. 2014 do 31. 3. 2015, jehož matkou je kráva chovaná v systému BTPM a otcem býk masného plemene evidovaný v registru plemeníků. Částka pro rok 2015 na 1 VDJ masného telete¹⁵² byla určena ve výši 10 001,78 Kč (v roce 2014 to bylo 15 214,35 Kč/VDJ). Na SZIF bylo o tuto podporu v roce 2015 doručeno celkem 5,2 tis. žádostí na 66,1 tis. VDJ telat v požadované sumě 653 mil. Kč. (viz kap. 2.2).

V roce 2015 byly na podporu chovu skotu, obdobně jako v roce předchozím, vyjednány dva typy PVP. První subvence byla cílena v rámci tzv. plateb oddělených od produkce (decoupling) na chov přežvýkavců (tj. skotu, ovcí a koz). Tato dotace byla pro rok 2015 stanovena v částce 101,63 Kč/VDJ. Na SZIF byly v rámci této podpory podány žádosti o výplatu na 990,6 tis. VDJ přežvýkavců. Druhá forma PVP je směřována v rámci subvencí vázaných na produkci (coupling) na chov krav bez tržní produkce mléka. Sazba pro rok 2015 na 1 VDJ krávy BTPM byla stanovena v částce 131,63 Kč. Na rok 2015 bylo na SZIF podáno o tuto platbu celkem 6,8 tis. žádostí na 199,9 tis. VDJ krav BTPM. Celkem bylo přímo na chov krav BTPM (bez podpor na přežvýkavce) vyplaceno 679 mil. Kč, což představovalo ve srovnání s rokem 2014 zvýšení o necelých 50 %.

Produkce hovězího a telecího masa v ČR určená pro vnitřní trh je dlouhodobě zajišťována převážně jedinci dojených a kombinovaných plemen, event. jejich kříženci. Ačkoli se stavy specializovaných masných plemen skotu u nás dlouhodobě zvyšují, jejich podíl na tuzemské produkci hovězího a telecího masa výrazně neroste, neboť většina těchto zvířat je úspěšně exportována především do ostatních evropských zemí za účelem dalšího chovu, výkrmu nebo porážky.

V ČR je chov skotu tradičně soustředěn především do větších zemědělských podniků, přesto se však počty malých chovatelů nesnižují, naopak v roce 2015 došlo k jejich navýšení. Podle údajů Ústřední evidence hospodářských zvířat se k 31. 12. 2015 zabývalo v ČR celkem 18,2 tis. podniků chovem skotu a ve srovnání s předchozím rokem se tento počet nezměnil. Z toho nejvýrazněji vzrostl počet malých chovatelů s koncentrací zvířat od 11 do 200 ks (o 2,6 %, tj. o 159), naopak nejvíce opět meziročně ubylo velkých podniků s chovem skotu nad 1 000 ks (o 14,8 %, tj. o 62) a jejich počet klesl na 357. Největší podíl (tj. 66 %) z celkové populace skotu v ČR byl v roce 2015 chován v 799 podnicích s počtem zvířat nad 500 ks. Tento podíl se v meziročním srovnání nezměnil. V rámci jednotlivých krajů ČR je více než

¹⁵² Přepočítací koeficient na VDJ telete = 0,2.

46 % zemědělských podniků chovajících skot soustředěno v krajích Jihočeském, Vysočina, Středočeském a Moravskoslezském a tento podíl se meziročně nezměnil. Průměrný počet skotu připadajícího na podnik se zvýšil z 85 ks v roce 2014 na 92 ks v roce 2015. Podniků zabývajících se výkrmem býků bylo v roce 2015 evidováno celkem 11,5 tis. a proti roku 2014 se jejich počet podle IZR zvýšil o 541. Více než polovina (55 %) chovaných býků byla vykrmována celkem v 971 podnicích s koncentrací zvířat v rozmezí 51–500 ks. Chovatelů krav BTPM bylo v roce 2015 evidováno 7,9 tis., z toho 60 % jich chovalo v průměru méně než 4 krávy. Ve srovnání s rokem 2014 přibýlo celkem 142 podniků zabývajících se chovem krav bez tržní produkce mléka.

Stavy skotu celkem v České republice podle ČSÚ Soutěpisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2015 v meziročním srovnání vzrostly o 2,4 % (tj. o 33,5 tis.) a dosáhly 1 407,1 tis. ks, z toho stavy krav celkem se zvýšily o 2,9 % (tj. o 16,1 tis. ks). Téměř ve všech ostatních kategoriích došlo k mírnému nárůstu počtu chovaných zvířat. Výraznější růst byl zaznamenán u kategorie plemenní býci ve věku od 1 do 2 let (meziroční růst o 18,1 %) a jatečné jalovice ve věku od 1 do 2 let (meziroční růst o 18,9 %). Naopak ke značnému meziročnímu úbytku stavů došlo u kategorie telata jatečná do 8 měsíců (pokles o 40,3 %) a mladý skot jatečný nad 8 měsíců do 1 roku (pokles o 34,5 %). O 8,1 % (tj. 1,1 tis. ks) se snížil i počet býků ostatních (ne plemenných) včetně volů nad 2 roky. Nárůst stavů skotu byl v roce 2015 evidován ve všech krajích ČR, nejvíce v Ústeckém kraji (o 4,8 %) a nejméně ve Středočeském (o 0,7 %). Na celkovém počtu skotu chovaném v EU 28 se ČR v roce 2015 podílela 1,7 %.

Zatímco průměrné stavy krav celkem v roce 2015 se proti roku 2014 téměř nezměnily (nárůst o 0,3 %) a dosáhly 568,8 tis. ks, stavy krav BTPM meziročně vzrostly o 2,2 % na 200,6 tis. ks. Naproti tomu průměrné stavy dojených krav mírně klesly (o 0,7 %) na 368,2 tis. ks. Více než 54 % (108 tis. ks) z celkového počtu krav BTPM je soustředěno v krajích Jihočeském, Vysočina, Plzeňském a Moravskoslezském.

Podíl krav celkem chovaných v ČR z celkových stavů krav EU se již několik let nemění a dosahuje 1,6 %. Obdobně je již několik let konstantní podíl krav chovaných v systému bez tržní produkce mléka na stavech krav této kategorie v Unii (1,6 %). V rámci NČZ 13 je v ČR chováno největší stádo těchto krav s podílem v roce 2015 dosahujícím 24 %. Tento podíl se však již několik let po sobě snižuje (v roce 2014 to bylo 26 %, v roce 2011 dokonce 31 %). Hlavním důvodem jsou v posledních letech rychle rostoucí stavy krav BTPM zejména v Polsku a Maďarsku.

Produkce hovězího masa včetně telecího v ČR je ovlivněna nejen relací mezi nabídkou a poptávkou na tuzemském trhu, ale značný význam na její vývoj mají rovněž prodeje živého skotu do ostatních zemí. Stálá poptávka po českém skotu v zahraničí a od roku 2012 trvající vysoké ceny jatečného skotu na evropském trhu spolupůsobily příznivě na vývoj stavů skotu v ČR, ale odrazily se také v roce 2015 v rostoucí úrovni celkové tuzemské produkce hovězího a telecího masa (prodej skotu ze zemědělských podniků včetně exportu). V meziročním

srovnání se výroba v ČR zvýšila o 3,0 % (tj. o 2,7 tis. t j. hm.) na 94,3 tis. t j. hm. (tj. 174,7 tis. t ž. hm.). Průměrná roční produkce jatečného skotu na krávu v roce 2015 v meziročním srovnání vzrostla o 2,7 % (tj. o 8,0 kg) na 307 kg ž. hm. právě v důsledku zmíněného nárůstu výroby. Je však dlouhodobě negativně ovlivněna velkým objemem vývozu telat a mladého skotu. Podíl produkce hovězího masa včetně telecího ČR z celkové hrubé produkce EU je již několik let konstantní a také v roce 2015 dosahoval 1,2 %.

V roce 2015 podle údajů SVS ČR vzrostly v meziročním srovnání porážky jatečného skotu celkem o 3,0 % (tj. o 7,2 tis. ks) na 250,1 tis. ks. To se promítlo do vyšší nabídky hovězího masa na domácím trhu. Nárůst produkce a pokles tuzemské poptávky, oslabené v důsledku růstu spotřebitelských cen, stimuloval české zpracovatele ke zvýšení vývozu hovězího masa na evropský trh. Meziročně v ČR zesílily především porážky jatečných jalovic o 11,9 % (2,6 tis. ks) na 24,6 tis. ks, ale také jatečných krav o 4,4 % (o 4,6 tis. ks) na 109,0 tis. ks jako důsledek výrazně zhoršené ekonomiky výroby mléka, na kterou zemědělci reagovali snižováním stavů dojnic i jalovic. Mírně se v meziročním srovnání zvýšil také počet poražených telat (o 1,7 %) na 11,3 tis. ks, naproti tomu stagnovala v roce 2015 nabídka jatečných býků na 105,1 tis. ks. Na celkových porážkách skotu v ČR se podílely v roce 2015 nejvýznamněji jatečné krávy (43,6 %), zatímco v roce 2014 to byli jateční býci, jejichž podíl tak meziročně klesl o 1,3 p. b. na 42,0 %. Podíl jatečných jalovic a jatečných telat byl tradičně nižší a představoval 9,9 %, resp. 4,5 %. V roce 2015 se průměrná porážková hmotnost skotu podle údajů ČSÚ meziročně zvýšila o 3,1 kg na 552,8 kg ž. hm., z toho u jatečných býků vzrostla o 8,3 % na 648 kg ž. hm.

V roce 2015 vyrobil masný zpracovatelský průmysl 68,3 tis. t j. hm. hovězího a telecího masa, což představovalo ve srovnání s rokem 2014 vyšší produkci o 4,2 % (2,8 tis. t), především díky vyšším porážkám i porážkové hmotnosti. Výroba zároveň meziročně stoupla ve většině krajů ČR, kromě Jihočeského a Pardubického (snížení o 5,1 %, resp. 4,6 %). Největší procentický růst produkce byl evidován v krajích Středočeském a Plzeňském, a to o 14,5 %, resp. 11,9 %. V objemovém vyjádření se pak zvýšila výroba hovězího masa zejména v kraji Vysočina (o 1,1 tis. t j. hm.).

Celková bilanční spotřeba hovězího a telecího masa v ČR v roce 2015 reagovala na jeho vysoké ceny a proti roku 2014 klesla o 2,4 % (o 1,6 tis. t) na 63,7 tis. t j. hm. Spotřebitelé se více orientovali na levnější druhy masa jako je vepřové a drůbeží, takže průměrná spotřeba hovězího a telecího masa na obyvatele za rok v roce 2015 ve srovnání s rokem 2014 mírně klesla o 2,5 % (o 0,2 kg/rok) a dosáhla odhadovaných 7,8 kg/rok. Ve srovnání s Německem nebo Rakouskem byla nižší zhruba o polovinu, naopak proti Polsku a Maďarsku byla vyšší přibližně 2,5násobně. Odvětví hovězího masa se v ČR dlouhodobě řadí spolu s odvětvím mléka k těm sektorům zemědělské produkce, kde celková výroba převyšuje domácí spotřebu a míra soběstačnosti dlouhodobě výrazně převyšuje 100 %. Pro udržení bilanční rovnováhy je nutno přebytek produkce exportovat. V roce 2015 se míra soběstačnosti v komoditě hovězí

a telecí maso meziročně zvýšila o 7,8 p. b. a přiblížila se hranici 150 %. Hlavním důvodem byl fakt, že zatímco výroba se zvýšila, spotřeba naopak klesla.

T8.2/02 - Bilance výroby a spotřeby hovězího masa¹⁾ a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2011	2012	2013	2014	2015 ²⁾	Meziroční index
Stavy skotu celkem	tis. ks	1 343,7	1 353,7	1 352,8	1 373,6	1 407,1	102,4
z toho - krávy celkem	tis. ks	551,5	551,2	551,9	564,0	580,1	102,9
z toho - krávy BTM	tis. ks	177,7	178,1	184,6	191,3	204,0	106,6
Průměrný přírůstek býci výkrm	kg/ks/den	0,896	0,930	0,946	0,961	0,968	100,7
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	6,0	6,2	3,7	4,7	4,8	102,4
Výroba	tis. t j. hm.	92,0	92,2	88,6	91,6	94,3	103,0
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	23,3	20,1	22,9	23,9	25,5	106,6
Celková nabídka	tis. t j. hm.	121,3	118,6	115,2	120,2	124,6	103,7
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	75,6	69,8	60,5	65,3	63,7	97,6
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	39,5	45,1	50,0	50,1	56,9	113,6
Celková poptávka	tis. t j. hm.	115,1	114,9	110,5	115,4	120,6	104,5
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	6,2	3,7	4,7	4,8	4,0	83,2
Soběstačnost ⁸⁾	%	121,7	132,2	146,4	140,3	148,0	7,8
Náklady na výkrm byků ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	60,15	57,36	58,79	60,04	60,79	101,2
CZV jateční býci celkem	Kč/kg ž. hm.	41,92	46,13	44,82	46,27	47,32	102,3
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ skotu	910,80	504,56	129,42	96,64	101,63	105,2
Přímé platby a dotace vstupů ⁵⁾	Kč/VDJ KBTPM	1 393,80	778,43	190,92	131,95	131,63	99,8
Přímé platby a dotace vstupů ⁶⁾	Kč/VDJ tele	0,00	8 148,50	11 649,50	15 214,35	10 001,78	65,7
Jednotková podpora celkem ⁷⁾	Kč/kg ž. hm.	10,34	11,96	12,16	11,23	11,59	103,2
Nákladová rentabilita ⁸⁾	%	-30,31	-19,58	-23,76	-22,93	-22,16	0,4
Souhrnná rentabilita ⁸⁾	%	-13,12	1,27	-3,08	-4,91	-3,51	1,4
Cena EU jateční býci ⁹⁾	€/100 kg j. hm.	352,09	383,73	381,26	367,62	377,20	102,6
Cena ČR jateční býci ⁹⁾	€/100 kg j. hm.	322,55	344,44	325,86	316,55	326,27	103,1

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost = 0,540.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2015 odhad.

5) Do roku 2012 národní doplňkové platby, od roku 2013 přechodná vnitrostátní podpora.

6) Dobrovolná podpora vázaná na produkci (VCS) na VDJ telete masného typu.

7) Jednotková podpora vykrmovaných býků včetně nepřímých podpor na vlastní krmiva.

8) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

9) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS ČR SZIF;

EC - DG for Agriculture; Eurostat, výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

V zahraničním obchodě pokračoval v roce 2015 obdobný vývoj jako v předchozích letech. Saldo zahraničního obchodu s živým skotem včetně hovězího a telecího masa bylo opět výrazně aktivní. V objemovém vyjádření došlo v roce 2015 k jeho meziročnímu zlepšení o 9,4 tis. t a dosáhlo 58,1 tis. j. hm., ve finančním vyjádření zaznamenalo zlepšení o 740,8 mil. Kč na 2 935,7 mil. Kč. Hlavním důvodem byl fakt, že růst vývozu živého skotu i hovězího masa byl ve srovnání s dovozem více dynamický. Podíl dovozu na domácí spotřebě se meziročně zvýšil z 36,6 % v roce 2014 na 40,0 % v roce 2015, neboť import rostl, zatímco spotřeba oslabila.

Hovězí maso se do ČR dováželo z 99 % převážně chlazené (převažovalo vykostěné maso a kompenzované čtvrti) a pocházelo především ze členských zemí EU. Meziročně se jeho import zvýšil nepatrně o 0,4 %. Nejvýznamnější dodavatelé se ve srovnání s rokem 2014 nezměnili, neboť téměř 81 % bylo opět nakoupeno převážně v Polsku (7,4 tis. t), Nizozemsku

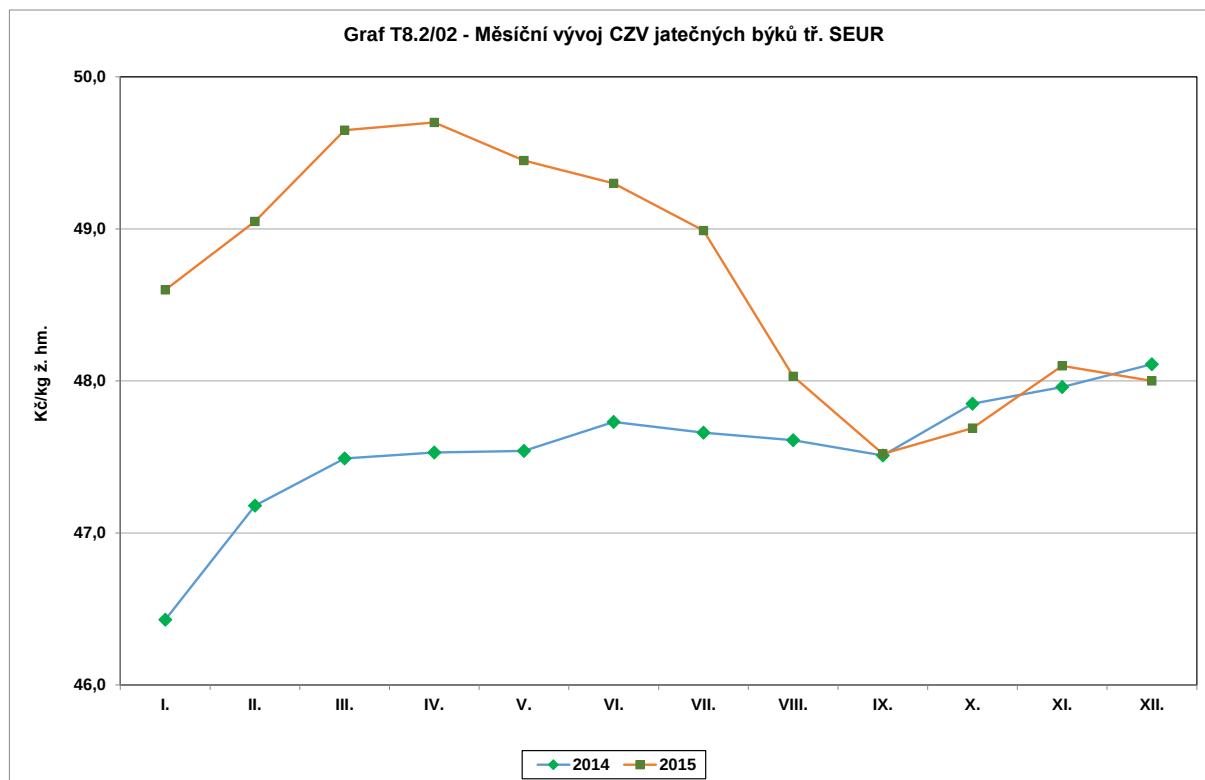
(4,3 tis. t), Rakousku (3,7 tis. t), Německu (2,2 tis. t) a Irsku (1,5 tis. t). Dovozy ze třetích zemí nebyly pro ČR opět významné, neboť nepřevýšily 10 % (2,3 tis. t), avšak již několik let po sobě mírně rostou. V roce 2015 pocházely především z Namibie, Botswany a Austrálie. Poměrně výrazně se meziročně zvýšil dovoz živého skotu do ČR, a to o 9,9 tis. ks a o 280 mil. Kč, což představovalo proti roku 2014 pětinasobný růst. Import byl realizován převážně v jatečných zvířatech (meziroční zvýšení o 112 %). Největší podíl dovezeného skotu pocházel ze Slovenska a Nizozemska (73,2 %).

V roce 2015 došlo k meziročnímu nárůstu celkového exportu (živý skot včetně hovězího masa) o 6,8 tis. t v přepočtu na j. hm. V hodnotovém vyjádření se příjmy z exportu meziročně zvýšily o 24,4 %, tj. o 1,2 mld. Kč a dosáhly 6,7 mld. Kč. Tradičně převažoval vývoz živých zvířat, jehož podíl z celkového vývozu dosahoval téměř 85 %. V roce 2015 exportovala ČR celkem 261 tis. ks živého skotu, což představovalo proti předchozímu roku navýšení o 21,0 %, tj. o 45,3 tis. ks. Trvalá poptávka po všech kategoriích zvířat z ostatních členských zemí, ale zejména oživení vývozu na turecký trh byly hlavními důvody nárůstu exportovaného skotu z ČR. V roce 2015 byl vyvážen především jatečný skot (96,9 tis. ks), dále telata (74,6 tis. ks) a rovněž zástavový a užitkový skot (77,2 tis. ks). Nejvýznamnějšími odběrateli byly především členské státy EU s téměř 87% podílem na celkovém vývozu skotu. Tradičně směřoval export především do Rakouska, Německa, Španělska a Belgie. Z nečlenských zemí bylo nejvýznamnějším obchodním partnerem Turecko, kam ČR meziročně zvýšila prodej až osminásobně a počet vyvezených zvířat dosáhl 29 tis. ks. Z ostatních zemí pak vývoz směřoval významněji do Bosny a Hercegoviny a Kosova. Hovězí maso, jehož export se v roce 2015 meziročně zvýšil o 3,5 % na 8,7 tis. t j. hm., směřovalo ze 73 % do třech zemí (na Slovensko, do Nizozemska a Německa). Podíl vývozu živého skotu včetně hovězího a telecího masa na domácí produkci v roce 2015 meziročně vzrostl o 5,6 p. b. na 60,3 %.

Poměrně vysoká poptávka po jatečném skotu na evropském trhu a nárůst českého exportu pomohly udržet v roce 2015 ceny v ČR na rekordně vysoké úrovni. CZV jatečného skotu celkem se meziročně zvýšila o 1,2 % na 39,42 Kč/kg ž. hm., když hlavní podíl na jejím růstu měly shodně všechny kategorie jatečných zvířat. Ve srovnání s rokem 2014 se zvýšila především CZV jatečných krav tř. EUR, a to o 2,9 % (o 1,01 Kč/kg) na 36,15 Kč/kg ž. hm. Cena zemědělských výrobců jatečných býků tř. SEUR posílila o 2,4 % (o 1,12 Kč/kg) na 48,66 Kč/kg ž. hm. a shodně o 2,4 % (tj. o 0,92 Kč/kg) se zvýšila rovněž cena jatečných jalovic tř. SEUR na 38,67 Kč/kg ž. hm.

Cena průmyslových výrobců výsekového hovězího masa naproti tomu v meziročním srovnání nezaznamenala téměř žádnou změnu (zvýšení o 0,2 %) a zůstala na 125,24 Kč/kg, zatímco spotřebitelská cena hovězího masa stagnovala na úrovni roku 2014 (index 99,7). Hlavním důvodem rozdílného vývoje CZV od ostatních cen hovězího masa ve výrobní vertikále (CPV a SC) byla snaha o udržení spotřebitelské poptávky, neboť při navýšení

spotřebitelských cen hovězího masa obvykle reaguje konzument velmi citlivě rychlým odklonem poptávky směrem k levnějším druhům masa (drůbeží a vepřové).

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Výkrm skotu v ČR vykazuje dlouhodobě ztrátu a nákladová rentabilita (tj. bez započtení přímých plateb) proto dosahuje dlouhodobě záporné hodnoty. Podpory, které jsou do chovu skotu směřovány, však do určité míry ekonomiku produkce hovězího masa chovatelům zlepšují. V roce 2015 došlo podle předběžných údajů ÚZEI ve srovnání s rokem 2014 k mírnému zlepšení nákladové rentability jednak v důsledku dalšího meziročního růstu CZV jatečných býků, neboť CZV se zvýšila výrazněji než náklady. Odhadované náklady na výkrm jatečných býků při průměrném denním přírůstku 0,968 kg/ks v roce 2015 dosahovaly 60,79 Kč/kg ž. hm., což představovalo ve srovnání s rokem 2014 jejich nárůst o 0,75 Kč/kg ž. hm. Hlavním důvodem byl především výrazný nárůst nákladů vlastních krmiv o 11,2 % v důsledku nepříznivého vývoje počasí (nedostatek srážek). Mírně se meziročně zvýšily i pracovní náklady (o 2,0 %). Naopak došlo meziročně ke snížení cen nákladů nakupovaných krmiv o 3,9 % a dále nákladů pomocných činností (-2,4 %), ostatního přímého materiálu (-2,5 %) a režie (-1,7 %). Také náklady na kilogram přírůstku skotu ve výkrmu v roce 2015 podle odhadu meziročně vzrostly o 3,7 % (o 1,9 Kč/kg) a dosáhly 54,21 Kč/kg ž. hm.

Výše nákladů dosažených na kilogram živé hmotnosti vykrmovaného zvířete převyšovala v roce 2015 průměrnou cenu zemědělských výrobců jatečného býka

o 13,47 Kč/kg ž. hm. Ve srovnání s rokem 2014 však přesto došlo k jejímu nepatrnému zlepšení o 0,44 Kč/kg ž. hm.

Nákladová rentabilita (tj. bez započtení podpor) se v roce 2015 meziročně rovněž mírně zlepšila, a to o 0,4 p. b. a dosáhla -22,16 %. Při započtení podpor vyplácených do chovu skotu (např. VCS, PVP, podpory na plochu krmiv) se pak souhrnná rentabilita výkrmu býků meziročně rovněž zlepšila, a to o 1,4 p. b. na -3,51 %.

8.2.2 Prasata – vepřové maso

EU jako jeden z nejvýznamnějších světových producentů a exportérů vepřového masa podstatně ovlivňuje globální trh s touto komoditou. Zároveň se však jakékoli změny odehrávající se v odvětví vepřového masa na světovém trhu zpětně promítají do vnitřního trhu s vepřovým masem jednotlivých členských zemí. Konkurenční tlak, ke kterému na globálním trhu dochází mezi hlavními vývozci, ovlivňuje zpětně jejich tuzemský trh.

Situace na trhu EU s vepřovým masem byla napjatá již v roce 2014, kdy vysoká produkce a ruské embargo pro dovoz negativně ovlivnily vývoj cen jatečných prasat na vnitřním trhu Unie, přesto došlo v roce 2015 u této komodity ještě k dalšímu zhoršení. V roce 2015 byl trh s vepřovým masem v EU podle předběžných údajů EK charakterizován velmi mírným meziročním zvýšením stavů prasat, růstem porážek, produkce i spotřeby.

Stavy prasat celkem v EU ke konci prosince roku 2015 podle Eurostatu mírně meziročně oživilo o 0,5 % (0,7 mil. ks) a dosáhly 149,1 mil. ks. Zatímco v EU 15 byl evidován jejich nárůst meziročně o 1,2 % na 124,3 mil. ks, v NČZ 13 naopak došlo k jejich redukci o 2,8 % na 24,8 mil. ks. V jednotlivých členských zemích byl však vývoj velmi rozdílný. Meziročně navýšilo stavy prasat především Španělsko o 6,8 % (tj. o 1,8 mil. ks) a tato země se tak stala v roce 2015 s počtem 28 mil. prasat největším chovatelem v EU, když předstihla do roku 2014 vedoucí Německo (27 mil. ks). Navýšení stavů prasat bylo v roce 2015 rovněž zaznamenáno také v Bulharsku (8,5 %), Portugalsku (4,6 %), Nizozemsku (3,2 %) a Chorvatsku (2,6 %). Ke stagnaci došlo ve Francii, Itálii a Dánsku, naopak pokles stavů proti roku 2014 byl evidován zejména v Estonsku (-14,2 %), Polsku (-6,8 %), v ČR, Německu (-2,4 %), Velké Británii (-1,6 %), v pobaltských republikách, ve Finsku a Švédsku.

Stavy prasnic v EU k prosinci 2015 meziročně klesly především jako reakce na zhoršující se ekonomiku produkce selat. V meziročním srovnání se snížila populace základního stáda o 1,7 % (tj. o 213 tis. ks) na 12,4 mil. ks. Největší podíl na tomto úbytku prasnic mělo především Rumunsko (-5,0 %), Rakousko (-3,0 %), ČR (-2,3 %), Dánsko (-1,0 %), Francie (-0,9 %) a Itálie (-0,8 %). Naproti tomu jejich nárůst zaznamenalo Španělsko (4,7 %), Nizozemsko (1,0 %) a z NČZ pak Maďarsko (4,4 %). Stagnace stavů prasnic byla evidována v Polsku a Německu.

Celková produkce vepřového masa v EU podle předběžných údajů Eurostatu v roce 2015 proti roku 2014 vzrostla o 3,6 % na rekordních 23 mil. t, a to vlivem navýšení celkového

počtu prasat, které se projevilo v nárůstu porážek. V EU 15, která se v roce 2015 podílela na celkové výrobě vepřového masa Unie 86 %, se produkce meziročně zvýšila o 3,6 % na 19,7 mil. t. O málo vyšší přírůstek výroby byl evidován v NČZ 13 (o 3,7 %) na 3,2 mil. t. V jednotlivých regionech však nebyl vývoj příliš rozdílný, neboť celkem ve 22 členských zemích EU došlo v roce 2015 k nárůstu výroby vepřového masa, event. její stagnaci. Pouze v šesti zemích Unie (mezi nimi také v ČR) byl evidován v roce 2015 pokles produkce. Z producentů významných zemí EU 15 se meziročně výroba zvýšila např. v Itálii (11,9 %), Irsku (8,8 %), Španělsku (7,6 %), Francii (6,3 %), Nizozemsku (5,8 %) a v rámci NČZ stoupla zejména v Maďarsku (11,0 %) a v Polsku (3,7 %). Její stagnace byla zaznamenána v Dánsku, Rakousku a Slovinsku, kdežto ke snížení došlo zejména na Slovensku (-10,4 %), v Řecku (-6,5 %), v ČR (-3,5 %) a ve Švédsku (-1,1 %). Porážky jatečných prasat v Unii meziročně vzrostly, i když jen mírně (o 0,9 %, tj. o 2,1 mil. ks) na 249,1 mil. ks.

Rovněž celková spotřeba vepřového masa byla v EU v roce 2015 v meziročním srovnání vyšší podle předběžných údajů o 4 % a dosáhla 21,3 mil. t. Hlavní podíl na tomto vývoji mělo především oslabení ceny vepřového masa, ke kterému došlo v EU již druhým rokem po sobě. Spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2015 podle odhadu EK dosáhla 41,7 kg/rok, což představovalo meziroční růst o 1,1 kg. Nejvyšší byla tradičně ve Španělsku (57 kg/obyv./rok.), dále v Německu, Rakousku a Dánsku, kde převyšovala 52 kg/obyv./rok. Nejnížší (cca 24 kg/obyv./rok) naopak vykazovalo Bulharsko a Velká Británie. Na celkové spotřebě masa v Unii se vepřové maso podílelo téměř polovinou, což je dlouhodobě nejvíce ze všech druhů masa. Míra soběstačnosti v průměru EU v roce 2015 podle odhadu EK dosáhla 110,8 % a byla o 1,0 p. b. vyšší než v roce 2014. Z jednotlivých zemí vykazuje dlouhodobě nejvyšší úroveň Dánsko (639 %), Nizozemsko a Belgie (více než 240 %), nejnížší pak Slovensko, Slovinsko a ČR, kde míra soběstačnosti nedosahuje ani 60 %.

Zahraniční obchod s vepřovým masem v roce 2015 byl sice negativně ovlivněn ruským embargem pro dovoz vepřového masa včetně živých prasat z EU trvajícím od února 2014, ale Unie si našla náhradní čínský trh, který se jí podařilo v konkurenci jiných vývozců zcela ovládnout. Napomohlo jí k tomu jednak oslabení kurzu eura vůči dolaru, které posílilo unijní exporty na světovém trhu vůči významnému konkurentu USA, a jednak snížení exportních cen. Balance zahraničního obchodu s vepřovým masem včetně živých prasat v EU byla v roce 2015 opět výrazně kladná a meziročně se zlepšila o 7,9 % na 3,2 mil. t.

V roce 2015 EU meziročně zvýšila vývoz vepřového masa o 7,6 % (o 234,4 tis. t) na rekordních 3,26 mil. t. Hlavním důvodem byly rostoucí vývozy na trhy Číny (meziročně o 55,4 % na 1,1 mil. t), která se tak stala pro EU nejvýznamnějším trhem a nahradila tak do roku 2013 vedoucí Rusko. Dalšími významnými exportními destinacemi pro Unii byly v roce 2015 Japonsko, Hongkong, Jižní Korea a Filipíny, kam směřovalo 32 % vývozu vepřového masa. Do těchto zemí naopak prodej z EU meziročně klesl celkem o 1,0 mil. t, tj. o 12,0 %, neboť se zde Unie naopak dostala do silného konkurenčního tlaku s USA a Brazílií. V rámci

členských zemí dominovalo ve vývozu vepřového masa do třetích zemí opět Německo s 25,7% podílem na celkovém exportu Unie, následovaly Dánsko (podíl 17,5 %), Španělsko (15,7 %) a Nizozemsko (8,6 %). Nejvýrazněji navýšily meziročně vývoz do třetích zemí Španělsko a Velká Británie (o 30,2 %, resp. 28,2 %), naproti tomu export omezily především Rakousko a Polsko (o 26,6 %, resp. 11,4 %). Podíl vývozu z celkové produkce vepřového masa EU v roce 2015 dosahoval 14,2 % a meziročně mírně vzrostl (o 1,0 p. b.).

Dovoz vepřového masa do EU byl ve srovnání s vývozem tradičně zanedbatelný a meziročně ještě klesl o 6,3 % na 33,0 tis. t. Hlavní důvod lze spatřovat především v přebytku produkce na vnitřním trhu Unie. Nejvýznamnějším importérem zůstalo opět Švýcarsko, jehož podíl z celkového unijního dovozu stoupl z 51,7 % v roce 2014 na 61,2 % v roce 2015.

Ceny vepřového masa v EU pokračovaly v poklesu, který byl nastartován již v roce 2014. Reagovaly tak na vysokou produkci členských zemí, ale i na nízkou cenu na světovém trhu, které se Unie z důvodů udržení trhů třetích zemí musela přizpůsobit. V EU se průměrná CZV jatečných prasat tř. E na reprezentativních trzích meziročně propadla o 10,9 % (tj. o 17,0 €/100 kg j. hm.) na 139,6 €/100 kg j. hm., což byla nejnižší úroveň od roku 2007. K jejímu oslabení došlo ve všech členských zemích, z toho nejvýrazněji především ve Španělsku (-17,7 %), Belgii (-13,0 %), Bulharsku (-13,4 %), Řecku (-14,8 %), Portugalsku (-12,4 %) a na Slovensku (11,6 %). Nejméně oslabila cena na Maltě (-2,4 %) a ve Švédsku (-2,7 %). Nejnižší cena jatečných prasat tř. E byla v rámci EU vykázána v Nizozemsku a Belgii (shodně 121,8 €/100 kg j. hm.), naproti tomu nejvyšší byla na Maltě (231,0 €/100 kg j. hm.) a ve Velké Británii (178,8 €/100 kg j. hm.). Také u zástavových selat došlo v roce 2015 k obdobnému trendu ve vývoji CZV, když v meziročním srovnání v průměru EU oslabily výrazněji než u jatečných prasat, a to o 17,5 % na 37,61 € za sele. Nejnapadněji se propadly ceny selat v Nizozemsku, Španělsku a Francii, naopak se zvýšily pouze ve Švédsku.

V ČR došlo v roce 2015, po mírném oživení v odvětví v roce 2014, ke zvratu a chov prasat se dostal opět do útlumu. Hlavním důvodem byl převis nabídky nad poptávkou vepřového masa v celé EU, který se promítl do vývoje cen a negativně ovlivnil ekonomiku výroby u mnoha chovatelů. Vývoj v komoditě vepřové maso byl v ČR charakterizován redukcí stavů prasat i prasníc, poklesem celkové výroby, nárůstem dovozů, který se promítl v dalším zhoršení bilance zahraničního obchodu. Obdobně jako ve většině členských zemí EU, došlo také v ČR k poklesu cen jatečných prasat a vepřového masa, které bylo provázeno růstem spotřeby.

V roce 2015 byly do odvětví chovu prasat cíleny opět podpory z národních zdrojů¹⁵³ (např. udržování a zlepšování genetického fondu, kontrola užitkovosti, speciální poradenství,

¹⁵³ Podpory podle Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotací pro rok 2015 na základě § 2a § 2d zákona č. 252/1997 Sb.

nákazový fond aj.) – viz kap. 2.3. Obdobně jako v předchozích letech byla v rámci Nákazového fondu vyplacena žadatelům podpora na ozdravování chovů¹⁵⁴, která v roce 2015 představovala celkovou částku 787,3 mil. Kč, což bylo o 210,3 mil. více než v roce 2014. Pro selata z tohoto opatření bylo čerpáno 556,7 mil. Kč a zbylá suma připadla pro chovy prasnic, prasniček a kanečků.

ČR se řadila v rámci EU k šesti zemím, kde v roce 2015 došlo ke snížení počtů prasat. Podle Soupisu hospodářských zvířat k 1. 4. 2015 se stavy prasat celkem v zemi meziročně snížily o 3,6 % (tj. o 57,4 tis. ks), a to téměř ve všech kategoriích. K nejvýraznějšímu úbytku došlo u selat a u prasnic (o 7,2 %, resp. 6,5 %), naproti tomu velmi mírné oživení bylo zaznamenáno u prasat v předvýkrmu (o 2,0 %). V rámci jednotlivých krajů byly poklesy stavů prasat celkem k počátku dubna 2015 meziročně zaznamenány především v kraji Zlínském (-25,7 %), Moravskoslezském (-22,0 %) a Karlovarském (o 16,1 %), naopak jejich přírůstek byl evidován především v kraji Ústeckém (15,4 %), Libereckém (4,8 %), Plzeňském (4,5 %) a Vysočina (2,3 %). Obdobný vývoj byl patrný rovněž v chovech prasnic, kde po mírném růstu v roce 2014 došlo k 1. 4. 2015 k úbytku základního stáda v meziročním srovnání o 6,7 tis. ks na 96,3 tis. ks. Stavy prasnic klesly především v krajích Zlínském (-32,4 %), Moravskoslezském (26,6 %), Jihočeském (-10,0 %) a Jihomoravském (-9,5 %), naopak k dalšímu růstu došlo v kraji Ústeckém (10,0 %), Libereckém (9,8 %) a Olomouckém (1,2 %).

V roce 2015 se v ČR počet podniků s chovem prasat celkem i chovem prasnic meziročně mírně snížil. Podle údajů IZR bylo k 31. 12. 2015 na našem území evidováno celkem 2 626 podniků zabývajících se chovem prasat s průměrným počtem 639 zvířat na podnik (snížení o 14 ks). Meziročně skončilo s chovem celkem 16 podniků, a to zejména v kategorii chovatelů s počty zvířat od 100 do 500 ks (pokles o 20 podniků) a chovatelů s chovy 501 až 2 000 ks (úbytek o 21 podniků). Meziročně se zvýšil počet prasat chovaných ve větších podnicích s koncentrací zvířat převyšující 2 tis. ks z 81,8 % v roce 2014 na 83,4 % v roce 2015. Podle IZR bylo v roce 2015 evidováno celkem 167 těchto podniků, tj. o 5,1 % méně než v roce 2014. V chovu prasnic ubyli menší chovatelé (pokles o 39 podniků) s chovy do 100 ks jedinců a chovatelé s chovy od 101 do 500 jedinců (pokles o 14 podniků). Celkem bylo v ČR v roce 2015 evidováno 1 715 chovatelů prasnic s průměrným počtem 61 ks jedinců na podnik. Proti roku 2014 se tento počet nezměnil.

Trvalé zlepšování ukazatelů reprodukce prasnic, ke kterému v ČR dochází již několik let, je dobrým výsledkem chovatelské práce. V roce 2015 však došlo k mírnému meziročnímu zhoršení počtu narozených selat na prasnici za rok o 1,5 % (o 0,4 selete) na 28,6 ks. Počet

¹⁵⁴ Dotační program 8. Nákazový fond 8.F.a) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasnic, 8.F.b) Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravení chovů prasat.

odchovaných selat se rovněž meziročně snížil o 1,3 % na 25,7 ks/rok. Naopak byly vykázány nižší úhyny selat o 0,2 p. b., kdy z počtu narozených dosáhly 10,2 %.

Pokles stavů základního stáda prasnic v důsledku zhoršení ekonomiky výroby a mírné zhoršení reprodukčních ukazatelů se promítly do nižšího počtu narozených selat v ČR. V roce 2015 byl v ČR evidován meziroční pokles o 3,3 %, (o 105,4 tis. ks) na 3,1 mil. ks a obdobně došlo rovněž ke snížení počtu odchovaných selat celkem (o 3,1 %, tj. o 88,8 tis. ks) na 2,8 mil. ks.

V roce 2015 byla celková produkce vepřového masa (tj. prodej prasat ze zemědělského podniku včetně exportu a samozásobení) v ČR ovlivněna úbytkem stavů prasat v důsledku nepříznivého vývoje v tomto odvětví provázeného propadem cen na evropském trhu. Celková výroba vepřového masa v ČR v roce 2015 proti roku 2014 klesla o 0,9 % na 243,8 tis. t j. hm. (309,8 tis. t ž. hm.). Její podíl z celkové produkce vepřového masa v EU 28 se meziročně téměř nezměnil a mírně převyšoval 1,0 %.

Český masný zpracovatelský průmysl v roce 2015 vyrobil celkem 227,7 tis. t j. hm. vepřového masa (včetně poražených dovezených prasat), což představovalo proti roku 2014 méně o 3,5 % (tj. o 8,3 tis. t j. hm.). Podle údajů Státní veterinární správy se v roce 2015 snížil celkový počet poražených prasat o 4,5 % (tj. o 120 tis. ks) na 2,6 mil. ks. Porážky jatečných prasat z toho klesly o 4,7 % (o 121 tis. ks). Hlavním důvodem byl především pokles stavů všech kategorií, ale i nižší dovoz a vyšší vývoz jatečných prasat. Průměrná porážková hmotnost podle ČSÚ meziročně vzrostla o 4,6 % a dosáhla 117,7 kg/ž. hm. Naopak se v důsledku zhoršené ekonomiky chovu selat zvýšily meziročně porážky prasnic (o 2,1 %).

Celková spotřeba vepřového masa reagovala na oslabování cen a meziročně se zvýšila o 3,0 % na 443,0 tis. j. hm. ČR není ve výrobě vepřového masa dlouhodobě soběstačná a tento ukazatel se téměř každoročně zhoršuje. Po určité stabilizaci v roce 2014 došlo v roce 2015 k jeho dalšímu snížení, neboť celková spotřeba byla o 199 tis. t j. hm. vyšší než celková tuzemská produkce. Míra soběstačnosti se tak meziročně zhoršila o 2,2 p. b. na 55,0 % a nacházela se nejen hluboko pod úrovní průměru EU, ale i pod průměrem třech sousedních zemí, nižší byla jen na Slovensku.

Spotřeba vepřového masa na obyvatele v roce 2015, podle odhadu ÚZEI, dosáhla 41,9 kg/rok a byla o 2,9 % (tj. o 1,2 kg/obyv./rok) vyšší než v roce 2014.

T8.2/03 - Balance výroby a spotřeby vepřového masa¹⁾ a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2011	2012	2013	2014	2015 ²⁾	Meziroční index
Stavy prasat celkem	tis. ks	1 749,1	1 578,8	1 586,6	1 617,1	1 559,6	96,4
Průměrný přírůstek prasata výkrm	kg/ks/den	0,752	0,753	0,824	0,844	0,851	100,8
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	13,1	12,3	10,3	10,6	9,3	87,8
Výroba	tis. t j. hm.	272,5	236,2	241,4	245,9	243,8	99,1
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	234,7	256,2	249,8	255,7	267,1	104,5
Celková nabídka	tis. t j. hm.	520,3	504,7	501,5	512,2	520,2	101,6
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	448,2	433,0	423,8	429,9	443,0	103,0
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	59,8	61,3	67,1	73,0	68,1	93,3
Celková poptávka	tis. t j. hm.	508,0	494,3	490,9	502,9	511,1	101,6
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	12,3	10,3	10,6	9,3	9,1	97,9
Soběstačnost ⁶⁾	%	60,8	54,5	57,0	57,2	55,0	-2,2
Ekonomika výkrmu prasat							
Náklady na produkci ⁴⁾	Kč/kg ž. hm.	34,21	36,52	36,33	34,87	34,27	98,3
CZV jatečná prasata celkem	Kč/kg ž. hm.	28,62	33,28	33,70	32,73	28,94	88,4
Souhrnná rentabilita ^{5), 6)}	%	-16,34	-8,87	-7,24	-6,14	-15,55	-9,4
Cena EU prasata tř. E ⁷⁾	€/100 kg j. hm.	153,19	170,62	175,48	156,60	139,58	56,8
Cena ČR prasata tř. E ⁷⁾	€/100 kg j. hm.	156,22	177,40	173,19	158,49	140,93	55,1

1) Bilance uvedena v jatečné hmotnosti, přepočtový koeficient na živou hmotnost - roky 2011-2013 = 0,778, roky 2014-2015 = 0,7868.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky, spotřeby a soběstačnosti.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI, rok 2015 odhad.

5) Souhrnná rentabilita se rovná nákladové rentabilitě vzhledem k tomu, že se neuvažují žádné přímé podpory.

6) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

7) Cena = CZV na reprezentativních trzích EU.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu prasat, Soupis hospodářských zvířat k 1. 4., Statistika zahraničního obchodu; TIS^{CR} SZIF,

EC - DG for Agriculture; Eurostat; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI), I. Novák (MZe)

Nízká konkurenceschopnost sektoru vepřového masa se promítá rovněž do jeho bilance zahraničního obchodu. Celkové saldo ve vepřovém masu včetně živých prasat vykazovalo v roce 2015 zhoršení (o 16,3 tis. t j. hm. a o 38,1 mil. Kč) a je již několik let v rámci zemědělských komodit vůbec nejnižší. Ve finančním vyjádření dosáhlo saldo (maso včetně živých prasat) -10 910 mil. Kč a v objemovém vyjádření -196,9 tis. t j. hm. Hlavní podíl na tomto vývoji má stále se zhoršující bilance zahraničního obchodu s vepřovým masem meziročně o 24,4 tis. t na -215,6 tis. t j. hm. Naproti tomu bilance obchodu se živými prasaty zaznamenala v roce 2015 v objemovém i finančním vyjádření meziroční zlepšení a dosáhla kladných hodnot 24,1 tis. t ž. hm. a 570 mil. Kč.

V roce 2015 bylo do ČR dovezeno celkem 439,8 tis. ks (tj. 17,5 tis. t ž. hm.) živých prasat, což představovalo proti předchozímu roku méně o 8,5 % (o 41 tis. ks). Hlavním důvodem byl především výrazně nižší nákup jatečných prasat v zahraničí (o 42,5 %, tj. o 48,7 tis. ks). Živá prasata byla tradičně nakupována v členských zemích EU. Největší podíl (84,0 %) z importu měla opět selata, kterých bylo v loňském roce dovezeno 369,6 tis. ks, což bylo o 1,8 % (o 6,4 tis. ks) více než v roce 2014. Pocházela pouze ze třech zemí Unie (Německo, Dánsko a Nizozemsko). Další kategorií, která se v roce 2015 významněji podílela na importu živých prasat do ČR, byla jatečná zvířata. Jejich nákup meziročně klesl o 42,6 % (tj. o 48,7 tis. ks) a dosáhl 66 tis. ks. Předními dodavateli bylo Německo a Polsko, odkud pocházelo 46,2 %, resp. 39,7 % zvířat. Na celkových porážkách prasat v ČR se import jatečných zvířat podílel necelými 2,6 % (v roce 2014 to bylo 4,3 %).

Ostatní prasata (čistokrevná, chovná, reprodukční aj.) se na dovozu podílela méně než 1 % a pocházela především z Dánska.

V roce 2015 se meziročně objem vepřového masa nakoupený v zahraničí zvýšil o 6,7 % a dosáhl 250,5 tis. t v celkové hodnotě 13,2 mld. Kč. Nejvýznamnějším dodavatelem bylo tradičně Německo, odkud pocházelo téměř 40 % dovezeného vepřového masa v hodnotě 5,2 mld. Kč. Na importu se také, obdobně jako v roce 2014, významněji podílely čtyři členské země Španělsko, Polsko, Belgie a Rakousko (42 % nákupu). Dovoz vepřového masa ze třetích zemí byl nevýznamný, neboť nedosahoval ani 1 % a pocházel především z Chile.

Vývoz živých prasat v roce 2015 proti roku 2014 vzrostl o 15,1 % (54,6 tis. ks) na 416,8 tis. ks v hodnotě 1,3 mld. Kč. Nejvýznamněji se na něm podílela jatečná zvířata (téměř 81 %), méně pak selata (podíl 16 %) a čistokrevná prasata (podíl necelé 4 %). Hlavními odběrateli bylo opět Slovensko, kam směřovalo téměř 76 % z celkového počtu vyvezených prasat, dále Maďarsko, Německo a Polsko (celkem 16% podíl).

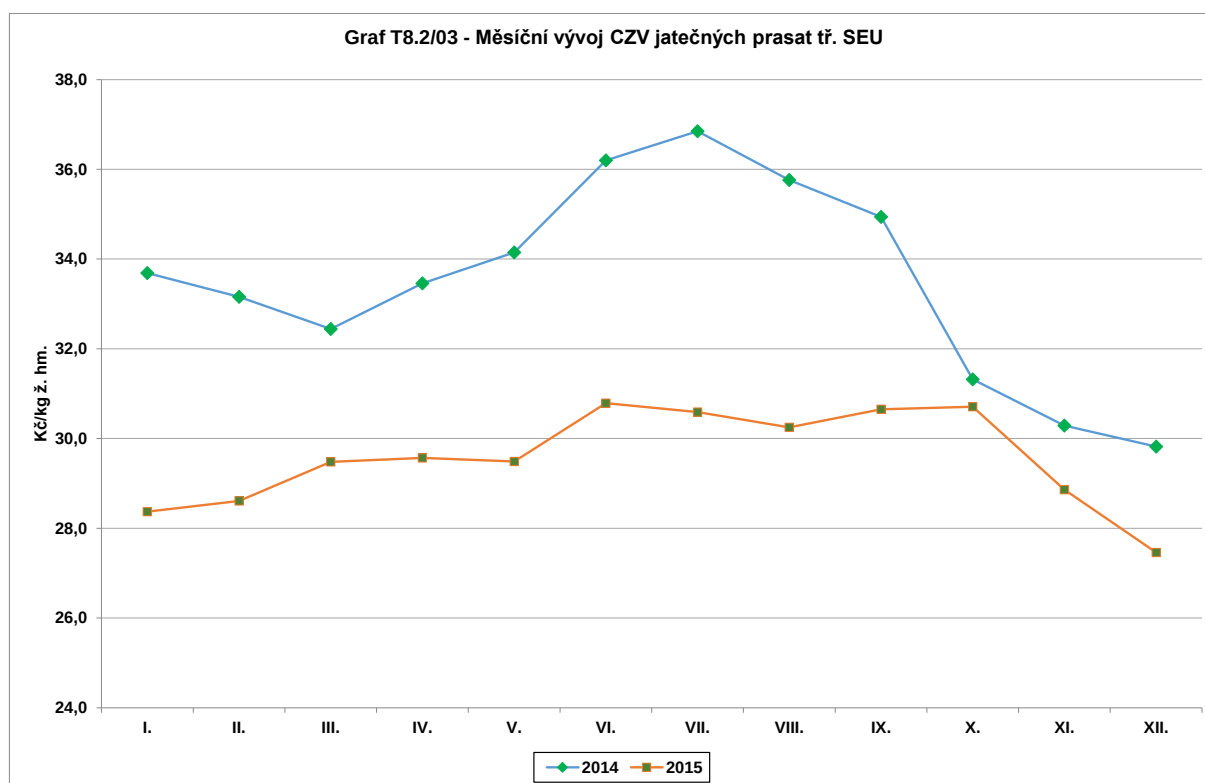
Vývoz vepřového masa se v roce 2015 v objemovém vyjádření meziročně mírně snížil o 19,7 % (o 8,6 tis. t) na 34,9 tis. t. Ve finančním vyjádření došlo rovněž k jeho poklesu o 868,1 mil. Kč na 1,7 mld. Kč. Exportováno bylo především chlazené maso (podíl 87 %). Nejvýznamnějším odběratelem pro ČR bylo tradičně Slovensko, kam bylo prodáno téměř 76 % vepřového masa a dále Maďarsko a Polsko (celkem 15 %).

Ceny zemědělských výrobců jatečných prasat v ČR byly v roce 2015 bezprostředně ovlivněny vývojem cen vepřového masa na trhu Unie, kde došlo k jejich výraznému meziročnímu poklesu v důsledku převisu nabídky nad poptávkou. V ČR se průměrná cena jatečných prasat tř. SEU¹⁵⁵, podle údajů TIS^{ČR} SZIF, proti roku 2014 snížila o 11,8 % (tj. o 3,94 Kč) a dosáhla 29,56 Kč/kg ž. hm. (43,04 Kč/kg j. hm.). Dosáhla nejnižší úrovně od roku 2007. CZV jatečných prasat celkem meziročně klesla o 11,6 % na 28,94 Kč/kg ž. hm. (tj. na 37,19 Kč/kg j. hm.). Ve srovnání s pětiletým průměrem (2011–2015) byly v roce 2015 CZV jatečných prasat tř. SEU v ČR nižší o 8,2 % (tj. o 2,63 Kč/kg ž. hm.).

Ceny průmyslových výrobců vepřového výsekového masa v roce 2015 reagovaly na vývoj CZV jatečných prasat a meziročně klesly u všech jeho sledovaných druhů. Průměrná CPV vepřového výsekového masa¹⁵⁶, podle TIS^{ČR} SZIF, v roce 2015 dosáhla 55,24 Kč/kg, což představovalo proti roku 2014 snížení o 8,9 % (o 5,42 Kč/kg). Spotřebitelské ceny vepřového masa podle ČSÚ rovněž meziročně oslabily (index 94,2).

¹⁵⁵ V rámci klasifikační stupnice SEUROP.

¹⁵⁶ *Propočet průměrné ceny na roční skladbu 2013.*

Pramen: TIS^{ČR} SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Nízké ceny jatečných prasat v roce 2015 výrazně negativně ovlivnily ekonomiku chovu prasat. Podle předběžných údajů ÚZEI se meziročně zhoršila rentabilita výkrmu prasat u všech českých chovatelů. V meziročním srovnání sice došlo k poklesu cen vstupů, ale ve srovnání s cenami jatečných prasat byl mírnější. Do nižších CPV krmných směsí pro prasata se promítlo oslabení CZV krmných obilovin (o 5,3–11,1 %). Krmné směsi tvoří nejvýznamnější nákladovou položku a byly podle šetření ČSÚ ve srovnání s rokem 2014 nižší v rozmezí 3,4–3,9 %.

Dosahované realizační ceny jatečných prasat nestačily pokrýt v plné výši náklady a výkrm byl výrazně ztrátový. Podle odhadu ÚZEI vykázaly v roce 2015 podniky s podvojným účetnictvím náklady na výkrm prasat ve výši 34,27 Kč/kg ž. hm. Meziročně došlo k jejich zvýšení o 0,60 Kč/kg ž. hm. Odhadované náklady na krmiva se v roce 2015 podílely na celkových nákladech výkrmu prasat 69,5 %, zatímco v roce 2014 to bylo téměř 70 %. V meziročním srovnání došlo k jejich poklesu o 0,31 Kč/KD. Z ostatních nákladových položek došlo v roce 2015 ke zvýšení pracovních nákladů (o 2,2 %). Podle odhadu ÚZEI se průměrný denní přírůstek prasat ve výkrmu v roce 2015 meziročně mírně zvýšil (o 0,8 %) na 0,851 kg/ks/KD. Proti roku 2014 se zhoršila souhrnná rentabilita výroby vepřového masa o 9,4 p. b.

Pokles CZV zástavových selat na trhu EU se promítl do jejich cen rovněž v ČR, neboť jejich cena meziročně klesla o 10,6 % na 52,80 Kč/kg ž. hm. Na základě vývoje cen jatečných prasat a předpokládaných nákladů ve výkrmu lze konstatovat, že za rok 2015 podniky

zaměřené na produkci vepřového masa vykazovaly v průměru ztrátu 5,33 Kč/kg ž. hm. (v roce 2014 to bylo 2,14 Kč/kg ž. hm.) V přepočtu na jedno vykrmené prase o porážkové hmotnosti cca 117 kg ž. hm. to představovalo celkovou ztrátu pro výkrmce zhruba 624 Kč.

8.2.3 Drůbež – drůbeží maso, vejce

Drůbeží maso

Světová produkce se podle odhadu USDA v roce 2015 zvýšila o 1,6 % na 87,9 mil. t j. hm.¹⁵⁷. Brazílie předstihla Čínu, a stala se tak druhým největším producentem po USA. Tyto tři jmenované země měly v součtu přibližně poloviční podíl na celkové světové produkci. Zeměmi s nejrychlejším růstem produkce byly Rusko (růst o 8,9 %), Thajsko (o 5,1 %), a Indie (o 4,7 %), kde rostla poptávka od střední třídy obyvatelstva. USA navýšily svou produkci o 3,9 % na 18,0 mil. t j. hm. vzhledem k vyšším hmotnostem kuřat a nižším cenám krmiv. K nárůstu produkce došlo i u dalších významných producentů (Brazílie, Číny, EU, Mexika, Argentiny, Turecka a Indonésie), naopak u zbytku světa (celkem 17,5 % světové produkce) k poklesu, a tedy lze říci, že dochází ke koncentraci produkce drůbežího masa. Celkový objem dovozů se meziročně snížil o 2,9 %, i když u největších dovozců (Japonsko, Saúdská Arábie a Mexiko) došlo k nárůstu. U vývozu byla situace obdobná: celkový objem byl za rok 2015 nižší o 2,3 % (v přepočtu na jatečnou hmotnost), ale Brazílie jako největší exportér vyvezla meziročně o 5,1 % více (tj. 182 tis. t j. hm.). Naopak ke zmenšení objemu vývozu došlo u USA (o 322 tis. t j. hm.) a u Číny, které spolu s EU a Thajskem patří k největším světovým vývozcům. Na rozdíl od dovozů jsou vývozy výrazně koncentrovanější. Jen Brazílie a USA se na světovém exportu drůbežího masa podílely 66 %. Nižší objem celkových vývozu lze přičíst nepříznivé ekonomické situaci v některých dovážejících zemích, silnému americkému dolaru a restrikcím zapříčiněným ptačí chřipkou.

V EU se podle odhadu Evropské komise v roce 2015 zvýšila produkce drůbežího masa o 3,7 % na 14,3 mil. t j. hm. Spotřeba se zvýšila o 2 % na 13,0 mil. t j. hm., spotřeba na obyvatele z 22,0 na 22,5 kg na osobu a rok. Dovezeno bylo 872,3 tis. t j. hm., tedy o 3,1 % více, a vyvezeno 1 490,8 tis. t j. hm., tj. o 0,9 % méně. Nejvýznamnějšími dovozci do EU nadále zůstávají Brazílie, u které došlo opět k poklesu dovezeného množství, tentokrát jen malému oproti minulým rokům, a to o 1,7 % na 498,8 tis. t j. hm., což činí 57,2 % z celkového dovozu do EU, a Thajsko, jehož dovoz do EU se opět výrazně zvýšil, a to o 9,3 % na 274,5 tis. t, což činí z celkového dovozu do EU 31,5 %. Třetím nejvýznamnějším dovozcem v roce 2015 byla Ukrajina, jejíž objem dovozu drůbežího masa se oproti minulému roku 2014 více než zdvojnásobil a činil 42,4 tis. t j. hm. Vývoz z EU je oproti dovozu rovnoměrněji rozdělen a není zde žádná země, která by dovezeným množstvím z EU výrazně

¹⁵⁷ Světová produkce se týká pouze kuřecího masa, vyjma kuřecích pařátů. Od roku 2015 vyjma Bahrajnu, Gruzie, Íránu, Jamajky a Moldávie, od roku 2016 navíc i Venezuely.

převyšovala ostatní. Největší podíl měla v roce 2015 opět Jihoafrická republika, kam bylo dovezeno 14,3 % drůbežího masa, dále Saúdská Arábie 9,6 %, Benin 9,2 %, do Hongkongu již směřovalo jen 6,8 % a do Ruska pouhých 0,1 % oproti 4,5 % v roce 2014. Cena průmyslových výrobců jatečných kuřat v EU byla po většinu roku 2015 nižší než ve stejném období roku 2014 a v průměru klesla o 4,06 €/100 kg na 186,99 €/100 kg (51,21 Kč/kg). K poklesu ceny v eurech došlo ve všech členských zemích s výjimkou Spojeného království, Švédska, Litvy, Francie, Řecka, ČR a Irska.

V ČR byl v roce 2015 trh s drůbežím masem charakterizován meziročním nárůstem stavů drůbeže celkem, výroby, spotřeby, dovozu i vývozu drůbežího masa (tab. T8.2/04).

V roce 2015 byla z dotačního programu 8.F.c) „Podpora vybraných činností zaměřených na ozdravování chovů drůbeže zvýšením biologické bezpečnosti“ vyplacena podpora 440,3 mil. Kč.

Podle Soupisu hospodářských zvířat se stavy drůbeže v ČR v roce 2015 zvýšily o 4,9 % na 22,5 mil. ks, z toho stavy kuřat na výkrm o 5,3 % na 12,1 mil. ks, na chov o 30,8 % na 2,8 mil. ks, a stavy slepic naopak poklesly o 6,8 % na 6,3 mil. ks. Stavy kohoutů vzrostly o 3,7 % na 245,5 tis. ks, kachen o 50,0 % na 589,6 tis. ks, krůt o 4,8 % na 415,7 tis. ks a hus o 5,9 % na 19,5 tis. ks.

Celková produkce jatečné drůbeže v ČR se v roce 2015 zvýšila o 1,7 % na 191,3 tis. t j. hm. (255,1 tis. t ž. hm.), tedy přibližně 1,4 % z celkové produkce EU. Z toho tržní produkce činila 186,8 tis. t j. hm. (249,1 tis. t ž. hm.), tj. o 2,2 % meziročně více, a samozásobení a drobný prodej 4,5 tis. t j. hm. (6,0 tis. t ž. hm.), tedy o 14,3 % méně (pramen: ČSÚ a MZe).

Do ČR bylo podle celní statistiky v roce 2015 dovezeno 140,0 tis. t j. hm. živé drůbeže¹⁵⁸ a drůbežího masa, což znamenalo meziroční nárůst o 18,7 %, a vyvezeno 70,0 tis. t j. hm., což představuje nárůst o 4,4 %. Z celkového dovezeného objemu představovala v přepočtu na hmotnost 4,4 % živá drůbež¹⁵⁹ a z vyvezeného 51,6 %. Dovoz živé drůbeže se v přepočtu na hmotnost meziročně zvýšil o 14,8 % na 8,1 tis. t ž. hm. a vývoz o 3,0 % na 50,4 tis. t ž. hm. Nejvíce živé drůbeže co do počtu bylo dovezeno z Německa (14,6 mil. ks o celkové hmotnosti 860,2 t ž. hm.), a co do hmotnosti ze Slovenska (4,3 mil. ks o celkové hmotnosti 6,8 tis. t ž. hm.), následuje Maďarsko (1,9 mil. ks o celkové hmotnosti 93,7 t ž. hm.). ČR vyvezla nejvíce živé drůbeže početně na Slovensko (59,1 mil. ks o 11,7 tis. t ž. hm.), dále do Rumunska (28,5 mil. ks o 1,3 tis. t ž. hm.), Polska (26,5 mil. ks o 18,2 tis. t ž. hm.) a hmotnostně nejvíce, Německa (8,1 mil. ks o 18,3 tis. t ž. hm.). Celkové saldo ČR v obchodu s živou drůbeží v roce 2015 činilo 110,4 mil. ks a v přepočtu na hmotnost 42,4 tis. t ž. hm.

¹⁵⁸ Pouze dospělí jedinci.

¹⁵⁹ Včetně jednodenních kuřat.

Samotného drůbežího masa bylo v roce 2015 do ČR dovezeno 134,8 tis. t j. hm., tedy o 18,9 % více než v předchozím roce, a vyvezeno z ČR 35,4 tis. t j. hm., tj. meziročně o 6,3 % více. Celkové saldo ČR obchodu s drůbežím masem v roce 2015 tedy činilo -99,4 tis. t j. hm. Na dovozu se nejvíce podílelo v roce 2015 Polsko (79,1 tis. t j. hm.), dále Brazílie (17,6 tis. t j. hm.), Maďarsko (9,4 tis. t j. hm.) a Německo (9,2 tis. t j. hm.). Na vývozu z ČR měl největší podíl vývoz na Slovensko (21,9 tis. t j. hm.), do Německa (5,7 tis. t j. hm.), Nizozemska (3,0 tis. t j. hm.) a Maďarska (1,9 tis. t j. hm.). Z drůbežího masa dovezeného tvořilo nejvíce dělené maso a droby ze slepic zmrazené (33,6 %), dělené maso a droby ze slepic čerstvé nebo chlazené (28,0 %) a maso ze slepic nedělené čerstvé nebo chlazené (13,5 %). Z vyvezeného 40,2 %, resp. 32,0 %, resp. 11,1 %.

Domácí spotřeba v ČR v roce 2015 meziročně vzrostla o 9,4 % na 261,7 tis. t j. hm.

Spotřeba na obyvatele vzrostla o 9,2 % na 27,2 kg/obyv./rok.

Míra soběstačnosti klesla o 5,5 p. b. na 73,1 %.

T8.2/04 - Bilance výroby a spotřeby drůbežího masa a jeho ekonomika

Ukazatel	MJ	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾	Meziroční index
Stavy drůbeže celkem	tis. ks	21 250,2	20 691,3	23 265,4	21 463,8	22 508,0	104,9
Počáteční zásoba	tis. t j. hm.	7,4	4,0	5,6	5,3	5,0	94,3
Výroba²⁾	tis. t j. hm.	170,1	184,6	176,6	188,1	191,3	101,7
Dovoz³⁾	tis. t j. hm.	104,9	117,8	114,2	117,9	140,0	118,7
Celková nabídka	tis. t j. hm.	282,4	306,4	296,4	311,3	336,3	108,0
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	216,1	238,0	223,6	239,2	261,7	109,4
Vývoz³⁾	tis. t j. hm.	62,3	62,8	67,5	67,1	70,0	104,3
Celková poptávka	tis. t j. hm.	278,4	300,8	291,1	306,3	331,7	108,3
Konečná zásoba	tis. t j. hm.	4,0	5,6	5,3	5,0	4,6	92,0
Míra soběstačnosti^{4), 5)}	%	78,7	77,6	79,0	78,6	73,1	-5,5
Ekonomika							
Náklady na produkci⁶⁾	Kč/kg ž. hm.	24,18	24,72	26,97	25,80	25,74	99,8
CZV jatečných kuřat	Kč/kg ž. hm.	22,11	23,08	24,74	23,86	23,73	99,5
Přímé platby a dotace vstupů	Kč/kg ž. hm.	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x
Souhrnná rentabilita⁵⁾	%	-8,56	-6,63	-8,27	-7,52	-7,81	-0,3
CZV SRN jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,89	0,89	0,94	0,94	0,88	93,6
CZV ČR jatečných kuřat	€/kg ž. hm.	0,90	0,92	0,95	0,87	0,97	110,9

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Celková výroba zahrnuje výrobu zemědělských podniků a samozásobení.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat. V letech 2014 a 2015 pouze dospělí jedinci v přepočtu na jatečnou hmotnost koeficientem 0,75.

4) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI; rok 2015 odhad.

5) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Nejsou zahrnuty přímé podpory.

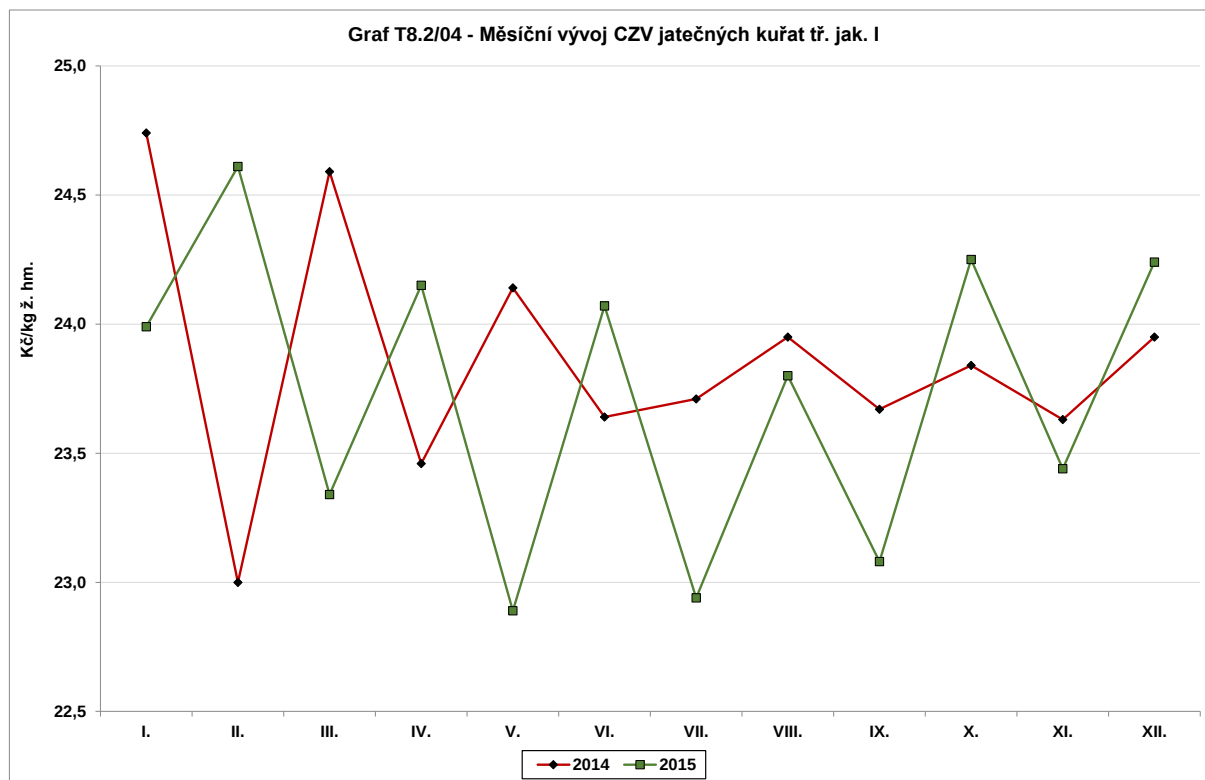
Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže, ČSÚ - Ceny zemědělských výrobců,

Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

CZV jatečných kuřat tř. I v roce 2015 klesla o 0,5 % na 23,73 Kč/kg ž. hm., CZV krůt vzrostla o 1,5 % na 39,38 Kč/kg ž. hm. a CZV kachen klesla o 0,6 % na 29,32 Kč/kg ž. hm. CPV kuchaných kuřat vzrostla o 3,0 % na 45,15 Kč/kg a SC se naopak snížila o 3,2 % na 69,34 Kč/kg.

V roce 2015 došlo meziročně k poklesu již tak záporné rentability výroby drůbežího masa v ČR (pokles o 0,29 p. b. na -7,81 %).

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

Vejce

Globální trh s vejci je charakterizován rostoucí produkcí i spotřebou v mnoha zemích, stejně jako malým podílem dovozů na spotřebě.

V EU bylo v roce 2015 podle odhadu Evropské komise vyrobeno 7,6 mil. t vajec, což bylo o 2,7 % více než v roce 2014. Z toho 88,1 % tvořila vejce konzumní, jejichž produkce se meziročně zvýšila o 2,5 %. Vzhledem ke světové produkci to činí 10,7 %. Spotřeba vzrostla o 1,9 % na 6,3 mil. t, což je 12 kg/obyv./rok, a soběstačnost o 1 p. b. na 105 %. Dovoz vajec konzumních do EU vzrostl v roce 2015 o 38,5 % na 18,9 tis. t, na čemž se nejvíce podílely Indie (30,4 %), nově Ukrajina (19,4 %), Argentina zvýšila svůj podíl na 17,1 %, a k významným dovozům patřily ještě Spojené státy americké (14,5 %) a Albánie (8,2 % z celkového dovozu). Vývoz vajec konzumních z EU se zvýšil meziročně o 21,5 % na 282,9 tis. t, z toho nejvíce do Japonska (26 % z celkového vývozu EU). Druhým nejvýznamnějším dovozcem konzumních vajec z EU se v roce 2015 staly Spojené státy americké (18 %, nárůst z 1 % v roce předchozím, tedy ze 3,0 tis. t na 49,5 tis. t), významným dovozcem zůstalo Švýcarsko (15 %) a novými významnými destinacemi se staly Spojené arabské emiráty (5 %) a Izrael (4 %), naproti tomu podíl Angoly se výrazně snížil. Saldo obchodu EU s konzumními vejci se oproti roku 2014 výrazně navýšilo na vysokou hodnotu

264,0 tis. t. Na nárůstu objemu vývozu do Spojených států amerických měla největší podíl vejce čerstvá konzumní, vývoz ostatních vajec do Spojených států zůstal na nízké úrovni podobně jako v předchozích letech.

Cena vajec v EU¹⁶⁰ se v roce 2015 pohybovala stejně jako v roce předchozím pod úrovní 135,00 €/100 kg (2,20 Kč/ks), a v průměru se meziročně snížila o 9 % na 129,59 €/100 kg (2,03 Kč/ks). Tento pokles se více či méně týkal všech významně obchodujících zemí (Itálie, Francie, Španělsko, Německo a Belgie), nejvíce pak Španělska, kde cena klesla o 21,5 % na 102,50 €/100 kg (1,61 Kč/ks), naopak v severských zemích, kde byly ceny výrazně nad průměrem EU, se ještě zvýšily nebo nezměnily. Vůbec nejvyšší cena byla v roce 2015 ve Švédsku (v rámci EU a v přepočtu na eura), a to 202,21 €/100 kg (3,17 Kč/ks), tj. o 3,3 % nižší než v roce 2014. V ČR byla tato cena 108,11 €/100 kg (1,69 Kč/ks), o 9,5 % meziročně nižší v přepočtu na eura a o 12,2 % meziročně nižší v korunách (pramen: Evropská komise a ČNB).

V roce 2015 byl trh s vejci v ČR charakterizován meziročním poklesem průměrných početních stavů nosnic, snížením výroby, nárůstem dovozu i vývozu, výrazným snížením spotřeby a malým zvýšením ceny (tab. T8.2/05).

V ČR bylo v roce 2015 evidováno 8,9 mil. ks nosnic v užitkových chovech jako průměr za celý rok, což představuje meziroční pokles o 260,8 tis. ks (o 2,8 %). Z toho tvořily 53,5 % nosnice v domácích hospodářstvích, jejichž stavy meziročně v průměru klesly o 1,5 %, a zbytek nosnice v podnikové výrobě, jejichž stavy v průměru za celý rok klesly o 4,3 %¹⁶¹.

Celková snáška konzumních vajec v ČR v roce 2015 klesla o 2,8 % na 2 174,2 mil. ks (v přepočtu 125,0 tis. t), z toho bylo 42,7 % sneseno v domácích hospodářstvích. Snáška konzumních vajec vyprodukovaných v podnikové výrobě meziročně klesla o 3,8 % a v domácích hospodářstvích o 1,5 %. Na celkové výrobě EU 28 se tato výroba v roce 2015 podílela přibližně 1,7 % (prameny: ČSÚ a predikce Evropské komise). Podle odhadu ÚZEI bylo v roce 2015 vyprodukováno 311,4 mil. ks vajec násadových a neumístěných do líhní (v přepočtu 17,9 tis. t), které po přičtení k vejcím konzumním zvýšily celkovou produkci vajec vyrobených v ČR a neumístěných do líhní na 142,9 tis. t, v přepočtu 2 485,7 mil. ks (pokles o 2,9 %). Průměrná roční užitkovost v ČR v roce 2015 dosáhla u nosnic v podnikové výrobě zemědělského sektoru 301,1 ks/nosnici/rok, což je oproti předchozímu roku o 0,6 % více. U nosnic v domácích hospodářstvích dosáhla užitkovost 195,0 ks/nosnici/rok, stejně jako v předchozím roce (pramen: ČSÚ).

Dovoz vajec a vaječných hmot do ČR v roce 2015 dosáhl celkem 44,8 tis. t, z toho v přepočtu 593,4 mil. ks (33,9 tis. t) vajec ve skořápce a 10,8 tis. t vaječných hmot. Oproti

¹⁶⁰ Vážený průměr cen členských států průměru hmotnostních kategorií L (47,5 g včetně až 57,5 g) a M (57,5 g včetně až 67,5 g).

¹⁶¹ Údaje o stavech z ČSÚ nelze srovnávat s údaji do roku 2009 včetně.

minulému roku se dovoz vajec ve skořápce zvýšil o 29,9 % a dovoz vaječných hmot se zmenšil o 11,1 %, což v souhrnu znamená meziroční nárůst hmotnosti dovezených vajec ve skořápce a vaječných hmot o 16,4 %. Z dovezených vajec ve skořápce bylo 88,9 % vajec konzumních, jejichž dovezený počet se meziročně zvýšil o 33,4 %, a naopak objem dovezených vajec slepičích násadových vzrostl o 7,1 % na 66,1 mil. ks (pramen: celní statistika).

Nejvýznamnějším dovozcem vajec a vaječných hmot bylo stejně jako v předchozím roce Polsko, které dovezlo do ČR 26,1 tis. t, z toho 17,2 tis. t vajec slepičích konzumních, 3,4 tis. t vajec konzumních od ostatní domácí drůbeže a 66,9 t vajec násadových slepičích (299,1 mil. ks konzumních slepičích, 57,5 mil. ks konzumních ostatních drůbežích a 1 072,6 tis. ks násadových slepičích). Celkově bylo z Polska dovezeno 20,7 tis. t skořápkových vajec, tedy o 66,3 % více než v předchozím roce. Vaječných hmot Polsko do ČR dovezlo 5,4 tis. t, meziročně o 31,4 % méně.

Druhým nejvýznamnějším dovozcem bylo v roce 2015 Slovensko, které dovezlo do ČR 5,9 tis. t vajec a vaječných hmot, z toho 45,8 mil. ks slepičích vajec konzumních (2,7 tis. t), dále 4,3 mil. ks ostatních drůbežích vajec konzumních (247,9 t) a 49,1 mil. ks vajec násadových slepičích (2,5 tis. t), a bylo tak také nejvýznamnějším dovozcem násadových vajec slepičích do ČR. Celkem Slovensko dovezlo 5,5 tis. t skořápkových vajec (o 56,2 % více než v předchozím roce) a 461,5 t vaječných hmot.

Na dovozu skořápkových vajec a vaječných hmot do ČR se z významné části podílely také Lotyšsko (6,5 tis. t), Německo (3,1 tis. t), Nizozemsko (1,0 tis. t), Francie (0,7 tis. t), Dánsko (0,4 tis. t), Litva (0,3 tis. t), Itálie (0,3 tis. t) a Španělsko (0,2 tis. t).

Vývoz vajec a vaječných hmot z ČR v roce 2015 dosáhl celkem 20,5 tis. t, z toho 287,7 mil. ks (17,9 tis. t) vajec ve skořápce a 2,6 tis. t vaječných hmot. Oproti minulému roku se vývoz vajec ve skořápce zvýšil o 1,8 % a vývoz vaječných hmot o 45,6 %, což v souhrnu znamená meziroční nárůst hmotnosti vyvezených vajec ve skořápce a vaječných hmot o 8,5 %. Z vyvezených vajec ve skořápce bylo 46,6 % vajec konzumních, jejichž vyvezený počet se meziročně zvýšil o 4,1 %, a naopak objem vyvezených vajec slepičích násadových klesl o 0,1 % na 153,7 mil. ks (pramen: celní statistika).

V součtu skořápkových vajec a vaječných hmot (poživatelných sušených, tekutých aj.) bylo vyvezeno nejvíce na Slovensko, a to 5,5 tis. t (z toho 62,5 mil. ks konzumních slepičích vajec, tj. 3,1 tis. t, dále 43,2 tis. ks násadových slepičích vajec, tj. 2,6 t, dále 41 tis. ks konzumních vajec jiných než čerstvých, tj. 1,4 t, a 3 tis. ks konzumních vajec ostatních, tj. 90 kg, a k tomu 2,5 tis. t vaječných hmot). Celkem vyvezla ČR v roce 2015 na Slovensko 3,1 tis. t skořápkových vajec. Meziročně to znamená o 54,1 % více vaječných hmot a 4,8 % skořápkových vajec, a celkově se vývoz těchto vajec a hmot zvýšil o 22,2 %.

Druhou nejvýznamnější destinací pro vývoz vajec a vaječných hmot z ČR v roce 2015 bylo Rusko, které dovezlo vejce slepičí násadová o počtu 78,4 mil. ks (5,0 tis. t), tedy o 6,2 % meziročně méně.

K dalším destinacím patřilo Polsko, kam směřovalo dohromady 2,5 tis. t skořápkových vajec a vaječných hmot, Maďarsko (2,5 tis. t), Ukrajina (1,1 tis. t), Rakousko (1,0 tis. t), Nizozemsko (0,4 tis. t) a Spojené království (0,3 tis. t).

Saldo bilance ČR se v roce 2015 posunulo více do záporných hodnot o 5,4 tis. t (26,3 %) ve srovnání s rokem předchozím, kdy již bylo výrazně záporné. V roce 2015 činilo -305,8 mil. ks u skořápkových vajec, -8,2 tis. t u vaječných hmot, a celkově -25,8 tis. t. ČR měla v roce 2015 kladnou obchodní bilanci u vajec násadových, která se meziročně změnila záporně o 4,6 mil. ks a činila 87,6 mil. ks.

V roce 2015 byla domácí spotřeba konzumních vajec 147,6 tis. t (2 568,2 mil. ks), tedy meziročně o 2,5 % více.

Spotřeba vajec na obyvatele se meziročně zvýšila o 0,1 kg/obyv./rok na 14,3 kg/obyv./rok (249 ks/obyv./rok).

Míra soběstačnosti klesla o 2,8 p. b. na 85,5 %.

T8.2/05 - Bilance výroby a spotřeby vajec a jejich ekonomika

Ukazatel	MJ	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾	Meziroční index
Bilance							
Průměrný stav slepic	tis. ks	8 738,6	8 101,6	8 752,2	9 160,0	8 899,2	97,2
Průměrná roční užitkovost²⁾	ks/nosnici	307,1	307,9	308,1	299,3	301,1	100,6
Výroba³⁾	tis. t	142,7	131,6	141,9	147,2	142,9	97,1
z toho domácí hospodářství	tis. t	51,5	49,0	53,2	54,2	53,4	98,5
Dovoz⁴⁾	tis. t	40,3	39,7	33,7	38,5	44,8	116,4
Celková nabídka	tis. t	183,0	171,3	175,6	185,7	187,7	101,1
Domácí spotřeba	tis. t	162,8	154,8	153,2	166,8	167,2	100,2
Vývoz⁴⁾	tis. t	20,2	16,5	22,4	18,9	20,5	108,5
Celková poptávka	tis. t	183,0	171,3	175,6	185,7	187,7	101,1
Míra soběstačnosti⁵⁾	%	87,7	85,0	92,6	88,2	85,5	-2,8
Ekonomika							
Náklady na produkci^{6), 7)}	Kč/ks	1,99	2,06	2,09	2,07	.	x
CZV tříděných vajec	Kč/ks	1,43	2,23	1,77	1,84	1,88	102,2
Přímé platby a dotace vstupů	Kč/ks	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	x
Souhrnná rentabilita⁷⁾	%	-28,14	8,25	-15,31	-11,11	x	x
Cena EU vejce L a M	€/100 kg	115,06	162,35	129,05	127,61	129,59	101,5
Cena ČR vejce L a M	€/100 kg	96,44	144,03	105,02	104,37	108,11	103,6

1) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

2) Od roku 2010 uvádí ČSÚ údaje jen za nosnice v užitkových chovech, v předchozích letech údaje z užitkových i rozmnožovacích chovů.

3) Od roku 2010 změna metodiky: ČSÚ - výroba uváděna pouze za užitkové chovy, do celkové výroby byla započtena i násadová vejce (odhad ÚZEI).

4) Dovoz a vývoz včetně násadových vajec. Konverzní koeficienty pro přepočet kg na kusy vajec: skořápková vejce 17,4 ks, tekuté vaječné produkty 20 ks, sušené vaječné produkty 72 ks.

5) Meziroční index je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

6) Náklady respondentů s podvojným účetnictvím podle výběrového šetření ÚZEI.

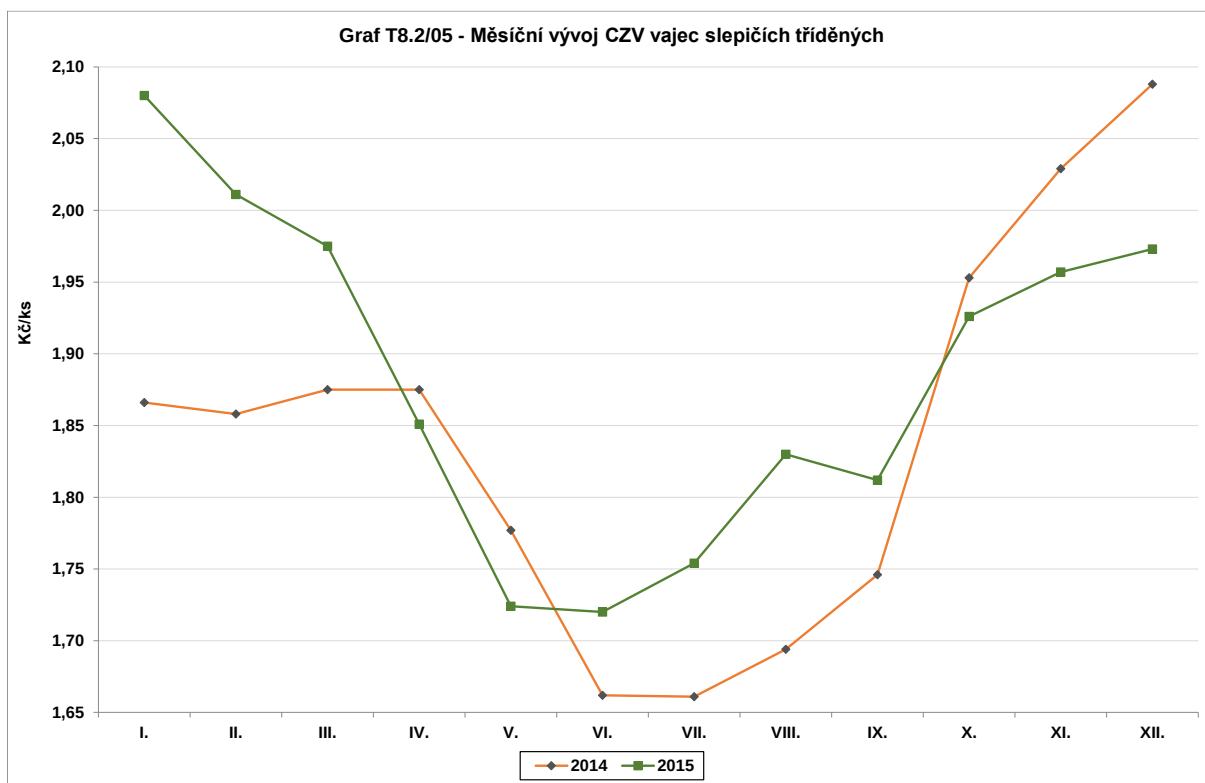
7) Za rok 2015 nebylo z důvodu nedostatku respondentů šetřeno.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu drůbeže, Ceny zemědělských výrobců, Statistika zahraničního obchodu;

Evropská komise; výpočty ÚZEI a MZe

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

CZV tříděných vajec meziročně vzrostla o 0,04 Kč/ks na 1,88 Kč/ks a stejně se změnila i SC na 3,11 Kč/ks. CPV krmné směsi pro nosnice meziročně poklesla o 387,7 Kč/t na 6 563,3 Kč/t.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Pokorný (ÚZEI)

8.2.4 Ovce, kozy – skopové maso

Stavy ovcí ve třech největších producentech zemích EU meziročně výrazně vzrostly a vzrůst stavů nastal i v řadě zemí s menším produkčním významem. V některých zemích Unie se stavy měnily jen mírně a ve dvou zemích byl zaznamenán pokles stavů většího významu. Největší producenti v Unii vykazovali podle Eurostatu mimořádně výrazný růst stavů: ve Španělsku a ve Spojeném království po 1 mil. ks, tj. o 7,1 %, resp. o 4,2 %, a dále v Rumunsku o 0,5 mil. ks, tj. o 5,8 %. Růst stavů v pobaltských zemích, v Maďarsku, Rakousku, Chorvatsku a na Kypru byl z hlediska počtu málo významný. Naopak znatelněji klesly stavy v Řecku (o 0,2 mil. ks, tj. o 2,1 %) a ve Francii (o 0,1 mil. ks, tj. o 1,5 %). Hrubá domácí produkce skopového a koziho masa v EU se podle bilančního odhadu EK zvýšila o 40,0 tis. t (4,4 %) a dosáhla 953,0 tis. t. Z toho porážky se meziročně zvýšily přibližně o 39,0 tis. t a dosáhly 915 tis. t, a rovněž vývoz zvířat v přepočtu na jatečnou hmotnost se zvýšil o 2,0 tis. t. Vývoz skopového masa meziročně klesl o 12 tis. t a podle bilance EK dosáhl 20 tis. t. Spolu s živými zvířaty bylo podle bilance EK vyvezeno v přepočtu 58,0 tis. t j. hm., což představuje 6,1 % hrubé produkce. Nejvýznamnější destinací zůstala Libye, kam podle DG AGRI směřovalo 21,4 tis. t. Zdvojnásobil se vývoz do Jordánska na 14,4 tis. t a naopak čtyřnásobně klesl vývoz do Hong Kongu na 5,7 tis. t. Přesto tato

země zůstala třetím nejvýznamnějším odběratelem skopového masa EU. Dalšími destinacemi byly Libanon, Švýcarsko a další země. Dovoz skopového a kozího masa do EU odhaduje EK na 202,0 tis. t j. hm., což je o 6,9 % více než v roce 2014. Dominantním dovozcem byl Nový Zéland, odkud pocházelo 85,8 % dovezeného množství. Další dovozy pocházely z Austrálie a z dalších destinací. Dovoz živých zvířat nebyl realizován. Spotřeba skopového a kozího masa v EU celkem se podle odhadu EK výrazně zvýšila (o 6,2 % na 1 097 tis. t j. hm.) a její růst převýšil zvýšení produkce. Proto se mírně snížila soběstačnost EU (o 1,0 p. b.) na 87,0 %. Průměrná spotřeba skopového a kozího masa na osobu dosáhla v EU 1,9 kg.

Ceny těžkých jatečných jehňat se ve většině producentsky významných zemí měnily jen mírně v rozmezí do zhruba 1,5 %, a to směrem nahoru i dolů. CZV lehkých jehňat měly větší meziroční pohyb, než tomu bylo u těžkých jehňat (v rozmezí od 2,5 % do 13,2 %), a to rovněž směrem vzhůru i dolů. Průměrná CZV těžkých jehňat za sledované země EU se podle Agrarmarkt Austria (AMA) zvýšila o 0,4 % na 5,15 €/kg (140,50 Kč/kg) a průměrná CZV lehkých jehňat vzrostla o 3,6 % a činila 6,10 €/kg (166,40 Kč/kg). Nejvyšší průměrná CZV těžkých jehňat ze sledovaných zemí byla vykázána ve Francii (6,32 €/kg, tj. 172,40 Kč/kg) a nejnižší v Rumunsku (2,44 €/kg, tj. 66,60 Kč/kg). U lehkých jehňat byla ve sledovaných zemích dosažena nejvyšší průměrná CZV ve Španělsku (7,26 €/kg, tj. 198,10 Kč/kg) a nejnižší v Portugalsku (4,59 €/kg, tj. 125,20 Kč/kg). Na Slovensku byl zaznamenán 13% růst CZV lehkých jehňat, což byl největší cenový vzestup ze všech sledovaných zemí v obou váhových kategoriích.

V České republice se dlouholetý růst základního stáda ovcí dále urychlil. Vzrostlo základní stádo koz a rovněž celkové stavy obou jmenovaných druhů přežvýkavců. K 1. 4. 2015 bylo v ČR evidováno 134,5 tis. ks bahnic, což je meziroční nárůst základního stáda o 4,3 %. Celkové stavy ovcí a beranů ke stejnému datu dosáhly 231,7 tis. ks, tj. o 2,8 % více než v předchozím roce. V kategorii koz a kozlů bylo k 1. 4. 2015 evidováno 26,8 tis. ks, což je o 9,9 % více než v předchozím roce. Pozitivní vývoj stavů ovcí a koz byl pravděpodobně stimulován rostoucí spotřebitelskou oblibou produktů chovu a podporou dotačních programů.

T8.2/06 - Bilance výroby a spotřeby skopového a koziho masa¹⁾

Ukazatel	MJ	2011	2012	2013	2014	2015 ²⁾	Meziroční index
Stavy ovcí celkem	ks	209 052	221 014	220 521	225 397	231 694	102,8
Stavy koz celkem	ks	23 263	23 620	24 042	24 348	26 765	109,9
Výroba	tis. t j. hm.	2,38	3,00	3,32	3,49	3,55	101,7
z toho - domácí hospodářství	tis. t j. hm.	1,89	2,84	3,14	3,30	3,37	102,1
Dovoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,34	0,36	0,39	0,34	0,46	135,3
Celková nabídka	tis. t j. hm.	2,72	3,36	3,71	3,83	4,01	104,7
Domácí spotřeba	tis. t j. hm.	2,64	3,28	3,61	3,65	3,81	104,4
Vývoz ³⁾	tis. t j. hm.	0,08	0,08	0,10	0,18	0,20	111,1
Celková poptávka	tis. t j. hm.	2,72	3,36	3,71	3,83	4,01	104,7
Míra soběstačnosti ⁴⁾	%	90,2	91,5	92,0	95,6	93,2	-2,4

1) Koefficient přepočtu živé hmotnosti na jatečnou = 0,46.

2) Údaje o dovozu a vývozu jsou předběžné, rovněž navazující výpočty nabídky, poptávky a spotřeby.

3) Dovoz a vývoz včetně živých zvířat.

4) Meziroční index u soběstačnosti je vyjádřen v p. b. (tj. rozdílem %).

Pramen: ČSÚ; MZe; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ; Svaz chovatelů ovcí a koz

Zpracoval: I. Bošková (ÚZEI), M. Roubalová (MZe)

Počet poražených ovcí celkem se podle odhadu meziročně zvýšil, ale porážky na jatkách klesly o 6,4 %. Celkové porážky ovcí včetně domácích porážek dosáhly podle odhadu ČSÚ a MZe 145,6 tis. ks, z toho 123,5 tis. ks jehňat. Z uvedených počtů bylo podle údajů ČSÚ na jatkách poraženo 11,6 tis. ks ovcí (včetně 9,5 tis. ks jehňat), tzn. 8,0 % celkově poražených ovcí včetně jehňat. Průměrná porážková hmotnost jehňat na jatkách se meziročně mírně snížila na 32,1 kg ž. hm./ks, tj. o 0,7 kg. Průměrná porážková hmotnost jehňat při zohlednění domácích porážek však podle odhadu dosáhla 37,6 kg ž. hm., což je stejná váha jako v předchozím roce. Porážky koz včetně domácích porážek činily podle odhadu ČSÚ 28,4 tis. ks. Počet poražených koz na jatkách činil 385 ks. Celková domácí výroba skopového a koziho masa se zvýšila o 1,7 %, přitom část přírůstku domácí výroby byla vyvezena. Přestože větší část přírůstku zůstala na domácím trhu, nestačila pokrýt růst domácí spotřeby o 4,4 % a míra soběstačnosti klesla na 93,2 %. Cenový vývoj v ČR se odvíjí zejména od podmínek na neformálním trhu a jen malá část produkce je ovlivněna cenovým vývojem na evropském trhu. Průměrná CZV jatečných jehňat v ČR dosáhla 51,21 Kč/kg ž. hm., což je o 4,86 Kč více, než bylo vykázáno v předchozím roce. Průměrná cena dovezeného skopového a koziho masa dosáhla podle dat ČSÚ 206,91 Kč/kg.

V zahraničním obchodě byl zřejmý další růst vývozu živých ovcí. Bylo vyvezeno 3 560 ks živých ovcí a tato položka činila v přepočtu více než čtvrtinu celkového vývozu komodity. Výrazný počet kusů směřoval do Maďarska a Rakouska. Dalšími významnějšími destinacemi bylo Německo a Rusko. Vývoz skopového masa dosáhl 0,14 tis. t a nejvýznamnějšími destinacemi bylo Německo, kam směřovalo 56,6 % vyvezeného množství skopového a koziho masa, a Slovensko s podílem 29,4 %.

Dovoz se uskutečnil téměř výhradně v mase. Dovošní pozice Nového Zélandu oproti minulému roku posílila. Dovoz z této destinace vzrostl meziročně o 60 % a z této destinace pocházela více než třetina dovezeného množství. Větší množství bylo dovezeno tradičně

z Německa, Spojeného království a ze Španělska, mezi významnější dovozce patřily i Belgie, Nizozemsko a Irsko. Na zbytku dovozu skopového a kozího masa se podílelo 12 zemí z Evropy i ze zámoří. Dovoz živých ovcí, stejně jako zahraniční obchod s živými kozami, se tradičně pohyboval kolem nuly.

Chov ovcí a koz je podporován prostřednictvím dobrovolných podpor vázaných na produkci (VCS) i v rámci systému přechodných vnitrostátních podpor. V souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1306/2013, který umožňuje směřovat část přímých plateb na ohrožené sektory, byla na základě nařízení vlády č. 50/2015 Sb., ve znění pozdějších předpisů, stanovena pro rok 2015 platba ve výši 3 670,30 Kč/VDJ na chov bahnice nebo chov kozy jako platba na citlivou komoditu. Sazba přechodné vnitrostátní podpory na chov přežvýkavců na rok 2015 činila 101,63 Kč/VDJ a sazba přechodné vnitrostátní podpory směřovaná na chov ovcí a koz byla stanovena ve výši 61,17 Kč/VDJ. Přepočítacím koeficientem 0,15 připadlo na oprávněnou bahnici a kozu v součtu celkem 575,0 Kč. Podpora chovatelů ovcí a koz pokračovala i v rámci systému SAPS na plochu obhospodařované půdy a současně byly vypláceny i další podpory z národních zdrojů v rámci „Zásad“ a dalších nepřímých podpor (viz kap. 2). Chov ovcí a koz představuje šetrný způsob hospodaření v krajině a zejména v podhorských a horských oblastech nevhodných pro chov skotu je jednou z mála hospodářských alternativ.

V chovech v ČR převažují ovce s kombinovanou užitkovostí, jejichž podíl na stavech činil v roce 2015 bezmála polovinu. Masných plemen bylo chováno zhruba 36 % a zbytek představovala plodná a dojná plemena. Zpracování ovčího a kozího mléka probíhá přímo v místech chovů ovcí a koz. Nadále je zřejmá spotřebitelská obliba ovčích a kozích sýrů a tyto výrobky se mimo prodeje ze dvora a dalších doplňkových forem prodeje objevují i v nabídce řetězcových prodejen.

8.2.5 Rybářství

Rybářství se v ČR řadí k úspěšným odvětvím zemědělství, které zahrnuje chov, zušlechťování, ochranu a lov ryb, popřípadě jiných vodních organismů. Rybářství v České republice lze rozdělit na produkční a rekreační rybářství. Produkčním rybářstvím se rozumí systematická, cílevědomá a odborná péče o obsádky ryb a jejich ochrana při využití reprodukce a zlepšování potravních podmínek. V České republice označení produkční rybářství nezahrnuje pouze dominantní rybníkářství, ale chov lososovitých druhů ryb, chov ryb ve speciálních rybochovných objektech, chov ryb v plovoucích klecích k zajištění produkce ryb a rybího masa a také rybí násady.

Produkční i rekreační rybářství jsou v České republice řízeny zákonem č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství) a jeho prováděcí vyhláškou č. 197/2004 Sb. Pod pojmem rekreační rybářství se rozumí výkon rybářského práva v rybářských revírech České republiky. Hospodaření v rybářských revírech spočívá

v obhospodařování říčních systémů a vodních útvarů takovým způsobem, aby byla zachována stabilní, druhově a věkově různorodá rybí společnost.

V České republice je vyhlášeno více než 2 tis. rybářských revírů představujících výměru téměř 42 tis. ha, přičemž rekreačním rybolovem se zabývá zhruba 350 tis. rybářů. Rybářské revíry jsou rozděleny na mimopstruhové a pstruhové. Jejich největšími uživateli jsou Český rybářský svaz, z. s., a Moravský rybářský svaz, z. s. S oborem rekreační rybářství je spojena celá řada dalších odvětví, např. cestovní ruch, prodej rybářského vybavení, chov ryb atd.

Na našem území se nachází přibližně 24 tis. rybníků a vodních nádrží o celkové ploše přibližně 52 tis. ha, z toho je na více než 41 tis. ha uskutečňován vlastní chov ryb. Rybníky neplní úlohu jen produkční, ale plní širokou škálu dalších významných mimoprodukčních funkcí, jako jsou protipovodňová ochrana a retence vody, dočišťování povrchových vod, zlepšování vláhové bilance v krajině, ekologická funkce rybníků a jiné.

Rozhodující producenty s chovem ryb a vodní drůbeže, zpracovatele ryb, instituce rybářského výzkumu a školství a také rybářské svazy sdružuje Rybářské sdružení ČR se sídlem v Českých Budějovicích.

Produkce tržních ryb v roce 2015 dosáhla 20,2 tis. t a byla téměř shodná s rokem 2014. Výlov z rybníků představoval z celkové výroby 19,6 tis. t ryb, ze speciálních zařízení (převážně z pstruhařství) bylo získáno 594 t a 36 t bylo vyloveno z přehrad. Druhové zastoupení tržních ryb je u nás relativně stabilní a výrazněji se proti předchozím rokům nezměnilo, tradičně dominoval kapr. V roce 2015 dosáhl jeho výlov 17,9 tis. t ž. hm. a na celkovém objemu lovených ryb se obdobně jako v roce 2014 podílel 88 %, lososovité ryby zaujímaly 3 %, býložravé ryby 4 %, výlov lín činil téměř 1 % a dravé ryby představovaly více než 1 % z celkového výlovu. Výlov ryb na udici dosáhl v roce 2015 podle odhadu Rybářského sdružení ČR 3,8 tis. t ž. hm., což byl shodný objem jako v roce 2014. Téměř z 79 % (3,0 tis. t ž. hm.) se na něm podílel kapr, z ostatních druhů ryb převažoval cejn velký, štika a sumec (celkem 0,4 tis. t ž. hm.).

Na tuzemský trh bylo v roce 2015 dodáno 9 154 t živých ryb (meziroční nárůst o 682 t). Objem zpracovaných ryb meziročně klesl o 9,5 % na 1 949 t v živé hmotnosti a představoval téměř 10% podíl z objemu vylovených tržních ryb.

Český trh nadále preferoval dodávky ve formě živých ryb, které v posledních třech letech představovaly 42–47 % produkce získané chovem. Podíl zpracovaných ryb na výrobky z celkového objemu vyprodukovaných sladkovodních tržních ryb dosahoval 10–12 %.

T8.2/07 - Produkce ryb z rybníků a dalších rybochovných zařízení (tis. t ž. hm.)

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	Meziroční index
Produkce	21,0	20,8	19,4	20,1	20,2	100,5
Výlov na udici	3,9	4,0	3,8	3,8	3,8	100,0
v tom - vývoz¹⁾	8,8	8,6	8,4	8,4	9,9	117,9
- zpracování	2,1	2,3	2,4	2,1	1,9	90,5
Spotřeba na osobu v kg/rok²⁾	1,47	1,41	1,40	1,34	1,39	103,7

1) Vývoz zahrnuje pouze živé sladkovodní ryby dle údajů Rybářského sdružení ČR. Rok 2015 předběžně.

2) Spotřeba sladkovodních ryb v kg/obyv./rok, rok 2015 kvalifikovaný odhad RS ČR.

Pramen: Rybářské sdružení České republiky; Statistika zahraničního obchodu ČSÚ.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Tuzemská spotřeba ryb podle ČSÚ, zahrnující sladkovodní i mořské ryby, v roce 2015 dosahovala podle odhadu 5,3 kg/obyv./rok, z toho sladkovodní ryby se na ní podílely necelou pětinou. Podle odhadu Rybářského sdružení ČR dosahovala v roce 2015 spotřeba sladkovodních ryb na obyvatele přibližně 1,39 kg/rok a ve srovnání s rokem 2014 došlo k jejímu zvýšení o 0,05 kg.

V roce 2015 se CZV kapra tř. I ve srovnání s rokem 2014 mírně snížila, a to o 0,9 % (o 0,43 Kč/kg) na 49,20 Kč/kg ž. hm. CZV pstruha se naopak zvýšila o 1,5 % (o 1,7 Kč/kg) a dosáhla 111,29 Kč/kg ž. hm. Zároveň došlo také meziročně k nárůstu spotřebitelské ceny kapra (chlazený, mražený) o 0,99 Kč na 167,59 Kč/kg.

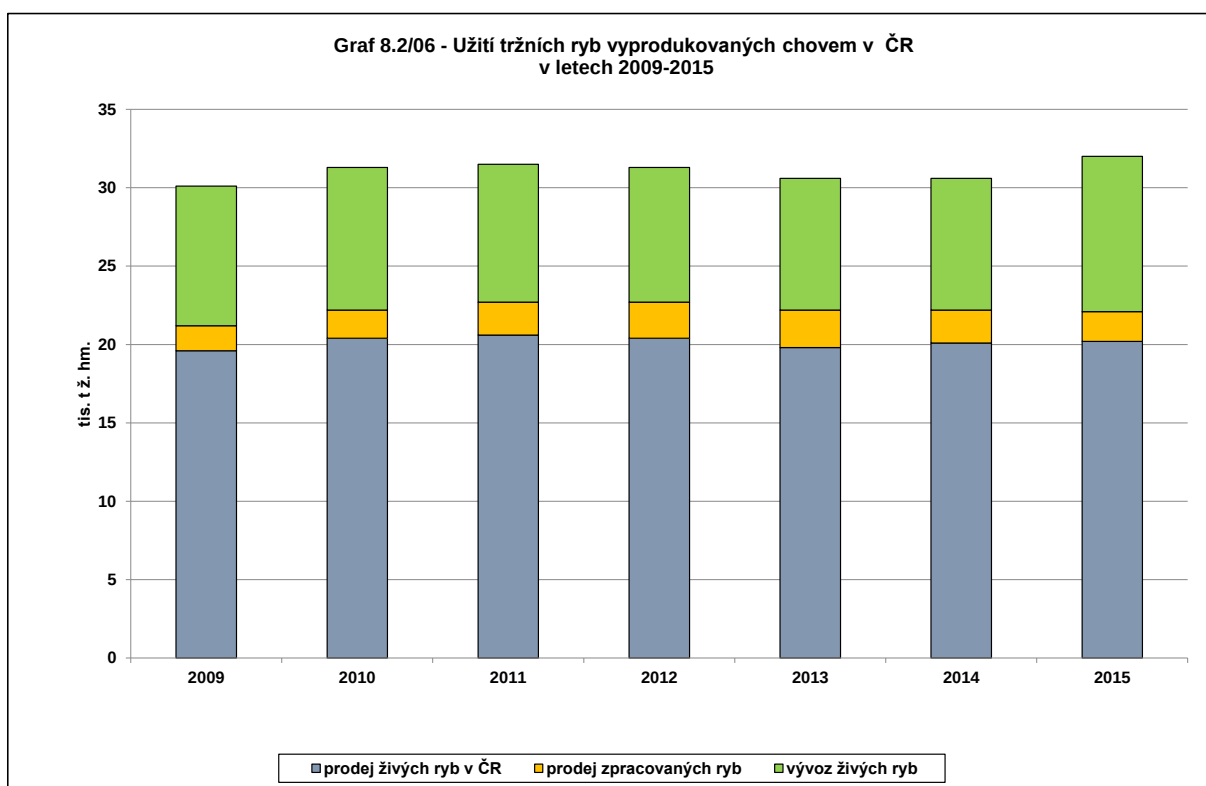
Vývoz živých ryb za rybářské podniky se dle údajů Rybářského sdružení ČR meziročně zvýšil o 17,9 % na 9,9 tis. t ž. hm.

V roce 2015 dle ČSÚ dosáhl objem českého vývozu v tuzemsku produkováných sladkovodních ryb (živých, čerstvých nebo chlazených a zmrazených) 11,7 tis. t, což představovalo meziroční nárůst o 17,3 %. Hodnota tohoto vývozu dosáhla 598,6 mil. Kč a meziročně vzrostla menším tempem (o 12,5 %). Z ČR se vyváží zejména živý kapr (11,3 tis. t v hodnotě 564,8 mil. Kč), a to poprvé nejvíce do Polska (s 39% podílem v roce 2015), které odsunulo na druhou pozici Německo (s 29% podílem), a na Slovensko (12 %). Dalšími odběrateli v pořadí byli Rakousko a Francie. S výjimkou Francie byl do všech uvedených zemí zaznamenán nárůst vývozu, z toho nejvyšší do Polska (o 2,0 tis. t, tj. o 80,4 %). Pouze v případě Slovenska nebyl nárůst exportovaného množství doprovázen také odpovídajícím nárůstem hodnoty vývozu ve finančním vyjádření (množství se zvýšilo o 12,4 %, zatímco hodnota poklesla o 1,9 %), k čemuž přispělo nadprůměrné snížení kilogramové ceny vývozu živého kapra do této země o 12,7 % na 47,06 Kč/kg. Celkově průměrná jednotková vývozní cena poklesla o 3,5 % na 50,06 Kč/kg.

Mnohem méně významný byl vývoz kapra čerstvého nebo chlazeného, který směřoval tradičně do Německa (45 % v roce 2015) a Rakouska (17 %) a poprvé také do Polska (21 %). Mimo to se zvýšil vývoz na Slovensko (11 %). Kapr zmrazený byl vyvážen zejména na Slovensko (72 %), na druhou pozici kleslo dříve nejvýznamnější Německo (28 %). Zmrazený pstruh se z ČR v roce 2015 vyvážel v podstatě jen do Německa a čerstvý pstruh směřoval

převážně do Rakouska. Zatímco vývoz kaprů se v roce 2015 meziročně zvýšil, v případě pstruhů došlo k jeho významnému poklesu.

Na českém dovozu sledovaných druhů (tj. kaprů, pstruhů a úhořů) participují zejména živí a zmrazení pstruzi, kterých bylo v roce 2015 importováno 2 147 t. V nezvyklé míře se v roce 2015 dováželi rovněž živí kapři. Jejich import se meziročně zvýšil 5,4krát na 1 228 t, na čemž měl podíl zejména vyšší dovoz z Maďarska a Chorvatska. Živí pstruzi pocházeli především z Itálie a již druhým rokem ze Slovenska, zmrazení byli nakupováni v Turecku a Španělsku. Průměrná kilogramová vývozní cena kapra živého byla v roce 2015 vyšší než cena dovozní (50,06 Kč/kg vs. 44,56 Kč/kg). Podobná cenová relace byla i u pstruha, a to jak u zmrazeného, tak i živého (97,24 Kč/kg vs. 83,53 Kč/kg, resp. 109,77 Kč/kg vs. 76,54 Kč/kg).

Pramen: Rybářské sdružení ČR

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Produkční rybářství je v ČR podporováno z národních zdrojů a rovněž ze zdrojů EU. V současné době jsou do tohoto odvětví směřovány především následující podpory:

- a) Národní resortní podpory poskytované v rámci dotačních programů stanovených v “Zásadách“ na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, týkající se akvakultury a sladkovodního rybolovu (např. Kontrola užitkovosti, Speciální poradenství pro živočišnou výrobu, Školní závody, Podpora mimoprodukčních funkcí rybníků, Genetické zdroje). V rámci podpory mimoprodukční funkce rybníků bylo v roce 2015 vyplaceno 56 žadatelům celkem 84,9 mil. Kč (tj. částka 732,6 Kč/ha vodní

- plochy).
- b) Podpory poskytované v rámci Operačního programu Rybářství 2007–2013. Tento program financovaný ze 75 % EU byl ukončen v roce 2014 a v roce 2015 proběhly poslední úhrady žadatelům. Za celé programové období bylo toto odvětví podpořeno 900,7 mil. Kč, z toho rozhodující podíl, tj. 56 %, byl čerpán na produktivní investice do akvakultury a téměř 20 % na rozvoj nových trhů a propagační kampaně (podrobněji viz kap. 2.1).
 - c) Operační program Rybářství bude pokračovat také v dalším sedmiletém období v období 2014–2020. Tento Program je zaměřen na podporu zachování udržitelné produkce tržních ryb z tradiční české akvakultury, investování do recirkulačních zařízení za účelem zvýšení produkce a na investování do konkurenceschopnosti tradiční akvakultury. Podporován bude rovněž transfer vědeckých poznatků do podniků akvakultury a formy hospodaření přispívající k zachování či zlepšování stavu životního prostředí a biologické rozmanitosti. Velká pozornost bude rovněž věnována zvýšení podílu zpracovaných ryb, propagaci akvakultury, ale i podpoře konzumace sladkovodních ryb v ČR. Na celé programové období byla ČR vyčleněna z ENRF¹⁶². částka 31,11 mil. €, což je o 1,35 mil. € více než v předchozím období 2007–2013. Výše spolufinancování ze státního rozpočtu ČR představuje 25 %, takže celkový objem finančních prostředků na období let 2014–2020 dosáhne 37,9 mil. €.

8.2.6 Včelařství

Včelařství jako jedno z nejstarších oborů lidské činnosti se v ČR řadí k významným odvětvím živočišné výroby. Významné hodnoty z ekonomického hlediska přináší opylovací činnost, neboť včela medonosná je nejdůležitějším opylovačem. Zvláště v zemědělství hraje opylování entomofilních plodin zásadní roli, a to především za účelem zajištění hospodářské produkce, ale i ve vztahu k přírodním ekosystémům, kde je zárukou zachování biodiverzity krajiny. Včelařství je navíc významným zdrojem biologicky hodnotných potravin (med), farmakologicky významných antimikrobiálních látek (propolis), látek biostimulujících imunitní systém (pyl), mateří kašičky, jedu i technicky významných látek (vosk), které nalézají uplatnění v různých průmyslových odvětvích i ve farmacii.

V České republice produkovaný med dosahuje v souladu se základními pravidly ošetřování včelstev a zpracování medu významně lepší kvality, než udává vyhláška č. 76/2003 Sb., oddíl 2 Med, popřípadě směrnice Rady (ES) 2001/110. Většina produkce odpovídá vyšší kvalitě, kterou deklaruje svazová norma jakosti č. ČSV¹⁶³ 1/1999 ČESKÝ MED.

¹⁶² ENRF - Evropský námořní a rybářský fond (European Maritime and Fisheries Fund).

¹⁶³ Český svaz včelařů, z. s.

Česká republika je rozložením včelstev celoplošně relativně dobře pokryta. Hustota „zavčelení“ se pohybuje v průměru okolo 7 včelstev na 1 hektar. Tato skutečnost napomáhá optimálním způsobem zajistit rovnoměrné opylování rostlin v krajině a současně nabízí ideální předpoklady pro produkci regionálních potravin včetně možnosti regionální nabídky včelích produktů na celém území ČR. Současně je tato struktura cennou zárukou stability oboru jako celku s nejvíce flexibilním chováním podmíněným zvýšenou odolností vůči změnám v ekonomických podmínkách trhu, které menší včelařské jednotky bez přímé ekonomické závislosti na oboru mohou lépe překonávat.

Významná je i současná existence profesionálních včelařských provozů¹⁶⁴, které jsou regionálními centry propagace pokrokových metod a racionalizace ve včelařství. V roce 2015 bylo evidováno 107 profesionálních včelařů (v roce 2014 to bylo 118). Tito chovatelé se podílejí pořádáním vzdělávacích kurzů také na zlepšování úrovně chovu u drobných chovatelů včel, pro které svými přidruženými aktivitami zajišťují výrobu včelařských pomůcek, ale i odbyt části jejich produkce. To vytváří bázi pro globální rozvoj včelařství v ČR. Zároveň větší včelařské provozy disponují kvalitnějším technickým vybavením a používají i modernější technologie v ošetrování včelstev, z nichž některé přebírají i malovčelaři. Ti tak současně vytvářejí základnu pro budoucí růst provozů komerčního charakteru, potřebných pro rozvoj progresivních metod v českém včelařství. Rizikovým faktorem stále zůstává věková struktura chovatelů včel, proto je kladen tak velký důraz na práci s mládeží.

Rok 2015 byl v odvětví včelařství charakterizován meziročním úbytkem stavů včelstev, ale růstem počtu včelařů. Poměrně příznivý vývoj počasí v průběhu roku ovlivnil pozitivně produkci medu, což mělo vliv i na průměrný výnos na včelstvo, zároveň se ale zhoršila bilance zahraničního obchodu s medem.

V České republice bylo v roce 2015 evidováno 54,2 tis. včelařů, kteří chovali celkem 594,8 tis. včelstev. V meziročním srovnání došlo ke zvýšení počtu včelařů o 3,7 tis., naproti tomu počet včelstev klesl o 8,6 tis. V ČSV je organizováno 97 % chovatelů včel s podílem z celkového počtu chovaných včelstev téměř 97 %. Dlouhodobě přetrvává převaha drobných včelařů, chovajících do 15 včelstev. Na jednoho včelaře připadlo v roce 2015 v průměru 11 včelstev, což znamenalo v meziročním srovnání snížení o 1 včelstvo.

Příznivý průběh suchého a teplého počasí během roku 2015 se promítl do vyšší snůšky medu. Produkce medu v porovnání s rokem 2014 poměrně výrazně vzrostla o 28,6 % (tj. o 2,0 tis. t) na 9,2 tis. t, což bylo nejvíce od rekordního roku 2011. Její podíl z celkové produkce EU se nezměnil a představuje dlouhodobě necelé 4,0 %. Ve srovnání s pětiletým průměrem let 2011–2015 se snůška medu v ČR v roce 2015 zvýšila o 6,9 % (o 0,6 tis. t). Také

¹⁶⁴ Za profesionální chovatele lze považovat včelaře vlastníciho 150 a více včelstev.

průměrný výnos medu na včelstvo v ČR se v roce 2015 se nacházel nad pětiletým průměrem a byl o 0,4 kg vyšší. V meziročním srovnání se zvýšil dokonce o 30,4 % (tj. o 3,6 kg) na 15,5 kg.

Více než tři čtvrtiny z celkového objemu medu vyprodukovaného v ČR je včelaři nabízeno spotřebitelům formou „prodeje ze dvora“, který umožnila novela veterinárního zákona¹⁶⁵. Menší objem medu je také vykupován výkupními organizacemi, které jej dále balí a dodávají do obchodní sítě nebo jej exportují. Podle informací¹⁶⁶ bylo v roce 2015 od včelařů takto vykoupeno 0,72 tis. t medu, což představuje téměř 8% podíl z celkové snůšky medu.

T8.2/08 - Stavy včelstev, produkce a výnos medu v ČR

Ukazatel	MJ	2011	2012	2013	2014	2015	Meziroční index
Počet včelstev celkem	ks	565 419	540 705	553 040	603 392	594 785	98,6
Prům. počet včelstev na včelaře	ks	11,77	11,23	11,32	11,95	10,98	91,9
Produkce medu	t	11 301	7 331	8 063	7 163	9 209	128,6
Výnos medu na včelstvo	kg/rok	19,99	13,56	14,58	11,87	15,48	130,4

Pramen: Český svaz včelařů, z. s.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Spotřeba medu na obyvatele za rok v ČR se výrazně nemění a již několik let dosahuje 0,7 kg. Její úroveň odpovídá průměru EU, ale ve srovnání s některými evropskými zeměmi (např. Německo, Velká Británie, Španělsko) je relativně nízká.

Bilance zahraničního obchodu s medem byla v roce 2015 již druhým rokem po sobě záporná, přičemž v objemovém vyjádření se její schodek meziročně prohloubil o 45,7 % (tj. o 624,8 t na 2,0 tis. t) a ve finančním vyjádření vzrostl o 65,8 % (tj. o 54,6 mil. Kč na 137,5 mil. Kč). Příčinou tohoto vývoje byl nárůst dovozů medu o více než jednu desetinu při současném poklesu vývozu o jednu pětinu.

Dovoz medu do ČR se v roce 2015 v meziročním porovnání zvýšil především z Uruguaye (o 251,1 t na 396,8 t) a Chile (o 205,7 t na 227,2 t), tj. v minulosti méně významných dodavatelských zemí, a dále z Číny (o 198,6 t na 598,8 t). Naproti tomu z Ukrajiny, která představuje pro český trh nejvýznamnějšího dodavatele, bylo dovezeno 1,1 tis. t (méně o 131,9 t). V rámci Unie byly v roce 2015 pro ČR největšími a obvyklými dodavateli medu Německo a Slovensko, přičemž z obou těchto zemí se dovážené množství meziročně zvýšilo (o 16 %, resp. o 68 %). Významný propad importu však byl ve stejné době zaznamenán ze Španělska (o 51 %). Průměrná dovozní cena medu se v roce 2015 meziročně zvýšila o 7,0 % na 80,73 Kč/kg. Nejdražší med v rámci významnějších a tradičních dodavatelů pochází z Německa (136,83 Kč/kg) a Španělska (123,35 Kč/kg). Meziročně velmi

¹⁶⁵ Vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

¹⁶⁶ Výkazy o včelařství v ČR za roky 2014 a 2015.

výrazně vzrostla také (v souladu s předchozím rostoucím trendem) cena importovaného medu z Chile (o 46,3 % na 105,42 Kč/kg).

Hlavními odběrateli medu z ČR byla Francie, Slovensko a Německo (v roce 2015 zaujímaly spolu 89% podíl). Do Francie export mírně meziročně vzrostl (o 5,0 % na 423,4 t), zatímco na Slovensko a do Německa razantně poklesl (o 28 % na 364,1 t, resp. o 46 % na 263,5 t). Do jisté míry byl tento propad kompenzován mimořádně vysokým vývozem (ve výši 68,1 t) do Velké Británie, kam je však od roku 2011 exportován český med značně nepravidelně. Průměrná vývozní cena medu byla vyšší než dovozní a v roce 2015 dosáhla 100,54 Kč/kg). Proti roku 2014 došlo ke zvýšení této ceny o 12,7 % a v teritoriálním pohledu se s výjimkou Velké Británie zvýšila vývozní cena do všech výše uvedených destinací, z toho nejvíce do Německa (o 22,8 %). Cena exportovaného medu do Německa v roce 2015 dosáhla 117,50 Kč/kg, zatímco do Francie činila podprůměrných 81,43 Kč/kg.

Včelařství je v České republice dlouhodobě podporováno jednak prostřednictvím národních podpor, ale také ze zdrojů EU formou tříletých včelařských programů. Na základě zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, byla v roce 2015 opět poskytnuta chovatelům včel národní dotace 1.D. směřovaná na zabezpečení opylování zemědělských hmyzosnubných rostlin. V rámci této podpory bylo na 592,4 tis. včelstev vyplaceno 79,8 mil. Kč, což představovalo skutečně poukázanou subvenci na včelstvo v hodnotě 126 Kč.

V roce 2015 pokračoval druhým rokem další tříletý Český včelařský program, který byl schválen EU na období 2014–2016. Dotace poskytuje SZIF chovatelům včel prostřednictvím ČSV, z. s., a týkají se se 5 různých opatření. Dotace jsou financovány z 50 % z prostředků EU a z 50 % z národního rozpočtu ČR. K hlavním cílům tohoto včelařského programu patřilo zajištění stavů včelstev pro dostatečné opylení zemědělských kultur a planě rostoucích rostlin, získání nejen nových včelařů, ale zároveň zvýšení počtů včelstev stávajících chovatelů jako součást rozvoje venkova a multifunkčního zemědělství. Dále byl program zaměřen na zvýšení počtu větších včelařských provozů s počtem včelstev nad 20 a zvláště pak na zvýšení počtů profesionálních včelařů, chovajících více než 150 včelstev.

T8.2/09 - Přehled čerpání tříletého programu dotací podle opatření (v tis. Kč)

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	Meziroční index
Technická pomoc	34 460	36 897	35 629	34 307	26 877	78,3
Boj proti varroáze	11 112	15 949	18 932	17 238	27 513	159,6
Racionalizace kočování	5 016	4 478	3 867	2 259	2 159	95,6
Obnova včelstev	8 804	8 159	7 286	9 465	7 414	78,3
Rozbory medu	1 836	937	494	678	712	105,0
Celkem čerpáno	61 231	66 420	66 209	63 947	64 675	101,1
Možnost čerpání	62 653	66 421	66 212	63 947	64 675	101,1
Čerpání v %	97,7	100,0	100,0	100,0	100,0	x

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

Pro rok 2015 byla ČR určena pro tříletý Český včelařský program finanční částka v korunách v rámci dotace na opatření ke zlepšení obecných podmínek pro produkci včelařských produktů a jejich uvádění na trh v souladu s prováděcím rozhodnutím Evropské komise ve výši 64,7 mil. Kč¹⁶⁷. Meziročně se objem přidělených finančních prostředků mírně zvýšil o 1,14 %, tj. o 0,7 mil. Kč. Přidělená suma byla čerpána českými včelaři v plné výši, z toho největší podíl (42,5 %) připadl na podporu likvidace onemocnění včel varroázou a dále na technickou pomoc (podíl 41,6 %).

8.3 Produkce potravinářského odvětví celkem a podle rozhodujících oborů

Průmyslová produkce podle ČSÚ vzrostla v roce 2015 meziročně o 4,4 %. Obdobně jako v předcházejících letech k meziročnímu růstu průmyslové produkce nejvíce přispělo odvětví výroby motorových vozidel, přívěsů a návěsů. Dále to byla výroba pryžových a plastových výrobků a výroba kovových konstrukcí a kovodělných výrobků.

Meziroční index průmyslové produkce ve výrobě potravinářských výrobků pokračoval v roce 2015 v růstu a podle ČSÚ dosáhl hodnoty 104,6 a u výroby nápojů 101,9. Za zpracovatelský průmysl celkem tento index posílil na 105,6, za průmysl celkem na 104,4.

Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) v b. c. v ČR ve sledovaném roce 2015 za obě hodnocené výroby, tj. potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a nápojů (CZ-NACE 11) celkem, u podniků s 50 a více zaměstnanci meziročně vzrostly jen o 0,7 %, z toho u potravinářských výrobků o 0,1 %, což znamená v podstatě stagnaci, a u výroby nápojů o 2,9 %, což je spojeno se zvýšeným odbytem v době vysokých teplot v letních měsících roku 2015.

Celkový objem tržeb u obou hodnocených potravinářských odvětví za rok 2015 dosáhl 249,3 mld. Kč (za výrobu potravinářských výrobků bylo vykázáno 192,6 mld. Kč a za výrobu nápojů zbývající objem). Meziročně vyššího nárůstu tržeb bylo v hodnoceném roce 2015 docíleno i přesto, že nebyl zaznamenán vzestup cen průmyslových výrobců potravin. Možnost vyššího tempa růstu tržeb, obdobná jako u dynamicky se rozvíjejících odvětví zpracovatelského průmyslu (výroba dopravních prostředků a jejich subdodavatelské obory), byla u zkoumaného oboru do určité míry limitována, resp. přibržděna, jak silným dovozem potravin, tak hledáním vhodných teritorií pro vývoz, především v souvislosti se zamezením vývozu některých potravin na ruský trh.

Ceny výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu v roce 2015 meziročně klesly dokonce o 3,9 %, také u potravinářských výrobků, nápojů a tabáku ceny klesly o 2,5 %. Ceny

¹⁶⁷ Podle prováděcího rozhodnutí Evropské Komise ze dne 12. 8. 2013 celková částka na včelařská opatření pro rok 2015 dosáhla 2 331 984 €. Pro stanovení celkové finanční částky v Kč byl v souladu s čl. 34 nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 907/2014, užit směnný kurz ECB ze dne 31. 12. 2014 ve výši 27,735 CZK/€.

u skupiny potravinářských výrobků, vč. souvisejících služeb a prací, se snížily o 3,7 %, tedy zamířily do deflace. Zvedly se pouze ceny zpracovaného a konzervovaného ovoce a zeleniny a mírně nápojů, po nichž byla zvýšená poptávka zejména v letních měsících.

Vývoj jednotlivých potravinářských oborů, resp. jejich skupin (podle třímístného třídění CZ-NACE 10), které jsou reprezentovány soubory podniků s 50 a více zaměstnanci, v roce 2015 je uveden dále (ekonomické ukazatele podle předběžných údajů jsou uváděny v b. c).

Výroba masa a masných výrobků i v hodnoceném roce 2015 zůstala svou výkonností klíčovým oborem v potravinářské výrobní struktuře, i když svou pozici v této struktuře dále oslabil. Objem tržeb za prodej VV a S i výkonů včetně obchodní marže tato výroba meziročně však nesnížila (růst o 0,9 %, resp. o 0,5 %) při nárůstu výroby hovězího masa (o 1,1 %), vepřového masa (o 0,7 %) a výroby drůbežího masa (o 0,8 %). Pozitivní je pokles výkonové spotřeby, což umožnilo znatelné zvýšení účetní přidané hodnoty (vyjadřující rozdíl mezi výkony vč. obchodní marže a výkonovou spotřebou), tedy jednoho z významných ukazatelů konkurenceschopnosti. V roce 2015 při mírném meziročním nárůstu produkce hovězího masa na 68 286 t j. hm. (podle ČSÚ), tj. o 4,2 %, a drůbežího masa na 151 406 t j. hm., tj. o 1,3 %, však poklesla produkce vepřového masa na 227 739 t j. hm., tedy o 3,5 %. Propadly se i ceny jatečných prasat a počet poražených prasat. Dále se však zvýšila meziročně výroba zejména u výsekového masa a konzerv. Záporná bilance zahraničního obchodu s vepřovým masem nadále přetrvává a zásoby klesají. Vepřové maso pro potřeby zpracovatelů i maloobchodu bylo dováženo hlavně z Německa, Španělska a Polska. Polsko bylo hlavní dovozní zemí i pro hovězí a drůbeží maso. Dominantní zemí ve vývozu uvedených mas zůstalo i v roce 2015 Slovensko.

Zpracování ryb zůstává v rámci potravinářské produkce minoritním oborem. U tohoto oboru stále přetrvává sezónnost, typická především pro období vánočních svátků. Zpracování ryb bylo i v roce 2015 úzce spojeno s jejich produkcí, zejména v regionech s rybníčním hospodářstvím. Hlavní chovanou rybou je stále kapr se sezónní spotřebou. Mořské ryby jsou významnou položkou v dovozu. Výkonnost oboru v roce 2015 měřená objemem tržeb za prodej VV a S se meziročně prakticky nezměnila (podíl setrval na 0,7 %).

Zpracování ovoce, zeleniny a brambor jako obor v roce 2015 mírně meziročně posílilo svou pozici. K tomu přispěl růst tržeb za prodej VV a S (o 4,3 %) v kontextu růstu cen zpracovatelů ovoce a zeleniny. Pokles produkce byl zaznamenán především u brambor, sklizeň ovoce a zeleniny byla poměrně rozkolísaná – jak podle druhů, tak regionů. Výrazně vyšší byla sklizeň jedné z hlavních komodit, a to jablek. Zelenina byla v některých oblastech nepříznivě ovlivněna suchem. U meziročního vývoje tvorby účetní přidané hodnoty byl zaznamenán mírný růst (o 1,2 %).

Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů ani ve sledovaném roce 2015 již nepokračovala v růstu výkonnosti (měřeno tržbami za prodej VV a S), nýbrž jen v efektivnosti (měřeno účetní přidanou hodnotou, která meziročně mírně vzrostla), a to i při

poklesu cen průmyslových výrobců tuků a olejů. Vedle výroby rostlinných a živočišných tuků a olejů zpracovatelé řepky využívali své kapacity pro výrobu methylesteru řepkového oleje, který byl též předmětem exportu.

Výroba mléčných výrobků při změně tržních podmínek na trhu s mlékem zaznamenala v roce 2015 meziročně výrazné snížení výkonnosti (měřeno tržbami za prodej VV a S; došlo k jejich poklesu o 7,3 %). Stále zůstává část produkce, která v ČR neprochází zpracováním, ale je exportována a představuje tak nevyužitý potenciál, jež v tuzemském mléčném řetězci není zhodnocen. Odlišně se jeví situace v dosažené efektivnosti (měřeno účetní přidanou hodnotou) při jejím růstu o 3,5 %, což souvisí s poklesem výkonové spotřeby, kde se ve snížení nákladů promítl sestup cen za nakupované mléko, pohonné hmoty a jiné nákladové položky. U mléčných výrobků se změnila i sortimentní skladba tuzemské produkce. Došlo zejména ke zvýšení dovozu sýrů.

Výrobě mlýnských a škrobářských výrobků výrazně dominuje mlýnská výroba (měřeno ukazatelem tržeb za VV a S) s podílem zhruba 80 %. V hodnoceném roce 2015 zvýšila tato výroba výkonnost měřeno uvedeným ukazatelem i efektivnost (měřeno účetní přidanou hodnotou). Obdobně tomu bylo u škrobářské výroby, která též posílila výkonnost. Tato výroba s širokým využitím však při neúrodě brambor a nezbytným dovozem suroviny ze zahraničí nezvýšila efektivnost (měřeno ukazatelem přidané hodnoty), a to kvůli růstu výkonové spotřeby.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků v hodnoceném roce 2015 meziročně ve své výkonnosti mírně posílila (měřeno tržbami za prodej VV a S, které se zvýšily o 2,1 %), a to při poklesu cen průmyslových výrobců pečiva a cukrářských výrobků. Rozšířil se však počet podnikatelských subjektů v oboru, a to zejména podniků s regionální produkcí, které dodávají na místní trhy. Příznivý trend byl zaznamenán u indikátoru účetní přidané hodnoty v kontextu s růstem výkonů zahrnujících i obchodní marži.

Výroba ostatních potravinářských výrobků zahrnuje výrobu cukru, kakaa, čokolády a cukrovinek, zpracování čaje a kávy a další výroby především ve vyšší fázi zpracování (hotové pokrmy, homogenizované a dietní potraviny aj.). Tato skupina svou výkonnost, měřeno podílem tržeb za prodej VV a S, v hodnoceném roce v oborové struktuře udržela. Tohoto výsledku bylo dosaženo při meziročním růstu výkonnosti o 1,5 %. V této skupině výrob dosáhla výrazné růstové dynamiky u zmíněného indikátoru výroba homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin (potraviny s nízkým nebo sníženým obsahem energie určené ke snižování tělesné hmotnosti či bezlepkové potraviny) a také výroba ostatních potravin (např. polévky, obložené chleby aj.). Meziroční pokles u hodnoceného indikátoru nastal jen u některých výrob této skupiny: u výroby cukru kvůli obtížnější cukrovarnické kampani v porovnání s minulými léty a u výroby kakaa, čokolády a cukrovinek.

Výroba průmyslových krmiv posílila meziročně výkonnost měřenou podílem tržeb za prodej VV a S o 0,6 p. b. Došlo k tomu díky nárůstu objemu tržeb za prodej VV a S u krmiv pro zvířata v zájmovém chovu (o 6,0 %), což je trend posledních let. U výroby krmiv pro hospodářská zvířata dochází naopak k poklesu. Pozitivní trend vlivem krmiv pro zvířata v zájmovém chovu, který trvá od roku 2013 a pokračuje v roce 2015, je vykazován u ukazatele účetní přidané hodnoty oboru. Důvodem byl především růst výkonů včetně obchodní marže.

Výroba nápojů (CZ-NACE 11) jako celek zaznamenala meziročně zvýšení výkonnosti měřeno tržbami za prodej VV a S (o 2,9 %) a ještě výraznější růst ukazatele účetní přidané hodnoty (o 6,2 %). U jednotlivých výrob této skupiny se situace vyvíjela takto:

- u piva se z pohledu celého roku 2015 projevovala určitá stabilita, kdy příznivá letní pivovarská sezóna kompenzovala slabší začátek roku. Přitom pokračoval trend rozšiřování sortimentu piv, od nealkoholických až po ležáky a speciální a ochucená piva, a to zejména v nevratných obalech, a také odbyt tankového piva v tuzemsku i pro export a výrazně narůstal zejména výstav piva z malých pivovarů regionálního charakteru (jejich počet je odhadován na zhruba tři sta v celé ČR s tendencí k dalšímu růstu);
- u destilátů a lihovin ukazatel tržeb za prodej VV a S v roce 2015 meziročně klesl, při rozdílnosti v surovinové základně podle sklizně jednotlivých druhů ovoce, ale příznivě se vyvíjel ukazatel tržeb za prodané zboží i efektivnost (měřeno účetní přidanou hodnotou) při snižování výkonové spotřeby;
- u vína se v hodnoceném roce, po zlepšené situaci v závěru vegetace, podařilo zvýšit jak výkonnost (měřeno tržbami za prodej VV a S), tak vcelku výrazně i efektivnost (měřeno účetní přidanou hodnotou) a tuzemské vinařství nabídlo konkurenceschopná vína, která dosáhla ocenění i v mezinárodních soutěžích;
- u nealkoholických nápojů a stáčení minerálních vod a pitné vody do lahví se v roce 2015 výrazně projevila teplá letní sezóna, která zvedla tržby za prodej VV a S u této výroby a také posílila její výkonnost (měřeno účetní přidanou hodnotou).

Oborovou a výrobní strukturu potravinářského sektoru v roce 2015 v meziročním srovnání s rokem 2014 uvádí tab. T8.3/01. Celkový objem tržeb za prodej VV a S za rok 2015 za výrobu potravin a výrobu nápojů činil 249,3 mld. Kč (100 %).

T8.3/01 - Oborová a výrobní struktura potravinářského průmyslu podle tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb

Výrobní obor	Podíl na tržbách v b. c. (%)		
	2014 ¹⁾	2015	rozdíl ²⁾
Zpracování masa a výroba masných výrobků	16,7	16,7	0,0
Zpracování a konzervování ryb	0,7	0,7	0,0
Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny	1,9	2,0	0,1
Výroba rostlinných a živočišných tuků a olejů	3,9	3,8	-0,1
Výroba mléčných výrobků	16,7	15,3	-1,4
Výroba mlýnských a škrobářských výrobků	2,2	2,3	0,1
Výroba pekařských a cukrářských výrobků	8,5	8,6	0,1
Výroba ostatních potravinářských výrobků	15,6	15,6	0,0
Výroba průmyslových krmiv	11,5	12,1	0,6
Výroba nápojů	22,3	22,9	0,6
Výroba potravin a výroba nápojů celkem	100,0	100,0	x

1) Údaje za rok 2014 byly zpřesněny.

2) Procentní body.

Pramen: ČSÚ - CZ-NACE 10 + CZ-NACE 11; vlastní výpočty z oborových údajů (podniky 50 a více zaměstnanců)

Zpracoval: J. Mezera (ÚZEI)

Největší propad v oborové struktuře, měřeno podílem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, zaznamenala v kategorii 50 a více zaměstnanců výroba mléčných výrobků. Výrazně se u ní projevilo omezení exportu z titulu ruského embarga a celková situace na trhu v segmentu mléčných výrobků. Naopak nejvíce posílila výroba krmiv, zejména u těch, která jsou určena pro zvířata v zájmovém chovu, a u nápojů při příznivé letní sezóně.

8.4 Obnovitelné zdroje energie

V roce 2015 novelizovaný zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie, odpovídající prováděcí vyhlášky a Cenové rozhodnutí ERÚ¹⁶⁸ č. 1/2014 ze dne 12. listopadu 2014, kterým se stanovuje podpora pro podporované zdroje energie, představovaly platný právní základ pro veřejnou podporu výstavby a provozu bioplynových stanic.

System podpory platný od 1. ledna 2013 stanovuje/je následující:

- elektřinu v režimu výkupních cen vykupuje povinně vykupující;
- zelený bonus hradí OTE a.s. (Operátor trhu s energiemi a.s.);
- cenu silové elektřiny hradí zvolený obchodník s elektřinou;
- zelený bonus v režimu povinného výkupu opět hradí OTE a.s.;
- rozdíl mezi výkupní cenou a zeleným bonusem hradí povinně vykupující;
- zavádí se tzv. hodinový zelený bonus¹⁶⁹.

Novela zákona č. 165/2012 Sb. z roku 2013 omezila podporu pro nové výrobní elektřiny z obnovitelných zdrojů, a to od roku 2014 s ročním přechodným ustanovením

¹⁶⁸ Energetický regulační úřad.

¹⁶⁹ Výše zeleného bonusu se mění každou hodinu podle vývoje ceny silové elektřiny. Vzorec pro výpočet hodinového zeleného bonusu stanoví vyhláška č. 140/2009 Sb. o způsobu regulace cen v energetice.

umožňujícím dokončit již rozpracované projekty využívající energii větru, vody, země a biomasy. Dále stanovila maximální výše poplatků na podporu obnovitelných zdrojů, které jsou vybírány od zákazníků v regulované složce ceny elektřiny a zavedla 10% odvod z elektřiny ze slunečního záření od 1. 1. 2014 pro výrobní elektřiny uvedené do provozu v roce 2010. Z důvodu předvídatelnosti a transparentnosti dané zákonem č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) ERÚ v souladu s ustanovením § 4 odst. 8 zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nestanovil provozní podporu elektřiny pro elektřinu vyrobenou využitím slunečního záření a pro elektřinu vyrobenou spalováním bioplynu v bioplynových stanicích uvedených do provozu od 1. ledna 2014.

Nový zákon č. 131/2015 Sb. zavádí následující změny:

- v čele ERÚ bude stát rada s předsedou;
- rozšíření pravomocí ERÚ, poskytování informací, kontrolní činnost;
- změna platby příspěvku podporovaným obnovitelným zdrojům energií u spotřebitele;
- nově zavedená podpora pro BPS na úrovni tepla (provozní podpora užitečného tepla dle § 24 zákona č. 131/2015 Sb., BPS do el. výkonu 500 kW při splnění minimální účinnosti, vstupní substráty musí tvořit z více než 70 % odpady, statková hnojiva a/nebo vedlejší živočišné produkty);
- zrušeno osvobození od daně z elektřiny, povinnost registrovat se k dani a platit za ostatní spotřebu daň ve výši 28,30 Kč/MWh;
- zavedení povinnosti měření technologické spotřeby elektřiny z OZE;
- konec podpory decentrální výroby;
- pro provoz zdrojů do 10 kW není požadována licence výrobce elektřiny.

Nárůst výroby energie u některých druhů OZE v ČR v letech 2013–2014¹⁷⁰ ukazuje tab. T8.4/01. Celkový podíl obnovitelné energie na primárních energetických zdrojích (PEZ) činil dle MPO 9,0 % v roce 2014. Tento odhad se vztahuje k energii obsažené v použitém palivu (nezohledňuje účinnost zařízení).

Podle statistik MPO podíl obnovitelných zdrojů energie v roce 2014 na hrubé výrobě elektřiny dosáhl 10,7 % a jejich podíl na hrubé výrobě tepelné energie okolo 10,7 %. Podíl obnovitelné energie na konečné spotřebě energie podle metodiky EUROSTAT – SHARES v roce 2014 činil 13,4 %.

¹⁷⁰ Poslední dostupné údaje jsou za rok 2014.

T8.4/01 - Celková energie z OZE a její podíl na PEZ¹⁾ v ČR

Zdroje obnovitelné energie	2013			2014			Meziroční index (OZE)
	obnovitelná energie celkem (TJ)	podíl na OZE (%)	podíl na PEZ (%)	obnovitelná energie celkem (TJ)	podíl na OZE (%)	podíl na PEZ (%)	
Biomasa (mimo domácnosti)	40 330,1	26,2	2,3	43 440,7	27,8	2,5	107,7
Biomasa (domácnosti)	50 663,9	33,0	2,9	49 638,2	31,8	2,9	98,0
Vodní elektrárny	9 845,1	6,4	0,6	6 873,2	4,4	0,4	69,8
Bioplyn	23 910,2	15,6	1,4	25 458,5	16,3	1,5	106,5
Biologicky rozložitelná část TKO²⁾	3 472,5	2,3	0,2	3 452,9	2,2	0,2	99,4
Kapalná biopaliva	11 422,1	7,4	0,6	13 513,8	8,6	0,8	118,3
Tepelná čerpadla (teplo prostředí)	3 431,0	2,2	0,2	3 855,3	2,5	0,2	112,4
Solární termální systémy	630,3	0,4	0,0	690,9	0,4	0,0	109,6
Větrné elektrárny	1 729,9	1,1	0,1	1 715,6	1,1	0,1	99,2
Fotovoltaické systémy	7 317,6	4,8	0,4	7 642,3	4,9	0,4	104,4
Celkem	152 752,7	99,4	8,7	156 281,4	100,0	9,0	102,3

1) PEZ = primární energetické zdroje.

2) TKO = tuhý komunální odpad.

Pramen: OZE v roce 2014; Výsledky statistického zjišťování; MPO

Zpracoval: Z. Neshal (ÚZEI)

Celkově biomasa stále zaujímá největší podíl na energii z obnovitelných zdrojů, tento podíl se meziročně mírně zvýšil – z 59,2 % v roce 2013 na 59,6 % v roce následujícím. Je to způsobeno především růstem podílu bioplynu na 16,3 % v roce 2014. Podíly ostatních druhů obnovitelné energie se udržují na více méně stejné úrovni, u vodních elektráren došlo i k poklesu podílu jimi vyrobené elektrické energie, zatímco podíl kapalných biopaliv na celkové energii z OZE se mírně zvýšil.

8.4.1 Využití zemědělské produkce v energetice

Energetické využívání pevné biomasy pro výrobu elektrické a tepelné energie spočívá především ve spalování dřevní hmoty (včetně celulóзовých výluhů) a v malé míře i rostlinné hmoty jak samostatně, tak spolu s neobnovitelnými palivy za účelem výroby elektřiny a tepla především ve větších energetických provozech.

Pro výrobu elektrické i tepelné energie je dále využíván bioplyn vyrobený v bioplynových stanicích.

Výroba elektřiny z biokapalin dosáhla v roce 2014 jen malého podílu 0,11 % na elektřině vyrobené z OZE, v případě výroby tepelné energie byl tento podíl 0,02 %.

T8.4/02 - Výroba energie spalováním biomasy mimo domácnosti v roce 2014

Typ biomasy	Výroba elektrické energie			Výroba tepelné energie		
	výroba elektřiny (GWh)	dodávka do sítě (GWh)	spotřeba paliva (tis. t)	hrubá výroba tepla (TJ)	prodej tepla (TJ)	spotřeba paliva (tis. t)
Palivové dřevo	0,6	0,3	0,6	488,0	0,0	49,2
rok 2013	0,2	0,1	0,2	514,4	0,0	52,1
Odpad, štěpka	971,6	741,4	908,1	10 896,9	3 309,8	1 335,9
rok 2013	788,0	604,9	868,0	10 012,7	2 813,3	1 252,3
Celulóznové výluhy	714,5	120,3	362,9	7 611,8	464,7	1 050,7
rok 2013	623,1	19,1	334,6	7 827,0	1,0	995,5
Rostlinné materiály	104,9	96,0	96,7	660,8	363,9	61,0
rok 2013	104,4	93,3	97,3	687,4	392,7	61,1
Brikety a pelety	198,5	161,0	135,5	707,6	487,9	52,4
rok 2013	165,0	137,5	95,8	1 007,5	546,9	74,9
Ostatní biomasa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
rok 2013	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kapalná biopaliva	2,1	1,0	0,9	3,9	2,6	0,3
rok 2013	2,5	0,0	8,7	4,9	0,0	0,2
Biomasa celkem	1 992,2	1 120,0	1 504,7	20 369,0	4 628,9	2 549,5
rok 2013	1 683,3	854,9	1 404,7	20 053,9	3 754,0	2 436,1

Pramen: Statistiky MPO

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

V roce 2014 bylo (tab. T8.4/02) vyrobeno celkem 1 992,2 GWh elektřiny spalováním biomasy (meziroční nárůst o 18,4 %) a bylo na to spotřebováno celkem 1 504,7 tis. t biomasy, z toho neupravené (neaglomerované) rostlinné materiály představovaly 96,7 tis. t (tj. 6,4 %).

Výroba tepelné energie spalováním biomasy (mimo domácnosti) v roce 2014 dosáhla 20 369,0 TJ (meziroční nárůst o 2 %), z toho většina byla opět spotřebována ve vlastním závodě. Z celkového množství spalovaného paliva (2 550 tis. t) činil podíl neaglomerovaných rostlinných materiálů 61,0 tis. t (meziroční pokles o 0,1 %). Zdaleka největší podíl spotřebovávaného paliva (tzn. biomasy) tvořil dřevní odpad, piliny, kůra, štěpka a zbytky po lesní těžbě (1 335,9 tis. t, podíl 52 % na celkové spotřebě paliva) a celulóznové výluhy (1 050,7 tis. t, podíl 41 % na celkové spotřebě paliva).

Pro domácnosti odhaduje MPO v roce 2014 množství spotřebované biomasy na výrobu tepla v objemu cca 3,8 mil. t (meziročně pokles o 2,2 %). Pelety, brikety a rostlinné materiály představují zatím pouze menší část této spotřeby, nicméně i jejich spotřeba stále roste.

Statistika MPO o zahraničním obchodu s pevnou biomasou vhodnou pro energetické účely (tzn. pro výrobu elektřiny a tepla) uvádí, že v roce 2014 bylo dovezeno celkem 417 tis. t a vyvezeno celkem 642 tis. t biomasy (jednalo se o dendromasu), tedy celkové saldo bylo kladné ve výši 225 tis. t.

Energeticky využívaný bioplyn vzniká při anaerobní fermentaci jednak v komunálních a průmyslových čistírnách odpadních vod jako skládkový plyn, a také při fermentaci zemědělských odpadů a produktů. Vyrobená energie je využívána jak pro výrobu tepelné energie (především pro vlastní potřebu provozů, např. čistíren odpadních vod), tak i pro

výrobu elektrické energie, především v případě zemědělských bioplynových stanic, jejichž počet v posledních letech výrazně rostl.

Podle statistik MPO bylo v roce 2014 k energetickým účelům využito celkem 1 278,2 mil. m³ bioplynu, což je více než v roce předchozím (1 131,8 mil. m³, meziroční nárůst o 12,9 %), přičemž výroba nejvíce vzrostla v kategorii bioplynové stanice (o 12,2 %). Produkce skládkového plynu a průmyslových ČOV mírně vzrůstá. Celkem bylo do statistiky výroby bioplynu pro energetické účely zahrnuto 574 bioplynových stanic. Hlavní podíl (89 %) byl vyroben v bioplynových stanicích.

V celkem 376 zemědělských bioplynových stanicích (meziroční nárůst o 5 stanic, tj. 1,3 %, s minimálně 692 zařízeními na výrobu elektrické energie o celkovém instalovaném elektrickém výkonu 318 MW) bylo v roce 2014 vyrobeno 2 363,3 GWh (z toho dodáno do sítě 2 067,8 GWh, tj. 87,5 %). Dále bylo v těchto stanicích vyrobeno celkem 3 129 431,3 GJ tepla, vlastní spotřeba včetně ztrát dosáhla 2 718 221,2 GJ (tj. 86,9 %).

Rychlý rozvoj výroby bioplynu k energetickým účelům se v roce 2014 zastavil. Za rok 2015 evidoval OTE a.s. na území České republiky 628 bioplynových elektráren (všech typů) v provozu. Dle statistik MPO instalovaný výkon dosáhl 366,7 MW. Podle údajů ERÚ hrubá výroba elektřiny z bioplynu (1. 1. 2014 až 31. 12. 2014) činila 2 566,7 GWh, přičemž bylo dosaženo podílu bioplynu 28,0 % na energii OZE.

8.4.2 Využití zemědělské produkce v dopravě

Užití biopaliv v České republice je v současné době určováno především právní povinností jejich přimíchávání k minerálním pohonným hmotám. Tato povinnost byla poprvé zavedena od září 2007 pro přídavek FAME v motorové naftě (2 % objemová), od roku 2008 i pro přídavek bioetanolu do benzínu (tab. T8.4/03).

Plnění povinnosti zajištění minimálního obsahu biopaliv a daňová zvýhodnění pro čistá a vysokoprocentní biopaliva mohou být uplatněna pouze na biopaliva splňující kritéria udržitelnosti. Od roku 2014 tak dochází k postupné změně závazků minimálního množství biopaliv na povinnost redukce emisí skleníkových plynů z pohonných hmot prostřednictvím udržitelných biopaliv. Plnění snižování emisí GHG z pohonných hmot v ČR započalo 1. 1. 2014 a zákonem stanovená hodnota do konce roku 2016 byla stanovena na 2 %.

**T8.4/03 - Vývoj minimálních podílů biopaliv v ČR v objemových procentech (V/V)
a v procentech energetického obsahu (e. o.)**

Ukazatel	2007		2008		2009		2010		2011-2013	
	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.	% V/V	% e. o.
Podíl FAME v motorové naftě	0,7	0,6	2,0	1,8	4,5	4,1	5,4	5,0	6,0	5,5
Podíl etanolu v motorových benzinech	-	-	2,0	1,3	3,5	2,3	3,9	2,6	4,1	2,7
Podíl biosložky v pohonných hmotách celkem	-	0,3	-	1,6	-	3,3	-	3,8	-	4,2
Kritéria udržitelnosti biopaliv - úspora emisí GHG (%)	Nebyla definována, pro výpočet snížení stanovena hodnota 35						min. 35			
Snížení emisí GHG ¹⁾ (%)	0,11		0,56		1,15		1,33		1,50	

1) GHG = Green House Gases (skleníkové plyny).

Pramen: VÚZT - SVB Praha

Zpracoval: Z. Nešňal (ÚZEI)

Povinnost snižování emisí GHG z pohonných hmot se v roce 2015 řídila zákonem č. 221/2011 Sb., o ochraně ovzduší, a zákonem č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů. Uvedené právní předpisy zahrnují povinnost zajištění minimálního obsahu biopaliv a povinnost snižování emisí CO_{2eq}¹⁷¹ z pohonných hmot v jejich úplném životním cyklu tak, aby se dosáhlo ve srovnání se základní hodnotou produkce emisí CO_{2eq} pro referenční palivo snížení o 2 % do 31. 12. 2016, o 4 % do 31. 12. 2019 a o 6 % do 31. 12. 2020. Nařízení vlády č. 351/2012 Sb. z 3. 10. 2012 o kritériích udržitelnosti biopaliv stanovuje také výši úspor emisí CO_{2eq} při jejich používání oproti emisím CO_{2eq} referenčního fosilního paliva, které musí činit nejméně:

- 35 % do 31. 12. 2016;
- 50 % od 1. 1. 2017;
- 60 % od 1. 1. 2018 v případě biopaliv vyrobených ve stacionárním zdroji, uvedeném do provozu 1. 1. 2017 nebo později.

Podíl energetického obsahu biopaliv a obnovitelné elektřiny v dopravě na celkové spotřebě má dosáhnout 5,7 % v letech 2014–2016, 8,00 % v letech 2017–2019 a 10,0 % do roku 2020.

V tab. T8.4/04 jsou uvedeny kapacity, termín zahájení provozu a základní použita surovina pro výrobu bioetanolu. Stejně jako v roce 2014 výrobu v roce 2015 zajišťovaly jen závody Tereos TTD, a.s., Dobruška a Ethanol Energy, a.s., Vrdu.

¹⁷¹ CO_{2eq} ekvivalent oxidu uhličitého.

T8.4/04 - Výrobní kapacity bioetanolu v ČR v roce 2015

Společnost	Zahájení výroby	Roční produkční kapacita		Základní použita surovina
		hl	t	
Tereos TTD, a. s. Dobrovice	říjen 2006	1 000 000	79 000	cukrová řepa
PLP, a. s. (lihovar Trmice)	listopad 2007	1 000 000	79 000	obiloviny, kukuřice
Ethanol Energy, a. s. (lihovar Vrdy)	říjen 2007	700 000	55 200	obiloviny, kukuřice
Korfil, a. s. (lihovar Hustopeče)	srpen 2008	1 000 000	79 000	obiloviny
CELKEM		3 700 000	292 200	

Pramen: VÚZT - SVB, Svaz lihovarů ČR

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Výroba, dovoz, vývoz a hrubá spotřeba bioetanolu, dovoz bio-ETBE a hrubá spotřeba E85 ve vozidlech k takovému palivu určeným („flexi fuel vehicles“) v ČR v roce 2015 a pro porovnání v letech 2012–2015 uvádí tab. T8.4/05.

T8.4/05 - Bilance výroby, zahraničního obchodu a spotřeby bioetanolu (t)

Položka	2012	2013	2014	2015	Meziroční index
Výroba	102 195	104 488	104 112	104 715	100,6
Dovoz	5 184	1 979	37 352	37 342	100,0
Vývoz	16 644	17 475	22 812	31 066	136,2
Hrubá spotřeba	89 592	86 432	119 042	119 548	100,4
Dovoz bio-ETBE	10 970	10 530	6 100	6 250	102,5
Spotřeba E85	15 523	21 486	23 288	12 329	52,9

Pramen: VÚZT - SVB, Praha, P. Jevíč

Zpracoval: Z. Nesňal (ÚZEI)

Tuzemská výroba i dovoz bioethanolu v roce 2015 zůstaly téměř na stejné úrovni jako v roce 2014. O 36,2 % stoupl vývoz bioethanolu v roce 2015 oproti roku 2014. Hrubá spotřeba bioethanolu v roce 2015 se zvýšila o 0,4 % na 119 548 t. Spotřeba paliva Ethanol E85 klesla o 47,1 % ve srovnání s rokem 2014. Využití bioethanolových lihovarů v roce 2015 činilo 36 %.

Pro výrobu bioetanolu se v roce 2015 spotřebovalo 681,3 tis. t technické cukrovky a 131,2 tis. t zrna kukuřice. Při výnosu cukrovky 59,38 t/ha a 5,54 t/ha zrna kukuřice dosáhla odpovídající sklizňová plocha u cukrovky 11,5 tis. ha, resp. 23,7 tis. ha u kukuřice. Podíl plochy cukrovky technické zpracované na bioetanol z celkové sklizňové plochy této plodiny dosáhl 19,9 %, v případě kukuřice na zrno se jednalo o podíl 29,6 %. Na výrobu 1 litru bioetanolu se tak spotřebovalo cca 9,3 kg cukrovky, resp. 2,13 kg zrna kukuřice.

Průměrná velkoobchodní cena benzínu BA 95N v roce 2015 činila 23,91 Kč/l (průměrná spotřební daň 12,84 Kč/l), paliva E85 19,66 Kč/l (průměrná spotřební daň 3,21 Kč/l).

Celková tuzemská produkční kapacita závodů na výrobu FAME v roce 2015 zůstala na 410 tis. t. Výrobu certifikovaného FAME v roce 2015 zajišťovaly pouze společnosti Preol, a. s., Lovosice a Primagra, a. s., Milín, s celkovou výrobní kapacitou 155 tis. t. Někteří provozovatelé buď výrobu přerušili, nebo se zaměřili na dílčí činnosti, jako je lisování řepky olejky, prodej řepkového oleje a surových FAME. Někteří další výrobci zajišťovali výrobu směsné motorové nafty SMN30 spojenou s nákupem FAME a dodávkou SMN30 a FAME na trh s motorovými palivy. Průměrné využití výrobních kapacit v roce 2015 dosáhlo 41 %.

Bilanci výroby FAME v ČR, vývoz, dovoz a hrubou spotřebu uvádí tab. T8.4/06.

T8.4/06 - Bilance výroby FAME a SMN30

Položka	2011	2012	2013	2014	2015	Meziroční index
Výroba FAME celkem (t)	210 092	172 729	181 694	219 316	167 646	76,4
Výroba SMN30 celkem (tis. l)	155 812	131 023	124 125	157 404	135 106	85,8
Dovoz FAME (t)	54 294	78 314	85 511	118 278	175 839	148,7
Vývoz FAME (t)	16 796	6 703	43 216	35 221	67 623	192,0
Hrubá spotřeba (t)	245 216	242 267	228 084	300 413	277 268	92,3
Výrobní kapacity (t)	425 000	410 000	410 000	410 000	410 000	100,0

Pramen: VÚZT - SVB Praha, MPO

Zpracoval: Z. Nesřáal (ÚZEI)

Výroba FAME v roce 2015 byla o cca 23,6 % nižší než výroba v roce 2014. Hrubá spotřeba FAME poklesla na 92,3 % téhož roku, tj. na 277,3 tis. t. Dovoz FAME se zvýšil oproti roku 2014 o 48,7 % a poprvé od roku 2001 převýšil dovoz FAME domácí výrobu, a to o 8 193 t. Vývoz FAME 67 623 t byl o 92,0 % vyšší než v roce 2014.

Pro výrobu FAME se v ČR v roce 2015 spotřebovalo 427,5 tis. t řepkového zrna, což při průměrném výnosu 3,43 t/ha představuje plochu 124,6 tis. ha, resp. 34 % celkové sklizňové plochy řepky olejky v roce 2015.

Průměrná velkoobchodní cena nafty v roce 2015 byla 23,22 Kč/l (z toho spotřební daň 10,95 Kč/l), směsné nafty 21,86 Kč/l (spotřební daň 7,67 Kč/l), čisté bionafty B100 19,32 Kč/l (nulová spotřební daň).

8.5 Geneticky modifikované plodiny

Problematika GMO a jejich produktů je součástí SZP EU a prochází velmi přísným schvalovacím procesem. Posuzují se případná rizika pro životní prostředí, zdraví lidí a zvířat.

V celosvětovém měřítku jsou GM plodiny významnou složkou zemědělské výroby, podíl ploch v EU v rámci světa je však zanedbatelný. Ve srovnání s jinými regiony světa EU přistupuje ke GM plodinám s vysokou mírou obezřetnosti, s principem předběžné opatrnosti. Proces uvádění GM plodin na trh je dlouhý, finančně a administrativně náročný. Postoje jednotlivých členských států EU na pěstování GM plodin jsou značně odlišné, převažuje spíše

negativní stanovisko, bez opory vědeckých stanovisek. ČR se řadí spíše k liberálním státům, které při nakládání s GMO vychází z vědeckých poznatků.

Na území EU, tedy i v ČR, je povolena pro účely pěstování pouze jedna GM plodina, kukuřice, která je označována také jako MON810 nebo „Bt kukuřice“. Jedná se o GM plodinu s vloženým genem z půdní bakterie *Bacillus thuringiensis* (odtud Bt kukuřice), který kukuřici propůjčuje odolnost proti škodlivému zavíječi kukuřičnému. Jiná GM plodina nebyla v uplynulém období v EU schválena.

T8.5/01 - Produkční plochy Bt kukuřice v EU (ha)

Země	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾	Meziroční index
EU celkem	115 409	131 466	148 659	143 015	127 400	89,1
z toho - Španělsko	97 346	116 307	136 962	131 537	120 000	91,2
Portugalsko	7 724	7 700	8 202	8 542	6 000	70,2
ČR	5 091	3 053	2 561	1 754	997	56,8
Rumunsko	588	217	834	771	3	0,4
Slovensko	760	189	100	411	400	97,3
Polsko	3 900	4 000	0	0	0	0,0

1) Odhad kromě ČR, kde se jedná o konečný údaj.

Pramen: USDA FAS, MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI)

V ČR se GM kukuřice pěstuje od roku 2005, kdy její plocha začínala na 150 ha. V roce 2015 se pěstovala na výměře 997 ha, oproti roku 2014 došlo k poklesu pěstování této plodiny téměř o polovinu a k poklesu počtu pěstitelů z 18 na 11. Je to dáno zejména administrativní náročností pěstování GM kukuřice (evidence, označování, nakládání s produkcí) a nutností dodržovat pravidla koexistence (sousedství s běžnými plodinami), kde hraje významnou roli vhodnost pozemků. V neposlední řadě je příčinou i negativní medializace problematiky GMO. Obdobná situace je i v rámci ostatních států EU.

T8.5/02 - Bt kukuřice v ČR

Rok	2011	2012	2013	2014	2015
Výměra (ha)	5 090	3 053	2 561	1 754	997
Meziroční index (%)	-	60	84	68	57
Počet pěstitelů	64	41	31	18	11
Meziroční index (%)	-	64	76	58	61

Pramen: MZe

Zpracoval: M. Plášil (ÚZEI)

Pěstitelé GM kukuřice spatřují zejména následující výhody: spolehlivost ochrany proti zavíječi, snížené vstupy do porostů (méně chemických prostředků a mechanizačních pojezdů po poli) a kvalitní sklizeň (nepolámané, nepoléhavé rostliny). Je tak dosahováno vyšších výnosů než při pěstování pomocí konvenčních forem a sklizený materiál je kvalitnější vzhledem k nižšímu zaplísnění houbami rodu *Fusarium*. Produkce GM kukuřice je ve většině případů využívána jako krmivo pro hospodářská zvířata, z menší části také jako surovina pro

výrobu bioetanolu či bioplynu. Vypěstovaná GM kukuřice není v ČR užívána pro potravinářské účely.

Na druhé straně pěstování GM plodin s sebou přináší také nevýhody. U pěstitelů výrazně převládá nespokojenost s administrativním zatížením, které k pěstování, a obecně k jakémukoliv užívání GMO v EU, neodmyslitelně patří. Z ekonomického pohledu pěstitelé poukazují také na vyšší náklady na vstupech produkce (dražší osivo) i problémy s odbytem produkce. Stále přetrvávají obavy a neochota odběratelů odkoupit produkty GM plodin, případně i zvířat, která takovými plodinami byla krmena. Tyto problémy souvisejí obecně s přetrvávajícím negativním vnímáním GMO v EU.

Významnou právní změnou týkající se celé EU je přijetí Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/412 ze dne 11. března 2015, kterou se mění směrnice 2001/18/ES, pokud jde o možnost členských států omezit či zakázat pěstování geneticky modifikovaných organismů (GMO) na svém území. Členské státy měly možnost od 2. dubna do 3. října 2015 požádat o úpravu zeměpisné působnosti podané žádosti nebo povolení, které bylo uděleno do 2. dubna 2015 bez zdůvodnění. ČR vychází z vědeckých podkladů a dlouhodobě platných a uznávaných studií, proto možnost zákazu pěstování GM plodin na území ČR využita nebude a nadále bude umožněna svobodná volba každého pěstitele, jakou formu plodiny pro pěstování zvolí, zda konvenční, ekologickou či geneticky modifikovanou. Přijetím uvedené směrnice pro ČR vyvstala řada úkolů a právních změn.

Organizace a kontrola pěstování GM plodin v ČR je následující: Pěstitel geneticky modifikované plodiny nahlašuje informace o pěstování na příslušné pracoviště SZIF, které provede fyzickou předběžnou kontrolu nahlášených dat u pěstitele v terénu a vloží získaná data do databáze LPIS. Následně vyhotovené protokoly s poznatky z terénu SZIF zašle na ÚKZÚZ k sumarizaci informací, závěrečné kontrole dat a k vyhodnocení. MZe provádí metodický dohled a poskytuje konzultace ÚKZÚZ ve výběru daných lokalit, kde je indikováno vybočení z pravidel koexistence. Poté ÚKZÚZ provede fyzickou kontrolu těchto lokalit, zjistí a řeší stav, eventuálně odebere vzorky a předá je k rozborům pro následnou analýzu a vyhodnocení, kterou provádí VÚRV. ÚKZÚZ ukončí kontroly s pěstiteli GM kukuřice (časově podle dodání analýz z laboratoře VÚRV), vyhotoví závěrečné protokoly a předá je k podepsání pěstitelům. SZIF řeší podněty z ÚKZÚZ s problematickými pěstiteli GM plodin a má na starosti správní řízení. Dále ÚKZÚZ provádí rozborů účinnosti pěstované GM kukuřice proti zavíječi kukuřičnému.

9 CENY A TRHY AGRÁRNÍCH PRODUKTŮ A VSTUPŮ DO ZEMĚDĚLSTVÍ

Průměrná cena vstupů do zemědělství se v roce 2015, stejně jako v předchozím roce, meziročně snížila, a to o 1,7 %. Cena energií a maziv byla meziročně nižší o 10,8 %, u krmiv o 3,9 % a u osiva a sadby o 0,7 %. U některých vstupů však došlo i k nárůstu ceny – zejména se to týkalo chemických prostředků a pesticidů (o 2,7 %) a umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 2,3 %). Mimo to vykázaly meziroční nárůst i ceny výrobků a služeb investičního charakteru. Ceny zemědělských výrobců se v roce 2015 meziročně snížily větší měrou než ceny vstupů, a to o 6,0 %. Výraznější propad byl přitom zaznamenán u hospodářských zvířat a živočišných výrobků (o 10,5 %) než u rostlinných výrobků (o 2,2 %). Ceny průmyslových výrobců byly nižší o 2,5 % a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů o 1,1 %. Český agrární vývoz v roce 2015 vzrostl v meziročním porovnání o 12,5 % na 202,7 mld. Kč a český agrární dovoz se zvýšil o 11,3 %, na 222,5 mld. Kč. V důsledku tohoto vývoje se mírně navýšil schodek bilance českého AZO na 19,8 mld. Kč, ačkoliv stupeň krytí dovozu vývozem se zlepšil o 0,9 p. b. na 91,1 %. Nejvýraznější bilanční změnou v komoditním pohledu byl sice nárůst hodnoty netto-vývozu cigaret, ječmene a řepky, ten však byl převážen zhoršením hodnoty bilance u řady jiných komodit, např. masa, lihovin nebo mléka a mléčných výrobků.

9.1 Cenový vývoj na agrárním trhu ČR a EU

V roce 2015 došlo stejně jako v roce předchozím k meziročnímu snížení cen zemědělských výrobců, a to o 6,0 % (tab. T9.1/01). Ceny průmyslových výrobců potravinářských výrobků, nápojů a tabáku se ve stejné době snížily o 2,5 % a spotřebitelské ceny (na rozdíl od roku 2014) poklesly o 1,1 %. Ceny vstupů do zemědělství byly meziročně nižší o 1,7 %.

T9.1/01 - Meziroční souhrnné cenové indexy

Ukazatel	2014	2015
Ceny zemědělských výrobců	96,3	94,0
Ceny průmyslových výrobců potravin. výrobků, nápojů a tabáku ¹⁾	99,7	97,5
Spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů	102,0	98,9
Ceny vstupů do zemědělství	98,7	98,3

1) Podle CZ CPA 2014.

Pramen: ČSÚ: Indexy cen zemědělských výrobců, ceny průmyslových výrobců za potravinářské výrobky podle CZ-CPA 2008 a spotřebitelské ceny potravin a nealkoholických nápojů.

Index cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozího roku = 100).

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Meziroční pokles CZV v rostlinné výrobě v roce 2015 dosáhl v průměru 2,2 % a týkal se poloviny sledovaných komodit (tab. T9.1/02). Nejvýrazněji se snížila cena brambor (o 9,2 %), méně pak obilovin (o 5,6 %) a olejnin (o 2,8 %). K nejvýraznějšímu posílení CZV došlo u ovoce (o 12,9 %), zeleniny a květin (o 10,0 %).

T9.1/02 - Meziroční indexy cen rostlinných výrobků v ČR

Ukazatel	2014	2015
Rostlinné výrobky celkem	89,7	97,8
z toho - obiloviny	86,0	94,4
- olejní	91,7	97,2
- brambory celkem	89,6	90,8
- cukrová řepa	99,1	104,2
- ovoce	87,2	112,9
- zelenina a květiny	94,7	110,0

Pramen: ČSÚ: Index cen zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

Během roku 2014 došlo k dlouhodobému poklesu většiny cen hlavních obilovin na evropských burzách, a to především v důsledku vysokého objemu sklizně ve velké míře kvalitního zrna ve většině producentů zemí EU. V 1. pololetí roku 2015 došlo k nárůstu cen, které v ročních průměrech byly nižší než v roce 2014, avšak jen v řádu několika procent. Tento vývoj se odrazil i na tuzemském trhu ČR, a to s vidinou další stagnace a mírného poklesu od počátku roku 2016.

T9.1/03 - Cenový vývoj rostlinných komodit ve vybraných zemích EU (€/t)

Ukazatel	2014	2015	Meziroční index
Pšenice			
- Česká republika ¹⁾	162,82	158,38	97,27
- Německo ²⁾	176,95	175,27	99,05
- Francie ³⁾	188,60	186,01	98,63
Ječmen krmný			
- Česká republika ¹⁾	143,79	133,10	92,57
- Německo ²⁾	161,84	153,36	94,76
- Francie ⁴⁾	165,10	168,12	101,83
- Itálie ⁵⁾	193,27	184,06	95,23
Řepka olejná			
- Česká republika ¹⁾	353,18	361,48	102,35
- Hamburk ⁶⁾	349,49	374,59	107,18
- Francie ³⁾	349,98	367,37	104,97
Brambory konzumní			
- Česká republika ¹⁾	176,70	165,70	93,78
- EU 5 ⁷⁾	200,30	187,99	93,85

1) ČSÚ - aritmetický průměr z měsíčních obchodních cen, ČNB - průměrný kurz za příslušné roky.

2) Průměrná cena na mezinárodní burze ve Stuttgartu.

3) Průměrná cena na mezinárodní burze Matif (Francie).

4) Průměrná cena na mezinárodní burze v Rouen.

5) Průměrná cena na mezinárodní burze v Bologni.

6) Průměrná cena na mezinárodní burze v Hamburku, Europe "00", CIF, Oil World.

7) EU 5: Německo, Francie, Velká Británie, Nizozemsko, Belgie.

Pramen: ČSÚ; ČNB; Eurostat; AMA; NYSE Euronext (Matif); USDA Oilseeds: World Markets and Trade

Zpracoval: H. Baudisová, P. Novotný (ÚZEI)

Ceny řepkového semene v EU z dlouhodobě minimálních hodnot v létě 2014 zaznamenaly vytrvalý růst až do poloviny roku 2015. Následně došlo k jejich prudkému poklesu, který byl po meziročním poklesu sklizně a při vyšší poptávce vystřídán růstem.

Průměrné roční obchodní ceny na klíčových evropských burzách byly meziročně vyšší o cca 15–25 €/t. V 1. pololetí roku 2016 je předpokládán postupný pokles cen.

CZV brambor se na českém trhu v roce 2015 meziročně výrazně snížila, a to o 6,2 % na 165,7 €/t. V korunovém vyjádření pěstitelé realizovali produkci brambor konzumních v roce 2014 za 4 865 Kč/t a v roce 2015 za 4 521 Kč/t. Skupina zemí EU 5 (Německo, Francie, Nizozemsko, Velká Británie a Belgie) realizovala svoji produkci také za nižší průměrnou cenu než v roce předchozím. Dle předběžných dat se očekává v roce 2015 meziroční snížení této ceny o 6,1 % na 188,0 €/t (5 129 Kč/t).

T9.1/04 - Meziroční indexy cen živočišných výrobků v ČR

Ukazatel	2014	2015
Hospodářská zvířata a živočišné výrobky celkem	104,9	89,5
z toho - mléko	113,1	82,8
- jatečný skot	98,7	102,7
- jatečná prasata	98,7	87,9
- drůbež	97,7	99,8
- vejce	101,0	100,5

Pramen: ČSÚ - Index cen v zemědělství

Zpracoval: H. Baudisová (ÚZEI)

CZV živočišných komodit se v roce 2015 na rozdíl od předchozího roku meziročně v průměru snížily, a to o 10,5 % (tab. T9.1/04). Nejvýraznější meziroční pokles ceny byl zaznamenán u mléka (o 17,2 %) a u jatečných prasat (o 12,1 %). K minimálnímu snížení CZV pak došlo u drůbeže (o 0,2 %). Meziročně vyšší CZV byla naproti tomu vykázána u jatečného skotu (o 2,7 %) a u vajec (o 0,5 %).

Ceny jatečného skotu na reprezentativních trzích EU 28 zůstávají již od roku 2012 na poměrně vysoké úrovni. V roce 2015 se v průměru EU meziročně zvýšily ceny všech kategorií skotu. Hlavním důvodem stále poměrně vysokých cen jatečného skotu, i přes zvýšení produkce hovězího a telecího masa, bylo pro EU znovuotevření trhů Turecka a mírný růst spotřeby. Poměrně stabilní cena hovězího masa na globálním trhu posílená rostoucí poptávkou a příznivý vývoj kurzu eura vůči dolaru spolupůsobily na mírný vzestup CZV na vnitřním trhu EU. CZV mladých jatečných býků R3 se v roce 2015 v průměru EU meziročně zvýšila o 2,6 % (o 9,6 €/100 kg j. hm.) na 377,2 €/100 kg j. hm. Její vývoj však byl v jednotlivých regionech značně rozdílný. Nárůst CZV jatečných býků R3 v roce 2015 proti roku 2014 byl zaznamenán z významných producentů zemí především ve Velké Británii (o 13,5 %) na 457,9 €/100 kg j. hm. a v Irsku (o 11,9 %) na 392,9 €/100 kg, její nejmírnější vzestup byl evidován v Německu (o 5,8 %) na 385,6 €/100 kg, Polsku (o 5,5 %) na 318,9 €/100 kg j. hm., ale také v Rakousku (o 5,1 %) na 388,0 €/100 kg. Naproti tomu ke snížení CZV v meziročním srovnání došlo ve Finsku (-2,9 %), Španělsku (-2,0 %), Portugalsku (-1,7 %) a Chorvatsku (-0,9 %). Ve Francii a Itálii byla zaznamenána stagnace. V České republice cena jatečných býků vyjádřená v eurech v roce 2015 proti roku 2014 posílila o 4,1 %, tj. o 13,0 €/100 kg j. hm.

CZV jatečných krav R3 se v průměru EU meziročně zvýšila mírněji, a to o 0,9 % (o 3,3 €/100 kg j. hm.) na 356,1 €/100 kg j. hm. K jejímu růstu došlo v především v Německu a Španělsku, zatímco ve Francii se cena meziročně mírně snížila.

CZV jatečných prasat tř. E na reprezentativních trzích EU zaznamenaly v roce 2015 další meziroční snížení v průměru téměř o 11 % (tj. o 17,0 €/100 kg j. hm.) a dosáhly tak nejnižší úrovně od roku 2007. Rekordně vysoké CZV jatečných prasat v Unii v roce 2013 stimulovaly evropské chovatele prasat v následujících dvou letech ke zvyšování výroby. I přes uzavření trhů Ruska, které platí pro EU od roku 2014, se Unii podařilo tento výpadek svého nejvýznamnějšího odběratele nahradit zvýšenými vývozy do zemí jihovýchodní Asie, především do Číny. Další růst produkce vepřového masa v EU v roce 2015, i přes jeho rekordní vývozy na globální trh, se promítl do poklesu cen jatečných prasat na vnitřním trhu Unie. Hlavním důvodem byla snaha EU o udržení exportních trhů vůči nejsilnějším globálním konkurentům (tj. USA, Brazílie). K oslabení ceny došlo v roce 2015 ve všech členských zemích, v rozmezí od -2,4 % (Malta) do -17,7 % (Španělsko). Z nejvýznamnějších producentů EU 15 byl výrazný pokles ceny evidován kromě Španělska také v Belgii (o 13,0 %), naopak nejméně se meziročně snížila cena prasat ve Švédsku (o 2,7 %), Velké Británii (o 6,7 %) a ve Francii (o 8,3 %). Z nových členských zemí došlo k nejvýraznějšímu oslabení ceny v Bulharsku (o 13,4 %), Chorvatsku (o 12,1 %) a Polsku (o 11,6 %), naopak mírnější pokles byl evidován ve Slovinsku (o 5,2 %).

CZV jatečných kuřat v ČR (v korunách) v roce 2015 zůstaly téměř stejné jako v předchozím roce (-0,5 %). Cena krmné směsi pro brojlerů meziročně klesla o 2,4 %. U krůt došlo ke zvýšení CZV o 1,5 % a u kachen byl zaznamenán mírný pokles ceny o 0,6 %.

CPV jatečných kuřat na trhu EU se v roce 2015 vzhledem k roku 2014 snížila o 2,1 % (tj. o 4,1 €/100 kg). Na cenu mělo vliv posílení eura vůči brazilskému realu, a u členských zemí s národní měnou kurzy eura vůči těmto měnám. K meziročnímu nárůstu ceny došlo pouze v šesti zemích EU 28, z toho nejvíce o 7,2 % ve Spojeném království (v přepočtu na eura). V Nizozemsku cena poklesla o 4,7 %, v Polsku o 5,9 %, v Německu o 2,0 %, v Dánsku o 2,3 % a v Itálii o 8,7 %. Nejvyšší ceny byly za rok 2015 zaznamenány ve Finsku a Německu (více než 260 €/100 kg), a naopak nejnižší v Polsku (128,08 €/100 kg).

T9.1/05 - Cenový vývoj živočišných komodit ve vybraných zemích EU (€/100 kg)

Ukazatel	2014	2015	Meziroční index
Jateční býci v EU¹⁾	367,62	377,23	102,61
- Česká republika	313,85	326,81	104,13
- Německo	364,51	385,59	105,78
- Nizozemsko	331,04	335,60	101,38
- Rakousko	369,08	388,02	105,13
- Francie	371,69	372,21	100,14
Jatečná prasata tř. E v EU¹⁾	156,60	139,58	89,13
- Česká republika	158,49	140,93	88,92
- Německo	158,69	142,56	89,84
- Dánsko	146,15	130,19	89,08
- Nizozemsko	138,21	121,83	88,15
- Polsko	154,91	136,97	88,42
- Rakousko	159,83	143,79	89,96
Jatečná kuřata²⁾	191,05	186,99	97,87
- Česká republika	182,29	182,44	100,08
- Německo	265,60	260,38	98,03
- Dánsko	251,83	246,14	97,74
- Itálie	224,56	205,06	91,32
Mléko³⁾			
- Česká republika	33,14	27,31	82,4
- Německo	37,64	29,57	78,6
- Nizozemsko	39,44	30,60	77,6
- Polsko	32,25	27,83	86,3

1) Ceny zemědělských výrobců na reprezentativních trzích EU 28. Jateční býci R3, jatečná prasata E.

2) Ceny průmyslových výrobců na reprezentativních trzích EU 28 - kuřata 65 %.

3) Cena za mléko s přirozeným obsahem složek.

Pramen: Agrimer; Eurostat; AMI

Zpracoval: M. Abrahamová, J. Pokorný, I. Bošková, H. Baudisová (ÚZEI)

CZV mléka v ČR do srpna 2015 klesala, od září se poněkud zotavila, ale průměrná CZV mléka 1. a Q tř. j. klesla podle ČSÚ meziročně o 17,2 %. Podle statistiky EK dosáhla v přepočtu 27,31 €/100 kg, tj. o 18 % méně než v předchozím roce. Pokles byl celoevropským jevem, který reagoval zejména na nižší poptávku světových dovozců (Číny a Ruska) a vyšší nabídku mléka na severní polokouli. Nejvíce klesla CZV mléka v Pobaltí (meziročně o 24 % až 27 %). V Nizozemsku, Belgii a v Dánsku činil pokles 22 % a v Německu a Irsku 21 %. Vážený průměr EU klesl v roce 2015 meziročně o 17 % na 30,70 €/100 kg mléka (8,60 Kč/l). Z důvodu ztížené odbytové situace klesly průměrné roční CPV komoditních mlékárenských výrobků (sušená mléka a máslo) na světovém trhu meziročně o 21–42 %. V ČR činil pokles 11 %–36 %, pokles CPV čerstvých výrobků byl nižší a pohyboval se od 15 % do 21 %.

9.2 Agrární zahraniční obchod

9.2.1 Obecná charakteristika základních tendencí v agrárním¹⁷² zahraničním obchodě

Údaje o zahraničním obchodě jsou získávány spojováním dat ze dvou systémů. Prvním je Extrastat (obchod s třetími zeměmi) a druhým Intrastat (obchod s ostatními členy EU)¹⁷³.

¹⁷² Agrární zboží je definováno kapitolami 01–24 celního sazebníku.

Součástí zpracování dat za Intrastat jsou i matematicko-statistické dopočty, kterými se kompenzuje ztráta informací za podprahové obchodní operace¹⁷⁴.

Zastoupení agrárních výrobků v českém zahraničním obchodu je stabilně mírně vyšší na straně dovozu než vývozu (6,4 % vs. 5,2 % v roce 2015). V důsledku nižší dynamiky růstu celkového zahraničního obchodu v porovnání s AZO se meziročně podíl agrárního zboží na celkovém českém exportu i importu mírně zvýšil. Výrazně vyšší podíl přitom mají agrární produkty v obchodě s Unií než mimo ni (6,8 % na obratu s EU 28 a 2,7 % s třetími zeměmi v roce 2015).

T9.2/01 - Podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém zahraničním obchodu ČR (%)

Ukazatel	2014	2015	Meziroční index
Obrat agrárního zahraničního obchodu	5,57	5,77	103,6
Agrární vývoz	4,97	5,20	104,6
Agrární dovoz	6,25	6,41	102,6

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

V roce 2015¹⁷⁵ se český agrární vývoz vzhledem k předchozímu roku zvýšil o 22,5 mld. Kč, tj. o 12,5 %, na 202,7 mld. Kč a český agrární dovoz vzrostl o 22,6 mld. Kč, tj. o 11,3 %, na 222,5 mld. Kč (příl. tab. 9.2/01). Vzhledem k mírně vyššímu přírůstku na straně dovozu než vývozu se záporná bilance AZO ČR (po dvou letech zlepšování) nepatrně prohloubila, a to o 150,9 mil. Kč na 19,8 mld. Kč, což je však stále jedna z nejpříznivějších hodnot od vstupu ČR do EU. V důsledku výraznější dynamiky růstu vývozu než dovozu se však současně zlepšil stupeň krytí dovozu vývozem (o 0,9 p. b.) na 91,1 %.

Výsledky AZO ČR jsou rostoucí měrou ovlivňovány obchodem s „tabákem a tabákovými výrobky“ (HS 24), které jsou tradičně řazeny mezi agrární zboží. Na českém agrárním vývozu se v roce 2015 podílely již téměř jednou desetinou a schodek bilance AZO ČR bez jejich zahrnutí dosáhl 29,0 mld. Kč (tj. o 2,3 mld. Kč více než v roce 2014). Vývoz „cigaret“ ovlivňuje i hodnotu agrárně obchodních bilancí s některými státy, např. s Itálií, Francií a v rámci třetích zemí s Irákem.

9.2.2 Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu

Český agrární vývoz je teritoriálně, ale i komoditně, více koncentrován. Nejvýznamnějšími odběrateli agrárních produktů z ČR jsou dlouhodobě Slovensko (s 23,9% podílem v roce 2015), Německo (19,7 %) a Polsko (11,5 %), dále Itálie (6,6 %) a Rakousko

¹⁷³ Povinnost vykazovat data pro Intrastat vzniká osobám (fyzickým i právnickým), pokud jsou registrovány či identifikovány k DPH v ČR, odeslaly zboží do jiného členského státu anebo přijaly zboží z jiného členského státu, a to v hodnotě dosahující prahu pro vykazování údajů do Intrastatu (od roku 2009 je výše prahu stanovena na 8 mil. Kč pro odeslané a 8 mil. Kč pro přijaté zboží).

¹⁷⁴ Dopčty jsou ČSÚ prováděny do úrovně 2místných kódů celního sazebníku (kapitol). Na podrobnější úrovni jsou k dispozici pouze data bez dopčtů.

¹⁷⁵ Data o zahraničním obchodu za rok 2015 jsou předběžná, s platností k 8. 3. 2016, průběžně budou v databázi ČSÚ aktualizována a definitivní data budou k dispozici v září 2016.

(6,0 %), viz tab. T9.2/02. V rámci třetích zemí dosahuje stabilně více než 1% podíl na českém agrárním vývozu pouze Rusko. Hodnota vývozu do této země se však v roce 2015 meziročně snížila o více než jednu pětinu, což vedlo k poklesu jeho podílu z 1,6 % na 1,2 % (v rámci samotných třetích zemí z 19 % na 14 %)¹⁷⁶. Vedle toho vyvážela ČR v roce 2015 agrární zboží do Iráku („cigarety“), Japonska („přípravky používané k výživě zvířat“, „chmel“ a „slad“), Turecka („živý skot“) a Švýcarska („limonády“, „přípravky používané k výživě zvířat“ a „zvěřina“). Pro teritoriální skladbu českého agrárního exportu do třetích zemí je charakteristická výraznější meziroční proměnlivost, a to jak v porovnání s vývozem do Unie, tak i vůči dovozu z mimounijních zemí. S výjimkou Ruska zaznamenala hodnota vývozu do všech významných destinací meziroční nárůst (do Japonska jen nepatrný o 0,3 %). Významnější pokles exportu byl zaznamenán také na Ukrajinu, do Libanonu, Thajska a Malajsie (zejména vlivem menších vývozů mlékárenských výrobků a jejich nižší ceny).

Hlavními dodavateli agrárního zboží do ČR byly v roce 2015 stejně jako v minulých letech Německo (21,4 %), Polsko (19,2 %) a Nizozemsko (7,1 %), které se posunulo na třetí místo před Slovensko (6,8 %), dále Itálie (5,4 %) a Španělsko (5,0 %). Z třetích zemí zaujímaly v českém agrárním dovozu nejvyšší podíly tradičně Brazílie (1,8 %), Čína (1,3 %), USA (1,2 %) a Turecko (1,1 %). Hodnota dovozu z většiny významnějších destinací meziročně vzrostla s výjimkou Slovenska, Číny, Turecka a Dánska, viz meziroční index v T9.2/02.

V teritoriálním pohledu se ve sledovaném období na jedné straně zlepšila obchodní bilance s EU 28 (přičemž se zvýšil jak netto-vývoz do NČZ, tak poklesl netto-dovoz z EU 15)¹⁷⁷, na druhé se však prohloubil schodek bilance obchodu s třetími zeměmi. Příčinou byl v tomto případě zejména nárůst netto-dovozu z rozvojových zemí¹⁷⁸ a pokles netto-vývozu do Společenství nezávislých států (reprezentovaného především Ruskem). Na úrovni jednotlivých zemí se v roce 2015 prohloubila především pasivní bilance s Polskem (o 6,5 mld. Kč na 19,6 mld. Kč) a Nizozemskem (o 1,4 mld. Kč na 11,7 mld. Kč), a to v obou případech vlivem vyššího přírůstku hodnoty na straně dovozu než vývozu. Naproti tomu pokles zaznamenal (především v důsledku nárůstu hodnoty vývozu) schodek bilance obchodu s Německem (o 1,5 mld. Kč na 7,6 mld. Kč). Mimo to se výrazně navýšila aktivní bilance obchodu se Slovenskem (o 5,6 mld. Kč na 33,3 mld. Kč).

¹⁷⁶ Zhoršení zaznamenal nejen vývoz výrobků, kterých se týká ruské embargo (tj. zejména sýry), ale i dalších (především pivo nebo slad). Obchod byl ovlivněn i vývojem ekonomiky a propadem měny. Politická situace ovlivnila také vývoz na Ukrajinu.

¹⁷⁷ Netto-vývoz (čistý vývoz) znamená obchod s aktivní bilancí a naopak netto-dovoz (čistý dovoz) představuje obchod s pasivní bilancí.

¹⁷⁸ Rozvojové země se zahrnutím nejméně rozvinutých zemí.

T9.2/02 - Teritoriální skladba agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Země	Vývoz			Země	Dovoz ¹⁾		
	2014	2015	meziroční index		2014	2015	meziroční index
Slovensko	42 899,4	48 385,0	112,8	Německo	45 890,9	47 634,3	103,8
Německo	36 832,3	40 035,0	108,7	Polsko	33 321,0	42 774,9	128,4
Polsko	20 279,3	23 221,3	114,5	Nizozemsko	13 684,5	15 871,3	116,0
Itálie	12 553,0	13 353,0	106,4	Slovensko	15 124,4	15 048,8	99,5
Rakousko	11 497,0	12 208,7	106,2	Itálie	10 247,2	12 091,4	118,0
Maďarsko	8 151,7	8 610,9	105,6	Španělsko	9 887,1	11 178,3	113,1
Francie	6 687,1	7 113,2	106,4	Maďarsko	7 769,0	8 439,1	108,6
Spojené království	4 911,4	5 878,3	119,7	Rakousko	7 736,6	7 838,8	101,3
Belgie	2 943,4	4 781,9	162,5	Francie	6 927,7	7 068,0	102,0
Nizozemsko	3 418,2	4 209,9	123,2	Belgie	6 026,2	6 054,3	100,5
Rumunsko	3 154,3	3 477,7	110,3	Brazílie	3 872,2	4 113,3	106,2
Bulharsko	1 730,3	2 648,2	153,0	Spojené království	3 587,5	3 910,8	109,0
Rusko	2 963,9	2 353,3	79,4	Čína	2 843,2	2 831,6	99,6
Španělsko	1 781,3	2 127,1	119,4	USA	2 528,0	2 687,5	106,3
Chorvatsko	1 377,5	1 748,2	126,9	Turecko	2 512,5	2 476,5	98,6
Švédsko	1 396,1	1 539,8	110,3	Dánsko	1 974,6	1 925,9	97,5
Irák	259,0	1 258,4	485,9	Rumunsko	989,2	1 510,3	152,7
Japonsko	1 189,7	1 193,2	100,3	Řecko	1 445,6	1 473,5	101,9
Dánsko	1 045,6	1 143,3	109,3	Norsko	1 330,0	1 453,2	109,3
Turecko	363,1	1 141,7	314,4	Portugalsko	997,4	1 401,1	140,5
Švýcarsko	1 093,1	1 112,1	101,7	Irsko	1 113,7	1 252,8	112,5
Finsko	778,5	1 036,7	133,2	Ekvádor	1 066,9	1 245,9	116,8
Vybrané země celkem	167 305,0	188 576,8	112,7	Vybrané země celkem	180 875,3	200 281,5	110,7
Podíl na celkovém agrárním vývozu	92,8	93,0	x	Podíl na celkovém agrárním dovozu	90,5	90,0	x

1) Dovoz podle země původu.

2) Země řazeny podle roku 2015.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2.3 Komoditní skladba agrárního zahraničního obchodu

Komoditní skladbu českého agrárního vývozu a dovozu podle kapitol HS představuje tab. T9.2/03. V podrobnějším pohledu byly v roce 2015 nejvíce vyváženými komoditami „cigarety“, „pšenice“, „káva“, „řepkový olej (s nízkým obsahem kyseliny erukové)“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „pekařské výrobky (pečivo, sušenky, oplatky apod.)“, „nezahuštěné mléko a smetana“ (zejména surové mléko směřující do Německa), „potravinové přípravky jiné“ (HS 2106), „pivo“, „semena řepky“, „limonády“, „živý skot“, „sýry a tvaroh“, „cukrovinky bez kaka“, „cukr“, „slad“, „jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve“ (HS 1602), „ječmen“, „uzenky a salámy“, „živá drůbež“, „řepkové pokrutiny“, „zahuštěné mléko a smetana“ a „výtažky a koncentráty z kávy (vč. přípravků na jejich bázi)“. Z výčtu je patrné, že v českém agrárním vývozu mají nadále vysoký podíl nezpracované komodity, jako jsou obiloviny nebo olejniny.

Mezi nejvíce dovážené zboží patřily ve sledovaném roce „vepřové maso“, „káva“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“, „pekařské výrobky“, „sýry a tvaroh“, „potravinové

přípravky jiné“, „přípravky používané k výživě zvířat“, „maso a droby drůbeže“, „cigarety“, „řepkový olej“, „vino“, „limonády“, „sójové pokrutiny“, „lihoviny“, „banány“, „výtažky a koncentráty z kávy“, „hovězí maso“, „rajčata“, „přípravky z mouky, krupice, škrobu nebo mléka“, „konzervované a jinak připravené ovoce (vč. ořechů)“, „cukrovinky bez kakaa“, „skořápkové ovoce“, „tabák (nezpracovaný)“, „omáčky, ochucovadla a hořčice“, „rybí filé (aj. rybí maso)“, „glukóza, fruktóza a jejich sirupy“, „jiné přípravky a konzervy z masa, drobů nebo krve“, „vinné hrozny (vč. rozinek)“, „máslo“, „přípravky a konzervy z ryb“ a „ryby (čerstvé, chlazené nebo zmrazené)“. Českému agrárnímu dovozu dominuje dlouhodobě maso. Hodnota dovozu „vepřového masa“ se ve finančním vyjádření v roce 2015 sice snížila (o 4,1 %), jeho importované množství však vzrostlo (o 5,8 %). V případě „drůbežního masa a drobů“ se zvýšila hodnota i množství dovozu zhruba stejnou měrou (o 15,8 %, resp. o 15,3 %). Maso, ale i masné výrobky se do ČR dováží především z Polska, řady zemí západní Evropy a Brazílie, zatímco jejich vývoz směřuje hlavně na Slovensko.

V komoditním pohledu ovlivnilo meziroční vývoj bilance celkového českého AZO zejména navýšení hodnoty netto-vývozu „cigaret“, „ječmene“, „řepkových semen“, „řepkového oleje“ a „živého skotu“. Exporty těchto komodit zaznamenaly v roce 2015 dosavadní maxima. Dále došlo k významné změně dlouhodobě pasivní bilance na aktivní v obchodě s „potravinovými přípravky jinými“. V rámci „pekařského zboží“ došlo sice k významnému nárůstu bilančního aktiva v obchodě se „sladkými sušenkami“, ten však byl ve velké míře tlumen změnou aktiva na pasivum u „oplatek“ (zejména vlivem omezení dovozu „sušenek“ a jeho řádovým nárůstem u „oplatek“, a to v obou případech ze Slovenska).

Současně s tím však došlo ke zvýšení hodnoty netto-dovozu „masa a drobů drůbeže“ a v menší míře i „vepřového masa“, za kterým však především stál již zmíněný pokles hodnoty exportu, nikoliv nárůst hodnoty dovozu. Dále vzrostla hodnota netto-importu „lihovin“ a snížila se hodnota netto-vývozu „zahuštěného“, ale i „nezahuštěného mléka“. V případě mléka a mléčných výrobků ovlivnily vývoj obchodu hlavně meziročně nižší ceny. Pokles cen způsobil mimo jiné zlepšení hodnoty bilance s netto-dovozními „sýry a tvarohem“. Jejich dovoz ve finančním vyjádření poklesl o 8,4 % (a v množství se zvýšil o 1,2 %), zatímco vývoz se v hodnotě snížil o 6,4 % (v objemu však vzrostl o 2,5 %).

Vývoj cen, avšak směrem nahoru, způsobil v roce 2015 meziročně prudký nárůst hodnoty vývozu a dovozu „kávy“. Mimo ní zaznamenaly nejvýraznější přírůstky hodnoty jak vývozu, tak dovozu (ačkoliv ne ve zcela shodném pořadí) „cigarety“, „čokoláda a ostatní kakaové přípravky“ a „řepkový olej“.

T9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního zahraničního obchodu ČR

HS	Popis	Vývoz			Dovoz			Bilance		
		podíl na agrárním vývozu (%)		meziroční index	podíl na agrárním dovozu (%)		meziroční index	mil. Kč		meziroční rozdíl (mil. Kč)
		2014	2015		2014	2015		2014	2015	
01	Živá zvířata	4,48	4,47	99,78	1,02	0,90	88,24	2 044,4	1 994,3	-50,1
02	Maso a jedlé droby	3,78	3,08	81,48	12,61	11,69	92,70	25 205,0	26 010,2	805,2
03	Ryby, korýši, měkkýši a jiní vodní bezobratlí	1,59	1,54	96,86	2,12	2,15	101,42	4 237,8	4 779,9	542,1
04	Mléko a mléč. výrobky, vejce, přír. med, jedlé výr. živ. pův.	11,85	9,46	79,83	7,98	6,79	85,09	15 946,3	15 118,5	-827,8
05	Ostatní produkty živ. původu	0,75	0,72	96,00	1,11	0,96	86,49	2 228,6	2 127,9	-100,7
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	0,46	0,37	80,43	1,95	2,00	102,56	3 907,8	4 456,7	548,9
07	Zelenina, požívatelné rostliny, kořeny a hlízy	1,48	1,50	101,35	5,85	5,92	101,20	11 695,3	13 168,8	1 473,5
08	Ovoce a ořechy	2,13	2,37	111,27	7,23	7,61	105,26	14 453,2	16 928,8	2 475,6
09	Káva, čaj, maté a koření	3,01	6,06	201,33	3,87	6,81	175,97	7 735,5	15 148,1	7 412,6
10	Obiloviny	8,68	8,30	95,62	1,76	1,66	94,32	3 519,7	3 685,8	166,1
11	Mlýnské výrobky, slad, škroby, inulin, pšeničný lepek	2,19	1,84	84,02	0,92	0,87	94,57	1 832,9	1 942,1	109,2
12	Olejnata a ostatní semena a plody; prům. a léčivé rostl.; sláma a picniny	4,75	4,90	103,16	2,69	2,63	97,77	5 377,1	5 857,8	480,7
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	0,77	0,72	93,51	0,51	0,45	88,24	1 028,0	990,8	-37,2
14	Rostlinné pletací materiály	0,03	0,05	166,67	0,06	0,05	83,33	120,6	100,4	-20,2
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	5,85	6,21	106,15	4,78	4,94	103,35	9 548,0	10 982,8	1 434,8
16	Přípravky z masa, ryb, korýšů, měkkýšů, apod.	3,06	2,76	90,20	2,89	2,52	87,20	5 771,0	5 598,2	-172,8
17	Cukr a cukrovinky	4,69	4,32	92,11	3,16	2,92	92,41	6 316,2	6 492,9	176,7
18	Kakao a kakaové přípravky	3,73	4,16	111,53	4,84	5,05	104,34	9 665,9	11 246,4	1 580,5
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; pečivo	6,12	6,02	98,37	6,51	6,04	92,78	13 006,0	13 433,4	427,4
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	1,78	1,63	91,57	3,74	3,69	98,66	7 472,6	8 200,5	727,9
21	Různé potravinářské přípravky	7,01	6,50	92,72	7,56	7,03	92,99	15 106,2	15 646,3	540,1
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	8,01	7,93	99,00	7,07	6,96	98,44	14 138,0	15 496,1	1 358,1
23	Zbytky a odpady v potrav. průmyslu; připravené krmivo	6,21	6,01	96,78	6,43	6,27	97,51	12 849,2	13 960,9	1 111,7
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	7,61	9,08	119,32	3,35	4,12	122,99	6 704,0	9 170,9	2 466,9
Celkem		100,00	100,00	x	100,00	100,00	x	-24 079,9	-18 190,9	5 889,0

Pramen: ČSÚ

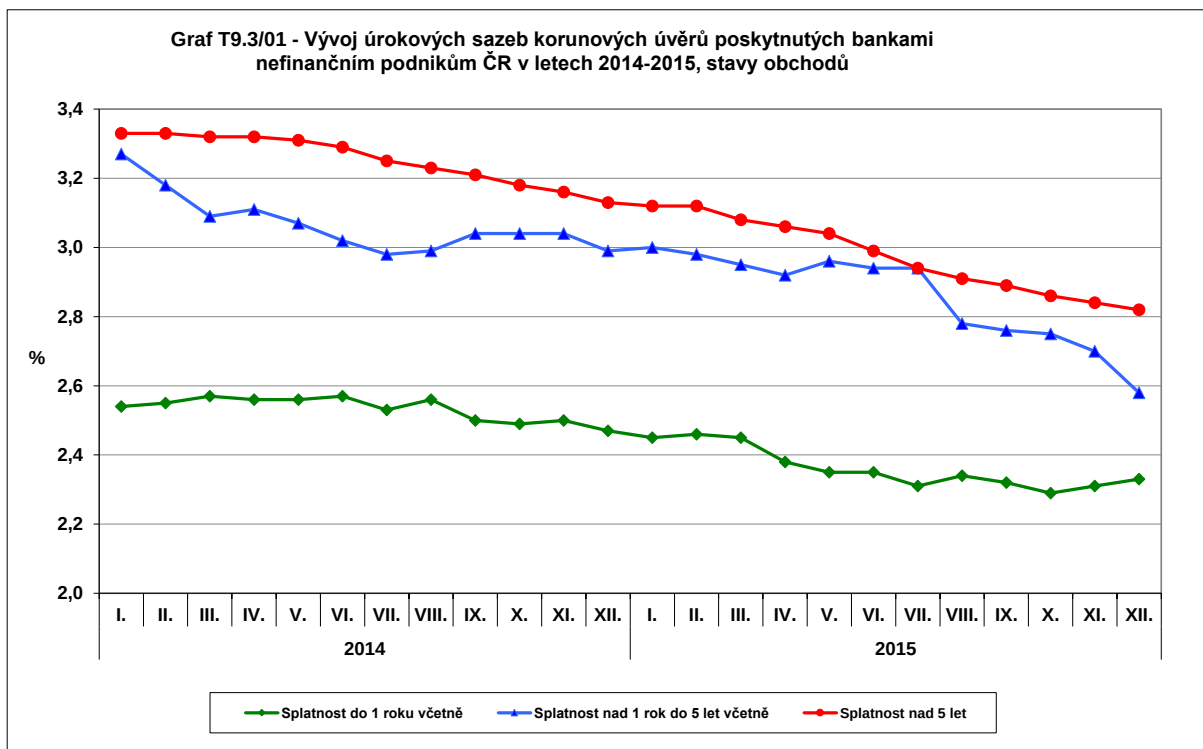
Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.3 Cenový vývoj finančních a materiálových vstupů do zemědělství

Vývoj cen finančních vstupů do zemědělství

V průběhu roku 2015 pokračoval pokles tržních úrokových sazeb jak úvěrů, tak vkladů na peněžním trhu. K poslední změně nastavení základních měnově politických nástrojů ČNB došlo 2. 11. 2012, kdy byla snížena dvoutýdenní repo sazba na 0,05 % a lombardní sazba na 0,25 %. Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami nefinančním podnikům se vyvíjely v závislosti na délce splatnosti v zásadě obdobným způsobem při celkově klesajícím trendu, přičemž relativně výraznější meziměsíční výkyvy sazeb vykazovaly střednědobé úvěry. Celková průměrná úroková sazba ze zůstatků úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům v průběhu roku 2015 klesla z 2,91 % na 2,65 %. Průměrná úroková sazba ze zůstatků krátkodobých úvěrů se splatností do jednoho roku dosáhla v prosinci 2,33 %, u střednědobých úvěrů se splatností od jednoho roku do pěti let to bylo 2,58 % a u dlouhodobých úvěrů se

splatností nad pět let potom 2,82 %. Vývoj úrokových sazeb po jednotlivých měsících v letech 2014 a 2015 je zachycen v grafu T9.3/01.

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb korunových klientských úvěrů poskytnutých nefinančním podnikům a vývoj úrokových sazeb korunových vkladů přijatých bankami od nefinančních podniků k 31. 12. v letech 2013 až 2015 uvádí tab. T9.3/01. Jak úrokové sazby všech typů úvěrů, tak i úrokové sazby vkladů v roce 2015 meziročně poklesly, výjimkou jsou vklady se splatností nad dva roky, jejichž průměrná úroková sazba mírně vzrostla.

T9.3/01 - Úrokové sazby korunové (stavy obchodů) k 31. 12. (%)

Ukazatel	2013	2014	2015
Úrokové sazby korunových úvěrů poskytnutých bankami rezidentům			
Nefinanční podniky - celkem	3,07	2,91	2,65
v tom - krátkodobé (splatnost do 1 roku vč.)	2,55	2,47	2,33
- střednědobé (splatnost nad 1 rok do 5 let vč.)	3,12	2,99	2,58
- dlouhodobé (splatnost nad 5 let)	3,35	3,13	2,82
Úrokové sazby korunových vkladů přijatých bankami od rezidentů			
Nefinanční podniky - celkem	0,33	0,22	0,14
z toho - jednodenní	0,21	0,15	0,08
- s dohodnutou splatností	0,94	0,76	0,61
v tom: do 2 let	0,75	0,59	0,46
nad 2 roky	2,60	2,60	2,62
- s výpovědní lhůtou celkem	1,15	0,92	0,78

Pramen: ČNB

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

Vývoj úrokových sazeb souvisí s alokací úvěrů v zemědělství, která je vyhodnocena v kapitole 6.4.

Vývoj cen materiálových vstupů do zemědělství

Průměrná cena vstupů do zemědělství v roce 2015, stejně jako v roce 2014, meziročně mírně poklesla (o 1,7 %), viz tab. T9.3/02. Meziroční snížení ceny bylo zaznamenáno ve všech čtyřech čtvrtletích roku 2015, a to v rozmezí od 1,4 % (1. a 2. čtvrtletí) do 2,0 % (4. čtvrtletí). Odrážel se v tom klesající vývoj ceny vstupů do zemědělství v průběhu roku 2015, kdy průměrné mezičtvrtletní tempo poklesu, po stagnaci v předchozím roce, činilo 0,5 %. K nejvýraznějšímu mezičtvrtletnímu snížení ceny vstupů došlo přitom ve 4. čtvrtletí (o 1,2 %). Mírný (0,8%) mezičtvrtletní nárůst ceny vstupů byl zaznamenán pouze ve 2. čtvrtletí roku 2015.

V rámci sledovaných skupin výrobků a služeb běžně spotřebovávaných v zemědělství došlo v meziročním porovnání v roce 2015 ke snížení ceny především u energií a maziv (o 10,8 %) a u krmiv (o 3,9 %). U některých dalších bylo snížení ceny jen mírné (u služeb pro zemědělství o 2,0 %, u osiv a sadby o 0,7 % a u veterinárních služeb o 0,4 %) a u některých výrobků a služeb se dokonce cena zvýšila (u umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků o 2,3 %, u chemických prostředků a pesticidů o 2,7 % a u „ostatních výdajů“ zahrnujících např. vodu nebo skladování vč. služeb v dopravě o 1,5 %). Mimo to došlo k meziročnímu nárůstu ceny zemědělských investic, tj. strojů a ostatních zařízení pro zemědělství a budov (o 2,2 %, resp. o 1,0 %).

T9.3/02 - Indexy cen vstupů do zemědělství (stejně období předchozí roku = 100)

Název	Průměr 2014	Průměr 2015
VSTUPY CELKEM	98,7	98,3
Celkem výrobky a služby běžně spotř. v zem.	98,0	97,9
Osiva a sadba	99,2	99,3
z toho - pšenice ozimá	94,6	99,8
- ječmen jarní	95,4	97,7
- kukuřice	101,3	98,7
- řepka ozimá	100,4	104,0
Zvířata pro chov a výrobu	.	.
Energie a maziva	97,7	89,2
Paliva na topení	95,7	103,4
Motorová paliva	100,5	86,0
Elektřina	88,6	97,3
Maziva	98,1	.
Umělá hnojiva, půdní zlepšovací prostředky	96,9	102,3
z toho - jednoduchá hnojiva	98,0	101,5
- směsi hnojiv	91,5	106,4
Chemické prostředky, pesticidy	104,0	102,7
z toho - fungicidy	102,4	103,7
- insekticidy	105,6	103,6
- herbicidy	104,9	102,0
Krmiva	92,8	96,1
Jednoduchá krmiva	90,2	94,1
Krmné směsi	93,9	97,0
Údržba a oprava strojního zařízení	.	.
Údržba a oprava zem. budov a dalších budov	.	.
Veterinární služby	101,1	99,6
Ostatní výdaje	101,8	101,5
z toho - voda, její úprava a rozvod	103,4	103,4
- skladování a podpůrné služby v dopravě	100,0	101,5
- telekomunikační služby	91,9	100,1
- neživotní pojištění	102,9	99,9
- právní a účetnické služby	101,0	99,3
Služby pro zemědělství	102,6	98,0
Celkem výrobky a služby přisp. do zem. investic	104,0	102,0
Stroje a ostatní zařízení pro zemědělství	105,2	102,2
Budovy	100,4	101,0

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

V podrobnějším pohledu lze konstatovat v rámci kategorie energií a maziv meziroční pokles ceny u motorových paliv a elektřiny. Cena paliva na topení však vzrostla. Podobně v rámci osiv a sadby došlo k meziročnímu poklesu cen u sledovaných obilovin, zatímco cena u ozimé řepky se zvýšila¹⁷⁹. Výrazně vyšší (o téměř jednu čtvrtinu) byla v meziročním porovnání sadba brambor (tab. T9.3/03). Co se týče krmiv, indexy cen jednoduchých krmiv a krmných směsí ukazují pokles (o 5,9 %, resp. o 3,0 %), ceny vybraných položek krmného

¹⁷⁹ Meziroční index vypočtený z ročních cen v tab. T9.3/02 neodpovídá u některých položek v důsledku odlišné metodiky stanovenému indexu ceny vstupů v tab. T9.3/03 (např. osivo pšenice ozimé nebo kukuřice).

obilí a směsí pro prasata, drůbež a skot se však zvýšily. Ze skupiny sledovaných průmyslových hnojiv vykázala většina dusíkatých hnojiv meziročně mírný pokles ceny, zatímco cena uvedeného reprezentanta fosforečných hnojiv se zvýšila a draselných hnojiv stagnovala. Za celou kategorii jednoduchých hnojiv a směsí hnojiv se tento vývoj projevil meziročně vyšším indexem (o 1,5 %, resp. o 6,4 %).

Ceny pohonných hmot kopírují ve velké míře cenu ropy, ačkoliv zpravidla s menší intenzitou a s určitým zpožděním. Cena ropy Brent po prudkém propadu v druhé polovině roku 2014 mírně oživovala do května 2015, aby poté opět padala, a to až na dlouhodobá minima přibližující se hodnotám z přelomu let 2008 a 2009. Na začátku roku 2015 činila denní cena ropy Brent 56,91 USD/barel, zatímco na konci roku jen 36,98 USD/barel, tj. o 35 % méně. Oproti maximu roku 2014 (z 20. června) byla tato cena nižší o více než dvě třetiny. Ve vývoji ceny ropy se odráží zpomalování poptávky v Číně a dalších asijských zemích a růst nízkonákladové produkce na Středním východě. Trh dlouhodobě ovlivňuje vysoká produkce a zásoby. Cena motorové nafty rostla do června (benzínu Natural 95 do července) a poté klesala. Na začátku roku 2015 dosahovala cena nafty 32,33 Kč/l a na konci roku 27,23 Kč/l. Maximum roku 2015 bylo zaznamenáno 7. června a činilo 32,40 Kč/l. Od konce března 2015 byla nafta opět levnější než benzín s tím, že nejvýraznější difference mezi jejich cenami byla patrná v srpnu.

Hodnoceno mezičtvrtletními indexy se ceny vstupů do zemědělství v roce 2015 až na výjimky (chemické prostředky a pesticidy, „ostatní výdaje“ a obě kategorie zemědělských investic) snížily. Cena energií a maziv klesala během celého roku (v průměru o 3,5 %, což představovalo nejvýraznější pokles), a to největší měrou hned v 1. čtvrtletí (o 9,0 %). Výjimkou bylo 2. čtvrtletí, kdy jejich cena mezičtvrtletně vzrostla o 3,0 %. U chemických prostředků a pesticidů se cena mezičtvrtletně zvýšila také jen ve 2. čtvrtletí (o 2,0 %) a ve zbývajících vykazovala pokles (v jejich případě však nejvýše o 0,4 %). V průměru tak nepatrně za celý rok vzrostla o 0,3 %. Cena služeb pro zemědělství v průměru klesla o 1,5 %. Nepatrný průměrný pokles ceny osiva a sadby během roku 2015 (o 0,3 %) způsobil především vývoj v 1. čtvrtletí, v němž se cena mezičtvrtletně snížila o 2,3 %, neboť ve zbývajících částech roku již jejich cena (ačkoliv velmi mírně) rostla (ve 4. čtvrtletí o 0,7 %). Cena umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků se v první polovině roku zvyšovala (o 1,6 % v 1. čtvrtletí a o 1,8 % ve 2. čtvrtletí), ve druhé však s větší intenzitou oslabovala (o 2,0 % ve 3. čtvrtletí a o 2,8 % ve 4. čtvrtletí). Průměrné tempo poklesu ceny za celý rok tak činilo o 0,4 %. Podobný mezičtvrtletní vývoj ceny, ačkoliv s menší dynamikou, zaznamenala během sledovaného roku také krmiva (jejich průměrné tempo poklesu za celý rok bylo zanedbatelné).

**T9.3/03 - Průměrné roční ceny osiv, hnojiv a krmiv prodaných
zemědělské prvovýrobě (Kč/t)**

Ukazatel	MJ	2014	2015	Meziroční index
Osiva				
Pšenice ozimá	t	9 881	9 671	102,2
Pšenice jarní	t	9 833	9 967	98,7
Žito ozimé	t	15 041	10 875	138,3
Ječmen ozimý	t	9 156	9 339	98,0
Ječmen jarní	t	10 293	10 786	95,4
Tritikale	t	9 376	9 485	98,9
Kukuřice (cena za výsevní jednotku)	VJ	2 324	2 320	100,2
Oves	t	9 457	9 118	103,7
Hrách setý	t	12 479	12 410	100,6
Rané brambory	t	12 123	9 855	123,0
Pozdní konzumní brambory	t	10 778	8 733	123,4
Jetel luční	t	89 650	110 813	80,9
Vojtěška	t	136 997	155 711	88,0
Průmyslová hnojiva				
Dusíkatá - ledek amonný s vápencem	t	6 634	6 799	97,6
- ledek vápenatý 15%	t	7 349	7 465	98,4
- síran amonný 21%	t	5 984	5 876	101,8
- DAM 390	t	6 251	6 319	98,9
- močovina	t	9 436	9 477	99,6
Fosforečná - superfosfát gran. 18%	t	8 646	7 979	108,4
Draselná - draselná sůl gran. 60%	t	9 509	9 509	100,0
Kombinovaná - NPK (15:15:15)	t	9 667	10 084	95,9
- Amofos	t	11 849	13 709	86,4
Krmiva				
Krmné obilí - pšenice	t	4 119	3 902	105,6
- ječmen	t	3 959	3 630	109,1
Směsi pro prasata - pro selata ČOS	t	9 547	9 487	100,6
- pro prasata A2	t	6 623	6 410	103,3
- pro prasata CDP	t	6 353	6 077	104,5
- prasnice KPB	t	5 838	5 579	104,6
Směsi pro drůbež - pro nosnice	t	6 951	6 564	105,9
- pro brojery BR2	t	8 556	8 335	102,7
- pro brojery BR3	t	8 067	7 894	102,2
Směsi pro skot - pro telata ČOT - B	t	7 509	7 228	103,9

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

V porovnání s rokem 2010 byla průměrná cena vstupů do zemědělství celkem vyšší o 12,3 %. K nejvýraznějšímu nárůstu ceny došlo u umělých hnojiv a půdních zlepšovacích prostředků (o 30,3 %), krmiv (o 24,3 %), služeb do zemědělství (o 18,0 %) a osiv a sadby (o 17,5 %). Nejmenší dynamiku růstu pak vykázaly za posledních šest let ceny energií a maziv (o 0,6 %), veterinárních služeb (o 5,3 %) a chemických prostředků a pesticidů (o 5,9 %). K poklesu ceny došlo pouze v rámci kategorie zemědělských investic u budov (o 1,7 %) a v rámci podrobnějšího pohledu v rámci energií a maziv u elektřiny (o 5,6 %) a v rámci ostatních výdajů u telekomunikačních služeb (o 22,4 %).

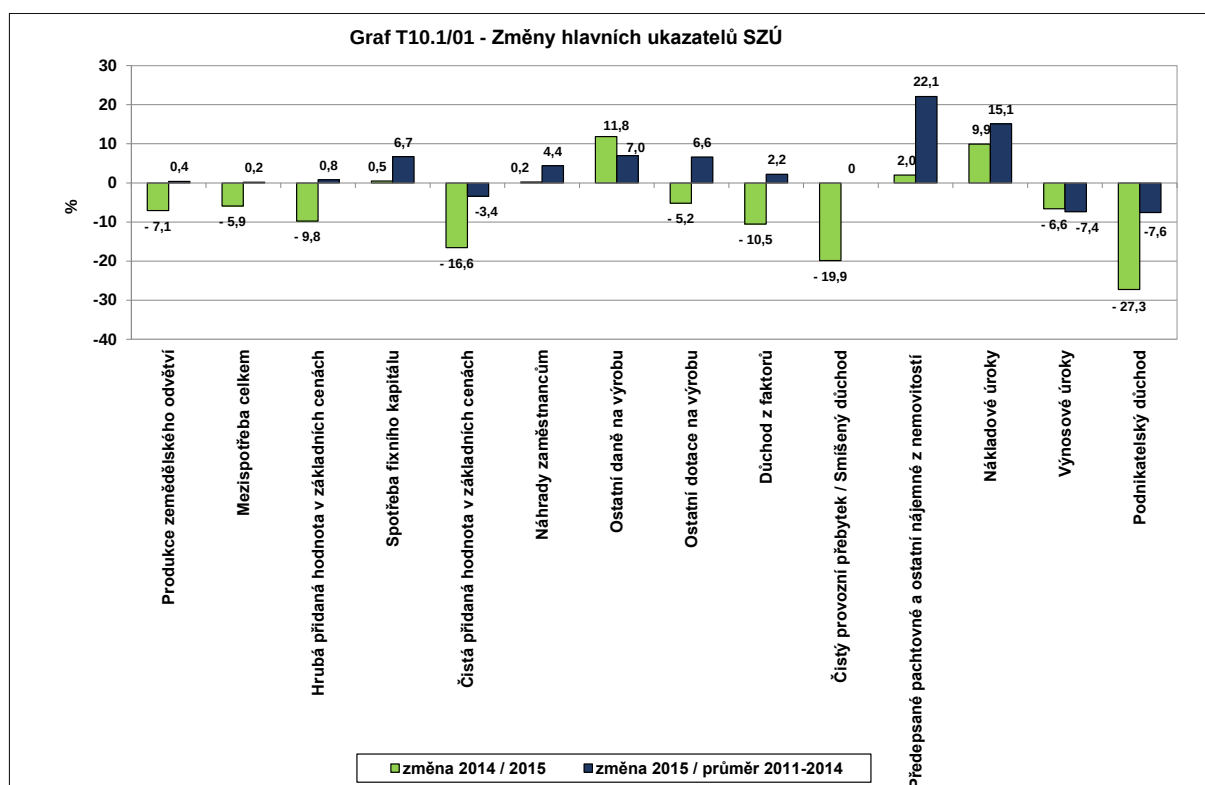
10 EKONOMICKÉ VÝSLEDKY AGRÁRNÍHO SEKTORU

Podle definitivních výsledků hospodaření zemědělských podniků v síti FADN ČR za rok 2014 se ČPH/AWU v zemědělství ČR meziročně zvýšila v průměru o 17,8 % na 636,7 tis. Kč. Ke zlepšení ČPH/AWU došlo ve všech kategoriích výrobního zaměření a ve všech regionech LFA. Ekonomické výsledky zemědělských podniků byly příznivě ovlivněny vyšší hodnotou produkce rostlinné, živočišné i ostatní produkce. V rostlinné výrobě působily příznivě hlavně hektarové výnosy plodin. Naopak realizační ceny klíčových rostlinných komodit meziročně klesly. K růstu hodnoty produkce živočišné výroby přispěla jak vyšší užitkovost hospodářských zvířat, tak příznivý cenový vývoj. Na vývoj produkce živočišné výroby měly zásadní vliv vyšší průměrné realizační ceny kravského mléka, dílčím způsobem také vyšší užitkovost dojníc a ostatních přežvýkavců. Nepříznivě působila redukce stavů prasat ve smíšené výrobě, která se podílí největší měrou na celkové produkci živočišné výroby. Objem provozních dotací a podpor byl v roce 2014 v průměru 11 256 Kč/ha (meziroční zvýšení o 5,8 %). Velmi vysoké ekonomické úrovně vyjádřené ukazatelem ČPH/AWU bylo možné v roce 2014 dosáhnout jak ve středně velkých podnicích s extenzivním chovem skotu v převážně horských oblastech (zatížení 0,46 DJ/ha krmných plodin) při zapojení do různých agroenvironmentálních programů (ČPH/AWU ve výši 715,6 tis. Kč v roce 2014), tak ve velkých podnicích specializovaných na polní výrobu (ČPH/AWU ve výši 929,1 tis. Kč v roce 2014). V roce 2015 se podnikatelský důchod podle 2. předběžného odhadu SZÚ snížil o 27,3 % na celkovou hodnotu 16,9 mld. Kč. Tento méně příznivý výsledek roku 2015 je třeba chápat relativně při porovnání s extrémně příznivým rokem 2014. V potravinářském průmyslu se účetní přidaná hodnota na zaměstnance u subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) meziročně zvýšila o 1,2 %. Hlavní příčinou růstu ukazatele byla kombinace rychlejšího růstu výkonů v porovnání s výkonovou spotřebou.

10.1 Celkový ekonomický výsledek zemědělství (Souhrnný zemědělský účet)

Porovnání ekonomických výsledků odvětví zemědělství roku 2015 vůči roku 2014 podle SZÚ jakožto hlavního nástroje pro měření těchto výsledků ukazuje, že došlo k poklesu téměř všech indikátorů účtu (graf T10.1/01). Významné meziroční změny SZÚ v základních běžných cenách představují pokles hrubé přidané hodnoty (HPH) o téměř 10 %, čisté přidané hodnoty o téměř 17 % a nejvýznamnějšího finálního ukazatele podnikatelského důchodu (reprezentující celkový zisk odvětví, vč. provozních podpor) pak o více než 27 %. Tento méně příznivý výsledek roku 2015 je třeba chápat relativně při porovnání s extrémně příznivým rokem 2014.

Na druhé straně lze rok 2015 hodnotit z hlediska ekonomických výsledků odvětví zemědělství jako průměrný v porovnání s průměrem 4 přechozích let. Z grafu T10.1/01 vyplývá, že téměř všechny indikátory SZÚ se vůči tomuto průměru pohybují v rozpětí do 10 %.

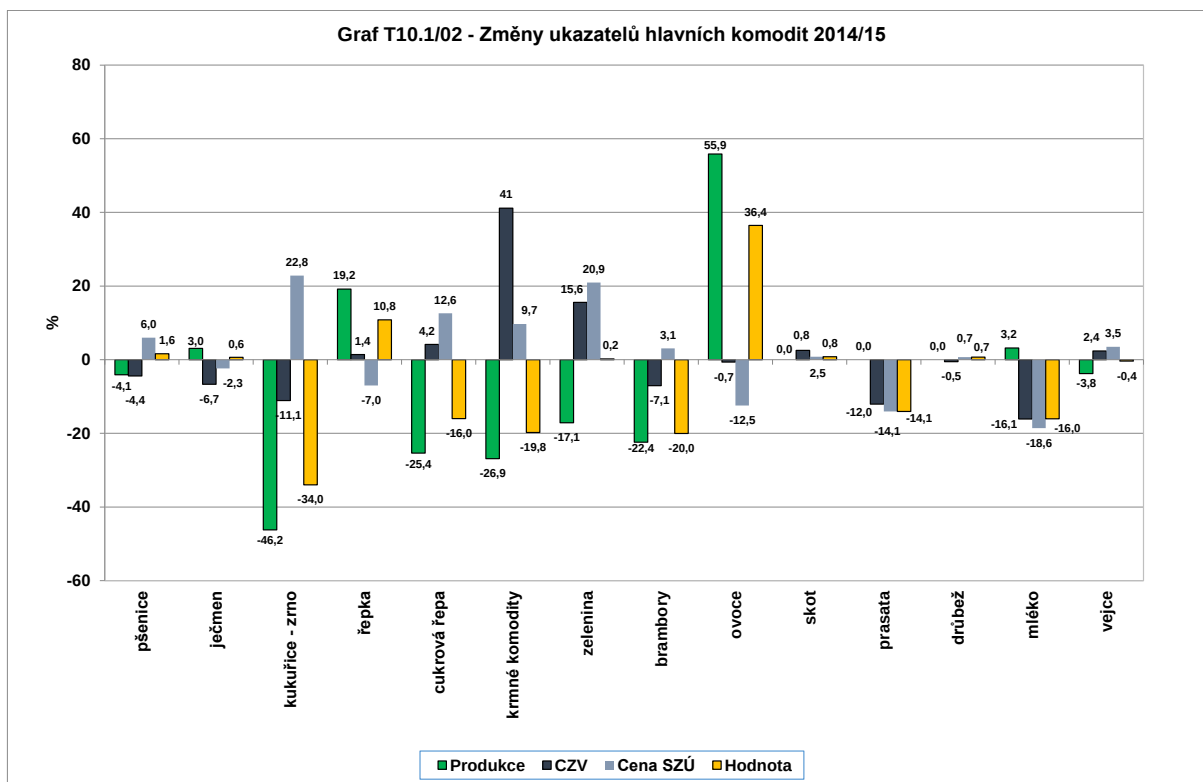
Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: I. Foltýn, O. Chaloupka (ÚZEI)

V porovnání s průměrem let 2011–2014 produkce zemědělského odvětví dosáhla podle odhadu SZÚ za rok 2015 hodnoty 127,0 mld. Kč (+0,4 %). Rostlinná produkce ve výši 75,1 mld. Kč vzrostla o 1,1 % a živočišná produkce s hodnotou 46,0 mld. Kč klesla o 1,5 %.

Mezispotřeba dosáhla v porovnání s průměrem 2011–2014 hodnotu 89,8 mld. Kč (+0,2 %), HPH 37,2 mld. Kč (+0,8 %), ČPH 20,8 mld. Kč (-3,4 %), provozní podpory 31,3 mld. Kč (+6,6 %), čistý provozní přebytek 24,4 mld. Kč (shodný výsledek s průměrem) a konečně podnikatelský důchod dosáhl hodnoty 16,9 mld. Kč (pokles o 7,5 %, způsobený zejména rekordní hodnotou 23,3 mld. Kč z roku 2014).

Rostlinná produkce se v roce 2015 na produkci zemědělského odvětví v b. c. podílela 59,2 %, přičemž nejvýznamnější zastoupení na rostlinné produkci měly obiloviny (44,1 %), technické plodiny (27,0 %) a píce (13,7 %). Živočišná produkce byla na produkci zemědělského odvětví v b. c. zastoupena 36,2 %, nejvýznamnější podíl na živočišné produkci představovala produkce mléka (48,5 %) a chov jatečných prasat (18,0 %).

Pramen: ČSÚ; vlastní výpočty

Zpracoval: I. Foltýn, O. Chaloupka (ÚZEI)

Meziroční změny produkce u hlavních zemědělských komodit ukazuje graf T10.1/02.

Celkový pokles produkce v hodnotovém vyjádření o 7,1 % byl způsoben poklesem rostlinné produkce o 5,4 % a živočišné produkce o 10,7 %. Výrazný propad byl zaznamenán u komodit kukuřice na zrno (-34,0 %), cukrová řepa (-16,0 %), brambory (-20,0 %) a krmné plodiny (-19,8 %). V živočišné výrobě byl propad u komodity prasata (-14,1 %). Živočišné výrobky vykázaly pokles o 14,7 %, z toho mléko -16,0 %. Pouze u 2 komodit došlo k hodnotovému nárůstu produkce, a to u řepky a ovoce celkem (+10,8 %, resp. +36,4 %).

Ke změnám hodnoty produkce přispěly i meziroční změny cen, které jsou rovněž uvedeny v grafu T10.1/02. V grafu jsou uvedeny jednak průměrné roční ceny ČSÚ za kalendářní rok (CZV), jednak průměrné ceny komodit odvozené z výpočtu odhadu SZÚ (ceny SZÚ).

T10.1/01 - Struktura a výpočet hlavních ukazatelů SZÚ (mld. Kč)

Ozn	Ukazatel	Základní běžné ceny				
		2011	2012	2013	2014 ¹⁾	2015 ²⁾
RV	ROSTLINNÁ PRODUKCE	70,3	71,7	75,9	79,5	75,1
ŽV	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE	43,4	45,0	46,9	51,5	46,0
PZO	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	118,9	122,2	128,2	136,7	127,0
MSP	MEZISPOTŘEBA CELKEM	83,4	88,2	91,2	95,4	89,8
HPH	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (PZO-MSP)	35,4	34,0	37,1	41,3	37,2
SFK	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	14,8	15,0	15,6	16,4	16,5
ČPH	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (HPH-SFK)	20,6	19,0	21,5	24,9	20,8
NZA	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	24,3	24,8	25,5	26,3	26,4
DAN	OSTATNÍ DANĚ NA VÝROBU	1,3	1,2	1,1	1,2	1,3
DOT	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	27,6	29,3	27,5	33,0	31,3
DU1	DŮCHOD Z FAKTORŮ (ČPH-DAN+DOT)	46,9	47,0	47,8	56,7	50,7
PŘE	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK (DU1-NZA)	22,6	22,2	22,3	30,4	24,4
PAN	PACHTOVNÉ A OST. NÁJEMNÉ	4,2	4,5	5,0	5,9	6,0
NUR	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1,4	1,8	1,6	1,7	1,8
VUR	VÝNOSOVÉ ÚROKY	0,4	0,4	0,5	0,4	0,4
DU2	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (DU1-NZA-PAN-NUR+VUR)	17,4	16,3	16,2	23,3	16,9
	Počet pracovníků v zemědělství - AWU ³⁾ (tis. osob)	106,2	105,8	105,1	104,9	104,8
	Důchod z faktorů na 1 pracovníka (tis. Kč/AWU)	441,82	444,54	455,15	540,62	484,09

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

3) AWU - Annual Working Unit.

Pramen: ČSÚ - SZÚ

Zpracoval: I. Foltýn (ÚZEI)

Ekonomický vývoj hlavních podílových ukazatelů je uveden tab. T10.1/02.

T10.1/02 - Podílové ukazatele SZÚ (%)

Ukazatel	2011	2012	2013	2014 ¹⁾	2015 ²⁾
Produkce zemědělského odvětví (PZO)	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl rostlinné produkce na PZO	59,10	58,63	59,15	58,11	59,15
Podíl živočišné produkce na PZO	36,52	36,83	36,57	37,70	36,21
Podíl mezispotřeby na PZO	70,19	72,19	71,10	69,80	70,68
Podíl hrubé přidané hodnoty na PZO	29,81	27,81	28,90	30,20	29,32
Podíl odpisů na PZO	12,47	12,29	12,15	12,00	12,98
Podíl čisté přidané hodnoty na PZO	17,34	15,52	16,75	18,20	16,34
Podíl náhrad zaměstnancům na PZO	20,46	20,31	19,92	19,25	20,76
Podíl ostatních dotací na výrobu na PZO	23,19	23,96	21,45	24,12	24,61
Podíl důchodu z faktorů na PZO	39,47	38,48	37,30	41,48	39,93
Podíl ostatních dotací na výrobu na důchodu z faktorů	58,75	62,26	57,50	58,16	61,62

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

Pramen: Výpočty ÚZEI

Zpracoval: I. Foltýn (ÚZEI)

Všechny podílové ukazatele dokládají stabilitu odvětví v posledních 5 letech a potvrzují hodnocení výsledků roku 2015 jako průměrného roku za posledních pět let.

Tab. T10.1/03 ukazuje procentuální změny klíčového indikátoru „důchod z faktorů na AWU v reálných cenách“ (indikátor A). Tento indikátor umožňuje porovnání ekonomických výsledků odvětví zemědělství v jednotlivých státech EU. Z tabulky vyplývá, že ČR vykazuje podle předběžného odhadu SZÚ za rok 2015 meziroční pokles indikátoru A o více než 15 %, ale proti roku 2010 výrazný nárůst více než 30 %. Mezi státy EU 28 se podle tohoto kritéria v meziročním hodnocení ČR zaujímá sice sedmé místo od konce, avšak v porovnání s rokem 2010 se řadí ČR mezi přední státy EU (čtvrtá pozice).

T10.1/03 - Změny reálného důchodu z faktorů na 1 pracovníka (AWU) (%)

Země	Změna	
	2015/2014	2015/2010
Státy EU		
EU 28	-4,3	8,0
Belgie	8,2	-14,3
Bulharsko	-9,9	62,9
Česká republika	-15,6	32,2
Dánsko	-19,7	-8,9
SRN	-37,6	-25,1
Estonsko	3,2	30,7
Irsko	1,4	31,1
Řecko	12,1	-0,7
Španělsko	3,8	12,7
Francie	8,8	6,8
Chorvatsko	21,5	-5,7
Itálie	8,7	44,8
Kypr	0,7	11,1
Lotyšsko	14,3	12,7
Litva	-3,4	27,3
Lucembursko	-20,0	-2,2
Maďarsko	-6,7	48,1
Malta	-4,0	-16,9
Nizozemsko	-4,7	-3,8
Rakousko	-2,6	-11,9
Polsko	-23,8	-15,0
Potrugalsko	3,4	8,7
Rumunsko	-19,2	-1,9
Slovinsko	6,0	16,2
Slovensko	-10,6	28,2
Finsko	-7,2	-42,3
Švédsko	2,4	2,9
Velká Británie	-19,3	-5,2
Státy mimo EU		
Island	5,8	.
Norsko	1,9	.
Švýcarsko	-4,8	.

Pramen: Eurostat Newsrelease č. 223/2015 z 15. prosince 2015

Zpracoval: I. Foltýn (ÚZEI)

10.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků

Celkové ekonomické výsledky sektoru zemědělství jsou odrazem ekonomických výsledků jednotlivých kategorií zemědělských podniků¹⁸⁰ tříděných podle právních forem (právnických osob PPO, fyzických osob PFO) a typologie FADN EU (kategorie podle regionů – méně příznivé oblasti LFA, výrobního zaměření, ekonomické velikosti). Strukturální charakteristiky a vývoj ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských

¹⁸⁰ V kapitole 10.2 je používán pojem „podnik“, přestože nový občanský zákoník (NOZ) s účinností od 1. 1. 2014 již tento pojem nahrazuje pojmem „obchodní závod“, který v § 502 NOZ je definován jako „organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti“.

podniků byly zpracovány z výběrového šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků v síti FADN ČR za roky 2013 a 2014. Analýza strukturálního a ekonomického vývoje zemědělských podniků vychází z definitivních vážených dat¹⁸¹ standardního výstupu EU¹⁸². Zemědělské podniky jsou do kategorií výrobního zaměření a ekonomické velikosti řazeny podle standardní produkce (SP)¹⁸³ za rok 2010.

Od roku 2014 došlo k dílčím metodickým změnám v šetření FADN. Nově jsou v dotazníku definovány ostatní výdělečné činnosti, jejich produkce (dále označována jako ostatní produkce), ale i specifické náklady na ostatní výdělečné činnosti. Zavedením nové metodiky dochází k porušení srovnatelnosti hlavních indikátorů produkce a nákladů mezi roky 2013 a 2014¹⁸⁴.

Výsledné ekonomické ukazatele standardního výstupu FADN jsou vyjádřeny v přepočtu na 1 ha využívané z. p., v případě ukazatele „čistá přidaná hodnota“ je uveden také přepočet na 1 AWU (ČPH/AWU). Ukazatel ČPH/AWU je nejdůležitějším ukazatelem příjmové úrovně zemědělských podniků, protože umožňuje porovnat podniky různého výrobního zaměření, různé velikosti a s různými vztahy k využívání externích výrobních faktorů (práci, půdě, kapitálu).

Přehled strukturálních a ekonomických ukazatelů jednotlivých kategorií zemědělských podniků je uveden v přílohových tab. 10.2/01–04. Hodnoty „Celkem“ podle metodiky FADN ČR nezahrnují podniky specializované na chov prasat a drůbeže. Tato kategorie podniků je v souladu s výstupy FADN uvedena v přílohové tab. 10.2/03 v přepočtu na podnik, protože většina těchto podniků hospodaří na minimální výměře z. p., resp. zemědělskou půdou nedisponuje.

¹⁸¹ *Východí bázi systému vážení dat FADN tvoří údaje ze Strukturálního šetření v zemědělství, které organizuje Eurostat prostřednictvím národních statistických úřadů ve všech členských státech EU. Každý zemědělský podnik tohoto šetření je podle klasifikace EU zařazen do výrobního zaměření a ekonomické velikosti. Podniky výběrového souboru FADN jsou klasifikovány obdobným systémem, a proto lze každému podniku v souboru FADN přidělit tzv. váhový faktor vyjadřující počet podniků, které tento podnik reprezentuje.*

¹⁸² *Standardní výstup FADN EU je soubor vybraných ukazatelů, poskytující pohled na strukturální charakteristiky a ekonomickou situaci šetřených zemědělských podniků. Metodika standardního výstupu do značné míry koresponduje s postupy účtování v ČR, avšak do hodnocení hospodářských výsledků podniků zahrnuje pouze jejich zemědělskou činnost včetně lesní výroby a agroturistiky. Do ukazatelů produkce i nákladů se započítává vnitropodniková spotřeba vlastního meziprojektu, dotace investiční povahy jsou započteny do důchodu ze zemědělské činnosti. Ekonomické kategorie mají samostatnou metodiku a nejsou tak plně kompatibilní s kategoriemi odvozenými z celopodnikových účetních výkazů a daňové evidence.*

¹⁸³ *Standardní produkci (SP) se rozumí hodnota produkce odpovídající průměrné situaci v daném regionu pro každé zemědělské produkční odvětví. Celková SP podniku odpovídá součtu hodnot získaných za každé produkční odvětví vynásobením standardní produkcí připadající na jednotku počtem odpovídajících jednotek. Hodnoty SP se v produkčních odvětvích rostlinné výroby určují na základě plochy v hektarech. Hodnoty SP se v živočišné výrobě určují na jeden kus hospodářského zvířete s výjimkou drůbeže, u níž se určují na 100 ks, a včel, u nichž se určují na jedno včelstvo.*

¹⁸⁴ *Vzhledem k tomu, že k okamžiku zpracování Zprávy 2015 nemá metodika definic standardního výstupu EU ze strany EK konečnou podobu, byly výsledky ČR zpracovány na základě metodiky Kontaktního pracoviště FADN ČR.*

Strukturální charakteristiky a ekonomické výsledky zemědělských podniků fyzických a právnických osob za období 2013–2014 (tab. T10.2/01) ukazují jak vývoj cen a produkce hlavních zemědělských komodit, tak proces adaptace podniků na měnící se agrárně politické podmínky. Syntetickým ekonomickým ukazatelem v rámci EU, který vyjadřuje souhrnný vliv produkce, efektivity využití vstupů a úrovně provozních dotací na ekonomickou situaci zemědělských podniků, je čistá přidaná hodnota na pracovníka (ČPH/AWU)¹⁸⁵.

10.2.1 Celkové hospodářské výsledky zemědělských podniků

Ekonomické výsledky byly v roce 2014 ovlivněny také již zmíněnou změnou klasifikace ostatní produkce, která se projevila v odlišném postupu vykazování vedlejších výdělečných činností v produkci i nákladech. Na straně přímých nákladů je nově uvažována položka „Specifické náklady OGA¹⁸⁶ celkem“, která obsahuje náklady na ostatní výdělečné činnosti, jež nejsou v jiných nákladových položkách uvedeny.

¹⁸⁵ ČPH vyjadřuje ekonomický přínos dosažený z produkce po zaúčtování výrobní spotřeby, odpisů dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku, provozních dotací a daní a je zdrojem k úhradě nákladů na práci, půdu (nájemné) a kapitál (úroky). AWU (Annual Work Unit, roční pracovní jednotka) = 2 000 hodin práce za rok.

¹⁸⁶ OGA – Other Gainful Activity (vedlejší výdělečné činnosti).

T10.2/01 – Strukturální a ekonomické ukazatele zemědělských podniků podle právních forem v ČR¹⁾

Ukazatel	MJ	Fyzické osoby			Právnícké osoby			Celkem		
		2013	2014	meziroční index	2013	2014	meziroční index	2013	2014	meziroční index
Pracovní síly celkem	AWU/100 ha	2,70	2,69	99,4	2,79	2,68	96,0	2,77	2,68	97,0
Neplacená pracovní síla	FWU/100 ha	2,11	2,17	102,8	0,02	0,01	68,5	0,65	0,67	102,9
Využívaná z. p.	ha/podnik	71,0	71,5	100,7	887,2	892,6	100,6	198,0	198,1	100,1
- obiloviny	%	37,6	40,0	106,5	41,5	42,4	102,2	40,3	41,7	103,4
- ost. polní plodiny	%	16,4	16,0	97,8	18,3	18,6	101,7	17,7	17,8	100,5
- krmné plodiny	%	43,8	41,9	95,7	38,3	37,7	98,2	40,0	39,0	97,4
Počet DJ celkem	DJ/100 ha	28,6	28,4	99,1	37,3	37,7	101,2	34,6	34,9	100,6
- dojnice	DJ/100 ha	3,8	3,8	101,6	13,2	13,8	104,1	10,4	10,7	103,6
- ostatní skot	DJ/100 ha	19,9	19,8	99,5	17,7	18,2	102,7	18,4	18,7	101,7
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,5	1,6	107,1	0,1	0,1	100,9	0,5	0,6	107,2
- prasata	DJ/100 ha	2,4	2,2	90,9	4,9	4,1	84,3	4,2	3,5	85,3
- drůbež	DJ/100 ha	0,1	0,1	101,1	1,3	1,5	115,0	0,9	1,1	114,2
Využívaná připachtovaná z. p.	%	60,9	61,6	101,2	88,8	86,9	97,9	80,3	79,1	98,6
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha krm. plodin	0,57	0,59	103,8	0,80	0,84	104,9	0,72	0,76	104,7
Čistá přidaná hodnota	tis. Kč/AWU	505,1	550,5	109,0	555,4	674,7	121,5	540,5	636,7	117,8
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	13 647	14 787	108,4	15 512	18 091	116,6	14 947	17 082	114,3
Provozní dotace	Kč/ha	10 083	10 401	103,2	10 888	11 632	106,8	10 644	11 256	105,8
Průměrné výnosy vybraných plodin										
Pšenice ozimá	t/ha	5,5	5,9	106,9	5,9	6,9	116,9	5,9	6,8	115,7
Řepka	t/ha	3,4	3,6	107,5	3,6	4,1	114,6	3,5	4,0	113,6
Brambory	t/ha	21,9	25,2	115,1	22,8	27,7	121,3	22,7	27,3	120,4
Průměrné realizační ceny vybraných plodin										
Pšenice ozimá	Kč/t	4 409	4 145	94,0	4 684	4 237	90,5	4 649	4 225	90,9
Řepka	Kč/t	9 749	9 199	94,4	10 395	9 524	91,6	10 319	9 486	91,9
Brambory pozdní konzumní	Kč/t	6 345	4 675	73,7	5 092	4 246	83,4	5 294	4 325	81,7
Průměrná užitkovost zvířat										
Dojnice	l/den	17,8	17,1	96,4	20,5	21,3	103,8	20,4	21,1	103,6
Výkrm skotu	kg/den	0,98	0,98	100,0	0,95	0,96	101,1	0,95	0,96	101,1
Výkrm prasat	kg/den	0,71	0,71	100,0	0,73	0,75	102,7	0,73	0,75	102,7
Průměrné realizační ceny v živočišné výrobě										
Kravné mléko	Kč/l	8,7	9,0	103,8	8,6	9,3	107,6	8,6	9,3	107,5
Hovězí maso - výkrm	Kč/kg	45,6	45,9	100,8	44,5	46,4	104,3	44,6	46,4	104,0
Vepřové maso - výkrm	Kč/kg	35,0	35,4	101,2	33,5	32,5	96,9	33,6	32,7	97,3

¹⁾ Hektarové výnosy plodin, užitkovost zvířat a realizační ceny jsou vypočítány z výběrového šetření FADN CZ a mohou se lišit od údajů ČSÚ.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Ukazatel ČPH/AWU se v období 2013–14 zvýšil o 17,8 % na 636,7 tis. Kč/AWU. Zlepšení ekonomické úrovně zaznamenaly fyzické i právnické osoby, rychlejší tempo růstu bylo charakteristické pro právnické osoby (o 21,5 %).

Ze strukturálního hlediska nedošlo k zásadním změnám. Počet pracovních sil na 100 ha se snížil v průměru o 3 % zejména vlivem poklesu u PPO. Pokračoval tak dlouhodobý trend poklesu počtu pracovních sil, ovšem dynamika poklesu v posledních letech zpomalila. Výměra využívané zemědělské půdy se meziročně výrazně nezměnila, zvýšilo se zejména zastoupení obilovin na zemědělské půdě, mírně se snížil podíl krmných plodin u PFO i PPO. Stavby hospodářských zvířat v přepočtu na 100 ha byly meziročně relativně stabilní (zvýšení jen o 0,6 %): zvýšení počtu přežvýkavců bylo doprovázeno výrazným snížením stavů prasat na 100 ha (v průměru o 14,7 %, rychleji u PPO než u PFO). V důsledku snížení podílu krmných plodin a zvýšení počtu přežvýkavců vzrostla intenzita chovu přežvýkavců průměrně o 4,7 % na 0,76 DJ/ha krmných plodin. Vyšší intenzita je obecně typická pro PPO v porovnání s PFO. Zvýšení ČPH/AWU bylo tudíž ovlivněno větší měrou ekonomickými než strukturálními faktory.

Výnosovou stránku hospodaření zemědělských podniků ovlivnilo zvýšení hodnoty produkce rostlinné i živočišné výroby. V rostlinné výrobě byl hlavním determinantem úspěchu vývoj výnosů obilovin, olejnin i okopanin v důsledku příznivého vývoje počasí v roce 2014. Efekt rekordních výnosů byl jen částečně eliminován nižšími realizačními cenami zemědělských výrobců. V živočišné výrobě bylo vyšší hodnoty produkce dosaženo vyšší užitkovostí dojníc a výkrmu skotu v kombinaci s vyššími realizačními cenami mléka a hovězího masa. V chovu prasat se sice také zvýšila užitkovost, nicméně pokles cen vepřového masa (v průměru o 2,7 %) a zejména pokles jejich stavů na 100 ha způsobily pokles hodnoty produkce vepřového masa u PFO i PPO.

Dynamičtější zvýšení ČPH/AWU u PPO v porovnání s PFO bylo ovlivněno také hodnotou ostatní produkce¹⁸⁷. Rostoucí význam ostatní produkce byl způsoben metodickou změnou, kdy jsou nově v ostatní produkci zahrnuty i vybrané zpracované produkty RV a ŽV (např. výroba krmiv, mléčné výrobky) a dochází k započítání hodnoty meziprojektu do ostatní produkce. Protože PPO častěji diverzifikují své činnosti, ovlivnila tato změna hodnotu ostatní produkce především PPO. V průměru za celý soubor podniků vzrostla hodnota ostatní produkce o 41,1 % na 4 128 Kč/ha, což je 10,7 % celkové produkce. Od roku 2013 nejsou do ostatní produkce počítány podpory pro výrobce elektřiny, tepla a biometanu z obnovitelných zdrojů. Tyto tzv. zelené bonusy jsou účtovány do ostatních dotací na výrobu.

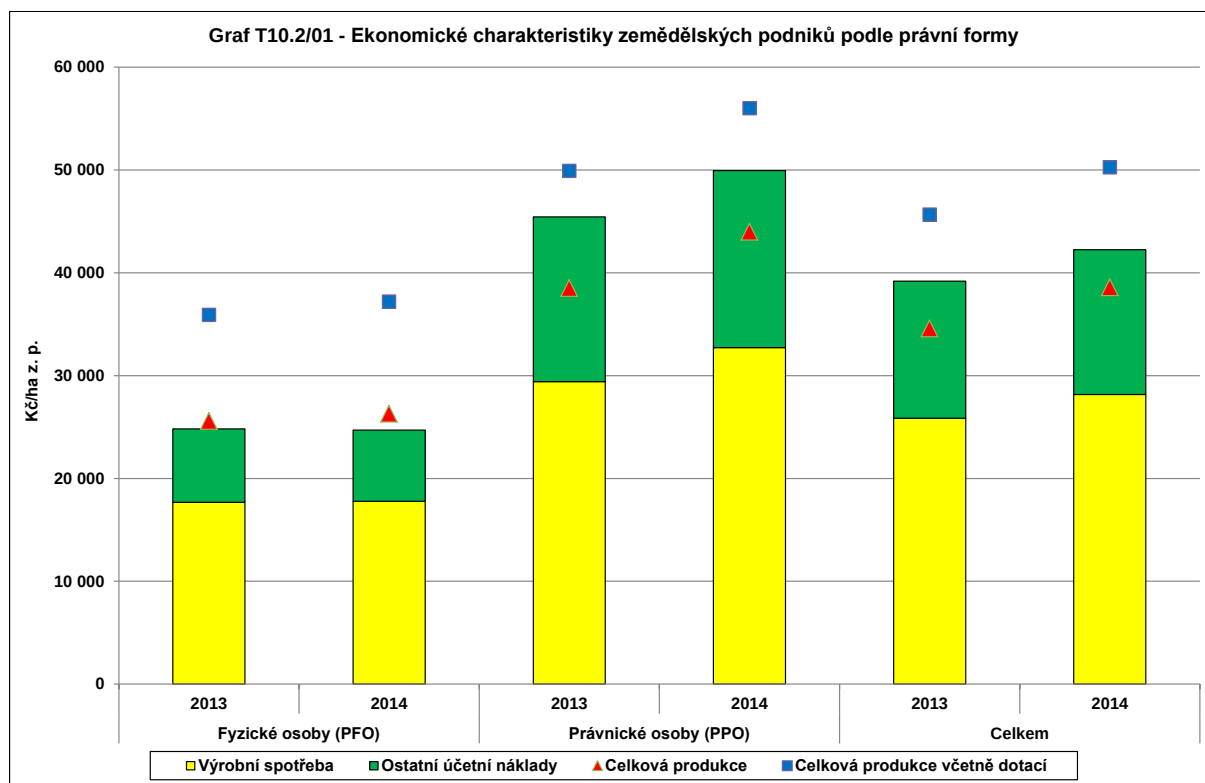
Dalším významným faktorem meziročního zlepšení ČPH/AWU byly provozní dotace a podpory, které se zvýšily průměrně o 5,8 % na 11 256 Kč/ha, částečně vlivem zrušení modulace přímých plateb¹⁸⁸ a oslabováním koruny. Výraznější zvýšení provozních dotací zaznamenaly PPO (o 6,8 %) proti PFO (3,2 %) především v důsledku vyšších podpor obnovitelných zdrojů energie, které jsou využívány více právníky než fyzickými osobami. Podpory OZE tvořily v roce 2014 u PPO 18 % provozních dotací a podpor. Příčinou zvýšení provozních dotací u PFO byly vyšší dotace na LFA (o 3,5 % na 1 246 Kč/ha) a ostatní dotace na výrobu. K poklesu došlo naopak u dotací na výrobní spotřebu a dotací na externí faktory. Do dotací na výrobní spotřebu náleží vrátka spotřební daně při nákupu nafty a bionafty, podpora pojištění z PGRLF a národní podpory. Součástí dotací na externí faktory jsou dotace úroků z úvěru z PGRLF.

Na ekonomické výsledky zemědělských podniků podle metodiky Standardního výstupu FADN mají vliv také investiční dotace. Výše investičních dotací meziročně klesla o 1,5 % v důsledku dočerpání rozpočtu v programovém období 2007–2013.

¹⁸⁷ *Ostatní produkci tvoří všechny ostatní činnosti spojené se zemědělskou výrobou, které se přímo vztahují k podniku a mají na něj ekonomický dopad. Patří sem zpracování výrobků rostlinné a živočišné výroby, lesní výroba, zemědělské služby pro jiné subjekty, agroturistika, výroba elektrické energie z OZE a jiná výroba přímo související s podnikem.*

¹⁸⁸ *V roce 2013 pokračovalo již druhým rokem snižování dotací uplatněním tzv. modulace (v souladu s čl. 10 nařízení Rady (ES) č. 73/2009) a nově byla při poskytování dotací zavedena i tzv. finanční kázeň podle nařízení Rady (EU) č. 1181/2013. V roce 2014 se uplatňovalo pouze pravidlo finanční kázně.*

Celkový pohled na ekonomický vývoj zemědělských podniků dotváří vývoj nákladů. Graf T10.2/01 porovnává výnosovou a nákladovou stránku hospodaření podniků fyzických a právnických osob a souboru podniků celkem v ČR¹⁸⁹.

Poznámky: Dotace = provozní dotace + investiční dotace.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Jednoznačně pozitivní vliv celkové produkce na ČPH/AWU byl do určité míry redukován meziročně vyššími náklady na hektar z. p. Náklady v přepočtu na hektar z. p. se vyvíjely odlišně u fyzických a právnických osob, celkově vzrostly v průměru o 7,8 %.

U fyzických osob celkové náklady i výrobní spotřeba zůstaly na přibližně stejné úrovni roku 2013, což při dlouhodobějším pohledu ukazuje na relativně stabilní výši nákladů u PFO. U PFO v rámci výrobní spotřeby byl meziroční nárůst přímých nákladů o 3,8 % kompenzován snížením ostatních věcných nákladů o 3,2 %. Z hlediska ČPH i výsledného důchodu ze zemědělské činnosti měly příznivý vliv nižší odpisy (pokles o 4,8 %) a náklady na externí faktory, které se snížily o 0,9 %, zejména v důsledku nižších mzdových nákladů a nákladových úroků na hektar z. p. (které však nejsou u PFO příliš významné).

U právnických osob se celkové náklady na hektar z. p. zvýšily o 9,9 % vlivem meziročního zvýšení přímých nákladů, odpisů a nákladů na externí faktory. V kategorii přímých nákladů bylo hlavní příčinou zvýšení nákladů na vstupy do živočišné výroby (krmiva

¹⁸⁹ Síť FADN nezohledňuje náklady příležitosti využití vlastní práce, půdy a kapitálu, které snižují reálnou ekonomickou situaci zejména podniků fyzických osob s vyšším podílem vlastní práce a půdy.

a ostatní přímé náklady živočišné výroby, zvýšení o více než 13 %), v rostlinné výrobě pak zvýšení nákladů na hnojiva (o 3,7 %) a prostředky ochrany rostlin (o 9,4 %). Náklady na externí faktory se u právnických osob zvýšily o 7,4 % vlivem vyšších mzdových nákladů a vyššího nájemného půdy a budov. Je tedy možné konstatovat, že meziroční nárůst nákladů zemědělské výroby u právnických osob částečně utlumil pozitivní vývoj příjmové úrovně podniků.

I přes meziroční zlepšení hodnoty celkové produkce by podniky právnických osob celkovou produkcí pokryly výrobní spotřebu (přímé a režijní náklady výroby), ale nikoliv celkové účetní náklady včetně odpisů, mzdových nákladů, nájemného za najatou půdu a nákladových úroků. U větších PPO je významnější podíl ostatních účetních nákladů, protože hospodaří s převážně najatými výrobními faktory. Naopak podniky fyzických osob pokrývaly v letech 2013 a 2014 celkovou produkcí celkové náklady i bez započítání provozních dotací a podpor. Je však důležité, že u podniků fyzických osob nejsou uvažovány náklady příležitosti, zejména vstup neplacených pracovních sil.

Souhrnně lze vývoj vyhodnotit tak, že příznivější ekonomická situace zemědělských podniků v roce 2014 proti roku 2013 byla zapříčiněna především vyššími hektarovými výnosy v rostlinné výrobě a lepší užitkovostí a realizačními cenami v živočišné výrobě. Celková zemědělská produkce, zejména produkce živočišné výroby a vyšší provozní dotace přispěly k lepší příjmové situaci zemědělských podniků. Týká se to nejen ČPH/AWU, ale také ukazatele hospodářského výsledku sektoru vyjádřeném důchodem ze zemědělské činnosti, který v přepočtu na hektar z. p. vzrostl průměrně o 24,8 % na 7 799 Kč/ha.

10.2.2 Ekonomické výsledky zemědělských podniků podle standardního výstupu EU

Zemědělská účetní datová síť FADN ČR poskytuje strukturální a ekonomické charakteristiky podniků podle jejich vztahu k LFA (regionální kritérium), výrobního zaměření a ekonomické velikosti. Kritériem pro klasifikaci zemědělských podniků podle typu výrobního zaměření je podíl odvětví na tvorbě podnikové standardní produkce roku 2010. Ukazatele váženého standardního výstupu pro kategorie podniků jsou uvedeny v příl. tab. 10.2/02–04.

10.2.2.1 Výsledky zemědělských podniků podle regionálního hlediska (vztahu k LFA)

Regionální pohled, který zohledňuje rozdílné přírodní a klimatické podmínky, je reprezentován vztahem podniků k oblastem LFA. Podle vztahu k méně příznivým oblastem LFA jsou podniky klasifikovány následujícím způsobem:

- Horské oblasti LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. v LFA horská (H).
- Převažující ostatní LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. v LFA ostatní (O) a specifické (S), pokud H je menší než 50 %.
- Oblasti převážně mimo LFA = více než 50 % výměry využívané z. p. mimo LFA (N).

Strukturální charakteristiky a průměrné hodnoty ČPH/AWU v podnicích podle vztahu k oblastem LFA uvádí tab. T10.2/02.

T10.2/02 – Strukturální a ekonomické ukazatele zemědělských podniků podle LFA

Ukazatel	MJ	Horské oblasti LFA			Převažující ostatní LFA			Převážně mimo LFA		
		2013	2014	meziroční index	2013	2014	meziroční index	2013	2014	meziroční index
Pracovní síly	AWU/100 ha	2,59	2,72	105,3	2,68	2,64	98,4	2,88	2,70	93,9
Neplacená pracovní síla	FWU/100 ha	0,72	0,87	120,7	0,69	0,69	100,8	0,61	0,60	99,2
Využívaná z. p.	ha/podnik	181,9	160,4	88,2	193,2	201,9	104,5	207,5	208,4	100,4
- obiloviny	%	13,7	15,6	113,7	33,8	34,3	101,4	53,4	54,1	101,4
- ost. pořídní plodiny	%	4,5	4,7	103,8	13,8	13,7	99,1	24,7	24,4	98,8
- krmné plodiny	%	79,9	78,1	97,7	51,9	51,6	99,4	18,7	19,0	101,6
Počet DJ celkem	DJ/100 ha	46,3	50,0	107,9	43,4	43,4	100,1	24,8	24,5	98,5
- dojnice	DJ/100 ha	10,7	11,9	111,6	13,6	13,8	101,3	8,1	8,2	101,8
- ostatní skot	DJ/100 ha	31,4	33,8	107,7	24,6	24,9	101,1	9,8	10,0	102,0
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,4	1,5	110,8	0,5	0,6	115,4	0,2	0,2	110,5
- prasata	DJ/100 ha	1,8	1,8	103,2	3,2	2,7	84,6	5,6	4,6	82,7
- drůbež	DJ/100 ha	0,6	0,5	73,2	0,9	1,0	113,3	1,0	1,2	119,6
Využívaná najatá z. p.	%	73,8	70,4	95,5	80,1	80,4	100,4	82,6	80,6	97,6
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha krm. plodin	0,54	0,59	109,4	0,74	0,76	101,9	0,92	0,93	100,5
Roční dojivost	kg/ks	6 502	6 664	102,5	7 223	7 412	102,6	7 788	8 100	104,0
Čistá přidaná hodnota	tis. Kč/AWU	473,2	518,7	109,6	501,0	580,0	115,8	585,7	709,7	121,2
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	12 239	14 130	115,4	13 438	15 302	113,9	16 875	19 197	113,8
Provozní dotace	Kč/ha	13 729	14 339	104,4	10 623	11 539	108,6	9 650	10 213	105,8
Podíl ŽV na celkové produkci	%	53,8	52,9	98,4	43,3	41,4	95,4	21,3	22,2	104,3

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky hospodařící převážně v *horských oblastech LFA* snížily průměrnou výměru využívané zemědělské půdy o 11,8 % na 160,41 ha na podnik. Zatížení ploch krmných plodin v chovu přežvýkavců se meziročně mírně zvýšilo z 0,54 DJ/ha na 0,59 DJ/ha, zejména vlivem poklesu průměrné výměry. Z hlediska počtu DJ na 100 ha se zvýšilo zatížení půdy dojnícemi, ostatním skotem, ovci a kozami. Extenzivní živočišná výroba je v *horských oblastech LFA* významné výrobní zaměření podniků s více než 50% podílem na celkové produkci. Počet AWU na 100 ha byl v *horských oblastech* meziročně o 5,3 % vyšší, díky snížení průměrné výměry využívané zemědělské půdy na podnik, které bylo dynamičtější než pokles celkového počtu pracovníků.

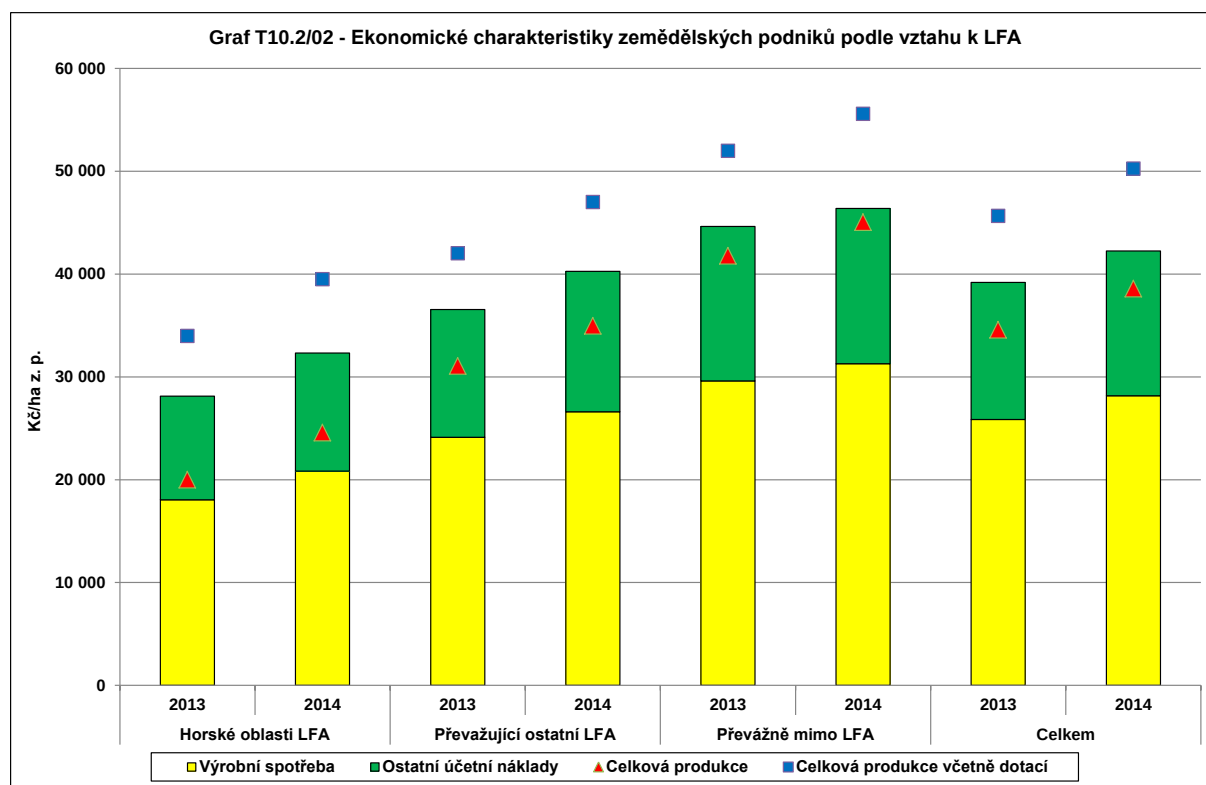
U podniků v *ostatních oblastech LFA* se průměrná výměra využívané zemědělské půdy zvýšila o 4,5 % na 201,94 ha/podnik. Struktura rostlinné výroby byla v letech 2013 a 2014 velmi podobná. Stavby hospodářských zvířat na 100 ha, stejně jako intenzita chovu přežvýkavců se příliš nezměnily. Intenzita chovu přežvýkavců vzrostla o 1,9 % na 0,76 DJ/ha krmných plodin. Průměrná roční dojivost se zvýšila o 2,6 % na 7 412 litrů na kus, a podpořila tak meziroční zvýšení hodnoty produkce živočišné výroby. Počet pracovníků na 100 ha půdy se meziročně snížil o 1,6 % na 2,64 AWU/100 ha díky výraznějšímu zvýšení průměrné výměry podniku v porovnání s nárůstem celkového počtu pracovníků.

V oblastech *převážně mimo LFA* se průměrná výměra podniku v letech 2013 a 2014 nezměnila, pokračoval však trend postupného snižování podílu připachtované zemědělské půdy. Ze struktury produkce vyplývá, že podniky v oblastech převážně mimo LFA jsou spíše

zaměřené na polní výrobu nebo smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobu. Ve struktuře rostlinné výroby se zvýšil podíl obilovin a krmných plodin na úkor ostatních polních plodin. Pokud jde o vývoj stavů hospodářských zvířat, snížení DJ/100 ha z. p. o 1,5 % nastalo v důsledku výrazného snížení průměrných stavů prasat, zatímco intenzita chovu přežvýkavců se nepatrně zvýšila. Vyšší intenzitu chovu přežvýkavců vykazují v produkčně intenzivních oblastech PPO (kolem 1 DJ/ha krmných plodin) a jsou reprezentovány převážně většími podniky se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou. Mírně vyšší intenzita chovu přežvýkavců byla podpořena vyšší užitkovostí dojníc o 4 % (8 100 l/ks/rok). Podniky v oblastech převážně mimo LFA redukovaly počet placených zaměstnanců, což mělo za následek snížení počtu AWU/100 ha o 6,1 % na hodnotu 2,7. Pokles počtu pracovníků může souviset s menším rozměrem intenzivní živočišné výroby, reprezentované chovem prasat.

V roce 2014 bylo tedy možné pozorovat rozdílný strukturální vývoj podniků hospodařících převážně v horských oblastech v porovnání s ostatními oblastmi, zejména v průměrné výměře zemědělské půdy, což ovlivnilo všechny ukazatele přepočtené na hektar z. p.

Graf T10.2/02 dokumentuje příčiny vývoje příjmové úrovně zemědělských podniků porovnáním objemu dotací na hektar z. p., nákladů a celkové produkce.

Poznámky: Dotace = provozní dotace + investiční dotace.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

V horských oblastech se ČPH/AWU meziročně zvýšila o 9,6 % na 518,7 tis. Kč/AWU. Zvýšení ČPH/AWU nastalo vlivem vyšší produkce živočišné výroby a vyšších provozních

dotací na hektar. Ke zlepšení ekonomické úrovně horských zemědělských podniků přispěla i méně dynamická změna nákladů v porovnání s růstem hodnoty celkové produkce.

Celková produkce v přepočtu na hektar z. p. byla ovlivněna příznivým vývojem produkce živočišné výroby, zejména produkce hovězího a telecího masa a mléka. Zvýšila se také ostatní produkce v absolutním i relativním vyjádření. S produkcí živočišné výroby souvisí zvýšení intenzity chovu přežvýkavců a ceny hovězího masa a mléka.

Na relativním zvýšení nákladů na hektar z. p. se kromě poklesu průměrné výměry podniku podílely vyšší náklady na krmiva a vyšší externí náklady, hlavně mzdové náklady a nájemné půdy a budov. Souvisí to s dlouhodobě dobrou finanční situací horských farem, kdy se důchodové podpory přelévají do vyššího nájemného za zemědělskou půdu. Příznivá ekonomická situace farem v horských oblastech ústí ve vyšší mzdy placených zaměstnanců, které se meziročně zvýšily v průměru o 15,4 %. Dlouhodobě příznivá investiční aktivita podniků v horských oblastech se promítla do vyšších odpisů na hektar z. p. (o 15 % na 3 774 Kč/ha).

Provozní dotace a podpory dosáhly v roce 2014 v horských oblastech LFA průměrné výše 14 339 Kč/ha z. p., v produkčně intenzivních oblastech mimo LFA byla jejich průměrná výše 10 213 Kč/ha. Regionálně jsou důležité zejména platby LFA, které kompenzují (doplňují) podnikům příjmy v produkčně znevýhodněných oblastech, a platby za environmentální opatření, tj. kompenzace podnikům za služby, spojené s vyššími náklady či nižšími výnosy. Zvýšení průměrné výše provozních dotací nastalo vlivem vyšších dotací na LFA o 6,2 % (3 015 Kč/ha v roce 2014) a ostatních dotací na výrobu. Závislost celkových výnosů na provozních dotacích se díky rychlejšímu nárůstu celkové produkce vůči dotacím meziročně snížila ze 40,7 % na 36,8 %¹⁹⁰.

Provozní dotace jsou klíčovým faktorem, který ovlivňuje přechod ze ztrátového hospodaření do ziskového ve všech oblastech LFA. Dalším důležitým faktorem vyšší ekonomické úrovně v přepočtu na AWU podniků v LFA je extenzivní způsob hospodaření s nižšími vstupy materiálu a práce.

Rozdíl mezi horskými oblastmi LFA a produkčními oblastmi mimo LFA je zřejmý i ze vztahu celkových nákladů a celkové produkce (graf T10.2/02). Zatímco v horských oblastech hodnota celkové produkce uhradí jen výrobní spotřebu a malou část ostatních účetních nákladů, v oblastech mimo LFA je hodnota celkové produkce bez dotací¹⁹¹ schopna uhradit

¹⁹⁰ Provozní dotace a podpory v podnicích hospodařících v horských oblastech představovaly 39,5 % hrubého příjmu, tvořeného hodnotou celkové produkce a výší vyplacených provozních dotací. V oblastech převážně mimo LFA byla závislost na dotacích nižší (18,5 %).

¹⁹¹ V celkové produkci nejsou zahrnuty kompenzační platby za agro-environmentální služby (platby za AEO a ekologické zemědělství), i když sem z metodického hlediska jako platby za produkci veřejného zboží patří. Zahrnutí těchto plateb do produkce by významně měnilo pohled na ekonomickou situaci zejména podniků v horských oblastech LFA s vysokou úrovní plateb za AEO a ekologické zemědělství na TTP.

výrobní spotřebu i převážnou část ostatních účetních nákladů. Provozní dotace a podpory v horských oblastech LFA kompenzují nepříznivý poměr nákladů k produkci v porovnání s produkčně intenzivními oblastmi mimo LFA.

V pořadí druhé nejdynamičtější zvýšení ČPH/AWU nastalo u podniků v *ostatních oblastech LFA* (o 15,8 % na 580 tis. Kč/AWU), především jako důsledek současného poklesu počtu AWU/100 ha a kombinace vyšší celkové produkce a vyšších provozních dotací a podpor. Na meziročním vývoji celkové produkce na hektar se podílela vyšší hodnota rostlinné výroby, která v uvedené oblasti převažuje, i vyšší hodnota živočišné a ostatní produkce. V rostlinné výrobě byly hlavními faktory růstu vyšší výnosy obilovin a okopanin. Úspěch živočišné výroby byl ovlivněn zejména vyšší užitkovostí dojníc a vyšší cenou mléka. Provozní dotace na hektar z. p. vzrostly o 8,6 % na 11 539 Kč, což bylo způsobeno vyššími dotacemi na LFA a zejména vyššími ostatními dotacemi na výrobu v podobě podpor OZE. Hospodářské výsledky byly částečně zhoršeny nárůstem celkových nákladů, hlavně přímých nákladů (o 21,6 %), za jejichž vývojem stály výrazně vyšší náklady na osiva, prostředky ochrany rostlin a krmiva. Naopak podniky ušetřily na nákladech za služby.

Podniky hospodařící v *oblastech mimo LFA* zlepšily ČPH/AWU relativně nejvíce – o 21,2 % (na 709,7 tis. Kč/AWU). Významně se na zvýšení podílela vyšší hodnota rostlinné, živočišné a ostatní produkce (hodnota celkové produkce vzrostla o 7,8 %) a nárůst provozních dotací a podpor. V rostlinné výrobě se o zlepšení ČPH/AWU zasloužily vyšší výnosy obilovin a olejnin, v živočišné výrobě pak odvětví produkce mléka. Provozní dotace a podpory byly meziročně vyšší o 5,8 % vlivem vyšší jednotné platby na plochu a vyšších ostatních dotací na výrobu. Náklady rostly pomaleji než celková produkce. Náklady na výrobní spotřebu se zvýšily o 5,7 % vlivem vyšších nákladů na prostředky ochrany rostlin a krmiva. Naproti tomu ostatní věcné náklady na hektar se snížily díky úsporám energie a služeb.

Shrneme-li vývoj ekonomických indikátorů v podnicích tříděných podle LFA, je možné sledovat reakce podniků na aktuální tržní a agrárně politické podmínky. V období 2013–2014 došlo ve všech třech oblastech ke zvýšení celkové produkce, která společně s vyššími provozními dotacemi vedla ke zvýšení ČPH/AWU. Náklady na výrobní spotřebu rostly méně dynamicky než celková produkce a přispěly tak k lepšímu ekonomickému výsledku bez vlivu podpor.

10.2.2.2 Vliv provozu bioplynové stanice na ekonomické výsledky podniků podle vztahu k LFA

Provoz bioplynových stanic (BPS) významně ovlivňuje ekonomické výsledky zemědělských podniků. PPO jsou nejvýznamnějšími provozovateli BPS v ČR vzhledem k větší kapitálové síle v porovnání s PFO a s ohledem na smíšenou výrobu, která je pro provoz BPS velmi vhodná.

Ze strukturálního hlediska mají podniky s BPS v průměru výrazně vyšší výměru využívané z. p., přičemž v LFA oblastech je struktura plodin zhruba stejná bez ohledu na provoz BPS, zatímco v oblastech mimo LFA mají podniky s BPS vyšší podíl krmných plodin (36,13 %) v porovnání s podniky bez BPS (18,56 %), což ovlivňuje intenzitu chovu přežvýkavců v porovnání s podniky bez BPS.

Je zřejmé, že zemědělské podniky s BPS v oblastech LFA i mimo LFA dosahují vyšší ČPH/AWU proti podnikům bez BPS (tab. T10.2/03). Příčinou jsou především vyšší tržby z ostatní produkce, která zahrnuje produkci energie z obnovitelných zdrojů, a vyšší ostatní dotace na výrobu, které zahrnují podpory obnovitelných zdrojů energie. V průměru dosahují provozní dotace a podpory na hektar u podniků s BPS až 20 tis. Kč (mimo LFA). Důsledkem vysokých investičních výdajů na výstavbu BPS jsou vyšší odpisy. Celkové náklady i náklady na výrobní spotřebu jsou vyšší u podniků provozujících BPS. Podniky s BPS mají vyšší náklady na externí faktory. Vyšší pachtovné u provozovatelů BPS je však jen v oblastech LFA, nikoliv mimo LFA.

T10.2/03 – Charakteristika zemědělských podniků podle provozu BPS za rok 2014 (PPO)

Ukazatel	MJ	LFA			Mimo LFA		
		bez BPS	s BPS	index "s/bez"	bez BPS	s BPS	index "s/bez"
Počet reprezentovaných podniků	počet	1 142	148	x	1 344	135	x
Pracovní síly	AWU/100 ha	2,60	3,11	119,6	2,85	2,93	102,8
Využívaná z. p.	ha/podnik	802,93	1 603,28	199,7	723,32	1 790,41	247,5
- obiloviny	%	33,00	30,80	93,3	53,48	45,57	85,2
- ost. polní plodiny	%	12,91	14,09	109,1	24,72	19,20	77,7
- krmné plodiny	%	53,69	55,05	102,5	18,56	36,13	194,7
Počet DJ celkem	DJ/100 ha	52,41	52,35	99,9	45,06	40,80	90,5
- dojnice	DJ/100 ha	15,67	22,46	143,3	8,96	16,96	189,3
- ostatní skot	DJ/100 ha	25,36	24,61	97,0	10,62	14,42	135,8
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,12	0,07	58,3	0,05	0,01	20,0
- prasata	DJ/100 ha	7,97	5,21	65,4	17,88	7,48	41,8
- drůbež	DJ/100 ha	3,25	0,00	0,0	7,53	1,94	25,8
Využívaná najatá z. p.	%	88,23	85,10	96,5	86,82	83,01	95,6
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha krm. plodin	0,76	0,86	113,2	1,00	0,86	86,0
Celková produkce	Kč/ha	36 995	51 121	138,2	55 092	57 529	104,4
Produkce RV	Kč/ha	15 851	20 057	126,5	31 511	27 522	87,3
Produkce ŽV	Kč/ha	17 706	21 664	122,4	18 219	18 756	102,9
Ostatní produkce	Kč/ha	3 438	9 400	273,4	5 361	11 251	209,9
Podíl příjmů z BPS na celkové produkci	%	0,0	7,8	x	0,0	7,1	x
Celkové náklady	Kč/ha	43 589	64 041	146,9	57 191	68 833	120,4
Výrobní spotřeba	Kč/ha	28 490	41 630	146,1	39 247	45 178	115,1
Odpisy	Kč/ha	3 725	7 547	202,6	4 334	7 872	181,6
Provozní dotace a podpory	Kč/ha	10 728	18 561	173,0	9 208	20 083	218,1
z toho podpory OZE	Kč/ha	11	9 369	x	20	11 200	x
Čistá přidaná hodnota	tis. Kč/AWU	588,9	652,5	110,8	716,3	827,7	115,5
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	15 342	20 311	132,4	20 448	24 252	118,6
Náklady na externí faktory	Kč/ha	11 374	14 864	130,7	13 610	15 784	116,0
Pachtovné (na hektar najaté půdy)	Kč/ha	1 870	1 931	103,2	2 989	2 939	98,3
Investiční dotace	Kč/ha	373	728	195,2	283	651	230,0
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	4 341	6 174	142,2	7 121	9 120	128,1

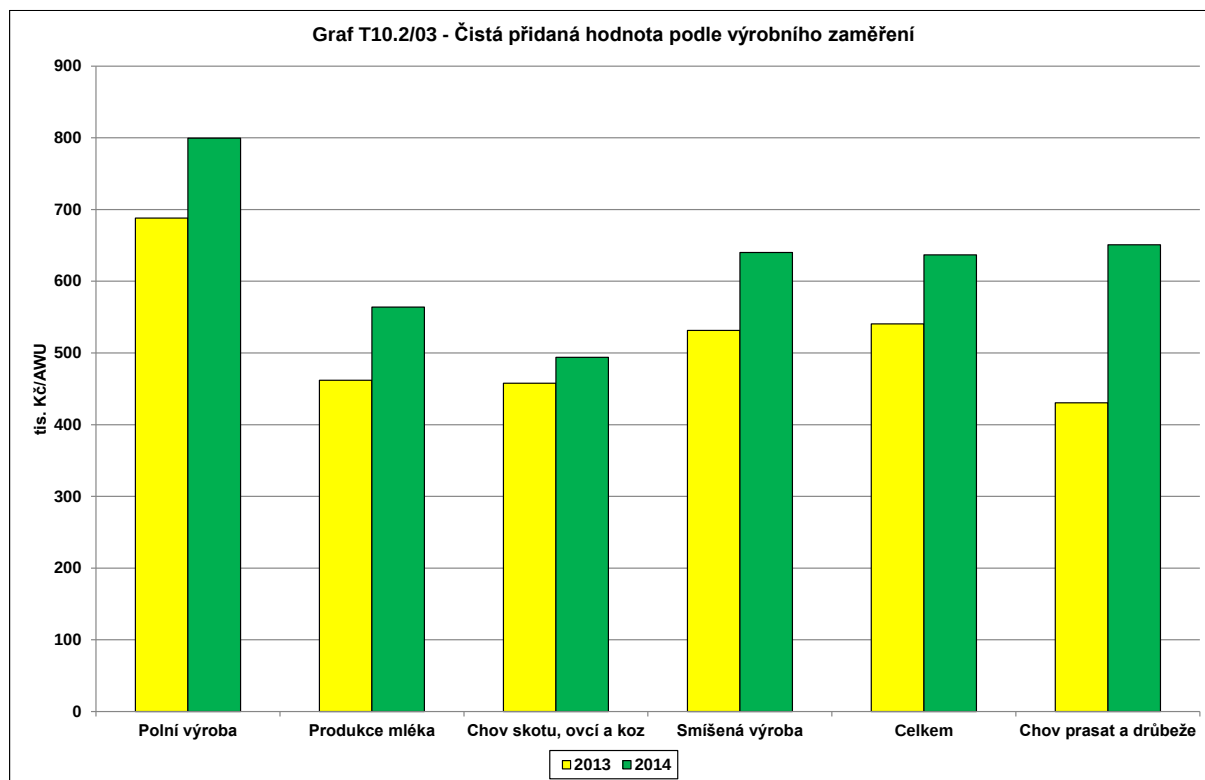
Poznámka: Kvůli změně metodiky vykazování ostatních výdělečných činností ve standardním výstupu FADN ČR není rok 2014 porovnatelný s rokem 2013.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2.2.3 Výsledky zemědělských podniků podle výrobního zaměření

Strukturální a ekonomické ukazatele hospodaření zemědělských podniků v třídění podle nejvýznamnějších kategorií výrobního zaměření uvádí přílohová tab. 10.2/03. Úroveň ČPH/AWU dokumentuje graf T10.2/3.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Ekonomická úroveň vyjádřená ukazatelem ČPH/AWU se zvýšila ve všech typech výrobního zaměření. Částečně se na vývoji podílely i strukturální změny.

Zemědělské podniky s převažující *polní výrobou*, které jsou nejpočetnější kategorií výrobního zaměření, zvýšily svoji průměrnou výměru o 3,6 % na 187,95 ha. Počet pracovních sil na 100 ha klesl o 5,6 % na 1,92 AWU. Podniky s převažující polní výrobou využívají relativně nízkého vstupu pracovní síly k dosažení poměrně vysoké celkové produkce z rostlinné výroby, která není tolik pracovně náročná jako živočišná výroba. Navíc tyto podniky využívaly ve sledovaných letech příznivé ceny rostlinných komodit. Na výměře využívané zemědělské půdy se v roce 2014 zvýšil podíl obilovin a krmných plodin, snížil se naopak podíl ostatních polních plodin. Živočišná výroba v tomto výrobním zaměření významná není, podílela se na celkové produkci 4,5 % (2014).

Podniky s *převažující produkcí mléka* jsou charakteristické střední až větší velikostí a disponují i vlastní krmivovou základnou v podobě 64% podílu krmiv na výměře využívané zemědělské půdy (2014). Z celkové hodnoty mléka vyprodukovaného v rámci výběrového souboru FADN je 67,6 % vyrobeno podniky zaměřenými na smíšenou výrobu a skupina

specializovaných mléčných farem tak není dominantním hráčem na trhu s mlékem v ČR. Průměrná výměra podniku se meziročně zvýšila o 8,6 % na 330,25 ha. Podíl krmných plodin se snížil o 2,8 % ve prospěch obilovin a ostatních polních plodin. Vstup pracovní síly v přepočtu na 100 ha z. p. byl podobný roku 2013 (3,77 AWU/100 ha z. p. v roce 2014) a zásadně tak neovlivnil ekonomickou úroveň podniků. V živočišné výrobě se zvýšila intenzita chovu přežvýkavců o 8,2 % a převýšila 1 DJ/ha krmných plodin. Příčinou bylo zvýšení stavů dojníc a ostatního skotu. Na ekonomické výsledky měla příznivý vliv vyšší roční dojivost (o 3,7 % na 7 025 l/ks).

Extenzivní výrobní zaměření je reprezentováno *chovem skotu (krav) bez tržní produkce mléka, ovcí a koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci*. V rámci této specializace převládají podniky orientované na odchov a výkrm masného skotu, méně častým zaměřením je smíšený chov dojníc a krav bez tržní produkce mléka a také specializovaný chov ovcí a koz. Více než dvě třetiny souboru aplikuje ekologické zemědělství. Strukturální vývoj v této kategorii podniků koresponduje s horskými oblastmi LFA. Došlo k poklesu průměrné výměry podniku o 12,6 % na 114,61 ha při zachování podílu připachtované zemědělské půdy ve výši 68 %. Současně došlo k absolutnímu poklesu počtu pracovních sil, což znamenalo meziročně přibližně stejný počet AWU/100 ha (2,15 AWU/100 ha v roce 2014). Výrazněji se snížil počet placených pracovních sil v porovnání s neplacenými pracovníky. Intenzita chovu přežvýkavců se mírně zvýšila o 4,2 % na 0,46 DJ na ha krmných plodin, přičemž se dlouhodobě udržuje pod hranicí 0,5 DJ/ha. Příčinou zvýšení intenzity bylo omezení výměry využívané zemědělské půdy, nikoliv absolutní navýšení stavu přežvýkavců.

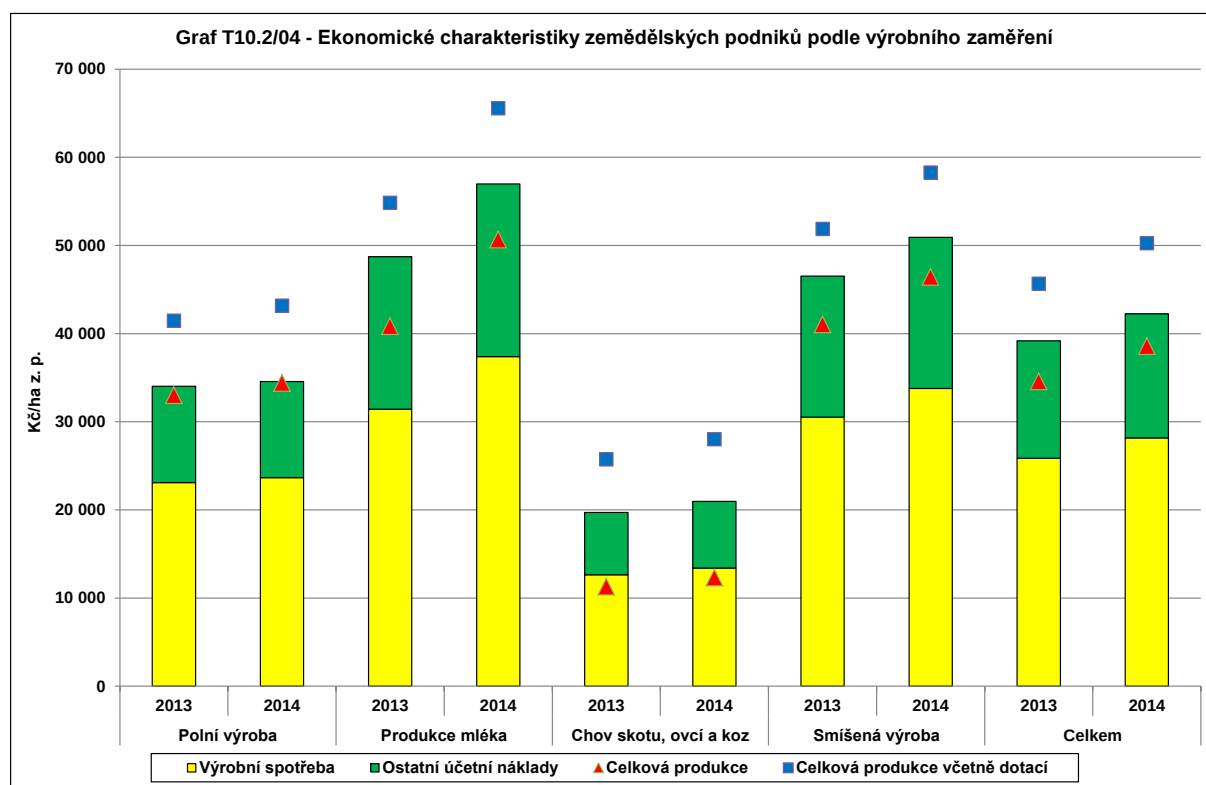
Podniky s převažující *smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou* disponují z výše uvedených výrobních zaměření nejvyšší průměrnou výměrou 341,33 ha na podnik (2014). Meziročně nedoznala výměra zásadních změn (nárůst jen o 0,9 %), podniky částečně omezily využívání připachtované zemědělské půdy z 85,77 % na 83,54 %. Vysoký podíl připachtované zemědělské půdy souvisí s průměrnou velikostí farem. Snížil se počet placených pracovních sil, což způsobilo pokles AWU/100 ha o 3,4 % na úroveň 2,99 AWU. Struktura rostlinné výroby se meziročně zásadně nezměnila. V živočišné výrobě se zvýšily stavy a intenzita chovu přežvýkavců při současném výrazném poklesu stavů prasat (o 14,3 % v přepočtu na 100 ha z. p.). Vyšší roční dojivost o 3,2 % (7 858 l/ks) příznivě ovlivnila ekonomické výsledky podniků v roce 2014.

Vysoce intenzivní výrobu zastupují podniky s převažujícím *chovem prasat a drůbeže*, které hospodaří s minimální výměrou zemědělské půdy¹⁹². Stavy prasat se ve specializovaných chovech zvýšily. Pozorovat můžeme tedy zvýšení stavů prasat ve specializovaných chovech a naopak redukci chovů ve smíšené výrobě. Podniky v roce 2014

¹⁹² Při meziročním srovnání výsledků je nutné přihlédnout k menšímu počtu respondentů ve výběrovém souboru a k jejich poměrně velké obměně.

chovaly průměrně 647,61 DJ prasat a 259,55 DJ drůbeže, u PPO byla koncentrace chovů mnohem vyšší (1 381,58 DJ prasat, 561,71 DJ drůbeže) než u PFO (82,4 DJ prasat, 26,86 DJ drůbeže). Na zvýšení stavů prasat se podílely především PPO, zatímco u PFO průměrnou velikost chovu proti roku 2013 nezměnily. Počet pracovních sil se zvýšil o 2,5 % na 11,09 AWU/podnik, přičemž tyto podniky využívají většinou placené pracovní síly.

Pozadí vývoje ekonomické situace podniků podle výrobního zaměření uvádí graf T10.2/04.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

ČPH/AWU se mezi kategoriemi výrobního zaměření v roce 2014 pohybovala v rozmezí 494 tis. Kč/AWU (chov skotu, ovcí a koz) po 799,4 tis. Kč/AWU (polní výroba). Na celkovém meziročním zlepšení ekonomiky zemědělských podniků v ČR se podílely všechny uvedené kategorie výrobního zaměření.

Podniky s převažující *polní výrobou* zvýšily ČPH/AWU o 16,2 % a opakovaně generovaly nejvyšší hodnotu ukazatele v porovnání s ostatními kategoriemi výrobního zaměření¹⁹³. Částečně se na zlepšení podílely uvedené strukturální faktory, zejména pokles AWU/100 ha a zvýšení podílu obilovin na výměře. Z pohledu výnosů se meziročně zvýšila produkce rostlinné výroby na hektar o 5,1 % v důsledku vyšší hodnoty produkce obilovin,

¹⁹³ Je však potřeba upozornit na možné negativní důsledky intenzivní rostlinné výroby, která může vést ke snižování kvality zemědělského půdního fondu.

kteřé jsou nejvýznamnějším produktem, s dominantním efektem jejich vyšších hektarových výnosů. Ke zlepšení ekonomické úrovně přispěly i o 4,9 % vyšší provozní dotace na hektar, které v roce 2014 dosáhly 8 724 Kč. Růst provozních dotací nastal hlavně vlivem významného nárůstu ostatních dotací na výrobu u PPO, u nichž je relativně vysoký podíl podpor OZE (15,8 % na celkových provozních dotacích v roce 2014). Náklady rostly méně dynamicky než hodnota produkce. Za zvýšením nákladů na výrobní spotřebu o 2,4 % stojí především přímé náklady na osiva a prostředky ochrany rostlin. Nárůst nákladů byl ovlivněn také nově zavedenou položkou nákladů na ostatní výdělečné činnosti, které u PPO dosáhly 2 055 Kč/ha, zatímco u PFO jen 14 Kč/ha. Z externích nákladů se zvýšily mzdové náklady i nájemné půdy a budov v přepočtu na hektar z. p., změny však nejsou významné.

Podniky specializované na *produkci mléka* zvýšily ČPH/AWU průměrně o 22,1 % ze 461,9 na 564 tis. Kč/AWU. Ze strukturálního hlediska lze příčinu najít především ve vyšší intenzitě chovu přežvýkavců, z výnosového hlediska pak ve vyšších realizačních cenách mléka a vyšší roční doživosti. K meziročnímu zvýšení celkové produkce na hektar (o 24,1 %) přispěla jak rostlinná výroba (nárůst o 25,8 %), tak živočišná výroba (nárůst o 14,7 %). V rostlinné výrobě se zvýšila hodnota produkce obilovin, olejnin a krmných plodin v přepočtu na hektar. Produkce živočišné výroby tvoří většinu hodnoty celkové produkce. Kromě vyšší hodnoty produkce za mléko a mléčné výrobky bylo dosaženo vyšší produkce hovězího a telecího masa. Provozní dotace na hektar se meziročně zvýšily o 5,8 %, většinou však vlivem ostatních dotací na výrobu, jejichž součástí je podpora OZE. Na straně nákladů zaznamenaly podniky specializované na produkci mléka zvýšení nákladů na výrobní spotřebu (o 19 %), ostatní věcné náklady (o 1,6 %), odpisy (o 11,9 %) a externí faktory (o 13,9 %). Důvodem výrazného zvýšení nákladů je zahrnutí nákladů spojených s provozem bioplynových stanic jako nové položky přímých nákladů. Zvýšily se také náklady na všechny nakupované vstupy do živočišné výroby i rostlinné výroby, z ostatních věcných nákladů energie, údržba budov a strojů a služby. V kategorii nákladů na externí faktory podniky vynaložily více zdrojů na mzdy a nájemné půdy a budov.

Podniky specializované na *chov skotu, ovcí, koz a ostatních zvířat zkrmujičích objemnou píci* pokračovaly v roce 2014 v dlouhodobém trendu zvyšování ČPH/AWU. V průměru se ČPH/AWU zlepšila o 7,9 % na 494 tis. Kč/AWU. Příčinou zlepšení ekonomických výsledků byla ze strukturálního hlediska mírně vyšší intenzita chovu přežvýkavců v důsledku poklesu průměrné výměry podniku. Meziročně vyšší celková produkce na hektar z. p. (o 9,2 %) byla ovlivněna vyšší hodnotou produkce hovězího a telecího masa, která je v tomto výrobním zaměření klíčovou komoditou, a vyšší hodnotou produkce krmných plodin spotřebovávaných v podniku. Hodnota ostatní produkce se zvýšila o 19,8 %, přičemž se jedná převážně o prodej zemědělských služeb. Provozní dotace a podpory na hektar z. p. se zvýšily o 6,1 % na průměrných 15 012 Kč/ha. V důsledku dotací na LFA a environmentálních dotací se jedná o nejvyšší úroveň provozních dotací a podpor ze

všech kategorií výrobního zaměření. Vývoj provozních dotací byl ovlivněn oslabením koruny a nárůstem ostatních dotací na výrobu, v rámci kterých byly v roce 2014 poskytovány přechodné vnitrostátní podpory na přežvýkavce. Náklady rostly pomalejším tempem. Výkonová spotřeba na hektar se zvýšila o 6,2 % vlivem přímých nákladů na vlastní krmiva a započítání specifických nákladů na ostatní výdělečné činnosti. Na celkové ekonomické výsledky působily také vyšší náklady na externí faktory (o 5,2 %), především vyšší mzdové náklady a nájemné půdy a budov, a také odpisy. Vývoj u extenzivních chovatelů přežvýkavců je tedy možné charakterizovat jako pokračující zlepšení z ekonomického pohledu při probíhajících strukturálních změnách ve velikosti podniků.

Kategorie podniků se *smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou* je charakteristická největšími velikostními rozdíly mezi podniky fyzických osob (57,5 ha/podnik v roce 2014) a podniky právnických osob (1 452 ha/podnik v roce 2014). ČPH/AWU v souhrnu meziročně vzrostla o 20,5 % na 640 tis. Kč/AWU. Vývoj ČPH/AWU byl pozitivně ovlivněn hlavně vyšší hodnotou produkce rostlinné výroby (o 9,2 %) a především živočišné výroby (o 12,1 %) a vyššími provozními dotacemi a podporami (o 8,5 %), zejména jednotnými platbami na plochu a ostatními dotacemi na výrobu. Strukturální vlivy byly zanedbatelné. Podniky právnických osob se smíšenou výrobou jsou typickými provozovateli bioplynových stanic a účtování zelených bonusů do ostatních dotací na výrobu velmi ovlivnilo strukturu provozních dotací. Tržby z rostlinné výroby byly meziročně vyšší díky vyšší hodnotě produkce obilovin, olejnin a krmných plodin v důsledku lepších výnosů. Vyšší tržby z živočišné výroby byly dosaženy zejména vlivem příznivých cen masa a mléka a větší užitkovosti chovu skotu. K celkové produkci (zvýšení o 13,1 %) přispěla i vyšší hodnota ostatní produkce. Náklady rostly pomaleji než celková produkce. Výrobní spotřeba na hektar se zvýšila o 10,7 %, přičemž se zvýšily všechny přímé náklady na významné nakupované položky rostlinné a živočišné výroby. Na růst nákladů měly vliv i nově kalkulované specifické náklady ostatních výdělečných činností. Ostatní věcné náklady naopak mírně klesly (o 5,4 %) v důsledku nižších nákladů na služby. Odpisy se zvýšily celkově v průměru o 7,3 %, v kategorii externích nákladů podniky vynaložily více prostředků na mzdové náklady a nájemné půdy a budov. Úspěch podniků se smíšenou výrobou tedy v roce 2014 spočíval v příznivých cenách živočišné výroby a v příznivých výnosových parametrech rostlinné i živočišné výroby.

Podniky specializované na *chov prasat a drůbeže* byly v roce 2014 charakteristické vyšší úrovní ČPH/AWU v průměru o 51,2 % ze 430,5 na 650,8 tis. Kč/AWU. Za úspěchem stojí zvýšení stavů prasat a zvýšení hodnoty produkce vepřového masa. Náklady rostly pomaleji než celková produkce. Výrobní spotřeba se zvýšila o 5,4 %, přičemž přímé náklady (zahrnující podstatnou položku nákladů na krmiva) zůstaly na úrovni roku 2013, zvýšily se však ostatní věcné náklady údržby budov a strojů a energií. Provozní dotace tvoří ve specializovaných chovech prasat a drůbeže významnou část výnosů (jen 5,9 % v roce 2014)

a významným způsobem nepřispěly ke zlepšení ekonomické úrovně těchto intenzivních farem. K navýšení průměrné částky dotací došlo zejména díky vyšší národní podpoře na prevenci a odstranění nálezů v chovech.

Z relací mezi celkovou produkcí, výrobní spotřebou a dotacemi je zřejmé, že podniky s extenzivní výrobou – chovem skotu (krav) bez tržní produkce mléka – nedokážou celkovou produkcí pokrýt ani výrobní spotřebu a je zde patrný největší důchodový účinek podpor, které umožňují podnikům uhradit jak zbývající část výrobní spotřeby, tak celé ostatní účetní náklady a vytvořit zisk. Zahrnutí agro-environmentálních plateb a podpor ekologického zemědělství do celkové produkce by významně měnilo pohled na ekonomickou situaci zejména podniků v horských oblastech LFA s vysokou úrovní plateb za AEO a ekologické zemědělství na TTP. Naopak podniky s intenzivní výrobou (chovem prasat a drůbeže) jsou schopny celkovou produkcí uhradit celou výrobní spotřebu a většinu ostatních účetních nákladů. Vliv provozních dotací a podpor na hrubý příjem je ovšem u intenzivních chovů prasat a drůbeže velmi malý. Z výše uvedených charakteristik příčin ekonomického vývoje jednotlivých výrobních specializací vyplývá společný pozitivní vliv hodnoty celkové produkce a vyšších provozních dotací a podpor.

10.2.2.4 Výsledky zemědělských podniků podle ekonomické velikosti a výrobního zaměření

Kombinace výrobního zaměření a ekonomické velikosti pomůže podrobněji odhalit nejvýznamnější reprezentanty daného výrobního zaměření a příčiny odlišné ekonomické úrovně jednotlivých kategorií zemědělských podniků.

Podniky jsou podle standardní produkce zařazeny do čtrnácti kategorií ekonomické velikosti. Z důvodu rovnoměrnějšího rozdělení podniků do velikostních tříd byly některé třídy sloučeny. Tab. T10.2/04 uvádí vymezení tříd ekonomické velikosti pro podmínky ČR.

T10.2/04 – Vymezení tříd ekonomické velikosti podniků podle standardní produkce¹⁾

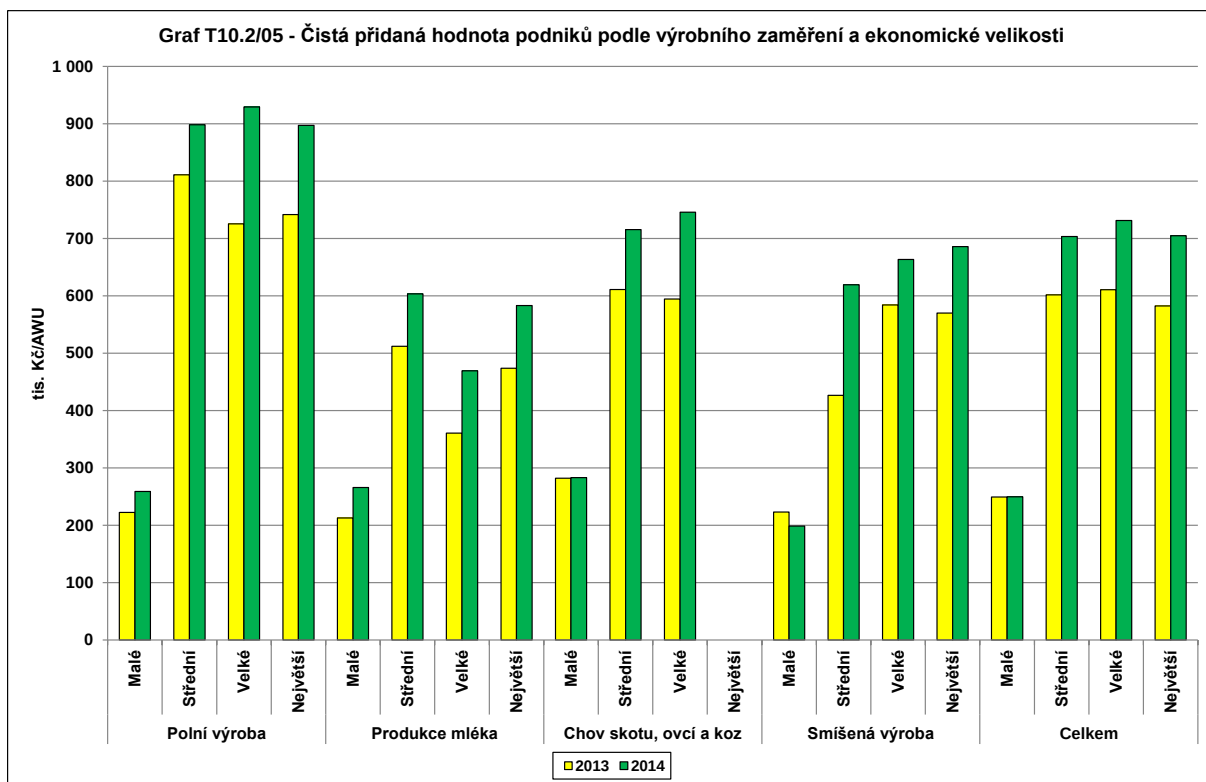
Třídy	Prahové hodnoty standardní produkce	Označení velikostních tříd
IV.-VI.	nejméně 8 000 €, méně než 50 000 €	Malá
VII.-IX.	nejméně 50 000 €, méně než 500 000 €	Střední
X.-XI.	nejméně 500 000 €, méně než 1 000 000 €	Velká
XII.-XIV.	nejméně 1 000 000 €	Největší

1) Podniky označené jako velmi malé (I.-III.) nejsou v databázi FADN ČR podchyceny.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

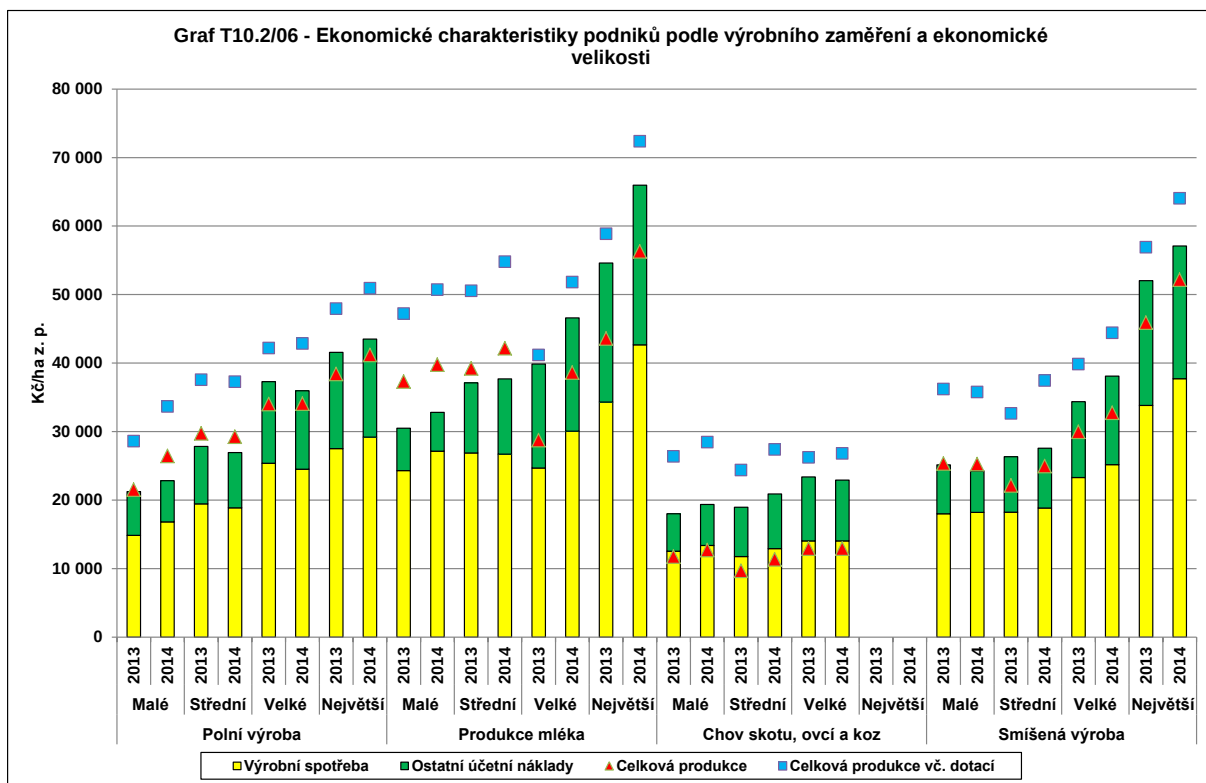
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Úroveň ČPH/AWU je pro vybrané kategorie podniků uvedena v grafu T10.2/05, přehled výnosové a nákladové stránky hospodaření nabízí graf T10.2/06.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Poznámky: Dotace = provozní dotace + investiční dotace. V kategorii „Největší“ ve výrobním zaměření „Chov skotu, ovcí a koz“ nejsou uvedeny údaje kvůli malému počtu podniků v souboru.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky specializované na *polní výrobu*, které jsou rozmístěny převážně v oblastech mimo LFA, jsou z hlediska úrovně ČPH/AWU velmi diferencované, nicméně ve všech velikostních kategoriích došlo k meziročnímu zlepšení ekonomické úrovně. Nejnížší úroveň ČPH/AWU (258,9 tis. Kč/AWU v roce 2014) byla v této kategorii charakteristická pro *malé podniky* s průměrnou výměrou 25 ha na podnik a 4,51 AWU/100 ha z. p. převážně neplacené pracovní síly v roce 2014. Jedná se většinou o rodinné farmy s převažující produkcí obilovin a minoritním podílem chovu skotu a prasat. V roce 2014 produkovaly tyto farmy 5,3 % celkové produkce v rámci specializace na polní výrobu a představovaly 51,8 % počtu podniků v daném výrobním zaměření¹⁹⁴. Nejvyšší úroveň ČPH/AWU v roce 2014 dosáhly velké podniky (929,1 tis. Kč/AWU), které rovněž zaznamenaly nejvýraznější zlepšení ekonomické úrovně. Tyto podniky hospodařily na průměrné výměře 761,16 ha, a zaměstnávaly 1,57 AWU na 100 ha převážně placené pracovní síly. Díky své velikosti těží z úspor z rozsahu výroby a relativně příznivá ekonomická situace v rostlinné výrobě umožňuje těmto farmám dosahovat vysoké produktivity práce.

Nejméně výrazné zvýšení ČPH/AWU v kategorii podniků specializovaných na polní výrobu dosáhly *středně velké podniky* (o 10,8 % na 898,4 tis. Kč/AWU). V roce 2014 hospodařily na průměrné výměře 173,79 ha na podnik a využívaly relativně velmi malého počtu pracovních sil, 1,61 AWU/100 ha. Jedná se o nejpočetnější skupinu podniků specializovaných na polní výrobu (39 % populace), která v roce 2014 produkovala 30,6 % celkové produkce v rámci tohoto výrobního zaměření. Ekonomické výsledky byly ovlivněny jak poklesem AWU/100 ha o 6,9 %, tak především změnou struktury využívané zemědělské půdy směrem k většímu zastoupení obilovin, které tvoří více než 60 % výměry. Lepší výnosy obilovin a jejich větší zastoupení v produkci byly příčinou zvýšení hodnoty produkce obilovin o 11,4 %. Bohužel hodnota produkce olejnin, které jsou druhou nejvýznamnější skupinou rostlinných komodit u těchto podniků, se snížila o 8,4 %, především vlivem nižšího podílu na obhospodařované výměře. Hodnota rostlinné produkce na hektar díky změně struktury plodin zůstala přibližně stejná jako v roce 2013. Výkonová spotřeba na hektar se snížila (o 3 %) jako důsledek snížení nákladů na nakupovaná osiva, hnojiva a prostředky ochrany rostlin. K poklesu nákladů přispěly také nižší ostatní věcné náklady (o 6,7 %) na energie a služby. Ke zvýšení ČPH/AWU tak kromě úspory provozních nákladů přispěly také o 2,8 % vyšší provozní dotace a podpory, jejichž výše se přiblížila hranici 8 000 Kč/ha (v rámci výrobního zaměření jde však o podprůměrnou výši). Souhrnně je možné jako příčinu nejméně výrazného zlepšení ekonomické úrovně označit změnu ve struktuře plodin s výraznějším omezením ostatních polních plodin.

Nejvýraznějšího meziročního zvýšení ČPH/AWU (o 28,1 %) v kategorii převažující polní výroba dosáhly *velké podniky*, které byly v roce zároveň nejúspěšnější z hlediska

¹⁹⁴ Vztaženo k počtu reprezentovaných podniků v daném odvětví (výrobním zaměření) podle údajů ČSÚ.

absolutní výše ČPH/AWU (929,1 tis. Kč/AWU). Velké podniky generovaly 20,2 % celkové produkce všech podniků specializovaných na polní výrobu a tvořily 5 % počtu podniků v roce 2014. Ze strukturálního hlediska zvýšily tyto podniky výměru využívané zemědělské půdy o 3,9 % na 761,16 ha a snížily celkový počet AWU/100 ha o 10,9 % na 1,57 AWU, což mělo za následek dynamické zvýšení ČPH/AWU. Zastoupení obilovin se téměř nezměnilo, podíl ostatních polních plodin klesl jen mírně o 5,6 %. Tato skupina podniků dokázala těžit z vyšších výnosů obilovin a pravděpodobně i díky vlastním skladovacím kapacitám i z příznivější ceny sklizně. Došlo tak ke zvýšení hodnoty produkce rostlinné výroby o 2,4 %. Další příčinou zvýšení ČPH/AWU byly meziročně vyšší provozní dotace na hektar z. p., které vzrostly o 9,1 % na 8 887 Kč/ha v důsledku vyšších ostatních dotací na výrobu, které jsou z poloviny tvořeny podporami OZE. Meziroční snížení nákladů na hektar, zejména nákladů na energie a ostatní věcné náklady, rovněž přispělo k úspěchu velkých farem. Největší podniky tedy zlepšily svou ekonomickou situaci zlepšením hodnoty produkce rostlinné výroby v kombinaci s vyššími provozními dotacemi a nižším zapojením AWU na 100 ha.

Podniky specializované na produkci mléka jsou podniky s intenzivním chovem přežvýkavců, vyšším využíváním lidské práce a přibližně pětinným podílem plateb LFA a plateb za agroenvironmentální programy na celkovém objemu provozních podpor, což indikuje jejich hlavní zastoupení v regionech s ostatními (O) a specifickými (S) přírodními omezeními. V této kategorii mají dlouhodobě nejhorší ekonomickou úroveň malé podniky (265,9 tis. Kč/AWU v roce 2014). Malé podniky v roce 2014 představovaly jen 1,0 % celkové produkce při 17% zastoupení na počtu podniků v tomto výrobním zaměření. Naopak nejpočetnější velikostní skupina – středně velké podniky – dosáhly nejvyšší ČPH/AWU (603,4 tis. Kč/AWU v roce 2014), ovšem při relativně nejméně výrazném meziročním zlepšení v porovnání s ostatními velikostními kategoriemi tohoto výrobního zaměření (o 17,9 %).

Středně velké podniky se v roce 2014 podílely 16,9 % na produkci výrobního zaměření při 58,7 % zastoupení na počtu podniků tohoto výrobního zaměření. V roce 2014 hospodařily na průměrné výměře 114,35 ha, využívaly 3,64 AWU/100 ha z. p. a na 100 ha z. p. připadalo 68,31 DJ hospodářských zvířat (meziročně stabilní zatížení). Intenzita chovu přežvýkavců na hektar krmných plodin byla 0,98 DJ. Tyto podniky zvýšily výměru využívané zemědělské půdy a zvýšily počet pracovních sil, což vedlo ke stejné hodnotě AWU/100 ha jako v roce 2013. Snížil se podíl výměry krmných plodin ve prospěch podílu obilovin. Tyto podniky dosahují podprůměrnou roční dojivost krav (6 037 l/ks v roce 2014) v porovnání s průměrem všech specializovaných mléčných farem (7 025 l/ks za rok 2014). Užitkovost dojníc se navíc meziročně snížila o 2,6 %. Efekt nižší užitkovosti byl překonán vyšší výkupní cenou mléka, produkce živočišné výroby na hektar tak vzrostla o 6,9 %. Produkce rostlinné výroby na hektar se zvýšila o 12,3 % v důsledku vyšší hodnoty produkce obilovin i krmných plodin. Náklady zůstaly v roce 2014 přibližně na úrovni přechozího roku. K příznivému vývoji

ČPH/AWU přispěly i o 2,4 % vyšší provozní dotace na hektar z. p., které dosáhly úrovně 11 440 Kč/ha (2014). Na ČPH/AWU tak nejvíce působilo pokles užitkovosti dojníc, kvůli které středně velké mléčné farmy nedosáhly takového úspěchu jako ostatní velikostní kategorie.

Velké podniky specializované na produkci mléka naopak generovaly meziročně nejvyšší nárůst ČPH/AWU (o 30,1 %). S průměrnou výměrou 580,67 ha z. p., 3,5 AWU/ha z. p. a 61,8 DJ/100 ha z. p. dosáhly v roce 2014 průměrné ČPH ve výši 469,2 tis. Kč/AWU. Užitkovost dojníc je u velkých podniků stále ještě podprůměrná (6 377 l/ks/rok v roce 2014). Užitkovost dojníc se však meziročně zvýšila o 15,2 % a byla jednou hlavních příčin úspěchu této kategorie farem. Ze strukturálního hlediska tyto podniky meziročně snížily výměru využívané z. p. o 9,8 % i počet pracovníků, což vedlo k poklesu počtu AWU/100 ha jen o 0,2 %. Intenzita chovu přežvýkavců v přepočtu na hektar krmných plodin se zvýšila z 0,77 na 0,93 DJ. Hlavní příčinou zvýšení ČPH/AWU byla na výnosové straně vyšší hodnota produkce živočišné výroby na hektar o 34 %, která byla ovlivněna především vyššími výkupními cenami mléka, vyšší užitkovostí a intenzitou chovu. Provozní dotace a podpory zůstaly na úrovni roku 2013 ve výši necelých 12 300 Kč/ha. Vyšší intenzita chovu se promítla do vyšších nákladů na hektar. Náklady na výrobní spotřebu sice také vzrostly (o 21,8 %), ale ne tak výrazně jako produkce. Na růstu výrobní spotřeby se podílely největší vahou vyšší náklady na nakupovaná krmiva. Výrazněji se zvýšily také odpisy (o 15,7 %) vlivem vyšších investic do modernizace provozů. Za úspěchem velkých mléčných farem v roce 2014 tedy stojí především intenzifikace výroby při zachování počtu AWU/100 ha a vyšší výkupní ceny mléka.

Dlouhodobě velmi příznivé a také relativně stabilní hodnoty ČPH/AWU vykazují *podniky zaměřené na chov krav bez tržní produkce mléka*. Vysoké provozní dotace, a z nich zejména platby LFA a platby za agro-environmentální programy, umožnily těmto podnikům pokrýt celkové náklady a dosáhnout zisku. V celkové produkci nejsou zahrnuty kompenzační platby za agro-environmentální služby (platby za AEO a ekologické zemědělství), i když sem z metodického hlediska jako platby za produkci veřejného zboží patří. Zahrnutí těchto plateb do produkce by významně měnilo pohled na ekonomickou situaci zejména podniků v horských oblastech LFA s vysokou úrovní plateb za AEO a ekologické zemědělství na TTP.

Malé a středně velké podniky jsou počtem dominantní částí souboru podniků extenzivně hospodařících v horských a podhorských oblastech. Velké podniky jsou v celkovém počtu podniků specializovaných na chov krav bez tržní produkce mléka zastoupeny pouze necelým 1 %, dosáhly však meziročně největšího zlepšení ČPH/AWU, které však může být ovlivněno obměnou výběrového souboru. Vzhledem k velmi malému počtu podniků ve výběrovém souboru nebudou výsledky velkých podniků podrobněji komentovány.

Malé podniky specializované na chov krav bez tržní produkce mléka nezaznamenaly výraznější změnu ČPH/AWU (zvýšení o 0,3 % na úroveň 283 tis. Kč/AWU). Tyto podniky

hospodařily v průměru na 46,53 ha/podnik a využívaly 3,4 AWU/100 ha, intenzita chovu přežvýkavců byla 0,45 DJ/ha krmných plodin v roce 2014. Za zvýšením vstupu pracovní síly v přepočtu na 100 ha o 3,8 % stojí snížení průměrné výměry využívané zemědělské půdy o 4,4 %. Malé podniky se zabývají zejména extenzivním chovem přežvýkavců a ornou půdu využívají z více než 90 % k produkci krmných plodin. Nejvýznamnější částí výnosu jsou provozní dotace, které se zvýšily o 4,6 % na 14 792 Kč/ha, což je v porovnání s jiným výrobním zaměřením nadprůměrná výše. Příčinami zvýšení dotací byly vyšší platby na LFA a vyšší jednotná platba na plochu. Celková produkce na hektar se zvýšila o 8 % v důsledku vyšší hodnoty živočišné produkce, k níž přispěla zejména vyšší hodnota produkce hovězího a telecího masa. Náklady na výrobní spotřebu se zvýšily o 6,6 %. Z přímých nákladů vzrostly meziročně náklady na nakoupená krmiva a ostatní přímé náklady ŽV, z ostatních věcných nákladů měly rozhodující vliv vyšší náklady na údržbu budov a strojů. Investiční aktivita se projevila ve zvýšení odpisů o 11 %. Příčinou stabilní ČPH/AWU byla tedy kombinace méně příznivých nákladově výnosových relací a zvýšení AWU/100 ha.

Středně velké podniky specializované na chov krav bez tržní produkce mléka, které dosahují dlouhodobě jedné z nejvyšších průměrných hodnot ČPH/AWU, meziročně výrazně zlepšily svou ekonomickou situaci a zůstaly podle tohoto ukazatele úspěšnou kategorií, která po vstupu ČR do EU svůj úspěch zakládá na vysokých provozních dotacích (v roce 2014 průměrně 15 395 Kč/ha z. p.) a extenzivním způsobu hospodaření s nízkou úrovní vstupů, včetně práce (1,54 AWU/100 ha v roce 2014). Snížení průměrné výměry podniku o 16,9 % na 319,76 ha a současná výrazná redukce pracovních sil ovlivnily snížení vstupu pracovní síly a v následně zlepšení ČPH/AWU. Z hlediska struktury živočišné výroby se zvýšila intenzita chovu přežvýkavců z 0,41 na 0,46 DJ/ha krmných plodin. V rostlinné výrobě, stejně jako u malých podniků, z více než 90 % převažují krmné plodiny. Celková produkce i náklady v přepočtu na hektar z. p. meziročně vzrostly. Rychleji však stoupla celková produkce (o 17,3 %), kdy hodnota produkce hovězího a telecího masa a ovčích a kozích produktů příznivě ovlivnila produkci živočišné výroby. Výrobní spotřeba se zvýšila o 9,8 % vlivem vyšších přímých nákladů na krmiva nakupovaná a vyššího ocenění vlastních krmiv. Provozní dotace a podpory na hektar se zvýšily proti roku 2013 o 6,3 % díky vyšším dotacím na LFA a vyšší jednotné platbě na plochu. Zvýšily se také ostatní dotace na výrobu v důsledku přechodné vnitrostátní podpory na přežvýkavce. Na meziročním mírném zlepšení ekonomické úrovně středně velkých podniků s extenzivním chovem hospodářských zvířat se tedy nejvíce podílelo snížení AWU/100 ha, zvýšení provozních dotací a hodnoty produkce živočišné výroby.

Produkčně nejvýznamnější skupinou podniků v kategorii podniků se *smíšenou výrobou* jsou největší podniky, tvořené převážně velkými akciovými společnostmi a zemědělskými družstvy. I v tomto výrobním zaměření jsou však velké rozdíly mezi jednotlivými velikostními kategoriemi podniků. Malé podniky jako jediné snížily ČPH/AWU v období

2013–2014, zatímco k největšímu nárůstu ČPH/AWU došlo u středně velkých podniků. Středně velké podniky se smíšenou výrobou se podílejí na celkové zemědělské produkci smíšených farem v ČR 5 % a tvoří pětinu počtu podniků se smíšenou výrobou. Komentovány jsou však také velmi velké podniky, které se významně podílejí na zemědělské produkci v ČR.

Dlouhodobě dosahují velmi nízké úrovně ČPH/AWU v kategorii podniků se smíšenou výrobou *malé podniky*, které v roce 2014 vygenerovaly 198,9 tis. Kč/AWU, tj. méně než třetinu ČPH/AWU největších podniků v této kategorii. V roce 2014 hospodařily malé podniky průměrně na 22,3 ha z. p., využívaly relativně vysoký počet pracovníků (6 AWU/100 ha) a pěstovaly převážně krmné plodiny, které využívaly jako krmivovou základnu pro extenzivní chov krav bez tržní produkce mléka (0,62 DJ/ha krmných plodin) a ve struktuře živočišné výroby tvořil významný podíl chov prasat. Z hlediska výrobního zaměření jsou tedy malé podniky se smíšenou výrobou velmi nestejnorodé. Podíl dotací na LFA a environmentálních dotací na celkovém objemu vyplacených provozních dotací a podpor (33 % v roce 2014) v kombinaci s extenzivním chovem skotu, podprůměrnou užitkovostí dojníc (5 698 l/ks/rok v roce 2014) a podprůměrnými výnosy polních plodin naznačuje umístění převážné části těchto podniků do méně příznivých oblastí LFA. Výměra malých podniků se smíšenou výrobou se proti roku 2013 snížila o 8,7 %, což zapříčinilo nárůst počtu pracovních sil na 100 ha o 4,5 %. To nepříznivě ovlivnilo ČPH/AWU. Ve výměře využívané zemědělské půdy se zvýšil podíl obilovin na úkor krmných plodin. Tato změna příznivě ovlivnila hodnotu rostlinné produkce na hektar (nárůst o 7,6 %). Hodnota živočišné produkce na hektar se zvýšila o 19 % vlivem vyšší produkce vepřového masa. Důvodem stagnace celkové produkce byl pokles hodnoty ostatní produkce. Výrobní spotřeba na hektar z. p. se zvýšila o 1,2 %, na čemž se podílely zejména přímé náklady na vstupy do rostlinné výroby. Ostatní věcné náklady se snížily o 5,1 %, zejména náklady na energie. Provozní dotace a podpory na hektar klesly o 4,6 % na 10 185 Kč/ha vlivem nižších environmentálních dotací a dotací na LFA, což souviselo s dílčí změnou výběrového souboru FADN. Za meziročním neúspěchem malých smíšených podniků tak stálo zejména zvýšení AWU/100 ha v kombinaci s poklesem ostatní produkce a nižšími provozními dotacemi (přičemž je možné připustit vliv obměny souboru).

Středně velké podniky se smíšenou výrobou zaznamenaly nejrychlejší nárůst ČPH/AWU v letech 2013–2014 v rámci velikostních kategorií smíšených hospodářství. Tyto podniky hospodařily v roce 2014 na výměře 175,69 ha/podnik s 2,3 AWU/100 ha, intenzita chovu přežvýkavců byla na úrovni 0,62 DJ/ha krmných plodin. Příčinou dynamického zvýšení ČPH/AWU ve skupině velkých podniků s převažující smíšenou výrobou (ze 426,6 tis. Kč na 619,4 tis. Kč, tj. o 45,2 %) byl relativně výrazný pokles AWU/100 ha (o 11,6 %) v kombinaci s růstem provozních dotací a podpor (o 16,5 %) a celkové produkce (o 12,8 %). Celková produkce na hektar z. p. se zvýšila zejména vlivem rostlinné výroby, kdy podniky těžily z příznivých výnosů. Živočišná výroba zastoupená převážně chovem skotu (krav) bez tržní

produkce mléka stagnovala. Výrobní spotřeba se zvýšila o 3,4 % v důsledku vyšších přímých nákladů na nakupované vstupy do rostlinné i živočišné výroby, ostatní věcné náklady meziročně klesly o 11,1 %. Provozní dotace se zvýšily na úroveň 12 129 Kč/ha v souladu s vyšší jednotnou platbou na plochu, vyššími platbami na LFA a vyššími ostatními dotacemi na výrobu, které byly z 64 % tvořeny podporami OZE.

Na celkové výsledky podniků se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou měly vliv také *velmi velké podniky*, které hospodařily na průměrné výměře 1 828,65 ha, využívaly 3 AWU/100 ha a provozovaly relativně intenzivní živočišnou výrobu (1,14 DJ/ha krmných plodin) s přibližně stejným zastoupením dojníc a ostatního skotu. Tyto podniky zvýšily ČPH/AWU meziročně o 20,3 % na 685,7 tis. Kč v roce 2014. Příčinou zlepšení bylo omezení počtu pracovních sil a následně snížení AWU/100 ha o 3,1 %, dále vyšší produkce rostlinné výroby (o 8,4 %) i živočišné výroby (o 13,7 %). Struktura rostlinné výroby se příliš nezměnila a příčinou úspěchu tak byly vyšší výnosy plodin v roce 2014. V živočišné výrobě došlo k výraznější redukci chovu prasat a následkem toho klesly tržby z prodeje vepřového masa. Vyšší užitkovost dojníc a vyšší ceny mléka tak byly hlavními determinanty růstu hodnoty živočišné výroby. Náklady na výrobní spotřebu rostly o 11,5 %, čímž pozitivní efekt vyšší celkové produkce eliminovaly. Příčinou zlepšení jsou tak kromě redukce využití pracovních sil na 100 ha vyšší provozní dotace o 7,7 % (na 11 447 Kč/ha) v důsledku vyšších ostatních dotací na výrobu, které jsou z 61 % tvořeny podporami OZE.

10.2.3 Investiční rozvoj zemědělství

Investování do modernizace je jedním z hlavních předpokladů zvýšení konkurenceschopnosti zemědělských podniků a přispívá též k environmentálním cílům, pohodě zvířat a dobrému pracovnímu prostředí.

10.2.3.1 Investiční rozvoj sektoru zemědělství

Základní přehled o investičních aktivitách v zemědělství ČR poskytuje kapitálový účet SZÚ (tab. T10.2/05, ve s. c. roku 2000). Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) představuje objem investic do pořízení, rekonstrukce, modernizace a nákupů dlouhodobého majetku po odpočtu prodejů, tj. přírůstky mínus úbytky fixních aktiv za příslušné období.

T10.2/05 - SZÚ - Kapitálový účet (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Stálé ceny roku 2000					
		2010	2011	2012	2013	2014	meziroční index
34	TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU¹⁾	10 597	14 812	16 235	15 322	14 570	95,1
32	THFK v zemědělských produktech	2 488	2 344	2 206	2 317	1 656	71,5
32.1	THFK ve výsadbách kultur	116	113	88	106	113	106,9
32.2	THFK ve zvířatech	2 373	2 231	2 118	2 211	1 543	69,8
33	THFK v nezemědělských produktech	8 109	12 468	14 028	13 005	12 914	99,3
33.1	THFK ve strojích, zařízení a dopravních prostředcích	6 301	9 661	10 964	8 122	8 486	104,5
33.2	THFK v budovách	1 789	2 777	3 042	4 747	4 286	90,3
33.3	Ostatní THFK	19	30	23	135	141	103,9
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	12 375	12 894	13 014	13 393	13 744	102,6
35	TVORBA ČISTÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU¹⁾	-1 777	1 918	3 220	1 930	826	142,8
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	2 018	2 320	1 866	1 135	993	87,5
37.1	Investiční dotace	1 992	2 238	1 866	877	993	113,3
37.2	Ostatní kapitálové transfery	26	82	0	258	0	x
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	97 938	106 357	98 763	103 411	112 617	108,9
	Podíl THFK na produkci zemědělského odvětví (%)	10,8	13,9	16,4	14,8	12,9	87,3
	Podíl THFK včetně investičních dotací na produkci zemědělského odvětví (%)	12,9	16,0	18,3	15,7	13,8	88,2

1) Bez odečitatelné DPH.

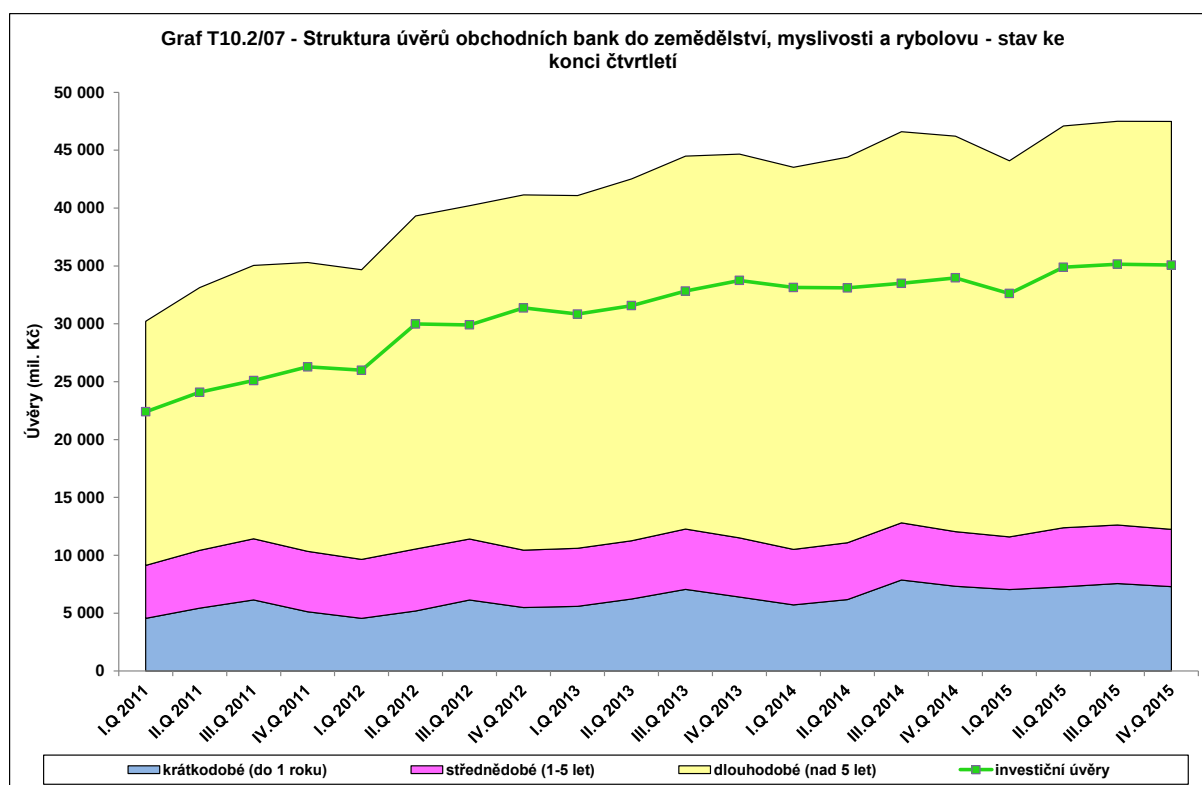
Data do roku 2013 jsou definitivní, data za rok 2014 jsou semidefinitivní.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

V roce 2014 se investiční aktivita měřená ve s. c. roku 2000 již v druhém roce po sobě meziročně snížila, což vyplývá z poklesu tvorby hrubého fixního kapitálu o necelých 5 %. Příčinou snížení investiční aktivity je pokles THFK v zemědělských produktech, konkrétně ve zvířatech. THFK v nezemědělských produktech, která vyjadřuje především investice do strojů, zařízení a budov byla na úrovni roku 2013. Pokles investic do budov byl vyrovnán vyššími investicemi do strojů a zařízení. Tvorba čistého fixního kapitálu ve s. c. roku 2000, tj. po odečtení spotřeby fixního kapitálu v podobě odpisů, se v roce 2014 zvýšila, což je pozitivní signál a investiční rozvoj zemědělství je možné hodnotit jako příznivý. Hospodářské výsledky v zemědělství byly i v roce 2014 na velmi dobré úrovni. Nominální podnikatelský důchod dosáhl v roce 2014 rekordní výše 23,26 mld. Kč, produkce zemědělského odvětví v běžných cenách dosáhla 136,7 mld. Kč. Podíl THFK na produkci zemědělského odvětví se při započítání investičních dotací snížil.

Objem investic je závislý na dostupných vlastních zdrojích financování, objemu podpor i na přístupu k bankovním úvěrům. Stavby úvěrů a pohledávek v zemědělství, myslivosti a rybolovu včetně výše investičních úvěrů ke konci čtvrtletí v letech 2011–2015 uvádí graf T10.2/07.

Pramen: ČNB

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

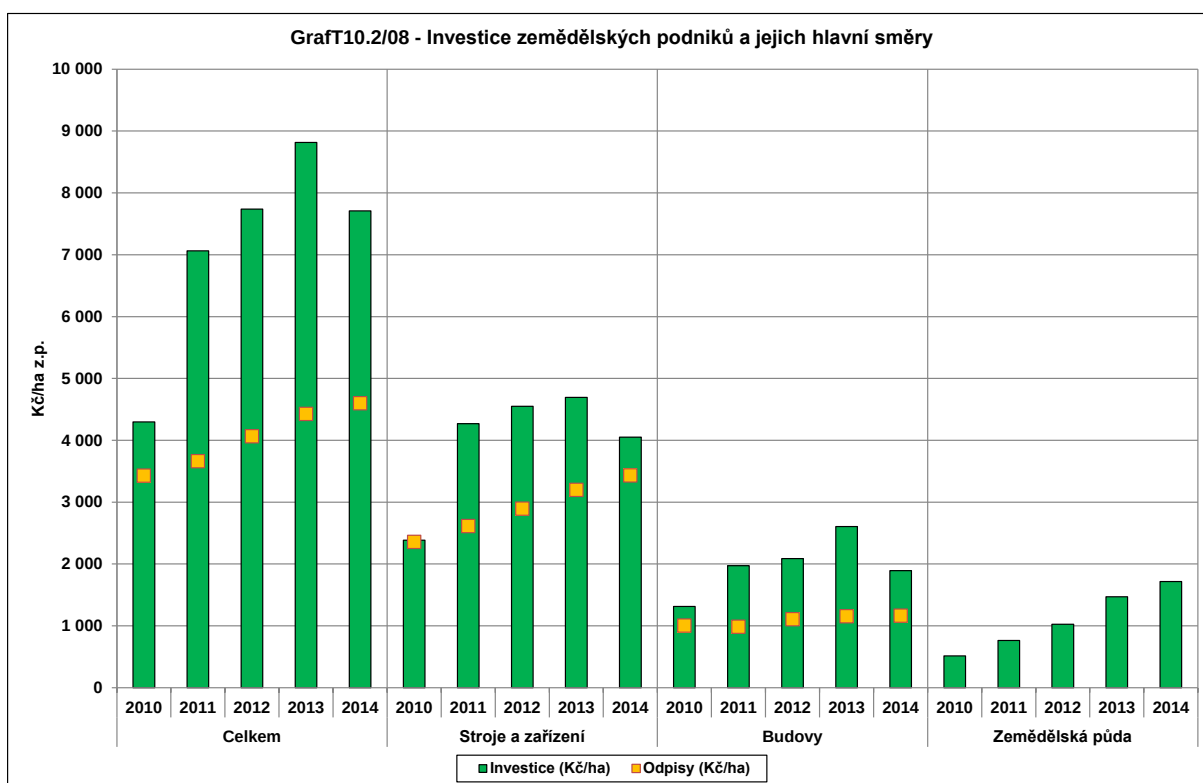
V letech 2011–2015 rostly stavy úvěrů do zemědělství, zejména dlouhodobých investičních úvěrů. Vývoj souvisí s příznivým vývojem ziskovosti zemědělství, klesajícími úrokovými sazbami z úvěrů a aktivní snahou bank o poskytnutí komplexních služeb spojených s financováním investic v zemědělství. Stavy krátkodobých a střednědobých úvěrů se s určitými sezónními výkyvy pohybují v čase na relativně stabilní úrovni. Příznivé ekonomické výsledky podniků v uvedených letech byly částečně podpořeny investičními dotacemi v rámci osy I PRV a také subvencováním části úroků z úvěrů a garancí úvěrů prostřednictvím PGRLF. Subvence úroků z úvěrů na investice do zemědělství vyplácené PGRLF činily 522 mil. Kč v roce 2014, resp. 471 mil. Kč v roce 2015.

Úvěrové financování převažuje nad financováním leasingem. Důvodem je především možnost spojení úvěrového financování s dotačními programy Evropské unie nebo PGRLF, s doprovodnými službami (např. pojištění) a také rozšíření nabídky úvěrů i ze strany leasingových společností. Navíc finanční leasing je v ČR proti úvěrům daňově méně výhodný. V oblasti leasingu se přesouvá zájem od finančního leasingu k operativnímu leasingu, v rámci něhož je stroj využíván po smluvně dohodnutou dobu nebo počtu ujetých kilometrů a klient nenese rizika spojená s vlastnictvím stroje. V roce 2014 poskytly členské firmy České leasingové a finanční asociace na financování zemědělských a lesnických strojů 5,93 mld. Kč (o 6,85 % více než v roce 2013), z toho bylo 5,07 mld. Kč poskytnuto formou podnikatelských úvěrů, 431 mil. Kč prostřednictvím finančního leasingu a 430 mil. Kč formou operativního leasingu. V roce 2015 se objem externího financování zvýšil na

6,71 mld. Kč, z čehož na úvěry připadlo 5,85 mld. Kč, na finanční leasing 443 mil. Kč a na operativní leasing 421 mil. Kč.

10.2.3.2 Investiční rozvoj kategorií zemědělských podniků

Hlubší analýzu investiční činnosti a hlavních směrů investic jednotlivých kategorií zemědělských podniků v letech 2010–2014 je možné provést na základě dat FADN ČR. Na rozdíl od výše uplatněné metodiky SZÚ jsou v následujícím přehledu investice pojaty jako pořízení, rekonstrukce a modernizace bez odpočtu prodejů majetku (v běžných cenách daného roku), tj. navýšení fixních aktiv bez zohlednění úbytku aktiv¹⁹⁵.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

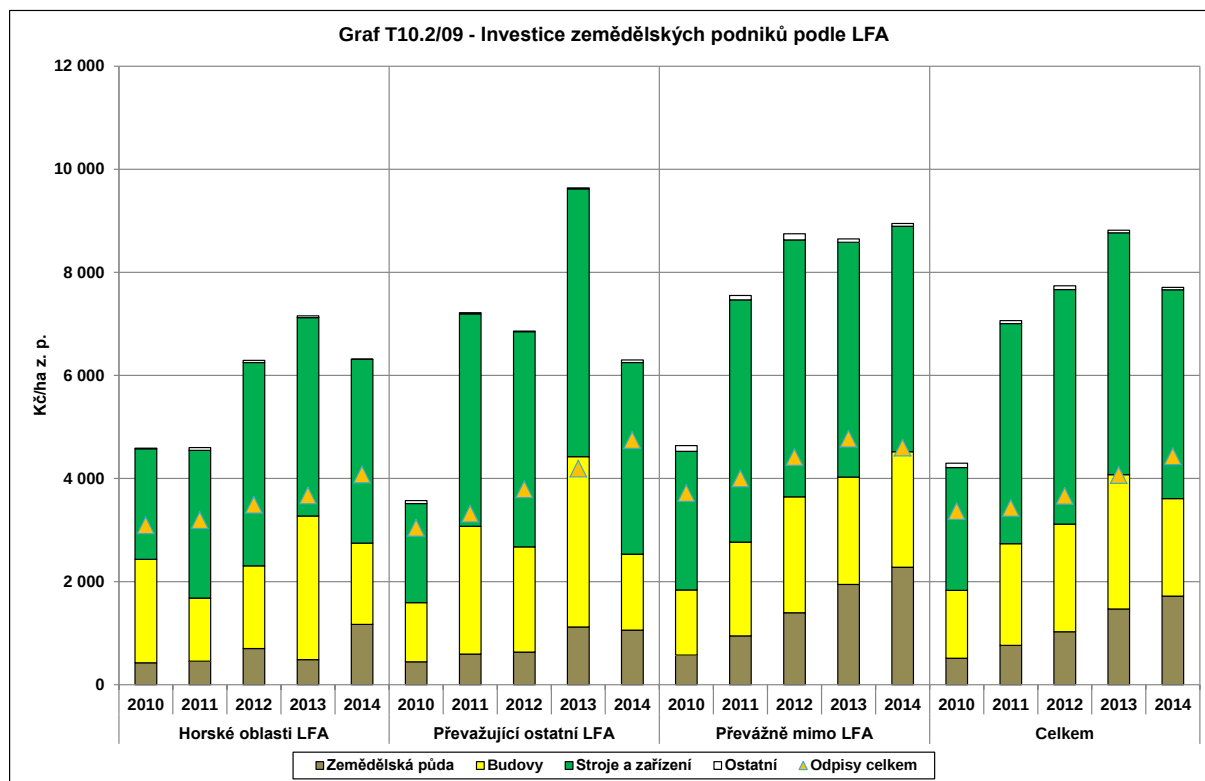
Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Vývoj investic podle databáze FADN ČR není plně srovnatelný s výše uvedenou tab. T10.2/05 (s. c. roku 2000), protože FADN ČR vyjadřuje hodnotu investic v běžných cenách. V roce 2014 se investiční výdaje snížily vlivem poklesu investic do strojů, zařízení a budov. Dovází se hlavně stroje, které se v ČR nevyrábějí, tj. sklízecí mlátičky a traktory s vyšším výkonem. Lze předpokládat, že investice do rekonstrukce budov a staveb mají příznivé dopady na pohodu zvířat a zlepšení kvality produkce rostlinné a živočišné výroby, ale také i na ochranu spodních a povrchových vod a ochranu klimatu. Podniky investovaly více do

¹⁹⁵ Pro zajištění vyšší přesnosti výsledků v přepočtu na hektar byl soubor FADN ČR očištěn o podniky bez obhospodařované zemědělské půdy (podniky specializované na chov prasat a drůbeže).

nákupu zemědělské půdy, s čímž souvisí i pokles podílu připachtované zemědělské půdy na celkové výměře využívané zemědělské půdy v ČR.

Objem investic na hektar obhospodařované zemědělské půdy podle regionů (oblastí LFA – vymezení viz kap. 10.2.2) uvádí graf T10.2/09. Investiční aktivita podniků odpovídá vývoji ekonomické situace podniků podle LFA. V horských oblastech LFA je znát stabilní příjem a plynulá investiční aktivita odpovídající dlouhodobě zlepšující se ekonomické úrovni extenzivně hospodařících podniků (vlivem provozních dotací). Investiční aktivita v ostatních oblastech je závislá na výsledcích intenzivní zemědělské produkce.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

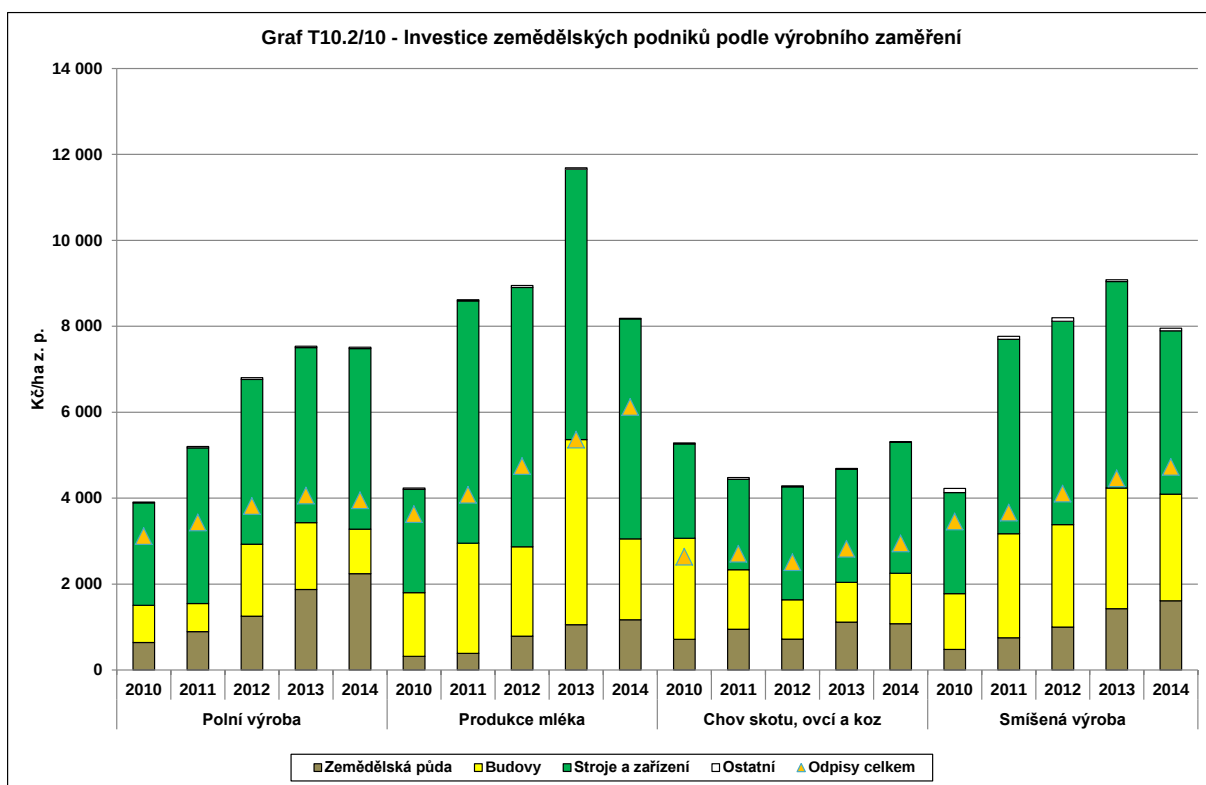
V roce 2014 zaznamenaly zemědělské podniky v *horských oblastech LFA* po období dynamicky rostoucí investiční aktivity pokles objemu investic v přepočtu na hektar z. p. Snížily se investice do strojů a budov, naopak vzrostl zájem o vlastní zemědělskou půdu. Vlivem vyšších investic do nákupu zemědělské půdy se snížil podíl připachtované půdy v těchto oblastech ze 73,75 % (2013) na 70,43 % (2014).

V *převažujících ostatních oblastech LFA* došlo k nejvýraznějšímu, přibližně třetinovému poklesu investiční aktivity zemědělských podniků. Nejvýrazněji klesly investice do budov, v menší míře také do strojů a zařízení. Je však nutno uvést, že podniky v převažujících ostatních oblastech LFA modernizovaly budovy, stroje a zařízení během programového období 2007–2013 a pokles v roce 2014 může být způsoben přechodovým rokem mezi starým a novým programovým obdobím, kdy probíhalo dočerpávání investičních

podpor žadatelů z posledních let programového období 2007–2013. Investice do nákupu půdy byly přibližně na úrovni roku 2013, což odpovídá stabilnímu podílu připachtované zemědělské půdy ve výši 80 % v letech 2013 a 2014.

Podniky hospodařící *převážně mimo LFA* celkový objem investic mírně zvýšily v porovnání s rokem 2013. Zdroje byly investovány ve větší míře do zemědělské půdy a budov. Investice do modernizace strojního vybavení a zařízení meziročně mírně klesly, což mohlo souviset i s dobíhajícím starým programovým obdobím PRV, kdy zemědělci odložili investice na nové programové období. Vyšší investice do nákupu zemědělské půdy se projeví v poklesu podílu připachtované zemědělské půdy z 82,57 % (2013) na 80,56 % (2014).

Podrobnější pohled na investiční činnost zemědělských podniků podle jednotlivých kategorií jejich výrobního zaměření nabízí graf T10.2/10.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

Podniky *specializované na polní výrobu* investovaly v roce 2014 přibližně stejně v přepočtu na hektar z. p. jako v roce 2013. Změnila se ovšem struktura investic. Meziročně vyšší investice do zemědělské půdy, která je pro podniky se specializovanou polní výrobou hlavním výrobním faktorem, ovlivnily pokles zastoupení připachtované z. p. na využívané výměře o 1,35 p. b. Podniky investovaly více do strojů a zařízení, naopak významnější investice do budov, zejména skladovacích prostor, byly realizovány už v letech 2012 a 2013.

Specializované podniky s převažující *produkcí mléka* výrazně snížily objem investic, na rozdíl od předchozích let, kdy modernizovaly budovy i stroje a zařízení. Jediným směrem, do kterého se zvýšily investice, byl nákup zemědělské půdy. Vývoj investic je obdobný jako u podniků hospodařících převážně v ostatních oblastech LFA. V absolutní hodnotě však i v roce 2014 realizovaly podniky se specializovanou produkcí mléka nadprůměrný objem investic, což koresponduje s distribucí investičních podpor v rámci Programu rozvoje venkova.

Podniky zaměřené na *chov krav bez tržní produkce mléka* dlouhodobě dosahují dobré ekonomické úrovně, v roce 2014 zvýšily objem investic především do budov, strojů a zařízení. Extenzivní hospodářství nejsou tak náročná na investice jako intenzivní chov dojeného skotu, což se v roce 2014 projevilo 65% výší investic na hektar v porovnání se specializovanými mléčnými farmami.

Podniky se *smíšenou výrobou*, které jsou reprezentovány především velkými podniky právnických osob, celkové investice v přepočtu na hektar z. p. v roce 2014 snížily, více prostředků investovaly pouze do nákupu zemědělské půdy.

10.2.3.3 Podpora modernizace zemědělských podniků z PRV v letech 2007–2013

Důležitou úlohu v investiční činnosti zemědělských podniků mají investiční podpory z osy I a III PRV a z programů PGRLF. Zpracováním souboru 4 790 *schválených* projektů z nejvýznamnějšího opatření osy I PRV „I. 1. 1 – Modernizace zemědělských podniků“ za staré programové období (zahrnuta všechna kola výzev) bylo možno sestavit příl. tab. 10.2/05. Podopatření jsou členěna na následující dílčí záměry.

A. Investice do živočišné výroby:

- a. Pouze stavební práce = stavební náklady budov včetně nezbytných manipulačních prostor a výběhů, pokud jsou uvedeny samostatně. Do investičních výdajů jsou zahrnuty elektroinstalace, rozvody vody, tepla, ventilace, izolace, střechy, podlahy, výplně otvorů, zemní práce, bourací práce. Sklady krmiv jsou uvedeny samostatně.
- b. Pouze stroje a zařízení = samostatně fungující strojní vybavení a zařízení, např. strojní vybavení dojírny, zařízení pro testování a diagnostiku.
- c. Technologie chovu = stavby s technologickým vybavením pro chov hospodářských zvířat, např. stáje, pastevní areály. Zahrnuta je technologie ustájení, krmení a napájení. V živočišné výrobě je samostatně uvedena i technologie chovu včel.
- d. Odpadové hospodářství = jímky, hnojiště, kanalizační systém, technologie čerpání, míchání a vypouštění odpadů, kontrolní systém jímek.

B. Investice do rostlinné výroby:

- a. Stroje a zařízení pro pěstování = samostatné strojní vybavení a zařízení pro přípravu půdy, pěstování plodin a sklizeň.

- b. Technologie závlahy = výstavba a rekonstrukce hlavních závlahových zařízení (podzemní trubní řády, závlahové kanály, čerpací stanice, odběrné objekty, akumulární závlahové nádrže, včetně šachtic a souvisejících technologií).
- c. Technologie posklizňové úpravy = linky na posklizňovou úpravu produktů rostlinné výroby.
- d. Technologie skladování = sklady se specifickou technologií pro skladování produktů rostlinné výroby.
- e. Zahradnické stavby = folníky, skleníky, kontejnerovny.
- f. Nosné konstrukce trvalých kultur.
- g. Krycí konstrukce = protikroupové sítě.
- C. Společné investice pro rostlinnou a živočišnou výrobu – traktory.
- D. Obnovitelné zdroje energie – technologie zpracování biomasy (kotle, peletovací/briketovací linky včetně balení, technologie vytápění biomasou, zpracování biomasy a bioplynu).
- E. Projektová dokumentace – průřezové pro rostlinnou i živočišnou výrobu.
- F. Technická dokumentace – průřezové pro rostlinnou i živočišnou výrobu.

Investiční výdaje do projektů živočišné výroby tvořily přibližně tři čtvrtiny celkových investičních výdajů (76,1 %) v PRV 2007–2013. Pětina investičních výdajů byla zaměřena na odpadové hospodářství, což je velmi významná skupina investic příznivě ovlivňující životní prostředí. Dalšími investičními směry v živočišné výrobě byly projekty zaměřené na technologie chovu skotu, resp. dojníc (souhrnně 15,6 % z investičních výdajů), a na výstavbu či rekonstrukci skladů krmiv (15,5 % z investičních výdajů).

Investice do rostlinné výroby se podílely na celkovém objemu necelou čtvrtinou. Zemědělské podniky investovaly nejvíce do technologie skladování (více než 60 % investic do rostlinné výroby), což jim umožní zvýšit kvalitu skladované produkce a dosáhnout příznivější realizační ceny po sklizni. Relativně významné byly také investice do strojů a zařízení pro pěstování plodin (11 % z investic do rostlinné výroby) a do nosných konstrukcí trvalých kultur (11 % z investic do rostlinné výroby).

Podíl investic do technologie zpracování biomasy byl v rámci opatření Modernizace zemědělských podniků zanedbatelný (0,2 % investičních výdajů). Na investice do obnovitelných zdrojů energie se orientovala dvě opatření v rámci osy III. Podporu výstavby a modernizace bioplynových stanic bylo možné čerpat z opatření III. 1. 1 Diverzifikace činností nezemědělské povahy (záměr b) a z opatření III. 1. 2 Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje (záměr b). V záměru III. 1. 2 b) podávaly žádosti převážně podniky fyzických osob, v záměru III. 1. 1 b) především podniky právnických osob. V rámci obou záměrů bylo v letech 2007–2015 proplaceno 168 žádostí s úhrnnou výší dotace ve výši 2,93 mld. Kč

(celkové způsobilé investiční výdaje byly 9,07 mld. Kč). Budovány byly především bioplynové stanice s průměrným výkonem v pásmu 500 až 999 kWe¹⁹⁶ (průměr u právnických osob byl 679 kWe), fyzické osoby budovaly bioplynové stanice s nižším výkonem (v průměru 406 kWe).

10.2.4 Shrnutí ekonomických výsledků

V roce 2014 byla ekonomická situace zemědělských podniků příznivá. Dokládá to meziroční zvýšení ukazatele ČPH/AWU o 17,8 % na 636,7 tis. Kč. Ke zlepšení ČPH/AWU došlo ve všech kategoriích výrobního zaměření a ve všech regionech LFA.

Ekonomické výsledky zemědělských podniků byly příznivě ovlivněny vyšší hodnotou produkce rostlinné, živočišné i ostatní produkce. V rostlinné výrobě působily příznivě hlavně hektarové výnosy plodin, struktura rostlinné výroby se meziročně prakticky nezměnila, a neměla tak zásadní vliv na ekonomické výsledky zemědělských podniků. Naopak realizační ceny klíčových rostlinných komodit meziročně klesly.

K růstu hodnoty produkce živočišné výroby přispěla jak vyšší užitkovost hospodářských zvířat, tak příznivý cenový vývoj. Na vývoj produkce živočišné výroby měly zásadní vliv vyšší průměrné realizační ceny kravského mléka, dílčím způsobem také vyšší užitkovost dojníc a ostatních přežvýkavců. Nepříznivě působila redukce stavů prasat ve smíšené výrobě, která se podílí největší měrou na celkové produkci živočišné výroby.

Hodnota ostatní produkce není meziročně porovnatelná kvůli změně metodiky vykazování ostatních výdělečných činností. Podle nové metodiky jsou od roku 2014 vybrané výrobky rostlinné a živočišné výroby po zpracování zařazeny do ostatní produkce a dochází tak k započtení hodnoty meziprojektu do ostatní produkce. V důsledku těchto změn se hodnota ostatní produkce meziročně zvýšila o 41,1 %, přičemž nejvýznamnější položkou ostatní produkce je prodej zemědělských služeb s podílem 29,2 % v roce 2014.

Na straně nákladů bylo možné pozorovat většinou zvýšení cen vstupů do zemědělství a tedy navýšení hlavních položek přímých nákladů do rostlinné i živočišné výroby. Příčina zvýšení nákladů spočívá do značné míry také ve změně metodiky standardního výstupu FADN, kdy jsou od roku 2014 do přímých nákladů počítány také náklady na ostatní výdělečné činnosti, např. na výrobu krmiv nebo zpracování vlastní zemědělské produkce. Protože diverzifikace činností je typická především pro podniky právnických osob, byly touto kategorií podniků ovlivněny náklady celého souboru podniků v ČR. Nákladová úroveň podniků fyzických osob zůstala na úrovni roku 2013 při meziročním snížení celkových nákladů o 0,5 %.

¹⁹⁶ kWe = jednotka výkonu v kilowattech s upřesněním, že jde o výkon elektrický.

ČPH/AWU byla také mezi jednotlivými kategoriemi podniků ovlivněna rozdílným vývojem počtu pracovních sil na 100 ha z. p. Celkově je však možné pozorovat zpomalení dlouhodobého trendu snižování počtu pracovníků v zemědělství. Ve většině sledovaných kategorií podniků, s výjimkou malých farem, se zvýšila hrubá měsíční mzda zaměstnanců a přispěla tak ke zvýšení mzdových nákladů.

Samostatnou kapitolou jsou provozní dotace a podpory, které se zvýšily meziročně v průměru o 5,8 % na 11 256 Kč/ha (419,6 tis. Kč/AWU). Příčinou byly o 0,7 % vyšší přímé platby a především ostatní dotace na výrobu, které v roce 2014 tvořily 22,9 % provozních podpor. Ostatní dotace na výrobu byly ovlivněny zejména podniky právnických osob, které provozují výrobu elektrické energie z obnovitelných zdrojů, zejména bioplynových stanic. U právnických osob tvořily podpory OZE 63,5 % ostatních dotací na výrobu. Průměrná výše proplacených investičních dotací byla na úrovni roku 2014, s meziročním poklesem jen o 1,5 %.

Z výsledků výběrového šetření FADN ČR vyplývá značná rozdílnost ekonomické situace podniků mezi kategoriemi výrobního zaměření a LFA, která vyplývá především z různé úrovně tržního příjmu a velikosti podpor. Provozní dotace a podpory se pohybovaly v roce 2014 průměrně od 7 227 Kč/ha u malých podniků s převažující polní výrobou do 15 395 Kč/ha u středně velkých podniků specializovaných na extenzivní chov přežvýkavců.

Velmi vysoké ekonomické úrovně vyjádřené ukazatelem ČPH/AWU bylo možné v roce 2014 dosáhnout jak ve středně velkých podnicích s extenzivním chovem skotu v převážně horských oblastech (zatížení 0,46 DJ/ha krmných plodin) při zapojení do různých agroenvironmentálních programů (ČPH/AWU ve výši 715,6 tis. Kč v roce 2014), tak ve velkých podnicích specializovaných na polní výrobu (ČPH/AWU ve výši 929,1 tis. Kč v roce 2014). Velké podniky s převažující polní výrobou navíc dokážou lépe využívat kombinace vyšší specializace na rostlinnou výrobu a úspor z rozsahu výroby.

V roce 2014 došlo k nepříznivému vývoji ČPH/AWU pouze u malých podniků se smíšenou rostlinnou a živočišnou výrobou v důsledku nárůstu AWU/100 ha v kombinaci s poklesem ostatní produkce a nižších provozních dotací. Vyšší zaměstnanost tak není vyvážena vyšší produkcí. Tato velikostní kategorie podniků (s průměrnou výměrou 22,26 ha zároveň dosahuje dlouhodobě nízké ČPH/AWU, na čemž se podílí mimo jiné podprůměrná užitkovost dojnic a podprůměrné výnosy polních plodin. Malé podniky také neprovozují bioplynové stanice a podíl podpor OZE na provozních dotacích je nulový.

Nejúspěšnější kategorií zemědělských podniků v roce 2014 z hlediska dynamiky zvýšení ČPH/AWU (o 45,18 %) byly středně velké podniky se smíšenou výrobou, které hospodařily na průměrné výměře 175,69 ha. Příčinou dynamického zvýšení ČPH/AWU v této skupině podniků byl relativně výrazný pokles AWU/100 ha v kombinaci s růstem provozních dotací a podpor a celkové produkce. Podpory OZE v této kategorii podniků podílejí 64 % na ostatních dotacích na výrobu a 12 % na celkových provozních dotacích a podporách.

Z pohledu investic do zemědělství je možné konstatovat meziroční omezení investiční aktivity zemědělských podniků. Důvodem je pravděpodobně rok 2014, kdy se dočerpávaly podpory z PRV 2007–2013 a ještě nebyly vyhlášeny výzvy pro období 2014–2020. Investiční aktivita byla podpořena jak vyšším objemem vlastních zdrojů financování v důsledku příznivých hospodářských výsledků v zemědělství, tak nabídkou úvěrů ze strany bank a evropských i národních dotačních programů a relativně příznivými úrokovými sazbami. V roce 2014 byla patrná změna investičních priorit zemědělských podniků, které po období modernizace strojů, zařízení a budov zvýšily investice do nákupu zemědělské půdy, což se projevilo v poklesu podílu připachtované zemědělské půdy na obhospodařované výměře.

10.3 Ekonomické výsledky oborů zpracovávajících zemědělské suroviny

10.3.1 Ekonomické výsledky potravinářského odvětví a rozhodujících oborů

Vývoj tržeb, výkonové spotřeby a účetní přidané hodnoty

Objem tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb (VV a S) za podnikatelské subjekty potravinářského průmyslu¹⁹⁷ (CZ-NACE 10+11) se v roce 2015 meziročně zvýšil o 5 mld. Kč, což činí nárůst tohoto ukazatele o 1,7 %. Ve srovnání s přechozím obdobím, rokem 2014, je tento růst o 0,3 p. b. nižší. Meziroční nárůst tržeb za prodej VV a S byl vyšší u Výroby nápojů CZ-NACE 11 (tj. nárůst o 3,3 %, resp. téměř o 2 mld. Kč) než u Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 (nárůst o 1,3 %, tj. o 3 mld. Kč).

Objem výkonové spotřeby¹⁹⁸ se také meziročně zvýšil, a to především u Výroby nápojů (CZ-NACE 11) o 3 % (tj. o 1,3 mld. Kč). V případě Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) byl zaznamenán mírný nárůst o 0,3 %, tj. o 554 mil. Kč. Celkově výkonová spotřeba Výroby potravinářských výrobků a nápojů meziročně vzrostla o 0,7 %, tj. o 1,8 mld. Kč.

V kontextu rychlejšího růstu tržeb za prodej VV a S než výkonové spotřeby došlo v roce 2015 rovněž k růstu účetní přidané hodnoty¹⁹⁹. Celkem za Výrobu potravinářských výrobků CZ-NACE 10 a Výrobu nápojů CZ-NACE 11 o 1,8 mld. Kč, tj. o 2,5 %. Účetní přidaná hodnota u subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 vzrostla o 1,1 %, tj. o 584 mil. Kč a u podnikatelských subjektů Výroby nápojů CZ-NACE 11 podstatně více, tj. o 6,3 %, resp. o 1,2 mld. Kč. V předchozím roce tento nárůst u CZ-NACE 11 činil pouze 0,1 %. Výroba potravinářských výrobků podle sledovaných ukazatelů zaujímá podstatnou část

¹⁹⁷ Jde o soubor podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů všech velikostních kategorií.

¹⁹⁸ Výkonovou spotřebu tvoří spotřebované nákupy a služby. Spotřebované nákupy představují hodnotu nakoupeného a již spotřebovaného materiálu, energie a neskladovatelných dodávek (např. voda pro technologické účely). Služby představují hodnotu nakoupených externích služeb (opravy a udržování, cestovné, přepravné, nájemné apod.), tj. výkonů od ostatních jednotek.

¹⁹⁹ Účetní přidaná hodnota představuje výkony vč. obchodní marže zmenšené o výkonovou spotřebu.

potravinářského průmyslu celkem v porovnání s Výrobou nápojů. Podle výše výkonů za rok 2015 zaujímá Výroba potravinářských výrobků 80% podíl z celkového potravinářského průmyslu.

Dle klíčových ekonomických ukazatelů je i nadále patrný trend ve zlepšující se ekonomické situaci subjektů potravinářského průmyslu. Směr vývoje ukazatelů Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem je rostoucí.

Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance, osobních nákladů a aktivace

V tab. T10.3/01 je zachycen vývoj výkonnosti podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, Výroby nápojů CZ-NACE 11 a Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem, tzn. CZ-NACE 10+11 za subjekty všech velikostních kategorií.

Oproti předchozímu sledovanému období 2014, kdy došlo k poklesu počtu zaměstnanců o 0,4 % ve Výrobě potravinářských výrobků a nápojů celkem (tzn. pokles o 385 osob), v následujícím roce 2015 se počet zaměstnanců zvýšil o 0,3 %, tj. o 330 osob. Přičemž tento růst byl znatelnější u Výroby nápojů CZ-NACE 11 (o 2,5 %, tj. nárůst o 335 osob). Průměrný evidenční počet zaměstnanců Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 zůstal na konstantní úrovni.

V kontextu s rostoucím počtem pracovníků celkový objem osobních nákladů²⁰⁰ meziročně vzrostl o 3,4 %. Ve Výrobě potravinářských výrobků CZ-NACE 10 došlo k jejich růstu o 907 mil. Kč (tj. o 3,1 %), u Výroby nápojů CZ-NACE 11 o 316 mil. Kč (tj. o 4,5 %).

V důsledku rostoucích osobních nákladů u právnických osob Výroby potravinářských výrobků a pouze mírnému nárůstu účetní přidané hodnoty, došlo ke snížení hrubého operačního přebytku²⁰¹ těchto subjektů o 1,4 %. U Výroby nápojů CZ-NACE 11 naopak účetní přidaná hodnota vzrostla podstatně více, než jsou osobní náklady, a proto se celkový operační přebytek meziročně zvýšil o 7,2 %, což je o 904 mil. Kč. Za Výrobu potravinářských výrobků a nápojů celkem došlo k nárůstu hrubého operačního přebytku o 1,6 %, tj. o 582 mil. Kč.

Při přepočtu hrubého operačního přebytku na zaměstnance došlo ke zvýšení tohoto indikátoru o 1,1 % za Výrobu potravinářských výrobků a nápojů celkem, u Výroby nápojů ke zvýšení o 4,6 % a u Výroby potravinářských výrobků ke snížení o 1,1 %.

²⁰⁰ Osobní náklady obsahují mzdové náklady, včetně příjmů společníků a členů družstva ze závislé činnosti, odměny členům orgánů společnosti a družstva, náklady na sociální zabezpečení a zdravotní pojištění zákonné i ostatní a sociální náklady zákonné i ostatní, včetně sociálních nákladů fyzické osoby.

²⁰¹ Hrubý operační přebytek = účetní přidaná hodnota – osobní náklady.

Aktivace, tj. hodnota vyrobeného materiálu a zboží ve vlastní režii, vnitropodnikových služeb a nehmotného a hmotného investičního majetku vyrobeného ve vlastní režii, se u Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů celkem (CZ-NACE 10+11) meziročně snížila o 7,5 %. U Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 došlo k jejímu poklesu o 4,4 % na 4,2 mld. Kč. U Výroby nápojů (CZ-NACE 11) došlo dokonce k výraznému poklesu o 36,8 % na hodnotu 292 mil. Kč.

T10.3/01 - Vývoj výkonnosti Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů
(podnikatelské subjekty všech velikostních kategorií)

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index
Tržby za prodej VV a S	mil. Kč	238 053	241 119	101,3	60 142	62 119	103,3	298 195	303 237	101,7
Výkony	mil. Kč	255 013	256 151	100,4	61 641	64 126	104,0	316 655	320 276	101,1
Účetní přidaná hodnota	mil. Kč	52 665	53 249	101,1	19 481	20 701	106,3	72 146	73 950	102,5
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	88 638	88 633	100,0	13 282	13 617	102,5	101 920	102 250	100,3
Prům. evid. počet osob přidělených agenturami	fyzické osoby	2 524	3 311	131,2	74	67	90,5	2 598	3 378	130,0
Účet. příd. hodnota/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	594	601	101,2	1 467	1 520	103,6	708	723	102,1
Tržby za prodej VV a S/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	2 686	2 720	101,3	4 528	4 562	100,8	2 926	2 966	101,4
Výkony na zaměstnance	tis. Kč	2 877	2 890	100,5	4 641	4 709	101,5	3 107	3 132	100,8
Osobní náklady	mil. Kč	29 339	30 246	103,1	6 952	7 268	104,5	36 292	37 514	103,4
Hrubý operační přebytek	mil. Kč	23 326	23 003	98,6	12 529	13 433	107,2	35 854	36 436	101,6
Hrubý operační přebytek/prům. evid. počet zaměstnanců	tis. Kč	263	260	98,9	943	986	104,6	352	356	101,1
Aktivace	mil. Kč	4 399	4 204	95,6	462	292	63,2	4 861	4 496	92,5
Výkonová spotřeba	mil. Kč	202 348	202 902	100,3	42 161	43 425	103,0	244 509	246 327	100,7

1) Údaje za rok 2014 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2015 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Hlavní ekonomické ukazatele dle výrobních oborů²⁰²

Vývoj tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty na zaměstnance a výkonů na zaměstnance a výkonové spotřeby na zaměstnance podle jednotlivých oborů (u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků s 50 a více pracovníky) uvádí tab. T10.3/02. Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je zachycen v tab. T10.3/03.

Meziroční vývoj jednotlivých vybraných ukazatelů, tj. tržeb za prodej VV a S, účetní přidané hodnoty, výkonů na zaměstnance, hrubého operačního přebytku, hrubého operačního

²⁰² CZ-NACE 10.1 – Zpracování a konzervování masa a masných výrobků, CZ-NACE 10.2 – Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů, CZ-NACE 10.3 – Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny, CZ-NACE 10.4 – Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků, CZ-NACE 10.5 – Výroba mléčných výrobků, CZ-NACE 10.6 – Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků, CZ-NACE 10.7 – Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, CZ-NACE 10.8 – Výroba ostatních potravinářských výrobků, CZ-NACE 10.9 – Výroba průmyslových krmiv.

přebytku na zaměstnance a osobních nákladů je v rámci struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci²⁰³ oborově značně rozdílný.

Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) patří mezi nosné obory Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 díky svému podílu na tržbách za prodej VV a S a zaujímá první místo (podíl v roce 2015 činil 21,7 % z tržeb za prodej VV a S CZ-NACE 10 celkem). Z hlediska zaměstnanosti, s celkovým počtem 15 834 pracovníků v roce 2015, zaujímá druhé místo v rámci CZ-NACE 10 (tj. podíl 24,4 % z celkového počtu zaměstnanců CZ-NACE 10). Meziroční růst účetní přidané hodnoty na zaměstnance v oboru o 7 % (druhý nejvyšší meziroční růst v rámci oborů) a nižší nárůst osobních nákladů (o 5,2 %) přispěly k růstu hrubého operačního přebytku o 8,7 %. Sledované ukazatele mají rostoucí tendenci, mimo celkových tržeb za VV a S, které zůstaly téměř konstantní. I přes neměnné tržby se dařilo zvýšit účetní přidanou hodnotu na zaměstnance a snížit výkonovou spotřebu na zaměstnance, což přispělo ke zlepšení výsledků oboru. Obor vykázal v roce 2015 třetí nejnižší průměrnou měsíční mzdu v rámci oborů Výroby potravinářských výrobků.

Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2) představuje minoritní obor s nejnižším podílem na tržbách za prodej VV a S v CZ-NACE 10 (0,9 %), ale i s nejnižším podílem zaměstnanců (1 % z celkových zaměstnanců CZ-NACE 10), který se však meziročně nepatrně zvýšil. Hrubý operační přebytek celkem vykazuje růst o 19,4 % (jedná se o nejvyšší nárůst v rámci oborů Výroby potravinářských výrobků), při jeho přepočtu na zaměstnance došlo k růstu o 8,9 %, a to i přes rostoucí počet zaměstnanců v tomto oboru o 9,6 % a tedy rostoucím osobním nákladům o 7,1 %. Oboru se dařilo zvýšit své tržby za prodej VV a S o 2,8 % a zároveň snížit výkonovou spotřebu na zaměstnance (o 6,3 %), v jejichž důsledku vzrostla i účetní přidaná hodnota na zaměstnance o 2,0 %. Hodnoty u všech ukazatelů oboru CZ-NACE 10.2 dlouhodobě patří v rámci potravinářství mezi jedny z nejnižších.

Obor **Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3)** zaznamenal nárůst tržeb za prodej VV a S o 4,3 %. Na tržbách za prodej VV a S za Výrobu potravinářských výrobků CZ-NACE 10 se podílí 2,5 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance se snížila o 5,1 %, a to kvůli poklesu výkonů na zaměstnance. Spolu s rostoucím počtem zaměstnanců o 6,7 % vzrostly i celkové osobní náklady o 11,1 % (což představuje nejvyšší nárůst v rámci CZ-NACE 10), které zapříčinily pokles hrubého operačního přebytku o 13,3 %, resp. o 19 % v přepočtu na zaměstnance.

²⁰³ Výsledky za soubor s 50 a více zaměstnanci mají s ohledem na velikostní heterogennost tohoto souboru omezenou vypovídací schopnost. Jde o průměrný evidenční počet zaměstnanců (u souboru subjektů s 10 až 49 zaměstnanci nejsou podrobnější údaje, včetně jejich oborové struktury, sledovány).

Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) vykázala klesající tržby za prodej VV a S, a to o 2,4 %. Na celkových tržbách za VV a S Výroby potravinářských výrobků se podílí 4,9 %. V oboru došlo k největšímu propadu účetní přidané hodnoty na zaměstnance v rámci CZ-NACE 10, o 23 %, a to i přes snížení výkonové spotřeby o 6,3 %. I tak svými absolutními výsledky v ukazatelích účetní přidaná hodnota na zaměstnance, výkony na zaměstnance a výkonová spotřeba na zaměstnance předčil tukový průmysl ostatní výrobní obory. Subjekty Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků mají druhý nejvyšší hrubý operační přebytek na zaměstnance, a to především kvůli nízkému počtu zaměstnanců v tomto oboru (zaujímá druhé místo s nejnižším podílem zaměstnanců v rámci CZ-NACE 10 celkem). Meziročně však došlo k poklesu hrubého operačního přebytku v oboru o 34,9 %, resp. o 37,5 % při přepočtu na zaměstnance, a to v důsledku poklesu účetní přidané hodnoty a růstu osobních nákladů o 9,9 %.

Výroba mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) meziročně zaznamenala pokles tržeb za prodej VV a S o 7,3 %. Jedná se o největší pokles mezi výrobními obory Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, který je důsledkem omezení exportu z titulu ruského embarga. Objemově však obor vykazuje třetí nejvyšší tržby za prodej VV a S a na celkových tržbách za prodej VV a S CZ-NACE 10 se podílí téměř 20 %. V tomto kontextu došlo rovněž k poklesu výkonů na zaměstnance tj. o 7,8 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance však zaznamenala nejvýraznější růst, tj. o 7,3 % mezi hodnocenými obory, ke které přispěla úspora výkonové spotřeby na zaměstnance o 9,2 % (jedná se opět o největší pokles mezi výrobními obory CZ-NACE 10). K růstu osobních nákladů o 3,2 % docházelo i přes mírný pokles pracovníků v kontextu s vyššími průměrnými mzdami²⁰⁴, které vzrostly o 5,1 %. Hrubý operační přebytek se meziročně zvýšil o 10,8 %. Lepším hodnotám ukazatelů přepočítávaných na zaměstnance napomohl i mírný pokles jejich počtu o 0,8 %.

Výroba mlýnských a škrobářských výrobků (CZ-NACE 10.6) dosáhla nejvyššího nárůstu tržeb za prodej VV a S, tj. o 8,5 %. Na celkových tržbách za VV a S v rámci Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 se obor podílí 3 %. I přes to celkové výkony na zaměstnance vzrostly pouze o 0,2 % a výkonová spotřeba na zaměstnance vzrostla o 0,7 % v důsledku vyšší využití pracovní síly o 5,1 %. Hrubý operační přebytek vzrostl o 7,1 %, při přepočtu na zaměstnance je jedná o nárůst o 1,9 %.

Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) se na celkových tržbách za prodej VV a S podílí 11,1 %, tržby za prodej VV a S meziročně vzrostly o 2,1 %. Obor se vyznačuje nejvyšším počtem zaměstnaných osob v rámci CZ-NACE 10. Obor zaměstnává 32 % veškerých zaměstnanců a jejich počet mírně vzrostl, tj. o 1,1 %, resp. o 215 osob. Průměrná hrubá měsíční mzda vyplácená v tomto oboru je však

²⁰⁴ Hrubá mzda bez ostatních osobních nákladů, která připadla v průměru na jednoho zaměstnance (vedeného v evidenčním počtu zaměstnanců) za jeden měsíc.

nejnižší, daří se jí ale zvyšovat (meziroční nárůst o 3,3 %, tj. na 17 901 Kč). Účetní přidaná hodnota na zaměstnance se meziročně zvýšila o 2,5 % i přes mírný nárůst výkonové spotřeby na zaměstnance o 0,3 %. Hodnocený obor vykazuje nejnižší hodnoty ukazatele účetní přidané hodnoty připadající na zaměstnance, resp. produktivity práce. Hrubý operační přebytek vzrostl pouze o 1,5 %, a to v důsledku rychlejšího tempa růstu osobních nákladů o 4,3 %.

Výroba ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8)²⁰⁵ se významně podílí na celkových tržbách za prodej VV a S Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10, tj. 20 %. Obor zaujímá třetí nejvýznamnější místo, co se týče počtu zaměstnaných osob. Pracuje zde 18 % osob zaměstnaných ve Výrobě potravinářských výrobků CZ-NACE 10. Počet zaměstnanců se však meziročně nezměnil, došlo k nárůstu počtu zaměstnaných v řádu desítek osob při zvýšení průměrné mzdy o 2,8 %. Účetní přidaná hodnota na zaměstnance meziročně klesla o 10,8 % při nárůstu výkonové spotřeby na zaměstnance o 2,1 %. Důsledkem toho je i pokles hrubého operačního přebytku o 23,3 %. I přes to je jeho výše druhá nejvyšší mezi výrobními obory CZ-NACE 10.

Výroba průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) vykazuje nejvyšší průměrné měsíční mzdy, které však meziročně mírně klesly o 1,4 % na 34 611 Kč. Počet zaměstnanců zůstal na stejné úrovni jako v předešlém roce 2014. V rámci tržeb za prodej VV a S došlo k jejich růstu o 6 %. Výrobní obor se na celkových tržbách za prodej VV a S podílí 15,6 %. Výroba průmyslových krmiv dosahuje nejvyšší účetní přidané hodnoty přepočtené na zaměstnance mezi výrobními obory CZ-NACE 10 a daří se jí i nadále zvyšovat. Meziročně došlo k růstu o 5,9 %. Hrubý operační přebytek vzrostl o 10,8 % meziročně při poklesu osobních nákladů o 4,1 %.

Oborem s největším meziročním růstem ukazatele tržby za prodej VV a S souhrnně za Výrobu potravinářských výrobků je Výroba mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ-NACE 10.6) o 8,5 %. Nejvíce se meziročně snížil tento ukazatel u Výroby mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5), tj. o 7,3 %.

Nejvyšší růst ukazatele účetní přidané hodnoty na zaměstnance, který vyjadřuje produktivitu práce, byl ve Výrobě mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5), tj. o 7,3 %. Naopak nejvyšší meziroční snížení tohoto ukazatele bylo u oboru Výroba rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) o 23 %.

²⁰⁵ Tj. Výroby cukru, Výroby kaka, čokolády a cukrovinek, Zpracování čaje a kávy, Výroby koření a aromatických výtažků, Výroby hotových pokrmů, Výroby homogenizovaných potravinářských přípravků a dietních potravin, Výroby ostatních potravinářských výrobků j. n.

T10.3/02 - Vývoj tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb, účetní přidané hodnoty a výkonů na zaměstnance

Výrobní obor	Tržby za prodej vlastních výrobků a služeb (mil. Kč)			Účetní přidaná hodnota na zaměstnance (tis. Kč)			Výkony na zaměstnance (tis. Kč)			Výkonová spotřeba na zaměstnance (tis. Kč)		
	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index
10.1	41 691	41 754	100,2	511	547	107,0	2 710	2 737	101,0	2 305	2 297	99,7
10.2	1 732	1 781	102,8	547	558	102,0	2 807	2 659	94,7	2 274	2 130	93,7
10.3	4 679	4 878	104,3	553	525	94,9	2 256	2 227	98,7	1 804	1 796	99,6
10.4	9 630	9 395	97,6	1 331	1 025	77,0	13 679	12 590	92,0	12 460	11 674	93,7
10.5	41 412	38 375	92,7	695	746	107,3	5 284	4 873	92,2	4 692	4 260	90,8
10.6	5 334	5 787	108,5	786	784	99,7	3 019	3 024	100,2	2 621	2 639	100,7
10.7	20 979	21 417	102,1	402	412	102,5	1 079	1 086	100,6	718	720	100,3
10.8	38 510	39 090	101,5	923	823	89,2	3 395	3 353	98,8	2 752	2 809	102,1
10.9	28 425	30 119	106,0	1 871	1 982	105,9	8 139	8 657	106,4	7 232	7 388	102,2
10	192 392	192 596	100,1	665	667	100,3	3 045	3 004	98,7	2 550	2 499	98,0

1) Údaje za rok 2014 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2015 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

T10.3/03 - Vývoj hrubého operačního přebytku, hrubého operačního přebytku na zaměstnance a osobních nákladů

Výrobní obor	Hrubý operační přebytek (mil. Kč)			Hrubý operační přebytek na zaměstnance (tis. Kč)			Osobní náklady (mil. Kč)		
	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index
10.1	3 061	3 328	108,7	192	210	109,4	5 073	5 335	105,2
10.2	124	148	119,4	203	221	108,9	211	226	107,1
10.3	472	409	86,7	226	183	81,0	686	762	111,1
10.4	627	408	65,1	879	549	62,5	322	354	109,9
10.5	2 415	2 675	110,8	303	339	111,9	3 115	3 215	103,2
10.6	658	705	107,1	362	369	101,9	771	794	103,0
10.7	2 234	2 268	101,5	110	110	100,0	5 967	6 226	104,3
10.8	5 398	4 138	76,7	469	357	76,1	5 229	5 395	103,2
10.9	4 375	4 847	110,8	1 251	1 387	110,9	2 167	2 079	95,9
10	19 364	18 926	97,7	300	291	97,0	23 541	24 386	103,6

1) Údaje za rok 2014 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2015 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

10.3.2 Práce a mzdy v potravinářském průmyslu

Vývoj zaměstnanosti a průměrné měsíční mzdy na fyzickou osobu u Výroby potravinářských výrobků, Výroby nápojů a potravinářského průmyslu celkem uvádí tab. T10.3/04. Vývoj zaměstnanosti včetně vývoje průměrných mezd je uveden v tab. T10.3/05.

Průměrný evidenční počet zaměstnanců²⁰⁶ u podnikatelských subjektů Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10) a Výroby nápojů (CZ-NACE 11) s 50 a více pracovníky v roce 2015 meziročně vzrostl o 0,3 %, což představuje nárůst o 330 pracovníků. Počet zaměstnanců Výroby potravinářských výrobků CZ-NACE 10 zůstal na konstantní úrovni. Nárůst počtu pracovních sil o 2,5 % vykázala Výroba nápojů CZ-NACE 11, tj. nárůst

²⁰⁶ Do ukazatele se zahrnují všichni stálí i dočasní zaměstnanci, kteří jsou k zaměstnavateli v pracovním poměru.

o 335 zaměstnanců. Meziročně došlo k nárůstu průměrných mezd o 3,6 % (tj. o 754 Kč), v rámci Výroby potravinářských výrobků pak o 3,6 % (tj. o 700 Kč) a Výroby nápojů o 2,8 % (tj. o 853 Kč). Podstatně vyšší průměrnou mzdu (31 871 Kč) vykazuje Výroba nápojů (CZ-NACE 11). Tato průměrná mzda je o 11 675 Kč vyšší než mzda Výroby potravinářských výrobků (CZ-NACE 10).

T10.3/04 - Vývoj zaměstnanosti a mezd u Výroby potravinářských výrobků a Výroby nápojů

Ukazatel	MJ	Výroba potravinářských výrobků			Výroba nápojů			Výroba potr. výrobků a nápojů celkem		
		2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index
Prům. evid. počet zaměstnanců	fyzické osoby	88 638	88 633	100,0	13 282	13 617	102,5	101 920	102 250	100,3
Prům. mzda	Kč	19 496	20 196	103,6	31 018	31 871	102,8	20 997	21 751	103,6

1) Údaje za rok 2014 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2015 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 0 a více pracovníky
Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

V rámci oborové struktury Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci došlo k meziročnímu poklesu počtu zaměstnanců ve třech oborech, a to u Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) o 0,5 %, tj. o 74 osob, u Výroby mléčných výrobků (CZ-NACE 10.5) o 0,8 %, tj. o 66 osob, a u Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) došlo k velmi mírnému poklesu o 0,1 %.

U ostatních oborů počty zaměstnanců rostly. U Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2) byl zaznamenán růst počtu zaměstnaných osob o 9,6 % (59 osob), jedná se o největší procentní nárůst v rámci sledovaných výrobních oborů. U Zpracování a konzervování ovoce a zeleniny (CZ-NACE 10.3) je patrný růst o 6,7 % (140 osob), u Výroby rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4) růst o 4,2 % (tj. 30 osob), u Výroby mlýnských a škrobářenských výrobků (CZ-NACE 10.6) o 5,1 %, tzn. o 92 osob. Dále rovněž rostly počty zaměstnanců Výroby pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) o 1,1 % (tzn. o 215 osob), kde v předchozích letech docházelo k poklesu počtu zaměstnanců. U Výroby ostatních potravinářských výrobků (CZ-NACE 10.8) došlo k růstu počtu zaměstnanců o 0,7 %, tj. o 80 osob.

Nejvyšší úroveň průměrné mzdy bylo dosaženo u Výroby průmyslových krmiv (CZ-NACE 10.9) při meziročním poklesu o 1,4 % na 34 611 Kč. Další poklesy průměrné mzdy byly zaznamenány u oboru Zpracování a konzervování ryb, korýšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2) o 2,5 %. V ostatních oborech průměrné mzdy meziročně vzrostly. Nejvýraznější nárůst je zřejmý u oboru Zpracování a konzervování masa a výroby masných výrobků (CZ-NACE 10.1) o 5,9 %, tj. na 20 247 Kč. Obecně nejnižší mzdy dosahují zaměstnanci oboru Výroby pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7) ve výši 17 901 Kč. Mzda však meziročně vzrostla o 3,3 %.

**T10.3/05 - Vývoj zaměstnanosti a mezd dle oborů
u Výroby potravinářských výrobků**

Výrobní obor	Prům. evid. počet zaměstnanců (fyzické osoby)			Průměrná mzda (Kč)		
	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	meziroční index
10.1	15 908	15 834	99,5	19 121	20 247	105,9
10.2	612	671	109,6	21 229	20 698	97,5
10.3	2 092	2 232	106,7	18 752	18 955	101,1
10.4	714	744	104,2	27 604	28 361	102,7
10.5	7 960	7 894	99,2	22 743	23 892	105,1
10.6	1 819	1 911	105,1	24 217	25 020	103,3
10.7	20 383	20 598	101,1	17 325	17 901	103,3
10.8	11 509	11 589	100,7	26 277	27 015	102,8
10.9	3 497	3 495	99,9	35 118	34 611	98,6
10	64 494	64 967	100,7	21 390	22 120	103,4

1) Údaje za rok 2014 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2015 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

Podíl zaměstnanců podle jednotlivých výrobních oborů v rámci Výroby potravinářských výrobků u podnikatelských subjektů s 50 a více zaměstnanci (tab. T10.3/06) se v roce 2015 vzhledem k roku 2014 výrazně nezměnil. Nejvýznamnější výrobní skupinou z hlediska zaměstnanosti byla Výroba pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků (CZ-NACE 10.7), jejíž podíl meziročně mírně posílil (o 0,1 p. b. na 31,7 %). Druhou pozici si dlouhodobě udržuje obor Zpracování a konzervování masa a výroba masných výrobků (CZ-NACE 10.1) s podílem 24,4 % (pokles o 0,3 p. b.) na celkovém počtu pracovníků Výroby potravinářských výrobků. Nejmenší podíl tradičně patří Zpracování a konzervování ryb, koryšů a měkkýšů (CZ-NACE 10.2), tj. 1 % (meziročně došlo k posílení pozice o 0,1 p. b.) a Výrobě rostlinných a živočišných olejů a tuků (CZ-NACE 10.4), tj. zastoupení 1,1 %.

Meziročně došlo ke zlepšení ekonomické situace potravinářského průmyslu. Byl zaznamenán růst tržeb za prodej VV a S, růst účetní přidané hodnoty, počtu zaměstnanců i průměrných mezd. Dynamika růstu Výroby nápojů je rychlejší než Výroby potravinářských výrobků. Nosnému oboru (masnému průmyslu) se dařilo zlepšovat účetní přidanou hodnotu. I přes meziroční zlepšení výsledků přetrvává v oboru stále nízká mzda i produktivita práce. Obor vykázal druhý nejvyšší nárůst produktivity práce a nejvyšší nárůst průměrných mezd. Mlékárenský průmysl byl poznamenán omezením exportu, což se odrazilo na nejvýraznějším poklesu tržeb, které i tak stále patří mezi nejvyšší. I přes tento pokles se oboru dařilo zvýšit účetní přidanou hodnotu. Nejvýznamnějšímu zaměstnavateli v rámci Výroby potravinářských výrobků, Výrobě pekařských, cukrářských a jiných moučných výrobků, se meziročně zvýšily tržby za prodej VV a S, ale i počet zaměstnaných osob. Obor dlouhodobě vykazuje nejnižší průměrnou mzdu i produktivitu práce. Meziročně však došlo k růstu těchto ukazatelů a ke zlepšení pozice oboru na trhu.

**T10.3/06 - Vývoj podílu počtu zaměstnanců ve Výrobě
potravinářských výrobků v oborové struktuře (%)**

Výrobní obor	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	Rozdíl (p. b.)
10.1	24,7	24,4	-0,3
10.2	0,9	1,0	0,1
10.3	3,2	3,4	0,2
10.4	1,1	1,1	0,0
10.5	12,3	12,2	-0,2
10.6	2,8	2,9	0,1
10.7	31,6	31,7	0,1
10.8	17,8	17,8	0,0
10.9	5,4	5,4	0,0
10	100,0	100,0	0,0

1) Údaje za rok 2014 jsou semidefinitivní.

2) Údaje za rok 2015 jsou předběžné.

Pramen: ČSÚ - vypočteno z údajů výkazu P 3-04 podniků s 50 a více pracovníky

Zpracoval: Z. Náglová (ÚZEI)

11 SOUHRNNÉ HODNOCENÍ AGRÁRNÍ POLITIKY

Srovnávané období 2014 a 2015 se vyznačuje proti předchozím obdobím dvěma specifikami. Za prvé rok 2014 byl vstupním rokem do nového rozpočtového období 2014 až 2020, s překryvy poskytování některých podpor z předchozího období a s doladováním některých nových opatření ještě v průběhu roku 2015. Za druhé bylo v souladu s metodikou OECD výrazně rozšířeno sledování podpor tzv. obecných služeb (výzkum, školství ad.). V meziročním srovnání se zvýšily celkové podpory agrárnímu sektoru z 55,6 mld. Kč v roce 2014 na 59,3 mld. Kč v roce 2015, tj. o 6,8 %, zejména v důsledku navýšení podpor jak ze zdrojů EU, tak rezortu MZe. Od roku 2013 jsou evidovány také podpory výroby energie v zemědělských BPS v roční výši 4,6 mld. Kč. Přímé podpory samotným zemědělským podnikům (tj. bez výdajů na tzv. obecné služby) se meziročně zvýšily o 7,0 % na 44,4 mld. Kč. Největší část veškerých podpor (41 %) nadále představují přímé platby. Podíl podpor ze zdrojů EU se v obou letech pohyboval v rozmezí 60–61 %. Z hlediska cílů politiky převažují podpory příjmů podniků včetně plateb LFA (50–52 % celkových podpor). Agrární politika se tak nadále významně podílí především na zlepšování důchodové situace zemědělských podniků. Veškeré přímé podpory těmto podnikům v roce 2015 převyšují 12,5 tis. Kč/ha z. p., resp. téměř 450 tis. Kč na 1 přepočítaného pracovníka (AWU). Podíl podpor na ekonomických výsledcích podniků je mimořádně vysoký a neprojevuje se ve zvyšování celkové efektivity odvětví. Podmínky poskytování podpor bez výraznějších preferencí menších a rodinných podniků navíc dosud nepřinášejí dostatečné stimuly ke zlepšování vztahu zemědělství k životnímu prostředí, zaměstnanosti venkova a jeho komplexnímu rozvoji.

Srovnávané období 2014 a 2015 se proti předchozím obdobím vyznačuje dvěma specifikami. Za prvé jde o první dva roky nového rozpočtového období a nové SZP 2014–2020, přičemž dobíhají některé víceleté podpory z Programu rozvoje venkova 2007–2013. Za druhé jde o závažnou metodickou změnu, která byla vyvolána požadavky OECD na upřesnění resp. zrealnění všech podpor agrárnímu sektoru. V tomto smyslu počínaje rokem 2011 jsou podpory agrárnímu sektoru rozšířeny o všechny tzv. obecné služby vztažené k činnostem agrárního sektoru a ke spotřebitelům potravin. Jde o podpory z veřejných zdrojů, které

společnost vynakládá bez ohledu na jejich využití na úrovni jednotlivých podnikatelských subjektů. Prakticky jde např. o veškeré veřejné podpory počínaje středním a vysokým školstvím se zaměřením na agrární tematiku až po náklady na kontrolní činnosti státu v oblasti bezpečnosti potravin.

Souhrnné hodnocení agrární politiky se týká podpor agrárnímu sektoru věcně vztažených k roku 2015 a vyplacených k 31. 12. 2015, resp. k 30. 6. 2016 (předpoklad), v porovnání s rokem 2014²⁰⁷.

Rok 2014 představuje první rok nového rozpočtového období 2014–2020 s více přechodnými opatřeními před konečnými rozhodnutími o SZP v EU i ČR, která byla přijata až v průběhu roku 2015. Tak jako v předchozím období jsou evidovány také přímé podpory výroby energie ze zemědělských BPS, které hradí spotřebitelé energie a které tvoří významnou součást celkových podpor odvětví²⁰⁸.

Souhrnná rekapitulace výdajů na podporu agrárního sektoru v období 2014–2015 podle hlavních institucí a sektorů je uvedena v tab. T11/01. Celkové podpory po započtení podpor OZE a rozšířeného spektra podpor obecných služeb se v roce 2015 meziročně zvýšily z 55,6 mld. Kč na 59,3 mld. Kč, tj. o 6,8 %. Nejvíce k této meziroční změně přispělo absolutně meziroční zvýšení výdajů jak ze zdrojů SZIF (+20,6 %), tak zejména EU (+3,7 %).

Přímé podpory zemědělským podnikům se zvýšily ze 41,5 mld. Kč na 44,4 mld. Kč, tj. o 7,0 %. Rozšířením evidence podpor obecných služeb poklesl podíl podpor zemědělským podnikům na celkových podporách na 75 %. Podíl podpor obecných služeb v roce 2015 dosahoval 18,7 %; podrobnější struktura těchto podpor je uvedena v příl. tab. 11/02. Na zbylých 6–7 % podpor se podílely podniky resp. aktivity potravinářského, rybářského, a lesnického sektoru, venkov a spotřebitelé potravin.

²⁰⁷ *Nejsou tak zahrnovány podpory zemědělství ze strany spotřebitelů, vyplývající z ochrany agrárního trhu EU vůči třetím zemím (tj. z rozdílů světových a domácích referenčních cen vztažených na úroveň cen zemědělských výrobců).*

²⁰⁸ *Jsou zahrnuty pouze podpory výroby elektřiny a tepla v zemědělských BPS a výtopnách na biomasu. Nejsou (zatím) zohledněny další nepřímé dopady podpor OZE v podobě daňových úlev biopaliv (které hradí daňový poplatník), resp. v podobě povinného procenta biosložek v palivech pro dopravu (které hradí spotřebitel paliv).*

T11/01 - Výdaje na agrární politiku podle institucí (mil. Kč)

Druh výdaje	2014	2015 ^p	Meziroční index
1 Rezort MZe celkem	11 048	12 578	113,84
1.1 Výdaje MZe: dotace, nařízení vlády a ostatní	4 409	4 928	111,77
1.2 Výdaje z PGRLF	891	935	104,94
1.3 Výdaje ČR ze SZIF	4 191	5 056	120,63
1.4 Ostatní instituce rezortu MZe	1 557	1 659	106,55
2 Státní pozemkový úřad	227	282	124,23
3 Státní hmotné rezervy	194	235	121,13
4 GA ČR, TA ČR	193	301	155,96
5 Jiné rezorty	4 175	4 343	104,02
5.1 MŽP, SFŽP ČR	81	85	104,94
5.2 MPO, ČMZR	8	0	0,00
5.4 MD	57	18	31,58
5.5 MŠMT	2 977	2 935	98,59
5.5 MF (daňové úlevy apod.)	1 052	1 305	124,05
6 Kraje	1 156	1 186	102,60
7 Spotřebitelé	4 557	4 557	100,00
8 EU	34 028	35 857	105,38
Celkem výdaje na agrární politiku v daném roce	55 577	59 338	106,77
- zemědělské podniky	41 501	44 385	106,95
- potravinářství	229	291	127,07
- lesnictví	289	348	120,49
- vodní hospodářství a rybářství	563	669	118,82
- venkov	2 987	2 217	74,22
- spotřebitelé	266	323	121,69
- obecné služby	9 743	11 105	113,98
Podíl jednotlivých sektorů/druhů výdajů na celkových výdajích	100,00	100,00	Proc. body
- zemědělské podniky	74,67	74,80	0,13
- potravinářství	0,41	0,49	0,08
- lesnictví	0,52	0,59	0,07
- vodní hospodářství a rybářství	1,01	1,13	0,11
- venkov	5,37	3,74	-1,64
- spotřebitelé	0,48	0,54	0,07
- obecné služby	17,53	18,71	1,18

p = předpoklad k 30. 6. 2016.

1) MF (daňové úlevy, odpisy dluhů apod.), ostatní rezorty, kraje.

2) Obecné služby: veřejné výdaje na výzkum, vzdělávání, kontrolní činnosti apod., které nejsou přímo alokovány na jednotlivé podniky.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Podpory podle hlavních směrů a zdrojů (ČR, EU) jsou uvedeny v tab. T11/02. Největší podíl podpor připadl v roce 2015 na přímé platby (41 %), což představuje proti roku 2014 pokles podílu o zhruba 3 p. b.). Druhou největší složku podpor představují podpory v rámci PRV (26 % v roce 2015, nárůst o 2,9 mld. Kč proti roku 2014). Třetí největší složku podpor představují po rozšíření evidence podpor obecných služeb ostatní podpory (necelých 24 % v roce 2014 i 2015). V důsledku podpor OZE se podíl podpor organizace trhu a cen v roce 2015 i 2014 pohyboval na úrovni 9 %. Podíl zdrojů EU na celkových podporách do českého agrárního sektoru v obou sledovaných letech dosahoval 60–61 %.

T11/02 - Rekapitulace výdajů podle hlavních směrů podpor

Podpory (mil. Kč)	2014			2015 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby¹⁾	926	23 698	24 624	960	23 469	24 429
Program rozvoje venkova²⁾	3 117	9 552	12 668	3 872	11 667	15 539
OP Rybářství³⁾	19	58	78	52	156	208
Ostatní podpory	12 791	349	13 140	13 900	111	14 011
Organizace trhu a podpora cen	4 697	370	5 067	4 697	454	5 151
Celkem	21 549	34 028	55 577	23 481	35 857	59 338
Podpory (% z celku)	2014			2015 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby¹⁾	4,30	69,64	44,31	4,09	65,45	41,17
Program rozvoje venkova²⁾	14,46	28,07	22,79	16,49	32,54	26,19
OP Rybářství³⁾	0,09	0,17	0,14	0,22	0,44	0,35
Ostatní podpory	59,35	1,03	23,64	59,20	0,31	23,61
Organizace trhu a podpora cen	21,80	1,09	9,12	20,00	1,27	8,68
Celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
Podíl zdrojů EU na podporách			61,23			60,43

p = předpoklad k 30. 6. 2016.

1) Přímé platby EU, PVP a komoditní podpory z národních podpor.

2) PRV 2014-20 a PRV 2007-13, včetně opatření HRDP z období 2008-09, hrazené ze zdrojů PRV.

3) Čerpání finančních prostředků = předfinancované výdaje, tj. proplacené příjemcům.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Tab. T11/03 představuje strukturu podpor podle klasifikace EU a OECD. Podle klasifikace EU se největší část podpor nadále soustřeďuje v Pilíři I (přímé platby jako důchodové podpory, resp. podpory příjmů podniků). Podíl podpor v tomto pilíři včetně podpory cen v roce 2015 činil kolem 55 % celkových podpor (meziroční pokles o 3 p. b.), zatímco podpory z tzv. Pilíře II v roce 2015 dosahovaly kolem 27 % celkových podpor (při meziročním zvýšení o zhruba 2 p. b.)²⁰⁹. Tyto posuny lze z hlediska dlouhodobějšího zaměření politiky hodnotit pozitivně.

Pokračující orientace agrární politiky především na podporu příjmů a produkce dokumentuje v tab. T11/03 i rozdělení podpor zemědělským podnikům podle klasifikace OECD (podle tzv. implementačního kritéria při uvažování podpor OZE, které zatím OECD do podpor zemědělství nezahrnuje). Tyto podpory (kategorie A, C, D, E) se ve sledovaných letech pohybovaly v rozmezí 78–82 % celkových podpor zemědělským podnikům.

Míra žádoucího oddělení podpor od produkce, tj. podíl na produkci nevázaných a ostatních nekomoditních podpor (podpory kategorie E, F, G) na celkových podporách (bez podpory obecných služeb) se z 59 % v roce 2014 snížila na 53 % v roce 2015. Porovnání svědčí o tendenci zvyšování podílu podpor vázaných na produkci na celkových podporách zemědělským podnikům. Tomu odpovídá i meziroční zvýšení podílu podpor spojených s produkcí na celkových podporách Pilíře I z 15 % na 17 % (viz příl. tab. 11/01).

²⁰⁹ Při zahrnutí plateb LFA do podpor příjmů by se však podíl důchodových podpor zvýšil v obou sledovaných letech zhruba o dalších 5 p. b., na úkor podpor Pilíře II.

T11/03 - Podpory zemědělství podle klasifikace EU a OECD ¹⁾

Věcné zaměření	2014		2015 ^p	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Celkové podpory podle klasifikace EU	55 577	100,0	59 338	100,0
Pilíř I	32 111	57,8	32 584	54,9
Pilíř II	13 748	24,7	15 767	26,6
Ostatní podpory	9 718	17,5	10 986	18,5
- z Pilíře II platby LFA a NATURA	2 971	5,3	3 575	6,0
Podpory zemědělství podle klasifikace OECD				
Celkem podpory zemědělství včetně obecných služeb	51 244	x	55 490	x
Celkem podpory zemědělským podnikům bez obecných služeb	41 501	100,0	44 385	100,0
A - Podpory založené na komoditních výstupech	5 994	14,4	5 973	13,5
A1 - Podpora tržních cen	4 557	11,0	4 557	10,3
A2 - Platby založené na výstupech	1 437	3,5	1 417	3,2
B - Platby založené na užití vstupů	4 444	10,7	6 791	15,3
B1 - Užití variabilních vstupů	971	2,3	1 217	2,7
B2 - Tvorba fixního kapitálu	2 323	5,6	4 146	9,3
B3 - Služby podnikům	1 150	2,8	1 428	3,2
C - Platby založené na aktuálním stavu PZTD²⁾, s požadovanou produkcí	6 522	15,7	7 979	18,0
C1 - Platby založené na aktuálním stavu TD	0	0,0	0	0,0
C2 - Platby založené na aktuálním stavu PZ	6 522	15,7	7 979	18,0
D - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s požadovanou produkcí	0	0,0	0	0,0
E - Platby založené na neaktuálním stavu PZTD, s nepožadovanou produkcí	21 610	52,1	20 773	46,8
E1 - Platby s variabilními sazbami	0	0,0	0	0,0
E2 - Platby s pevnými sazbami	21 610	52,1	20 773	46,8
F - Platby založené na nekomoditních kritériích	2 900	7,0	2 837	6,4
F1 - Dlouhodobé odložení zdrojů	193	0,5	174	0,4
F2 - Specifické nekomoditní výstupy	2 615	6,3	2 603	5,9
F3 - Platby založené na ostatních nekomoditních kritériích	92	0,2	60	0,1
G - Ostatní platby	32	0,1	32	0,1
Obecné služby	9 743	x	11 105	x

p = předpoklad k 30. 6. 2016.

1) Bez výdajů spotřebitelů.

2) P = plocha; Z = zvířata; T = tržby; D = příjmy.

3) TSE = Total Support Estimate, PSE = Producer Support Estimate podle klasifikace OECD.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Tab. T11/04 je orientačním přehledem o rozdělení podpor agrárnímu sektoru ČR v členění podle dlouhodobých cílů agrární politiky. Dlouhodobě nejvíce podpor připadá na podpory příjmů podniků (včetně plateb LFA), jejichž podíl se v roce 2014 i 2015 pohyboval na úrovni 50–52 %. Druhý největší podíl podpor se také v důsledku rozšíření evidence podpor obecných služeb týká rozvoje a stabilizace podnikatelské struktury. Společně s podporou zvyšování konkurenceschopnosti oba cíle v roce 2015 představovaly 23 % (v roce 2014 kolem 18 %) celkových podpor. Výrazněji meziročně poklesl podíl podpor na zlepšování vztahu zemědělství a ostatních podniků agrárního sektoru k životnímu prostředí a venkovu (z 18 % v roce 2014 na 16 % v roce 2015). Podíl podpor OZE v obou sledovaných rocích dosahoval kolem 8 % celkových podpor.

T11/04 - Rekapitulace podpor podle cílů zemědělské politiky

Cíle	2014		2015 ^p	
	mil. Kč	%	mil. Kč	%
Rozvoj a stabilizace podnikatelské struktury	6 089	11,0	7 362	12,4
Restrukturalizace a modernizace výroby, zlepšení ekonomické výkonnosti a konkurenceschopnosti podniků	4 106	7,4	6 005	10,1
Zlepšení ekonomické situace podniků (zvýšení, resp. udržení příjmu zemědělců, včetně plateb LFA)	29 130	52,4	29 812	50,2
Zlepšení vztahu zemědělství k životnímu prostředí	6 591	11,9	6 992	11,8
Rozšíření úlohy zemědělství jako producenta obnovitelných zdrojů energie	4 557	8,2	4 557	7,7
Přiměřené ceny zdravotně nezávadných potravin	2 062	3,7	2 294	3,9
Rozvoj venkova	3 043	5,5	2 317	3,9
Celkem	55 577	100,0	59 338	100,0

p = předpoklad k 30. 6. 2016.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLE; další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

Z uvedených údajů je zřejmé, že zemědělská politika ČR je nadále prostřednictvím přímých plateb spolu s platbami LFA orientována především na podporu příjmů podniků, avšak s meziročním nárůstem podpor směřujících k potřebné restrukturalizaci a zvyšování konkurenceschopnosti podniků, a relativně méně na zlepšování jejich vztahů k životnímu prostředí a venkovu. Dopady zemědělské politiky v roce 2015 lze souhrnně hodnotit následovně:

- Podpory se nadále a stále významněji podílejí na podnikatelském důchodu sektoru zemědělství. V přepočtu na jeden ha z. p. (podle evidence LPIS) přímé podpory podnikům převýšily v roce 2015 již 12,5 tis. Kč a v kalkulaci na jednoho přepočítaného pracovníka (AWU) se přibližují 450 tis. Kč.
- Došlo sice k meziročnímu poklesu důchodu z faktorů na AWU o více než 15 % v důsledku nižší produkce a CZV. Tento ukazatel však byl také působením podpor proti roku 2010 o více než 30 % vyšší.
- Celé odvětví zemědělství ani prakticky žádná sledovaná kategorie zemědělských podniků by nebyly bez dané výše podpor dlouhodoběji životaschopné. Např. podíl provozních dotací na ČPH (důchodu z faktorů) se meziročně zvýšil na 62 % (o 4 p. b.). Podíly podpor v důchodových ukazatelích českých zemědělských podniků zůstávají v rámci EU nadprůměrné a představují „nezdravou“ vázanost českých podniků na veřejné zdroje EU a ČR.
- Podobně jako v roce 2014 distribuce důchodových a cenových podpor v roce 2015 přispívá k vyrovnávání regionálních rozdílů v podmínkách hospodaření zemědělských podniků, avšak nadále existují kategorie podniků s podstatně vyšší úrovní ČPH/AWU, zapříčiněnou nejen tržními podmínkami a efektivností využití zdrojů, ale i alokací těchto podpor. Týká se to i podniků s BPS.

- Úroveň ČPH obecně klesá se snižováním velikosti podniků, zvyšováním podílu ŽV a zvyšováním podílu LFA.
- Podpory spojené s produkcí zlepšují ekonomiku podniků zaměřených na tzv. citlivé komodity, zejména na chov přežvýkavců. To je v souladu se strategickými záměry rezortu. Na druhou stranu v důsledku těchto podpor, jejichž podíl na celkových podporách se zvyšuje, dochází k narušování tržních podmínek.
- Produktivita práce měřená celkovou produkcí na AWU se zvyšuje (110 tis. Kč v roce 2010 proti 130 tis. Kč v roce 2014, resp. proti 121 tis. Kč v roce 2015). Celková účinnost faktorů i přes rostoucí investiční podpory však stagnuje (např. podíl mezipotřeby na produkci se dlouhodobě pohybuje na úrovni 70–71 %, což převyšuje podíly v naprosté většině zemí EU).
- Pokračující problémy zejména s erozí půd a vodním režimem krajiny budou vyžadovat rozšíření a podstatné zpřísnění opatření zemědělské a environmentální politiky pro jejich řešení (zpřísnění podmínek poskytování přímých plateb).
- Podmínky poskytování důchodových podpor spolu s podmínkami trhu nepůsobí zatím dostatečně důrazně na zachovávání či vytváření pracovních příležitostí na venkově. To souvisí s celkovým poklesem živočišné výroby a jiných odvětví náročnějších na množství a kvalitu práce, kde však vyšší vázané podpory v období po roce 2013 mohou přinést pozitivní změny.
- Na komplexní rozvoj venkovských oblastí mají nadále podstatně větší vliv jiné politiky a ostatní podmínky, než samotná zemědělská politika. Tento rozvoj by však mohla zemědělská politika posílit větším důrazem podpor na malé a střední formy podnikání, zejména na rozvoj rodinných farem.

P1 PŘEHLED LEGISLATIVNÍCH OPATŘENÍ VE VZTAHU K AGRÁRNÍMU SEKTORU

1.1 Přehled legislativních opatření přijatých od 1. 1. 2015 do 1. 3. 2016 a publikovaných ve Sbírce zákonů

1.1.1 Zákony

Zákon č. 168/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat a o změně některých souvisejících zákonů (plemenářský zákon), ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 2. 7. 2015)

1.1.2 Nařízení vlády

Nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2015)

Nařízení vlády č. 51/2015 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 30/2014 Sb., o stanovení závazných pravidel poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích a na vybrané myslivecké činnosti, ve znění nařízení vlády č. 308/2014 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 4. 2015)

Nařízení vlády č. 72/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb pro oblasti s přírodními nebo jinými zvláštními omezeními
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 4. 2015)

Nařízení vlády č. 73/2015 Sb., o podmínkách poskytování plateb v oblastech Natura 2000 na zemědělské půdě
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 4. 2015)

Nařízení vlády č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 4. 2015)

Nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 4. 2015)

Nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství
(pozn.: účinnost předpisu od 15. 4. 2015)

Nařízení vlády č. 113/2015 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, a další související nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 13. 5. 2015)

Nařízení vlády č. 143/2015 Sb., o náležitostech průvodních dokladů pro přepravu vinařských produktů na území České republiky

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2015)

Nařízení vlády č. 174/2015 Sb., kterým se zrušuje nařízení vlády č. 125/2011 Sb., o stanovení informačních povinností příjemcům živočišných produktů v místě určení, ve znění nařízení vlády č. 212/2014 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2015)

Nařízení vlády č. 179/2015 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2015)

Nařízení vlády č. 185/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření zalesňování zemědělské půdy a o změně některých souvisejících nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2015)

Nařízení vlády č. 327/2015 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 142/2014 Sb., o stanovení bližších podmínek při provádění opatření společné organizace trhů se zemědělskými produkty v oblasti vinohradnictví a vinařství, ve znění nařízení vlády č. 308/2014 Sb., a nařízení vlády č. 318/2008 Sb., o provádění některých opatření společné organizace trhu s ovocem a zeleninou, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 15. 12. 2015)

Nařízení vlády č. 366/2015 Sb., o stanovení některých podmínek provádění dočasné mimořádné podpory pro zemědělce v odvětví živočišné výroby

(pozn.: účinnost předpisu od 15. 1. 2016)

Nařízení vlády č. 29/2016 Sb., o podmínkách poskytování dotací v rámci opatření lesnicko-environmentální a klimatické služby a ochrana lesů a o změně některých souvisejících nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 2. 2016)

Nařízení vlády č. 61/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů, a další související nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2016)

Nařízení vlády č. 62/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 74/2015 Sb., o podmínkách poskytování dotací na opatření dobré životní podmínky zvířat, ve znění nařízení vlády č. 113/2015 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2016)

Nařízení vlády č. 63/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 75/2015 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálně-klimatických opatření a o změně nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů, ve znění nařízení vlády č. 113/2015 Sb., a nařízení vlády č. 79/2007 Sb., o podmínkách provádění agroenvironmentálních opatření, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2016)

Nařízení vlády č. 64/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 76/2015 Sb., o podmínkách provádění opatření ekologické zemědělství, ve znění nařízení vlády č. 113/2015 Sb., a o změně některých souvisejících nařízení vlády

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2016)

Nařízení vlády č. 65/2016 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 218/2014 Sb., o stanovení rezervy státních pozemků pro uskutečňování rozvojových programů státu

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2016)

1.1.3 Vyhlášky

Vyhláška č. 11/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 289/2007 Sb., o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství, ve znění vyhlášky č. 61/2009 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2015)

Vyhláška č. 64/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 380/2003 Sb., o veterinárních požadavcích na obchodování se spermatem, vaječnými buňkami a embryi a o veterinárních podmínkách jejich dovozu ze třetích zemí, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 5. 2015)

Vyhláška č. 132/2015 Sb., o sazebníku náhrad nákladů za rozборы prováděné laboratořemi Státní zemědělské a potravinářské inspekce pro účely kontroly

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 7. 2015)

Vyhláška č. 148/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 76/2003 Sb., kterou se stanoví požadavky pro přírodní sladidla, med, cukrovinky, kakaový prášek a směsi kakaa s cukrem, čokoládu a čokoládové bonbony, ve znění vyhlášky č. 43/2005 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 24. 6. 2015)

Vyhláška č. 172/2015 Sb., o informační povinnosti příjemce potravin v místě určení

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 8. 2015)

Vyhláška č. 192/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 389/2004 Sb., o opatřeních pro tlumení slintavky a kulhavky a k jejímu předcházení a o změně vyhlášky č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, ve znění vyhlášky č. 356/2004 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 9. 2015)

Vyhláška č. 236/2015 Sb., o stanovení podmínek pro předepisování, přípravu, distribuci, výdej a používání individuálně připravovaných léčivých přípravků s obsahem konopí pro léčebné použití

(pozn.: účinnost předpisu od 17. 10. 2015)

Vyhláška č. 264/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 5/2011 Sb., o vymezení hydrogeologických rajonů a útvarů podzemních vod, způsobu hodnocení stavu podzemních vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu podzemních vod

(pozn.: účinnost předpisu od 20. 10. 2015)

Vyhláška č. 295/2015 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o krmivech

(pozn.: účinnost předpisu od 24. 11. 2015)

Vyhláška č. 312/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 24/2011 Sb., o plánech povodí a plánech pro zvládání povodňových rizik, ve znění vyhlášky č. 49/2014 Sb.

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 12. 2015)

Vyhláška č. 313/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 98/2011 Sb., o způsobu hodnocení stavu útvarů povrchových vod, způsobu hodnocení ekologického potenciálu silně ovlivněných a umělých útvarů povrchových vod a náležitostech programů zjišťování a hodnocení stavu povrchových vod

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 12. 2015)

Vyhláška č. 343/2015 Sb., kterou se mění vyhláška Ministerstva zemědělství č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu, ve znění pozdějších předpisů

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2016)

Vyhláška č. 344/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 298/2014 Sb., o stanovení seznamu katastrálních území s přiřazenými průměrnými základními cenami zemědělských pozemků

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2016)

Vyhláška č. 361/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 202/2014 Sb., o způsobu výpočtu nároku na vrácení daně z minerálních olejů zaplacené v cenách některých minerálních olejů spotřebovaných v zemědělské prvovýrobě a způsobu a podmínkách vedení dokladů a evidence s nimi souvisejícími

(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2016)

Vyhláška č. 362/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 449/2006 Sb., o stanovení metodik zkoušek odlišnosti, uniformity, stálosti a užitné hodnoty odrůd, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2016)

Vyhláška č. 363/2015 Sb., o stanovení výše paušální částky nákladů spojených s vytištěním veterinárního osvědčení k vývozu a výše paušální částky nákladů spojených s prováděním pohraniční veterinární kontroly pro roky 2016 a 2017
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2016)

Vyhláška č. 368/2015 Sb., kterou se mění vyhláška č. 129/2012 Sb., o podrobnostech uvádění osiva a sadby pěstovaných rostlin do oběhu, ve znění vyhlášky č. 409/2013 Sb.
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2016)

Vyhláška č. 390/2015 Sb., o způsobu určení hlavního předmětu činnosti zemědělská výroba a způsobu vedení evidence seznamu výrobců s hlavním předmětem činnosti zemědělská výroba
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 1. 2016)

Vyhláška č. 5/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 136/2004 Sb., kterou se stanoví podrobnosti označování zvířat a jejich evidence a evidence hospodářství a osob stanovených plemenářským zákonem, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 18. 1. 2016)

Vyhláška č. 13/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 36/2007 Sb., o opatřeních pro tlumení aviární influenzy a o změně vyhlášky č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, ve znění pozdějších předpisů
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 2. 2016)

Vyhláška č. 43/2016 Sb., kterou se mění vyhláška č. 75/2010 Sb., o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlékání a šíření hád'átka bramborového a hád'átka nažloutlého a o změně vyhlášky č. 332/2004 Sb., o opatřeních k zabezpečení ochrany proti zavlékání a šíření původce rakoviny bramboru, hád'átka bramborového a hád'átka nažloutlého
(pozn.: účinnost předpisu od 1. 3. 2016)

1.2 Přípravované právní předpisy v roce 2015

V roce 2015 probíhaly legislativní práce na tvorbě právních předpisů vycházející především z usnesení vlády ze dne 15. prosince 2014 č. 1056 o Plánu legislativních prací vlády na rok 2015. Ministerstvo zemědělství předložilo, mimo legislativní úkoly obsažené v tomto usnesení, několik dalších návrhů právních předpisů k řešení některých aktuálních problémů z oblasti zemědělství a z důvodů implementace právních předpisů EU do našeho právního prostředí.

Mezi některé významné návrhy zákonů připravované v roce 2015 patří zejména:

- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 503/2012 Sb., o Státním pozemkovém úřadu
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – srpen 2016),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – srpen 2016),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. č. 154/2000 Sb., o šlechtění, plemenitbě a evidenci hospodářských zvířat
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – listopad 2016),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – listopad 2016),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 156/1998 Sb., o hnojivech
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – listopad 2016),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 149/2003 Sb., o obchodu s reprodukčním materiálem lesních dřevin
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – listopad 2016),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 219/2003 Sb., o oběhu osiva a sadby
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – listopad 2016),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – leden 2017),
- návrh zákona, kterým se mění zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči
(pozn. předpokládáný termín nabytí účinnosti – leden 2017).

K většině z výše uvedených návrhů zákonů byly v roce 2015 rovněž souběžně připravovány návrhy prováděcích právních předpisů (návrhy nařízení vlády a návrhy vyhlášek).

P2 OFICIÁLNÍ VÝSLEDKY ŠETŘENÍ FADN ZEMÍ EU ZA ÚČETNÍ ROK 2013

Oficiální výsledky šetření Zemědělské účetní datové sítě (FADN) v členských státech EU jsou pravidelně publikovány Evropskou komisí – Generálním ředitelstvím pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI). Veřejnosti jsou tyto výsledky přístupné mj. na internetové adrese <http://ec.europa.eu/agriculture/rica/>.

Výsledky jsou prezentovány na základě jednotného metodického postupu ve formě Standardního výstupu FADN. V příl. tab. P2/01 a P2/02 jsou uvedeny oficiální výsledky za EU v rozsahu prakticky všech ukazatelů Standardního výstupu. Ve stejné struktuře jsou obdobné výsledky prezentovány Evropskou komisí i za srovnatelné skupiny zemědělských podniků jednak podle jednotlivých kategorií výrobního zaměření (polní výroba, zahradnictví, víno, ostatní trvalé kultury, mléko, chov skotu, chov prasat a drůbeže, smíšená výroba) a jednak podle tříd ekonomické velikosti zemědělských podniků²¹⁰. Standardní výstup FADN obsahuje ukazatele popisující základní výrobní strukturu zemědělských podniků v naturálních ukazatelích (v ha, VDJ) a celou řadu ekonomických indikátorů. Jmenovitě se jedná o ukazatele hrubé zemědělské produkce v členění na jednotlivé komodity, dále ukazatele podnikových nákladů, podpor do zemědělství, salda podpor a daní, ukazatele důchodové povahy a charakteristiky pasiv a aktiv. Za každý průměrný podnik jsou uvedeny pracovní síly celkem v přepočtu na AWU²¹¹ a neplacené pracovní síly v přepočtu na FWU²¹².

Způsob výpočtu základních ukazatelů hospodářského výsledku zemědělského podniku podle metodiky Standardního výstupu EU zobrazuje schéma na obr. P2/01.

Oficiální výsledky, tak jak jsou prezentované EK (příl. tab. P2/01), jsou přepočteny na průměrné podniky jednotlivých zemí prostřednictvím systému vážení. Každý podnik souboru FADN má přidělen tzv. nápočtový koeficient, který reprezentuje určitý počet podniků téhož výrobního zaměření a velikostní skupiny korespondující s celkovým počtem podniků obdobného zaměření příslušné země. Hodnoty šetření FADN u jednotlivých podniků jsou násobeny tímto koeficientem a tím jsou dosaženy hodnoty za celé zemědělství příslušného státu EU (za část, která je pokryta sítí FADN, tj. tržně orientované farmy). Vydělením těchto hodnot celkovým počtem všech podniků dané země, reprezentovaných sítí FADN, vznikne výsledek za průměrný podnik dané země. Jedná se v podstatě o vážený průměr na jeden podnik, kde jako váhy fungují počty podniků v jednotlivých kategoriích výrobního zaměření (specializace) a velikostní třídy zemědělského podniku, tak jak jsou zjištěny Strukturálním

²¹⁰ Ekonomická velikost – klasifikační systém EU definuje podle hodnoty celkové standardní produkce podniku celkem 14 tříd ekonomické velikosti.

²¹¹ AWU – Roční pracovní jednotka (1 AWU je ekvivalent 2 000 hod. práce).

²¹² FWU – Roční pracovní jednotka neplacené (rodinné) práce (1 FWU je ekvivalent 2 000 hod. neplacené práce).

šetřením v zemědělství (FSS). V ČR síť FADN reprezentuje všechny zemědělské podniky a farmy zachycené FSS, jejichž ekonomická velikost přesahuje 8 tis. EUR (třída ekonomické velikosti IV.–XIV.), tj. 14 800 podniků, které celkově obhospodařují cca 3 400 tis. ha z. p.

Pro lepší srovnatelnost výsledků států EU 28 jsou uvedeny v příl. tab. P2/02 stejné ukazatele přepočtené na 1 ha obhospodařované z. p.

Obr. P2/01 – Odvození ukazatelů ekonomických výsledků podle metodiky FADN EU

Celková hrubá produkce (Total output)					Bilance provozních podpor a daní (Balance current subsidies & taxes)			
Celková hrubá rostlinná produkce (Output crops & crop products)		Celková hrubá živočišná produkce (Output livestock & livestock products)		Ostatní hrubá produkce (Other output)				
Mezispotřeba celkem (Intermediate consumption)			Hrubá přidaná hodnota (Gross Farm Income)					
Přímé náklady celkem (Specific costs)		Režijní náklady celkem (Farming overheads)						
			Odpisy (Depreciation)		Čistá přidaná hodnota (Farm Net Value Added)		Bilance investičních podpor a daní (Balance subsidies & taxes on investment)	
			Externí faktory celkem (External factors)			Důchod ze zemědělské činnosti (Family Farm Income)		
			Vyplacené mzdy (Wages)		Vyplacené pachtovné (Rent)			

Pramen: Farm Accountancy Data Network, Commission of the European Communities, 1984, s. 66, terminologie podle ÚZEI

Zpracoval: J. Hanibal a kol. (ÚZEI)

P3 TABULKOVÁ PŘÍLOHA

1.1/01	–	Podíl zemědělství, lesnictví, rybolovu a potravinářského průmyslu na hrubé přidané hodnotě v základních cenách
1.3/01	–	Daňové zatížení podnikatelů v rezortu zemědělství
2.1/01	–	Předmět a výše plateb opatření Natura 2000 a LFA v PRV 2014–2020
2.1/02	–	Předmět a výše podpor v ose II v rámci PRV 2007–2013
2.1/03	–	Předmět a výše plateb HRDP
2.1/04	–	Nové priority a operace
2.2/01	–	Přímé platby v roce 2014 a předpoklad čerpání podpor v roce 2015 – přímé platby ke dni 31. 12. 2015
4.1/01	–	Aplikace průmyslových hnojiv
5.3/01	–	Podíl jednotlivých druhů vydání na spotřebních vydáních průměrné zpravodajské domácnosti
5.4/01	–	Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží
6.1/01	–	Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2015
6.1/02	–	Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2001-2015
6.4/01	–	Pojištění hospodářských zvířat a plodin
6.7/01	–	Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem na přepočtené počty zaměstnanců
8.1/01	–	Produkční plochy, hektarové výnosy a výroba hlavních komodit rostlinné výroby
8.2/01	–	Stavy hospodářských zvířat
8.2/02	–	Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby
8.2/03	–	Porážky hospodářských zvířat
9.2/01	–	Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/02	–	Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/03	–	Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu
9.2/04	–	Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu
9.2/05	–	Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR
9.2/06	–	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s jednotlivými členskými zeměmi EU 15
9.2/07	–	Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s NČZ
10.1/01	–	SZÚ – Celková produkce – rostlinná výroba v základních cenách
10.1/02	–	SZÚ – Celková produkce – živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách
10.1/03	–	SZÚ – Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách
10.1/04	–	SZÚ – Kapitálový účet v základních cenách
10.2/01	–	Výsledky hospodaření podniků podle právní formy
10.2/02	–	Výsledky hospodaření podniků podle LFA
10.2/03	–	Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření
10.2/04	–	Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti
10.2/05	–	Přehled směrů investic v rámci podopatření PRV I.1.1 Modernizace zemědělských podniků PRV na období 2007–2013
11/01	–	Rekapitulace výdajů do agrokompexu ČR podle hlavních směrů podpor
11/02	–	Přehled podpor obecných služeb
P2/01	–	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 – Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik

P2/02	–	Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 – Standardní výstup přepočtený na 1 ha

1.1/01 - Podíl zemědělství¹⁾, lesnictví²⁾, rybolovu³⁾ a potravinářského průmyslu⁴⁾ na hrubé přidané hodnotě v základních cenách (%)

Rok	Zemědělství	Lesnictví	Rybolov	Potravinářský průmysl
Běžné ceny				
2009	1,30	0,51	0,014	2,48
2010	1,08	0,59	0,013	2,33
2011	1,65	0,74	0,020	2,31
2012	1,84	0,77	0,017	2,26
2013	1,89	0,79	0,015	2,23
2014	1,91	0,78	0,015	2,21
2015	1,68	0,69	0,015	2,19
Stálé ceny roku 2010				
2009	1,41	0,63	0,013	2,32
2010	1,08	0,59	0,013	2,33
2011	1,07	0,62	0,020	2,44
2012	1,12	0,63	0,017	2,32
2013	1,09	0,63	0,015	2,20
2014	1,15	0,61	0,014	2,25
2015	1,14	0,56	0,014	2,36

1) CZ-NACE 01 Rostlinná a živočišná výroba, myslivost a související činnosti.

2) CZ NACE 02 Lesnictví a těžba dřeva.

3) CZ NACE 03 Rybolov a akvakultura.

4) CZ NACE 10+11+12 Výroba potravinářských výrobků, nápojů a tabákových výrobků.

Pramen: ČSÚ, údaje čtvrtletních národních účtů; revidované údaje

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

1.3/01 - Daňové zatížení podnikatelů v resortu zemědělství (mil. Kč)

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	Meziroční index
Daň z příjmu fyzických osob	169	295	226	265	427	161,1
Daň z příjmu právnických osob	2 145	3 480	2 091	3 394	4 498	132,5
Daň z příjmu FO a PO celkem	2 314	3 775	2 317	3 659	4 925	134,6
Daň z nemovitostí	1 174	1 135	1 083	1 145	1 205	105,2
Daň z přidané hodnoty (nadměrný odpočet¹⁾)	-2 450	1 274	375	2 426	-1 434	-59,1
Daň spotřební - vratka daně za zelenou naftu²⁾	-1 824	-1 816	-1 282	-971	-1 217	125,3

1) Odpočet daně převyšoval v roce 2011 a v roce 2015 daň na výstupu za zdaňovací období.

2) Údaje MZe.

Pramen: MF (do roku 2013), GFR a MZe

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

2.1/01 - Předmět a výše plateb opatření LFA v PRV 2014-2020

Opatření	Předmět a výše podpor ¹⁾
Platby za přírodní znevýhodnění (LFA)	V rámci PRV 2014-2020 jsou použity tyto kategorie a sazby (Kč/ha) rok 2015: - horské oblasti - H1: 3 799,7 Kč/ha - horské oblasti - H2: 3 577,8 Kč/ha - horské oblasti - H3: 2 523,9 Kč/ha - horské oblasti - H4: 3 050,9 Kč/ha - horské oblasti - H5: 2 302,0 Kč/ha - ostatní oblasti - OA: 2 274,3 Kč/ha - ostatní oblasti - OB: 1 580,9 Kč/ha - oblast ovlivněna specifickým omezením S: 2 302,0 Kč/ha

1) Výše podpor se vztahuje k žádostem podaným v roce 2015.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

2.1/02 - Předmět a výše podpor v ose II v rámci PRV 2007-2013

Opatření	Předmět a výše podpor
Platby za přírodní znevýhodnění poskytované v horských oblastech a platby poskytované v jiných znevýhodněných oblastech (LFA) NV č. 75/2007 Sb.	Platby v méně méně příznivých oblastech (LFA) - pouze na travní porosty (Kč/ha): - horské oblasti - oblast A - 4 314,52 (2014), 3 799,70 (2015); - horské oblasti - oblast B - 3 682,45 (2014), 3 577,82 (2015); - ostatní oblasti - oblast A - 3 215,28 (2014), 2 523,89 (2015); - ostatní oblasti - oblast B - 2 583,21 (2014), 3 050,85 (2015); - specifické oblasti - 3 132,83 (2014), 2 302,01 (2015).
Platby v rámci oblastí NATURA 2000 a Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES (WFD) NV č. 75/2007	Oblastí NATURA 2000 - 3 077,87 Kč/ha (2014), 2 385,21 Kč/ha (2015).
Ekologické zemědělství NV č. 79/2007 Sb.	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel ekologického zemědělství daných zákonem č. 242/2000 Sb. Výše podpory v Kč/ha: - orná půda - 4 259,56 (2014), 4 292,42 (2015); - travní porosty - 2 445,81 (2014), 2 464,68 (2015); - travní porosty (všechny pozemky v systému EZ) - 1 951,15 (2014), 1 966,20 (2015); - trvalé kultury: • ovocný sad intenzivní, vinná réva, chmelnice - 23 331,37 (2014), 23 511,36 (2015) • ovocný sad extenzivní - 14 015,31 (2014), 14 123,43 (2015) - zelenina a speciální byliny na orné půdě - 15 499,28 (2014), 15 618,85 (2015).
Ošetřování travních porostů NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor v Kč/ha: - louky 2 061,08 (2014), 2 076,98 (2015); - mezofilní a vlhkomilné louky - hnojené 2 748,10 (2014), 2 769,30 (2015); - mezofilní a vlhkomilné louky - nehnojené 3 187,80 (2014), 3 212,39 (2015); - horské a suchomilné louky - hnojené 3 297,72 (2014), 3 323,16 (2015); - horské a suchomilné louky - nehnojené 3 572,53 (2014), 3 600,09 (2015); - pastviny 3 077,87 (2014), 3 101,62 (2015); - druhově bohaté pastviny 4 644,29 (2014), 4 680,12 (2015); - suché stepní trávníky a vřesoviště 8 464,15 (2014), 8 525,44 (2015).
Zatravnění NV č. 79/2007 Sb.	Sazby podpor na titul zatravnění orné půdy v Kč/ha: - zatravnění orné půdy - 7 419,87 (2014), 7 477,11 (2015); - zatravnění orné půdy podél vodního útvaru - 8 106,90 (2014), 8 169,44 (2015); - zatravnění orné půdy regionální směsí - 9 618,35 (2014), 9 692,55 (2015); - zatravnění o. p. regionální směsí podél vodního útvaru - 10 277,89 (2014), 10 357,18 (2015).
Pěstování meziplojin	Sazba 2 858,02 Kč/ha (2014), 2 880,07 Kč/ha (2015) na plochy o. p. oseté meziplojinou.
Podmáčené louky	Udržování podmáčených luk, mokřadů. Dotace na trvale podmáčené a rašelinné louky 11 459,58 Kč/ha (2014), 11 547,98 Kč/ha (2015).
Ptačí lokality	Udržování ptačích lokalit na travních porostech: chřástal polní, bahňáci. Sazba dotace (Kč/ha): hnízdiště bahňáků 5 551,16 (2014), 5 593,99 (2015), hnízdiště chřástala polního 5 029,02 (2014), 5 067,82 (2015).
Biopásy a ochranné zóny	Vytváření biopásů (směs uznaného osiva). Sazba 11 019,88 (2014), 11 104,89 (2015) Kč/ha biopáso.
Integrované systémy pěstování ovoce, vinné révy a zeleniny	Kompenzace podnikům, které hospodaří podle pravidel integrovaného zemědělství. Sazby (Kč/ha): ovoce 11 954,24 (2014), 12 046,46 (2015), vinná réva 13 932,87 (2014), 14 040,35 (2015), zelenina 12 091,64 (2014), 12 184,92 (2015).
Zalesňování zemědělské půdy	Dotace na péči o lesní porost: 2014 12 009,20 Kč/ha; 2015 12 101,84 Kč/ha. Náhrada za ukončení zemědělské výroby ¹⁾ : 2014 za T nebo O 4 094,67 Kč/ha; 2014 za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 8 079,41 Kč/ha; 2015 za T nebo O 4 126,26 Kč/ha; 2015 za jinou než T nebo O zemědělský podnikatel 8 141,74 Kč/ha.
Platby v rámci NATURA 2000 v lesích	Podpora na zachování hospodářského souboru lesního porostu z předchozího produkčního cyklu (sazba 1 648,86,50 Kč/ha 2014; 1 661,58 Kč/ha 2015).
Lesnicko-environmentální platby	Podpora na zvýšení podílu melioračních a zpevňujících dřevin je v rozmezí od 1 209,16 do 3 847,34 Kč/ha (2014), od 1 218,49 Kč/ha do 3 877,02 Kč/ha (2015).
Obnova lesního potenciálu po kalamitách a podpora společenských funkcí lesů	- Obnova lesního potenciálu po kalamitách a zavádění preventivních opatření - úhrada způsobilých výdajů ve výši 100 %; - Neproduktivní investice v lesích - podpora je poskytována podle schváleného projektu.

¹⁾ Druhy pozemků podle LPIS: T = trvalý travní porost, O = jiná kultura.

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

2.1/03 - Předmět a výše plateb HRDP

Opatření	Předmět a výše podpor
Předčasné ukončení zemědělské činnosti	Umožňuje starším zemědělcům po dosažení věku 55 let ukončit aktivní zemědělskou činnost. Žadatel bude pobírat dávku vypočtenou na základě paušální sazby 75 000 Kč a částky vypočtené na základě počtu převedených hektarů (max. 30 ha) zemědělské půdy násobených sazbou 4 500 Kč.
Zakládání skupin výrobců	Přímá nenávratná dotace na založení skupin výrobců a zajištění jejich fungování v průběhu 5 let. Výše podpory se vypočítává na základě hodnoty roční produkce pocházející od členů seskupení. Výše dotace za příslušný kalendářní rok činí 5 % v prvním kalendářním roce, 5 % ve druhém kalendářním roce, 4 % ve třetím kalendářním roce, 3 % ve čtvrtém kalendářním roce a 2 % v pátém kalendářním roce, a to z finanční hodnoty roční obchodované produkce uvedené na trh. Výše dotace poskytnutá skupině výrobců za příslušný kalendářní rok činila do 31. 12. 2007 nejvýše částku 100 000 €, od 1. 1. 2008 je nejvyšší částka 11 220 €.
Lesnictví	Dotace za ukončení zemědělské výroby (2014, 2015): Za travní porost: 4 210 Kč/ha Za jinou kulturu než je travní porost: 5 880 Kč/ha Za jinou kulturu než je travní porost; zemědělský podnikatel: 8 600 Kč/ha

Pramen: IS SZIF

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná (ÚZEI)

2.1/04 - Nové priority, prioritní oblasti (PO) a operace

1 - Podpora předávání znalostí a inovací v zemědělství, lesnictví a ve venkovských oblastech	
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 2.1.1, 16.1.1, 16.1.2, 16.2.1, 16.2.2, 16.3.1, 16.4.1, 16.6.1, 19.2.1
	PO 1A podpora inovací, spolupráce a rozvoje znalostní základny ve venkovských oblastech
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 2.1.1, 16.1.1, 16.1.2, 16.2.1, 16.2.2, 16.3.1, 16.4.1, 16.6.1, 19.2.1
	PO 1B posílení vazeb mezi zemědělstvím, produkcí potravin a lesnictvím a výzkumem inovacemi, mimo jiné za účelem zlepšení řízení v oblasti životního prostředí a environmentálního profilu
	Přispívající operace: 16.1.1, 16.1.2, 16.2.1, 16.2.2, 16.3.1, 16.4.1, 16.6.1
	PO 1C podpora celoživotního vzdělávání a odborné přípravy v odvětvích zemědělství a lesnictví
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1
2 – Zvýšení životaschopnosti zemědělských podniků a konkurenceschopnosti všech druhů zemědělské činnosti ve všech regionech a podpora inovativních zemědělských technologií a udržitelného obhospodařování lesů	
	Přispívající operace: 2.1.1
	PO 2A zvýšení hospodářské výkonnosti všech zemědělských podniků a usnadnění jejich restrukturalizace a modernizace, zejména s ohledem na zvýšení míry účasti a orientace na trhu, jakož i zemědělské diverzifikace
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 4.1.1, 4.3.1, 6.1.1, 6.4.3, 16.1.1, 16.1.2, 16.2.1, 16.2.2, 16.3.1, 19.2.1
	PO 2B usnadnění vstupu dostatečně kvalifikovaných zemědělců do odvětví zemědělství a zejména generační obměny v tomto odvětví
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 6.1.1
	PO 2C zvýšení hospodářské výkonnosti všech lesnických podniků, zejména s ohledem na zvýšení míry účasti a orientace na trhu
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 4.3.2, 8.6.1, 19.2.1
3 – Podpora organizace potravinového řetězce, včetně zpracování produktů a jejich uvádění na trh, dobrých životních podmínek zvířat a řízení rizik v zemědělství	
	PO 3A zlepšení konkurenceschopnosti prvovýrobců jejich lepším začleněním do zemědělsko-potravinářského řetězce prostřednictvím programů jakosti, zvýšení hodnoty zemědělských produktů, podpory na místních trzích a krátkých dodavatelských řetězců, seskupení a organizací producentů a meziodborových organizací
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 4.2.1, 14.1.1, 14.1.2, 14.1.3, 14.1.4, 14.1.5, 16.1.1, 16.2.2, 16.4.1, 19.2.1
4 – Obnova, ochrana a zlepšování ekosystémů závislých na zemědělství a lesnictví	
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1, 2.1.1, 10.1.1, 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4, 10.1.5, 10.1.6, 10.1.7, 11.1.1, 11.2.1
	PO 4A obnova, zachování a posílení biologické rozmanitosti, včetně oblastí sítě Natura 2000, oblastí s přírodními či jinými zvláštními omezeními a zemědělství vysoké přírodní hodnoty, i stavu evropské krajiny
	Přispívající operace: 2.1.1, 8.4.1, 8.4.2, 8.5.1, 8.5.3, 10.1.1, 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4, 10.1.5, 10.1.6, 10.1.7, 11.1.1, 11.2.1, 12.1.2, 13.1.1, 13.1.2, 13.1.3, 15.1.1, 15.2.1
	PO 4B lepší hospodaření s vodou, včetně nakládání s hnojivý a pesticidy
	Přispívající operace: 2.1.1, 4.3.1, 8.1.1, 8.3.1, 8.4.1, 8.4.2, 8.5.1, 8.5.3, 10.1.1, 10.1.2, 10.1.3, 10.1.4, 10.1.5, 11.2.1, 15.1.1, 15.2.1
	PO 4C předcházení erozi půdy a lepší hospodaření s půdou
	Přispívající operace: 2.1.1, 4.3.1, 8.1.1, 8.3.1, 8.4.1, 8.4.2, 8.5.1, 8.5.2, 8.5.3, 10.1.1, 10.1.2, 10.1.3, 10.1.5, 11.2.1, 15.1.1, 15.2.1, 19.2.1
5 – Podpora účinného využívání zdrojů a podpora přechodu na nízkouhlíkovou ekonomiku v odvětvích zemědělství, potravinářství a lesnictví, která je odolná vůči klimatu	
	Přispívající operace: 1.1.1, 1.2.1
	PO 5A efektivnější využívání vody v zemědělství
	Přispívající operace: 4.1.1
	PO 5B efektivnější využívání energie v zemědělství a při zpracování potravin
	Přispívající operace: 4.1.1
	PO 5C usnadnění dodávek a využívání energie z obnovitelných zdrojů, vedlejších produktů, odpadu, reziduí a jiných nepotravinářských surovin pro účely biologického hospodářství
	Přispívající operace: 4.1.1, 6.4.3, 16.6.1, 19.2.1
	PO 5D snižování emisí skleníkových plynů a amoniaku ze zemědělství
	Přispívající operace: 4.1.1, 6.4.3
	PO 5E podpora ukládání a pohlcování uhlíku v zemědělství a lesnictví
	Přispívající operace: 8.1.1, 10.1.5
6 – Podpora sociálního začleňování, snižování chudoby a hospodářského rozvoje ve venkovských oblastech se zaměřením na tyto oblasti	
	PO 6A usnadnění diverzifikace, vytváření a rozvoje malých podniků a pracovních míst
	Přispívající operace: 4.1.1, 6.4.1, 6.4.2, 6.4.3, 8.6.2, 19.2.1
	PO 6B posílení místního rozvoje ve venkovských oblastech
	Přispívající operace: 19.2.1, 19.3.1

Pramen: ÚZEI

Zpracoval: M. Mrnušík Konečná

2.2/01 - Přímé platby v roce 2014 a předpoklad čerpání podpor v roce 2015 - přímé platby ke dni 31. 12. 2015

Ukazatel	2014			2015			Meziroční index (výše plateb)
	vyplaceno			podané žádosti			
	počet žadatelů	výměra, počet (ha/VDJ/t)	mil. Kč	počet žadatelů	výměra, počet (ha/VDJ/t)	mil. Kč	
Jednotná platba na plochu (SAPS)	29 785	3 539 174	20 957,88	29 032	3 545 289	12 564,19	59,9
Greening - ozelenění	x	x	x	29 032	3 545 289	6 890,00	x
Mladý zemědělec	x	x	x	3 885	75 591	62,37	x
SAPS + greening + mladý zemědělec	29 785	3 539 174	20 957,88	x	x	19 516,56	93,1
Oddělená platba za cukr (SSP)	813	3 177 457	1 198,17	0	0	0,00	x
Oddělená platba za rajčata (STP)	14	11 930	11,24	0	0	0,00	x
Celkem oddělené platby	827	x	1 209,41	0	0	0,00	x
VCS - brambory pro výrobu škrobu	242	4 509	86,86	268	4 970	83,05	95,6
- konzumní brambory	0	0	0,00	520	9 170	48,14	x
- chmel	115	4 452	40,16	111	4 746	81,05	201,8
- ovoce s velmi vysokou pracností	0	0	0,00	266	5 241	49,75	x
- ovoce s vysokou pracností	0	0	0,00	280	3 025	41,55	x
- zelenina s velmi vysokou pracností	0	0	0,00	274	6 588	86,86	x
- zelenina s vysokou pracností	0	0	0,00	125	3 778	13,84	x
- cukrová řepa	0	0	0,00	800	57 512	446,52	x
- bílkovinné plodiny	0	0	0,00	2 953	123 390	443,65	x
- masné tele	4 839	28 558	428,68	5 176	66 126	653,14	152,4
- krávy s TPM	1 752	362 298	912,19	1 899	372 600	1 350,38	148,0
- bahnice nebo kozy	2 442	18 460	62,85	2 710	20 915	76,11	121,1
VCS celkem	9 390	x	1 530,74	15 382	x	3 374,04	220,4
PP celkem	x	x	22 488,62	x	x	22 890,60	101,8
PVP - zemědělská půda	25 131	3 521 330	651,64	28 720	3 526 870	677,76	104,0
- krávy BTPM	6 555	192 055	25,31	6 812	199 893	26,31	104,0
- chov ovcí a koz	2 868	20 726	1,26	3 035	21 578	1,32	104,8
- chmel	126	5 531	27,31	125	5 529	28,60	104,7
- brambory pro výrobu škrobu	174	26 028	43,78	172	25 946	45,32	103,5
- přežvýkavci	9 604	1 000 558	96,69	9 167	990 555	100,67	104,1
PVP - celkem	44 276	x	845,99	48 031	x	879,98	104,0
Kompenzace finanční disciplíny ¹⁾	x	x	0,00	17 645	x	578,49	x
Přímé platby úhrnem	x	x	24 544,02	x	x	24 349,07	99,2

1) V roce 2015 byly vráceny prostředky žadatelům, u kterých byla v roce 2014 uplatněna tzv. finanční disciplína.

Pramen: SZIF

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

4.1/01 - Aplikace pŕumyslovŕých hnojiv (kg č. ŕ./ha z. p.)

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015
N	76,7	100,7	98,9	94,2	92,6	113,7
P ₂ O ₅	8,9	11,3	12,2	11,8	13,1	13,9
K ₂ O	7,5	6,5	6,5	7,0	11,7	9,5
Celkem	93,1	118,5	117,6	113,0	117,4	137,1

Pramen: MZe 2007-2015

Zpracoval: M. Mrnuřtík Konečná (ŰZEI)

**5.3/01 - Podíl jednotlivých druhů vydání na spotřebních vydáních
průměrné zpravidajské domácnosti (%)**

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Vydání za potraviny, nápoje a tabák	22,0	22,8	23,0	23,2	22,9
v tom - potraviny a nealkoholické nápoje	19,1	20,0	20,2	20,3	20,0
- alkoholické nápoje a tabák	2,9	2,8	2,8	2,9	2,9
Odivání a obuv	4,8	4,7	4,7	4,9	5,0
Bydlení, voda, energie, paliva	22,3	22,1	22,2	21,5	21,1
v tom - nájemné	5,6	5,6	5,6	5,8	.
- běžná údržba	2,4	1,9	1,7	1,6	.
- vodné a stočné	1,5	1,5	1,5	1,6	.
- ostatní služby	0,8	0,8	0,8	0,8	.
- elektrická energie	5,2	5,3	5,4	5,0	.
- plyn	3,4	3,8	3,9	3,4	.
- tepelná energie, paliva	3,4	3,2	3,3	3,3	.
Bytové vybavení, zařízení domácnosti	6,2	5,8	5,5	5,7	6,0
Zdraví	2,7	2,8	2,6	2,6	2,6
v tom - léčiva a zdravotnické prostředky	1,9	1,9	1,8	1,8	.
- ambulantní zdravotní péče	0,7	0,6	0,6	0,7	.
- ústavní zdravotní péče	0,1	0,3	0,2	0,1	.
Doprava	10,9	10,7	11,0	10,5	10,6
v tom - nákup osobních dopravních prostředků	2,8	2,3	2,8	2,1	.
- provoz osobních dopravních prostředků	6,6	6,9	6,7	6,9	.
- dopravní služby	1,5	1,5	1,5	1,5	.
Pošty a telekomunikace	4,5	4,4	4,3	4,2	4,2
Rekreace a kultura	9,8	9,5	9,3	9,5	9,3
Vzdělávání	0,6	0,7	0,6	0,6	0,6
Stravování a ubytování	5,1	5,3	5,2	5,3	5,6
v tom - stravovací služby	4,2	4,3	4,2	4,4	.
- ubytovací služby	0,9	1,0	1,0	0,9	.
Ostatní zboží a služby	11,1	11,2	11,6	12,0	12,1
Celkem spotřební vydání	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Předběžné údaje za 1.-4. čtvrtletí 2015.

Pramen: ČSÚ - Statistika rodinných účtů, 2012-2015; předběžné údaje 1.-4. čtvrtletí 2015, březen 2016

Zpracoval: H. Sekavová (ÚZEI)

5.4/01 - Meziroční indexy spotřebitelských cen potravinářského zboží

Ukazatel	2011/10	2012/11	2013/12	2014/13	2015/14
Maso a masné výrobky	101,4	108,1	104,8	102,5	98,0
v tom - maso hovězí výsekové	102,6	110,6	103,9	100,3	99,7
- maso vepřové výsekové	100,0	110,4	106,5	101,6	94,2
- drůbež	102,1	106,1	104,9	102,8	97,1
- ostatní masa a vnitřnosti	100,9	108,4	104,6	101,4	99,6
- uzenářské zboží	101,2	107,5	104,3	103,0	99,6
- masové konzervy a ost. masné výrobky	103,3	108,2	102,1	104,9	100,9
Ryby a rybí výrobky	101,2	110,4	106,8	102,2	102,4
Mléko, mléčné výrobky, vejce	105,3	109,5	102,1	107,4	94,5
v tom - mléko čerstvé, trvanlivé	111,9	102,0	109,0	108,6	89,5
- mléko konzervované a sušené	99,7	105,0	103,6	105,7	98,9
- sýry	104,6	104,0	105,2	107,3	92,3
- jogurty	104,3	108,4	102,9	112,6	96,5
- ostatní mléčné výrobky	106,9	106,1	102,5	105,9	96,8
- vejce	93,6	153,6	84,9	101,7	101,7
Oleje a tuky	113,6	100,5	105,0	102,5	97,5
v tom - máslo	112,6	98,8	108,7	105,8	95,7
- sádlo a slanina	101,5	113,0	107,3	99,4	98,8
- jedlé oleje	121,0	99,2	101,0	98,1	98,5
- rostlinné a ostatní tuky	111,7	102,3	102,4	102,0	98,9
Pekárenské výrobky, obiloviny	114,0	104,6	102,0	100,4	99,7
v tom - mouka pšeničná	129,9	101,2	117,5	98,8	94,8
- chléb	115,6	106,5	101,6	100,6	98,0
- pečivo běžné	125,6	100,8	95,6	97,3	98,4
- pečivo jemné	102,6	103,9	101,2	100,5	100,9
- pečivo trvanlivé	109,6	108,3	106,6	103,9	102,6
- těstoviny	109,8	103,2	105,3	101,6	103,5
- ostatní výrobky z obilovin	103,9	105,6	103,7	100,6	99,7
- rýže	97,8	102,6	100,9	101,7	102,2
Cukr a výrobky z cukru	105,1	106,6	101,1	101,5	100,0
z toho - cukr	121,4	107,0	100,1	93,1	82,5
- čokoláda a čokoládové cukrovinky	101,9	105,9	98,8	104,3	106,6
- nečokoládové cukrovinky	101,4	106,9	101,9	102,0	97,9
- cukrářské výrobky	102,9	107,8	103,8	100,9	101,0
Ovoce a ovocné výrobky	102,6	105,9	105,8	100,5	102,2
- jablka a ostatní jádroviny	115,8	105,4	110,6	89,6	97,7
- peckoviny a bobuloviny	99,4	111,4	100,9	96,4	92,8
- citrusy	86,4	111,0	107,9	101,8	108,0
- banány	98,0	114,5	102,7	99,5	101,2
- ostatní ovoce	122,0	91,5	106,8	128,6	79,6
- ovocné výrobky	100,1	107,4	104,6	112,8	109,0
- suché plody, sušené ovoce	107,7	106,1	104,8	113,8	129,5
Zelenina a zeleninové výrobky, brambory	92,9	101,2	121,0	96,3	104,5
z toho - plodová zelenina (čerstvá i mražená)	78,6	119,4	102,7	103,1	107,1
- ostatní zelenina (čerstvá i mražená)	97,1	90,4	114,0	100,4	107,6
- zeleninové výrobky	102,1	106,6	104,1	103,5	100,3
- brambory	102,9	83,1	170,8	76,7	100,0
- bramborové výrobky	106,3	108,7	105,0	99,2	100,0
Ostatní potravinářské výrobky a přípravky	102,5	106,4	104,0	103,0	100,3
Káva, čaj, kakao	111,8	112,7	100,4	98,2	101,4
z toho - káva	118,1	116,0	99,5	96,7	101,3
- čaj	100,4	104,9	101,8	100,5	101,9
- kakao	116,7	114,8	104,0	100,9	103,8
Minerální vody, ostatní nealkoholické nápoje	103,8	107,6	101,1	99,5	97,9
z toho - minerální a stolní vody	104,2	108,3	99,2	98,8	99,7
- ovocné a zeleninové šťávy	109,7	108,5	103,1	98,7	101,0
- ostatní nealkoholické nápoje	99,9	105,9	102,6	100,9	93,4

Pramen: Interní materiály ČSÚ

Zpracoval: I. Mrháková (ÚZEI)

6.1/01 - Velikostní struktura obchodních korporací obhospodařujících zemědělskou půdu, stav koncem roku 2015¹⁾

Velikostní skupiny podniků podle výměry obhospodařované z. p. (ha)	Obchodní společnosti celkem				Společnosti s ručením omezeným				Akciové společnosti				Družstva			
	podniky		výměra		podniky		výměra		podniky		výměra		podniky		výměra	
	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%	počet	%	ha	%
> 0 - < 5	396	12,5	951	0,1	345	14,0	823	0,1	45	6,7	119	0,0	9	1,8	20	0,0
5 - < 10	244	7,7	1 690	0,1	224	9,1	1 550	0,2	19	2,8	130	0,0	1	0,2	5	0,0
10 - < 50	515	16,2	12 583	0,7	448	18,2	10 878	1,3	58	8,6	1 497	0,2	6	1,2	151	0,0
50 - < 100	231	7,3	16 518	1,0	205	8,3	14 718	1,7	26	3,9	1 800	0,2	7	1,4	473	0,1
100 - < 500	703	22,2	196 578	11,3	637	25,9	178 195	21,0	56	8,3	16 354	1,9	66	13,0	22 720	3,4
500 - < 1000	485	15,3	352 400	20,3	363	14,8	259 653	30,7	115	17,1	87 637	10,1	136	26,9	101 924	15,1
1000 - < 2000	415	13,1	584 988	33,7	201	8,2	274 587	32,4	210	31,2	305 582	35,1	177	35,0	248 623	36,8
2000 a více	183	5,8	569 038	32,8	36	1,5	106 392	12,6	145	21,5	457 386	52,5	104	20,6	302 583	44,7
Celkem	3 172	100,0	1 734 747	100,0	2 459	100,0	846 797	100,0	674	100,0	870 504	100,0	506	100,0	676 500	100,0

1) Bez podniků neobhospodařujících zemědělskou půdu.

Pramen: ČSÚ - Zemědělský registr

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.1/02 - Vývoj podnikatelské struktury zemědělství v období 2000-2015¹⁾

Právní forma	Počet podniků				Obhospodařovaná z. p.							
					ha				%			
	2000	2005	2010	2015	2000	2005	2010	2015	2000	2005	2010	2015
Fyzické osoby celkem	24 053	23 336	21 730	22 769	934 137	1 027 626	1 017 027	1 039 602	25,8	29,0	29,2	29,9
z toho - zemědělští podnikatelé²⁾	20 115	19 729	18 209	17 950	849 292	946 189	963 105	935 292	23,5	26,7	27,6	26,9
Právnícké osoby celkem	2 587	2 519	3 078	3 596	2 680 683	2 516 194	2 468 711	2 439 135	74,2	71,0	70,8	70,1
z toho - obchodní společnosti celkem	1 726	1 868	2 376	2 912	1 578 881	1 634 369	1 616 907	1 734 331	43,7	46,1	46,4	49,9
z toho - spol. s r. o.	1 171	1 298	1 775	2 230	783 707	785 469	813 369	846 433	21,7	22,2	23,3	24,3
- a. s.	519	538	567	648	779 707	834 429	791 642	870 457	21,6	23,5	22,7	25,0
- družstva	723	571	560	499	1 059 444	848 792	821 724	676 488	29,3	24,0	23,6	19,4
Celkem	26 640	25 855	24 808	26 365	3 614 820	3 543 820	3 485 738	3 478 737	100,0	100,0	100,0	100,0

1) Podniky s výměrou od 3 ha z. p.

2) Zaevidovaní zemědělští podnikatelé - fyzické osoby podle zákona č. 252/1997 Sb., o zemědělství, a samostatně hospodařící rolníci (SHR - do roku 2009).

Pramen: ČSÚ: Agrocensus 2000, Strukturální výsledky za zemědělství ČR v roce 2005 a aktualizovaný zemědělský registr (stav koncem roku 2010 a 2015)

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

6.4/01 - Pojištění hospodářských zvířat a plodin (mil. Kč)

Ukazatel	2014	2015	Meziroční index ²⁾
Předepsané pojistné celkem	1 272	1 258	98,9
Plnění celkem¹⁾	746	457	61,3
v tom - zvířata - předepsané pojistné	243	243	100,0
- plnění¹⁾	98	103	105,1
- plodiny - předepsané pojistné	1 030	1 015	98,5
- plnění¹⁾	656	351	53,5
Škodní průběh celkem (%)³⁾	59	36	-23 p. b.

1) Údaje o pojistném plnění dopočítány na základě dat ČAP (Agra pojišťovna údaje o pojistném plnění neposkytla).

2) Pro škodní průběh se jedná o meziroční rozdíl procentních bodů.

3) Škodní průběh celkem je podíl plnění celkem k předepsanému pojistnému celkem vyjádřený v %.

Pramen: Česká asociace pojišťoven, Agra pojišťovna

Zpracoval: V. Vilhelm (ÚZEI)

**6.7/01 - Průměrné hrubé měsíční mzdy podle CZ-NACE úhrnem
na přepočtené počty zaměstnanců (Kč)**

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015 ¹⁾
Zemědělství, lesnictví a rybářství	19 043	20 010	20 532	21 211	21 478
Průmysl	24 391	25 159	25 372	26 062	26 852
Národní hospodářství	24 436	25 112	25 078	25 607	26 467
Relace zem./průmysl (%)	78,1	79,5	80,9	81,4	80,0
Relace zem./NH (%)	77,9	79,7	81,9	82,8	81,2

1) Předběžné údaje.

Pramen: Evidenční počet zaměstnanců a jejich mzdy v ČR za 1.-4. čtvrtletí 2011-2015, ČSÚ 2012-2016.

Zpracoval: J. Drlík (ÚZEI)

8.1/01 - Produkční plochy, hektarové výnosy a výroba hlavních komodit rostlinné výroby

Plodina	Rok	Produkční plocha (tis. ha)	Výnos ¹⁾ (t/ha)	Výroba (tis. t)
Obiloviny celkem	2011	1 479,5	5,60	8 284,8
	2012	1 454,4	4,53	6 595,5
	2013	1 413,1	5,32	7 512,6
	2014	1 409,6	6,23	8 779,3
	2015	1 389,8	5,89	8 183,5
Pšenice celkem	2011	863,1	5,69	4 913,0
	2012	815,4	4,32	3 518,9
	2013	829,4	5,67	4 700,7
	2014	835,9	6,51	5 442,3
	2015	829,8	6,36	5 274,3
Žito	2011	25,0	4,74	118,5
	2012	30,6	4,80	147,0
	2013	37,5	4,70	176,3
	2014	25,1	5,13	129,1
	2015	22,0	4,91	107,9
Ječmen celkem	2011	372,8	4,87	1 813,7
	2012	382,3	4,23	1 616,5
	2013	349,0	4,57	1 593,8
	2014	350,5	5,61	1 967,0
	2015	365,9	5,44	1 991,4
Oves	2011	45,2	3,63	164,2
	2012	50,8	3,39	172,0
	2013	43,6	3,19	139,1
	2014	42,3	3,60	152,2
	2015	42,4	3,65	154,6
Kukuřice na zrno	2011	121,0	8,79	1 063,7
	2012	119,3	7,78	928,1
	2013	96,9	6,97	675,4
	2014	98,7	8,43	832,2
	2015	80,0	5,54	442,7
Luskoviny celkem	2011	22,3	2,85	63,6
	2012	20,2	1,94	39,1
	2013	17,9	2,14	38,3
	2014	20,2	2,67	53,8
	2015	33,1	2,89	95,9
Brambory celkem ²⁾	2011	33,6	29,00	973,9
	2012	30,1	26,77	805,0
	2013	29,3	22,08	646,9
	2014	30,1	27,68	832,8
	2015	28,7	21,06	604,3
Cukrová řepa pro výrobu cukru	2011	50,3	71,26	3 576,1
	2012	51,8	67,16	3 474,0
	2013	52,7	62,79	3 308,5
	2014	53,8	78,11	4 200,0
	2015	45,0	60,94	2 740,9
Krmné okopaniny ⁴⁾	2011	0,6	35,33	21,2
	2012	0,9	35,00	31,5
	2013	0,5	36,40	18,2
	2014	0,4	36,75	14,7
	2015	0,6	26,83	16,1
Olejniny celkem	2011	464,4	2,55	1 183,7
	2012	470,8	2,57	1 210,7
	2013	486,9	3,15	1 533,7
	2014	464,3	3,54	1 644,1
	2015	446,0	3,04	1 355,0

Řepka	2011	373,7	2,80	1 046,1
	2012	401,3	2,76	1 109,1
	2013	418,8	3,45	1 443,2
	2014	389,3	3,95	1 537,3
	2015	366,2	3,43	1 256,2
Mák	2011	31,5	0,85	26,9
	2012	18,4	0,70	12,8
	2013	20,2	0,69	13,9
	2014	27,0	0,91	24,7
	2015	32,7	0,82	26,7
Len setý	2011	3,0	3,40	10,0
	2012	1,0	3,20	3,0
	2013	2,0	2,80	5,6
	2014	1,8	1,19	2,2
	2015	1,6	1,33	2,1
Jednoleté pícniny	2011	231,8	37,23	8 631,2
	2012	253,4	36,21	9 176,1
	2013	280,1	30,34	8 497,1
	2014	285,3	37,54	10 709,2
	2015	294,5	27,42	8 076,5
Víceleté pícniny na orné půdě (seno)	2011	179,8	6,88	1 237,6
	2012	173,3	6,42	1 113,2
	2013	171,3	6,76	1 157,8
	2014	168,8	7,74	1 306,8
	2015	177,4	6,16	1 093,0
Zelenina ²⁾	2011	14,1	19,69	277,6
	2012	12,6	18,48	232,9
	2013	12,6	19,02	239,7
	2014	13,4	21,96	294,2
	2015	13,2	18,73	247,2
Chmel	2011	4,6	1,31	6,1
	2012	4,4	0,99	4,3
	2013	4,3	1,23	5,3
	2014	4,5	1,39	6,2
	2015	4,6	1,05	4,8
Vinná réva	2011	16,0	5,70	91,3
	2012	15,7	3,83	60,0
	2013	15,7	4,77	74,7
	2014	15,8	4,03	63,5
	2015	15,8	5,73	90,6
Trvalé travní porosty (seno)	2011	929,9	3,48	3 231,8
	2012	959,1	3,22	3 093,0
	2013	958,5	3,58	3 435,3
	2014	958,0	3,76	3 602,1
	2015	935,5	3,15	2 943,1
Ovoce celkem ^{2),3)}	2011	28,5	8,72	248,6
	2012	28,5	9,66	275,4
	2013	28,0	10,21	285,9
	2014	28,5	10,34	294,8
	2015	26,5	14,03	371,9
z toho - jabloně ^{2),3)}	2011	17,3	9,21	158,9
	2012	17,3	11,64	201,5
	2013	17,2	11,32	194,5
	2014	17,6	11,82	208,0
	2015	16,4	15,76	259,2

1) Výnos je hodnota převzatá z uvedeného pramene (kromě krmných okopanin).

2) Po dopočtu domácností.

3) Sklízňová plocha = počet stromů v mil. kusů (bez bobulovin) včetně ořešáků vlašských, výnos = kg/1 strom.

4) Krmná řepa a ostatní okopaniny. Výnos je podílem součtu sklizně a součtu plochy.

Pramen: ČSÚ - Definitivní údaje o sklizni zemědělských plodin; SZIF; ČMCS; VUC; ÚKZÚZ

Zpracoval: H. Baudisová, I. Součková (ÚZEI)

8.2/01 - Stavby hospodářských zvířat¹⁾ (tis. ks)

Ukazatel	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	Meziroční index
Skot celkem	1 349	1 344	1 354	1 353	1 374	1 407	1 416	100,6
z toho - krávy	551	552	551	552	564	580	584	100,7
v tom - krávy bez trž. prod. mléka	168	178	178	185	191	204	211	103,4
- krávy s trž. prod. mléka	384	374	373	367	373	376	373	99,2
Prasata celkem	1 909	1 749	1 579	1 587	1 617	1 560	1 610	103,2
z toho - prasnice	133	112	100	102	103	96	97	101,0
Ovce a berani celkem	197	209	221	221	225	232	218	94,0
z toho - bahnice	104	113	120	125	129	134	129	96,3
Drůbež celkem	24 838	21 250	20 691	23 265	21 464	22 508	21 314	94,7
z toho - slepice	6 216	6 137	5 355	7 243	6 756	6 297	6 116	97,1
- husy	19	18	15	20	18	19	20	105,3
- kachny	402	289	249	272	393	590	498	84,4
- krůty	376	365	320	440	396	416	375	90,1

1) Bez "hobby aktivit" obyvatelstva.

Pramen: ČSÚ - Soupis hospodářských zvířat k 1. 4.

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

8.2/02 - Výroba a užitkovost v odvětví živočišné výroby

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	Meziroční index
Výroba mléka (mil. l)	2 663,7	2 740,7	2 774,5	2 856,3	2 946,3	103,2
Prům. užitkovost (l mléka/krávu/rok)	7 128	7 433	7 443	7 705	8 001,3	103,8
Výroba hovězího masa (tis. t ž. hm.)	170,3	170,8	164,0	169,6	174,7	103,0
Průměrné přírůstky skotu ve výkrmu (kg/ks/den) ¹⁾	0,896	0,910	0,946	0,961	0,968	100,7
Výroba vepřového masa (tis. t ž. hm.) ²⁾	350,3	303,6	310,3	312,5	309,8	99,1
Průměrné přírůstky prasat ve výkrmu (kg/ks/den) ¹⁾	0,752	0,738	0,824	0,844	0,9	100,8
Výroba drůbežího masa (tis. t ž. hm.) ²⁾	226,8	246,1	235,5	250,8	255,1	101,7
Celková produkce vajec (mil. ks) ³⁾	2 168,0	2 001,0	2 160,0	2 237,4	2 174,2	97,2
Prům. užitkovost (ks vajec/slepici/rok) ⁴⁾	307,1	307,9	308,1	299,3	301,1	100,6

1) Rok 2014 odhad ÚZEI.

2) Celkový prodej včetně samozásobení (odhad MZe).

3) Celková produkce včetně samozásobení (odhad ČSÚ), od roku 2010 pouze produkce konzumních vajec (bez vajec násadových).

4) Výsledky za zemědělský sektor bez domácích hospodářství, od roku 2010 pouze nosnice.

Pramen: ČSÚ - Výsledky chovu skotu, Výsledky chovu prasat, Výsledky chovu drůbeže; materiály ÚZEI a MZe

Zpracoval: M. Abrahamová, I. Bošková, J. Pokorný (ÚZEI)

8.2/03 - Porážky hospodářských zvířat (tis. ks)

Ukazatel	2011	2012	2013	2014	2015	Meziroční index
Skot celkem	266,9	246,5	239,8	242,8	250,1	103,0
z toho - krávy	119,9	116,3	108,8	104,4	109,0	104,4
- jalovice	26,4	25,6	23,7	22,0	24,6	111,9
- ostatní skot	109,6	94,3	96,9	105,3	105,1	99,8
- telata	11,1	10,3	10,4	11,1	11,3	101,7
Prasata celkem	3 053,4	2 770,6	2 695,6	2 665,5	2 545,5	95,5
z toho - ostatní prasata	2 978,2	2 712,9	2 638,2	2 603,2	2 481,9	95,3
- prasnice	75,2	57,6	57,4	62,3	63,6	102,1
Ovce a jehňata	12,6	12,2	12,9	14,0	11,6	82,6
Kozy a kůzlata	0,7	0,6	0,6	0,4	0,4	91,7
Drůbež celkem	116 042,3	118 716,3	113 651,5	112 197,1	113 622,0	101,3
z toho - kuřata	111 481,4	115 072,3	109 021,6	107 355,0	107 933,3	100,5
- slepice a kohouti	2 937,3	2 118,8	2 789,8	2 457,0	2 489,5	101,3
- kachny, husy	1 489,4	1 444,0	1 749,1	2 281,7	3 086,5	135,3
- krůty	134,2	81,0	90,9	103,4	112,6	109,0

Pramen: SVS

Zpracoval: M. Abrahamová (ÚZEI)

9.2/01 - Vývoj celkového a agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Rok	Obrat					Vývoz					Dovoz					Bilance			
	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO		podíl AZO na ZO celkem (%)	celkem		AZO	
	mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční změna (%)	mil. Kč	meziroční změna (%)		mil. Kč	meziroční rozdíl	mil. Kč	meziroční rozdíl
2011	5 566 254,2	12,6	277 054,3	12,9	4,98	2 878 691,3	13,7	120 380,7	14,3	4,18	2 687 562,9	11,4	156 673,6	11,9	5,83	191 128,4	69 887,6	-36 292,9	-1 649,3
2012	5 839 486,0	4,9	321 334,2	16,0	5,50	3 072 597,8	6,7	148 308,5	23,2	4,83	2 766 888,2	3,0	173 025,7	10,4	6,25	305 709,6	114 581,2	-24 717,2	11 575,7
2013	5 998 189,1	2,7	345 268,1	7,4	5,76	3 174 704,4	3,3	160 594,1	8,3	5,06	2 823 484,7	2,0	184 674,0	6,7	6,54	351 219,7	45 510,1	-24 079,9	637,3
2014	6 828 455,9	13,8	380 156,4	10,1	5,57	3 628 825,6	14,3	180 247,0	12,2	4,97	3 199 630,3	13,3	199 909,4	8,2	6,25	429 195,3	77 975,6	-19 662,4	4 417,5
2015	7 375 186,0	8,0	425 263,3	11,9	5,77	3 902 029,8	7,5	202 725,0	12,5	5,20	3 473 156,2	8,5	222 538,3	11,3	6,41	428 873,6	-321,7	-19 813,3	-150,9

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/02 - Vývoj teritoriální skladby agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

Region	Vývoz					Dovoz ¹⁾					Bilance		
	2014	podíl (%)	2015	podíl (%)	meziroční index	2014	podíl (%)	2015	podíl (%)	meziroční index	2014	2015	meziroční rozdíl
EU 28	165 026,6	91,6	185 829,5	91,7	112,6	170 333,3	85,2	189 138,7	85,0	111,0	-5 306,7	-3 309,2	1 997,5
z toho - EU 15	84 740,0	47,0	94 607,2	46,7	111,6	110 726,0	55,4	118 838,1	53,4	107,3	-25 986,0	-24 230,9	1 755,1
- NČZ (EU 13)	80 286,6	44,6	91 222,3	45,0	113,6	59 607,3	29,8	70 300,6	31,6	117,9	20 679,3	20 921,7	242,4
ESVO	1 582,0	0,9	1 779,1	0,9	112,5	2 474,1	1,2	2 469,6	1,1	99,8	-892,1	-690,5	201,6
OSVTE	3 165,9	1,8	4 233,9	2,1	133,7	6 911,0	3,5	7 440,5	3,3	107,7	-3 745,1	-3 206,6	538,5
RZ (vč. NRZ, bez SNS)	4 744,7	2,6	6 263,1	3,1	132,0	17 121,6	8,6	19 960,0	9,0	116,6	-12 376,9	-13 696,9	-1 320,0
SNS	4 913,8	2,7	3 746,8	1,8	76,3	2 074,0	1,0	2 004,9	0,9	96,7	2 839,8	1 741,9	-1 097,9
Ostatní regiony	814,1	0,5	872,5	0,4	107,2	995,4	0,5	1 524,7	0,7	153,2	-181,3	-652,2	-470,9
Celkem	180 247,0	100,0	202 725,0	100,0	112,5	199 909,4	100,0	222 538,3	100,0	111,3	-19 662,4	-19 813,3	-150,9

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) ESVO = Evropské sdružení volného obchodu (Norsko, Island a Lichtenštejnsko, Švýcarsko), OSVTE = Ostatní státy s vyspělou tržní ekonomikou, RZ = Rozvojové země, NRZ = Nejméně rozvinuté země, SNS = Společenství nezávislých států (včetně Gruzie a Turkmenistánu).

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

9.2/03 - Vývoj komoditní skladby agrárního vývozu (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2011	2012	2013	2014	2015	V roce 2015 z toho:						Meziroční index 2015/14
							EU 15		EU 13		EU 28		
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
01	Živá zvířata	5 780,8	6 983,6	7 328,1	8 078,7	9 064,9	4 174,4	46,1	3 594,1	39,6	7 768,5	85,7	112,2
02	Maso a jedlé droby	5 095,8	6 288,2	6 426,0	6 807,8	6 251,8	1 062,7	17,0	5 034,0	80,5	6 096,7	97,5	91,8
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	1 795,3	1 960,8	2 347,6	2 860,7	3 126,1	1 341,9	42,9	1 752,9	56,1	3 094,8	99,0	109,3
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	15 990,6	16 952,1	19 137,1	21 361,0	19 172,2	9 279,8	48,4	6 980,4	36,4	16 260,2	84,8	89,8
05	Ostatní produkty živočišného původu	806,2	944,5	1 097,0	1 360,6	1 450,8	572,4	39,5	644,7	44,4	1 217,1	83,9	106,6
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	361,9	509,2	986,5	835,1	754,0	366,4	48,6	377,3	50,0	743,7	98,6	90,3
07	Zelenina, poživatelné rostliny, kořeny a hlízy	2 588,8	2 611,1	2 705,8	2 666,7	3 033,5	475,3	15,7	2 512,8	82,8	2 988,1	98,5	113,8
08	Ovoce a ořechy	2 589,6	3 121,2	3 907,8	3 836,9	4 811,6	986,0	20,5	3 814,6	79,3	4 800,6	99,8	125,4
09	Káva, čaj, maté a koření	1 998,6	2 773,2	2 697,2	5 421,6	12 291,0	2 951,9	24,0	9 178,0	74,7	12 129,9	98,7	226,7
10	Obiloviny	12 552,3	14 292,5	13 066,3	15 653,8	16 835,1	14 174,8	84,2	2 490,4	14,8	16 665,2	99,0	107,5
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	3 109,1	3 665,6	3 666,2	3 938,4	3 729,2	1 305,2	35,0	1 782,0	47,8	3 087,2	82,8	94,7
12	Olejnátá a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a pícniny	5 213,0	8 650,3	9 299,8	8 564,9	9 932,4	7 066,3	71,1	1 663,0	16,8	8 729,3	87,9	116,0
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	979,7	1 005,5	1 125,1	1 379,5	1 452,2	644,1	44,4	138,1	9,5	782,2	53,9	105,3
14	Rostlinné pletací materiály	25,3	51,6	31,4	47,2	98,0	12,8	13,1	84,6	86,3	97,4	99,4	207,6
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	4 935,9	9 372,5	9 382,4	10 542,6	12 596,4	4 711,0	37,4	7 861,8	62,4	12 572,8	99,8	119,5
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	3 649,3	4 435,7	4 974,2	5 520,6	5 586,8	970,0	17,4	4 473,0	80,0	5 443,0	97,4	101,2
17	Cukr a cukrovinky	6 273,6	9 726,4	8 941,7	8 452,0	8 762,2	3 978,3	45,4	3 200,2	36,5	7 178,5	81,9	103,7
18	Kakao a kakaové přípravky	4 226,4	5 133,5	5 734,3	6 717,9	8 438,3	2 995,9	35,5	5 146,6	61,0	8 142,5	96,5	125,6
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	6 817,0	8 196,2	9 964,8	11 034,7	12 205,2	4 817,8	39,5	6 633,0	54,3	11 450,8	93,8	110,6
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	2 436,9	2 670,8	2 955,9	3 207,9	3 304,1	593,5	18,0	2 537,6	76,8	3 131,1	94,8	103,0
21	Různé potravinářské přípravky	9 352,1	10 894,6	12 001,8	12 632,8	13 178,9	5 722,8	43,4	6 398,3	48,6	12 121,1	92,0	104,3
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	8 956,6	10 623,6	12 728,3	14 430,1	16 072,6	5 505,9	34,3	8 537,5	53,1	14 043,4	87,4	111,4
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	6 239,6	7 504,1	9 449,8	11 187,3	12 176,5	5 924,8	48,7	4 499,4	36,9	10 424,2	85,6	108,8
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	8 606,4	9 941,5	10 639,2	13 708,2	18 401,3	14 973,2	81,4	1 887,9	10,2	16 861,1	91,6	134,2
Celkem		120 380,7	148 308,5	160 594,1	180 247,0	202 725,0	94 607,2	46,7	91 222,3	45,0	185 829,5	91,7	112,5

Pramen: ČSU

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

9.2/04 - Vývoj komoditní skladby agrárního dovozu (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2011	2012	2013	2014	2015	V roce 2015 z toho: ¹⁾						Meziroční index 2015/14
							EU 15		EU 13		EU 28		
							mil. Kč	%	mil. Kč	%	mil. Kč	%	
01	Živá zvířata	1 867,7	2 509,4	2 009,3	2 044,4	1 994,3	1 363,5	68,4	1 594,6	29,8	1 958,1	98,2	97,5
02	Maso a jedlé droby	19 777,0	23 017,9	23 417,8	25 205,0	26 010,2	15 411,7	59,3	8 063,7	31,0	23 475,4	90,3	103,2
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	2 806,7	2 990,4	3 698,0	4 237,8	4 779,9	1 188,8	24,9	781,0	16,3	1 969,8	41,2	112,8
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	12 437,7	13 396,3	14 290,4	15 946,3	15 118,5	8 213,3	54,3	6 663,6	44,1	14 876,9	98,4	94,8
05	Ostatní produkty živočišného původu	1 535,9	1 782,4	1 939,0	2 228,6	2 127,9	1 035,5	48,7	515,0	24,2	1 550,5	72,9	95,5
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	3 570,5	3 569,5	3 631,2	3 907,8	4 456,7	3 904,6	87,6	211,4	4,8	4 116,0	92,4	114,0
07	Zelenina, požívatelné rostliny, kořeny a hlízy	10 473,3	10 114,5	11 702,9	11 695,3	13 168,8	9 064,0	68,8	2 556,8	19,4	11 620,8	88,2	112,6
08	Ovoce a ořechy	12 085,1	12 547,6	13 874,1	14 453,2	16 928,8	8 258,7	48,8	1 412,7	8,3	9 671,4	57,1	117,1
09	Káva, čaj, maté a koření	4 731,0	4 702,4	4 699,1	7 735,5	15 148,1	5 615,7	37,1	6 265,3	41,3	11 881,0	78,4	195,8
10	Obiloviny	2 380,5	3 367,5	3 300,9	3 519,7	3 685,8	1 374,1	37,3	1 594,5	43,2	2 968,6	80,5	104,7
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	1 337,7	1 432,8	1 793,9	1 832,9	1 942,1	1 066,4	54,9	707,9	36,5	1 774,3	91,4	106,0
12	Olejnata a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a pícniny	4 137,3	5 361,4	5 322,6	5 377,1	5 857,8	2 504,3	42,8	2 564,7	43,7	5 069,0	86,5	108,9
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	787,1	915,5	853,4	1 028,0	990,8	341,4	34,5	63,4	6,4	404,8	40,9	96,4
14	Rostlinné pletací materiály	119,1	116,8	99,7	120,6	100,4	54,8	54,6	13,2	13,1	68,0	67,7	83,3
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	7 377,2	7 011,8	8 510,1	9 548,0	10 982,8	3 949,3	36,0	6 534,0	59,5	10 483,3	95,5	115,0
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	4 723,8	5 053,9	5 368,6	5 771,0	5 598,2	2 542,0	45,4	2 001,4	35,8	4 543,4	81,2	97,0
17	Cukr a cukrovinky	4 641,1	6 632,1	5 988,3	6 316,2	6 492,9	2 831,3	43,6	3 246,5	50,0	6 077,8	93,6	102,8
18	Kakao a kakaové přípravky	7 168,1	7 727,0	8 338,2	9 665,9	11 246,4	7 292,0	64,8	3 649,5	32,5	10 941,5	97,3	116,4
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	10 384,2	11 501,9	12 486,9	13 006,0	13 433,4	7 864,2	58,5	5 190,0	38,7	13 054,2	97,2	103,3
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	6 475,2	6 398,9	6 813,3	7 472,6	8 200,5	4 688,9	57,2	1 987,4	24,2	6 676,3	81,4	109,7
21	Různé potravinářské přípravky	11 496,4	13 531,6	14 224,4	15 106,2	15 646,3	8 112,2	51,8	4 520,8	28,9	12 633,0	80,7	103,6
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	11 421,9	11 280,2	12 483,7	14 138,0	15 496,1	8 706,7	56,2	4 115,2	26,5	12 821,9	82,7	109,6
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	8 965,3	10 349,7	12 092,9	12 849,2	13 960,9	9 477,2	67,9	2 685,7	19,2	12 162,9	87,1	108,7
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	5 973,7	7 714,0	7 735,1	6 704,0	9 170,9	3 977,3	43,4	4 362,4	47,5	8 339,7	90,9	136,8
Celkem		156 673,6	173 025,7	184 674,0	199 909,4	222 538,3	118 838,1	53,4	70 300,6	31,6	189 138,7	85,0	111,3

¹⁾ Dovoz je sledován podle země původu.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

9.2/05 - Vývoj komoditní skladby bilance agrárního zahraničního obchodu ČR (mil. Kč)

HS	Název komoditní agregace	2011	2012	2013	2014	2015	V roce 2015 z toho:			Meziroční index 2015/14
							EU 15	EU 13	EU 28	
01	Živá zvířata	3 913,1	4 474,2	5 318,8	6 034,3	7 070,6	2 810,9	2 999,5	5 810,4	117,2
02	Maso a jedlé droby	-14 681,2	-16 729,7	-16 991,8	-18 397,2	-19 758,4	-14 349,0	-3 029,7	-17 378,7	107,4
03	Ryby, koryši a jiní vodní bezobratlovci	-1 011,4	-1 029,6	-1 350,4	-1 377,1	-1 653,8	153,1	971,9	1 125,0	120,1
04	Mléko a mléčné výrobky; ptačí vejce; přír. med; jedlé výrobky živ. původu	3 552,9	3 555,8	4 846,7	5 414,7	4 053,7	1 066,5	316,8	1 383,3	74,9
05	Ostatní produkty živočišného původu	-729,7	-837,9	-842,0	-868,0	-677,1	-463,1	129,7	-333,4	78,0
06	Dřeviny a jiné rostliny, hlízy, kořeny; řezané květiny a dekorativní zeleň	-3 208,6	-3 060,3	-2 644,7	-3 072,7	-3 702,7	-3 538,2	165,9	-3 372,3	120,5
07	Zelenina, požitelné rostliny, kořeny a hlízy	-7 884,5	-7 503,4	-8 997,1	-9 028,6	-10 135,3	-8 588,7	-44,0	-8 632,7	112,3
08	Ovoce a ořechy	-9 495,5	-9 426,4	-9 966,3	-10 616,3	-12 117,2	-7 272,7	2 401,9	-4 870,8	114,1
09	Káva, čaj, maté a koření	-2 732,4	-1 929,2	-2 001,9	-2 313,9	-2 857,1	-2 663,8	2 912,7	248,9	123,5
10	Obiloviny	10 171,8	10 925,0	9 765,4	12 134,1	13 149,3	12 800,7	895,9	13 696,6	108,4
11	Mlýnské výrobky; slad; škroby; inulin; pšeničný lepek	1 771,4	2 232,8	1 872,3	2 105,5	1 787,1	238,8	1 074,1	1 312,9	84,9
12	Ólejnata a ost. semena a plody; průmysl. a léčivé rostliny; sláma a pícniny	1 075,7	3 288,9	3 977,2	3 187,8	4 074,6	4 562,0	-901,7	3 660,3	127,8
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné rostlinné šťávy a výtažky	192,6	90,0	271,7	351,5	461,4	302,7	74,7	377,4	131,3
14	Rostlinné pletací materiály	-93,8	-65,2	-68,3	-73,4	-2,4	-42,0	71,4	29,4	3,3
15	Živočišné nebo rostlinné tuky a oleje	-2 441,3	2 360,7	872,3	994,6	1 613,6	761,7	1 327,8	2 089,5	162,2
16	Přípravky z masa, ryb, koryšů, měkkýšů, apod.	-1 074,5	-618,2	-394,4	-250,4	-11,4	-1 572,0	2 471,6	899,6	4,6
17	Cukr a cukrovinky	1 632,5	3 094,3	2 953,4	2 135,8	2 269,3	1 147,0	-46,3	1 100,7	106,3
18	Kakao a kakaové přípravky	-2 941,7	-2 593,5	-2 603,9	-2 948,0	-2 808,1	-4 296,1	1 497,1	-2 799,0	95,3
19	Přípravky z obilovin, mouky, škrobu nebo mléka; jemné pečivo	-3 567,2	-3 305,7	-2 522,1	-1 971,3	-1 228,2	-3 046,4	1 443,0	-1 603,4	62,3
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů nebo jiných částí rostlin	-4 038,3	-3 728,1	-3 857,4	-4 264,7	-4 896,4	-4 095,4	550,2	-3 545,2	114,8
21	Různé potravinářské přípravky	-2 144,3	-2 637,0	-2 222,6	-2 473,4	-2 467,4	-2 389,4	1 877,5	-511,9	99,8
22	Nápoje, lihové tekutiny a ocet	-2 465,3	-656,6	244,6	292,1	576,5	-3 200,8	4 422,3	1 221,5	197,4
23	Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu; připravené krmivo	-2 725,7	-2 845,6	-2 643,1	-1 661,9	-1 784,4	-3 552,4	1 813,7	-1 738,7	107,4
24	Tabák a vyrobené tabákové náhražky	2 632,7	2 227,5	2 904,1	7 004,2	9 230,4	10 995,9	-2 474,5	8 521,4	131,8
Celkem		-36 292,9	-24 717,2	-24 079,9	-19 662,4	-19 813,3	-24 230,9	20 921,7	-3 309,2	100,8

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlavá (ÚZEI)

9.2/06 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s EU 15 (mil. Kč)

Rok	Vývoz															
	AT	BE	DE	DK	ES	FI	FR	GB	GR	IE	IT	LU	NL	PT	SE	Celkem
2011	6 068,6	1 957,5	24 697,8	984,7	891,2	461,2	2 764,3	3 188,5	223,6	115,1	8 904,8	19,1	2 017,3	140,1	925,2	53 359,0
2012	8 335,5	2 346,8	29 406,3	1 127,7	1 108,3	619,5	4 018,7	4 348,6	220,5	218,9	10 117,7	152,0	2 514,3	118,1	1 254,1	65 907,0
2013	9 383,0	2 387,2	32 490,3	781,3	1 346,7	691,3	4 833,5	5 188,2	442,4	169,0	10 942,6	196,1	3 462,1	146,7	1 403,8	73 864,2
2014	11 497,0	2 943,4	36 832,3	1 045,6	1 781,3	778,5	6 687,1	4 911,4	518,1	140,7	12 553,0	10,4	3 418,2	227,0	1 396,1	84 740,0
2015	12 208,7	4 781,9	40 035,0	1 143,3	2 127,1	1 036,7	7 113,2	5 878,3	730,9	162,3	13 353,0	24,2	4 209,9	262,9	1 539,8	94 607,2
Dovoz ¹⁾																
2011	6 685,6	4 921,2	35 274,9	1 969,5	7 475,9	264,0	6 007,4	2 064,7	1 410,4	988,2	9 007,3	26,4	10 914,7	731,5	721,8	88 463,5
2012	7 785,8	4 981,3	38 455,4	2 357,3	8 367,5	266,3	6 247,3	2 720,2	1 354,6	888,1	9 563,7	27,3	11 382,1	883,8	729,5	96 010,2
2013	7 516,5	5 396,9	43 474,8	2 051,8	9 328,5	247,5	6 746,9	2 896,3	1 432,7	963,6	9 696,0	5,3	11 735,7	859,6	671,4	103 023,4
2014	7 736,6	6 026,2	45 890,9	1 974,6	9 887,1	293,9	6 927,7	3 587,5	1 445,6	1 113,7	10 247,2	3,9	13 684,5	997,4	909,1	110 726,0
2015	7 838,8	6 054,3	47 634,3	1 925,9	11 178,3	295,8	7 068,0	3 910,8	1 473,5	1 252,8	12 091,4	12,0	15 871,3	1 401,1	829,8	118 838,1
Balance																
2011	-617,0	-2 963,7	-10 577,1	-984,8	-6 584,7	197,2	-3 243,1	1 123,8	-1 186,8	-873,1	-102,5	-7,3	-8 897,4	-591,4	203,4	-35 104,5
2012	549,7	-2 634,5	-9 049,1	-1 229,6	-7 259,2	353,2	-2 228,6	1 628,4	-1 134,1	-669,2	554,0	124,7	-8 867,8	-765,7	524,6	-30 103,2
2013	1 866,5	-3 009,7	-10 984,5	-1 270,5	-7 981,8	443,8	-1 913,4	2 291,9	-990,3	-794,6	1 246,6	190,8	-8 273,6	-712,9	732,4	-29 159,2
2014	3 760,4	-3 082,8	-9 058,6	-929,0	-8 105,8	484,6	-240,6	1 323,9	-927,5	-973,0	2 305,8	6,5	-10 266,3	-770,4	487,0	-25 986,0
2015	4 369,9	-1 272,4	-7 599,3	-782,6	-9 051,2	740,9	45,2	1 967,5	-742,6	-1 090,5	1 261,6	12,2	-11 661,4	-1 138,2	710,0	-24 230,9

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) AT - Rakousko, BE - Belgie, DE - Německo, DK - Dánsko, ES - Španělsko, FI - Finsko, FR - Francie, GB - V. Británie, GR - Řecko, IE - Irsko, IT - Itálie, LU - Lucembursko, NL - Nizozemsko, PT - Portugalsko, SE - Švédsko.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

9.2/07 - Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR s NČZ (mil. Kč)

Rok	Vývoz												
	BG	CY	EE	HR	HU	LT	LV	MT	PL	RO	SI	SK	Celkem
2011	714,7	40,0	109,7	892,7	5 069,3	620,0	201,9	17,8	13 141,9	2 288,0	879,3	33 985,9	57 961,1
2012	1 032,5	108,7	149,1	807,7	6 833,1	767,3	211,5	29,3	16 640,0	2 558,9	944,4	40 242,6	70 325,0
2013	1 403,8	130,6	144,9	1 044,0	6 816,8	951,5	395,6	29,0	17 618,9	2 871,7	882,6	40 910,0	73 199,3
2014	1 730,3	240,9	144,6	1 377,5	8 151,7	1 011,1	305,7	33,1	20 279,3	3 154,3	958,7	42 899,4	80 286,6
2015	2 648,2	126,1	154,8	1 748,2	8 610,9	1 033,4	877,7	24,6	23 221,3	3 477,7	914,4	48 385,0	79 456,9
Rok	Dovoz ¹⁾												
	BG	CY	EE	HR	HU	LT	LV	MT	PL	RO	SI	SK	Celkem
2011	501,9	24,1	95,4	222,0	6 440,5	344,0	129,4	0,0	23 443,3	751,6	144,3	12 364,0	44 460,6
2012	564,8	18,0	87,4	263,4	7 424,7	426,4	246,5	1,8	26 592,8	828,3	193,4	15 005,4	51 652,8
2013	825,8	41,4	126,8	333,1	7 493,5	572,4	497,9	6,2	29 869,4	1 040,3	268,4	14 785,8	55 860,8
2014	694,1	28,5	59,6	432,3	7 769,0	607,6	307,8	3,0	33 321,0	989,2	270,9	15 124,4	59 607,4
2015	658,1	45,5	42,5	410,5	8 439,1	662,2	472,5	16,3	42 774,9	1 510,3	220,0	15 048,8	58 602,1
Rok	Bilance												
	BG	CY	EE	HR	HU	LT	LV	MT	PL	RO	SI	SK	Celkem
2011	212,8	15,9	14,3	670,7	-1 371,2	276,0	72,5	17,8	-10 301,4	1 536,4	735,0	21 621,9	13 500,5
2012	467,7	90,7	61,7	544,3	-591,6	340,9	-35,0	27,5	-9 952,8	1 730,6	751,0	25 237,2	18 672,2
2013	578,0	89,2	18,1	710,9	-676,7	379,1	-102,3	22,8	-12 250,5	1 831,4	614,2	26 124,2	17 338,5
2014	1 036,2	212,4	85,0	945,2	382,7	403,5	-2,1	30,1	-13 041,7	2 165,1	687,8	27 775,0	20 679,2
2015	1 990,1	80,6	112,3	1 337,7	171,8	371,2	405,2	8,3	-19 553,6	1 967,4	694,4	33 336,2	20 854,8

1) Dovoz je sledován podle země původu.

2) BG - Bulharsko, CY - Kypr, EE - Estonsko, HR - Chorvatsko, HU - Maďarsko, LT - Litva, LV - Lotyšsko, MT - Malta, PL - Polsko, RO - Rumunsko, SI - Slovinsko a SK - Slovensko.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: K. Pohlová (ÚZEI)

10.1/01 - SZÚ - Celková produkce - rostlinná produkce v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2011	2012	2013	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	2011	2012	2013	2014 ¹⁾	2015 ²⁾
01	OBILOVINY (VČETNĚ OSIVA)	32 703	32 362	32 549	33 965	33 137	26 440	20 922	23 768	27 810	25 757
01.1	Pšenice a špalda	19 033	17 389	19 959	20 559	20 893	15 666	11 201	14 970	17 314	16 764
01.1/1	Pšenice měkká a špalda	19 033	17 389	19 959	20 559	20 893	15 666	11 201	14 970	17 314	16 764
01.1/2	Pšenice tvrdá (durum)		0				0	0			
01.2	Žito a souřež	514	763	630	484	412	319	402	474	351	293
01.3	Ječmen	7 753	7 750	7 442	8 377	8 429	5 544	4 900	4 873	5 984	6 053
01.4	Oves a letní obilné směsky	568	761	588	572	618	423	446	354	392	399
01.5	Kukuřice na zrno	4 040	4 695	3 030	3 088	2 039	3 998	3 477	2 571	3 190	1 764
01.6	Rýže						0	0			
01.7	Ostatní obiloviny	794	1 003	900	886	746	491	496	525	580	484
02	TECHNICKÉ PLODINY	17 536	19 039	20 628	21 500	20 259	13 054	12 650	14 511	16 275	13 551
02.1	Olejnata semena a olejnaté plody (včetně osiva)	13 075	14 846	16 357	16 309	15 567	8 061	7 951	9 915	10 804	9 050
02.2	Luskoviny (včetně osiva)	373	242	287	419	651	285	174	177	260	441
02.4	Cukrovka	3 178	3 115	3 096	3 584	3 011	3 778	3 749	3 628	4 287	3 315
02.5	Ostatní technické plodiny	910	837	888	1 188	1 029	930	776	791	924	745
03	PÍCNINY	9 729	10 291	11 751	12 852	10 310	9 239	9 287	9 392	10 794	8 506
04	ZELENINA A ZAHRADNICKÉ PRODUKTY	5 169	5 170	5 281	5 447	5 459	4 327	4 019	3 769	3 772	3 215
04.1	Čerstvá zelenina	1 542	1 493	1 597	1 850	2 155	1 630	1 342	1 315	1 611	1 304
04.2	Sazenice a květiny	3 627	3 677	3 684	3 598	3 304	2 697	2 677	2 454	2 161	1 911
05	BRAMBORY (VČETNĚ SADBY)	2 104	1 924	2 562	2 749	2 198	3 494	2 858	2 409	3 053	2 232
06	OVOCE	1 088	1 281	1 373	1 293	1 764	1 014	1 106	1 285	1 253	1 561
06.1	Čerstvé ovoce	1 088	1 281	1 373	1 293	1 764	1 014	1 106	1 285	1 253	1 561
07	VÍNO	1 154	774	935	804	1 209	930	611	761	647	923
09	OSTATNÍ ROSTLINNÉ PRODUKTY	769	830	777	846	814	703	715	703	651	587
10	ROSTLINNÁ PRODUKCE (01 AŽ 09)	70 252	71 671	75 855	79 456	75 150	59 199	52 168	56 598	64 256	56 332

10.1/02 - SZÚ - Celková produkce - živočišná produkce a ostatní zemědělské činnosti v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2011	2012	2013	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	2011	2012	2013	2014 ¹⁾	2015 ²⁾
11	ZVÍRATA	20 396	21 901	22 284	22 604	21 314	21 352	20 598	20 434	21 102	21 269
11.1	Skot	6 493	6 674	6 653	6 627	6 680	5 812	5 832	5 600	5 794	5 970
11.2	Prasata	8 866	9 318	9 580	9 643	8 285	10 765	9 472	9 754	9 883	9 745
11.3	Lichokopytníci										
11.4	Ovce a kozy	66	75	86	112	88	99	114	131	144	158
11.5	Drůbež	4 948	5 810	5 940	6 197	6 240	4 657	5 160	4 929	5 260	5 375
11.6	Ostatní zvířata	23	24	24	24	21	20	21	21	21	21
12	ŽIVOČIŠNÉ PRODUKTY	23 021	23 117	24 612	28 941	24 695	22 189	22 556	22 948	23 692	24 297
12.1	Mléko	21 159	20 512	22 402	26 568	22 309	19 677	20 263	20 520	21 146	21 839
12.2	Vejce	1 807	2 564	2 163	2 324	2 315	2 464	2 257	2 390	2 509	2 415
12.3	Ostatní živočišné produkty	55	41	46	49	71	48	35	37	37	43
13	ŽIVOČIŠNÁ PRODUKCE (11+12)	43 417	45 017	46 895	51 545	46 009	43 541	43 153	43 381	44 794	45 565
14	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTŮ (10+13)	113 669	116 688	122 750	131 001	121 158	102 740	95 322	99 980	109 050	101 898
15	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÝCH SLUŽEB	2 728	3 082	2 885	3 103	3 259	1 330	1 424	1 231	1 290	1 383
16	ZEMĚDĚLSKÁ PRODUKCE (14+15)	116 396	119 770	125 635	134 104	124 417	104 070	96 746	101 211	110 340	103 281
17	NEZEMĚDĚLSKÉ VEDLEJŠÍ ČINNOSTI (NEODDĚLITELNÉ)	2 483	2 468	2 597	2 630	2 632	2 287	2 017	2 200	2 278	2 286
17.1	Zpracování zemědělských produktů	2 160	2 113	2 174	2 194	2 174	2 007	1 713	1 842	1 915	1 911
17.2	Ostatní neoddělitelné vedlejší činnosti (výrobky a služby)	323	356	423	436	457	280	304	358	363	375
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ (16+17)	118 879	122 239	128 232	136 734	127 049	106 357	98 763	103 411	112 618	105 567

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.1/03 - SZÚ - Důchod ze zemědělské činnosti v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2011	2012	2013	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	2011	2012	2013	2014 ¹⁾	2015 ²⁾
18	PRODUKCE ZEMĚDĚLSKÉHO ODVĚTVÍ	118 879	122 239	128 232	136 734	127 049	106 357	98 763	103 411	112 618	105 567
19	MEZISPOTŘEBA CELKEM	83 444	88 247	91 170	95 447	89 799	68 351	68 264	68 261	72 495	69 786
20	HRUBÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (18-19)	35 435	33 991	37 062	41 287	37 249	38 005	30 499	35 149	40 123	35 781
21	SPOTŘEBA FIXNÍHO KAPITÁLU	14 825	15 023	15 584	16 408	16 490	12 894	13 014	13 393	13 744	13 583
22	ČISTÁ PŘIDANÁ HODNOTA V ZÁKLADNÍCH CENÁCH (20-21)	20 611	18 968	21 478	24 879	20 759	25 112	17 485	21 757	26 378	22 198
23	NÁHRADY ZAMĚSTNANCŮM	24 317	24 828	25 550	26 316	26 372	-	-	-	-	-
24	OSTATNÍ DANĚ Z VÝROBY ³⁾	1 257	1 219	1 146	1 153	1 290	-	-	-	-	-
25	OSTATNÍ DOTACE NA VÝROBU	27 567	29 283	27 504	32 985	31 263	-	-	-	-	-
26	DŮCHOD Z FAKTORŮ (22-24+25)	46 921	47 032	47 836	56 711	50 733	-	-	-	-	-
27	ČISTÝ PROVOZNÍ PŘEBYTEK/SMÍŠENÝ DŮCHOD (26-23)	22 603	22 204	22 286	30 394	24 361	-	-	-	-	-
28	PŘEDEPSANÉ PACHTOVNÉ A OSTATNÍ NÁJEMNÉ Z NEMOVITOSTÍ	4 216	4 511	5 037	5 877	5 994	-	-	-	-	-
29	NÁKLADOVÉ ÚROKY	1 398	1 787	1 556	1 681	1 848	-	-	-	-	-
30	VÝNOSOVÉ ÚROKY	400	423	462	423	395	-	-	-	-	-
31	PODNIKATELSKÝ DŮCHOD (26-23-28-29+30)	17 389	16 329	16 156	23 260	16 913	-	-	-	-	-

10.1/04 - SZÚ - Kapitálový účet v základních cenách (mil. Kč)

Kód	Ukazatel	Základní běžné ceny					Základní stálé ceny roku 2000				
		2011	2012	2013	2014 ¹⁾	2015 ²⁾	2011	2012	2013	2014 ¹⁾	2015 ²⁾
32	THFK V ZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	2 354	2 265	2 357	2 408	-	2 344	2 206	2 317	1 656	-
32.1	THFK ve výsadbách kultur	207	169	207	220	-	113	88	106	113	-
32.2	THFK ve zvířatech	2 147	2 096	2 149	2 188	-	2 231	2 118	2 211	1 543	-
33	THFK V NEZEMĚDĚLSKÝCH PRODUKTECH	13 911	15 806	15 235	15 423	-	12 468	14 028	13 005	12 914	-
33.1	THFK ve strojích, zařízeních a dopravních prostředcích	10 254	11 836	9 040	9 786	-	9 661	10 964	8 122	8 486	-
33.2	THFK v budovách	3 625	3 946	6 054	5 490	-	2 777	3 042	4 747	4 286	-
33.3	Ostatní THFK	31	24	141	148	-	30	23	135	141	-
34	TVORBA HRUBÉHO FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (32+33)	16 265	18 071	17 591	17 831	-	14 812	16 235	15 322	14 570	-
35	ČISTÁ TVORBA FIXNÍHO KAPITÁLU (BEZ ODEČITATELNÉ DPH) (34-21)	1 440	3 048	2 008	1 423	-	1 918	3 220	1 930	826	-
36	ZMĚNA STAVU ZÁSOB	1 659	-1 965	1 676	5 601	-	1 414	-1 401	1 056	4 591	-
37	KAPITÁLOVÉ TRANSFERY	3 005	2 316	1 388	1 239	-	2 320	1 866	1 135	993	-
37.1	Investiční dotace	2 899	2 316	1 072	1 239	-	2 238	1 866	877	993	-
37.2	Ostatní kapitálové transfery	106	0	316	0	-	82	0	258	0	-

1) Semidefinitivní údaje.

2) Předběžné údaje. Pro kapitálový účet údaje zatím nejsou.

3) Daně investiční v ČR neexistují.

Pramen: ČSÚ

Zpracoval: H. Gregorová (ČSÚ)

10.2/01 - Výsledky hospodaření podniků podle právní formy

Ukazatele	Jednotky	Fyzické osoby		Právnícké osoby		Celkem	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014
Strukturální ukazatele							
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,70	2,69	2,79	2,68	2,77	2,68
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	71,0	71,5	887,2	892,6	198,0	198,1
z toho - obiloviny	%	37,6	40,0	41,5	42,4	40,3	41,7
- ostatní polní plodiny	%	16,4	16,0	18,3	18,6	17,7	17,8
- krmné plodiny	%	43,8	41,9	38,3	37,7	40,0	39,0
Najatá využívaná zem. půda	%	60,9	61,6	88,8	86,9	80,3	79,1
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	28,6	28,4	37,3	37,7	34,6	34,9
z toho - dojnice	DJ/100 ha	3,8	3,8	13,2	13,8	10,4	10,7
- ostatní skot	DJ/100 ha	19,9	19,8	17,7	18,2	18,4	18,7
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,5	1,6	0,1	0,1	0,5	0,6
- prasata	DJ/100 ha	2,4	2,2	4,9	4,1	4,2	3,5
- drůbež	DJ/100 ha	0,1	0,1	1,3	1,5	0,9	1,1
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,57	0,59	0,80	0,84	0,72	0,76
Ukazatele standardního výstupu EU							
Celková produkce	Kč/ha	25 569	26 291	38 498	43 981	34 581	38 579
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	18 328	19 150	22 010	23 832	20 895	22 402
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	6 042	6 204	12 811	14 619	10 760	12 049
Ostatní produkce	Kč/ha	1 199	937	3 677	5 530	2 926	4 128
Celkové náklady	Kč/ha	24 826	24 700	45 432	49 945	39 189	42 236
Výrobní spotřeba	Kč/ha	17 688	17 786	29 408	32 719	25 857	28 159
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	10 083	10 401	10 888	11 632	10 644	11 256
- Jednotná platba na plochu	Kč/ha	5 872	5 907	5 846	5 893	5 854	5 897
- Environmentální dotace	Kč/ha	1 918	1 766	1 184	1 060	1 406	1 276
- Dotace na LFA	Kč/ha	1 203	1 246	695	673	849	848
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	53	30	9	11	22	17
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	385	322	582	563	522	490
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	216	190	146	129	167	148
- Ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	436	940	2 427	3 303	1 824	2 581
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	x	102	x	2 096	x	1 487
Daně a poplatky	Kč/ha	248	247	206	219	219	227
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	17 717	18 659	19 772	22 676	19 149	21 449
Odpisy	Kč/ha	4 070	3 872	4 260	4 585	4 202	4 367
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	13 647	14 787	15 512	18 091	14 947	17 082
Mzdové náklady	Kč/ha	1 583	1 510	9 266	9 964	6 938	7 383
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	22 416	24 477	27 839	31 119	27 381	30 600
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	952	1 038	1 889	2 104	1 605	1 779
Pachtovné na hektar připachtované půdy	Kč/ha	1 564	1 686	2 128	2 422	1 999	2 247
Nákladové úroky	Kč/ha	534	494	609	573	586	549
Dotace investiční	Kč/ha	245	499	516	395	434	427
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	10 823	12 244	4 263	5 846	6 251	7 799
x							
Aktiva celkem	Kč/ha	81 680	79 303	109 863	81 370	101 324	80 738
Stálá aktiva	Kč/ha	63 887	60 965	81 559	50 378	76 205	53 611
Oběžná aktiva	Kč/ha	17 793	18 338	28 304	30 991	25 119	27 127
Vlastní kapitál	Kč/ha	73 436	70 282	80 579	50 126	78 415	56 281
Cizí zdroje	Kč/ha	8 244	9 021	29 284	31 244	22 909	24 458
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	505,1	550,5	555,4	674,7	540,5	636,7
Důchod ze zemědělské činnosti/FWU	tis. Kč/FWU	512,2	563,7	x	x	x	x
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	69,18	67,65	76,39	74,39	74,77	72,99
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,31	0,33	0,35	0,54	0,34	0,48
Míra zadluženosti ³⁾	%	10,09	11,38	26,66	38,40	22,61	30,29
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	13,25	15,44	3,88	7,18	6,17	9,66

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Podle nové metodiky jsou od roku 2014 aktiva oceněna v zůstatkové ceně, která nahrazuje dříve používanou hodnotu stanovenou na základě reprodukční ceny.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/02 - Výsledky hospodaření podniků podle LFA

Ukazatele	Jednotky	Převažující horské LFA (H) ¹⁾		Převažující ostatní LFA (O) ²⁾		Převážně mimo LFA (N) ³⁾	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014
Strukturální ukazatele							
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,59	2,72	2,68	2,64	2,88	2,70
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	181,9	160,4	193,2	201,9	207,5	208,4
z toho - obiloviny	%	13,7	15,6	33,8	34,3	53,4	54,1
- ostatní polní plodiny	%	4,5	4,7	13,8	13,7	24,7	24,4
- krmné plodiny	%	79,9	78,1	51,9	51,6	18,7	19,0
Najatá využívaná zem. půda	%	73,8	70,4	80,1	80,4	82,6	80,6
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	46,3	50,0	43,4	43,4	24,8	24,5
z toho - dojnice	DJ/100 ha	10,7	11,9	13,6	13,8	8,1	8,2
- ostatní skot	DJ/100 ha	31,4	33,8	24,6	24,9	9,8	10,0
- ovce a kozy	DJ/100 ha	1,4	1,5	0,5	0,6	0,2	0,2
- prasata	DJ/100 ha	1,8	1,8	3,2	2,7	5,6	4,6
- drůbež	DJ/100 ha	0,6	0,5	0,9	1,0	1,0	1,2
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ⁴⁾	0,54	0,59	0,74	0,76	0,92	0,93
Ukazatele standardního výstupu EU							
Celková produkce	Kč/ha	19 991	24 583	31 064	34 962	41 777	45 043
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	7 287	8 751	15 157	16 934	29 305	30 141
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	10 746	13 006	13 462	14 461	8 897	10 008
Ostatní produkce	Kč/ha	1 958	2 826	2 445	3 567	3 575	4 894
Celkové náklady	Kč/ha	28 133	32 312	36 555	40 254	44 621	46 387
Výrobní spotřeba	Kč/ha	18 043	20 841	24 132	26 616	29 601	31 281
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	13 729	14 339	10 623	11 539	9 650	10 213
- Jednotná platba na plochu	Kč/ha	5 896	5 912	5 837	5 886	5 851	5 902
- Environmentální dotace	Kč/ha	3 554	3 247	1 534	1 483	616	588
- Dotace na LFA	Kč/ha	2 840	3 015	1 057	1 132	55	52
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	20	21	38	18	12	14
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	339	287	474	435	615	585
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	115	109	164	142	186	162
- Ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	965	1 748	1 519	2 443	2 314	2 909
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	x	681	x	1 556	x	1 654
Daně a poplatky	Kč/ha	156	177	181	178	265	278
Hrubá příd. hodnota	Kč/ha	15 522	17 904	17 373	19 707	21 561	23 697
Odpisy	Kč/ha	3 283	3 774	3 936	4 405	4 686	4 500
Čistá příd. hodnota	Kč/ha	12 239	14 130	13 438	15 302	16 875	19 197
Mzdové náklady	Kč/ha	5 513	6 319	6 647	7 156	7 606	7 838
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	24 640	28 431	27 774	30 662	27 878	31 076
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	822	952	1 246	1 496	2 109	2 211
Pachtovné na hektar připachtované půdy	Kč/ha	1 115	1 352	1 555	1 861	2 555	2 745
Nákladové úroky	Kč/ha	472	426	594	581	618	558
Dotace investiční	Kč/ha	271	576	334	504	556	330
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	5 703	7 009	5 285	6 572	7 097	8 920
x							
Aktiva celkem	Kč/ha	81 032	71 415	98 804	77 664	109 695	85 535
Stálá aktiva	Kč/ha	63 212	51 235	75 092	52 610	81 219	54 994
Oběžná aktiva	Kč/ha	17 820	20 180	23 712	25 054	28 476	30 541
Vlastní kapitál	Kč/ha	64 463	53 249	75 479	52 569	85 001	59 846
Cizí zdroje	Kč/ha	16 569	18 166	23 325	25 096	24 693	25 689
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	473,2	518,7	501,0	580,0	585,7	709,7
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	90,25	84,78	77,69	76,13	70,86	69,45
Obrat celkových aktiv ⁵⁾	x	0,25	0,34	0,31	0,45	0,38	0,53
Míra zadluženosti ⁶⁾	%	20,45	25,44	23,61	32,31	22,51	30,03
Výnosnost celkového kapitálu ⁷⁾	%	7,04	9,81	5,35	8,46	6,47	10,43

1) Více než 50 % z. p. v H.

2) Více než 50 % z. p. v O a S, pokud H bude menší než 50 %.

3) Více než 50 % z. p. mimo LFA.

4) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

5) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

6) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

7) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Podle nové metodiky jsou od roku 2014 aktiva oceněna v zůstatkové ceně, která nahrazuje dříve používanou hodnotu stanovenou na základě reprodukční ceny.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/03 - Výsledky hospodaření podniků podle výrobního zaměření

Ukazatele	Jednotky	Polní výroba		Produkce mléka		Chov skotu, ovcí a koz		Smišená výroba		Jednotky	Chov prasat a drůbeže	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014		2013	2014
Strukturální ukazatele												
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	2,03	1,92	3,74	3,77	2,14	2,15	3,10	2,99	AWU/podnik	10,82	11,09
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	181,4	188,0	304,2	330,3	131,1	114,6	338,4	341,3	ha/podnik	43,3	52,4
z toho - obiloviny	%	59,1	60,0	27,0	28,9	5,3	5,1	42,2	42,2	%	27,2	34,8
- ostatní polní plodiny	%	29,4	28,1	7,5	7,7	0,4	0,3	17,4	17,6	%	2,9	5,1
- krmné plodiny	%	9,7	10,0	65,7	63,9	92,1	92,8	39,4	39,6	%	12,9	12,1
Najátá využívaná zem. půda	%	79,4	78,1	82,3	82,4	68,4	68,0	85,8	83,5	%	71,7	72,5
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	7,0	6,2	62,4	65,9	42,4	44,9	49,1	49,2	DJ/podnik	867,1	907,5
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,9	0,7	34,3	36,1	1,9	1,3	16,7	17,1	DJ/podnik	0,0	0,0
- ostatní skot	DJ/100 ha	3,8	3,7	27,4	28,6	36,6	39,7	21,6	22,2	DJ/podnik	1,7	0,2
- ovce a kozy	DJ/100 ha	0,0	0,1	0,1	0,1	2,4	2,7	0,3	0,3	DJ/podnik	0,1	0,1
- prasata	DJ/100 ha	2,0	1,4	0,6	1,2	0,2	0,0	8,3	7,1	DJ/podnik	488,0	647,6
- drůbež	DJ/100 ha	0,3	0,3	0,1	0,0	0,1	0,0	2,0	2,4	DJ/podnik	377,1	259,5
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,45	0,41	0,94	1,01	0,44	0,46	0,97	0,99	DJ/ha	0,13	0,03
Ukazatele standardního výstupu EU												
Celková produkce	Kč/ha	32 998	34 400	40 827	50 652	11 278	12 316	41 030	46 413	tis. Kč/podnik	31 913	35 099
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	28 242	29 678	11 832	14 886	4 033	4 300	20 483	22 358	tis. Kč/podnik	1 145	1 683
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	1 823	1 565	25 431	29 175	5 732	6 202	17 239	19 319	tis. Kč/podnik	29 713	32 472
Ostatní produkce	Kč/ha	2 933	3 158	3 565	6 592	1 514	1 814	3 308	4 736	tis. Kč/podnik	1 055	943
Celkové náklady	Kč/ha	34 029	34 565	48 728	56 990	19 700	20 974	46 520	50 918	tis. Kč/podnik	32 158	34 200
Výrobní spotřeba	Kč/ha	23 090	23 653	31 431	37 395	12 633	13 414	30 522	33 784	tis. Kč/podnik	26 691	28 130
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	8 317	8 724	13 255	14 030	14 144	15 012	10 514	11 409	tis. Kč/podnik	1 200	2 210
- Jednotná platba na plochu	Kč/ha	5 876	5 912	5 882	5 909	5 845	5 922	5 834	5 881	tis. Kč/podnik	253	308
- Environmentální dotace	Kč/ha	302	345	1 503	1 325	4 591	4 502	898	828	tis. Kč/podnik	7	1
- Dotace na LFA	Kč/ha	66	73	1 330	1 282	2 881	3 134	596	622	tis. Kč/podnik	2	2
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	15	12	14	22	55	24	15	14	tis. Kč/podnik	3	3
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	521	459	490	454	244	177	624	620	tis. Kč/podnik	852	1 828
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	206	172	183	172	134	121	143	131	tis. Kč/podnik	9	9
- Ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	1 330	1 751	3 853	4 867	394	1 131	2 404	3 313	tis. Kč/podnik	74	59
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	x	875	x	3 581	x	159	x	2 020	tis. Kč/podnik	x	31
Daně a poplatky	Kč/ha	243	260	186	203	157	155	220	221	tis. Kč/podnik	69	76
Hrubá příd. hodnota	Kč/ha	17 982	19 211	22 466	27 085	12 632	13 759	20 803	23 817	tis. Kč/podnik	6 353	9 103
Odpisy	Kč/ha	4 001	3 877	5 214	5 833	2 856	3 131	4 330	4 648	tis. Kč/podnik	1 696	1 886
Čistá příd. hodnota	Kč/ha	13 981	15 334	17 251	21 251	9 776	10 628	16 473	19 169	tis. Kč/podnik	4 656	7 217
Mzdové náklady	Kč/ha	4 574	4 621	10 111	11 554	2 952	3 074	9 413	9 945	tis. Kč/podnik	3 491	3 866
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	27 523	30 644	26 514	29 463	23 769	29 072	28 625	31 460	Kč/AWU plac.	29 128	31 838
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	1 844	1 943	1 047	1 332	864	984	1 641	1 956	tis. Kč/podnik	185	206
Pachtovné na hektar připachtované půdy	Kč/ha	2 322	2 489	1 273	1 616	1 263	1 447	1 914	2 341	Kč/ha	5 967	5 428
Nákladové úroky	Kč/ha	520	470	925	877	396	371	614	585	tis. Kč/podnik	95	111
Dotace investiční	Kč/ha	146	35	758	872	307	686	329	452	tis. Kč/podnik	36	54
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	7 190	8 335	5 926	8 362	5 872	6 885	5 134	7 135	tis. Kč/podnik	922	3 087
x												
Aktiva celkem	Kč/ha	80 011	66 159	133 129	95 340	65 039	68 477	117 444	87 736	tis. Kč/podnik	58 719	39 874
Stálá aktiva	Kč/ha	58 364	43 122	100 617	67 980	50 656	48 544	88 352	56 263	tis. Kč/podnik	42 995	23 377
Oběžná aktiva	Kč/ha	21 646	23 037	32 512	27 361	14 383	19 932	29 091	31 473	tis. Kč/podnik	15 724	16 497
Vlastní kapitál	Kč/ha	63 476	48 590	96 355	56 596	54 393	56 324	89 226	58 050	tis. Kč/podnik	46 656	24 217
Cizí zdroje	Kč/ha	16 534	17 569	36 774	38 744	10 645	12 153	28 217	29 686	tis. Kč/podnik	12 064	15 656
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	688,2	799,4	461,9	564,0	457,9	494,0	531,3	640,0	tis. Kč/AWU	430,5	650,8
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	69,97	68,76	76,98	73,83	112,01	108,92	74,39	72,79	%	83,64	80,15
Obrát celkových aktiv ²⁾	x	0,41	0,52	0,31	0,53	0,17	0,18	0,35	0,53	x	0,54	0,88
Míra zadluženosti ³⁾	%	20,67	26,56	27,62	40,64	16,37	17,75	24,03	33,84	%	20,54	39,26
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	8,99	12,60	4,45	8,77	9,03	10,05	4,37	8,13	%	1,57	7,74

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrát celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Podle nové metodiky jsou od roku 2014 aktiva oceněna v zůstatkové ceně, která nahrazuje dříve používanou hodnotu stanovenou na základě reprodukční ceny.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špíčka (ÚZEI)

10.2/04 - Výsledky hospodaření podniků podle třídy ekonomické velikosti

Ukazatele	Jednotky	Malé a pod středem		Střední		Velké		Největší	
		IV. - VI.		VII. - IX.		X. - XI.		XII. - XIV.	
		2013	2014	2013	2014	2013	2014	2013	2014
Strukturální ukazatele									
Vstup pracovní síly	AWU/100 ha	4,28	4,67	2,16	2,04	2,08	2,02	3,00	2,86
Využívaná zemědělská půda	ha/podnik	31,7	29,6	183,0	175,2	709,9	722,9	1 638,0	1 672,3
z toho - obiloviny	%	26,7	26,6	33,1	36,9	44,5	44,0	46,0	46,3
- ostatní polní plodiny	%	5,3	6,9	16,0	15,4	21,2	20,4	20,2	20,3
- krmné plodiny	%	63,4	62,8	48,5	45,8	32,9	34,3	32,3	32,3
Najatá využívaná zem. půda	%	50,7	50,3	73,5	72,5	90,1	88,4	87,5	85,3
Počet dobytčích jednotek	DJ/100 ha	35,1	36,5	25,9	26,3	24,9	24,1	42,2	42,2
z toho - dojnice	DJ/100 ha	0,8	0,8	3,6	3,7	7,5	7,2	17,0	17,3
- ostatní skot	DJ/100 ha	25,6	26,2	19,9	20,2	14,7	14,8	17,1	17,6
- ovce a kozy	DJ/100 ha	3,6	4,1	0,5	0,6	0,1	0,1	0,0	0,0
- prasata	DJ/100 ha	2,5	3,0	1,6	1,4	1,8	1,3	6,6	5,4
- drůbež	DJ/100 ha	0,0	0,0	0,1	0,1	0,8	0,8	1,6	1,8
Intenzita chovu přežvýkavců	DJ/ha ¹⁾	0,46	0,48	0,49	0,53	0,67	0,64	1,04	1,06
Ukazatele standardního výstupu EU									
Celková produkce	Kč/ha	19 525	21 453	23 871	25 476	30 523	33 716	44 836	50 082
Produkce rostlinné výroby	Kč/ha	12 108	13 389	17 403	18 409	20 040	21 960	24 869	26 295
Produkce živočišné výroby	Kč/ha	5 427	5 932	4 976	5 432	6 684	6 899	16 244	18 154
Ostatní produkce	Kč/ha	1 990	2 133	1 492	1 635	3 799	4 856	3 724	5 632
Celkové náklady	Kč/ha	21 686	22 890	26 666	27 425	35 431	37 949	50 905	54 899
Výrobní spotřeba	Kč/ha	15 209	16 468	17 976	18 469	23 687	25 383	33 108	36 264
Provozní dotace a podpory celkem	Kč/ha	11 402	11 796	10 810	11 233	9 465	10 243	10 705	11 454
- Jednotná platba na plochu	Kč/ha	5 905	5 894	5 857	5 916	5 908	5 909	5 827	5 885
- Environmentální dotace	Kč/ha	2 874	2 863	2 388	2 143	1 148	1 119	613	566
- Dotace na LFA	Kč/ha	1 771	1 950	1 363	1 341	749	776	395	405
- Ostatní platby na rozvoj venkova	Kč/ha	114	28	24	28	8	13	7	9
- Dotace na výrobní spotřebu	Kč/ha	282	240	394	334	473	400	657	643
- Dotace na externí faktory	Kč/ha	136	101	201	199	170	132	152	132
- Ostatní dotace na výrobu	Kč/ha	322	721	583	1 272	1 009	1 894	3 054	3 813
-- z toho podpory OZE	Kč/ha	x	0	x	446	x	949	x	2 465
Dané a poplatky	Kč/ha	308	321	193	202	148	162	235	243
Hrubá příd. hodnota	Kč/ha	15 410	16 460	16 512	18 038	16 153	18 413	22 198	25 029
Odpisy	Kč/ha	4 734	4 807	3 496	3 653	3 459	3 614	4 706	4 885
Čistá příd. hodnota	Kč/ha	10 676	11 653	13 016	14 385	12 694	14 799	17 492	20 144
Mzdové náklady	Kč/ha	733	550	3 449	3 405	6 054	6 560	10 418	10 984
Hrubá měsíční mzda vč. odvodů zaměstnavatele	Kč/AWU plac.	20 803	19 236	22 816	26 263	25 524	28 200	28 949	32 114
Nájemné půdy a budov	Kč/ha	622	716	1 252	1 384	1 762	1 951	1 963	2 134
Pachtovné na hektar připachtované půdy	Kč/ha	1 226	1 423	1 703	1 910	1 955	2 208	2 243	2 500
Nákladové úroky	Kč/ha	388	349	493	514	470	441	710	633
Dotace investiční	Kč/ha	358	599	202	521	147	329	658	372
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	9 291	10 637	8 024	9 603	4 555	6 176	5 060	6 766
x									
Aktiva celkem	Kč/ha	91 046	107 442	74 885	66 662	74 368	61 124	125 815	89 056
Stálá aktiva	Kč/ha	72 700	79 487	56 179	48 860	52 719	36 749	94 720	56 257
Oběžná aktiva	Kč/ha	18 346	27 956	18 706	17 802	21 649	24 375	31 095	32 799
Vlastní kapitál	Kč/ha	85 244	100 096	62 097	51 678	53 490	38 315	93 123	55 958
Cizí zdroje	Kč/ha	5 801	7 346	12 788	14 983	20 878	22 810	32 692	33 098
ČPH / AWU	tis. Kč/AWU	249,5	249,8	601,9	703,4	610,7	731,2	582,3	704,7
Výrobní spotřeba/celková produkce	%	77,90	76,76	75,31	72,50	77,60	75,29	73,84	72,41
Obrat celkových aktiv ²⁾	x	0,21	0,20	0,32	0,38	0,41	0,55	0,36	0,56
Míra zadluženosti ³⁾	%	6,37	6,84	17,08	22,48	28,07	37,32	25,98	37,17
Výnosnost celkového kapitálu ⁴⁾	%	10,20	9,90	10,72	14,41	6,12	10,10	4,02	7,60

1) Intenzita chovu přežvýkavců je kalkulována na hektar krmných plodin.

2) Obrat celkových aktiv = celková produkce / aktiva celkem (%).

3) Míra zadluženosti = cizí zdroje / aktiva celkem (%).

4) Výnosnost celkového kapitálu = důchod ze zemědělské činnosti / aktiva celkem (%).

Podle nové metodiky jsou od roku 2014 aktiva oceněna v zůstatkové ceně, která nahrazuje dříve používanou hodnotu stanovenou na základě reprodukční ceny.

Pramen: Zemědělská účetní datová síť FADN ČR

Zpracoval: J. Špička (ÚZEI)

10.2/05 - Přehled směrů investic v rámci podopatření PRV I.1.1 Modernizace zemědělských podniků za období 2007-2015

Popis způsobilého výdaje	Četnost výskytu ¹⁾	Výše způsobilého výdaje (tis. Kč)	Výše dotace (tis. Kč)
ŽV - pouze stavební práce	3 926	1 943 574	724 767
ŽV - sklad krmiv	731	2 872 404	1 192 964
ŽV - stroje a zařízení - chov dojníc	465	1 459 249	565 371
ŽV - stroje a zařízení - nerozlišeno	760	996 321	386 525
ŽV - technologie - chov dojníc	154	221 995	77 017
ŽV - technologie - chov skotu	1 333	2 673 016	1 166 637
ŽV - technologie - chov ovcí a koz	70	78 806	37 625
ŽV - technologie - chov prasat	352	1 603 377	635 096
ŽV - technologie - chov drůbeže	357	1 737 561	722 967
ŽV - technologie - chov koní	90	89 910,02	43 475,15
ŽV - technologie - nerozlišeno	1 705	1 000 500	356 708
ŽV - technologie - chov včel	15	2 952	1 575
ŽV - kafilemární boxy - nerozlišeno	8	214	79
ŽV - odpadové hospodářství	2 349	3 875 880	1 498 344
RV - stroje a zařízení pro pěstování plodin	478	596 569	239 258
RV - technologie závlahy	12	40 101	17 739
RV - technologie posklizňové úpravy	258	254 496	87 004
RV - technologie skladování	816	3 422 595	1 379 976
RV - zahradnické stavby	100	397 218	163 684
RV - nosné konstrukce trvalých kultur	305	665 515	235 015
RV - krycí konstrukce	52	174 850	53 901
Společné investice pro rostlinnou a živočišnou výrobu	85	72 887	29 834
Obnovitelné zdroje energie	37	57 095	23 662
Projektová dokumentace	2 809	48 497	19 927
Technická dokumentace	1 792	98 473	40 508
ŽV celkem	12 315	18 555 760	7 409 149
RV celkem	2 021	5 551 345	2 176 576
Celkem	19 059	24 384 057	9 699 657
Podíl specifických položek ŽV (%)	x	76,1	76,4
Podíl specifických položek RV (%)	x	22,8	22,4
Podíl OZE (%)	x	0,2	0,2
Podíl společných investic pro RV a ŽV vč. dokumentace (%)	x	0,9	0,9

1) Četnosti výskytu nevyjadřují počet projektů, ale počet dílčích částí projektů specifických pro danou oblast.

Pramen: Zpracováno na základě dat poskytnutých Řídícím orgánem PRV (MZe)

Zpracoval: J. Špička, M. Hruška (ÚZEI)

11/01 - Rekapitulace výdajů do agrokomplexu ČR podle hlavních směrů podpor (mil. Kč)

Podpory	2014			2015 ^p		
	ČR	EU	celkem	ČR	EU	celkem
Přímé platby	846	23 698	24 544	880	23 469	24 349
- SAPS včetně ozelenění a podpory mladým	0	20 958	20 958	0	20 095	20 095
- oddělená platba za cukr	0	1 198	1 198	0	0	0
- oddělená platba za rajčata	0	11	11	0	0	0
- zvláštní komoditní podpory - citlivé komodity	0	1 531	1 531	0	3 374	3 374
- přechodné vnitrostátní podpory	846	0	846	880	0	880
PRV 2007-2013 a PRV 2014-2020	3 117	9 552	12 668	3 872	11 667	15 539
- osa I	519	1 558	2 077	1 263	3 684	4 947
- osa II ¹⁾	1 881	5 668	7 548	2 061	6 223	8 284
- platby LFA a NATURA 2000 (včetně lesů)	742	2 229	2 971	893	2 683	3 575
- osa III	529	1 588	2 117	398	1 196	1 594
- osa IV	174	696	870	124	490	614
- osa V	14	42	56	26	74	100
OP Rybářství	19	58	78	52	156	208
Národní podpory rezortu MZe	6 926	0	6 926	7 633	0	7 633
- výdaje MZe (dotace, NV, ostatní)	4 409	0	4 409	4 928	0	4 928
- podpory PGRLF	891	0	891	935	0	935
- výdaje ost. institucí rezortu	1 626	0	1 626	1 770	0	1 770
SPÚ	227	0	227	282	0	282
SFHR	194	0	194	235	0	235
GA ČR, TA ČR	193	0	193	301	0	301
Podpory ostatních rezortů	4 175	349	4 524	4 343	111	4 454
- MŽP, MPO, MD, MŠMT	3 123	349	3 472	3 038	111	3 149
- MF - daňové a podobné úlevy	1 052	0	1 052	1 305	0	1 305
Podpory krajů	1 156	0	1 156	1 186	0	1 186
Organizace trhu (SOT) a podpora cen	4 697	370	5 067	4 697	454	5 151
- ostatní výdaje v rámci SOT	140	370	510	140	454	594
- zemědělské BPS a výtopny na biomasu	4 557	0	4 557	4 557	0	4 557
Celkem	21 549	34 028	55 577	23 481	35 857	59 338

p = předpoklad k 30. 6. 2016.

1) Včetně opatření HRDP v období 2008-09, hrazené ze zdrojů PRV.

Pramen: podklady MZe; SZIF; PGRLF a další instituce

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

11/02 - Přehled podpor obecných služeb (mil. Kč)

Opatření	Vymezení	2014	2015 ^p
H - Zemědělský znalostní systém (Agricultural Knowledge and Information System)		6 395	6 470
H1 - Získávání znalostí o zemědělství (Agricultural Knowledge Generation)		1 872	1 805
Výdaje na výzkum (rozpočtová kapitola zemědělství) - institucionální a účelová podpora	Výdaje MZe (institucionální podpora, NAZV).	770	816
Servisní činnost pro MZe	Výdaje na účelové činnosti výzkumných ústavů a dalších institucí (včetně ČAZV, ÚZEI, Národního zemědělského muzea a NH Kladruhy n. L.).	498	557
Výdaje na výzkumné projekty GA ČR a TA ČR	Výdaje GA ČR na projekty, které jsou zaměřeny primárně na agrární sektor.	193	301
Výdaje OP VaVpl	Výdaje MŠMT na OP 2007-2013 do agrárního sektoru (ze zdrojů ČR jde o 15 % celkových výdajů, zbylých 85 % hrazeno ze zdrojů EU).	411	131
H2 - Přenos znalostí o zemědělství (Agricultural Knowledge Transfer)		4 523	4 665
Vzdělávací a kulturní akce pro veřejnost	Roční plán školení (výcviku) - rozpočet MZe.	4	3
Veřejné výdaje na vysoké školy ¹⁾	Výdaje zemědělské, potravinářské a veterinární vysoké školy a univerzity	2 915	2 915
Veřejné výdaje na střední školy ²⁾	Výdaje krajů na střední zemědělské, potravinářské a veterinární školy	1 134	1 157
Zlepšení a udržení genetického fondu hospodářských zvířat	Neinvestiční dotace na zlepšování a udržování genetického potenciálu a šlechtění vyjmenovaných hospodářských zvířat dle plemenářského zákona č. 154/200 Sb. - 2014, 2015: dotace MZe 2.A.	225	239
Podpora Zemských hřebčinců Kladruhy, Písek a Tlumačov	Podpora provozu - 2014, 2015: Dotace MZe 5.	31	40
Genetické zdroje	Neinvestiční dotace na konzervaci, hodnocení, dokumentaci a udržitelné využívání genetických zdrojů rostlin, zvířat a mikroorganismů pro výživu a zemědělství a jejich poskytování dalším uživatelům. Součástí je zajištění mezinárodní spolupráce a garance přijatých mezinárodních závazků - 2014, 2015: dotace MZe 6.	70	70
Technická pomoc - PRV 2007+ a PRV 2014+	Osa 5 - Funguje prostřednictvím celostátní sítě venkovských oblastí.	56	100
Technická pomoc - OP Rybářství	Osa 5	3	13
OP Rybářství	Prioritní osa 3 - výdaje EU i ČR.	25	60
Podpora poradenství a vzdělávání	Speciální poradenství v RV a ŽV a školní závody - 2014, 2015: dotace MZe 9.	60	67
I - Inspekce a kontrola (Inspection and Control)		1 578	1 686
I1 - Bezpečnost potravin a kontrola zemědělských produktů (Agricultural Product Safety and Inspection)		356	470
Výdaje v rámci kontrolní činnosti dané zákonem č. 154/2000 Sb, ve znění pozdějších předpisů	Výdaje České plemenářské inspekce na kontrolní činnost v rámci označování a evidence zvířat.	35	38
Výdaje na kontrolu zemědělských výrobků, potravin a surovin k jejich výrobě	Výdaje v rámci prvovýroby, financování z národních zdrojů SZPI.	321	432
I2 - Inspekce a kontrola škůdců a nemocí (Pest and Disease Inspection and Control)		578	595
Výdaje na kontroly v rámci zákonné působnosti SVS	Výdaje v rámci zemědělské prvovýroby a u masa včetně veterinární prohlídky na jatkách.	220	231
Výdaje na monitoring cizorodých látek SVS	Výdaje na veterinární kontrolu a výdaje spojené s BSE.	310	314
Kontrola ekologického zemědělství	Výdaje MZe na kontrolní systém ekologického zemědělství.	4	4
Kontrola používání léčivých přípravků při poskytování veterinární péče včetně souvisejících oblastí jako používání zakázaných látek a pravidel pro výrobu a uvádění do oběhu medikovaných krmiv.	Výdaje Ústavu pro kontrolu veterinárních biopreparátů a léčiv.	44	46
I3 - Kontrola vstupů (Input Control)		644	621
Výdaje související s odbornými a zkušebními úkony, kontrolní a dozorovou činností v oblasti působnosti ÚKZÚZ	Výdaje v rámci odrůdového zkušebnictví, krmiv, agrochemie, půdy a výživy rostlin, osiv a sadby pěstovaných rostlin, trvalých kultur (vinohradnictví a chmelářství), ochrany proti škodlivým organismům a v oblasti přípravků na ochranu rostlin.	644	621
J - Rozvoj a údržba infrastruktury (Development and Maintenance of Infrastructure)		56	56
J1 - Hydrologická infrastruktura (Hydrological Infrastructure)		56	56
Výdaje na údržbu melioračních zařízení	Náklady SPÚ na údržbu, opravy a provoz melioračních zařízení.	29	31
Výdaje na sledování potřeby obnovy závlahových, případně odvodňovacích systémů	Výdaje na podporu zemědělských odvodňovacích systémů včetně systému zavlažovacích funkcí, které koordinuje VÚMOP (financováno z NAZV, TAČR a MZe).	13	14
Výdaje na činnost SPÚ související s přípravou a s realizací vodo hospodářských (případně dalších, tj. ekologických a protierozních) opatření v krajině	Jedná se o část procesu komplexních pozemkových úprav, spojenou s přípravou, tvorbou, vyjednáváním a realizací plánu společných zařízení (výdaje v tisících Kč).	0	0
Výdaje související s Nitrátovou směrnicí	Monitoring kvality vod, zpracování dat, stanovení zásad správné zemědělské praxe, tvorba akčního plánu, povinný reporting do EU.	14	11
J3 - Institucionální infrastruktura (Institutional Infrastructure)		0	0
Výdaje MZe určené ÚKZÚZ	Výdaje na vedení knih povolených odrůd (výdaje ve stovkách tisíc Kč).	0	0
K - Marketing a propagace (Marketing and Promotion)		156	208
K2 - Propagace zemědělských produktů (Promotion of Agricultural Products)		156	208
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe na výstavy a propagaci v ČR i v zahraničí.	12	17
Výdaje na propagaci	Výdaje MZe/SZIF na značku Klasa a Regionální potravina.	69	111
Výdaje na propagaci	Výdaje SZIF - podpora tržních cen (především včelařských výrobků).	53	51
Podpora zemědělských a potravinářských produktů	Výdaje krajů. Propagace zemědělství a regionálních potravin.	22	29
L - Veřejné skladování (Public stockholding)		194	235
Náklady na skladování, odpisy a likvidaci zemědělských komodit určených pro potravinovou bezpečnost	Správa státních hmotných rezerv	194	235
M - Různé (Miscellaneous)		1 363	2 450
Pozemkové úpravy	PRV 2007-2013 (opatření I.1.4) a PRV 2014-2020	553	1 594
Pozemkové úpravy	Výdaje MZe (pozemkových úřadů), vč. podpor na základě NV č. 1304/2006 Sb. Výdaje na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	674	707
Pozemkové úpravy	Výdaje SPÚ na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	53	106
Pozemkové úpravy	Výdaje MD na komplexní a jednoduché pozemkové úpravy.	57	18
Evropská integrace nevládních organizací a Technologické platformy v gesci MZe	Evropská integrace nevládních organizací. Česká technologická platforma pro potraviny, pro biosložky v dopravním a chemickém průmyslu a pro ekologické zemědělství. 2014, 2015: dotační tituly 10.D a 10.E.	26	25
Obecné služby (General Services) celkem		9 743	11 105

p = předpoklad. Data k 15. 1. 2016.

1) Data z příslušné fakulty pěti vysokých škol/univerzit.

2) Vedle zemědělských, zahradnických, potravinářských a veterinárních škol zahrnuty částečně i některé další odborné školy.

Pramen: výdaje na obecné služby v kap. 2

Zpracoval: T. Doucha (ÚZEI)

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		5 013 500	30 460	115 650	10 210	14 840	29 040	193 940	328 990	601 240	8 090	304 690	89 300	107 260	78 950	803 270
Počet podniků v souboru FADN		80000 - <90000	1000 - <2000	2000 - <3000	200 - <500	1000 - <2000	1000 - <2000	8000 - <9000	4000 - <5000	8000 - <9000	500 - <1000	7000 - <8000	1000 - <2000	1000 - <2000	500 - <1000	10000 - <20000
Pracovní síly celkem	AWU	1,54	2,11	2,47	1,41	6,66	1,81	2,24	1,09	1,35	1,99	2,04	1,86	1,56	1,21	1,24
Neplacené pracovní síly	FWU	1,16	1,64	1,17	1,02	1,36	0,84	1,30	0,90	1,02	0,87	1,42	1,64	0,65	1,13	0,95
Placené pracovní síly	AWU	0,38	0,47	1,30	0,38	5,30	0,98	0,93	0,19	0,33	1,11	0,62	0,23	0,91	0,08	0,30
Zemědělsky využívaná půda	ha	32,76	49,30	35,22	9,12	232,93	96,84	86,63	9,31	39,31	128,27	85,87	14,59	45,02	51,36	15,55
Pronajatá (připachtované) půda	ha	17,61	36,09	30,73	6,13	188,36	28,91	57,13	4,86	14,48	78,09	75,43	6,57	27,98	9,69	7,26
Výrobní struktura - výnosy																
Obiloviny	ha	11,89	12,19	18,62	3,53	96,47	55,28	35,25	2,58	11,71	47,37	30,84	6,40	24,66	4,01	4,80
Ostatní polní plodiny ¹⁾	ha	3,62	5,93	10,07	0,30	42,45	13,10	12,68	1,01	2,59	16,44	10,46	1,41	8,36	0,39	0,99
Energetické plodiny	ha	0,12	0,06	0,00	0,00	6,37	0,48	1,70	0,05	0,00	0,01	0,26	0,00	0,00	0,02	0,02
Zelenina a květiny	ha	0,31	1,25	0,27	0,33	0,86	0,45	0,57	0,14	0,26	0,15	0,76	0,14	0,75	0,00	0,36
Vínice	ha	0,60	0,00	0,48	0,19	0,51	0,00	0,45	0,24	1,71	0,00	2,45	0,19	0,40	0,00	0,80
Trvalé kultury	ha	1,49	0,66	0,53	1,24	1,30	1,18	0,38	2,12	6,24	0,31	0,57	0,48	0,80	0,02	1,87
Ovocné sady	ha	0,68	0,57	0,51	0,61	1,26	0,50	0,27	0,42	2,59	0,27	0,52	0,29	0,75	0,00	0,67
Olivové sady	ha	0,79	0,00	0,00	0,63	0,00	0,00	0,00	1,70	3,65	0,00	0,02	0,19	0,00	0,00	1,15
Ostatní trvalé kultury	ha	0,03	0,09	0,02	0,00	0,04	0,69	0,11	0,01	0,00	0,04	0,03	0,00	0,05	0,02	0,04
Krmné plodiny ²⁾	ha	13,55	28,19	4,52	2,87	89,38	22,26	36,29	2,70	13,11	44,90	39,07	5,45	9,02	46,83	5,93
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ	25,90	132,38	10,81	14,62	102,29	159,68	88,55	6,06	23,47	38,41	73,01	10,27	17,34	59,78	13,39
Dojnice	DJ	4,82	18,74	2,44	2,14	25,88	20,28	22,03	0,27	1,93	13,34	12,51	2,22	2,56	13,48	2,24
Ostatní skot	DJ	8,04	46,05	1,33	1,30	42,89	21,10	26,14	1,02	5,08	12,88	31,80	1,60	3,05	39,80	3,37
Ovce a kozy	DJ	2,79	0,50	2,50	3,58	0,96	0,11	0,66	4,45	4,06	1,41	3,55	1,68	1,01	5,94	1,18
Prasata	DJ	7,05	55,35	2,08	4,32	21,20	111,48	36,23	0,09	9,21	9,08	11,96	2,02	5,60	0,22	3,57
Drůbež	DJ	3,02	11,54	2,37	3,27	10,77	5,80	3,24	0,20	3,05	1,41	12,94	2,51	5,00	0,00	2,84
Výnos pšenice	q/ha	59,65	90,38	42,75	3,97	57,62	72,59	78,25	31,13	33,92	35,66	73,45	48,05	47,49	85,65	54,53
Výnos kukuřice	q/ha	73,92	128,21	68,86	67,70	72,21	79,52	81,25	123,88	116,08	0,00	81,15	69,34	57,43	0,00	97,08
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,18	2,31	1,24	3,05	0,80	1,85	1,52	1,77	0,83	0,63	1,25	1,04	0,89	1,27	1,48
Roční dojivost	kg/ks	6 596	6 998	3 160	7 481	7 348	8 858	7 696	6 043	7 073	7 962	6 890	4 051	6 497	5 362	5 798
Hrubá zemědělská produkce																
Celková hrubá produkce	Kč	1 828 093	6 911 938	1 010 173	1 059 471	8 958 011	12 590 368	6 930 960	566 079	1 356 037	2 892 268	5 090 549	602 902	1 702 342	1 812 709	1 376 047
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč	923 532	2 559 970	702 199	376 528	4 985 405	3 660 631	2 805 679	388 612	810 436	1 306 921	2 728 107	334 871	1 058 535	336 716	940 476
Obiloviny	Kč	287 860	511 142	349 138	38 955	2 291 159	1 572 770	1 125 063	58 835	200 725	671 820	966 125	112 031	504 619	129 442	157 638
Proteinové plodiny	Kč	6 497	4 730	312	2 157	14 163	6 497	10 317	4 912	7 380	23 181	17 255	104	4 496	4 548	6 341
Energetické plodiny	Kč	3 118	2 703	0	0	25 675	14 735	53 845	1 351	0	0	7 120	0	0	0	650
Brambory	Kč	40 254	314 965	13 357	42 593	227 024	197 866	183 755	12 240	23 310	40 540	88 928	13 721	7 666	5 665	13 020
Cukrová řepa	Kč	24 662	196 671	0	0	287 366	110 705	161 952	806	8 290	0	84 744	5 249	7 718	0	4 002
Olejniný	Kč	62 707	16 242	163 641	0	1 102 740	249 373	348 072	5 301	15 488	256 571	190 746	21 725	174 192	5 925	14 579

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		52 930	1 610	22 690	3 070	52 200	92 990	720 630	109 940	1 038 410	39 350	28 050	3 390	39 950	92 360
Počet podniků v souboru FADN		1000 - <2000	200 - <500	1000 - <2000	500 - <1000	1000 - <2000	2000 - <3000	10000 - <20000	2000 - <3000	5000 - <6000	500 - <1000	1000 - <2000	500 - <1000	500 - <1000	2000 - <3000
Pracovní síly celkem	AWU	1,83	1,76	2,05	1,42	2,70	1,44	1,72	1,58	1,24	1,31	1,44	15,51	1,42	2,20
Neplacené pracovní síly	FWU	1,46	1,43	1,35	1,23	1,43	1,32	1,50	1,27	1,10	1,00	1,12	0,96	1,36	1,25
Placené pracovní síly	AWU	0,37	0,33	0,69	0,19	1,27	0,11	0,22	0,31	0,14	0,30	0,32	14,55	0,05	0,95
Zemědělsky využívaná půda	ha	50,31	78,50	69,16	2,57	34,61	32,39	19,11	25,53	9,90	55,53	102,45	594,82	11,38	166,15
Pronajatá (připachtované) půda	ha	25,89	40,97	32,65	2,13	13,86	8,95	5,13	6,94	5,45	19,21	55,02	562,10	3,81	70,94
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	ha	21,87	18,04	24,74	0,00	3,88	8,84	10,61	2,12	5,14	26,85	38,67	215,93	2,70	34,25
Ostatní polní plodiny ¹⁾	ha	6,08	3,77	6,26	0,26	5,17	2,67	2,58	0,44	1,51	4,00	8,92	88,04	0,42	11,81
Energetické plodiny	ha	0,02	0,21	0,06	0,00	0,00	0,32	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	1,68	0,00	0,05
Zelenina a květiny	ha	0,10	0,00	0,33	0,63	2,11	0,09	0,21	0,37	0,06	0,20	0,76	2,42	0,06	1,01
Vínice	ha	0,00	0,82	0,00	0,23	0,00	0,47	0,00	1,30	0,08	0,00	0,00	3,57	0,29	0,01
Trvalé kultury	ha	0,25	0,04	0,44	0,20	0,69	0,17	0,53	3,42	0,11	0,27	0,10	3,00	0,22	0,28
Ovocné sady	ha	0,25	0,00	0,38	0,18	0,37	0,16	0,51	1,15	0,11	0,09	0,01	2,65	0,20	0,25
Olivové sady	ha	0,00	0,00	0,00	0,02	0,00	0,00	0,00	2,25	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00
Ostatní trvalé kultury	ha	0,00	0,04	0,05	0,00	0,31	0,01	0,01	0,03	0,00	0,18	0,09	0,35	0,00	0,03
Krmné plodiny ²⁾	ha	19,37	55,67	30,62	1,17	22,59	19,67	4,90	12,46	2,92	22,33	49,18	274,94	7,67	111,82
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ	14,79	104,81	22,35	13,94	130,10	24,83	13,20	14,41	6,32	28,34	65,20	178,01	12,66	128,46
Dojnice	DJ	5,30	27,11	7,30	2,27	31,36	5,87	3,30	1,92	1,43	7,72	13,56	50,15	2,81	19,67
Ostatní skot	DJ	5,39	58,40	7,12	1,95	23,63	8,60	3,39	5,87	0,58	10,13	33,70	66,32	5,75	52,55
Ovce a kozy	DJ	0,41	0,16	0,31	0,45	2,73	0,58	0,07	2,92	3,03	0,55	1,12	12,41	0,44	32,10
Prasata	DJ	2,67	18,20	7,34	4,78	50,14	7,91	4,82	1,31	0,62	7,74	15,36	15,27	2,71	10,44
Drůbež	DJ	0,93	0,60	0,22	4,23	21,53	1,50	1,47	2,28	0,52	2,02	1,16	33,48	0,65	13,14
Výnos pšenice	q/ha	47,02	63,64	38,89	0,00	88,11	51,35	52,74	20,86	39,14	40,35	57,87	46,40	47,19	76,99
Výnos kukuřice	q/ha	0,00	58,81	0,00	0,00	117,76	93,65	79,78	77,20	51,39	0,00	65,01	54,49	73,01	99,30
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,56	1,56	0,52	6,04	2,37	0,75	1,52	0,68	1,48	1,08	1,01	0,48	1,17	0,96
Roční dojivost	kg/ks	5 561	7 025	5 713	6 517	7 901	6 494	5 107	7 045	3 357	8 665	8 560	6 260	5 122	7 325
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč	1 105 884	5 006 506	1 473 317	1 031 041	12 740 158	1 955 664	815 737	766 596	336 976	2 768 751	5 194 445	15 843 884	650 901	6 678 911
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč	619 222	1 166 252	751 653	432 660	5 502 056	533 673	416 860	418 835	193 085	1 321 733	2 314 132	9 531 392	307 168	2 835 720
Obiloviny	Kč	344 954	479 229	370 837	0	161 250	192 331	187 601	38 253	90 799	374 553	901 183	4 200 878	59 537	1 126 778
Proteinové plodiny	Kč	8 550	1 923	4 756	0	5 457	1 923	5 509	962	520	9 277	39 994	34 459	52	56 782
Energetické plodiny	Kč	104	6 627	1 247	0	0	9 927	26	0	0	0	1 429	10 603	0	858
Brambory	Kč	20 998	74 661	40 774	46 699	546 666	31 730	29 963	14 319	7 224	53 482	121 516	315 380	16 762	167 020
Cukrová řepa	Kč	21 933	0	0	0	200 803	38 981	17 385	0	1 715	16 216	83 939	423 201	78	99 869
Olejniny	Kč	85 420	82 639	103 273	0	3 456	49 272	44 334	936	24 792	26 585	111 173	1 654 213	6 471	218 552

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 2

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč	10 499	33 913	27 287	78	59 433	156	30 977	39 864	10 265	4 028	33 679	2 989	4 002	0	6 861
Zelenina a květiny	Kč	167 799	909 031	73 102	133 366	255 142	547 212	400 072	67 904	118 476	24 584	360 468	30 873	177 752	0	180 663
Ovoce	Kč	64 214	292 590	19 075	55 768	87 785	54 599	74 297	54 469	110 809	5 171	141 240	24 090	53 456	78	107 847
Citrusové plody	Kč	14 267	0	0	14 865	0	0	0	19 776	60 030	0	4 158	3 326	0	0	31 704
Víno a hrozny	Kč	104 806	0	20 608	13 435	75 805	0	165 538	34 329	97 478	0	759 319	26 819	44 646	0	185 574
Olivy a olivový olej	Kč	31 496	0	0	21 076	0	0	0	54 963	101 948	0	3 638	12 682	0	0	89 760
Krmné plodiny	Kč	73 674	69 412	27 468	40 488	477 566	560 050	252 257	31 211	50 415	246 254	22 323	70 633	53 066	175 751	81 600
Ostatní rostlinná produkce	Kč	34 797	211 276	8 160	13 695	107 223	361 404	53 404	4 028	5 873	34 797	55 483	10 629	26 897	15 306	60 888
Celková hrubá živočišná produkce	Kč	803 575	4 045 709	286 976	677 174	3 270 979	8 129 722	3 529 863	172 009	530 294	1 304 998	2 107 897	244 072	528 735	1 445 718	380 946
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč	7 770	56 548	-78	-44 698	13 098	165 772	-338	-1 871	6 887	16 710	22 193	-14 007	6 471	36 564	6 107
Mléko a mléčné výrobky	Kč	314 211	1 287 456	64 604	239 836	1 631 189	1 885 161	1 758 058	18 659	120 347	909 889	818 518	84 744	142 955	693 338	166 318
Hovězí a telecí maso	Kč	139 187	914 722	12 578	33 160	575 850	423 747	495 523	8 030	90 747	128 611	551 006	26 533	39 449	663 972	66 163
Vepřové maso	Kč	172 477	1 249 879	56 808	188 199	595 678	3 404 163	1 046 581	1 403	135 211	195 424	313 691	38 591	128 091	4 574	68 632
Ovce a kozy	Kč	30 405	9 121	30 119	53 767	10 993	1 585	7 770	43 529	49 480	15 826	47 583	18 815	9 823	77 572	11 564
Drůbeží maso	Kč	45 841	310 599	36 356	29 184	241 447	111 069	94 801	6 029	22 401	1 299	146 698	15 878	161 900	0	11 902
Slepičí vejce	Kč	28 534	177 752	28 612	33 705	177 908	127 155	57 146	6 159	7 250	28 404	66 371	34 017	29 236	26	14 137
Ovčí a kozí mléko	Kč	30 613	9 199	17 463	95 633	10 915	0	7 302	72 140	68 788	546	70 919	15 722	442	0	19 776
Ostatní zvířata a produkty	Kč	42 333	86 979	40 462	3 716	27 001	2 176 815	62 655	16 060	36 070	25 026	93 086	9 771	16 840	6 211	22 453
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč	100 986	306 259	20 998	5 769	701 654	800 041	595 418	5 457	15 306	280 350	254 570	23 960	115 071	30 301	54 625
Vlastní spotřeba	Kč	11 382	3 638	18 919	14 033	7 043	3 924	4 574	14 579	104	15 488	20 114	29 573	5 016	3 976	9 953
Vnitropodniková spotřeba	Kč	95 971	211 743	51 091	39 890	717 844	1 049 024	308 832	21 387	31 289	440 898	87 681	106 262	96 282	181 494	53 664
Podnikové náklady																
Celkové náklady	Kč	1 643 143	6 013 431	1 056 300	898 532	10 066 078	11 904 827	6 518 830	446 226	1 045 022	3 209 234	5 026 542	570 912	1 664 634	1 725 990	975 143
Mezispotřeba celkem	Kč	1 141 902	4 405 033	641 311	678 499	6 751 025	8 082 140	4 562 515	291 498	787 541	2 279 906	3 319 315	395 915	1 183 144	1 354 971	634 217
Přímé náklady celkem	Kč	705 344	3 190 861	389 496	483 543	3 799 922	5 859 327	2 666 050	176 271	515 793	1 407 829	1 769 051	303 582	745 858	935 772	387 521
Osiva a sadba	Kč	75 909	326 061	60 368	37 759	455 061	315 276	246 410	19 620	45 270	120 087	212 497	26 091	106 521	19 776	58 393
Vlastní osiva a sadba	Kč	5 405	46 855	16 632	3 430	31 548	13 643	10 317	1 299	598	39 760	6 159	2 105	6 133	520	390
Hnojiva nakupovaná	Kč	108 548	242 226	98 595	43 788	668 078	329 855	360 364	37 473	88 252	302 231	380 816	50 493	129 728	192 253	60 030
Prostředky ochrany rostlin	Kč	66 813	185 964	53 144	25 753	538 532	226 920	266 888	23 440	51 455	85 420	257 871	22 115	92 930	24 870	46 205
Ostatní přímé náklady RV	Kč	33 082	120 684	3 170	7 250	134 198	243 318	104 546	8 472	10 343	46 959	49 220	6 497	18 217	13 461	39 319
Krmiva pro skot celkem	Kč	203 973	712 334	68 008	250 101	1 060 848	1 290 003	669 404	69 490	179 857	608 256	410 389	105 404	131 131	554 878	119 853
Vlastní krmiva pro skot	Kč	69 516	124 349	27 702	36 278	604 981	566 754	173 127	19 646	30 067	368 602	57 899	85 056	62 239	180 871	49 454
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč	164 109	1 301 126	91 397	105 326	648 068	2 944 658	741 180	11 876	112 057	163 044	366 991	66 995	229 077	4 080	46 205
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč	20 894	40 488	6 757	156	81 236	468 627	125 388	416	624	32 562	23 648	19 023	27 910	104	3 794
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč	52 624	302 465	14 813	13 591	294 513	499 577	272 787	5 899	28 586	80 898	91 267	25 961	37 707	126 376	17 515
Náklady na lesní výrobu	Kč	312	0	0	0	624	9 719	4 444	0	0	910	0	0	546	104	0
Režijní náklady celkem	Kč	436 558	1 214 173	251 816	194 930	2 951 103	2 222 813	1 896 492	115 227	271 748	872 077	1 550 265	92 358	437 286	419 199	246 696
Náklady budov a strojů	Kč	95 061	288 354	33 965	44 984	902 378	821 922	476 267	21 283	52 728	210 990	324 814	19 179	69 724	130 897	30 639

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč	2 365	1 221	6 419	0	8 628	4 314	3 560	2 157	130	2 495	7 017	21 673	7 172	11 486
Zelenina a květiny	Kč	20 972	208	85 290	291 004	3 672 325	28 248	70 165	89 578	12 006	559 738	257 975	526 162	18 243	358 181
Ovoce	Kč	14 527	0	9 147	10 967	210 392	40 592	41 683	57 614	10 109	3 092	1 741	136 407	25 441	70 945
Citrusové plody	Kč	0	0	0	3 092	0	0	0	15 774	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč	0	477 488	26	47 219	0	116 656	0	114 447	4 886	0	0	225 413	45 114	1 845
Olivy a olivový olej	Kč	0	0	0	962	0	0	0	34 823	0	0	0	0	2 131	0
Krmné plodiny	Kč	95 659	29 963	98 647	29 625	72 166	11 538	5 925	43 061	39 786	270 682	752 796	1 463 493	116 942	504 177
Ostatní rostlinná produkce	Kč	3 846	18 945	32 458	3 066	620 885	18 113	10 759	6 887	1 117	5 587	36 850	530 112	9 251	220 059
Celková hrubá živočišná produkce	Kč	470 160	3 220 772	617 689	589 415	6 042 511	972 024	388 352	311 430	142 020	1 281 687	2 208 182	4 003 246	273 671	3 455 722
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč	22 817	94 801	18 633	2 339	72 998	-1 741	1 429	9 225	4 678	-1 351	20 036	-44 386	-1 975	26 273
Mléko a mléčné výrobky	Kč	230 038	1 771 545	310 261	192 357	2 777 691	360 286	133 366	108 574	40 982	768 103	1 237 119	2 763 839	123 075	1 394 601
Hovězí a telecí maso	Kč	72 868	834 500	66 579	25 389	376 424	191 447	54 677	69 256	7 510	203 350	556 957	531 464	82 639	921 661
Vepřové maso	Kč	69 360	476 189	213 822	149 530	1 648 574	274 528	112 810	25 156	12 708	214 342	336 690	310 859	38 955	181 832
Ovce a kozy	Kč	4 002	1 351	2 937	3 118	22 947	9 823	546	22 479	25 597	11 460	16 658	30 197	2 989	395 369
Drůbeží maso	Kč	5 613	6 575	468	65 020	291 212	30 223	64 890	19 802	4 340	45 400	26 247	257 871	-260	290 329
Slepičí vejce	Kč	23 310	49 947	5 977	83 367	476 137	68 320	16 580	35 940	6 705	25 935	18 763	16 450	6 315	157 352
Ovčí a kozí mléko	Kč	0	10 083	754	38 695	222 710	16 580	130	11 382	28 378	364	0	107 197	1 403	0
Ostatní zvířata a produkty	Kč	64 942	70 581	16 944	31 964	226 816	20 816	5 353	18 841	15 800	12 734	15 722	-14 605	18 529	114 603
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč	16 528	619 482	103 949	8 966	1 195 592	449 994	10 525	36 356	1 897	165 330	672 132	2 309 272	70 087	387 469
Vlastní spotřeba	Kč	10 161	6 653	26 143	13 150	624	37 967	9 745	8 316	16 450	2 495	832	12 604	18 789	2 911
Vnitropodniková spotřeba	Kč	148 283	152 051	196 047	15 644	64 916	75 779	94 178	36 512	30 821	384 844	927 794	2 107 508	151 297	570 444
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč	1 027 897	5 355 462	1 565 285	825 534	11 351 794	1 782 330	707 033	620 054	226 036	3 614 919	5 816 292	20 287 430	722 781	6 576 573
Mezispotřeba celkem	Kč	726 757	3 296 914	1 155 468	698 951	7 897 735	1 188 965	527 566	437 260	162 706	2 612 698	4 172 708	12 916 065	489 131	4 727 430
Přímé náklady celkem	Kč	512 701	1 935 654	728 472	526 448	4 897 646	566 598	367 926	306 181	105 898	1 347 825	2 588 244	7 344 598	312 963	3 314 897
Osiva a sadba	Kč	44 672	129 936	68 996	51 507	917 295	51 455	34 329	25 286	15 644	110 965	190 564	978 625	18 373	253 661
Vlastní osiva a sadba	Kč	20 998	2 573	25 649	3 015	45 867	2 001	9 121	3 586	2 183	17 879	78	70 867	936	23 051
Hnojiva nakupovaná	Kč	128 585	263 380	138 564	16 892	196 489	54 547	74 141	36 122	19 412	185 418	289 679	1 372 356	30 847	489 910
Prostředky ochrany rostlin	Kč	48 154	128 273	59 277	14 449	213 459	34 979	29 859	25 987	11 902	44 698	110 523	1 125 141	15 748	249 971
Ostatní přímé náklady RV	Kč	21 387	72 088	48 804	23 986	476 085	13 253	15 384	30 301	3 482	125 752	146 672	313 327	16 424	168 319
Krmiva pro skot celkem	Kč	167 565	716 414	226 140	197 373	939 670	148 335	64 838	103 013	40 020	572 679	1 377 528	2 650 873	171 827	1 382 491
Vlastní krmiva pro skot	Kč	117 150	128 714	146 672	12 188	17 281	36 694	37 993	32 640	25 078	316 472	857 239	1 860 214	127 675	538 324
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč	62 395	374 449	141 734	201 297	1 667 207	193 890	134 302	65 488	10 993	202 752	244 020	524 031	40 176	365 484
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč	10 161	19 620	19 724	494	1 741	31 367	47 011	312	3 586	50 519	69 360	176 869	20 478	9 070
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč	39 942	249 061	42 775	20 972	487 311	68 060	15 047	19 854	4 444	105 560	229 259	367 069	18 737	405 062
Náklady na lesní výrobu	Kč	0	2 053	2 235	0	104	2 105	0	130	0	0	0	13 150	832	0
Režijní náklady celkem	Kč	214 056	1 361 260	426 995	172 503	3 000 089	622 367	159 665	131 079	56 808	1 264 874	1 584 464	5 571 493	176 193	1 412 559
Náklady budov a strojů	Kč	56 314	414 028	102 363	43 191	578 942	172 711	40 332	29 132	10 421	324 398	451 553	1 013 656	60 472	254 570

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 4

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč	137 914	446 616	111 303	108 289	1 025 921	492 249	544 873	55 924	95 061	339 782	274 502	47 115	207 014	107 613	106 236
Služby	Kč	81 782	326 997	23 830	14 891	288 588	443 757	317 433	17 879	42 047	144 878	411 221	9 173	63 695	105 508	27 105
Ostatní přímé náklady	Kč	121 828	152 207	82 743	26 793	734 216	464 910	557 893	20 114	81 912	176 401	539 702	16 866	96 854	75 181	82 743
Odpisy	Kč	238 068	863 710	126 558	93 190	1 023 972	1 127 193	827 899	93 606	88 252	419 797	864 151	109 770	157 560	233 235	180 117
Externí faktory celkem	Kč	263 172	744 714	288 432	126 869	2 291 081	2 695 519	1 128 415	61 148	169 228	509 556	843 076	65 228	323 930	137 784	160 809
Vyplacené mzdy	Kč	144 593	248 385	123 491	80 976	1 771 052	1 074 076	585 595	34 797	118 138	390 327	369 771	44 984	211 665	44 802	122 010
Vyplacené pachtovné	Kč	78 429	268 266	142 332	28 352	380 062	483 699	393 784	25 805	44 438	60 654	345 006	12 396	88 434	62 265	35 654
Nákladové úroky	Kč	40 124	228 063	22 635	17 541	139 993	1 137 744	149 010	546	6 653	58 575	128 299	7 848	23 830	30 691	3 170
Podpory																
Celkové provozní podpory	Kč	288 484	643 053	277 413	127 493	2 472 108	944 608	904 899	169 904	238 614	651 316	776 834	104 157	413 170	526 916	167 253
Celkové podpory na plodiny	Kč	7 796	3 066	7 276	0	4 548	910	3 820	14 657	17 100	0	29 911	7 146	12 656	0	4 210
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč	5 951	0	2 001	0	78	104	3 820	13 124	14 969	0	25 779	7 146	8 966	0	1 039
Celkové podpory na zvířata	Kč	13 383	95 815	13 150	7 094	48 596	9 771	-4 886	2 365	18 113	15 151	74 791	11 668	24 688	9 459	2 001
Podpory na produkci mléka	Kč	2 339	0	4 626	0	32 510	-4 756	-9 070	702	2 339	5 795	3 560	4 444	11 330	1 481	754
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč	7 718	95 685	312	2 625	14 501	14 527	0	442	12 474	6 497	55 093	1 377	10 083	2 599	1 013
Podpory na ovce a kozy	Kč	2 079	0	8 186	4 184	1 559	0	0	1 039	2 391	2 859	12 240	2 183	1 533	5 379	104
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč	1 247	104	0	260	26	0	4 184	182	884	0	3 898	3 690	1 767	0	156
Ostatní provozní podpory	Kč	62 993	84 900	122 737	35 654	874 338	23 129	139 577	27 702	28 586	297 735	94 463	3 950	79 833	132 015	29 677
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč	29 911	46 881	38 825	19 698	294 227	19 698	85 706	1 741	16 580	191 941	33 783	0	63 513	64 032	17 593
Podpory na LFA	Kč	17 801	12 318	8 082	9 719	181 884	988	37 006	10 291	8 914	33 342	44 932	0	3 118	50 467	7 796
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč	3 898	18 425	16 502	4 808	4 080	1 455	728	3 248	1 377	3 690	182	0	2 261	14 527	1 065
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč	6 029	0	260	0	143 137	0	78 065	26	1 949	52	5 535	0	28 898	0	0
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč	1 143	44 464	26	0	38 851	43 217	7 770	0	78	494	0	0	832	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč	195 969	410 831	133 964	84 744	1 362 637	852 847	680 552	124 972	172 113	337 885	565 221	81 392	266 265	385 416	128 792
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč	156 703	410 831	0	0	0	852 847	680 552	124 972	172 113	0	565 221	81 392	0	385 416	128 792
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč	39 293	0	133 964	84 744	1 362 637	0	0	0	0	337 885	0	0	266 265	0	0
Bilance podpor a daní																
Bilance provozních podpor a daní	Kč	275 984	606 229	264 004	124 764	2 418 886	828 939	948 168	151 947	263 588	644 690	721 378	90 201	388 040	510 440	132 327
Celkové provozní podpory	Kč	288 484	643 053	277 413	127 493	2 472 108	944 608	904 899	169 904	238 614	651 316	776 834	104 157	413 170	526 916	167 253
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč	9 277	25 130	0	0	0	0	103 351	-13 539	38 279	3 612	-26	0	-8 498	-10 057	10 239
Daně	Kč	21 777	61 953	13 409	2 729	53 222	115 669	60 082	4 418	13 305	10 265	55 431	13 955	16 632	6 393	45 166
Bilance investičních podpor a daní	Kč	4 288	-5 847	12 526	6 601	91 917	19 049	-62 057	754	-1 351	106 677	35 265	0	18 217	-20 998	6 185
Podpory investiční celkem	Kč	10 915	58 835	12 526	6 601	91 917	19 049	20 634	858	3 742	108 912	34 953	0	20 530	6 029	9 044
Platby na ukončení prod. mléka	Kč	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	364	0	0	0	0
DPH z investic	Kč	6 627	64 682	0	0	0	0	82 691	104	5 093	2 235	26	0	2 339	27 027	2 859

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč	112 576	327 646	211 691	96 672	1 083 041	129 234	76 896	57 302	24 220	413 092	473 096	2 178 582	72 946	428 424
Služby	Kč	4 054	226 790	28 794	14 839	504 593	104 858	20 010	27 416	17 359	207 845	271 618	1 355 959	18 477	314 549
Ostatní přímé náklady	Kč	41 112	392 796	84 120	17 827	833 512	215 538	22 427	17 229	4 834	319 538	388 222	1 023 297	24 298	414 963
Odpisy	Kč	203 402	1 434 310	231 416	66 085	1 342 887	455 919	122 815	95 971	33 030	626 889	699 497	2 395 263	206 780	842 244
Externí faktory celkem	Kč	97 738	624 212	178 376	60 472	2 111 172	137 420	56 626	86 823	30 301	375 333	944 088	4 976 101	26 871	1 006 899
Vyplacené mzdy	Kč	58 601	228 817	129 182	45 633	1 024 518	50 597	38 617	67 281	15 774	191 136	339 211	4 072 761	12 604	616 468
Vyplacené pachtovné	Kč	28 612	232 819	21 413	6 185	350 671	54 859	9 407	17 307	12 916	107 639	312 522	691 181	10 161	256 389
Nákladové úroky	Kč	10 525	162 576	27 780	8 654	735 983	31 990	8 628	2 235	1 611	76 558	292 356	212 133	4 106	134 068
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč	260 495	1 155 000	359 688	71 829	438 533	478 528	155 507	183 391	52 832	1 296 448	1 049 752	4 262 909	210 184	1 092 994
Celkové podpory na plodiny	Kč	0	0	338	4 756	1 481	11 642	2 391	12 630	52	74 453	442	120 840	130	52
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč	0	0	0	4 756	0	11 642	52	8 784	52	67 956	338	120 840	130	52
Celkové podpory na zvířata	Kč	10 603	-52	55 768	0	-34 251	21 232	1 429	35 472	2 209	255 506	42 099	124 582	7 172	7 640
Podpory na produkci mléka	Kč	0	-1 481	24 740	0	-35 057	-234	1 351	7 978	0	144 437	29 158	120 944	2 027	0
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč	1 117	0	10 421	0	0	20 296	0	19 231	0	79 599	26	2 911	5 119	7 588
Podpory na ovce a kozy	Kč	1 091	0	494	0	338	26	52	7 354	1 689	6 887	0	208	0	0
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč	8 368	1 455	20 114	0	468	1 143	0	910	546	24 584	12 916	494	0	52
Ostatní provozní podpory	Kč	84 406	573 823	158 574	20 894	70 009	254 284	47 219	46 569	14 085	671 171	360 390	1 231 584	96 464	245 033
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč	4 938	247 996	54 703	6 315	43 451	166 240	14 683	17 775	1 897	290 615	273 853	329 517	44 854	192 045
Podpory na LFA	Kč	30 665	254 077	48 180	14 579	1 481	74 713	11 148	27 313	0	352 334	86 355	785 254	30 509	35 291
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč	27 962	18 763	6 939	0	16 814	7 874	1 039	1 325	6 471	11 019	182	390	16 788	5 561
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč	546	40 826	1 273	0	3 040	8 004	6 237	1 585	520	0	0	2 183	16 060	312
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč	338	6 159	4 054	0	468	2 989	0	0	0	1 169	15 852	0	0	182
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč	164 603	534 218	139 655	46 179	394 251	180 377	98 257	87 031	35 576	294 175	630 968	2 783 720	90 383	839 775
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč	0	534 218	0	46 179	394 251	180 377	0	87 031	0	294 175	630 968	0	90 383	839 775
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč	164 603	0	139 655	0	0	0	98 257	0	35 576	0	0	2 783 720	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč	250 542	1 421 446	348 228	70 477	343 031	469 146	145 242	176 297	48 284	1 286 495	1 045 074	4 043 162	198 490	1 069 684
Celkové provozní podpory	Kč	260 495	1 155 000	359 688	71 829	438 533	478 528	155 507	183 391	52 832	1 296 448	1 049 752	4 262 909	210 184	1 092 994
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč	-6 653	299 112	2 885	0	-754	17 048	-338	-3 534	0	0	0	0	-10 889	-26
Daně	Kč	3 300	32 640	14 345	1 325	94 749	26 429	9 927	3 560	4 548	9 953	4 678	219 748	806	23 259
Bilance investičních podpor a daní	Kč	37 396	94 541	0	13 487	5 067	17 619	1 637	26 221	156	23 700	0	174 738	21 803	35 472
Podpory investiční celkem	Kč	37 889	412 546	0	13 487	17 307	34 875	6 939	29 080	156	23 700	0	174 738	36 096	35 472
Platby na ukončení prod. mléka	Kč	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	Kč	494	318 031	0	0	12 240	17 255	5 275	2 859	0	0	0	0	14 293	0

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 6

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod																
Celková hrubá zem. produkce	Kč	1 828 093	6 911 938	1 010 173	1 059 471	8 958 011	12 590 368	6 930 960	566 079	1 356 037	2 892 268	5 090 549	602 902	1 702 342	1 812 709	1 376 047
Mezispotřeba celkem	Kč	1 141 902	4 405 033	641 311	678 499	6 751 025	8 082 140	4 562 515	291 498	787 541	2 279 906	3 319 315	395 915	1 183 144	1 354 971	634 217
Bilance provozních podpor a daní	Kč	275 984	606 229	264 004	124 764	2 418 886	828 939	948 168	151 947	263 588	644 690	721 378	90 201	388 040	510 440	132 327
Hrubá přidaná hodnota	Kč	962 175	3 113 133	632 866	505 762	4 625 872	5 337 167	3 316 613	426 527	832 083	1 257 077	2 492 611	297 189	907 238	968 178	874 156
Odpisy	Kč	238 068	863 710	126 558	93 190	1 023 972	1 127 193	827 899	93 606	88 252	419 797	864 151	109 770	157 560	233 235	180 117
Čistá přidaná hodnota	Kč	724 107	2 249 423	506 308	412 572	3 601 900	4 210 000	2 488 739	332 922	743 831	837 255	1 628 486	187 419	749 678	734 943	694 039
Externí faktory celkem	Kč	263 172	744 714	288 432	126 869	2 291 081	2 695 519	1 128 415	61 148	169 228	509 556	843 076	65 228	323 930	137 784	160 809
Bilance investičních podpor a daní	Kč	4 288	-5 847	12 526	6 601	91 917	19 049	-62 057	754	-1 351	106 677	35 265	0	18 217	-20 998	6 185
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč	465 248	1 498 888	230 402	292 304	1 402 761	1 533 529	1 298 267	272 527	573 251	434 402	820 675	122 192	443 939	576 188	539 416
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	470 619	1 066 575	205 366	293 015	540 896	2 321 351	1 113 249	306 642	552 113	421 154	798 422	100 576	481 281	609 798	557 538
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	383 061	914 911	108 524	287 138	514 929	1 829 178	896 967	303 347	553 839	346 028	578 868	70 958	538 680	510 823	569 778
Aktiva, pasiva																
Aktiva celkem	Kč	8 336 372	18 729 707	2 017 956	4 666 854	25 622 544	65 572 387	23 101 269	2 806 848	6 805 650	6 912 613	11 468 866	4 025 049	4 474 133	24 079 270	10 129 903
Stálá aktiva celkem	Kč	6 641 281	16 403 414	1 210 820	3 746 726	19 283 260	55 226 608	19 450 201	2 683 383	5 196 265	5 025 191	6 763 551	3 689 450	2 747 675	22 529 681	7 304 032
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč	4 407 554	8 215 246	348 384	2 755 680	3 312 325	40 339 104	12 887 194	1 758 032	4 012 601	1 250 607	1 726 120	2 100 465	1 100 972	19 256 649	5 669 881
Stavby	Kč	1 068 125	4 688 917	245 319	312 028	8 264 804	8 841 875	2 662 905	250 308	516 599	1 577 083	1 824 403	980 392	776 419	1 561 101	859 863
Stroje a zařízení	Kč	889 307	1 956 964	526 630	434 869	6 719 217	4 991 642	3 100 581	571 146	418 809	1 809 643	2 191 758	510 362	744 532	894 037	645 235
Základní stádo a tažná zvířata	Kč	276 296	1 542 287	90 513	244 175	986 889	1 053 962	799 547	103 923	248 281	387 859	1 021 270	98 232	125 752	817 894	129 078
Oběžná aktiva celkem	Kč	1 695 091	2 326 293	807 136	920 128	6 339 284	10 345 804	3 651 067	123 465	1 609 385	1 887 422	4 705 315	335 598	1 726 458	1 549 589	2 825 871
Ostatní hospodářská zvířata	Kč	220 709	1 336 650	77 442	133 470	801 756	2 425 487	764 283	42 827	108 834	233 391	651 654	66 137	133 496	831 356	110 627
Zásoby zemědělských výrobků	Kč	217 721	286 898	108 990	2 313	910 512	1 389 326	180 169	8 290	26 091	530 970	1 359 285	103 767	288 042	120 347	114 292
Ostatní oběžná aktiva	Kč	1 256 662	702 771	620 704	784 371	4 627 016	6 530 992	2 706 616	72 348	1 474 434	1 123 062	2 694 376	165 694	1 304 920	597 913	2 600 952
Cizí zdroje	Kč	1 244 318	4 933 222	423 565	232 507	5 771 595	38 195 813	4 701 391	10 239	179 753	2 240 822	4 541 830	101 246	736 243	609 945	71 621
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč	961 369	4 903 233	228 479	225 699	3 734 590	35 821 027	3 313 806	7 094	159 587	1 279 738	2 885 615	99 323	271 098	508 075	69 905
Krátkodobé závazky	Kč	282 948	29 963	195 086	6 835	2 037 004	2 374 786	1 387 559	3 144	20 166	961 084	1 656 240	1 923	465 144	101 870	1 715
Vlastní kapitál	Kč	7 092 029	13 796 485	1 594 391	4 434 347	19 850 949	27 376 574	18 399 878	2 796 635	6 625 871	4 671 792	6 927 036	3 923 803	3 737 917	23 469 325	10 058 308
Změny ve vlastním kapitálu	Kč	211 717	1 017 736	158 938	-336 560	1 458 920	507 192	342 121	-80 144	-23 518	233 885	27 676	-15 514	218 162	743 961	556 333
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč	4 050 178	10 615 577	1 682 929	2 127 388	21 786 500	25 068 731	10 125 771	1 506 554	3 132 779	5 440 544	10 014 104	2 395 549	3 362 818	4 972 047	4 476 602
Hrubé investice	Kč	255 662	1 222 644	241 785	31 159	1 773 806	1 890 593	1 292 316	15 099	54 547	969 321	800 535	42 723	202 466	349 060	78 741
Netto investice	Kč	17 593	358 935	115 227	-62 031	749 860	763 399	464 417	-78 507	-33 705	549 499	-63 591	-67 047	44 932	115 825	-101 402

P2/01 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na průměrný podnik - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč	1 105 884	5 006 506	1 473 317	1 031 041	12 740 158	1 955 664	815 737	766 596	336 976	2 768 751	5 194 445	15 843 884	650 901	6 678 911
Mezispotřeba celkem	Kč	726 757	3 296 914	1 155 468	698 951	7 897 735	1 188 965	527 566	437 260	162 706	2 612 698	4 172 708	12 916 065	489 131	4 727 430
Bilance provozních podpor a daní	Kč	250 542	1 421 446	348 228	70 477	343 031	469 146	145 242	176 297	48 284	1 286 495	1 045 074	4 043 162	198 490	1 069 684
Hrubá přidaná hodnota	Kč	629 669	3 131 064	666 051	402 541	5 185 480	1 235 846	433 414	505 632	222 554	1 442 548	2 066 812	6 970 980	360 260	3 021 164
Odpisy	Kč	203 402	1 434 310	231 416	66 085	1 342 887	455 919	122 815	95 971	33 030	626 889	699 497	2 395 263	206 780	842 244
Čistá přidaná hodnota	Kč	426 294	1 696 728	434 635	336 456	3 842 593	779 927	310 573	409 688	189 524	815 659	1 367 315	4 575 717	153 454	2 178 920
Externí faktory celkem	Kč	97 738	624 212	178 376	60 472	2 111 172	137 420	56 626	86 823	30 301	375 333	944 088	4 976 101	26 871	1 006 899
Bilance investičních podpor a daní	Kč	37 396	94 541	0	13 487	5 067	17 619	1 637	26 221	156	23 700	0	174 738	21 803	35 472
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč	365 925	1 167 032	256 259	289 497	1 736 463	660 126	255 584	349 060	159 379	464 053	423 227	-225 647	148 413	1 207 494
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	232 825	961 701	212 528	237 201	1 423 915	542 965	180 526	260 078	152 518	624 738	951 995	295 009	108 421	992 305
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	239 417	813 796	162 221	205 119	1 210 785	498 212	164 408	275 048	120 253	460 861	377 326	80 243	108 872	965 228
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč	3 157 935	29 922 641	3 830 223	5 064 977	59 405 085	11 766 211	4 310 284	2 792 243	1 028 884	11 308 603	23 358 854	27 757 702	5 172 356	46 984 206
Stálá aktiva celkem	Kč	2 048 699	25 368 727	2 555 838	4 686 292	51 374 114	9 298 625	3 785 525	2 130 480	767 817	9 324 041	18 314 094	14 969 493	4 816 800	42 507 344
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč	649 991	12 336 863	899 936	2 248 774	38 263 821	2 592 298	2 121 774	1 280 180	243 006	5 088 002	9 711 535	3 321 992	2 555 422	35 979 887
Stavby	Kč	311 950	6 549 391	671 664	1 682 072	7 939 600	4 469 819	912 410	302 932	317 121	2 159 300	4 360 725	6 881 559	1 297 487	1 712 996
Stroje a zařízení	Kč	942 659	5 522 689	799 287	661 088	3 937 004	2 028 195	659 346	387 651	144 359	1 841 763	3 519 053	3 546 625	835 020	3 181 505
Základní stádo a tažná zvířata	Kč	144 125	959 784	184 951	94 333	1 233 689	208 313	91 995	159 717	63 305	235 002	722 755	1 219 344	128 870	1 632 930
Oběžná aktiva celkem	Kč	1 109 236	4 553 888	1 274 411	378 711	8 030 971	2 467 586	524 785	661 763	261 067	1 984 536	5 044 759	12 788 208	355 556	4 476 862
Ostatní hospodářská zvířata	Kč	114 525	1 106 482	132 950	151 349	999 285	254 466	108 237	86 511	37 629	244 046	617 871	1 111 601	148 751	1 297 981
Zásoby zemědělských výrobků	Kč	261 015	203 973	220 943	0	1 452 371	208 339	189 992	105 118	24 844	518 938	664 934	2 596 118	194 020	636 478
Ostatní oběžná aktiva	Kč	733 696	3 243 433	920 518	227 362	5 579 315	2 004 780	226 556	470 134	198 594	1 221 553	3 761 929	9 080 489	12 760	2 542 403
Cizí zdroje	Kč	458 933	6 957 077	1 152 713	204 129	20 087 875	1 311 443	248 541	78 741	15 670	3 005 208	7 834 742	4 417 403	93 502	4 648 637
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč	205 247	5 784 432	805 290	150 648	17 900 327	980 080	183 833	31 730	9 823	2 775 586	6 727 299	1 788 281	91 111	2 847 414
Krátkodobé závazky	Kč	253 687	1 172 619	347 422	53 482	2 187 548	331 362	64 708	46 985	5 873	229 623	1 107 443	2 629 122	2 391	1 801 197
Vlastní kapitál	Kč	2 699 001	22 965 564	2 677 510	4 860 848	39 317 237	10 454 768	4 061 769	2 713 502	1 013 214	8 303 395	15 524 112	23 340 299	5 078 855	42 335 569
Změny ve vlastním kapitálu	Kč	118 839	651 836	224 061	-19 828	1 891 372	39 864	44 100	92 280	63 045	188 017	-1 161 445	-1 572 224	80 872	2 385 960
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč	2 480 371	17 255 429	2 872 310	2 907 938	21 476 187	9 206 319	2 232 974	1 751 067	794 636	6 792 501	13 586 041	26 336 749	2 804 743	11 111 724
Hrubé investice	Kč	312 236	2 550 901	472 499	51 377	1 813 307	613 687	105 846	147 217	18 113	688 608	882 316	2 763 632	232 663	1 229 271
Netto investice	Kč	108 834	1 116 591	241 083	-14 709	470 420	157 742	-16 970	51 247	-14 917	61 746	182 820	368 342	25 883	387 053

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora zahradnictví a trvalých kultur.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroenvironmentální opatření, Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomoci zemědělcům přizpůsobit se normám SZP , podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z.p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezispotřebu (např. zelená nafta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, pachtovné a dotace úroků z úvěrů.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI), duben 2016

Vypracoval: Ing. Josef Haníbal a kolektiv

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Reprezentované podniky		5 013 500	30 460	115 650	10 210	14 840	29 040	193 940	328 990	601 240	8 090	304 690	89 300	107 260	78 950	803 270
Počet podniků v souboru FADN		80000 - <90000	1000 - <2000	2000 - <3000	200 - <500	1000 - <2000	1000 - <2000	8000 - <9000	4000 - <5000	8000 - <9000	500 - <1000	7000 - <8000	1000 - <2000	1000 - <2000	500 - <1000	10000 - <20000
Pracovní síly celkem	AWU/100ha	4,70	4,28	7,01	15,46	2,86	1,87	2,59	11,71	3,43	1,55	2,38	12,75	3,47	2,36	7,97
Neplacené pracovní síly	FWU/100ha	3,54	3,33	3,32	11,18	0,58	0,87	1,50	9,67	2,59	0,68	1,65	11,24	1,44	2,20	6,11
Placené pracovní síly	AWU/100ha	1,16	0,95	3,69	4,17	2,28	1,01	1,07	2,04	0,84	0,87	0,72	1,58	2,02	0,16	1,93
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	32,76	49,30	35,22	9,12	232,93	96,84	86,63	9,31	39,31	128,27	85,87	14,59	45,02	51,36	15,55
Pronajatá (připachtovaná) půda	ha/podnik	17,61	36,09	30,73	6,13	188,36	28,91	57,13	4,86	14,48	78,09	75,43	6,57	27,98	9,69	7,26
Výrobní struktura - výnosy																
Obiloviny	%	36,29	24,73	52,87	38,71	41,42	57,08	40,69	27,71	29,79	36,93	35,91	43,87	54,78	7,81	30,87
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	11,05	12,03	28,59	3,29	18,22	13,53	14,64	10,85	6,59	12,82	12,18	9,66	18,57	0,76	6,37
Energetické plodiny	%	0,37	0,12	0,00	0,00	2,73	0,50	1,96	0,54	0,00	0,01	0,30	0,00	0,00	0,04	0,13
Zelenina a květiny	%	0,95	2,54	0,77	3,62	0,37	0,46	0,66	1,50	0,66	0,12	0,89	0,96	1,67	0,00	2,32
Vínice	%	1,83	0,00	1,36	2,08	0,22	0,00	0,52	2,58	4,35	0,00	2,85	1,30	0,89	0,00	5,14
Trvalé kultury	%	4,55	1,34	1,50	13,60	0,56	1,22	0,44	22,77	15,87	0,24	0,66	3,29	1,78	0,04	12,03
Ovocné sady	%	2,08	1,16	1,45	6,69	0,54	0,52	0,31	4,51	6,59	0,21	0,61	1,99	1,67	0,00	4,31
Olivové sady	%	2,41	0,00	0,00	6,91	0,00	0,00	0,00	18,26	9,29	0,00	0,02	1,30	0,00	0,00	7,40
Ostatní trvalé kultury	%	0,09	0,18	0,06	0,00	0,02	0,71	0,13	0,11	0,00	0,03	0,03	0,00	0,11	0,04	0,26
Krmné plodiny ²⁾	%	41,36	57,18	12,83	31,47	38,37	22,99	41,89	29,00	33,35	35,00	45,50	37,35	20,04	91,18	38,14
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/100ha	79,06	268,52	30,69	160,31	43,91	164,89	102,22	65,09	59,70	29,94	85,02	70,39	38,52	116,39	86,11
Dojnice	DJ/100ha	14,71	38,01	6,93	23,46	11,11	20,94	25,43	2,90	4,91	10,40	14,57	15,22	5,69	26,25	14,41
Ostatní skot	DJ/100ha	24,54	93,41	3,78	14,25	18,41	21,79	30,17	10,96	12,92	10,04	37,03	10,97	6,77	77,49	21,67
Ovce a kozy	DJ/100ha	8,52	1,01	7,10	39,25	0,41	0,11	0,76	47,80	10,33	1,10	4,13	11,51	2,24	11,57	7,59
Prasata	DJ/100ha	21,52	112,27	5,91	47,37	9,10	115,12	41,82	0,97	23,43	7,08	13,93	13,85	12,44	0,43	22,96
Drůbež	DJ/100ha	9,22	23,41	6,73	35,86	4,62	5,99	3,74	2,15	7,76	1,10	15,07	17,20	11,11	0,00	18,26
Výnos pšenice	q/ha	59,65	90,38	42,75	3,97	57,62	72,59	78,25	31,13	33,92	35,66	73,45		47,49	85,65	54,53
Výnos kukuřice	q/ha	73,92	128,21	68,86	67,70	72,21	79,52	81,25	123,88	116,08	0,00	81,15		57,43	0,00	97,08
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	1,18	2,31	1,24	3,05	0,80	1,85	1,52	1,77	0,83	0,63	1,25		0,89	1,27	1,48
Roční dojivost	kg/ks	6 596	6 998	3 160	7 481	7 348	8 858	7 696	6 043	7 073	7 962	6 890		6 497	5 362	5 798
Hrubá zemědělská produkce																
Celková hrubá produkce	Kč/ha	55 803	140 202	28 682	116 170	38 458	130 012	80 006	60 803	34 496	22 548	59 282	41 323	37 813	35 294	88 492
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	28 191	51 926	19 938	41 286	21 403	37 801	32 387	41 741	20 617	10 189	31 770	22 952	23 513	6 556	60 481
Obiloviny	Kč/ha	8 787	10 368	9 913	4 271	9 836	16 241	12 987	6 320	5 106	5 238	11 251	7 679	11 209	2 520	10 138
Proteinové plodiny	Kč/ha	198	96	9	237	61	67	119	528	188	181	201	7	100	89	408
Energetické plodiny	Kč/ha	95	55	0	0	110	152	622	145	0	0	83	0	0	0	42
Brambory	Kč/ha	1 229	6 389	379	4 670	975	2 043	2 121	1 315	593	316	1 036	940	170	110	837
Cukrová řepa	Kč/ha	753	3 989	0	0	1 234	1 143	1 869	87	211	0	987	360	171	0	257
Olejniny	Kč/ha	1 914	329	4 646	0	4 734	2 575	4 018	569	394	2 000	2 221	1 489	3 869	115	938

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 1

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Reprezentované podniky		52 930	1 610	22 690	3 070	52 200	92 990	720 630	109 940	1 038 410	39 350	28 050	3 390	39 950	92 360
Počet podniků v souboru FADN		1000 - <2000	200 - <500	1000 - <2000	500 - <1000	1000 - <2000	2000 - <3000	10000 - <20000	2000 - <3000	5000 - <6000	500 - <1000	1000 - <2000	500 - <1000	500 - <1000	2000 - <3000
Pracovní síly celkem	AWU/100ha	3,64	2,24	2,96	55,25	7,80	4,45	9,00	6,19	12,53	2,36	1,41	2,61	12,48	1,32
Neplacené pracovní síly	FWU/100ha	2,90	1,82	1,95	47,86	4,13	4,08	7,85	4,97	11,11	1,80	1,09	0,16	11,95	0,75
Placené pracovní síly	AWU/100ha	0,74	0,42	1,00	7,39	3,67	0,34	1,15	1,21	1,41	0,54	0,31	2,45	0,44	0,57
Zemědělsky využívaná půda	ha/podnik	50,31	78,50	69,16	2,57	34,61	32,39	19,11	25,53	9,90	55,53	102,45	594,82	11,38	166,15
Pronajatá (připachtovaná) půda	ha/podnik	25,89	40,97	32,65	2,13	13,86	8,95	5,13	6,94	5,45	19,21	55,02	562,10	3,81	70,94
Výrobní struktura - výnosy															
Obiloviny	%	43,47	22,98	35,77	0,00	11,21	27,29	55,52	8,30	51,92	48,35	37,75	36,30	23,73	20,61
Ostatní polní plodiny ¹⁾	%	12,09	4,80	9,05	10,12	14,94	8,24	13,50	1,72	15,25	7,20	8,71	14,80	3,69	7,11
Energetické plodiny	%	0,04	0,27	0,09	0,00	0,00	0,99	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0,28	0,00	0,03
Zelenina a květiny	%	0,20	0,00	0,48	24,51	6,10	0,28	1,10	1,45	0,61	0,36	0,74	0,41	0,53	0,61
Vínice	%	0,00	1,04	0,00	8,95	0,00	1,45	0,00	5,09	0,81	0,00	0,00	0,60	2,55	0,01
Trvalé kultury	%	0,50	0,05	0,64	7,78	1,99	0,52	2,77	13,40	1,11	0,49	0,10	0,50	1,93	0,17
Ovocné sady	%	0,50	0,00	0,55	7,00	1,07	0,49	2,67	4,50	1,11	0,16	0,01	0,45	1,76	0,15
Olivové sady	%	0,00	0,00	0,00	0,78	0,00	0,00	0,00	8,81	0,00	0,00	0,00	0,00	0,09	0,00
Ostatní trvalé kultury	%	0,00	0,05	0,07	0,00	0,90	0,03	0,05	0,12	0,00	0,32	0,09	0,06	0,00	0,02
Krmné plodiny ²⁾	%	38,50	70,92	44,27	45,53	65,27	60,73	25,64	48,81	29,49	40,21	48,00	46,22	67,40	67,30
Počet dobytčích jednotek celkem	DJ/100ha	29,40	133,52	32,32	542,41	375,90	76,66	69,07	56,44	63,84	51,04	63,64	29,93	111,25	77,32
Dojnice	DJ/100ha	10,53	34,54	10,56	88,33	90,61	18,12	17,27	7,52	14,44	13,90	13,24	8,43	24,69	11,84
Ostatní skot	DJ/100ha	10,71	74,39	10,29	75,88	68,28	26,55	17,74	22,99	5,86	18,24	32,89	11,15	50,53	31,63
Ovce a kozy	DJ/100ha	0,81	0,20	0,45	17,51	7,89	1,79	0,37	11,44	30,61	0,99	1,09	2,09	3,87	19,32
Prasata	DJ/100ha	5,31	23,18	10,61	185,99	144,87	24,42	25,22	5,13	6,26	13,94	14,99	2,57	23,81	6,28
Drůbež	DJ/100ha	1,85	0,76	0,32	164,59	62,21	4,63	7,69	8,93	5,25	3,64	1,13	5,63	5,71	7,91
Výnos pšenice	q/ha	47,02	63,64	38,89	0,00	88,11	51,35	52,74	20,86	39,14	40,35	57,87	46,40	47,19	76,99
Výnos kukuřice	q/ha	0,00	58,81	0,00	0,00	117,76	93,65	79,78	77,20	51,39	0,00	65,01	54,49	73,01	99,30
Počet DJ na 1 ha krmných plodin	DJ/ha	0,56	1,56	0,52	6,04	2,37	0,75	1,52	0,68	1,48	1,08	1,01	0,48	1,17	0,96
Roční dojivost	kg/ks	5 561	7 025	5 713	6 517	7 901	6 494	5 107	7 045	3 357	8 665	8 560	6 260	5 122	7 325
Hrubá zemědělská produkce															
Celková hrubá produkce	Kč/ha	21 981	63 777	21 303	401 183	368 106	60 379	42 686	30 027	34 038	49 860	50 702	26 636	57 197	40 198
Celková hrubá rostlinná produkce	Kč/ha	12 308	14 857	10 868	168 350	158 973	16 476	21 814	16 406	19 504	23 802	22 588	16 024	26 992	17 067
Obiloviny	Kč/ha	6 857	6 105	5 362	0	4 659	5 938	9 817	1 498	9 172	6 745	8 796	7 062	5 232	6 782
Proteinové plodiny	Kč/ha	170	24	69	0	158	59	288	38	52	167	390	58	5	342
Energetické plodiny	Kč/ha	2	84	18	0	0	306	1	0	0	0	14	18	0	5
Brambory	Kč/ha	417	951	590	18 171	15 795	980	1 568	561	730	963	1 186	530	1 473	1 005
Cukrová řepa	Kč/ha	436	0	0	0	5 802	1 203	910	0	173	292	819	711	7	601
Olejniny	Kč/ha	1 698	1 053	1 493	0	100	1 521	2 320	37	2 504	479	1 085	2 781	569	1 315

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 2

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Průmyslové plodiny	Kč/ha	320	688	775	9	255	2	358	4 282	261	31	392	205	89	0	441
Zelenina a květiny	Kč/ha	5 122	18 439	2 076	14 623	1 095	5 651	4 618	7 294	3 014	192	4 198	2 116	3 948	0	11 618
Ovoce	Kč/ha	1 960	5 935	542	6 115	377	564	858	5 851	2 819	40	1 645	1 651	1 187	2	6 935
Citrusové plody	Kč/ha	435	0	0	1 630	0	0	0	2 124	1 527	0	48	228	0	0	2 039
Víno a hrozny	Kč/ha	3 199	0	585	1 473	325	0	1 911	3 687	2 480	0	8 843	1 838	992	0	11 934
Olivy a olivový olej	Kč/ha	961	0	0	2 311	0	0	0	5 904	2 593	0	42	869	0	0	5 772
Krmné plodiny	Kč/ha	2 249	1 408	780	4 439	2 050	5 783	2 912	3 352	1 283	1 920	260	4 841	1 179	3 422	5 248
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	1 062	4 286	232	1 502	460	3 732	616	433	149	271	646	728	597	298	3 916
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	24 529	82 063	8 148	74 251	14 043	83 950	40 746	18 476	13 490	10 174	24 548	16 729	11 744	28 149	24 498
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	237	1 147	-2	-4 901	56	1 712	-4	-201	175	130	258	-960	144	712	393
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	9 591	26 115	1 834	26 298	7 003	19 467	20 294	2 004	3 061	7 094	9 532	5 808	3 175	13 500	10 696
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	4 249	18 554	357	3 636	2 472	4 376	5 720	863	2 309	1 003	6 417	1 819	876	12 928	4 255
Vepřové maso	Kč/ha	5 265	25 353	1 613	20 636	2 557	35 152	12 081	151	3 440	1 524	3 653	2 645	2 845	89	4 414
OVCE A KOZY	Kč/ha	928	185	855	5 896	47	16	90	4 675	1 259	123	554	1 290	218	1 510	744
Drůbeží maso	Kč/ha	1 399	6 300	1 032	3 200	1 037	1 147	1 094	648	570	10	1 708	1 088	3 596	0	765
Slepičí vejce	Kč/ha	871	3 606	812	3 696	764	1 313	660	662	184	221	773	2 332	649	1	909
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	934	187	496	10 486	47	0	84	7 749	1 750	4	826	1 078	10	0	1 272
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	1 292	1 764	1 149	407	116	22 478	723	1 725	918	195	1 084	670	374	121	1 444
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	3 083	6 212	596	633	3 012	8 261	6 873	586	389	2 186	2 965	1 642	2 556	590	3 513
Vlastní spotřeba	Kč/ha	347	74	537	1 539	30	41	53	1 566	3	121	234	2 027	111	77	640
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 930	4 295	1 451	4 374	3 082	10 833	3 565	2 297	796	3 437	1 021	7 283	2 139	3 534	3 451
Podnikové náklady																
Celkové náklady	Kč/ha	50 157	121 976	29 991	98 523	43 215	122 933	75 249	47 930	26 584	25 019	58 537	39 130	36 975	33 606	62 710
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	34 857	89 352	18 209	74 397	28 983	83 459	52 667	31 310	20 034	17 774	38 655	27 136	26 280	26 382	40 786
Přímé náklady celkem	Kč/ha	21 531	64 723	11 059	53 020	16 314	60 505	30 775	18 934	13 121	10 976	20 601	20 808	16 567	18 220	24 921
Osiva a sadba	Kč/ha	2 317	6 614	1 714	4 140	1 954	3 256	2 844	2 107	1 152	936	2 475	1 788	2 366	385	3 755
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	165	950	472	376	135	141	119	140	15	310	72	144	136	10	25
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	3 313	4 913	2 799	4 801	2 868	3 406	4 160	4 025	2 245	2 356	4 435	3 461	2 882	3 743	3 860
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	2 039	3 772	1 509	2 824	2 312	2 343	3 081	2 518	1 309	666	3 003	1 516	2 064	484	2 971
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	1 010	2 448	90	795	576	2 513	1 207	910	263	366	573	445	405	262	2 529
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	6 226	14 449	1 931	27 423	4 554	13 321	7 727	7 464	4 575	4 742	4 779	7 224	2 913	10 804	7 708
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 122	2 522	787	3 978	2 597	5 852	1 998	2 110	765	2 874	674	5 830	1 382	3 522	3 180
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	5 009	26 392	2 595	11 549	2 782	30 407	8 556	1 276	2 851	1 271	4 274	4 592	5 088	79	2 971
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	638	821	192	17	349	4 839	1 447	45	16	254	275	1 304	620	2	244
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	1 606	6 135	421	1 490	1 264	5 159	3 149	634	727	631	1 063	1 779	838	2 461	1 126
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	10	0	0	0	3	100	51	0	0	7	0	0	12	2	0
Režijní náklady celkem	Kč/ha	13 326	24 628	7 150	21 374	12 669	22 953	21 892	12 377	6 913	6 799	18 054	6 330	9 713	8 162	15 865
Náklady budov a strojů	Kč/ha	2 902	5 849	964	4 932	3 874	8 487	5 498	2 286	1 341	1 645	3 783	1 314	1 549	2 549	1 970

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 3

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Průmyslové plodiny	Kč/ha	47	16	93	0	249	133	186	84	13	45	68	36	630	69
Zelenina a květiny	Kč/ha	417	3	1 233	113 231	106 106	872	3 672	3 509	1 213	10 080	2 518	885	1 603	2 156
Ovoce	Kč/ha	289	0	132	4 267	6 079	1 253	2 181	2 257	1 021	56	17	229	2 236	427
Citrusové plody	Kč/ha	0	0	0	1 203	0	0	0	618	0	0	0	0	0	0
Víno a hrozny	Kč/ha	0	6 083	0	18 373	0	3 602	0	4 483	493	0	0	379	3 964	11
Olivy a olivový olej	Kč/ha	0	0	0	374	0	0	0	1 364	0	0	0	0	187	0
Krmné plodiny	Kč/ha	1 901	382	1 426	11 527	2 085	356	310	1 687	4 019	4 875	7 348	2 460	10 276	3 034
Ostatní rostlinná produkce	Kč/ha	76	241	469	1 193	17 939	559	563	270	113	101	360	891	813	1 324
Celková hrubá živočišná produkce	Kč/ha	9 345	41 029	8 931	229 344	174 589	30 010	20 322	12 199	14 345	23 081	21 554	6 730	24 048	20 799
Změna stavu hospodářských zvířat	Kč/ha	454	1 208	269	910	2 109	-54	75	361	472	-24	196	-75	-174	158
Mléko a mléčné výrobky	Kč/ha	4 572	22 567	4 486	74 847	80 257	11 123	6 979	4 253	4 140	13 832	12 075	4 647	10 815	8 394
Hovězí a telecí maso	Kč/ha	1 448	10 631	963	9 879	10 876	5 911	2 861	2 713	759	3 662	5 436	893	7 262	5 547
Vepřové maso	Kč/ha	1 379	6 066	3 092	58 183	47 633	8 476	5 903	985	1 284	3 860	3 286	523	3 423	1 094
Ovce a kozy	Kč/ha	80	17	42	1 213	663	303	29	880	2 586	206	163	51	263	2 380
Drůbeží maso	Kč/ha	112	84	7	25 300	8 414	933	3 396	776	438	818	256	434	-23	1 747
Slepičí vejce	Kč/ha	463	636	86	32 438	13 757	2 109	868	1 408	677	467	183	28	555	947
Ovčí a kozí mléko	Kč/ha	0	128	11	15 056	6 435	512	7	446	2 866	7	0	180	123	0
Ostatní zvířata a produkty	Kč/ha	1 291	899	245	12 437	6 553	643	280	738	1 596	229	153	-25	1 628	690
Ostatní hrubá produkce ³⁾	Kč/ha	329	7 891	1 503	3 489	34 545	13 893	551	1 424	192	2 977	6 561	3 882	6 159	2 332
Vlastní spotřeba	Kč/ha	202	85	378	5 117	18	1 172	510	326	1 662	45	8	21	1 651	18
Vnitropodniková spotřeba	Kč/ha	2 947	1 937	2 835	6 087	1 876	2 340	4 928	1 430	3 113	6 930	9 056	3 543	13 295	3 433
Podnikové náklady															
Celkové náklady	Kč/ha	20 431	68 222	22 633	321 220	327 992	55 027	36 998	24 287	22 832	65 098	56 772	34 107	63 513	39 582
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	14 446	41 999	16 707	271 965	228 192	36 708	27 607	17 127	16 435	47 050	40 729	21 714	42 982	28 453
Přímé náklady celkem	Kč/ha	10 191	24 658	10 533	204 844	141 510	17 493	19 253	11 993	10 697	24 272	25 263	12 348	27 501	19 951
Osiva a sadba	Kč/ha	888	1 655	998	20 041	26 504	1 589	1 796	990	1 580	1 998	1 860	1 645	1 614	1 527
Vlastní osiva a sadba	Kč/ha	417	33	371	1 173	1 325	62	477	140	220	322	1	119	82	139
Hnojiva nakupovaná	Kč/ha	2 556	3 355	2 004	6 573	5 677	1 684	3 880	1 415	1 961	3 339	2 828	2 307	2 711	2 949
Prostředky ochrany rostlin	Kč/ha	957	1 634	857	5 622	6 168	1 080	1 562	1 018	1 202	805	1 079	1 892	1 384	1 504
Ostatní přímé náklady RV	Kč/ha	425	918	706	9 333	13 756	409	805	1 187	352	2 265	1 432	527	1 443	1 013
Krmiva pro skot celkem	Kč/ha	3 331	9 126	3 270	76 799	27 150	4 580	3 393	4 035	4 042	10 313	13 446	4 457	15 099	8 321
Vlastní krmiva pro skot	Kč/ha	2 329	1 640	2 121	4 742	499	1 133	1 988	1 278	2 533	5 699	8 367	3 127	11 219	3 240
Krmiva pro prasata a drůbež celkem	Kč/ha	1 240	4 770	2 049	78 326	48 171	5 986	7 028	2 565	1 110	3 651	2 382	881	3 530	2 200
Vlastní krmiva pro prasata a drůbež	Kč/ha	202	250	285	192	50	968	2 460	12	362	910	677	297	1 799	55
Ostatní přímé náklady ŽV	Kč/ha	794	3 173	618	8 160	14 080	2 101	787	778	449	1 901	2 238	617	1 646	2 438
Náklady na lesní výrobu	Kč/ha	0	26	32	0	3	65	0	5	0	0	0	22	73	0
Režijní náklady celkem	Kč/ha	4 255	17 341	6 174	67 122	86 683	19 215	8 355	5 134	5 738	22 778	15 466	9 367	15 483	8 502
Náklady budov a strojů	Kč/ha	1 119	5 274	1 480	16 806	16 728	5 332	2 111	1 141	1 053	5 842	4 408	1 704	5 314	1 532

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 4

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Energie	Kč/ha	4 210	9 059	3 160	11 874	4 404	5 083	6 290	6 007	2 418	2 649	3 197	3 229	4 598	2 095	6 832
Služby	Kč/ha	2 496	6 633	677	1 633	1 239	4 582	3 664	1 920	1 070	1 129	4 789	629	1 415	2 054	1 743
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	3 719	3 087	2 349	2 938	3 152	4 801	6 440	2 160	2 084	1 375	6 285	1 156	2 151	1 464	5 321
Odpisy	Kč/ha	7 267	17 519	3 593	10 218	4 396	11 640	9 557	10 054	2 245	3 273	10 063	7 524	3 500	4 541	11 583
Externí faktory celkem	Kč/ha	8 033	15 106	8 189	13 911	9 836	27 835	13 026	6 568	4 305	3 973	9 818	4 471	7 195	2 683	10 341
Vyplacené mzdy	Kč/ha	4 414	5 038	3 506	8 879	7 603	11 091	6 760	3 738	3 005	3 043	4 306	3 083	4 702	872	7 846
Vyplacené pachtovné	Kč/ha	2 394	5 441	4 041	3 109	1 632	4 995	4 546	2 772	1 130	473	4 018	850	1 964	1 212	2 293
Nákladové úroky	Kč/ha	1 225	4 626	643	1 923	601	11 749	1 720	59	169	457	1 494	538	529	598	204
Podpory																
Celkové provozní podpory	Kč/ha	8 806	13 044	7 877	13 980	10 613	9 754	10 446	18 250	6 070	5 078	9 047	7 139	9 177	10 259	10 756
Celkové podpory na plodiny	Kč/ha	238	62	207	0	20	9	44	1 574	435	0	348	490	281	0	271
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	182	0	57	0	0	1	44	1 410	381	0	300	490	199	0	67
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	409	1 944	373	778	209	101	-56	254	461	118	871	800	548	184	129
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	71	0	131	0	140	-49	-105	75	59	45	41	305	252	29	48
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	236	1 941	9	288	62	150	0	47	317	51	642	94	224	51	65
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	63	0	232	459	7	0	0	112	61	22	143	150	34	105	7
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	38	2	0	28	0	0	48	20	22	0	45	253	39	0	10
Ostatní provozní podpory	Kč/ha	1 923	1 722	3 485	3 909	3 754	239	1 611	2 976	727	2 321	1 100	271	1 773	2 570	1 909
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	913	951	1 102	2 160	1 263	203	989	187	422	1 496	393	0	1 411	1 247	1 131
Podpory na LFA	Kč/ha	543	250	229	1 066	781	10	427	1 105	227	260	523	0	69	983	501
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	119	374	469	527	18	15	8	349	35	29	2	0	50	283	69
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč/ha	184	0	7	0	615	0	901	3	50	0	64	0	642	0	0
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	35	902	1	0	167	446	90	0	2	4	0	0	18	0	0
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč/ha	5 982	8 333	3 804	9 292	5 850	8 807	7 856	13 423	4 378	2 634	6 582	5 579	5 914	7 504	8 282
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč/ha	4 783	8 333	0	0	0	8 807	7 856	13 423	4 378	0	6 582	5 579	0	7 504	8 282
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	1 199	0	3 804	9 292	5 850	0	0	0	0	2 634	0	0	5 914	0	0
Bilance podpor a daní																
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 424	12 297	7 496	13 680	10 385	8 560	10 945	16 321	6 705	5 026	8 401	6 182	8 619	9 938	8 510
Celkové provozní podpory	Kč/ha	8 806	13 044	7 877	13 980	10 613	9 754	10 446	18 250	6 070	5 078	9 047	7 139	9 177	10 259	10 756
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	283	510	0	0	0	0	1 193	-1 454	974	28	0	0	-189	-196	658
Daně	Kč/ha	665	1 257	381	299	228	1 194	694	475	338	80	646	956	369	124	2 905
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	131	-119	356	724	395	197	-716	81	-34	832	411	0	405	-409	398
Podpory investiční celkem	Kč/ha	333	1 193	356	724	395	197	238	92	95	849	407	0	456	117	582
Platby na ukončení prod. mléka	Kč/ha	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	0
DPH z investic	Kč/ha	202	1 312	0	0	0	0	955	11	130	17	0	0	52	526	184

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstup přepočtený na 1 ha - pokračování 5

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Energie	Kč/ha	2 238	4 174	3 061	37 616	31 293	3 990	4 024	2 244	2 446	7 439	4 618	3 663	6 410	2 579
Služby	Kč/ha	81	2 889	416	5 774	14 579	3 237	1 047	1 074	1 753	3 743	2 651	2 280	1 624	1 893
Ostatní přímé náklady	Kč/ha	817	5 004	1 216	6 937	24 083	6 654	1 174	675	488	5 754	3 789	1 720	2 135	2 498
Odpisy	Kč/ha	4 043	18 271	3 346	25 714	38 801	14 076	6 427	3 759	3 336	11 289	6 828	4 027	18 170	5 069
Externí faktory celkem	Kč/ha	1 943	7 952	2 579	23 530	60 999	4 243	2 963	3 401	3 061	6 759	9 215	8 366	2 361	6 060
Vyplacené mzdy	Kč/ha	1 165	2 915	1 868	17 756	29 602	1 562	2 021	2 635	1 593	3 442	3 311	6 847	1 108	3 710
Vyplacené pachtovné	Kč/ha	569	2 966	310	2 407	10 132	1 694	492	678	1 305	1 938	3 050	1 162	893	1 543
Nákladové úroky	Kč/ha	209	2 071	402	3 367	21 265	988	451	88	163	1 379	2 854	357	361	807
Podpory															
Celkové provozní podpory	Kč/ha	5 178	14 713	5 201	27 949	12 671	14 774	8 137	7 183	5 337	23 347	10 246	7 167	18 470	6 578
Celkové podpory na plodiny	Kč/ha	0	0	5	1 850	43	359	125	495	5	1 341	4	203	11	0
Ostatní podpory na plodiny ⁴⁾	Kč/ha	0	0	0	1 850	0	359	3	344	5	1 224	3	203	11	0
Celkové podpory na zvířata	Kč/ha	211	-1	806	0	-990	655	75	1 389	223	4 601	411	209	630	46
Podpory na produkci mléka	Kč/ha	0	-19	358	0	-1 013	-7	71	312	0	2 601	285	203	178	0
Podpory na ostatní skot ⁵⁾	Kč/ha	22	0	151	0	0	627	0	753	0	1 433	0	5	450	46
Podpory na ovce a kozy	Kč/ha	22	0	7	0	10	1	3	288	171	124	0	0	0	0
Podpory na ostatní zvířata ⁶⁾	Kč/ha	166	19	291	0	14	35	0	36	55	443	126	1	0	0
Ostatní provozní podpory	Kč/ha	1 678	7 310	2 293	8 130	2 023	7 851	2 471	1 824	1 423	12 087	3 518	2 071	8 477	1 475
Environmentální podpory ⁷⁾	Kč/ha	98	3 159	791	2 457	1 255	5 132	768	696	192	5 233	2 673	554	3 941	1 156
Podpory na LFA	Kč/ha	610	3 237	697	5 673	43	2 307	583	1 070	0	6 345	843	1 320	2 681	212
Ostatní platby na rozvoj venkova ⁸⁾	Kč/ha	556	239	100	0	486	243	54	52	654	198	2	1	1 475	33
Podpory na mezispotřebu ⁹⁾	Kč/ha	11	520	18	0	88	247	326	62	52	0	0	4	1 411	2
Podpory na externí faktory ¹⁰⁾	Kč/ha	7	78	59	0	14	92	0	0	0	21	155	0	0	1
Oddělené platby (SPS, SAPS)	Kč/ha	3 272	6 805	2 019	17 969	11 391	5 569	5 142	3 409	3 594	5 298	6 159	4 680	7 942	5 054
Jednotná platba na farmu (SPS)	Kč/ha	0	6 805	0	17 969	11 391	5 569	0	3 409	0	5 298	6 159	0	7 942	5 054
Jednotná platba na plochu (SAPS)	Kč/ha	3 272	0	2 019	0	0	0	5 142	0	3 594	0	0	4 680	0	0
Bilance podpor a daní															
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	4 980	18 108	5 035	27 423	9 911	14 484	7 600	6 905	4 877	23 168	10 201	6 797	17 442	6 438
Celkové provozní podpory	Kč/ha	5 178	14 713	5 201	27 949	12 671	14 774	8 137	7 183	5 337	23 347	10 246	7 167	18 470	6 578
Bilance DPH kromě DPH z investic	Kč/ha	-132	3 810	42	0	-22	526	-18	-138	0	0	0	0	-957	0
Daně	Kč/ha	66	416	207	516	2 738	816	519	139	459	179	46	369	71	140
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	743	1 204	0	5 248	146	544	86	1 027	16	427	0	294	1 916	213
Podpory investiční celkem	Kč/ha	753	5 255	0	5 248	500	1 077	363	1 139	16	427	0	294	3 172	213
Platby na ukončení prod. mléka	Kč/ha	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DPH z investic	Kč/ha	10	4 051	0	0	354	533	276	112	0	0	0	0	1 256	0

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstyp přepočtený na 1 ha - pokračování 6

	MJ	EU-28	BEL	BLG	CYP	CZE	DAN	DEU	ELL	ESP	EST	FRA	HRV	HUN	IRE	ITA
Podnikový důchod																
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	55 803	140 202	28 682	116 170	38 458	130 012	80 006	60 803	34 496	22 548	59 282	41 323	37 813	35 294	88 492
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	34 857	89 352	18 209	74 397	28 983	83 459	52 667	31 310	20 034	17 774	38 655	27 136	26 280	26 382	40 786
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	8 424	12 297	7 496	13 680	10 385	8 560	10 945	16 321	6 705	5 026	8 401	6 182	8 619	9 938	8 510
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	29 370	63 147	17 969	55 456	19 859	55 113	38 285	45 814	21 167	9 800	29 028	20 369	20 152	18 851	56 216
Odpisy	Kč/ha	7 267	17 519	3 593	10 218	4 396	11 640	9 557	10 054	2 245	3 273	10 063	7 524	3 500	4 541	11 583
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	22 103	45 627	14 376	45 238	15 463	43 474	28 728	35 760	18 922	6 527	18 965	12 846	16 652	14 310	44 633
Externí faktory celkem	Kč/ha	8 033	15 106	8 189	13 911	9 836	27 835	13 026	6 568	4 305	3 973	9 818	4 471	7 195	2 683	10 341
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	131	-119	356	724	395	197	-716	81	-34	832	411	0	405	-409	398
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	14 202	30 403	6 542	32 051	6 022	15 836	14 986	29 273	14 583	3 387	9 557	8 375	9 861	11 219	34 689
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	470 619	1 066 575	205 366	293 015	540 896	2 321 351	1 113 249	306 642	552 113	421 154	798 422	100 576	481 281	609 798	557 538
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	383 061	914 911	108 524	287 138	514 929	1 829 178	896 967	303 347	553 839	346 028	578 868	70 958	538 680	510 823	569 778
Aktiva, pasiva																
Aktiva celkem	Kč/ha	254 468	379 913	57 296	511 716	110 001	677 121	266 666	301 487	173 128	53 891	133 561	275 877	99 381	468 833	651 441
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	202 725	332 726	34 379	410 825	82 786	570 287	224 520	288 226	132 187	39 177	78 765	252 875	61 032	438 662	469 713
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	134 541	166 638	9 892	302 158	14 220	416 554	148 761	188 833	102 076	9 750	20 102	143 966	24 455	374 935	364 623
Stavby	Kč/ha	32 605	95 110	6 965	34 214	35 482	91 304	30 739	26 886	13 142	12 295	21 246	67 196	17 246	30 395	55 297
Stroje a zařízení	Kč/ha	27 146	39 695	14 953	47 683	28 847	51 545	35 791	61 348	10 654	14 108	25 524	34 980	16 538	17 407	41 494
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	8 434	31 284	2 570	26 774	4 237	10 884	9 229	11 162	6 316	3 024	11 893	6 733	2 793	15 925	8 301
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	51 743	47 186	22 917	100 891	27 215	106 834	42 146	13 262	40 941	14 714	54 796	23 002	38 349	30 171	181 728
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	6 737	27 113	2 199	14 635	3 442	25 046	8 822	4 600	2 769	1 820	7 589	4 533	2 965	16 187	7 114
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	6 646	5 819	3 095	254	3 909	14 347	2 080	890	664	4 139	15 830	7 112	6 398	2 343	7 350
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	38 360	14 255	17 624	86 006	19 864	67 441	31 243	7 771	37 508	8 755	31 377	11 357	28 985	11 642	167 264
Cizí zdroje	Kč/ha	37 983	100 065	12 026	25 494	24 778	394 422	54 270	1 100	4 573	17 470	52 892	6 939	16 354	11 876	4 606
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	29 346	99 457	6 487	24 748	16 033	369 899	38 252	762	4 060	9 977	33 604	6 808	6 022	9 892	4 496
Krátkodobé závazky	Kč/ha	8 637	608	5 539	749	8 745	24 523	16 017	338	513	7 493	19 288	132	10 332	1 983	110
Vlastní kapitál	Kč/ha	216 484	279 848	45 269	486 222	85 223	282 699	212 396	300 390	168 554	36 422	80 669	268 938	83 028	456 957	646 837
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	6 463	20 644	4 513	-36 903	6 263	5 237	3 949	-8 608	-598	1 823	322	-1 063	4 846	14 485	35 777
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	123 632	215 326	47 783	233 266	93 532	258 868	116 885	161 821	79 694	42 415	116 619	164 191	74 696	96 808	287 884
Hrubé investice	Kč/ha	7 804	24 800	6 865	3 417	7 615	19 523	14 918	1 622	1 388	7 557	9 323	2 928	4 497	6 796	5 064
Netto investice	Kč/ha	537	7 281	3 272	-6 802	3 219	7 883	5 361	-8 433	-857	4 284	-741	-4 595	998	2 255	-6 521

P2/02 Oficiální výsledky šetření FADN zemí EU za rok 2013 - Standardní výstupy přepočtený na 1 ha - pokračování 7

	MJ	LTU	LUX	LVA	MLT	NED	OST	POL	POR	ROU	SUO	SVE	SVK	SVN	UKI
Podnikový důchod															
Celková hrubá zem. produkce	Kč/ha	21 981	63 777	21 303	401 183	368 106	60 379	42 686	30 027	34 038	49 860	50 702	26 636	57 197	40 198
Mezispotřeba celkem	Kč/ha	14 446	41 999	16 707	271 965	228 192	36 708	27 607	17 127	16 435	47 050	40 729	21 714	42 982	28 453
Bilance provozních podpor a daní	Kč/ha	4 980	18 108	5 035	27 423	9 911	14 484	7 600	6 905	4 877	23 168	10 201	6 797	17 442	6 438
Hrubá přidaná hodnota	Kč/ha	12 516	39 886	9 631	156 631	149 826	38 155	22 680	19 805	22 480	25 978	20 174	11 719	31 657	18 183
Odpisy	Kč/ha	4 043	18 271	3 346	25 714	38 801	14 076	6 427	3 759	3 336	11 289	6 828	4 027	18 170	5 069
Čistá přidaná hodnota	Kč/ha	8 473	21 614	6 284	130 917	111 026	24 079	16 252	16 047	19 144	14 689	13 346	7 693	13 485	13 114
Externí faktory celkem	Kč/ha	1 943	7 952	2 579	23 530	60 999	4 243	2 963	3 401	3 061	6 759	9 215	8 366	2 361	6 060
Bilance investičních podpor a daní	Kč/ha	743	1 204	0	5 248	146	544	86	1 027	16	427	0	294	1 916	213
Důchod ze zemědělské činnosti	Kč/ha	7 273	14 867	3 705	112 645	50 172	20 381	13 374	13 673	16 099	8 357	4 131	-379	13 042	7 267
Čistá přidaná hodnota / AWU	Kč	232 825	961 701	212 528	237 201	1 423 915	542 965	180 526	260 078	152 518	624 738	951 995	295 009	108 421	992 305
Důchod ze zeměděl. činnosti / FWU	Kč	239 417	813 796	162 221	205 119	1 210 785	498 212	164 408	275 048	120 253	460 861	377 326	80 243	108 872	965 228
Aktiva, pasiva															
Aktiva celkem	Kč/ha	62 770	381 180	55 382	1 970 808	1 716 414	363 267	225 551	109 371	103 928	203 649	228 002	46 666	454 513	282 782
Stálá aktiva celkem	Kč/ha	40 721	323 169	36 955	1 823 460	1 484 372	287 083	198 091	83 450	77 557	167 910	178 761	25 166	423 269	255 837
Orná půda, trvalé kultury a kvóty	Kč/ha	12 920	157 157	13 012	875 009	1 105 571	80 034	111 030	50 144	24 546	91 626	94 793	5 585	224 554	216 551
Stavby	Kč/ha	6 201	83 432	9 712	654 503	229 402	138 000	47 745	11 866	32 032	38 885	42 564	11 569	114 015	10 310
Stroje a zařízení	Kč/ha	18 737	70 353	11 557	257 233	113 753	62 618	34 503	15 184	14 582	33 167	34 349	5 963	73 376	19 148
Základní stádo a tažná zvířata	Kč/ha	2 865	12 227	2 674	36 706	35 645	6 431	4 814	6 256	6 394	4 232	7 055	2 050	11 324	9 828
Oběžná aktiva celkem	Kč/ha	22 048	58 011	18 427	147 358	232 042	76 184	27 461	25 921	26 370	35 738	49 241	21 499	31 244	26 945
Ostatní hospodářská zvířata	Kč/ha	2 276	14 095	1 922	58 891	28 873	7 856	5 664	3 389	3 801	4 395	6 031	1 869	13 071	7 812
Zásoby zemědělských výrobků	Kč/ha	5 188	2 598	3 195	0	41 964	6 432	9 942	4 117	2 509	9 345	6 490	4 365	17 049	3 831
Ostatní oběžná aktiva	Kč/ha	14 583	41 318	13 310	88 468	161 205	61 895	11 855	18 415	20 060	21 998	36 720	15 266	1 121	15 302
Cizí zdroje	Kč/ha	9 122	88 625	16 667	79 428	580 407	40 489	13 006	3 084	1 583	54 119	76 474	7 426	8 216	27 979
Dlouhodobé a střednědobé závazky	Kč/ha	4 080	73 687	11 644	58 618	517 201	30 259	9 620	1 243	992	49 984	65 664	3 006	8 006	17 138
Krátkodobé závazky	Kč/ha	5 042	14 938	5 023	20 810	63 206	10 230	3 386	1 840	593	4 135	10 810	4 420	210	10 841
Vlastní kapitál	Kč/ha	53 647	292 555	38 715	1 891 381	1 136 008	322 778	212 547	106 287	102 345	149 530	151 529	39 239	446 297	254 803
Změny ve vlastním kapitálu	Kč/ha	2 362	8 304	3 240	-7 715	54 648	1 231	2 308	3 615	6 368	3 386	-11 337	-2 643	7 107	14 360
Průměrná hodnota kapitálu celkem	Kč/ha	49 302	219 814	41 531	1 131 494	620 520	284 233	116 848	68 589	80 266	122 321	132 611	44 277	246 463	66 878
Hrubé investice	Kč/ha	6 206	32 496	6 832	19 991	52 393	18 947	5 539	5 766	1 830	12 401	8 612	4 646	20 445	7 399
Netto investice	Kč/ha	2 163	14 224	3 486	-5 723	13 592	4 870	-888	2 007	-1 507	1 112	1 784	619	2 274	2 330

1) V položce nejsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

2) V položce jsou zahrnuty krmné plodiny na o.p.

3) Příjmy z lesní výroby, zemědělských služeb, agroturistiky, ostatní příjmy.

4) Podpora polních plodin, podpora zahradnictví a trvalých kultur.

5) Podpora chovu skotu mimo dojnice.

6) Podpora ostatních zvířat (např. včelařství).

7) Agroenvironmentální opatření, Natura 2000 na zemědělské půdě.

8) Podpora pomoci zemědělcům přizpůsobit se normám SZP, podpora poradenství a vzdělávání, podpora zlepšení kvality zemědělských produktů, školení a podpora zalesňování z.p. a ekologické stability lesů.

9) Podpora na mezispotřebu (např. zelená nafta, podpora pojištění).

10) Dotace na mzdy, pachtovné a dotace úroků z úvěrů.

Pramen: EK - Generální ředitelství pro zemědělství a rozvoj venkova (DG AGRI), duben 2016

Vypracoval: Ing. Josef Hanibal a kolektiv